

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 2025
(OR. en)

15277/25

SOC 769
EMPL 507
EDUC 434
ECOFIN 1504

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	25 Νοεμβρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 958 final
Θέμα:	ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΟΙΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 958 final.

σνημμ.: COM(2025) 958 final

Στρασβούργο, 25.11.2025
COM(2025) 958 final

2025/[...] ([...])

**ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΟΙΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Περιεχόμενα

ΚΥΡΙΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ — ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ.....	38
2.1 Κατευθυντήρια γραμμή 5: Τόνωση της ζήτησης εργασίας.....	38
2.1.1 Βασικοί δείκτες.....	38
2.1.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη	57
2.2. Κατευθυντήρια γραμμή 6 — Ενίσχυση της προσφοράς εργασίας και βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, στη διά βίου απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων	60
2.2.1 Βασικοί δείκτες.....	60
2.2.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη	99
2.3 Κατευθυντήρια γραμμή 7: Βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου	107
2.3.1 Βασικοί δείκτες.....	108
2.3.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη	134
2.4 Κατευθυντήρια γραμμή 8: Προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.....	140
2.4.1 Βασικοί δείκτες.....	141
2.4.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη	170
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΩΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	178
3.1 Βασικά οριζόντια πορίσματα	178
3.2 Ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα	186
Βέλγιο	186
Βουλγαρία.....	188
Τσεχία.....	189
Δανία.....	190
Γερμανία	192
Εσθονία.....	193
Ιρλανδία.....	194
Ελλάδα.....	196
Ισπανία.....	197
Γαλλία.....	198
Κροατία	200

Ιταλία	201
Κύπρος.....	202
Λετονία	204
Λιθουανία	205
Λουξεμβούργο	207
Ουγγαρία.....	208
Μάλτα.....	210
Κάτω Χώρες	211
Αυστρία	212
Πολωνία.....	214
Πορτογαλία.....	215
Ρουμανία.....	216
Σλοβενία	218
Σλοβακία.....	219
Φινλανδία	220
Σουηδία.....	222

ΚΥΡΙΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Η κοινή έκθεση για την απασχόληση (στο εξής: ΚΕΑ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου παρακολουθεί την κατάσταση της απασχόλησης και την κοινωνική κατάσταση στην Ένωση και την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση¹, σύμφωνα με το άρθρο 148 της ΣΛΕΕ. Η έκθεση παρέχει επίσης επισκόπηση των πρόσφατων μέτρων πολιτικής που έλαβαν τα κράτη μέλη στον τομέα της αγοράς εργασίας και στον κοινωνικό τομέα και προσδιορίζει συναφείς βασικούς τομείς προτεραιότητας για την ανάληψη δράσεων πολιτικής. Εξακολουθεί να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Στο κεφάλαιο 1 της έκθεσης παρουσιάζονται οι κυριότερες τάσεις στον τομέα της απασχόλησης και στον κοινωνικό τομέα. Στο κεφάλαιο 2 αναλύονται οι προκλήσεις και οι πολιτικές που εφάρμοσαν τα κράτη μέλη για την αντιμετώπισή τους, στο πλαίσιο καθεμίας από τις τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Στο κεφάλαιο καταγράφεται επίσης η πρόοδος που έχει επιτευχθεί όσον αφορά τους πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ και τους εθνικούς στόχους για το 2030. Στο κεφάλαιο 3 παρέχονται οριζόντια πορίσματα και ανάλυση για κάθε κράτος μέλος με βάση τις αρχές του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης². Καλύπτει τις απαιτήσεις που επιβάλλει ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263, βάσει του οποίου η εποπτεία της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει πλαίσιο για τον εντοπισμό των κινδύνων για την κοινωνική σύγκλιση³.

Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που προσδιορίζονται στην παρούσα έκθεση στηρίζει την επίτευξη ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης. Στηρίζει επίσης την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και την εφαρμογή των στρατηγικών για την Ένωση ισότητας⁴. Η τελική έκθεση θα εγκριθεί από το Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών (EPSCO) με βάση την πρόταση της Επιτροπής και αφού πραγματοποιηθεί ανταλλαγή απόψεων στις συμβουλευτικές επιτροπές του Συμβουλίου.

Η ΚΕΑ παρακολουθεί την πρόοδο προς την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ και των εθνικών στόχων για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας (βλ. πλαίσια στόχων στο κεφάλαιο 2)⁵:

¹ Η τελευταία επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 27 Οκτωβρίου 2025 ([EE L, 2024/2254](#), 7.11.2025).

² Μετά τις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου EPSCO τον Ιούνιο του 2023 σχετικά με ένα πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης και τα [κύρια μηνύματα από την Επιτροπή Απασχόλησης \(EMCO\) και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας \(ΕΚΠ\)](#), με βάση το [έργο της ειδικής κοινής ομάδας εργασίας EMCO-ΕΚΠ](#) από τον Οκτώβριο του 2022 έως τον Μάιο του 2023.

³ Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία. Επιπροσθέτως, η αιτιολογική σκέψη 8 του ίδιου κανονισμού αναφέρει ότι «[σ]το πλαίσιο της ολοκληρωμένης ανάλυσης των εξελίξεων στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών εξελίξεων που περιλαμβάνεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, η Επιτροπή εκτιμά τους κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση στα κράτη μέλη και παρακολουθεί την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων με βάση τον πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και τις αρχές του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης».

⁴ Η στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-25, το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-25, το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-30, η στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ για την περίοδο 2026-2030, η στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-30.

⁵ Οι πρωταρχικοί στόχοι της ΕΕ για το 2030 επικροτήθηκαν από τους ηγέτες της ΕΕ στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο του Μαΐου 2021 και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2021.

- **Επί του παρόντος, η ΕΕ κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης έως το 2030,** παρά τη συγκρατημένη (παρότι επιταχυνόμενη) αύξηση του ΑΕΠ και τη μείωση της έντασης εργασίας της ανάπτυξης από τα υψηλά επίπεδα που είχαν καταγραφεί το 2024⁶. Το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ ανήλθε στο 75,8 % το 2024, δηλαδή ήταν υψηλότερο κατά 0,5 εκατοστιαία μονάδα από το ποσοστό του 2023 και μόνο 2,2 εκατοστιαίες μονάδες από τον στόχο του 78 % έως το 2030. Τα περισσότερα κράτη μέλη σημείωσαν περαιτέρω πρόοδο προς την επίτευξη των εθνικών τους στόχων για την απασχόληση το 2024, ενώ επτά έχουν ήδη επιτύχει ή υπερβεί τους στόχους που έχουν θέσει.
- **Για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για τις δεξιότητες απαιτούνται σημαντικές περαιτέρω προσπάθειες.** Το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης σε ετήσια βάση βελτιώθηκε μόνο σε περιορισμένο βαθμό στην ΕΕ (με βάση την έρευνα για την εκπαίδευση ενηλίκων, AES). Αυξήθηκε από 37,4 % το 2016 σε 39,5 % το 2022, αλλά παραμένει κατά περισσότερες από 20 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από τον πρωταρχικό στόχο του 60 % που έχει θέσει η ΕΕ για το 2030. Στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού (ΕΕΔ) δείχνουν συνολική αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης μεταξύ του 2022 και του 2024. Η πλειονότητα των κρατών μελών υστερεί όσον αφορά την επιδίωξη των οικείων εθνικών στόχων. Η υστέρηση αυτή έχει καίρια σημασία για την εκπλήρωση της φιλοδοξίας της Ευρώπης να παραμείνει ανταγωνιστική, καινοτόμος και συμπεριληπτική, λαμβανομένων επίσης υπόψη των δημογραφικών τάσεων. Η ανάληψη περαιτέρω δράσης σε επίπεδο πολιτικής είναι ιδιαίτερα επείγουσα για την ενίσχυση της στρατηγικής ανεξαρτησίας της Ένωσης.
- **Παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου μείωσης της φτώχειας.** Τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ήταν περίπου 2,9 εκατομμύρια λιγότερα στην ΕΕ το 2024 σε σύγκριση με το 2019. Η μείωση αυτή συνιστά εμφανώς επιτυχία δεδομένων της κρίσης της νόσου COVID-19, του υψηλού κόστους της ενέργειας και του πληθωρισμού. Η σημαντική αύξηση του δείκτη του κατά κεφαλήν πραγματικού ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) το 2024 σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να συμβάλει περαιτέρω στην εν λόγω μείωση. Ωστόσο, εξακολουθεί να απέχει πολύ από τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για μείωση κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια έως το 2030. Παρότι δύο κράτη μέλη πέτυχαν τους εθνικούς τους στόχους το 2024 και άλλα 14 σημείωσαν κάποια πρόοδο από το 2019, σε 11 κράτη μέλη ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο ήταν υψηλότερος το 2024 σε σχέση με το 2019⁷. Υπό το πρίσμα αυτό, οι προσπάθειες θα πρέπει να επιταχυνθούν σημαντικά κατά την υπόλοιπη δεκαετία. Αυτό είναι απαραίτητο ενόψει της φιλοδοξίας για εξάλειψη της φτώχειας στην Ένωση έως το 2050⁸.

⁶ Βλ. [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025](#).

⁷ Τα δύο κράτη μέλη που πέτυχαν τους εθνικούς τους στόχους είναι η SE και η IE. Τα 14 κράτη μέλη που σημείωσαν κάποια πρόοδο από το 2019 είναι τα εξής: PT, EL, BG, PL, IT, RO, HU, HR, CZ, NL, BE, CY, EST και LV. Τα 11 κράτη μέλη στα οποία ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο ήταν υψηλότερος το 2024 από ό,τι το 2019 είναι τα εξής: FR, DE, ES, SK, FI, AT, DK, LT, SI, LU και MT.

⁸ Βλ. την ομιλία της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. von der Leyen, για την κατάσταση της Ένωσης το 2025, της 10ης Σεπτεμβρίου 2025.

Οι ευρωπαϊκές πολιτικές παρέχουν σημαντική στήριξη στη συμπεριληπτική και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, στην ανθεκτικότητα καθώς και στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή υλοποιεί σειρά ειδικών πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων του χάρτη πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας, της Ένωσης Δεξιοτήτων, του σχεδίου οικονομικά προσιτής στέγασης και της στρατηγικής για την καταπολέμηση της φτώχειας. Στο πλαίσιο της Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας, η Επιτροπή πρότεινε την προώθηση των δεξιοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας ως έναν από τους πέντε οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης που είναι απαραίτητοι για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους τομείς. Στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ είναι το κύριο μέσο ευρωπαϊκής χρηματοδότησης στον κοινωνικό τομέα, το οποίο συμπληρώνεται από άλλα μέσα, όπως το Erasmus+. Όσον αφορά τις υποδομές, παρέχεται συμπληρωματική χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ). Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) προωθεί επίσης την κοινωνική συνοχή μέσω της στήριξης μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα των κρατών μελών⁹. Όλα αυτά τα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ συμβάλλουν στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Από την ανάλυση πρώτου σταδίου του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης προκύπτουν τα εξής:

- i. **Συνέχιση της ανοδικής τάσης σύγκλισης των επιδόσεων της αγοράς εργασίας μεταξύ των κρατών μελών το 2024.** Ωστόσο, είναι αναγκαίο να βελτιωθούν περαιτέρω τα αποτελέσματα όσον αφορά την απασχόληση ορισμένων υποεκπροσωπούμενων ομάδων, για τις οποίες δεν παρατηρείται σαφής ανοδική τάση σύγκλισης μεταξύ των χωρών (για παράδειγμα, για τους νέους και τα άτομα με αναπηρία).
- ii. **Μικρές βελτιώσεις σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τις δεξιότητες, παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν κίνδυνοι για την ανοδική σύγκλιση σ' αυτόν τον τομέα.** Σχετικά υψηλός αριθμός κρίσιμων αδυναμιών παρατηρείται, για παράδειγμα, σε σχέση με την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση και τα επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων.
- iii. **Μικρές βελτιώσεις του ποσοστού κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, της εισοδηματικής ανισότητας και του πραγματικού κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών σε επίπεδο ΕΕ, αλλά χωρίς ενδείξεις ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα αυτόν.**

⁹ Ο προϋπολογισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (2020-27) ανέρχεται περίπου στα 142 δισ. EUR, συμπεριλαμβανομένης της εθνικής συγχρηματοδότησης. Καλύπτει εν γένει επενδύσεις στους τομείς πολιτικής που καλύπτονται από τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Πρόσθετη στήριξη, με έμφαση στις υποδομές, παρέχεται από το ΕΤΠΑ και το ΤΔΜ. Συνολικά, περίπου 163,7 δισ. EUR που διατίθενται στα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ συμβάλλουν στις κοινωνικές δαπάνες, ποσό που αντιπροσωπεύει περίπου το 25 % των συνολικών εκτιμώμενων δαπανών (στις 13 Νοεμβρίου 2025). Οι κατηγορίες των κοινωνικών δαπανών ορίζονται και εφαρμόζονται με βάση τη μεθοδολογία που έχει εγκρίνει η Επιτροπή σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105.

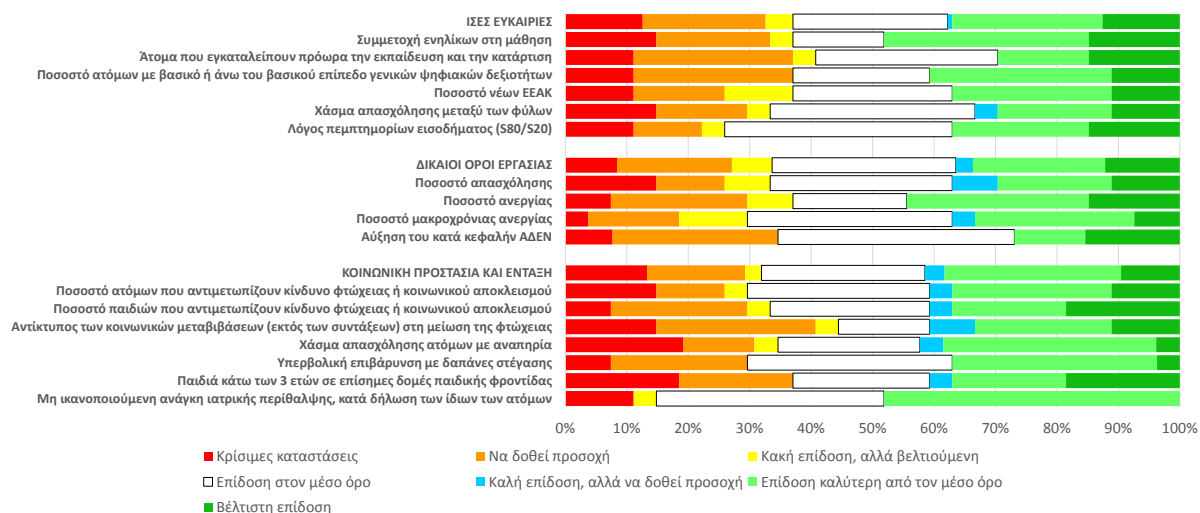
Η οριζόντια και ειδική ανά χώρα ανάλυση σχετικά με την ανοδική κοινωνική σύγκλιση που οδηγεί σ' αυτά τα κύρια πορίσματα βασίζεται στις αρχές του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης. Αναλύονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη όσον αφορά την αγορά εργασίας, τις δεξιότητες και την κοινωνία, προκειμένου να εντοπιστούν πιθανοί κίνδυνοι για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση. Η ανάλυση στηρίζεται στα εργαλεία ανάλυσης που συμφωνήθηκαν με τα κράτη μέλη (τον πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και τη συμφωνηθείσα μεθοδολογία «φωτεινού σηματοδότη» της ΚΕΑ).

Για εννέα κράτη μέλη θα πραγματοποιηθεί ανάλυση δεύτερου σταδίου του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο και η Ρουμανία, χώρες για τις οποίες πραγματοποιήθηκε ανάλυση δεύτερου σταδίου και το προηγούμενο έτος. Επιπροσθέτως, η Λετονία και η Φινλανδία εντάσσονται στην ομάδα για πρώτη φορά κατά το τρέχον έτος¹⁰. Η Κροατία, η Εσθονία και η Ουγγαρία οι οποίες συμπεριλαμβάνονταν στην ανάλυση δεύτερου σταδίου κατά το προηγούμενο έτος δεν περιλαμβάνονται το τρέχον έτος¹¹. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα προβούν σε λεπτομερέστερη ανάλυση δεύτερου σταδίου (με τη χρήση ευρύτερου συνόλου ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων) σε σχέση με τις χώρες για τις οποίες έχουν εντοπιστεί δυνητικοί κίνδυνοι για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση.

¹⁰ Όσον αφορά τη Λετονία, η συμπερίληψή της οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) καθώς και των ποσοστών ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας. Σχετίζεται επίσης με τον χαμηλό και μειούμενο αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εξαιρουμένων των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας και την απότομη επιδείνωση του ποσοστού συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας. Όσον αφορά τη Φινλανδία, η συμπερίληψη στην ανάλυση δεύτερου σταδίου σχετίζεται κυρίως με τη σχετική επιδείνωση των ποσοστών ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας.

¹¹ Η Εσθονία, η Ουγγαρία και η Κροατία, οι οποίες κατά το προηγούμενο έτος είχαν επίσης συμπεριληφθεί στην ανάλυση δεύτερου σταδίου, δεν περιλαμβάνονται κατά το τρέχον έτος. Η Εσθονία δεν θεωρείται ότι έχει καταγράψει βελτίωση όσον αφορά την εισοδηματική ανισότητα, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE), τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας και τις μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης. Επίσης, η Ουγγαρία δεν περιλαμβάνεται στην ανάλυση δεύτερου σταδίου, καθώς σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία έχουν επιτευχθεί βελτιώσεις όσον αφορά τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το ποσοστό AROPE (συνολικά και για τα παιδιά), το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία και το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας. Όσον αφορά την Κροατία, το 2024 παρατηρείται διακοπή στη χρονολογική σειρά για όλους τους κοινωνικούς δείκτες που βασίζονται στις στατιστικές EU-SILC, συνεπώς δεν είναι δυνατή η ουσιαστική ερμηνεία των αλλαγών. Ειδικότερα, η κατάσταση «να δοθεί προσοχή» για το AROPE, συνολικά και για τα παιδιά, οφείλεται στη διαρθρωτική μεταβολή.

Προκλήσεις στους τομείς της απασχόλησης και των δεξιοτήτων και στον κοινωνικό τομέα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ βάσει των πρωταρχικών δεικτών του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων

Σημείωση: Τα στοιχεία σχετικά με ορισμένους δείκτες είναι ελλιπή για κάποιες χώρες —βλ. πίνακα 3.1.1 στην ενότητα 3.1. Το μήκος κάθε τμήματος διαφορετικού χρώματος σε μια ράβδο είναι ανάλογο προς το ποσοστό των κρατών μελών που ανήκουν στην αντίστοιχη κατηγορία. Επεξήγηση των στοιχείων του υπομνήματος παρέχεται στο παράρτημα 6.

Παρά την αυξανόμενη οικονομική και γεωπολιτική αβεβαιότητα, η αγορά εργασίας της ΕΕ παρέμεινε ανθεκτική το 2024 και στις αρχές του 2025, καθώς η αύξηση της απασχόλησης ήταν συγκρατημένη αλλά εξακολουθούσε να είναι ισχυρή. Γενικά, το 2024 η συνολική απασχόληση αυξήθηκε κατά 1,7 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ, φθάνοντας τα 219,4 εκατομμύρια. Το ποσοστό απασχόλησης (για την ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών) ανήλθε σε 75,8 % το 2024, σημειώνοντας περαιτέρω άνοδο στο πρωτοφανές υψηλό επίπεδο του 76,2 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025. Παρότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησής της επιβραδύνθηκε, η θετική αύξηση αντανάκλασε την ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας παρά την αβεβαιότητα. Παράλληλα, το 2024 το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ (για την ηλικιακή ομάδα 15-74 ετών) μειώθηκε στο πρωτοφανές χαμηλό επίπεδο του 5,9 %.

Η αύξηση της απασχόλησης που καταγράφηκε το 2024 οφειλόταν κυρίως στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και, σε πολύ μικρότερο βαθμό, στη μείωση της ανεργίας. Η δημιουργία θέσεων εργασίας επικεντρώθηκε στον τομέα των υπηρεσιών και στον δημόσιο τομέα. Η αυτοαπασχόληση (ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης) στην ΕΕ παρουσιάζει σταθερή κάμψη, με διακυμάνσεις ανά τομέα και χώρα. Συνολικά, παρατηρήθηκε σταδιακή ανοδική σύγκλιση όσον αφορά τα ποσοστά απασχόλησης στα κράτη μέλη της ΕΕ. Ταυτόχρονα, εξακολουθούσαν να υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες τόσο μεταξύ όσο και εντός των χωρών. Πολλές από τις περιοχές με σχετικά χαμηλά ποσοστά απασχόλησης είναι αγροτικές, αραιοκατοικημένες ή περιφερειακές.

Ανθεκτική αγορά εργασίας παρά την οικονομική και γεωπολιτική αβεβαιότητα

76,2 %

ποσοστό

απασχόλησης

(ατόμων 20-64 ετών) κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (+ 0,5 ε.μ. σε ετήσια βάση)

80,8 %

ποσοστό συμμετοχής

στην αγορά εργασίας

(ατόμων ηλικίας 20-64 ετών) κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (+ 0,5 ε.μ. σε ετήσια βάση)

6,0 %

ποσοστό ανεργίας

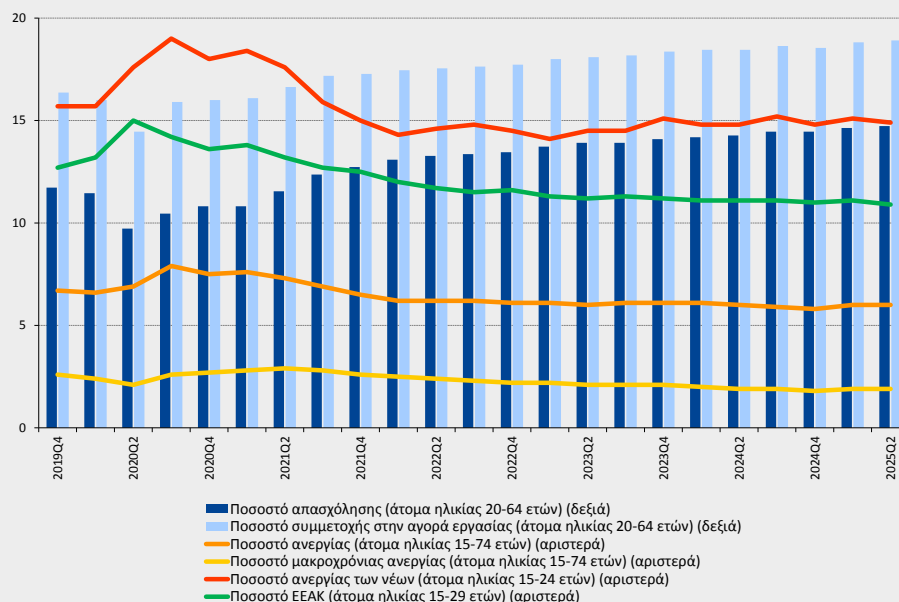
(ατόμων ηλικίας 15-74 ετών) κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (αμετάβλητο σε ετήσια βάση)

14,9 %

ποσοστό ανεργίας

των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (+ 0,1 ε.μ. σε ετήσια βάση)

Βασικοί δείκτες της αγοράς εργασίας στην ΕΕ-27 (ως %, τριμηνιαία στοιχεία)

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_q](#)], [[une_rt_q](#)], [[une_ltu_q](#)] και [[lfsi_neet_q](#)]. Στοιχεία προσαρμοσμένα σε εποχικές διακυμάνσεις και όχι ημερολογιακώς προσαρμοσμένα.

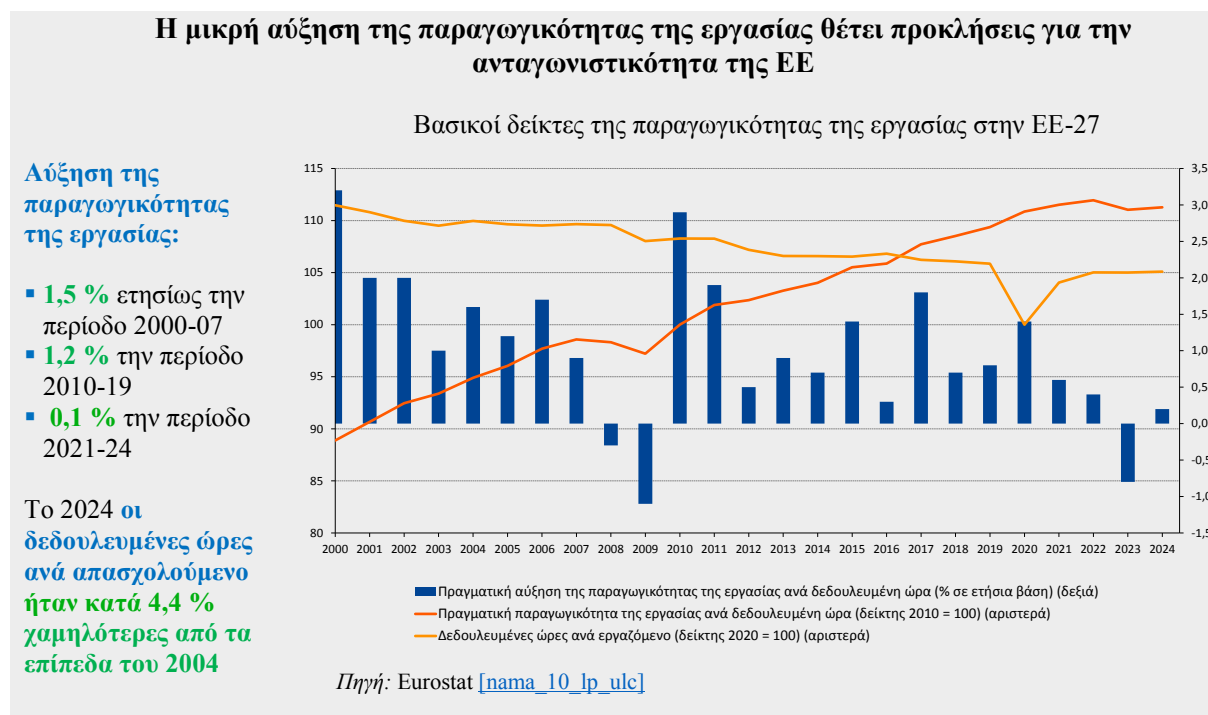
Η αργή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας αποτελεί πρόκληση για την ανταγωνιστικότητα και για την κοινωνική συνοχή της ΕΕ, όπως επισημαίνεται επίσης στην έκθεση Draghi¹². Η πρόκληση αυτή είναι ακόμη μεγαλύτερη στο πλαίσιο των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων, με επιπτώσεις στο αναπτυξιακό δυναμικό της Ένωσης, στην ικανότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας και στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών της ΕΕ. Τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια η αύξηση της παραγωγικότητας επιβραδύνεται σταθερά¹³. Το 2024 η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα αυξήθηκε μόλις κατά 0,2 %, αφού είχε μειωθεί κατά 0,8 % το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με τις προβλέψεις αναμένονται βελτιώσεις το 2025, το 2026 και το 2027, οι οποίες από το 2023 θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν τις απώλειες στα περισσότερα κράτη μέλη¹⁴. Η ΕΕ, για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και τη στρατηγική αυτονομία της, πρέπει να αυξήσει την οικεία ικανότητα καινοτομίας, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου της σύμφωνα με τις εξελισσόμενες ανάγκες. Αυτό τονίζεται σαφώς στην Πυξίδα

¹² Έκθεση Draghi: A competitiveness strategy for Europe (Στρατηγική ανταγωνιστικότητας για την Ευρώπη), 9 Σεπτεμβρίου 2024.

¹³ Ήταν κατά μέσο όρο 1,7 % ετησίως κατά την περίοδο 2000-07, μειώθηκε σε 1,2 % κατά την περίοδο 2010-19 και σημείωσε περαιτέρω πτώση μόλις στο 0,1 % κατά την περίοδο 2021-24.

¹⁴ Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

Ανταγωνιστικότητας της Επιτροπής¹⁵, στην πρωτοβουλία για την Ένωση Δεξιοτήτων¹⁶, καθώς και στο σχέδιο δράσης για μια ήπειρο TN¹⁷ και στη στρατηγική εφαρμογής της TN¹⁸. Η αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων με την υποστήριξη μιας βαθύτερης Ένωσης Κεφαλαιαγορών μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας.

Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, παρότι μειώθηκαν σε σχέση με την κορύφωση που παρουσίασαν το 2022, εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Η αντιμετώπισή τους έχει ζωτική σημασία για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, την προώθηση του θεματολογίου της ΕΕ για μεγαλύτερη στρατηγική αυτονομία καθώς και για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας στην ΕΕ μειώθηκε από 3,1 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2022 σε 2,1 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025, παραμένοντας πάνω από τον προ πανδημίας (2013-19) μέσο όρο του 1,7 %. Με βάση το ποσοστό αυτό, οι ελλείψεις είναι ιδιαίτερα έντονες στις διοικητικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες υποστήριξης· στις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες· στις μεταφορές· στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης· στις κατασκευές· και στις δραστηριότητες ενημέρωσης και επικοινωνίας. Σε πρόσφατη ανάλυση προσδιορίστηκαν έως και 24 επαγγέλματα που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση τα οποία παρουσιάζουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε πολλά κράτη μέλη¹⁹.

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ» [COM(2025) 30 final της 29.1.2025].

¹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση «Μια Ένωση Δεξιοτήτων» [COM(2025) 90 final της 5.3.2025].

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση σχετικά με το σχέδιο δράσης για μια ήπειρο TN [COM(2025) 165 final της 9.4.2025].

¹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την εφαρμογή της TN [COM(2025) 723 final της 8.10.2025].

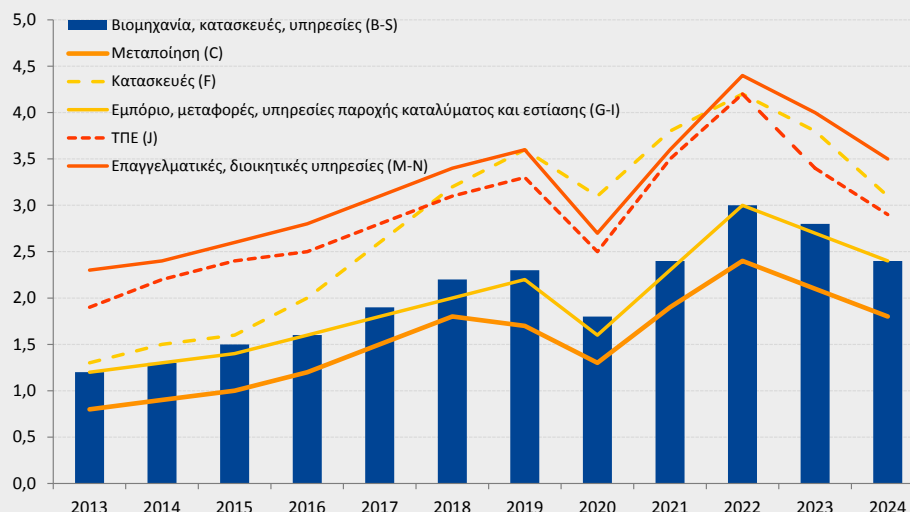
¹⁹ Ένα επάγγελμα ταξινομείται ως επάγγελμα που αντιμετωπίζει «εκτεταμένες ελλείψεις» εάν τουλάχιστον πέντε κράτη μέλη αναφέρουν ελλείψεις γι' αυτό. Πρόκειται για βασικό δείκτη επιδόσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία.

Ελλείψεις είναι πιθανό να συνεχίσουν να υφίστανται σε ορισμένους τομείς λόγω διαρθρωτικών παραγόντων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η δημογραφική αλλαγή και οι απαιτήσεις δεξιοτήτων στο πλαίσιο της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης καθώς και οι κακές συνθήκες εργασίας σε ορισμένους τομείς. Η τομεακή κινητικότητα εξακολουθεί να είναι περιορισμένη, καθώς μόνο το 1,8-3,9 % των εργαζομένων αλλάζει τομέα ετησίως, ποσοστό που παραμένει ως επί το πλείστον αμετάβλητο από το 2016²⁰. Η αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων είναι απαραίτητη για τη στήριξη της ανάπτυξης, της παραγωγικότητας και της διττής μετάβασης. Το 2024 η Επιτροπή παρουσίασε σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην Ένωση, το οποίο εκπονήθηκε σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους²¹. Το εν λόγω σχέδιο δράσης περιγράφει τη σημασία της ενεργοποίησης των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, της ενίσχυσης της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης, της αυξημένης χρήσης πληροφοριών για τις δεξιότητες, της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας καθώς και της βελτίωσης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού για την αντιμετώπιση των ελλείψεων. Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, η Επιτροπή υποβάλλει νέα σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο.

Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού στην Ένωση, παρότι μειώθηκαν σε σχέση με την κορύφωση που παρουσίασαν το 2022, εξακολουθούν να είναι σημαντικές

Ποσοστά κενών θέσεων ίσα ή μεγαλύτερα του 2,9 % στις διοικητικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες υποστήριξης· στις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες· στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης· στις κατασκευές· στις δραστηριότητες ενημέρωσης και επικοινωνίας το 2024

Ποσοστά κενών θέσεων εργασίας στην ΕΕ ανά οικονομική δραστηριότητα (ως %, ετήσια στοιχεία)

5 % υψηλότερες ελλείψεις εργατικού δυναμικού το 2024 σε σύγκριση με το 2019

Σημείωση: Δραστηριότητες NACE 2, B-S [Βιομηχανία, κατασκευές και υπηρεσίες (εκτός από τις δραστηριότητες των νοικοκυριών ως εργοδοτών και ετερόδικων οργανισμών και φορέων)], C (μεταποίηση), F (κατασκευές), G-I (χονδρικό και λιανικό εμπόριο, μεταφορές, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης), J (πληροφόρηση και επικοινωνία), M-N (επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες).

Πηγή: Eurostat [jvs_a_rate_r2]

²⁰ Fulvimari A. et al., *Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition — a new approach* (Εκτίμηση του κόστους μετάβασης στην αγορά εργασίας και των αναγκών για κοινωνικές επενδύσεις λόγω της πράσινης μετάβασης — νέα προσέγγιση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025, υπό έκδοση.

²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ανακοίνωση σχετικά με τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ: σχέδιο δράσης [COM(2024) 131 final της 20.3.2024]*.

Η προώθηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας έχει καίρια σημασία για μια ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλή παραγωγικότητα και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Η γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας και η υλοποίηση των οριζόντιων παραγόντων διευκόλυνσης²² που περιγράφονται στην Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας έχουν ουσιαστική σημασία για την προώθηση θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας. Οι θεσμοί της αγοράς εργασίας διαδραματίζουν επίσης με τη σειρά τους σημαντικό ρόλο. Όπως επισημαίνεται στη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) προς το Συμβούλιο EPSCO του Ιουνίου 2025²³, η ποιότητα των θέσεων εργασίας περιλαμβάνει διαστάσεις όπως *οι επαρκείς αποδοχές και οι δίκαιοι μισθοί, η ασφάλεια της εργασίας και της σταδιοδρομίας καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η εξέλιξη της σταδιοδρομίας*. Τα στοιχεία αυτά είναι αλληλεξαρτώμενα και, σε συνδυασμό, μπορούν να δημιουργήσουν έναν ενάρετο κύκλο προσωπικής ενδυνάμωσης, παραγωγικότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, *η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία, σε συνδυασμό με την ευεξία στην εργασία, τη βέλτιστη διευθέτηση του χρόνου εργασίας, την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και την εργασιακή αυτονομία*, μπορούν να θέσουν τα θεμέλια για προσωπική, επαγγελματική και οργανωτική επιτυχία. Η επιτυχία αυτή μπορεί να προέλθει, για παράδειγμα, από τη μεγαλύτερη δημιουργικότητα και λογοδοσία, την αύξηση των κινήτρων και της παραγωγικότητας και τη μείωση της επαγγελματικής εξουθένωσης.

Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Επίσης, *η εκπροσώπηση και η οργάνωση των συλλογικών συμφερόντων, η ισότητα των φύλων και οι ίσες ευκαιρίες* καθώς και οι προσπάθειες για την προώθηση της μετάβασης από την αδήλωτη/ελλιπώς δηλωμένη εργασία στην επίσημη απασχόληση αποτελούν κρίσιμους παράγοντες διευκόλυνσης μιας δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς αγοράς εργασίας. Η ενίσχυση των επιδόσεων σε όλες αυτές τις διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας έχει καίρια σημασία για να διασφαλιστεί ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας αφορά επίσης την ποιότητα και όχι μόνο την ποσότητα. Η ποιότητα των θέσεων εργασίας επηρεάζεται επίσης από τις διαρθρωτικές αλλαγές που σημειώνονται στην αγορά εργασίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η αυξανόμενη ψηφιοποίηση της εργασίας, ο οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας, η εξέλιξη των συμβάσεων απασχόλησης και των μορφών εργασίας, οι εξελισσόμενες νοοτροπίες στον χώρο εργασίας και οι ευρύτερες κοινωνικές αξίες και στόχοι, όπως η απαγόρευση των διακρίσεων και οι ίσες ευκαιρίες.

²² Μεταξύ αυτών των οριζόντιων παραγόντων διευκόλυνσης περιλαμβάνονται η απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, η μείωση του φόρτου και η προώθηση της ταχύτητας και της ευελιξίας· η πλήρης αξιοποίηση των οφελών κλίμακας που προσφέρει η ενιαία αγορά μέσω της άρσης των φραγμών· η χρηματοδότηση μέσω μιας Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων και ενός επανεστιασμένου προϋπολογισμού της ΕΕ· η προώθηση δεξιοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης· και η βελτίωση του συντονισμού πολιτικών σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο.

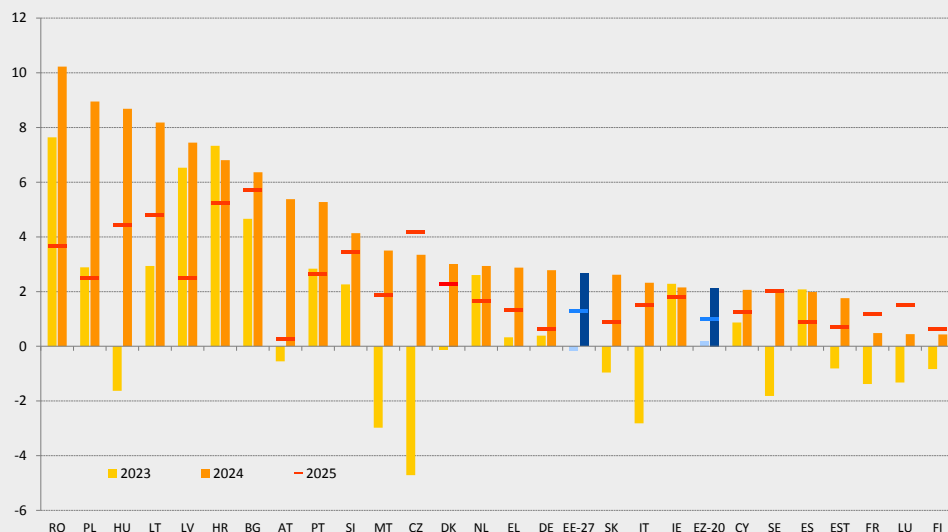
²³ Βλ. τη [γνωμοδότηση της Επιτροπής Απασχόλησης σχετικά με τις διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας](#) που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών του Ιουνίου 2025.

Οι πραγματικοί μισθοί ανακάμπτουν, αλλά χωρίς να αποκατασταθούν οι ζημιές των προηγούμενων ετών

Πραγματικοί ακαθάριστοι μισθοί και ημερομίσθια ανά εργαζόμενο (ετήσια μεταβολή ως %· 2023, 2024 και 2025)

Το ονομαστικό εισόδημα από εξαρτημένη εργασία ανά εργαζόμενο αυξήθηκε κατά 5,1 % το 2024 και κατά 4,2 % το 2025 (πρόβλεψη)

Οι πραγματικοί μισθοί αυξήθηκαν κατά 2,7 % το 2024 και αυξήθηκαν κατά 1,3 % το 2025 (πρόβλεψη)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση δεδομένων AMECO, Ονομαστικοί ακαθάριστοι μισθοί και ημερομίσθια ανά εργαζόμενο [hwwdw], αποπληθωριστής: Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή [AMECO 5000 ZCPIH]. Συνολική απασχόληση (εγχώρια έννοια) [namq_10_a10_e]. Τα στοιχεία για το 2025 αντικατοπτρίζουν τις προβολές που υπολογίστηκαν με βάση τις ευρωπαϊκές εαρινές οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2025. Η επικαιροποίηση για τους ακαθάριστους μισθούς και τα ημερομίσθια ανά εργαζόμενο [κωδικός AMECO: hwwdw] με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις δεν ήταν διαθέσιμες στις 19 Νοεμβρίου, όταν ήταν δυνατή η τελευταία επικαιροποίηση.

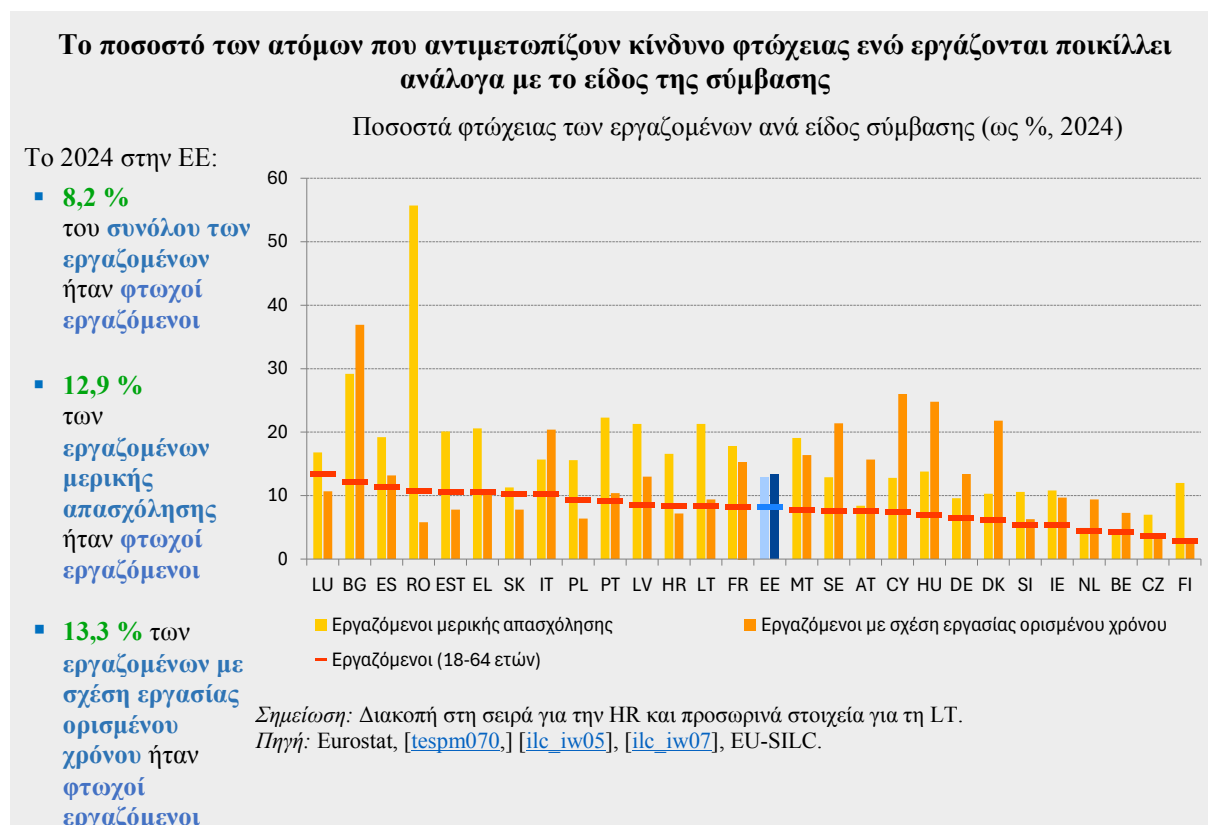
Η αύξηση των μισθών στην ΕΕ παρέμεινε ισχυρή το 2024, ενώ παρουσιάζει σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του ονομαστικού εισοδήματος από εξαρτημένη εργασία ανά εργαζόμενο διαμορφώθηκε στο 5,1 %, έναντι του πρωτοφανούς 6,1 % το 2023. Η αύξηση των πραγματικών μισθών ανέκαμψε το 2024, στο 2,7 %. Υποστηρίχθηκε κυρίως από την υποχώρηση του πληθωρισμού και την ισχυρή αύξηση των ονομαστικών μισθών. Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι πραγματικοί μισθοί έχουν υπερβεί τα προ πανδημίας επίπεδα. Παραμένουν κάτω από τα επίπεδα αυτά σε αρκετές μεγάλες οικονομίες (Γερμανία, Γαλλία, Κάτω Χώρες και Ιταλία) σε ένα πλαίσιο χαμηλής παραγωγικότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Κατά συνέπεια, οι μέσοι πραγματικοί μισθοί στην ΕΕ εξακολουθούσαν να είναι ελαφρώς χαμηλότεροι από τα προ πανδημίας επίπεδα το 2024, αλλά προβλέπεται να υπερβούν τα επίπεδα αυτά το 2025. Ταυτόχρονα, στα περισσότερα κράτη μέλη οι αυξήσεις των νόμιμων κατώτατων μισθών αντιστάθμισαν σε μεγάλο βαθμό την απώλεια αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό.

Στις χώρες στις οποίες έχουν συμφωνηθεί συλλογικά κατώτατοι μισθοί, η αύξηση των μισθών στήριξε την ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης το 2024, ιδίως για όσους απασχολούνται σε χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Η ορθή εφαρμογή της οδηγίας για επαρκείς κατώτατους μισθούς²⁴ έχει ουσιαστική σημασία για τη διασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των χαμηλόμισθων και για την πρόληψη και την καταπολέμηση των

²⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2022/2041 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 275 της 25.10.2022, σ. 33).

κινδύνων φτώχειας που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι και, παράλληλα, για την ενίσχυση των κινήτρων για εργασία. Η οδηγία περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση των συλλογικών διαπραγματεύσεων καθώς και στη βελτίωση των μηχανισμών επιβολής της νομοθεσίας και εποπτείας σε όλα τα κράτη μέλη.

Παρότι οι επαρκείς αποδοχές αποτελούν βασική διάσταση της ποιότητας των θέσεων εργασίας²⁵, σχεδόν ένας στους δώδεκα εργαζομένους αντιμετώπισε κίνδυνο φτώχειας το 2024. Η κατάσταση αυτή είναι ακόμη πιο έντονη για τους εργαζομένους σε άτυπες μορφές εργασίας. Το ποσοστό των απασχολούμενων ατόμων (ηλικίας 18-64 ετών) που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς το 2024, στο 8,2 %. Οι εργαζόμενοι σε άτυπες μορφές εργασίας επηρεάστηκαν περισσότερο, καθώς συχνά έχουν χαμηλότερες ετήσιες αποδοχές και χαμηλότερη ένταση εργασίας. Για παράδειγμα, μεταξύ των νοικοκυριών με υψηλή ένταση εργασίας, το ποσοστό των φτωχών εργαζομένων ήταν μικρότερο από ένα τρίτο σε σύγκριση με τα νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας. Επιπλέον, τα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων παραμένουν υψηλότερα μεταξύ των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ, των εργαζομένων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και των νοικοκυριών με συντηρούμενα τέκνα. Οι άνδρες ήταν επίσης πιθανότερο να αντιμετωπίσουν κινδύνους φτώχειας ενώ εργάζονταν σε σύγκριση με τις γυναίκες. Τόσο η εφαρμογή της οδηγίας για επαρκείς κατώτατους μισθούς όσο και η ισχυρότερη εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου του 2019 σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

²⁵ Βλ. τη [γνωμοδότηση της Επιτροπής Απασχόλησης σχετικά με τις διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας](#) που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών του Ιουνίου 2025.

Οι ευέλικτες συμβατικές ρυθμίσεις μπορούν να συμβάλουν στην κάλυψη των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας, αλλά μπορούν επίσης να συντελέσουν στον μεγαλύτερο κατακερματισμό της αγοράς εργασίας και να επηρεάσουν αρνητικά την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Οι άτυπες μορφές εργασίας, όπως η προσωρινή και η μερική απασχόληση, μπορούν να προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία τόσο στους εργοδότες όσο και στους εργαζομένους. Μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως «εφαλτήρια» για την εξασφάλιση της σταθερότητας της απασχόλησης και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, όταν τα ποσοστά μετάβασης είναι επαρκώς υψηλά. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, περιορίζουν την ανοδική κινητικότητα, παρατείνουν την αστάθεια και συνδέονται με κακές συνθήκες εργασίας, χαμηλότερες αποδοχές και περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνική προστασία, κατάρτιση και εκπροσώπηση²⁶. Σε ένα πλαίσιο αυξανόμενων ποσοστών απασχόλησης, το ποσοστό των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου επί του συνόλου των εργαζομένων συνέχισε να μειώνεται και έφθασε το 11,6 % στην ΕΕ το 2024. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών εξακολούθησαν να είναι σημαντικές.

Παρά τις μικρές βελτιώσεις, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου είναι σχεδόν τρεις φορές συνηθέστερες μεταξύ των νέων και είναι πιο διαδεδομένες μεταξύ των γυναικών απ' ό,τι μεταξύ των ανδρών. Επίσης, ορισμένα κράτη μέλη έχουν σχετικά υψηλά ποσοστά προσωρινής απασχόλησης, παράλληλα με χαμηλά ποσοστά μετάβασης σε συμβάσεις αορίστου χρόνου. Η κατάσταση αυτή δείχνει ότι υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά τον ρόλο των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ως «εφαλτηρίων» για τη μετάβαση σε μόνιμη απασχόληση.

Το 2024 ένας στους δύο εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου απασχολούνταν με καθεστώς μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης, αριθμός που αντιστοιχεί στο 6,4 % του συνόλου των εργαζομένων. Εν ολίγοις, η μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση (άτομα ηλικίας 15-64 ετών) εξακολουθεί να επηρεάζει σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού, παρά τη μείωση του επιπέδου της κατά 0,5 εκατοστιαία μονάδα από το 2023. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, ενώ και εν προκειμένω παρατηρείται μεγαλύτερη συχνότητα μεταξύ των νέων και των γυναικών. Όσον αφορά επίσης τη μερική απασχόληση, υπάρχει μια συνιστώσα αναγκαστικού χαρακτήρα που παρέμεινε σημαντική σε ορισμένα κράτη μέλη, παρά τη συνολική μείωση σε επίπεδο ΕΕ. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και οι αποτελεσματικές υπηρεσίες απασχόλησης που προωθούν τη μετάβαση σε θέσεις εργασίας υψηλότερης ποιότητας καθώς και η παροχή κινήτρων στους εργοδότες ώστε να προσλαμβάνουν εργαζομένους για μόνιμη και πλήρη απασχόληση, σε συνδυασμό με την επαρκή πρόσβαση σε κοινωνική προστασία και ευκαιρίες μάθησης, μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας.

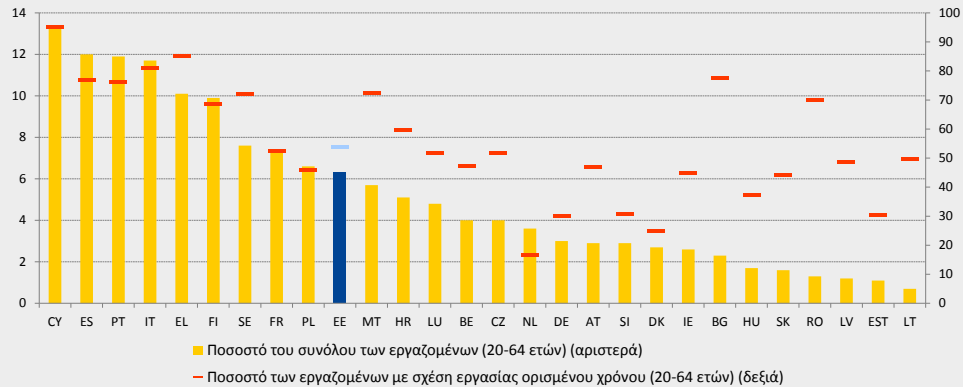
²⁶ Βλ. Eurofound, [Labour market segmentation](#) (Κατακερματισμός της αγοράς εργασίας), European Industrial Relations Dictionary (Ευρωπαϊκό λεξικό εργασιακών σχέσεων), 2019.

Η έκταση της μη ηθελημένης προσωρινής εργασίας ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, αλλά στα περισσότερα κράτη μέλη επηρεάζει υψηλό ποσοστό εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου

Συμβάσεις ορισμένου χρόνου το 2024 στην ΕΕ:

- **11,6 %** του συνόλου των εργαζομένων (ηλικίας 20-64 ετών)
- **33,3 %** των νέων εργαζομένων (ηλικίας 15-29 ετών)

Εργαζόμενοι με καθεστώς μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης ως ποσοστό του συνολικού αριθμού εργαζομένων και των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου (ηλικίας 20-64 ετών) (ως %, 2024)

Μη ηθελημένη προσωρινή εργασία για το 53,7 % του συνόλου των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου (περίπου 10,6 εκατομμύρια εργαζόμενοι)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για τις EST, MT, AT και SI. Στοιχεία για το σύνολο μόνο για την ένδειξη «Θέση εργασίας διαθέσιμη μόνο με σύμβαση ορισμένου χρόνου» για τη LV και μόνο για την ένδειξη «Δεν βρέθηκε μόνιμη θέση εργασίας» για τη SK.
 Πηγή: Eurostat [[lfsa_etgar](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αναδιαμορφώνει τις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας, με έναν στους δέκα εργαζομένους στην ΕΕ να χρησιμοποιεί παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη²⁷. Η τεχνητή νοημοσύνη (TN) προσφέρει ισχυρά εργαλεία για την προώθηση της καινοτομίας, την τόνωση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Η χρήση της ψηφιακής παρακολούθησης στην εργασία και η αλγοριθμική διαχείριση των εργασιακών διαδικασιών μετασχηματίζουν τον τρόπο οργάνωσης, συντονισμού, παρακολούθησης και διαχείρισης της εργασίας²⁸. Η χρήση της TN και των συστημάτων αλγοριθμικής διαχείρισης στον χώρο εργασίας, όταν ο σχεδιασμός και η εφαρμογή τους πραγματοποιούνται υπεύθυνα, μπορεί να αυξήσει την αποδοτικότητα, να εξορθολογίσει τις προσλήψεις, να μειώσει τη μεροληψία και να βελτιώσει την ποιότητα των θέσεων εργασίας²⁹. Ωστόσο, η διαχείριση των εργαλείων αυτών πρέπει να είναι κατάλληλη ώστε να αντιμετωπίζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο οι ανησυχίες σχετικά με την αυξημένη εργασιακή πίεση, τη συνεχή παρακολούθηση, τη πιθανή μεροληψία και τους κινδύνους για την προστασία των δεδομένων των εργαζομένων. Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός για την TN καθορίζει σαφές σύνολο κανόνων βάσει κινδύνου για τους φορείς ανάπτυξης και εφαρμογής TN. Οι κανόνες αυτοί καλύπτουν συγκεκριμένες χρήσεις της TN, διασφαλίζοντας την ασφάλεια, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της TN και,

²⁷ Βλ. Eurofound, [Ευρωπαϊκή Έρευνα για τις Συνθήκες Εργασίας 2024: Πρώτα πορίσματα](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

²⁸ Το 2024 το 37 % των εργαζομένων της ΕΕ παρακολουθούνταν ψηφιακά για τις ώρες εργασίας και το 36 % για τις μετακινήσεις εισόδου/εξόδου. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας ο χρόνος εργασίας του 24 % των εργαζομένων της ΕΕ καθορίζεται αυτόματα.

²⁹ Βλ. έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2025.

παράλληλα, ενισχύοντας την υιοθέτηση της TN καθώς και τις επενδύσεις και την καινοτομία στον τομέα της TN σε ολόκληρη την ΕΕ³⁰. Επιπλέον, η στρατηγική για την εφαρμογή της TN, η οποία προωθεί την υιοθέτηση της TN σε 10 βιομηχανίες της ΕΕ και στον δημόσιο τομέα, αναγνωρίζει τη σημασία της υπεύθυνης και επωφελούς χρήσης της TN στον χώρο εργασίας.

Ο ορθός προσδιορισμός του καθεστώτος απασχόλησης και η προώθηση της διαφάνειας, της δικαιοσύνης, της ανθρώπινης εποπτείας, της ασφάλειας και της λογοδοσίας στο πλαίσιο της αλγοριθμικής διαχείρισης έχουν καίρια σημασία για τους εργαζομένους σε πλατφόρμες και για τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Το σημείο αναφοράς είναι η οδηγία για την εργασία σε πλατφόρμες³¹. Το 2025 43 εκατομμύρια εργαζόμενοι αναμένεται να εργάζονται μέσω μίας ή περισσότερων ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εργασία σε πλατφόρμες προσφέρει ευελιξία και πρόσθετο, ή ακόμη και πρωτογενές, εισόδημα. Μπορεί επίσης να μειώσει τους φραγμούς εισόδου στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζουν οι νέοι, οι μετανάστες ή τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, η εργασία σε πλατφόρμες συνδέεται επίσης με επισφάλεια, χαμηλές αποδοχές, περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνική προστασία καθώς και με προκλήσεις που σχετίζονται με την αδιαφανή αλγοριθμική διαχείριση. Επιπλέον, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας μέσω ψηφιακών πλατφορμών πραγματοποιείται διαδικτυακά, οι διασυνοριακές ροές εργασίας εντοπίζονται δύσκολα και, σε πολλές περιπτώσεις, είναι κρυφές. Τα περισσότερα άτομα που εργάζονται μέσω πλατφορμών στην ΕΕ θεωρούνται αυτοαπασχολούμενοι, παρότι στην πραγματικότητα εκτιμάται ότι έως και 5,5 εκατομμύρια άτομα χαρακτηρίζονται εσφαλμένα ως αυτοαπασχολούμενοι³².

Περίπου το 55 % των εργαζομένων σε πλατφόρμες αμείβεται λιγότερο από τον κατώτατο μισθό. Για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες, η οδηγία για την εργασία σε πλατφόρμες άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο του 2024 και τα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους δύο έτη για να τη μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο. Η οδηγία καλύπτει ζητήματα όπως ο εσφαλμένος χαρακτηρισμός του καθεστώτος απασχόλησης, η αλγοριθμική διαχείριση και η διαφάνεια που σχετίζεται με τη διασυνοριακή εργασία. Στόχος της είναι να διασφαλιστούν αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και η ποιότητα των θέσεων εργασίας στην εργασία σε πλατφόρμες και παράλληλα, να στηριχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην ΕΕ.

Η ψηφιακή καινοτομία παρέχει τη δυνατότητα για πιο παραγωγικές και υψηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει στην εντατικοποίηση της εργασίας και σε ασαφή όρια με την ιδιωτική ζωή. Για παράδειγμα, οι ψηφιακές τεχνολογίες επέτρεψαν την ανάπτυξη της τηλεργασίας. Το 2024 περίπου το 20 % των εργαζομένων εργαζόταν από το σπίτι τουλάχιστον για κάποιο μέρος του χρόνου εργασίας του. Σύμφωνα με έρευνα του Eurofound του 2025, το 2024 πάνω από το 50 % των απαντησάντων εξέφρασε την προτίμησή του να εργάζεται από το σπίτι πολλές φορές την εβδομάδα, ενώ το 24 % εξέφρασε την επιθυμία να εργάζεται αποκλειστικά από το σπίτι.

³⁰ Βλ. [κανονισμό \(ΕΕ\) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη](#).

³¹ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες. Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, [Εργαζόμενοι σε πλατφόρμες: Θέσπιση νέων κανόνων από το Συμβούλιο για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους — Consilium](#).

³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Συνοπτική παρουσίαση της έκθεσης εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει το έγγραφο Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες](#), 2021.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις και τα σχετικά μοντέλα εξ αποστάσεως και υβριδικής εργασίας μπορούν επίσης να επηρεάσουν τα ωράρια εργασίας. Γενικά, η κατάσταση όσον αφορά τα ωράρια εργασίας που αποκλίνουν από τον κανονικό χρόνο εργασίας στο πλαίσιο σύμβασης πλήρους απασχόλησης, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την ποιότητα των θέσεων εργασίας, έχει βελτιωθεί στην ΕΕ. Το 2024 το 6,6 % του συνόλου των απασχολούμενων (ηλικίας 20-64 ετών) εργαζόταν πολλές ώρες έναντι 7,1 % το 2023. Ωστόσο, το ποσοστό των ατόμων που εργάζονται με άτυπο ωράριο εργασίας παρέμεινε υψηλό, στο 33,6 % της συνολικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών). Μετά τις αναποτελεσματικές διαπραγματεύσεις των Ευρωπαίων διακλαδικών κοινωνικών εταίρων σχετικά με την επικαιροποίηση της οικείας συμφωνίας-πλασίου του 2002 για την τηλεργασία καθώς και μετά το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2021 σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση³³, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε επίσημη διαβούλευση δύο σταδίων με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση και την τηλεργασία.

Η πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία για όλα τα είδη συμβάσεων και τα καθεστώτα απασχόλησης εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως για τους εργαζομένους με άτυπη απασχόληση και τους αυτοαπασχολούμενους. Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία αποτελεί ακόμη ένα βασικό χαρακτηριστικό της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Κενά στην επίσημη κάλυψη για τουλάχιστον μία ομάδα εργαζομένων με άτυπη απασχόληση παρατηρήθηκαν σε δεκαοκτώ κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά τις παροχές ανεργίας, ασθένειας και μητρότητας ή πατρότητας. Όσον αφορά τους αυτοαπασχολούμενους, διαπιστώθηκαν κενά κάλυψης σε δεκαεννέα κράτη μέλη, τα οποία ήταν εντονότερα σε σχέση με την ανεργία, τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες. Επιπλέον, για ορισμένες ομάδες εργαζομένων ή αυτοαπασχολούμενων, η πρόσβαση είναι μόνο προαιρετική (συστήματα προαιρετικής συμμετοχής) και η απορρόφηση είναι εξαιρετικά ανομοιογενής μεταξύ των κρατών μελών.

Στο ένα τέταρτο περίπου των χωρών της ΕΕ, οι εργαζόμενοι σε άτυπη απασχόληση που χρήζουν κοινωνικής προστασίας ήταν λιγότερο πιθανό να λάβουν κοινωνικές παροχές από ό,τι οι εργαζόμενοι σε τυπική απασχόληση. Οι αυτοαπασχολούμενοι εξακολούθησαν να έχουν τις λιγότερες πιθανότητες να λάβουν κοινωνικές παροχές από όλες τις ομάδες. Η νομισματική φτώχεια ήταν σημαντικά πιο διαδεδομένη μεταξύ των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου (13,4 %), των εργαζομένων με μερική απασχόληση (13,8 %) και των αυτοαπασχολούμενων (20,9 %), σε σύγκριση με τους μόνιμους υπαλλήλους (6,3 %). Η εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου του 2019 σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους έχει καίρια σημασία για την εξάλειψη των κενών που εξακολουθούν να υπάρχουν ως προς την κάλυψη και για την προώθηση κατάλληλων και διαφανών συστημάτων.

³³ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, [Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2021, που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση](#), 2021.

Σημαντικές περιφερειακές διαφορές καταγράφονται στα ποσοστά ΕΕΑΚ σε ολόκληρη την ΕΕ και εντός των κρατών μελών

Το ποσοστό ΕΕΑΚ στο 11,1 % το 2024 στην ΕΕ

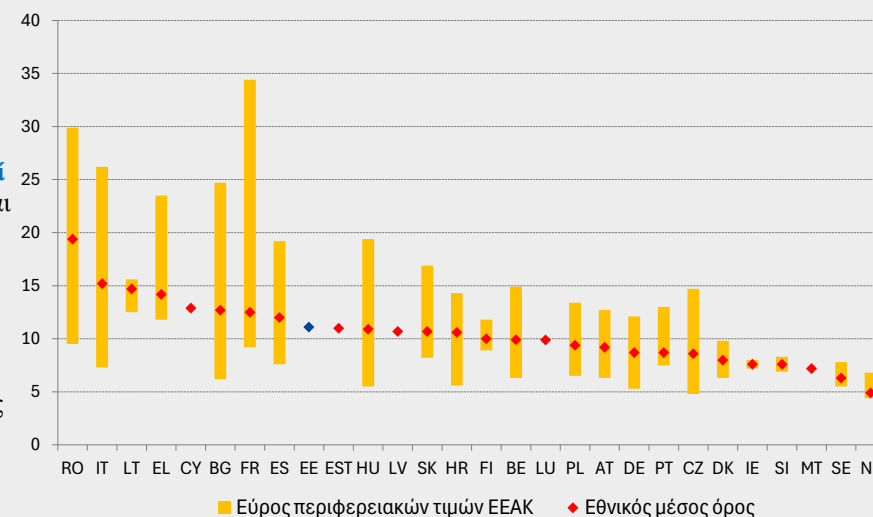
Υψηλότερο για τις γυναίκες (12,1 %), τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ (18,4 %) και στις αγροτικές περιοχές

Ποσοστά ΕΕΑΚ το 2024:

- κυμαίνονταν από 4,4 % έως 19,4 % στις χώρες της ΕΕ

ωστόσο, κυμαίνονταν από 4,4 % έως 29,9 % στις περιφέρειες (περιφέρειες NUTS 2)

Εύρος ποσοστών ΕΕΑΚ (ηλικίας 15-29 ετών) σε περιφερειακό επίπεδο (περιφέρειες NUTS 2) ανά κράτος μέλος και μέσοι όροι κρατών μελών, 2024

Σημείωση: Δεν υπάρχουν διαθέσιμα περιφερειακά στοιχεία (NUTS2) για τις CY, EST, LV, LU και MT.

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ EMPL· Eurostat [edat_lfse_22].

Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης συνέχισε να υποχωρεί στην ΕΕ. Μειώθηκε από 11,3 % σε 11,1 % το 2024. Ωστόσο, τα ποσοστά των νέων ΕΕΑΚ (ηλικίας 15-29 ετών) εξακολουθούν να είναι υψηλότερα μεταξύ των γυναικών απ' ό,τι μεταξύ των ανδρών, μεταξύ των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ σε σύγκριση με τους γηγενείς, καθώς και στις αγροτικές περιοχές σε σύγκριση με τις πόλεις, τις κωμοπόλεις και τα προάστια. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-24 ετών), ύστερα από τη σταθερή του ανάκαμψη μετά τη νόσο COVID-19, αυξήθηκε ελαφρώς στο 14,9 % το 2024 και εξακολουθεί να είναι υπερδιπλάσιο από το συνολικό ποσοστό ανεργίας. Είναι επίσης ιδιαίτερα υψηλό μεταξύ των νέων με χαμηλότερα επίπεδα προσόντων και εκείνων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ. Το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών) μειώθηκε το 2024 στην ΕΕ (σε 80,0 % και 86,7 % αντίστοιχα), μείωση που ενδεχομένως υποδηλώνει αυξημένες δυσκολίες στην είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Η κατάσταση εφιστά την προσοχή στην ανάγκη ανάληψης συνεχούς δράσης για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων που εμποδίζουν την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας, λαμβανομένων υπόψη των χαμένων δυνατοτήτων και των πιο μακροπρόθεσμων κινδύνων για τις προοπτικές σταδιοδρομίας. Η ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία υποστηρίζει τους ΕΕΑΚ, προσφέροντας ποιοτική απασχόληση, περαιτέρω εκπαίδευση, μαθητείες ή πρακτικές ασκήσεις εντός περιόδου τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που οι νέοι καθίστανται άνεργοι ή εξέρχονται από την τυπική εκπαίδευση³⁴.

Η παράταση του επαγγελματικού βίου συμβάλλει στην ενεργό γήρανση, μειώνοντας τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, και στην ικανότητα διατήρησης

³⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (2020/C 372/01) (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

ισχυρών συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 55-64 ετών αυξήθηκε στο 65,2 %. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Προβλέπεται ότι από το 2030 η ΕΕ θα καταγράψει ετήσια μείωση του ενεργού πληθυσμού της κατά 1,2 εκατομμύριο έως το 2050. Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων εκτιμάται ότι θα αυξηθεί από 36 % το 2022 σε 55 % έως το 2050 και περαιτέρω σε 59 % έως το 2070. Μεταξύ των σημαντικών καθοριστικών παραγόντων περιλαμβάνονται τα συνταξιοδοτικά κίνητρα, τα ζητήματα υγείας και συνθήκες όπως οι μη ευέλικτοι χώροι εργασίας και οι διακρίσεις λόγω ηλικίας. Όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά κίνητρα, η πρόσφατα εγκριθείσα δέσμη μέτρων για τις επικουρικές συντάξεις έχει ως στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής και των αποταμιεύσεων σε επαγγελματικά και ατομικά συνταξιοδοτικά συστήματα και τη βελτίωση της συνεισφοράς των συνταξιοδοτικών ταμείων στη χρηματοδότηση καινοτόμων και παραγωγικών επενδύσεων.

Οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας ήταν πιθανότερο να βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού απ' ό,τι οι άνδρες, συχνά λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης και μακροχρόνιων απουσιών που οφείλονται σε υποχρεώσεις παροχής φροντίδας. Τα άτομα ηλικίας 55-64 ετών αποτελούν σημαντικό ποσοστό (28,1 %) του ενεργού πληθυσμού εκτός του εργατικού δυναμικού, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί κατά την τελευταία δεκαετία. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, απαιτείται ένα ολοκληρωμένο σύνολο πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων και πρωτοβουλιών ενεργοποίησης και κατάρτισης. Η ΕΕ έχει λάβει μέτρα, όπως η έκδοση της οδηγίας 2000/78/EK³⁵, για την καταπολέμηση των διακρίσεων στην απασχόληση, και η ανάπτυξη εργαλειοθήκης για τη δημογραφία. Επίσης, τον Ιούνιο του 2025 το Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να λάβουν μέτρα για να στηρίξουν τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ώστε να παραμείνουν ενεργά και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία³⁶. Δεδομένων των τρεχουσών και των προβλεπόμενων δημογραφικών εξελίξεων και των σημαντικών ελλείψεων δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας έχει καίρια σημασία για τη στήριξη του αναπτυξιακού δυναμικού και του κοινωνικού μοντέλου της ΕΕ.

Το επίμονο χάσμα απασχόλησης και το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων απαιτούν περισσότερες προσπάθειες για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων ανισοτήτων στην αγορά εργασίας. Εάν ληφθεί υπόψη ότι οι γυναίκες εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης περισσότερο, το χάσμα διευρύνεται περαιτέρω. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων έχει μειωθεί ελαφρώς στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια, μείωση που αντικατοπτρίζει τη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης των γυναικών. Ωστόσο, παραμένει σημαντικό (στις 10,0 εκατοστιαίες μονάδες το 2024). Παρουσιάζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών, γεγονός που καταδεικνύει ότι σε ορισμένες περιοχές της ΕΕ η ανάγκη είναι πιο επείγουσα. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων είναι επίσης μεγαλύτερο για τις γυναίκες με παιδιά. Αυτό έχει ακόμη πιο κρίσιμη σημασία σε ένα πλαίσιο ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων και γήρανσης του πληθυσμού.

Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων στην ΕΕ είναι σημαντικό και ανέρχεται στο 12,0 % (το 2023). Υποχώρησε κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες την τελευταία δεκαετία. Το μισθολογικό χάσμα οφείλεται στις διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά τις οικονομικές δραστηριότητες και τα επαγγέλματα, στην υποεκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες

³⁵ Οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000, σ. 16).

³⁶ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη στήριξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία.](#)

θέσεις, στην υπερεκπροσώπηση σε μορφές μερικής και μη μόνιμης απασχόλησης, στις δυσκολίες συνδυασμού της εργασίας με τις ευθύνες φροντίδας καθώς και στις διακρίσεις και τις αδιαφανείς μισθολογικές δομές. Αυτές οι εισοδηματικές διαφορές οδηγούν επίσης σε σημαντικά συνταξιοδοτικά χάσματα μεταξύ των φύλων σε μεταγενέστερο στάδιο της ζωής.

Υπάρχει περιθώριο ανάληψης συνεχούς δράσης πολιτικής για την αντιμετώπιση των εμποδίων στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-25³⁷. Σχετική δράση θα μπορούσε να είναι, μεταξύ άλλων, η βελτίωση της παροχής και της προσβασιμότητας σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και μακροχρόνια φροντίδα. Επίσης, η υλοποίηση στοχευμένων μεταρρυθμίσεων του φορολογικού συστήματος θα μπορούσε να προσφέρει στις γυναίκες καλύτερα κίνητρα για να εργαστούν. Οι δράσεις αυτές θα συνάδουν με τις συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (συμπεριλαμβανομένων των νέων στόχων της Βαρκελώνης) και σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα³⁸.

Η εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, στην αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής και στην πρόωθηση της κοινωνικής συνοχής. Τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ αποτελούν πάνω από το ένα δέκατο του εργατικού δυναμικού της ΕΕ. Ωστόσο, το ποσοστό συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας και το αντίστοιχο ποσοστό απασχόλησης παραμένουν χαμηλότερα σε σύγκριση με τις άλλες ομάδες. Ως αποτέλεσμα, περίπου 7,4 εκατομμύρια από αυτά τα οποία είναι ενεργά βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού της ΕΕ. Αυτό συμβαίνει παρά τις επικρατούσες ελλείψεις. Το εν λόγω έλλειμμα οφείλεται σε διάφορα εμπόδια που σχετίζονται με το εργασιακό καθεστώς τους και την κοινωνική τους ένταξη. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η γλωσσική επάρκεια, οι διακρίσεις καθώς και οι κακές συνθήκες υγείας. Οι μετανάστες με μορφωτικό επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (περίπου το ένα τρίτο από αυτούς) έχουν καλύτερες προοπτικές απασχόλησης, ωστόσο οι δυσκολίες όσον αφορά την αναγνώριση των προσόντων τους εξακολουθούν να αποτελούν μείζον εμπόδιο, το οποίο συχνά τους ωθεί σε θέσεις εργασίας χαμηλότερης ειδίκευσης. Η αύξηση της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας μπορεί επιπλέον να συμβάλει στη μείωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων, με την κάλυψη των ελλείψεων στον τομέα της φροντίδας.

³⁷ [Μια Ένωση ισότητας — Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 \[COM\(2020\) 152 final\]](#).

³⁸ [Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: οι στόχοι της Βαρκελώνης για το 2030 \(2022/C 484/01\)](#) (ΕΕ C 484 της 20.12.2022, σ. 1) και [σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα \(2022/C 476/01\)](#) (ΕΕ C 476 της 15.12.2022, σ. 1).

Οι εκπαιδευτικές ανισότητες αυξάνονται με σχετική επιδείνωση των επιπέδων βασικών δεξιοτήτων μεταξύ των μειονεκτούντων μαθητών κατά την τελευταία δεκαετία

Το ποσοστό των μαθητών με καλές επιδόσεις που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα μειώθηκε:

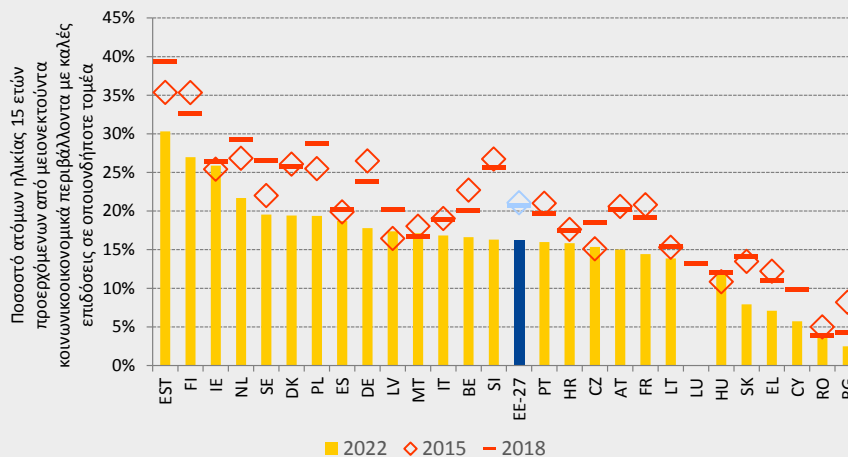
- από 21,1 % το 2015
- και 20,8 % το 2018
- σε 16,3 % το 2022

έναντι 59,0 % των μαθητών που προέρχονται από προνομιούχα περιβάλλοντα

Η κατάσταση επιδεινώθηκε σε σχεδόν όλα τα κράτη μέλη κατά την τελευταία δεκαετία

Εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών της ΕΕ

Ποσοστό νέων ηλικίας 15 ετών προερχόμενων από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα με καλές επιδόσεις στην ανάγνωση, στα μαθηματικά ή στις θετικές επιστήμες (2022, 2018, 2015)

Σημείωση: Απαιτείται προσοχή κατά την ερμηνεία των στοιχείων του 2022 για τις DK, IE, LV και NL, διότι ένα ή περισσότερα πρότυπα δειγματοληψίας της έρευνας PISA δεν πληρούνταν. Το LU συμμετείχε μόνο στην έρευνα PISA 2018.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2024).

Η απότομη μείωση του επιπέδου βασικών δεξιοτήτων των μαθητών καταδεικνύει την επείγουσα ανάγκη ανάληψης δράσης όσον αφορά τα συστήματά μας εκπαίδευσης και κατάρτισης για την αντιμετώπιση αυτής της αρνητικής τάσης. Με βάση το πρόγραμμα PISA 2022, η απότομη μείωση του επιπέδου βασικών δεξιοτήτων των μαθητών αποδεικνύεται από τη σημαντική αύξηση του ποσοστού των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις (29,5 %, έναντι 22,9 % το 2018, στα μαθηματικά). Τα στοιχεία δείχνουν επίσης πτώση του ποσοστού των μαθητών με τις καλύτερες επιδόσεις (7,9 %, από 11 % το 2018, στον ίδιο τομέα). Επιπλέον, μόνο το 16,3 % των μαθητών από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα είχε καλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες³⁹ το 2022, έναντι 59,0 % των μαθητών από προνομιούχα περιβάλλοντα. Η έλλειψη βασικών δεξιοτήτων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων σε μεταγενέστερο στάδιο της ζωής και παρεμποδίζει την αύξηση της παραγωγικότητας.

Τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακού γραμματισμού, συμπεριλαμβανομένου του γραμματισμού στον τομέα της ΤΝ, και ικανοτήτων σχετιζόμενων με την ιδιότητα του πολίτη μεταξύ των μαθητών αποτελούν πηγή ανησυχίας, ιδίως στο πλαίσιο της αυξανόμενης συχνότητας της χειραγώγησης των πληροφοριών και της παραπληροφόρησης. Μόνο το 63 % των μαθητών διαθέτει επαρκείς γνώσεις στην αγωγή του πολίτη (ICCS 2022) και το 43 % δεν διαθέτει βασικές ψηφιακές δεξιότητες (ICILS 2023). Η έλλειψη επαρκών

³⁹ Επίτευξη τουλάχιστον επιπέδου 4 στην κλίμακα PISA του ΟΟΣΑ σε οποιοδήποτε αντικείμενο μεταξύ της ανάγνωσης, των μαθηματικών ή των θετικών επιστημών.

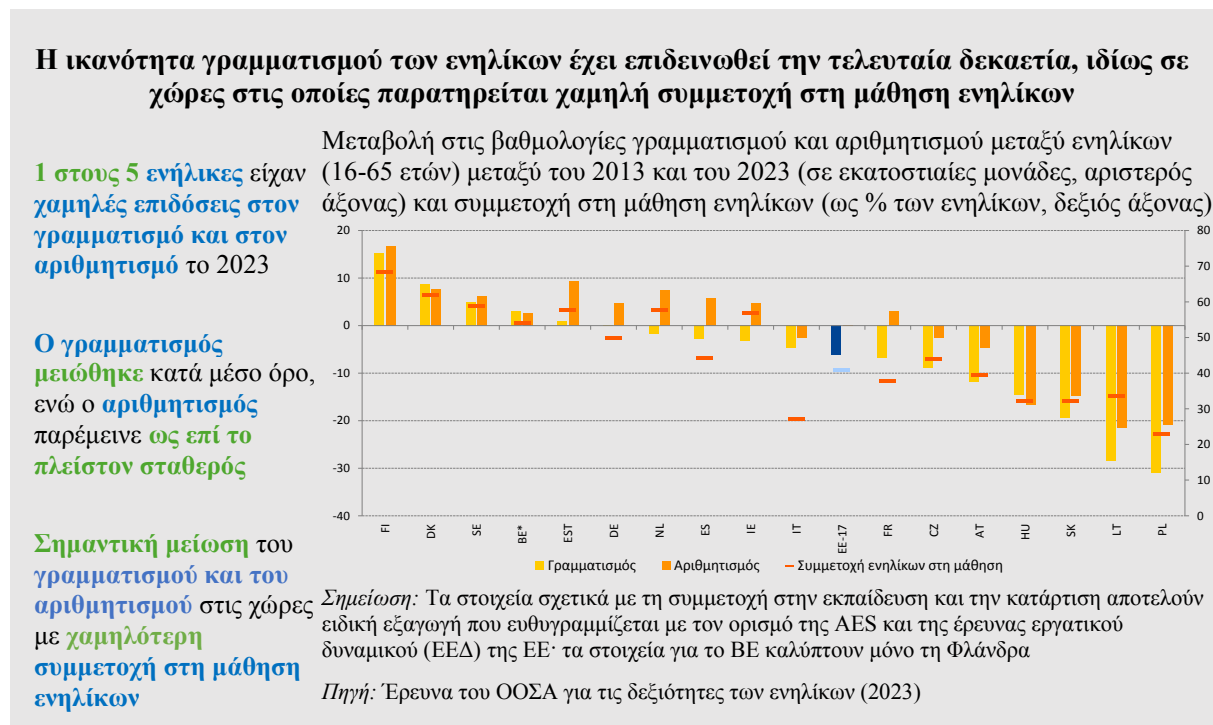
ψηφιακών δεξιοτήτων περιορίζει την ικανότητα των εκπαιδευομένων να ενημερούν στην ψηφιακή εποχή, να αντεπεξέρχονται στις τεχνολογικές αλλαγές, να αντιμετωπίζουν την παραπληροφόρηση και να αξιοποιούν με ασφάλεια αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως η ΤΝ. Οι ψηφιακές δεξιότητες είναι επίσης απαραίτητες για την ψηφιακή ευημερία, καθώς βοηθούν τους εκπαιδευομένους να αναπτύξουν υγιέστερες και πιο ισορροπημένες σχέσεις με την τεχνολογία. Για την προώθηση των ψηφιακών δεξιοτήτων των νέων και των εκπαιδευτικών, η Επιτροπή εφαρμόζει το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-27 και καταρτίζει επί του παρόντος χάρτη πορείας για το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων. Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, η Επιτροπή δρομολόγησε σχέδιο δράσης για τις βασικές δεξιότητες⁴⁰, με ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ελλείψεων σε βασικές δεξιότητες.

Θετικό είναι το γεγονός ότι η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης έχει μειωθεί και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί. Έως το 2024 το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην ΕΕ μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ (9,4 % μεταξύ των νέων ηλικίας 18-24 ετών) σε σύγκριση με το 2002. Ωστόσο, 3,1 εκατομμύρια νέοι ενήλικες εξακολουθούν να ολοκληρώνουν μόνο τον κατώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή χαμηλότερο επίπεδο, ενώ στην ομάδα εκπροσωπούνται δυσανάλογα τα άτομα με αναπηρία, οι υπήκοοι τρίτων χωρών και οι Ρομά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε περαιτέρω κατάρτιση. Το φαινόμενο αυτό θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των ατόμων να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους. Έχει επίσης ως αποτέλεσμα, σε βάθος χρόνου, την αύξηση των συναφών δημόσιων δαπανών και τη μείωση των δημόσιων εσόδων. Η κατοχή διπλώματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) ή πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τις προοπτικές των ατόμων στην αγορά εργασίας. Όσον αφορά την EEK, αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους πρόσφατα αποφοιτήσαντες που έχουν εμπειρία μάθησης στον χώρο εργασίας. Στην Ένωση σημειώθηκε σημαντική αύξηση των νέων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (από 36,5 % σε 44,1 % για τους νέους ηλικίας 25-34 ετών μεταξύ 2015 και 2023), χάρη στην ευρύτερη πρόσβαση στα πανεπιστήμια, στην αυξανόμενη ζήτηση για υψηλές δεξιότητες στην αγορά εργασίας, στις προοπτικές για χαμηλότερη ανεργία και στις υψηλότερες αποδοχές.

Εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη αποφοίτων με τις κατάλληλες δεξιότητες για να εργαστούν σε στρατηγικούς τομείς. Ειδικότερα, συνεχίζουν να υπάρχουν ελλείψεις δεξιοτήτων σε συγκεκριμένους τομείς, όπως οι θετικές επιστήμες, η τεχνολογία, η μηχανική και τα μαθηματικά (STEM). Οι δεξιότητες αυτές είναι ιδιαίτερα αναγκαίες για την επιτυχή πράσινη μετάβαση και σε άλλους στρατηγικούς τομείς, όπως η ασφάλεια και η κυβερνοασφάλεια, η άμυνα και το διάστημα, η ΤΝ, η καθαρή τεχνολογία, η προηγμένη παραγωγή, η βιοτεχνολογία και η υγειονομική περίθαλψη. Επιπλέον, έχουν καίρια σημασία για την τεχνολογική κυριαρχία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής πρωτοκαθεδρίας της. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή πρότεινε ενωσιακούς στόχους με ορίζοντα το 2030 για την εγγραφή τουλάχιστον του 32 % και του 45 % των σπουδαστών σε τομείς STEM, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην αρχική EEK μεσαίου επιπέδου, αντίστοιχα. Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, το στρατηγικό σχέδιο για την εκπαίδευση

⁴⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δράσης για τις βασικές δεξιότητες [COM(2025) 88 final της 5.3.2025].

στους τομείς STEM⁴¹ έχει ως στόχο την ενίσχυση των εγγραφών, τη στήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στους τομείς STEM. Επιπροσθέτως, η επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει ως στόχο να καταστήσει την ΕΕΚ πιο ελκυστική, συμπεριληπτική και ικανή να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες. Τέλος, η ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας συμβάλλει στην ανάπτυξη θέσεων μαθητείας για κορίτσια και γυναίκες στους τομείς STEM, με στόχο την προσέλκυσή τους σε σπουδές STEM και τη διατήρησή τους στην αγορά εργασίας.

Περίπου ένας στους πέντε ενήλικες στην ΕΕ θεωρήθηκε ότι είχε χαμηλές επιδόσεις τόσο στον γραμματισμό όσο και στον αριθμητισμό το 2023⁴². Σημαντικές μειώσεις των δεξιοτήτων γραμματισμού και αριθμητισμού των ενηλίκων καταγράφηκαν ακριβώς στις χώρες με χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στη μάθηση ενηλίκων. Μεγάλες διαφορές καταγράφονται όσον αφορά τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση μεταξύ επίσης των πληθυσμιακών ομάδων (για τα άτομα με υψηλή ειδίκευση έναντι των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση ή τους απασχολούμενους έναντι των ανέργων και των ατόμων εκτός εργατικού δυναμικού) καθώς και ανά επάγγελμα⁴³. Οι διαφορετικοί βαθμοί συμμετοχής μεταξύ των ομάδων υποδηλώνουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια. Οι προσωπικοί προϋπολογισμοί για την κατάρτιση, όπως οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης⁴⁴, είναι σημαντικοί για την τόνωση της ζήτησης για μάθηση. Για την ενίσχυση των ευκαιριών μάθησης, η Ένωση Δεξιοτήτων περιλαμβάνει πρωτοβουλίες όπως οι ατομικοί λογαριασμοί

⁴¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγικό σχέδιο για την εκπαίδευση στους τομείς STEM: δεξιότητες για ανταγωνιστικότητα και καινοτομία» [COM(2025) 89 final της 5.3.2025].

⁴² Βλ. ΟΟΣΑ, *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World? Survey of Adult Skills 2023* (Έχουν οι ενήλικες τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ευδοκιμήσουν σ' έναν μεταβαλλόμενο κόσμο; Έρευνα για τις δεξιότητες των ενηλίκων 2023), Μελέτες του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2024.

⁴³ Ενώ το 60,9 % των διευθυντικών στελεχών, των επαγγελματιών, των τεχνικών και των συναφών επαγγελματιών συμμετείχε σε δραστηριότητες μάθησης το 2022, καταγράφηκε πολύ χαμηλότερη συμμετοχή στα επαγγέλματα γραφείου και στα χειρωνακτικά και στοιχειώδη επαγγέλματα.

⁴⁴ Βλ. *Σύσταση του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης*, Μάιος 2022.

μάθησης, η επέκταση των μικροδιαπιστευτηρίων⁴⁵ και οι καινοτόμοι κοινοτικοί χώροι μάθησης, ιδίως για τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης. Συνολικά, η Ένωση Δεξιότητων παρουσιάζει μια ευρεία προσέγγιση για την αύξηση των ποσοστών συμμετοχής των ενηλίκων και τον εφοδιασμό του εργατικού δυναμικού της ΕΕ με τις κατάλληλες δεξιότητες για το μέλλον.

Η τόνωση της συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση έχει καίρια σημασία για την αντιμετώπιση των ελλείψεων και την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας για την εκπαίδευση ενηλίκων (AES) για το 2022, η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση (εξαιρουμένης της καθοδηγούμενης κατάρτισης στον χώρο εργασίας⁴⁶) αυξήθηκε ελαφρώς κατά τους προηγούμενους 12 μήνες στην ΕΕ, από 37,4 % το 2016 σε 39,5 % το 2022. Τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού (ΕΕΔ) μεταξύ του 2022 και του 2024 καταδεικνύουν περαιτέρω πιθανή αύξηση. Παρόλα αυτά, το επίπεδο παραμένει υπερβολικά χαμηλό υπό το πρίσμα των μεγάλων μετασχηματισμών που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και οι ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθούν να είναι υπερβολικά σημαντικές.

Το 2024 η εισοδηματική θέση των νοικοκυριών βελτιώθηκε σημαντικά και το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού υποχώρησε ελαφρώς στην ΕΕ, χωρίς σαφή ένδειξη ανοδικής σύγκλισης του ποσοστού αυτού. Ο δείκτης του πραγματικού κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) αυξήθηκε σημαντικά σε επίπεδο ΕΕ το 2024, στο 141,3, δηλαδή κατά 2,5 μονάδες υψηλότερος από ό,τι το 2023, κυρίως λόγω της αύξησης του εισοδήματος από εξαρτημένη εργασία. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση που σημειώθηκε από την περίοδο 2021-22, η οποία συνεχίστηκε και κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025. Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (ΑΡΟΠΕ) μειώθηκε κατά περίπου 2,9 εκατομμύρια σε σύγκριση με το 2019 (έναντι στόχου για μείωση κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια έως το 2030). Αυτό σημαίνει ότι ένα στα πέντε άτομα εξακολουθούσε να αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού το 2024 στην ΕΕ. Οι κίνδυνοι φτώχειας διαφέρουν ανά πληθυσμιακή ομάδα, με τα παιδιά, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης, τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ και τους Ρομά να πλήττονται περισσότερο. Ανομοιογένεια εξακολουθούσε επίσης να υφίσταται μεταξύ και εντός των κρατών μελών (τόσο μεταξύ περιφερειών όσο και μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών). Η ανεργία εξακολουθεί να αποτελεί βασικό παράγοντα φτώχειας, ενώ οι κοινωνικές παροχές δεν φθάνουν σε όλα τα νοικοκυριά που έχουν ανάγκη.

⁴⁵ Βλ. [Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα](#), Ιούνιος 2022.

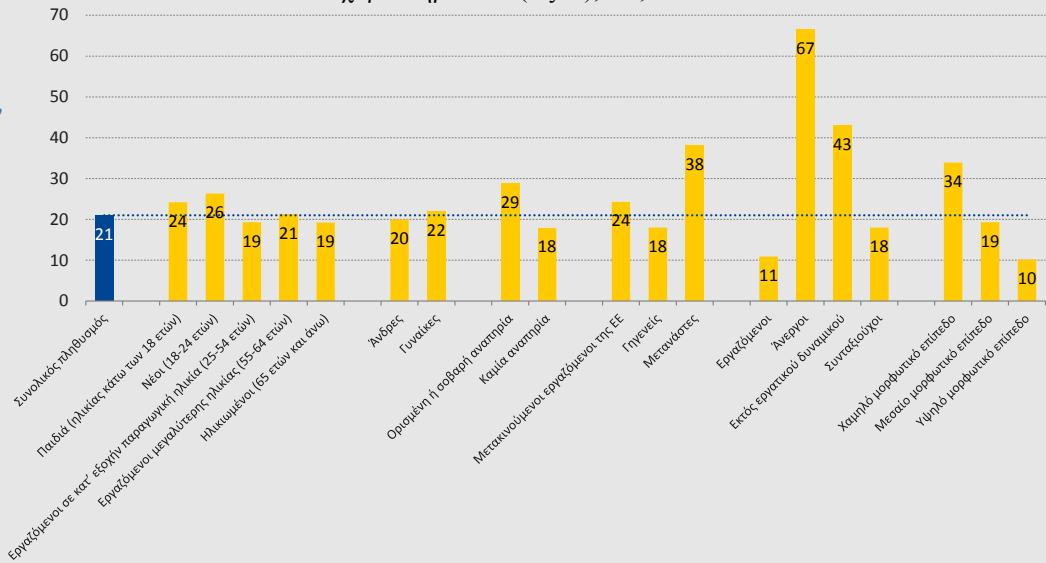
⁴⁶ Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από ειδική εξαγωγή της AES, εξαιρουμένης της καθοδηγούμενης κατάρτισης στον χώρο εργασίας, η οποία χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη του στόχου της μάθησης ενηλίκων για το 2030 (βλ. επίσης παράρτημα 2).

Τα ποσοστά φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ποικίλλουν σημαντικά ανάλογα με τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά

Ποσοστά κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) ανά κοινωνικοδημογραφικό χαρακτηριστικό (ως %), ΕΕ, 2024.

Ένα στα πέντε άτομα και ένα στα τέσσερα παιδιά αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ το 2024

Εκτός από τα παιδιά, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι άνεργοι, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ και οι Ρομά πλήττονται περισσότερο

Σημειώσεις: Οι τιμές του 2024 αφορούν τα εισοδήματα του 2023 για όλα τα κράτη μέλη. Ο ορισμός διαφέρει για το ποσοστό AROPE των ατόμων ηλικίας κάτω και άνω των 65 ετών, καθώς για το ποσοστό των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών δεν λαμβάνεται υπόψη η συνιστώσα της πολύ χαμηλής έντασης εργασίας.

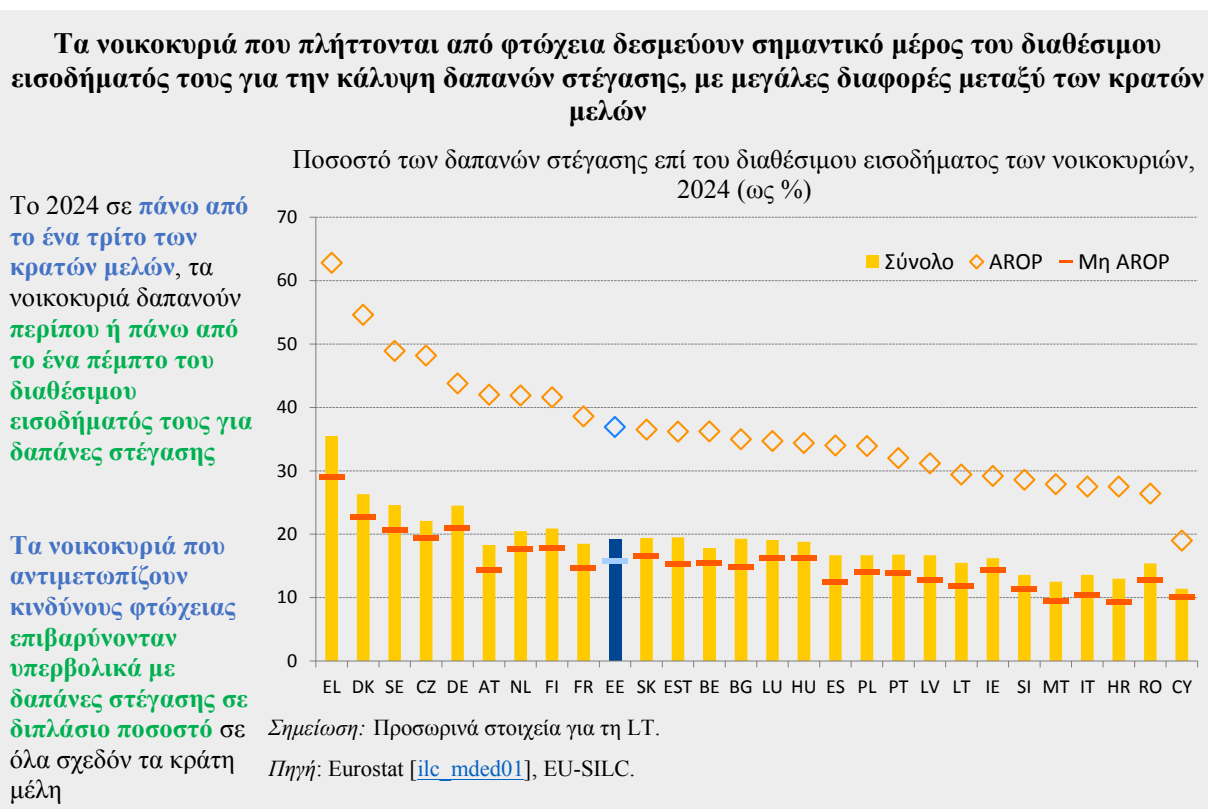
Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)] [[ilc_peps06n](#)] [[ilc_peps02n](#)] [[ilc_peps04n](#)] [[hlth_dpe010](#)].

Παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις, σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη, η στήριξη του ελάχιστου εισοδήματος δεν επαρκεί για την έξοδο από τη φτώχεια. Οι δαπάνες για παροχές κοινωνικής προστασίας εκτιμάται ότι αυξήθηκαν σε πραγματικούς όρους το 2024 σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη. Πρόσφατα προτάθηκαν μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του ρόλου των παροχών ελάχιστου εισοδήματος στη στήριξη των δικαιούχων ώστε να συμμετέχουν σε ενεργητικά μέτρα πολιτικής για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) και να αναζητούν ενεργά θέσεις εργασίας. Ταυτόχρονα, ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εξαιρουμένων των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024 (μείωση που αντικατοπτρίζει τη συρρίκνωση των δαπανών κοινωνικής προστασίας σε πραγματικούς όρους το 2023), με σημαντικές μειώσεις σε ορισμένα κράτη μέλη με υψηλά επίπεδα. Η ενεργειακή φτώχεια (όταν μετράται με τον δείκτη «ποσοστό ατόμων που δεν είναι σε θέση να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους») μειώθηκε το 2024 για πρώτη φορά από το 2022, χάρη σε έναν συνδυασμό παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της πτώσης των τιμών λιανικής του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας, σε ένα μείγμα μέτρων ενεργειακής απόδοσης καθώς και σε άλλα μέτρα στήριξης. Ωστόσο, το επίπεδό της παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Η εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον συνυπολογισμό των επιπτώσεων στους κινδύνους φτώχειας και στην εισοδηματική ανισότητα και την κατάλληλη εκ των προτέρων διαμόρφωση του σχεδιασμού πολιτικής.

Το ποσοστό των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ μειώθηκε ελαφρώς αλλά παρέμεινε υψηλότερο απ' ό,τι στον

συνολικό πληθυσμό. Ο αριθμός των παιδιών (ηλικίας 0-17 ετών) που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε από 19,96 εκατομμύρια το 2023 σε 19,52 εκατομμύρια το 2024 (24,2 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ). Παρότι το 2024 είναι το δεύτερο συνεχόμενο έτος μείωσης σε απόλυτους αριθμούς, το ποσοστό παιδικής φτώχειας εξακολουθεί να είναι κατά 3,2 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό. Συνολικά, σχεδόν ένα στα τέσσερα παιδιά στην ΕΕ αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού το 2024. Η έξοδος τους από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό έχει καθοριστική σημασία για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας και για να διακοπεί ο κύκλος της διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας. Η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁴⁷ σε όλα τα κράτη μέλη έχει καίρια σημασία εν προκειμένω.

Το ποσοστό των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (65+) που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού συνέχισε να μειώνεται στην ΕΕ το 2024. Ωστόσο, η κατάσταση εξακολουθεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Η κάμψη στο 19,4 % οφείλεται στη βελτίωση του ποσοστού για τις γυναίκες (οι οποίες, ωστόσο, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά υψηλότερους κινδύνους από τους άνδρες). Η μείωση αντικατοπτρίζει επίσης τη μείωση της νομισματικής φτώχειας και της σοβαρής υλικής ή κοινωνικής στέρξης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης όσον αφορά τις συντάξεις παρέμεινε σταθερό σε επίπεδο ΕΕ το 2024. Όμως, μεταξύ των κρατών μελών, η κατάσταση όσον αφορά τη φτώχεια των ηλικιωμένων και την αναπλήρωση του εισοδήματος εξακολούθησε να διαφέρει σημαντικά. Σε ορισμένες χώρες, ο κίνδυνος εισοδηματικής φτώχειας των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών ήταν ακόμη και δύο φορές υψηλότερος απ' ό,τι για τον ενεργό πληθυσμό.

⁴⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

Η οικονομική προσιτότητα της στέγασης εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση, η οποία επηρεάζει δυσανάλογα τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας. Κατά την τελευταία δεκαετία, οι τιμές των κατοικιών στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά μέσο όρο περίπου 10 % ταχύτερα από τα εισοδήματα, με αποτέλεσμα να μειωθεί η οικονομική προσιτότητα⁴⁸. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ περιφερειών / μεγάλων αστικών κέντρων. Ποσοστό της τάξης του 8,2 % του πληθυσμού της ΕΕ ζούσε σε νοικοκυριά στα οποία οι συνολικές δαπάνες στέγασης αντιπροσώπευαν πάνω από το 40 % του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματός τους, δηλαδή που επιβαρύνονταν υπερβολικά με δαπάνες στέγασης⁴⁹. Το ποσοστό αυτό ανερχόταν στο 31,1 % για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας έναντι 3,8 % για τον υπόλοιπο πληθυσμό. Ενώ η κοινωνική στέγαση έχει αναπτυχθεί άνισα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, οι ορισμοί, οι πάροχοι, η επιλεξιμότητα και οι μηχανισμοί κατανομής ποικίλλουν. Η περαιτέρω ανάπτυξη της μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της πρόσβασης στη στέγαση⁵⁰. Το αυξημένο κόστος κατασκευής, γης και χρηματοδότησης αναφέρεται συχνά ως πρόκληση για την παροχή κοινωνικής στέγασης. Παρότι οι διαφορές όσον αφορά τους ορισμούς και τις μεθόδους συλλογής δεδομένων παρεμποδίζουν τη συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών, σε πολλά κράτη μέλη παρατηρείται ανοδική τάση όσον αφορά την έλλειψη στέγης.

Οι Συνθήκες αναγνωρίζουν πλήρως τον καίριο ρόλο του κοινωνικού διαλόγου στην κοινωνική οικονομία της αγοράς της ΕΕ. Η σημασία του κοινωνικού διαλόγου κατοχυρώνεται επίσης στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Με βάση τη δήλωση των κοινωνικών εταίρων του Val Duchesse του 2024⁵¹, η Επιτροπή και οι Ευρωπαίοι διακλαδικοί κοινωνικοί εταίροι υπέγραψαν, τον Μάρτιο του 2025, σύμφωνο για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο⁵². Στο πλαίσιο της ανανεωμένης δέσμευσης για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου σε μια περίοδο παγκόσμιου μετασχηματισμού, το σύμφωνο προσδιορίζει δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την Επιτροπή και τους κοινωνικούς εταίρους με σκοπό την τόνωση του κοινωνικού διαλόγου και τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την κινητοποίηση του πλήρους δυναμικού του σε όλα τα επίπεδα. Ως εκ τούτου, το σύμφωνο έχει ως στόχο να προσφέρει ένα πλαίσιο για να αναπτυχθεί ο κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του εθνικού και του ευρωπαϊκού, του διατομεακού και του τομεακού επιπέδου.

Η σύσταση του Συμβουλίου του 2023 για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην ΕΕ παρέχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο προώθησης του κοινωνικού διαλόγου και ενίσχυσης των συλλογικών διαπραγματεύσεων⁵³. Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή συνεργάζεται με τους κοινωνικούς εταίρους για την κατάρτιση χάρτη πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Δεσμεύτηκε επίσης να διαβουλευεται μαζί τους σχετικά με πρωτοβουλίες πολιτικής που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των

⁴⁸ Βλ. Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. και B. Vasicek (2025), [Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies](#) (Η στέγαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Εξελίξεις στην αγορά, υποκείμενοι παράγοντες και πολιτικές), Έγγραφο προβληματισμού για την ευρωπαϊκή οικονομία 228, Οκτώβριος 2025.

⁴⁹ Τα επιδόματα δεν περιλαμβάνονται ούτε στο κόστος στέγασης ούτε στο εισόδημα. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον δείκτη, βλ. παράρτημα 2.

⁵⁰ Η διαδικασία αποϊδρυματοποίησης των ατόμων με αναπηρία παραμένει στάσιμη λόγω έλλειψης, μεταξύ άλλων, λύσεων προσβάσιμης στέγασης.

⁵¹ [Τριμερής δήλωση για έναν γόνιμο ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.](#)

⁵² [Σύμφωνο για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.](#)

⁵³ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2023, για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (C/2023/1389).

άρθρων 153 και 154 της ΣΛΕΕ⁵⁴, αλλά έχουν ιδιαίτερη σημασία γι' αυτούς. Σε επίπεδο ΕΕ, τόσο οι κοινωνικοί εταίροι όσο και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν ενεργά στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, με τακτικές ανταλλαγές απόψεων και θεματικές συζητήσεις σε τομείς ιδιαίτερης σημασίας. Η συμμετοχή τόσο των κοινωνικών εταίρων όσο και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και η διαβούλευση μαζί τους έχουν καίρια σημασία για τη χάραξη πολιτικής και την προώθηση βιώσιμων και συμπεριληπτικών αλλαγών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στους τομείς της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής πολιτικής που διαπιστώνονται στην παρούσα κοινή έκθεση για την απασχόληση. Ειδικότερα — σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση:

- Να ενισχύσουν τη διά βίου αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των ενηλίκων για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας, την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και προοπτικές της αγοράς εργασίας και την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, σύμφωνα με την Ένωση Δεξιοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται η ενσωμάτωση της χρήσης εργαλείων συλλογής πληροφοριών για τις δεξιότητες· η ενίσχυση της παροχής ατομικών δικαιωμάτων κατάρτισης, όπως οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης· και η προώθηση της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της αναγνώρισης των μικροδιαπιστευτηρίων, ανάλογα με τις εθνικές περιστάσεις, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης και σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια.
- Να ενισχύσουν τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και την ικανότητα και αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης —μεταξύ άλλων με επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες, ενισχυμένο διά βίου επαγγελματικό προσανατολισμό, συμβουλευτικές υπηρεσίες, συλλογή πληροφοριών για τις δεξιότητες και κατάρτιση του προσωπικού— με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, κυρίως των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, τη στήριξη της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας, της κινητικότητας και των μεταβάσεων σε τέτοιες θέσεις εργασίας.
- Να προωθήσουν τη δίκαιη κινητικότητα εντός της ΕΕ και να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσέλκυσης και διατήρησης ειδικευμένων εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών. Επιπροσθέτως, να λάβουν μέτρα για τη διευκόλυνση της νόμιμης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών σε επαγγέλματα στα οποία καταγράφονται ελλείψεις ή σε στρατηγικούς τομείς σπουδών, διασφαλίζοντας παράλληλα τον σεβασμό και την επιβολή των εργασιακών και των κοινωνικών δικαιωμάτων, με την υποστήριξη μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την ένταξη, συμπληρωματικά προς την αξιοποίηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού και των δεξιοτήτων από το εσωτερικό της Ένωσης.
- Να διασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα προγραμμάτων στήριξης για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, ως εφεδρικού εργαλείου έκτακτης ανάγκης, σχεδιασμένων κατά τρόπο ώστε να διαφυλάσσονται οι θέσεις εργασίας (και οι επιχειρήσεις) σε περίπτωση κρίσης, συμπεριλαμβανομένων των αναδιαρθρώσεων, και να αναπτύξουν περαιτέρω το

⁵⁴ Το άρθρο 154 της ΣΛΕΕ προβλέπει διαβούλευση σε δύο στάδια με τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους για σειρά θεμάτων κοινωνικής πολιτικής που ορίζονται στο άρθρο 153 της Συνθήκης, όπως οι όροι εργασίας και η υγεία και ασφάλεια στην εργασία.

ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της σχετικής αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης.

- Να παρέχουν κατάλληλη στήριξη στους εργαζομένους και στα νοικοκυριά που πλήττονται περισσότερο από τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και τις νέες πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, ιδίως στους ευάλωτους εργαζομένους και στα ευάλωτα νοικοκυριά —μεταξύ άλλων με αποτελεσματικές υπηρεσίες απασχόλησης και προγράμματα απασχόλησης και με κίνητρα πρόσληψης και μετάβασης σε άλλες θέσεις εργασίας· επαρκή εισοδηματική ασφάλεια με προσέγγιση ενεργού ένταξης· προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων από κινδύνους που σχετίζονται με την ΤΝ, την αλγοριθμική διαχείριση και την κλιματική αλλαγή· και προώθηση της επιχειρηματικότητας, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα.
- Να προωθήσουν, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες και/ή πρακτικές και με πλήρη σεβασμό του ρόλου και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων, μισθολογικές εξελίξεις που στηρίζουν την ανοδική κοινωνική σύγκλιση, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις της παραγωγικότητας, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας.
- Να προσαρμόσουν τις ρυθμίσεις της αγοράς εργασίας και τα συστήματα φορολογίας και παροχών με σκοπό τη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και των χάσμάτων μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας και την προώθηση της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής μείωσης του μη μισθολογικού κόστους εργασίας, ιδίως για τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα, χωρίς να παρεμποδίζεται η μετάβαση σε καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας και η στροφή από τη φορολόγηση της εργασίας σε άλλες πηγές που στηρίζουν καλύτερα την απασχόληση και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.
- Να διασφαλίσουν υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας ως βασική διάσταση της ποιότητας των θέσεων εργασίας.
- Να προωθήσουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τον κοινωνικό διάλογο, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και το σύμφωνο για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο. σε συνδυασμό με την έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη σχετικής πολιτικής σε ενωσιακό και σε εθνικό επίπεδο, με σκοπό επίσης να βελτιωθεί η ποιότητα των θέσεων εργασίας, μεταξύ άλλων σε σχέση με την εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- Να διασφαλίσουν επαρκή και βιώσιμη κοινωνική προστασία για όλους, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία· να βελτιώσουν την προστασία όσων δεν καλύπτονται επαρκώς, όπως οι εργαζόμενοι σε άτυπες μορφές απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας σε πλατφόρμες, και των αυτοαπασχολούμενων, επίσης ως βασική διάσταση της ποιότητας των θέσεων εργασίας· να βελτιώσουν γενικότερα την επάρκεια των παροχών, τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες, ενώ παράλληλα να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών· και να στηρίξουν αποτελεσματικά την ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν.
- Να βελτιώσουν τις προοπτικές των νέων στην αγορά εργασίας —μεταξύ άλλων με συμπεριληπτική και ποιοτική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τριτοβάθμια εκπαίδευση· στοχευμένη στήριξη των υπηρεσιών απασχόλησης (που

περιλαμβάνει την παροχή καθοδήγησης, κατευθύνσεων και συμβουλών)· και ποιοτικά προγράμματα μαθητείας και πρακτικής άσκησης, σύμφωνα με τις ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία και την ευρωπαϊκή συμμαχία για θέσεις μαθητείας.

- Να θεσπίσουν ολοκληρωμένα μέτρα για τη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων και, γενικότερα, της ανάπτυξης βασικών ικανοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των εγκάρσιων δεξιοτήτων) των μαθητών, και να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές προκλήσεις που συνδέονται με τις επιδόσεις και την ισότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων μέσω αποτελεσματικών προσεγγίσεων διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης. Να στηρίξουν την κατάρτιση σχεδίων βελτίωσης των βασικών δεξιοτήτων σε σχολικό επίπεδο, με ιδιαίτερη προσοχή στα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και καθοδήγησης, στην εξατομικευμένη στήριξη και στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Να προωθήσουν την αριστεία στις βασικές δεξιότητες μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας και μάθησης.
- Να δώσουν ώθηση στην αριστεία και να ενισχύσουν τη συνάφεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας μέσω ισχυρότερης συνεργασίας με τη βιομηχανία, δεσμών με συστήματα πληροφοριών για τις δεξιότητες και μεγαλύτερης χρήσης των μικροδιαπιστευτηρίων. Να βελτιώσουν τις διαδικασίες για την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων. Να ενισχύσουν την πρόσβαση των αποφοίτων ΕΕΚ και των υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Να αυξήσουν τον αριθμό των αποφοίτων στους κλάδους STEM, ιδίως στους τομείς των ΤΠΕ (συμπεριλαμβανομένης της ΤΝ), σε τομείς με σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού και σε στρατηγικούς τομείς, να μειώσουν το χάσμα μεταξύ των φύλων και να ενισχύσουν τη συνεργασία με τις επιχειρήσεις, τους παρόχους ΕΕΚ και τα πανεπιστήμια ώστε να καταστούν παράγοντες αλλαγής στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Να ενισχύσουν την κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε τομείς STEM για την αντιμετώπιση των ελλείψεων.
- Να τονώσουν τις ψηφιακές δεξιότητες των μαθητών και των ενηλίκων όλων των ηλικιών, συμπεριλαμβανομένων του γραμματισμού στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και του ψηφιακού γραμματισμού (και σε θέματα ΤΝ), να ενισχύσουν την κριτική σκέψη και να αυξήσουν τη δεξαμενή ψηφιακών ταλέντων στην αγορά εργασίας μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών οικοσυστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την υποστήριξη βασικών παραγόντων διευκόλυνσης, όπως η συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας για τα σχολεία, ο εξοπλισμός και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών· και να στηρίξουν ιδρύματα με τεχνογνωσία στον τομέα της ψηφιοποίησης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη και στη μείωση του ψηφιακού χάσματος. Θα πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο ενίσχυσης των γνώσεων και των δεξιοτήτων χρηματοοικονομικού γραμματισμού των μαθητών και των ενηλίκων όλων των ηλικιών.
- Να ενισχύσουν την αρχική και συνεχή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών με έμφαση στη διδασκαλία βασικών δεξιοτήτων, σε συνεργασία με τους παρόχους εκπαίδευσης εκπαιδευτικών. Να μειώσουν τις ελλείψεις εκπαιδευτικών και να αυξήσουν την ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την προσφορά ελκυστικών διαδρομών σταδιοδρομίας, την καθοδήγηση των αρχάριων εκπαιδευτικών, την προσέλκυση έμπειρων εκπαιδευτικών σε μειονεκτούντα σχολεία μέσω κινήτρων και στήριξης· και τη διευκόλυνση της «παράπλευρης» εισόδου στο επάγγελμα.

- Να διασφαλίσουν την απαγόρευση των διακρίσεων, να προωθήσουν την ισότητα των φύλων, να βελτιώσουν την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας και να ενισχύσουν τη συμμετοχή των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας, με την ενθάρρυνση των ίσων ευκαιριών και της επαγγελματικής εξέλιξης, τη διασφάλιση της αρχής της ισότητας της αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, της διαφάνειας στις μισθολογικές δομές και την προώθηση του συνδυασμού επαγγελματικής, οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής —μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας φροντίδα (προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και μακροχρόνια φροντίδα), και σε άδεια για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας για τους γονείς και άλλους άτυπους φροντιστές, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα, καθώς και με τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στον χώρο εργασίας.
- Να παρέχουν σε όλα τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, εκπαιδευτικές, σχολικές δραστηριότητες και δραστηριότητες κατάρτισης, καθώς και αποτελεσματική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και κατάλληλη στέγαση, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά και τα σχετικά εθνικά σχέδια δράσης.
- Να προωθήσουν τις ίσες ευκαιρίες για τα παιδιά, ώστε να αντιμετωπίσουν τα υψηλά επίπεδα παιδικής φτώχειας, και να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους ενωσιακούς και εθνικούς πόρους. Να επιταχύνουν την εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, μεταξύ άλλων με την παροχή οικονομικά προσιτής και υψηλής ποιότητας προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και με την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Να υποστηρίξουν την πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση παιδιών και νέων από μειονεκτούσες ομάδες και απομακρυσμένες περιοχές, να βελτιώσουν τα μαθησιακά αποτελέσματά τους και να προωθήσουν την κατάρτιση σε όλα τα επίπεδα προσόντων.
- Να προβλέψουν και, όπου απαιτείται, να ενισχύσουν τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος που εγγυώνται επαρκή στήριξη και να ακολουθήσουν μια προσέγγιση ενεργητικής ένταξης, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας όσων μπορούν να εργαστούν, και να προωθήσουν την πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων σε υπηρεσίες ενέργειας, ιδίως για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και τα ευάλωτα νοικοκυριά.
- Να αξιολογήσουν τις διανεμητικές επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στο εισόδημα διαφόρων ομάδων του πληθυσμού, σύμφωνα με την ανακοίνωση σχετικά με τη βελτίωση της εκτίμησης των διανεμητικών επιπτώσεων των πολιτικών των κρατών μελών.
- Να στηρίζουν την επαρκή προσφορά κατοικιών για την κάλυψη της ζήτησης και την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση, κοινωνική στέγαση και/ή κατάλληλη στεγαστική βοήθεια, κατά περίπτωση· να αποτρέψουν και να αντιμετωπίσουν την έλλειψη στέγης ως την πλέον ακραία μορφή φτώχειας και να καταπολεμήσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών προσεγγίσεων με επίκεντρο τον άνθρωπο και με γνώμονα τη στέγαση· να προωθήσουν την ανακαίνιση των οικιστικών κτιρίων και των κοινωνικών κατοικιών.
- Να επενδύσουν στην ικανότητα του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις υπηρεσίες πρόληψης και πρωτοβάθμιας περίθαλψης, καθώς και στην ικανότητα της δημόσιας υγείας, στον συντονισμό της περίθαλψης, στο

υγειονομικό προσωπικό και στη χρήση της ηλεκτρονικής υγείας και της ΤΝ· να περιορίσουν τις άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς, κατά περίπτωση· να βελτιώσουν την ιατροφαρμακευτική κάλυψη· και να προωθήσουν τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας καθώς και την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των εργαζομένων στον τομέα της υγείας.

- Να ενισχύσουν την παροχή υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτών και βιώσιμων υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτή μακροχρόνια φροντίδα.
- Να διασφαλίσουν συμπεριληπτικά και βιώσιμα συνταξιοδοτικά συστήματα, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη των επικουρικών συντάξεων, που θα παρέχουν επαρκή εισοδήματα για τους ηλικιωμένους και δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών στο πλαίσιο της δημογραφικής γήρανσης.

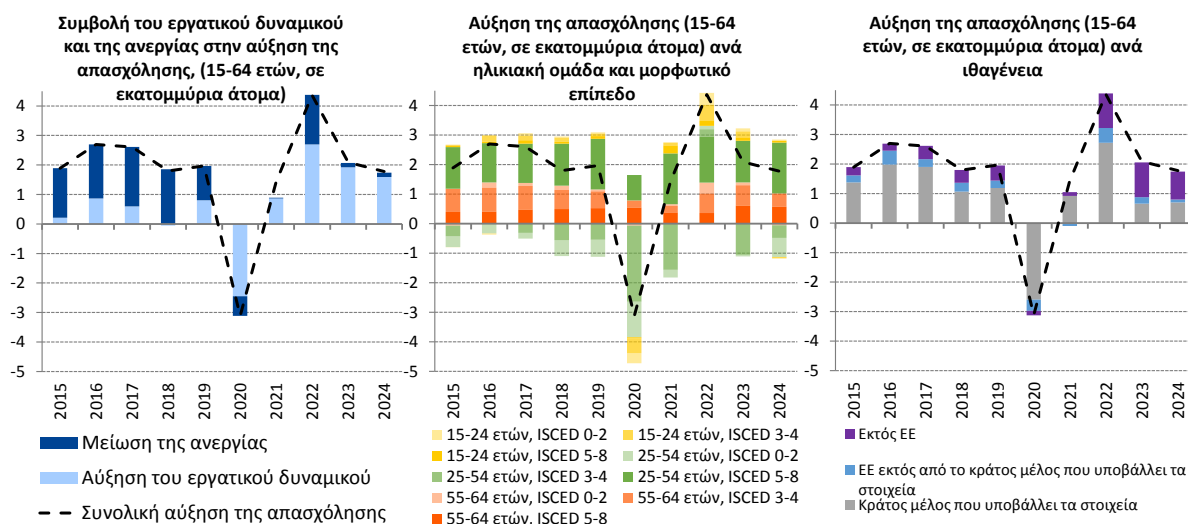
Η χρηματοδότηση της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του ΕΚΤ+, του ΜΑΑ, του ΕΤΠΑ, του ΤΔΜ, του JTF, του Erasmus+, του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης καθώς και του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα για επιλέξιμες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη ώστε να επισπεύσουν την υλοποίηση των δράσεων πολιτικής στους εν λόγω τομείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η αύξηση της απασχόλησης παρέμεινε ισχυρή το 2024, ενώ συνοδεύτηκε από ιστορικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας, παρά την αυξημένη οικονομική και γεωπολιτική αβεβαιότητα. Η συνολική απασχόληση επεκτάθηκε κατά 1,7 εκατομμύρια άτομα, στα 219,4 εκατομμύρια, γεγονός που υποδηλώνει έναν κάπως επιβραδυνόμενο αλλά ισχυρό ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 0,8 % και ποσοστό απασχόλησης της τάξης του 75,8 % (0,5 εκατοστιαία μονάδα υψηλότερο από ό,τι το 2023, βλ. επίσης πλαίσιο στόχου στην ενότητα 2.1.1). Ο τομέας της ενέργειας αποτέλεσε τον κύριο μοχλό της επέκτασης, σημειώνοντας αύξηση σε ποσοστό 7,4 %, ακολουθούμενος από τον εξορυκτικό τομέα (4,3 %), τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων (4,2 %), τις τέχνες και την ψυχαγωγία (4,1 %), τις υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (3,5 %) και τις ΤΠΕ (2,9 %). Με την εξαίρεση του εξορυκτικού τομέα, οι τομείς αυτοί συγκαταλέγονται στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κατά την τελευταία δεκαετία. Όπως και το 2023, η επέκταση του εργατικού δυναμικού αντιπροσώπευε το 92 % της αύξησης της απασχόλησης μεταξύ των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών, ενώ η μείωση της ανεργίας συνέβαλε μόνο κατά 8 %, σε ένα πλαίσιο ιστορικά χαμηλού ποσοστού ανεργίας της τάξης του 5,9 %. Το 2024 οι βραχυπρόθεσμες προσδοκίες για την απασχόληση (για τους επόμενους 3 μήνες) μειώθηκαν κάτω από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο τους και συνέχισαν να μειώνονται —ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών— ενώ στον κατασκευαστικό τομέα αυξήθηκαν και ήταν πολύ πιο θετικές. Η συνολική αύξηση της απασχόλησης προβλέπεται να επιβραδυνθεί περαιτέρω, σε 0,5 % το 2025 και το 2026 και στη συνέχεια σε 0,4 % το 2027⁵⁵.

Διάγραμμα 1.1: Η αύξηση της απασχόλησης το 2024 προήλθε από την αυξημένη συμμετοχή υπηκόων τρίτων χωρών και ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και επικεντρώθηκε στους εργαζομένους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Αύξηση της απασχόλησης (άτομα ηλικίας 15-64 ετών) κατανεμημένη κατά αύξηση του εργατικού δυναμικού και μείωση της ανεργίας και περαιτέρω κατανεμημένη κατά ηλικιακή ομάδα, μορφωτικό επίπεδο και ιθαγένεια

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά «Απασχολούμενοι ανά ιθαγένεια» το 2021.

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί βάσει της Eurostat [[lfsa agan](#)], [[lfsa ugan](#)], [[lfsa egaed](#)], [[lfsa egan](#)].

⁵⁵ Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας συνέχισαν να είναι η κινητήρια δύναμη της αύξησης της απασχόλησης, ενώ τα αποτελέσματα για τους νέους, τους εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης και τα άτομα με αναπηρία παρουσίασαν ενδείξεις στασιμότητας ή επιδείνωσης. Όπως και το 2023, το 2024 οι υπήκοοι τρίτων χωρών αντιπροσώπευαν τα δύο τρίτα (68,0 %) της αύξησης του εργατικού δυναμικού και πάνω από το ήμισυ (54,2 %) της αύξησης της απασχόλησης στην ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών. Το ποσοστό τους στο εργατικό δυναμικό αυξήθηκε από 5,5 % σε 6,5 % μεταξύ του 2022 και του 2024, ενώ το 29,9 % κατείχε πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2024, έναντι 20,6 % πριν από μία δεκαετία. Το ποσοστό απασχόλησής τους έφθασε το 64,3 %, αλλά παραμένει χαμηλό και χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό μερικής απασχόλησης, με μεγάλο χάσμα μεταξύ των φύλων και στις δύο περιπτώσεις. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στην αγορά εργασίας συνολικά, αλλά τα αποτελέσματά τους συνέχισαν να βελτιώνονται, με το συνολικό χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων να μειώνεται για πρώτη φορά στις 10 εκατοστιαίες μονάδες. Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) συνέχισαν να καταγράφουν τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση στην απασχόληση και στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας όλων των ηλικιακών ομάδων, με το ποσοστό απασχόλησής τους να αυξάνεται περαιτέρω στο 65,2 % και το ποσοστό ανεργίας τους (55-74 ετών) να μειώνεται στο 4,1 % το 2024, το χαμηλότερο μεταξύ όλων των ηλικιακών ομάδων. Δεδομένου του αυξανόμενου ποσοστού τους στον πληθυσμό και του αυξανόμενου προσδόκιμου ζωής τους, υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω αύξηση της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Από την άλλη πλευρά, η βελτίωση του ποσοστού των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) έχει επιβραδυνθεί σημαντικά, καθώς έχει μειωθεί κατά μόλις 0,4 εκατοστιαία μονάδα (στο 10,9 %) από τις αρχές του 2023. Η μείωση αυτή σημειώθηκε παρά την αύξηση της συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση παράλληλα με τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την αύξηση των εγγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 15-24 ετών σημείωσε άνοδο στο 14,9 % το 2024, η πρώτη ετήσια αύξηση σε διάστημα άνω της δεκαετίας (εξαιρουμένης της αύξησης που σχετιζόταν με τη νόσο COVID-19 το 2020). Οι νέοι εργαζόμενοι εξακολουθούν επίσης να έχουν υπερδιπλάσιες πιθανότητες από τους μέσους εργαζομένους να απασχολούνται με συμβάσεις μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης (13,0 %) και μερικής απασχόλησης (6,4 %), με τη διάρκεια σχεδόν των δύο τρίτων των συμβάσεων ορισμένου χρόνου να είναι χαμηλότερη από 18 μήνες το 2024. Το ποσοστό των νέων εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας είναι υψηλό (10,9 % έναντι 8,2 % για όλους τους εργαζομένους). Σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, η αύξηση της απασχόλησης εξακολουθεί να επικεντρώνεται στους εργαζομένους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, η απασχόληση χαμηλής ειδίκευσης αυξήθηκε μόνο μεταξύ των νέων ηλικίας 15-24 ετών και το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των ατόμων χαμηλής και υψηλής ειδίκευσης (25-64 ετών) εξακολουθεί να είναι ευρύ, στις 28,7 εκατοστιαίες μονάδες. Επιπροσθέτως, το 2024 σημειώθηκε επίσης απότομη αύξηση του χάσματος απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία, από 21,4 εκατοστιαίες μονάδες σε 24,0 εκατοστιαίες μονάδες, αύξηση που προσεγγίζει την ιστορική κορύφωσή του που καταγράφηκε το 2019 και το 2020 (24,4 εκατοστιαίες μονάδες).

Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων έχουν μειωθεί, αλλά η επίτευξη περαιτέρω προόδου εξακολουθεί να περιορίζεται από διαρθρωτικούς παράγοντες. Το ποσοστό των εργοδοτών που ανέφεραν ελλείψεις εργατικού δυναμικού υποχώρησε σε 18,2 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 από το ανώτατο επίπεδο του 27,8 % που

σημειώθηκε κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2022⁵⁶. Το 2024 το ποσοστό κενών θέσεων συνέχισε επίσης να σημειώνει κάμψη σε όλους τους τομείς και για πρώτη φορά μειώθηκε κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (2,1 % έναντι 2,2 % κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019), αλλά παραμένει υψηλό στις διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες (3,0 %). Οι βελτιώσεις αυτές αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τις χαμηλότερες προσδοκίες για την απασχόληση και τις επιχειρήσεις, τη συγκράτηση της διατήρησης του πλεονάζοντος προσωπικού⁵⁷ και τη συνεχιζόμενη εισροή υπηκόων τρίτων χωρών. Η μείωση των αναντιστοιχιών που σχετίζονται με την εκπαίδευση (όπως μετρώνται με βάση τις μακροοικονομικές αναντιστοιχίες δεξιοτήτων⁵⁸ και τα ποσοστά υπερειδίκευσης) και των τομεακών αναντιστοιχιών (όπως μετρώνται με βάση τη διακύμανση των ποσοστών κενών θέσεων εργασίας ανά τομέα) μπορεί επίσης να συνέβαλε, μείωση που συνάδει με την πτώση του λόγου κενών θέσεων εργασίας προς τους ανέργους. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται μακροπρόθεσμες διαρθρωτικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των δημογραφικών αλλαγών, των εξελισσόμενων αναγκών της αγοράς εργασίας που συνδέονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και των ανησυχιών για την ποιότητα των θέσεων εργασίας⁵⁹.

Οι πραγματικοί μισθοί ανέκαμψαν το 2024, στηρίζοντας την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και μειώνοντας την ανισότητα, αλλά παρέμειναν κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα. Η αύξηση των πραγματικών μισθών, αφού απέκτησε θετικό πρόσημο κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, ενισχύθηκε το 2024 στο 2,7 % σε ετήσια βάση, συμβάλλοντας στη σταθερή αύξηση του πραγματικού ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών κατά 2,3 %. Το 2024 η αγοραστική δύναμη δεν είχε επανέλθει στα επίπεδα του 2019. Η αύξηση των πραγματικών μισθών προβλέπεται να επιβραδυνθεί στο 1,3 % το 2025 και στο 1,1 % το 2026, καθώς η οικονομική αβεβαιότητα θα λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας⁶⁰. Η φτώχεια των εργαζομένων υποχώρησε στο 8,2 % το 2024, μετά τις μεγάλες αυξήσεις των κατώτατων μισθών τα τελευταία χρόνια, οι οποίες συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων του πληθωρισμού στους εργαζομένους με χαμηλό εισόδημα. Η εισοδηματική ανισότητα (όπως μετρήθηκε με βάση τον δείκτη S80/S20) μειώθηκε επίσης στο 4,66 το 2024, συμβαδίζοντας με τη συνολική τάση που καταγράφηκε κατά την τελευταία δεκαετία.

⁵⁶ [Ευρωπαϊκή έρευνα για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές](#).

⁵⁷ [Ευρωπαϊκή έρευνα για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές](#). Ο δείκτης αποτυπώνει το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένουν ότι η παραγωγή τους θα μειωθεί, αλλά η απασχόλησή τους θα αυξηθεί ή θα παραμείνει αμετάβλητη.

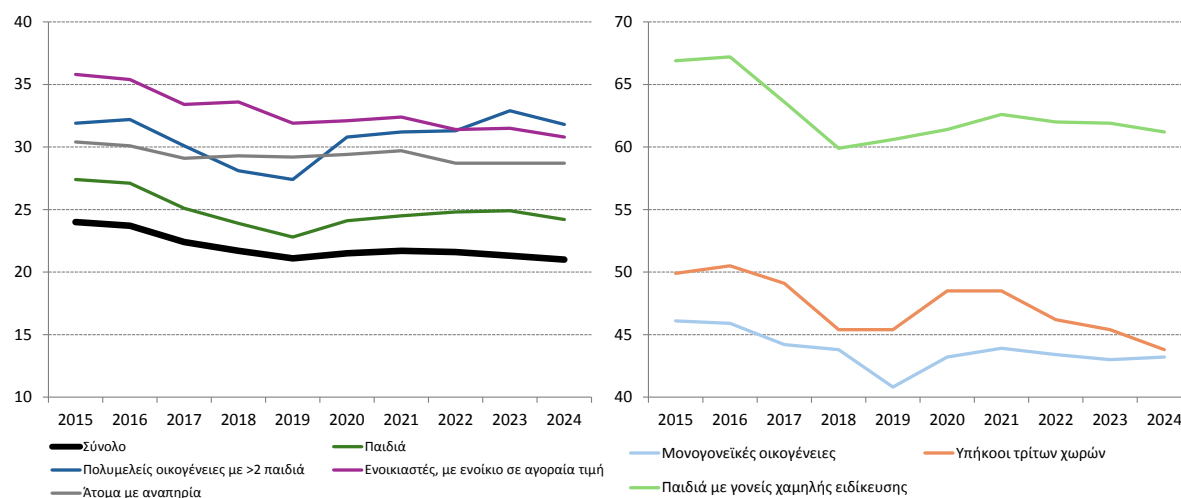
⁵⁸ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), [Analytical web note – Measuring skills mismatch](#) (Αναλυτικό διαδικτυακό σημείωμα — Μέτρηση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων) — 7/2015, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

⁵⁹ [Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας \(Eurofound\), 2025: Living and working in Europe 2024 \(Διαβίωση και εργασία στην Ευρώπη 2024\), κεφάλαιο 2.](#)

⁶⁰ Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Διάγραμμα 1.2: Το ποσοστό φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού παραμένει υψηλό, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες

Ποσοστά κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τον συνολικό πληθυσμό και τις ευάλωτες ομάδες (ως %)

Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[ilc_peps03n](#)], [[ilc_peps05n](#)], [[ilc_peps07n](#)], [[ilc_peps60n](#)] [[hlth_dpe010](#)].

Τα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σημείωσαν μέτρια μείωση, αλλά παραμένουν υψηλά, ιδίως μεταξύ των ευάλωτων ομάδων. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROP) μειώθηκε κάτω από τα προ πανδημίας επίπεδα για πρώτη φορά το 2024 (σε 21,0 %, έναντι 21,1 % το 2019), μετά από πτώση κατά 0,3 εκατοστιαία μονάδα, κυρίως λόγω της ευρείας μείωσης της σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης (SMSD) σε όλες τις ηλικιακές ομάδες⁶¹. Ωστόσο, οι κίνδυνοι παιδικής φτώχειας παραμένουν υψηλοί: το ποσοστό AROPE για τα παιδιά διαμορφώθηκε στο 24,2 %, εξακολουθώντας να υπερβαίνει κατά 1,4 εκατοστιαία μονάδα τα προ COVID-19 επίπεδα, παρά τη βελτίωση κατά 0,7 εκατοστιαία μονάδα από το 2023 και τον υψηλό αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Τα παιδιά γονέων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι σχεδόν έξι φορές πιθανότερο να αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού απ' ό,τι τα παιδιά γονέων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο (61,2 % έναντι 11,0 %), ενώ τα μονογονεϊκά νοικοκυριά αντιμετωπίζουν μακράν τον υψηλότερο κίνδυνο μεταξύ όλων των τύπων νοικοκυριών (43,2 %). Τα ποσοστά AROPE είναι επίσης αυξημένα μεταξύ των ατόμων με αναπηρία (28,7 %) και των υπηκόων τρίτων χωρών (43,8 %) (βλ. διάγραμμα 1.2). Ενώ τα ποσοστά των υπηκόων τρίτων χωρών βελτιώθηκαν με ταχείς ρυθμούς από το 2021, τα αποτελέσματα για τα άτομα με αναπηρία έχουν παραμείνει στάσιμα και οι Ρομά⁶² εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολύ υψηλούς κινδύνους φτώχειας. Το βάθος της φτώχειας (χάσμα κινδύνου φτώχειας) μειώθηκε ελαφρώς το 2024, με εξαίρεση τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (65+). Στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας (βλ. πλαίσιο 8 του

⁶¹ Όλα τα στοιχεία της παρούσας παραγράφου βασίζονται στα εισοδήματα από το έτος αναφοράς του εισοδήματος που είναι το έτος έρευνας για την Ιρλανδία και το προηγούμενο έτος για όλα τα άλλα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τις ταχείες εκτιμήσεις της Eurostat σχετικά με τα εισοδήματα του 2024, τα ποσοστά AROP ήταν κατά μέσο όρο σταθερά στην ΕΕ και στα περισσότερα κράτη μέλη {βλ. Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) [Ταχείες εκτιμήσεις των εισοδηματικών ανισοτήτων και των δεικτών φτώχειας για το 2024 (Ταχείες εκτιμήσεις 2024), Πειραματικά αποτελέσματα]. Έκδοση 1 — Ιούνιος 2025}.

⁶² Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024).

πυλώνα) ζητείται να καταβληθούν σημαντικές περαιτέρω προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για μείωση της φτώχειας έως το 2030, συμπεριλαμβανομένου του επιμέρους στόχου για τη μείωση της παιδικής φτώχειας (βλ. πλαίσιο στόχου στην ενότητα 2.4.1), και για την εξάλειψη της φτώχειας έως το 2050.

Η αύξηση των τιμών των κατοικιών υπερέβη την αύξηση του εισοδήματος κατά την τελευταία δεκαετία, ασκώντας πίεση στην οικονομική προσιτότητα. Κατά την περίοδο αυτή, οι τιμές των κατοικιών στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά περίπου 10 % ταχύτερα από τα εισοδήματα κατά μέσο όρο, με αποτέλεσμα να μειωθεί η οικονομική προσιτότητα —ιδίως στο πλαίσιο της ανόδου των επιτοκίων στο τέλος της περιόδου. Ταυτόχρονα, οι ανεπαρκώς ανεπτυγμένες αγορές ενοικίασης κατοικιών συχνά δεν μπορούσαν να παράσχουν αποτελεσματικές εναλλακτικές λύσεις. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης σημείωσε κάποια κάμψη στην ΕΕ το 2024 εν μέσω της άμβλυνσης της αύξησης των τιμών της ενέργειας και των υπηρεσιών κοινής ωφελείας, αλλά εξακολουθούσε να είναι περίπου οκταπλάσιο για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (31,1 %) απ' ό,τι για τα άτομα που ζουν σε άλλα νοικοκυριά (3,8 %). Ο υπερπληθυσμός επιδεινώθηκε για πρώτη φορά στα χρονικά (με εξαίρεση το 2020), φθάνοντας το 16,9 %. Αντίθετα, το ποσοστό των νοικοκυριών που δεν είναι σε θέση να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους υποχώρησε στο 9,2 %, λόγω της μείωσης του κόστους που σχετίζεται με την ενέργεια, αλλά παρέμεινε σημαντικά πάνω από το επίπεδο στο οποίο είχε φθάσει το 2021 (6,9 %). Επιπλέον, η έλλειψη στέγης σημειώνει άνοδο σε ολόκληρη την ΕΕ, άνοδος που συνιστά αυξανόμενη κοινωνική πρόκληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ — ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

2.1 Κατευθυντήρια γραμμή 5: Τόνωση της ζήτησης εργασίας

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η εφαρμογή της κατευθυντήριας γραμμής 5 για την απασχόληση, στο πλαίσιο της οποίας συνιστάται στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την προώθηση της ζήτησης εργασίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας, σύμφωνα με τις αρχές 4 (ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης) και 6 (μισθοί) του πυλώνα. Η ενότητα 2.1.1 επικεντρώνεται στις βασικές εξελίξεις στην αγορά εργασίας, εξετάζοντας επίσης τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα και τον αντίκτυπο της πρόσφατης αύξησης της οικονομικής αβεβαιότητας. Στην ενότητα 2.1.2 αναφέρονται τα μέτρα που έχουν θέσει σε εφαρμογή τα κράτη μέλη στους εν λόγω τομείς, με ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτικές που αποσκοπούν στην αύξηση της απασχόλησης και στην υποστήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας στο πλαίσιο των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

2.1.1 Βασικοί δείκτες

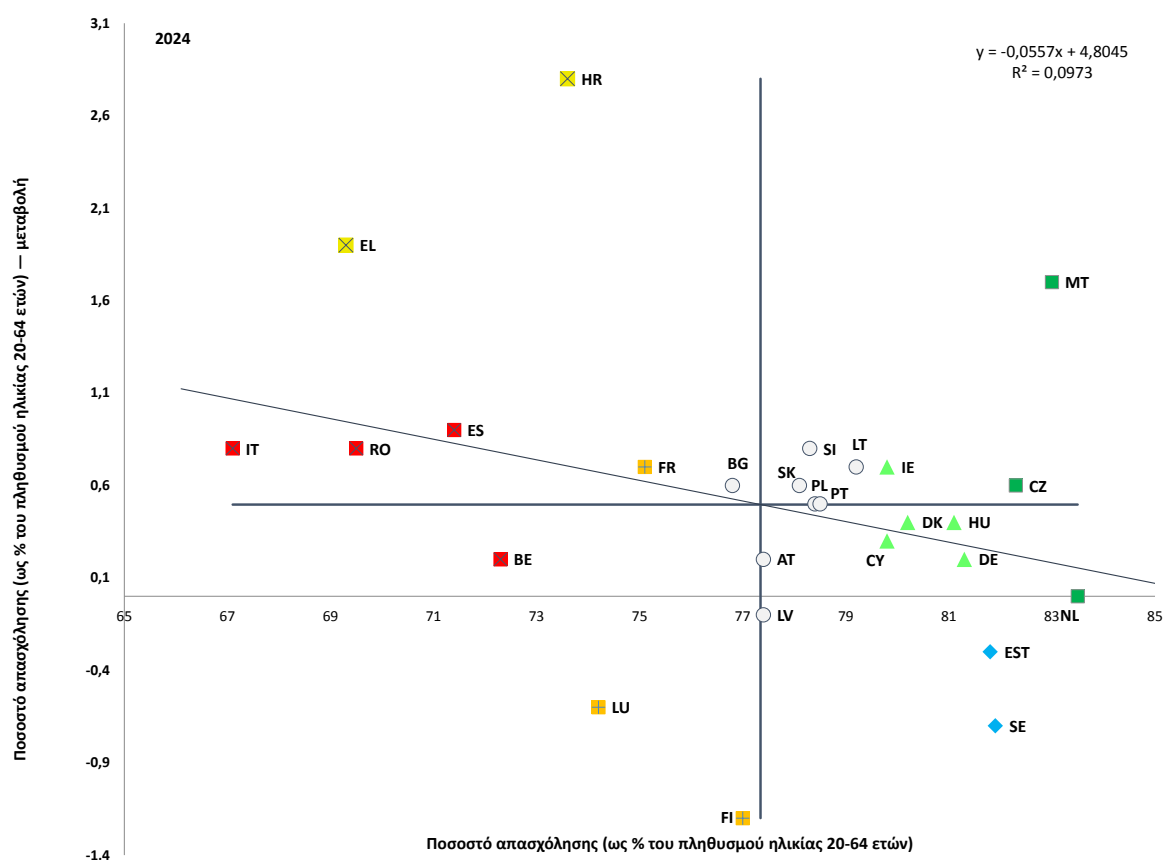
Η αγορά εργασίας της ΕΕ παρέμεινε ανθεκτική το 2024 και στις αρχές του 2025, με συγκρατημένη αλλά ακόμη ισχυρή αύξηση της απασχόλησης και κάποια ανοδική σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 απασχολούνται 900 000 επιπλέον εργαζόμενοι σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2024, με αποτέλεσμα η συνολική απασχόληση να ανέλθει στα 220,1 εκατομμύρια. Το ποσοστό απασχόλησης (ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών) έφθασε το 75,8 % το 2024 (αύξηση κατά 0,5 εκατοστιαία μονάδα από το 2023) και στο πρωτοφανές υψηλό επίπεδο του 76,2 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025. Ως εκ τούτου, ο πρωταρχικός στόχος της ΕΕ για ποσοστό απασχόλησης τουλάχιστον 78 % έως το 2030 αναμένεται να επιτευχθεί⁶³ — βλ. πλαίσιο στόχου 1. Παρότι η αύξηση της απασχόλησης επιβραδύνθηκε περαιτέρω (από 1,2 % το 2023 σε 0,8 % το 2024), παρέμεινε θετική, γεγονός που τονίζει την ανθεκτικότητα της αγοράς εργασίας τα τελευταία χρόνια, παρά την αυξημένη οικονομική και γεωπολιτική αβεβαιότητα. Το ποσοστό απασχόλησης σημείωσε άνοδο σε 21 κράτη μέλη, με την ισχυρότερη άνοδο να καταγράφεται στην Κροατία, στην Ελλάδα και στη Μάλτα —βλ. διάγραμμα 2.1.1. Αντίθετα, μειώσεις καταγράφηκαν στη Φινλανδία, στη Σουηδία, στο Λουξεμβούργο, στην Εσθονία και στη Λετονία. Η Ιταλία, η Ρουμανία, η Ισπανία και το Βέλγιο βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση», με σχετικά χαμηλά ποσοστά απασχόλησης (κάτω του 72,5 %) και βελτιώσεις κάτω του μέσου όρου (Βέλγιο). Η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Φινλανδία εμπίπτουν στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή», καθώς καταγράφουν μόνο ελαφρώς πάνω από τον μέσο όρο βελτιώσεις από σχετικά χαμηλά επίπεδα (Γαλλία) ή μειώσεις από επίπεδα ήδη κάτω του μέσου όρου (Λουξεμβούργο) και σε επίπεδα κάτω του μέσου όρου (Φινλανδία). Αντίθετα, οι Κάτω Χώρες, η Μάλτα και η Τσεχία κατατάσσονται στην κατηγορία «βέλτιστη επίδοση», με ποσοστά απασχόλησης άνω του 82 %. Συνολικά, παρατηρείται σταδιακή σύγκλιση των ποσοστών απασχόλησης μεταξύ των κρατών μελών. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων μειώθηκε περαιτέρω κατά 0,2 εκατοστιαία μονάδα μεταξύ του 2023 και του 2024, καθώς το ποσοστό για τις γυναίκες αυξήθηκε ελαφρώς ταχύτερα από ό,τι για τους άνδρες (από 70,2 % σε 70,8 % έναντι από 80,4 % σε 80,8 %, αντίστοιχα).

⁶³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Δήλωση και στόχοι του Πόρτο](#), 2021.

Η αύξηση της απασχόλησης οφειλόταν στην άνοδο της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στη μείωση της ανεργίας, με τη δημιουργία θέσεων εργασίας να επικεντρώνεται στις υπηρεσίες και στον δημόσιο τομέα. Το 2024 ο ενεργός πληθυσμός (ηλικίας 20-64 ετών) στην ΕΕ ήταν 259,8 εκατομμύρια, σχεδόν αμετάβλητος σε σχέση με το 2023. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας (ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών) αυξήθηκε σε 81,5 % το 2024 (από 81,1 % το 2023). Το 2024, σύμφωνα με τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, δημιουργήθηκαν 0,94 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, κυρίως στους τομείς του χονδρικού εμπορίου, του λιανικού εμπορίου, της στέγασης, των μεταφορών και της ΤΠ⁶⁴. Ο δημόσιος τομέας συνέβαλε επίσης σημαντικά.

Διάγραμμα 2.1.1: Η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται στα περισσότερα κράτη μέλη το 2024

Ποσοστό απασχόλησης (ατόμων ηλικίας 20-64 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG.
Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές περιφερειακές ανισότητες μεταξύ και εντός των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Σε επίπεδο NUTS 2, τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης το 2024 καταγράφηκαν στη φινλανδική περιφέρεια Åland (86,4 %) και στην περιφέρεια της πολωνικής πρωτεύουσας

⁶⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), [Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις: Άνοιξη 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

Warszawski stoleczny (86,2 %), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στις νότιες ιταλικές περιφέρειες της Καμπανίας (49,4 %) και της Καλαβρίας (48,5 %). Πολλές από τις περιφέρειες με σχετικά χαμηλά ποσοστά απασχόλησης είναι αγροτικές, αραιοκατοικημένες ή περιφερειακές περιοχές, ιδίως στη νότια Ισπανία και στην Ιταλία, σε μεγάλο μέρος της Ελλάδας, σε τμήματα της Ρουμανίας και σε εξόχως απόκεντρες περιοχές της Γαλλίας. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται συνήθως από περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, ιδίως για τα άτομα με δεξιότητες μέσου και υψηλού επιπέδου⁶⁵. Τα αποτελέσματα όσον αφορά την απασχόληση διαφέρουν επίσης μεταξύ των κρατών μελών. Οι διακυμάνσεις είναι μεγαλύτερες στις χώρες της Βαλτικής και της Κεντρικής Ευρώπης και χαμηλότερες στον νότο της ΕΕ (με εξαίρεση τη Βουλγαρία, την Κύπρο και τη Μάλτα) (βλ. διάγραμμα 5 στο παράρτημα 5). Το 2024 όλες οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης καθώς και η Λιθουανία, η Δανία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ισπανία ανέφεραν τα οικεία υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στις περιφέρειες των πρωτευουσών τους. Αντίθετα, στο Βέλγιο, στη Γερμανία και στην Αυστρία, οι περιφέρειες των πρωτευουσών κατέγραψαν ορισμένα από τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης. Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ισπανίας και της Γαλλίας έχουν ποσοστά απασχόλησης κάτω του 67,3 %, με το ποσοστό στη Γουιάνα να φθάνει μόλις το 51,1 %. Από την άλλη πλευρά, οι πορτογαλικές εξόχως απόκεντρες περιοχές έχουν ποσοστά απασχόλησης περίπου στον μέσο όρο της ΕΕ.

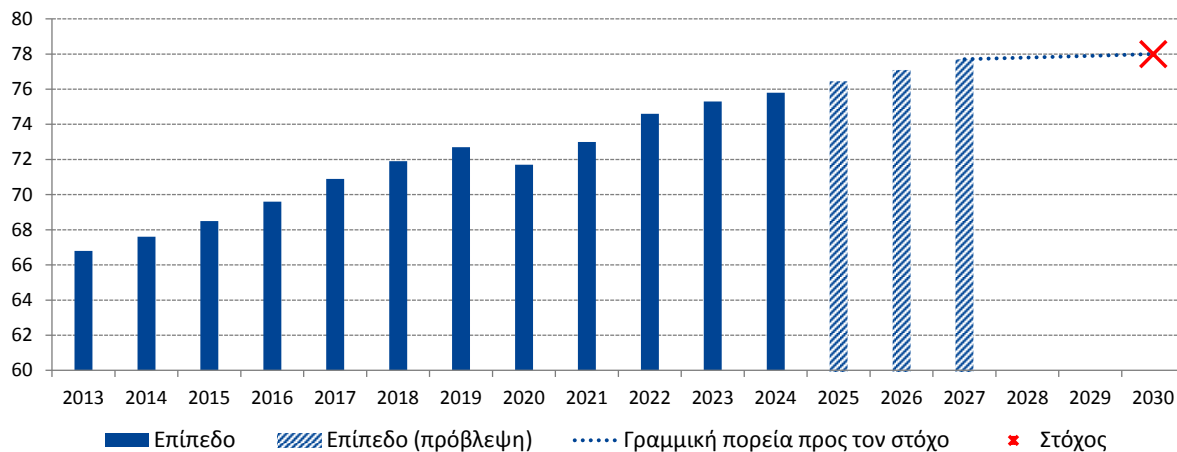
Πλαίσιο στόχου 1: Πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης για το 2030

Η αύξηση της απασχόλησης μετριάστηκε το 2024, ωστόσο η ΕΕ εξακολουθεί επί του παρόντος να καταγράφει ικανοποιητική πορεία για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της για την απασχόληση έως το 2030. Το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ αυξήθηκε με βραδύτερο ρυθμό το 2024 απ' ό,τι το 2023, σημειώνοντας αύξηση κατά 0,5 εκατοστιαία μονάδα στο 75,8 %, με αποτέλεσμα να μένει διαφορά μόλις 2,2 εκατοστιαίων μονάδων από τον στόχο του 78 %, με χρονικό περιθώριο έξι ετών. Με βάση τις τελευταίες δημογραφικές προβλέψεις της Eurostat, μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της απασχόλησης της τάξης του 0,35 % μεταξύ του 2024 και του 2030 θα είναι επαρκής για την επίτευξη του στόχου. Συγκριτικά, η απασχόληση αυξήθηκε κατά μέσο όρο σε ποσοστό 1,1 % ετησίως κατά την περίοδο πριν από την πανδημία (2013-19· βλ. τα διαγράμματα κατωτέρω). Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, η απασχόληση προβλέπεται να αυξηθεί με ρυθμό υψηλότερο του απαιτούμενου κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτεται από τις προβλέψεις, δηλαδή κατά 0,5 % τόσο το 2025 όσο και το 2026 και κατά 0,4 % το 2027. Συνολικά, η ΕΕ σημειώνει ικανοποιητική πρόοδο προς την επίτευξη του στόχου της για την απασχόληση έως το 2030.

⁶⁵ [Labour market statistics at regional level — Statistics Explained — Eurostat](#) (Στατιστικές της αγοράς εργασίας σε περιφερειακό επίπεδο — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat).

Η ΕΕ καταγράφει ικανοποιητική πορεία για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της για την απασχόληση έως το 2030

Ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ-27 και ο σχετικός πρωταρχικός στόχος της ΕΕ για το 2030 (άτομα ηλικίας 20-64 ετών, ως % του πληθυσμού)

Σημείωση: Τιμές για το 2025, το 2026 και το 2027 με βάση την προβλεπόμενη αύξηση της απασχόλησης σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, καθώς και την προβλεπόμενη αύξηση του συνολικού πληθυσμού και του ενεργού πληθυσμού με βάση τις προβολές της Eurostat του 2023 για τον πληθυσμό.

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)]: προβλέψεις για την αύξηση της απασχόλησης, [Φθινοπωρινές προβλέψεις 2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: προβολές πληθυσμού της Eurostat, Ευροπορ 2023](#).

Τα περισσότερα κράτη μέλη σημείωσαν περαιτέρω πρόοδο προς την επίτευξη των εθνικών τους στόχων για την απασχόληση το 2024⁶⁶. Σε επτά χώρες —Σλοβακία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Εσθονία, Δανία, Πολωνία και Τσεχία— το ποσοστό απασχόλησης το 2024 ήταν ήδη υψηλότερο από τον αντίστοιχο στόχο για το 2030 (βλ. διάγραμμα ανωτέρω), ενώ στη Σουηδία το ποσοστό υποχώρησε ελαφρώς κάτω από τον στόχο που είχε θέσει. Μεταξύ των 20 χωρών που εξακολουθούν να καταγράφουν αποκλίσεις, οι 16 τις περιόρισαν το 2024 και οι 14 απέχουν πλέον μόνο 3 εκατοστιαίες μονάδες από τους στόχους τους. Οι μεγαλύτερες εναπομένουσες αποκλίσεις εντοπίζονται στο Βέλγιο (7,7 εκατοστιαίες μονάδες), στην Ιταλία (5,9 εκατοστιαίες μονάδες), στη Ρουμανία (5,2 εκατοστιαίες μονάδες) και στην Ισπανία (4,6 εκατοστιαίες μονάδες). Στα τρία τέταρτα των κρατών μελών η απασχόληση αυξήθηκε κάτω από τον προ της πανδημίας μέσο όρο (2013-19· βλ. διάγραμμα κατωτέρω)⁶⁷, στο πλαίσιο αύξησης των ποσοστών απασχόλησης και συρρίκνωσης του ενεργού πληθυσμού. Ωστόσο, σε 19 κράτη μέλη, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης της απασχόλησης παρέμεινε ίσος ή μεγαλύτερος από τον απαιτούμενο για την επίτευξη του εθνικού στόχου⁶⁸.

⁶⁶ Τον Οκτώβριο του 2022 η ομάδα δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης συμφώνησε σχετικά με μια μεθοδολογική προσέγγιση για την παρακολούθηση της προόδου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η παρούσα ενότητα έχει συνταχθεί με βάση τη συμφωνημένη μεθοδολογία. Βλ. την [ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης 2025](#) της Επιτροπής Απασχόλησης και τον [δείκτη επιδόσεων απασχόλησης 2025](#).

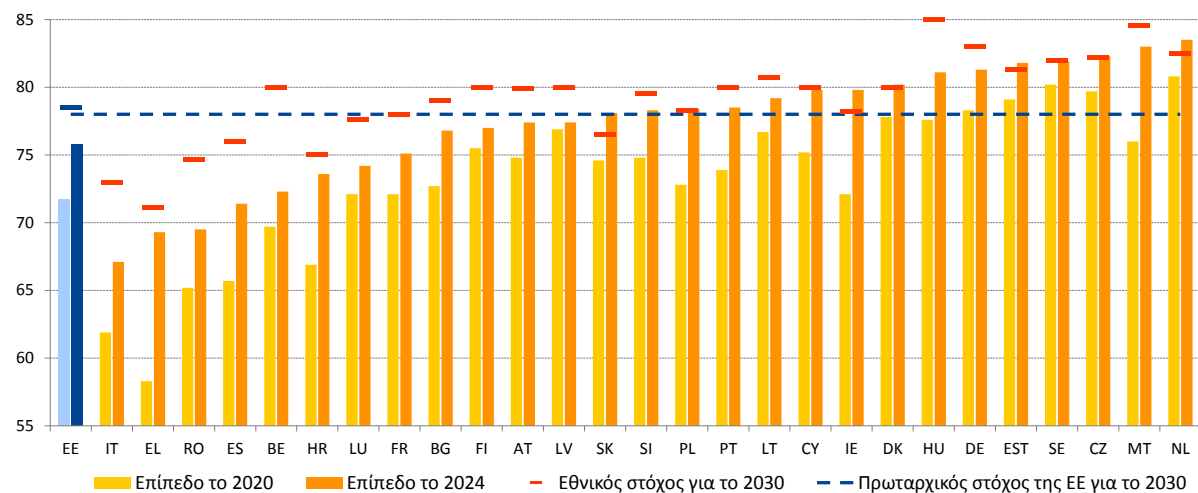
⁶⁷ Διαπιστώνεται ότι, λόγω της μείωσης του πληθυσμού, στα περισσότερα κράτη μέλη απαιτείται μικρότερη ελάχιστη ετήσια αύξηση της απασχόλησης απ' ό,τι κατά την περίοδο πριν από την κρίση για να επιτευχθούν οι εθνικοί τους στόχοι. Βλ. την [ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης 2025](#) της Επιτροπής Απασχόλησης.

⁶⁸ Για ορισμένα κράτη μέλη, η εν λόγω ελάχιστη απαιτούμενη αύξηση της απασχόλησης είναι αρνητική, καθώς αντικατοπτρίζει την προβλεπόμενη μείωση του ενεργού πληθυσμού και/ή το γεγονός ότι οι εθνικοί τους στόχοι έχουν ήδη επιτευχθεί.

Μόνο το Λουξεμβούργο, η Φινλανδία, η Σουηδία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Ουγγαρία και η Λετονία κατέγραψαν το 2024 αύξηση χαμηλότερη τόσο από τον προ της πανδημίας μέσο όρο όσο και από το ποσοστό που απαιτείται για την επίτευξη του στόχου, παρότι η Σουηδία παραμένει κοντά στον στόχο της.

Το ένα τέταρτο των κρατών μελών υπερέβη τους εθνικούς του στόχους το 2024 και τα μισά απείχαν 3 εκατοστιαίες μονάδες

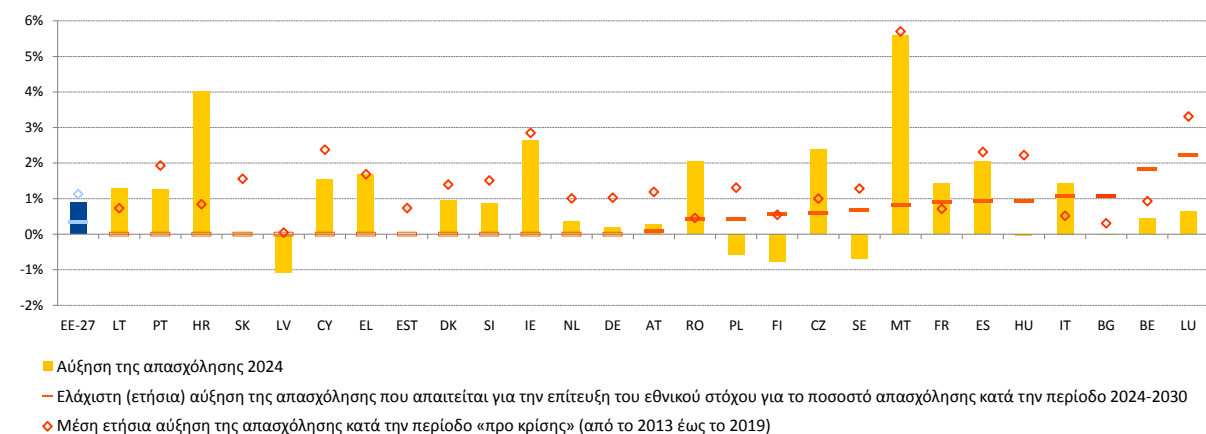
Ποσοστό απασχόλησης (2020 και 2024, άτομα ηλικίας 20-64 ετών, ως % του πληθυσμού): εθνικοί στόχοι και στόχοι της ΕΕ για το 2030

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] και πίνακας που παρουσιάζει τους εθνικούς στόχους για το 2030 στο παράρτημα 1.

Σε πάνω από δύο τρίτα των κρατών μελών, η αύξηση της απασχόλησης το 2024 κατέγραφε ικανοποιητική πορεία για την επίτευξη του εθνικού στόχου για το 2030

Αύξηση της απασχόλησης το 2024 (άτομα ηλικίας 20-64 ετών, ετήσια μεταβολή ως %) έναντι μέσης ετήσιας αύξησης της απασχόλησης κατά την περίοδο 2013-19 και ελάχιστη ετήσια αύξηση της απασχόλησης που απαιτείται προκειμένου να επιτευχθεί ο εθνικός στόχος όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης για το 2030

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024. Τα κράτη μέλη που έχουν ήδη επιτύχει ή υπερβεί τους εθνικούς τους στόχους ή αναμένεται να τους επιτύχουν (βάσει σεναρίου «μη αλλαγής πολιτικής») κυρίως λόγω της συρρίκνωσης του ενεργού πληθυσμού επισημαίνονται με μηδενική απαιτούμενη ελάχιστη ετήσια αύξηση της απασχόλησης.

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ EMPL με βάση στοιχεία της Eurostat [[lfsi_emp_a](#)] και τις προβλέψεις της [Europop 2023](#).

Το 2024 οι συνολικές δεδουλευμένες ώρες αυξήθηκαν με σχεδόν τον ίδιο ρυθμό με την απασχόληση, με τον μέσο όρο των δεδουλευμένων ωρών ανά εργαζόμενο να ακολουθεί μακροπρόθεσμη πτωτική τάση. Το 2024 οι δεδουλευμένες ώρες υπερέβησαν τα επίπεδα

του 2019 (προ COVID-19 επίπεδα) σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Γερμανία, τη Λετονία, την Ουγγαρία, την Αυστρία και τη Σλοβακία. Ωστόσο, καθώς η απασχόληση αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια χωρίς να αυξηθούν αντίστοιχα και οι συνολικές δεδουλευμένες ώρες, οι μέσες ώρες εργασίας ανά εργαζόμενο παραμένουν κάτω από τα επίπεδα του 2019 (προ COVID-19 επίπεδα) στις περισσότερες χώρες. Το 2024 η πλήρης απασχόληση μειώθηκε κατά 0,2 ώρες (στις 38,8 ώρες), ενώ η μερική απασχόληση αυξήθηκε κατά 0,1 ώρα (στις 21,8 ώρες)⁶⁹. Το 2024 το 6,6 % των εργαζομένων εργαζόταν πολλές ώρες (> 49 ώρες/εβδομάδα), δηλαδή 0,5 εκατοστιαία μονάδα λιγότερο απ' ό,τι το 2023, γεγονός που αντικατοπτρίζει διαρθρωτικές αλλαγές, όπως το αυξανόμενο ποσοστό των γυναικών μεταξύ των απασχολουμένων, οι οποίες είναι λιγότερο πιθανό να εργάζονται πολλές ώρες⁷⁰. Οι αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα των θέσεων εργασίας (βλ. ενότητα 2.3.1), συμπεριλαμβανομένων των ψυχοκοινωνικών κινδύνων, της ευημερίας, της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, της ψηφιοποίησης και της εντατικοποίησης της εργασίας, ενδέχεται επίσης να διαδραματίζουν κάποιον ρόλο.

Η χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση μεσοπρόθεσμα. Το 2024 η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα αυξήθηκε κατά 0,3 % (έναντι αύξησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ποσοστό 0,7 %), μετά από μείωση σε ποσοστό 0,7 % το 2023⁷¹. Τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας επιβραδύνθηκε σταθερά, φθάνοντας κατά μέσο όρο το 1,5 % ετησίως κατά την περίοδο 2000-07, το 1,2 % κατά την περίοδο 2010-19 και το 0,1 % κατά την περίοδο 2021-24. Σύμφωνα με τις προβλέψεις αναμένονται βελτιώσεις το 2025, το 2026 και το 2027, οι οποίες από το 2023 θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν τις απώλειες στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, η διαρθρωτικά χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας θέτει σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα, ιδίως στο πλαίσιο της γήρανσης του πληθυσμού, με επιπτώσεις στην ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και το βιοτικό επίπεδο⁷². Από το 2018 το ποσοστό της προστιθέμενης αξίας του μεταποιητικού τομέα μειώθηκε ταχύτερα από το οικείο ποσοστό απασχόλησης, με αποτέλεσμα η παραγωγικότητα να καταγράφει μικρότερη αύξηση σε σύγκριση με την υπόλοιπη οικονομία. Η εξέλιξη αυτή συνιστά αξιοσημείωτη αλλαγή σε σχέση με τις ιστορικές τάσεις, η οποία, με τη σειρά της, έχει αυξήσει την εξάρτηση από τον τομέα των υπηρεσιών για τη διατήρηση της αύξησης της παραγωγικότητας. Η αντιμετώπιση της χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας απαιτεί ταχύτερη υιοθέτηση της τεχνολογίας και μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία και σε δραστηριότητες που βασίζονται στη γνώση⁷³. Όπως τονίζεται στην έκθεση Draghi, η προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις εξελισσόμενες ανάγκες για δεξιότητες, ιδίως για τη διττή μετάβαση, και η προτεραιότητα στη μάθηση των ενηλίκων και στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχουν επίσης ουσιαστική σημασία για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας. Η μείωση των διοικητικών εμποδίων, η προώθηση της καινοτομίας και η υποστήριξη αποτελεσματικών διαδικασιών συλλογικής διαπραγματεύσεως μπορούν να συμβάλουν στη διασφάλιση της αύξησης της παραγωγικότητας και, παράλληλα, στη διατήρηση της αύξησης των μισθών και της ανταγωνιστικότητας.

⁶⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

⁷⁰ Eurostat [[ifsa_qoe_3a2](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

⁷¹ Eurostat [[nama_10_pl_ule](#)], εθνικοί λογαριασμοί.

⁷² Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025](#).

⁷³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual review 2025](#) (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη, Ετήσια ανασκόπηση 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού, παρότι υποχωρούν από το ανώτατο σημείο στο οποίο έφθασαν μετά την πανδημία, παραμένουν σημαντικές και εξακολουθούν να περιορίζουν τη σταθερή δραστηριότητα σε βασικούς τομείς. Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας στην ΕΕ μειώθηκε από 3,1 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2022 σε 2,1 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025. Παρότι το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο από τον τριμηνιαίο μέσο όρο της περιόδου 2022-23 (2,9 %), παραμένει πάνω από τον προ πανδημίας μέσο όρο του 1,7 % που καταγράφηκε μεταξύ του 2013 και του 2019. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025, οι Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και η Αυστρία είχαν τα υψηλότερα ποσοστά κενών θέσεων (άνω του 3,4 %), ενώ η Ισπανία, η Πολωνία και η Ρουμανία είχαν τα χαμηλότερα (κάτω του 0,8 %). Σημαντικό ποσοστό των διευθυντικών στελεχών αναφέρει ότι οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού, οι οποίες βελτιώθηκαν ελαφρώς μόνο σε σύγκριση με ένα έτος νωρίτερα, εξακολουθούν να περιορίζουν την παραγωγή⁷⁴. Στους τομείς που πλήττονται περισσότερο από τις ελλείψεις περιλαμβάνονται η στέγαση, οι διοικητικές και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες, οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, οι κατασκευές καθώς και η πληροφόρηση και η επικοινωνία⁷⁵. Οι ελλείψεις σε ορισμένους τομείς ενδέχεται να συνεχιστούν λόγω διαρθρωτικών παραγόντων —συμπεριλαμβανομένων της δημογραφικής αλλαγής και των απαιτήσεων για νέες δεξιότητες στο πλαίσιο της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης⁷⁶. Η διατήρηση του πλεονάζοντος προσωπικού —κατάσταση κατά την οποία οι επιχειρήσεις διατηρούν περισσότερους εργαζομένους από όσους είναι άμεσα αναγκαίοι για τα τρέχοντα επίπεδα παραγωγής—, παρότι μειώθηκε στις αρχές του 2025, παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα από το 2023, με αποτέλεσμα τη δυνητική επιβράδυνση της μελλοντικής αύξησης της απασχόλησης, παρότι οι επίμονες ελλείψεις σε τομείς υψηλής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των ΤΠΕ και της φροντίδας, υποδηλώνουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζονται καλές συνθήκες εργασίας.

Πλαίσιο 1 του πυλώνα: Ενδιάμεση επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία

Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στο μοντέλο κοινωνικής οικονομίας της αγοράς της ΕΕ και στη βιώσιμη ευημερία. Πρωταρχικός στόχος της κοινωνικής οικονομίας είναι η προτεραιοποίηση των κοινωνικών και των περιβαλλοντικών στόχων έναντι του κέρδους. Ως εκ τούτου, επανεπενδύει τα περισσότερα κέρδη σε κοινωφελείς σκοπούς που εξυπηρετούν το συλλογικό συμφέρον και λειτουργεί με βάση τη δημοκρατική ή συμμετοχική διακυβέρνηση. Στην ΕΕ⁷⁷, το οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας αποτελείται από περισσότερους από 4,3 εκατομμύρια φορείς. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας έχουν διαφορετικά επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα και δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της γεωργίας, των κατασκευών, του εμπορίου, της ενέργειας, των ΤΠΕ, των οικονομικών, της υγείας, της

⁷⁴ [Έρευνες για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#). Τα ποσοστά των διευθυντικών στελεχών στους τομείς των κατασκευών, των υπηρεσιών και της βιομηχανίας που ανέφεραν τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού ως εμπόδιο ήταν 27,4 %, 23 % και 18,2 %, αντίστοιχα, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025.

⁷⁵ Στατιστική ταξινόμηση NACE αναθ. 2, κατηγορίες B-S.

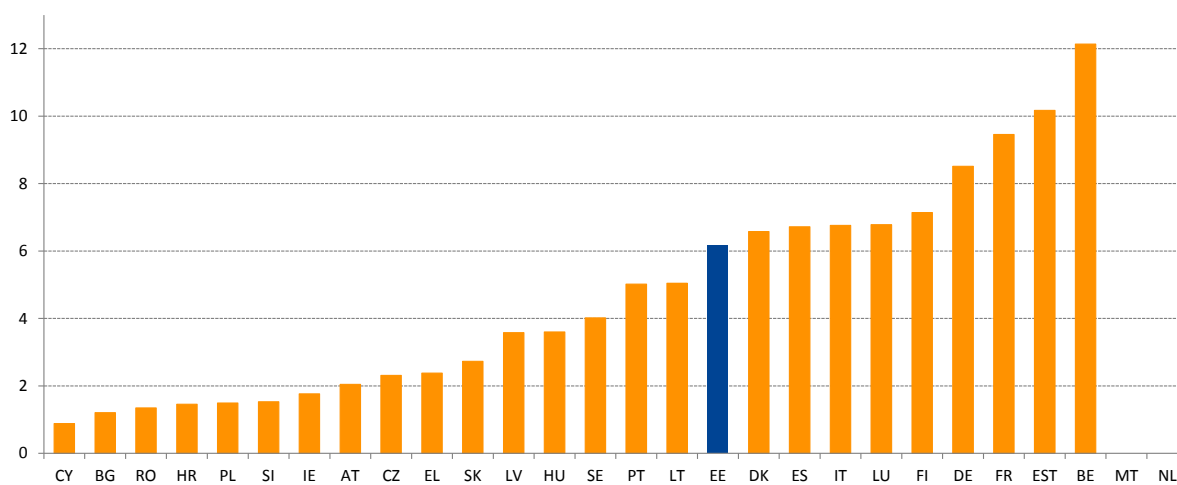
⁷⁶ Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

⁷⁷ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή et al., [Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy — Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem](#) (Συγκριτική αξιολόγηση των κοινωνικοοικονομικών επιδόσεων της κοινωνικής οικονομίας της ΕΕ — Βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών γνώσεων του οικοσυστήματος «Οικονομία της εγγύτητας και κοινωνική οικονομία»), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

εκπαίδευσης, των κοινωνικών υπηρεσιών και του πολιτισμού. Οι φορείς αυτοί μπορούν να συμβάλουν στην κάλυψη των κενών στις υπηρεσίες και να προσφέρουν καινοτόμες, ειδικά προσαρμοσμένες λύσεις, π.χ. στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής φροντίδας (όπου εργάζονται 3,3 εκατομμύρια από τα 11,5 εκατομμύρια άτομα που απασχολούνται στην κοινωνική οικονομία της ΕΕ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να συμβάλει στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος, ενέκρινε το 2021 το σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία με τρεις κύριους στόχους: i) δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών-πλαισίου, ii) δημιουργία ευκαιριών (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση) και στήριξη για την ανάπτυξη ικανοτήτων, iii) ενίσχυση της αναγνώρισης της κοινωνικής οικονομίας και των προοπτικών της⁷⁸.

Το ποσοστό των ατόμων που απασχολούνται στην κοινωνική οικονομία διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

Ποσοστό ατόμων που απασχολούνται σε φορείς κοινωνικής οικονομίας στην ΕΕ (ως % της συνολικής απασχόλησης), 2023

Σημειώσεις: Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη MT και τις NL. Τα στοιχεία θα πρέπει να θεωρούνται ελάχιστες τιμές, δεδομένου ότι λίγα κράτη μέλη παρέχουν εθνικές στατιστικές ειδικά για την κοινωνική οικονομία. Οι διαφορετικοί εθνικοί ορισμοί και τα διαφορετικά επίπεδα αναγνώρισης της κοινωνικής οικονομίας δυσχεραίνουν τον εντοπισμό όλων των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας στα στοιχεία.
Πηγή: Συγκριτική αξιολόγηση των κοινωνικοοικονομικών επιδόσεων της κοινωνικής οικονομίας της ΕΕ.

Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να μπορέσει να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας. Το επίπεδο αναγνώρισης της κοινωνικής οικονομίας, οι συνθήκες-πλαίσιο για τη λειτουργία της και η πρόσβαση σε χρηματοδότηση διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Περίπου το 6,3 % του απασχολούμενου πληθυσμού της ΕΕ εργαζόταν στην κοινωνική οικονομία το 2023. Σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στο ποσοστό των ατόμων που εργάζονται στην κοινωνική οικονομία. Στο Βέλγιο και στην Εσθονία το ποσοστό αυτό υπερέβαινε το 10 %, ενώ σε επτά άλλα κράτη μέλη (Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κροατία, Πολωνία, Σλοβενία, Ιρλανδία) ήταν χαμηλότερο από 2 % (βλ. διάγραμμα ανωτέρω). Η κατάσταση αυτή δείχνει την ανομοιογενή ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σε ολόκληρη την ΕΕ, αλλά και το αναξιοποίητο δυναμικό της για ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας σε πολλά κράτη μέλη και περιφέρειες, το οποίο θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί εάν υποστηριζόταν από κατάλληλα μέτρα.

⁷⁸ Βλ.: [Σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία](#).

Το 2026 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προβεί σε ενδιάμεση επανεξέταση του σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία με σκοπό την αξιολόγηση της προόδου και την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Οι περισσότερες από τις 63 δράσεις σε επίπεδο ΕΕ που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης έχουν ήδη υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη. Βασικό ορόσημο αποτέλεσε η σύσταση του Συμβουλίου του 2023 για την ανάπτυξη συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία, η οποία στηρίζει τα κράτη μέλη για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλους τους τομείς πολιτικής. Η πύλη κοινωνικής οικονομίας της ΕΕ εγκαινιάστηκε ως υπηρεσία μίας στάσης για σχετικές πληροφορίες και πόρους. Από το 2022 έχουν αναπτυχθεί πολλά χρηματοπιστωτικά προϊόντα στο πλαίσιο του σκέλους πολιτικής για τις κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες (SISW) του InvestEU. Λόγω της ισχυρής ζήτησης (1,54 δις. EUR από την εγγύηση του SISW εγκρίθηκε έως τα τέλη του 2024), η εγγύηση της ΕΕ ενισχύθηκε το 2025⁷⁹. Η ενδιάμεση επανεξέταση θα προβεί σε απολογισμό όλων των επιτευγμάτων και θα ευθυγραμμίσει το σχέδιο με τις νέες προκλήσεις, διατηρώντας τον ορίζοντα του 2030.

Αρκετά κράτη μέλη έλαβαν πρόσφατα μέτρα για τη θέσπιση νομοθετικών πλαισίων ή στρατηγικών για την κοινωνική οικονομία. Στην **Τσεχία**, τον Ιανουάριο του 2025 άρχισε να ισχύει ο νόμος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην εργασία και, τον Ιούλιο του 2025, η κυβέρνηση ενέκρινε το στρατηγικό πλαίσιο για την κοινωνική επιχειρηματικότητα για την περίοδο 2026-30. Η **Ιρλανδία** ενέκρινε, τον Ιούλιο του 2024, την «Trading for Impact» (εμπόριο με αντίκτυπο), την εθνική πολιτική για τις κοινωνικές επιχειρήσεις 2024-27. Στο **Βέλγιο**, η Φλάνδρα πραγματοποιεί επενδύσεις που καθιστούν δυνατή τη δημιουργία 1 000 πρόσθετων επιδοτούμενων θέσεων εργασίας στην κοινωνική οικονομία έως το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου 2024-29. Η **Ισπανία** τροποποίησε τον νόμο της για τους συνεταιρισμούς προκειμένου να αποσαφηνιστούν τα είδη των φορέων στον τομέα και να επικαιροποιηθούν οι στόχοι για τη στήριξη της δημόσιας πολιτικής. Τον Ιούνιο του 2024 εγκαινίασε επίσης το Ταμείο Κοινωνικών Επιπτώσεων με προϋπολογισμό ύψους 400 εκατ. EUR για τη στήριξη κοινωνικών και περιβαλλοντικών επενδύσεων, μεταξύ άλλων σε φορείς της κοινωνικής οικονομίας. Η **Πολωνία** πρότεινε την τροποποίηση του νόμου για την κοινωνική οικονομία με σκοπό τη διεύρυνση του ορισμού της κοινωνικής οικονομίας, τη χαλάρωση των κανόνων για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, τη βελτίωση των εργαλείων στήριξης και την ενίσχυση των προσπαθειών επανένταξης και συντονισμού. Η **Ρουμανία** δρομολόγησε, τον Απρίλιο του 2025, έργο του EKT+ με τίτλο «Προώθηση της παρακολούθησης και της αξιολόγησης της εξέλιξης της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας», το οποίο αποσκοπεί στην ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής για την κοινωνική οικονομία.

Τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας, με τη στήριξη του μέσου SURE, παρέχουν διδάγματα για τη διαχείριση μελλοντικών οικονομικών κλυδωνισμών. Σύμφωνα με την τελική αξιολόγηση του μέσου προσωρινής στήριξης της ΕΕ για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE)⁸⁰, τα προγράμματα διατήρησης θέσεων εργασίας —συμπεριλαμβανομένων εκείνων που χρηματοδοτούνται μέσω του SURE— εκτιμάται ότι εξοικονόμησαν από 1,03 εκατομμύρια έως 1,66 εκατομμύρια θέσεις εργασίας το 2020 σε όλα τα δικαιούχα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, τα συστήματα αυτά προστάτευσαν το ισοδύναμο του 13,3 % και του 1,1 % της απασχόλησης το 2020 και το

⁷⁹ Βλ. [δείκτες InvestEU](#).

⁸⁰ Βλ. [SWD\(2025\) 47 final](#).

2021, αντίστοιχα⁸¹. Στο τρέχον πλαίσιο της αυξημένης αβεβαιότητας, η οποία οφείλεται στις γεωπολιτικές εντάσεις, και των προγραμματισμένων περικοπών θέσεων εργασίας σε βασικούς τομείς, αρκετά κράτη μέλη βασίζονται όλο και περισσότερο στα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας. Η αξιοποίηση των διαφόρων στρατηγικών που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας είναι απαραίτητη για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της αποτελεσματικότητας των εν λόγω προγραμμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας είναι πιο αποτελεσματικά κατά τη διάρκεια προσωρινών κρίσεων, καθώς δίνουν προτεραιότητα στις ευάλωτες επιχειρήσεις και στους ευάλωτους εργαζομένους, ενώ παράλληλα αποφεύγουν να στηρίζουν μη βιώσιμες θέσεις εργασίας μακροπρόθεσμα⁸².

Η αυτοαπασχόληση στην ΕΕ παρουσιάζει σταθερή κάμψη, με διακυμάνσεις ανά τομέα και χώρα. Το ποσοστό των αυτοαπασχολουμένων επί της συνολικής απασχόλησης (ηλικίας 20-64 ετών) μειώθηκε από 13,2 % το 2010 σε 10,6 % το 2024. Η μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε στη γεωργία, στη δασοκομία και στην αλιεία καθώς και στο χονδρικό και στο λιανικό εμπόριο, ενώ αυξήθηκε σημαντικά στον δημόσιο και σχεδόν δημόσιο τομέα (συμπεριλαμβανομένων της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης και της υγείας) καθώς και στις ΤΠΕ. Το προφίλ των δεξιοτήτων των αυτοαπασχολουμένων επίσης μεταβλήθηκε, καθώς, το 2024, το 40 % εξ αυτών ήταν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έναντι 28 % το 2010. Ωστόσο, οι κίνδυνοι φτώχειας παραμένουν σημαντικοί: τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας (άτομα ηλικίας 18-64 ετών) μεταξύ των αυτοαπασχολουμένων (22,3 %) είναι υπερδιπλάσια εκείνων των μισθωτών (9,2 %) (βλ. ενότητα 2.3.1). Οι διαφορές ανά χώρα όσον αφορά το ποσοστό των αυτοαπασχολουμένων είναι σημαντικές και κυμαίνονται από περίπου 20 % στην Ιταλία και στην Ελλάδα έως κάτω του 9 % στη Δανία, στη Γερμανία, στην Κύπρο, στο Λουξεμβούργο και στη Σουηδία. Μεταξύ του 2014 και του 2024, το ποσοστό των εργαζομένων για ίδιο λογαριασμό (περίπου 70 % των αυτοαπασχολουμένων στα περισσότερα κράτη μέλη) επί της συνολικής απασχόλησης μειώθηκε από 10,0 % σε 8,9 %, καθώς μικρότεροι αριθμοί νεότερων ηλικιακών ομάδων εισήλθαν στην αυτοαπασχόληση, οι οποίοι δεν ήταν επαρκείς για να αντισταθμίσουν την αποχώρηση των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας.

Η ανεργία, η οποία βρίσκεται ήδη σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα, μειώθηκε περαιτέρω το 2024 και στις αρχές του 2025 και παρουσιάζει ενδείξεις ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ (άτομα ηλικίας 15-74 ετών) μειώθηκε σε 5,9 % το 2024, από 6,1 % το 2023, σημειώνοντας το χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί. Τον Σεπτέμβριο του 2025 το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ ανήλθε σε 6,0 %. Οι μεγαλύτερες ετήσιες μειώσεις (κατά 1 ή άνω της 1 εκατοστιαίας μονάδας) καταγράφηκαν στην Ιταλία, στην Κροατία και στην Ελλάδα, ενώ η Δανία, η Εσθονία, η Φινλανδία, το Λουξεμβούργο και η Σουηδία κατέγραψαν αυξήσεις άνω της 0,7 εκατοστιαίας μονάδας — βλ. διάγραμμα 2.1.2. Η Φινλανδία και η Σουηδία βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση» λόγω τόσο των υψηλών ποσοστών ανεργίας όσο και των σημαντικών αυξήσεων που σημειώθηκαν

⁸¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Labour market and wage developments in Europe — Annual review 2021](#) (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη — Ετήσια ανασκόπηση 2021), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2021· και Eurofound, [Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic](#) (Αντιμετώπιση της κρίσης: Πώς τα προγράμματα διατήρησης θέσεων εργασίας διατήρησαν την απασχόληση και τα εισοδήματα κατά τη διάρκεια της πανδημίας), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

⁸² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual review 2025](#) (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη, Ετήσια ανασκόπηση 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

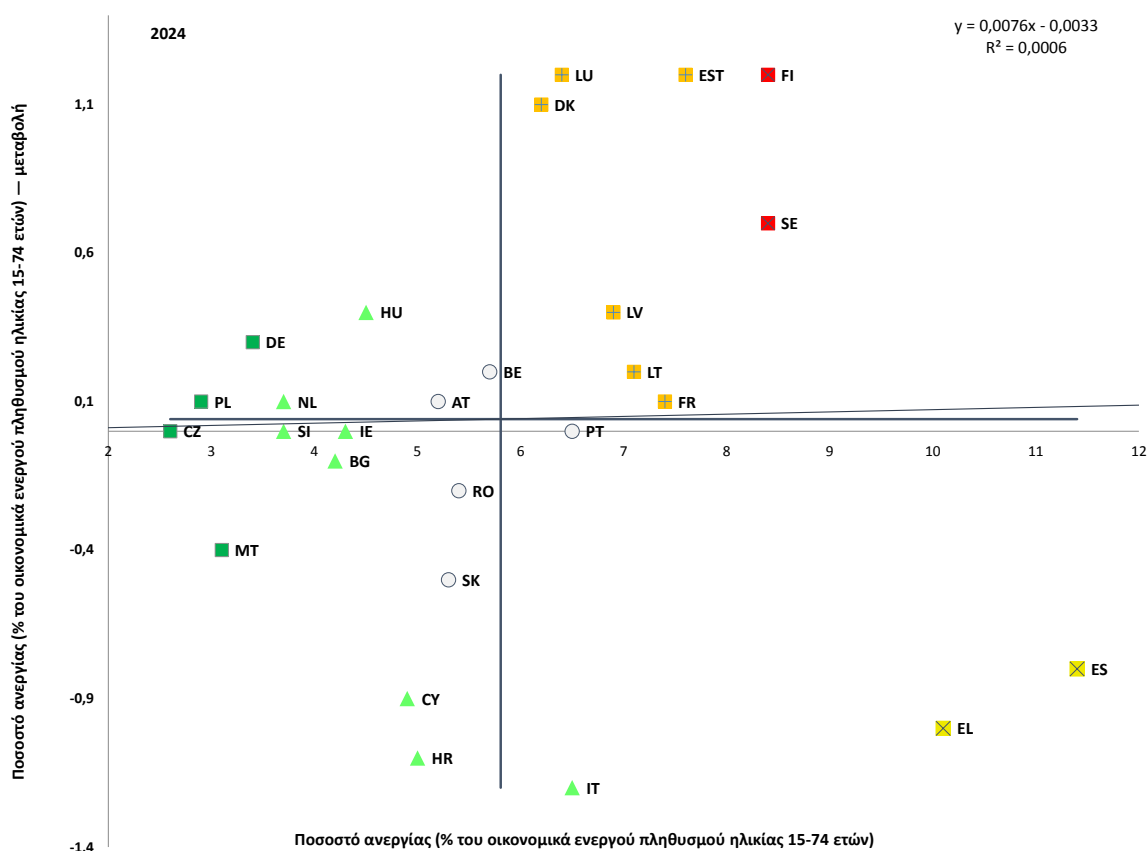
από το 2023, ενώ η Γαλλία, η Λιθουανία, η Λετονία, η Δανία, το Λουξεμβούργο και η Εσθονία κατατάσσονται στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», κατάσταση που αντικατοπτρίζει τα υψηλά ποσοστά και την πρόοδο κάτω του μέσου όρου. Η Ισπανία (11,4 %) και η Ελλάδα (10,1 %) εξακολουθούν να παρουσιάζουν «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», με βελτιώσεις που υπερβαίνουν κατά πολύ τον μέσο όρο, αλλά με επίπεδα ανεργίας που συνεχίζουν να είναι υψηλά. Η Τσεχία, η Πολωνία, η Γερμανία και η Μάλτα έχουν «βέλτιστη επίδοση», με ποσοστά ανεργίας μεταξύ 2,6 % και 3,4 %. Οι διαφορές μεταξύ των χωρών, παρότι εξακολουθούν να είναι μεγάλες, μειώνονται, καθώς οι χώρες με υψηλά ποσοστά ανεργίας —όπως η Ισπανία ή η Ελλάδα— καταγράφουν μεγαλύτερες βελτιώσεις.

Τα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές ανά φύλο και σε περιφερειακό επίπεδο⁸³. Η ανεργία παραμένει υψηλότερη για τις γυναίκες (6,2 % το 2024) απ' ό,τι για τους άνδρες (5,7 %). Εξακολουθούν να υφίστανται περιφερειακές ανισότητες: το 2024 οι αγροτικές περιοχές (5,1 %) είχαν τα χαμηλότερα ποσοστά, ακολουθούμενες από τις κωμοπόλεις / τα προάστια (5,6 %) και τις πόλεις (6,7 %). Οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών NUTS 2 αντικατοπτρίζουν τις διαφορές στα ποσοστά απασχόλησης (βλ. ανωτέρω), με εξαίρεση τη Σουηδία, η οποία παρουσιάζει λιγότερο καλές επιδόσεις όσον αφορά την ανεργία (βλ. διάγραμμα 6 στο παράρτημα 5). Ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές —η Γουαδελούπη, η Μαρτινίκα, η Γουιάνα, η Ρεϊνιόν, το Μαγιότ και οι Κανάριες νήσοι— έχουν από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ.

⁸³ Λεπτομερέστερη ανάλυση σχετικά με τις διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση και άλλες διαστάσεις σε περιφερειακό επίπεδο είναι διαθέσιμη στο [παρατηρητήριο της ΕΕ για την ισότητα των φύλων σε περιφερειακό επίπεδο](#) του JRC.

Διάγραμμα 2.1.2: Η ανεργία μειώθηκε σχεδόν στα μισά κράτη μέλη το 2024

Ποσοστό ανεργίας (ατόμων ηλικίας 15-74 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG.
Πηγή: Eurostat [[une_rt_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Το ποσοστό των πράσινων επαγγελμάτων αυξάνεται σε ολόκληρη την ΕΕ, ενώ ορισμένα από τα επαγγέλματα αυτά αντιμετωπίζουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού λόγω των νέων απαιτήσεων σε δεξιότητες. Η απασχόληση στον τομέα των περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκε από 2,2 % το 2015 σε 3,1 % το 2022, με σημαντικές διακυμάνσεις του ποσοστού απασχόλησης του εν λόγω τομέα μεταξύ των χωρών το 2022 (από 1 % στην Ουγγαρία έως 5,7 % στο Λουξεμβούργο)⁸⁴. Σύμφωνα με εναλλακτικές εκτιμήσεις, οι πράσινες θέσεις εργασίας θα μπορούσαν ήδη να αντιπροσωπεύουν έως και το 11,3 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ⁸⁵. Ταυτόχρονα, οι τομείς υψηλής έντασης εκπομπών⁸⁶ εξακολουθούν να απασχολούν το 3,1 % των εργαζομένων της ΕΕ (ποσοστό που κυμαίνεται

⁸⁴ Eurostat [[env_ac_egss1](#)], [[nama_10_a10_e](#)].

⁸⁵ Με βάση τους υπολογισμούς του Κοινού Κέντρου Ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου GreenJobs, μετά την επιχειρησιακή εφαρμογή της προσέγγισης βάσει καθηκόντων ONET που προτάθηκε από τους Gili, Verdolini και Vona (2020) για τη μέτρηση της απασχόλησης σε πράσινες θέσεις εργασίας στην ΕΕ.

⁸⁶ Οι βιομηχανίες υψηλής έντασης εκπομπών εν προκειμένω είναι τα ορυχεία και τα λατομεία (κωδικός NACE: B), παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων (C20), παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων (C23), παραγωγή βασικών μετάλλων (C24) και κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων και λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (C29).

από 0,9 % στην Κύπρο έως 7,1 % στην Τσεχία). Σε πρόσφατη ανάλυση⁸⁷ προσδιορίστηκαν 24 επαγγέλματα που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση τα οποία παρουσιάζουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε πολλά κράτη μέλη. Μεταξύ των επαγγελμάτων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση και στα οποία οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού είναι πιο εκτεταμένες σε όλες τις χώρες περιλαμβάνονται οι υδραυλικοί και οι εγκαταστάτες σωληνώσεων (20 κράτη μέλη), οι τεχνίτες μονώσεων, οι πολιτικοί μηχανικοί και οι μηχανικοί κλιματιστικών και οι ψυκτικοί (14), οι τεχνικοί δομικών έργων (12) και οι τεχνίτες στεγών (11). Τα επαγγέλματα αυτά απαιτούν εξαιρετικά τεχνική και χειρωνακτική εμπειρογνώσια που είναι απαραίτητη για την πράσινη μετάβαση.

Οι δίκαιες και συμπεριληπτικές πολιτικές μετάβασης που στοχεύουν σε όσους επηρεάζονται ιδιαίτερα από την πράσινη μετάβαση μπορούν να στηρίξουν την κινητικότητα των εργαζομένων, να μετριάσουν τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και να διασφαλίσουν τον ευρύ επιμερισμό των οφελών της πράσινης μετάβασης. Η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών απαιτεί την επανεπίδραση των εργαζομένων από τις βιομηχανίες ορυκτών καυσίμων σε αναπτυσσόμενους τομείς, όπως οι βιομηχανίες μηδενικών καθαρών εκπομπών, η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, οι κατασκευές, η διαχείριση αποβλήτων και η μεταποίηση, ενώ ο εξηλεκτρισμός και η αυξανόμενη ζήτηση πρώτων υλών ενισχύουν επίσης την απασχόληση στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και στους ενεργοβόρους κλάδους. Το 2023 περίπου το 30 % του συνόλου των εργαζομένων στην ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων 30 εκατομμυρίων στον μεταποιητικό τομέα, 15 εκατομμυρίων στον κατασκευαστικό τομέα, 10 εκατομμυρίων στον τομέα των μεταφορών και της αποθήκευσης) απασχολούνταν σε μετασχηματιζόμενους τομείς⁸⁸. Ωστόσο, η τομεακή κινητικότητα εξακολουθεί να είναι περιορισμένη, καθώς μόνο το 1,8-3,9 % των εργαζομένων αλλάζει τομέα ετησίως, ποσοστό που παραμένει ως επί το πλείστον αμετάβλητο από το 2016. Οι συνεχιζόμενες ελλείψεις σε επαγγέλματα που σχετίζονται με το κλίμα υπογραμμίζουν την ανάγκη για πολιτικές που θα βοηθήσουν τους εργαζομένους να προσαρμοστούν στις εξελισσόμενες απαιτήσεις δεξιοτήτων ή στους τομείς που βρίσκονται σε διαδικασία μετάβασης. Η πράσινη μετάβαση παρέχει επίσης ευκαιρίες για τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας, καθώς τα νέα και αναδυόμενα πράσινα επαγγέλματα (π.χ. μηχανικοί ανανεώσιμης ενέργειας και διευθυντές σχεδιασμού πράσινης πολιτικής) τείνουν να προσφέρουν υψηλότερους μισθούς και σταθερότερες συμβάσεις⁸⁹. Ωστόσο, τα οφέλη είναι άνισα κατανομημένα και αφορούν κυρίως θέσεις υψηλής ειδίκευσης⁹⁰. Η αυξημένη ζήτηση για τεχνικές και χειρωνακτικές

⁸⁷ Ένα επάγγελμα ταξινομείται ως επάγγελμα που αντιμετωπίζει «εκτεταμένες ελλείψεις» εάν τουλάχιστον πέντε κράτη μέλη αναφέρουν ελλείψεις γι' αυτό. Πρόκειται για βασικό δείκτη επιδόσεων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία.

⁸⁸ Fulvimari A. et al., [Estimating labour market transition costs and social investment needs of the green transition — a new approach](#) (Εκτίμηση του κόστους μετάβασης στην αγορά εργασίας και των αναγκών για κοινωνικές επενδύσεις λόγω της πράσινης μετάβασης — νέα προσέγγιση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025. Οι «μετασχηματιζόμενοι τομείς» περιλαμβάνουν την επιλογή τομέων οι οποίοι i) έχουν καίρια σημασία για τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα λόγω του ρόλου τους στην υλοποίηση των κλιματικών στόχων, ή ii) αναμένεται να υποστούν σημαντικές αλλαγές που σχετίζονται με την απασχόληση λόγω της απανθρακοποίησης, ή iii) και τα δύο.

⁸⁹ ΟΟΣΑ, [Employment Outlook 2024: The Net-Zero Transition and the Labour Market](#) (Προοπτικές για την απασχόληση 2024: Η μετάβαση σε μηδενικές καθαρές εκπομπές και η αγορά εργασίας), Παρίσι, 2024.

⁹⁰ Eurofound, [Job quality side of climate change. Working conditions and sustainable work series](#) (Η πλευρά της ποιότητας των θέσεων εργασίας που συνδέεται με την κλιματική αλλαγή, Σειρά για τις συνθήκες εργασίας και τη βιώσιμη απασχόληση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2024.

εργασίες⁹¹ (π.χ. ηλεκτρολόγοι και μηχανικοί, εγκαταστάτες και επισκευαστές ηλεκτρικών γραμμών) μπορεί να συνοδεύεται από υψηλότερους φυσικούς κινδύνους και χαμηλότερη πρόσβαση σε πόρους και αυτονομία στον χώρο εργασίας. Για να καταστούν αυτές οι θέσεις εργασίας ελκυστικότερες, οι πολιτικές θα πρέπει να επιδιώκουν την αντιμετώπιση ζητημάτων ποιότητας των θέσεων εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας, τις αποδοχές και την πρόσβαση σε πόρους. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης δεξιοτήτων, των κινήτρων απασχόλησης και της υποστήριξης για την αναζήτηση εργασίας, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη στήριξη των εργαζομένων κατά τη μετάβαση από μία θέση εργασίας σε άλλη κατά τη διάρκεια οικονομικών μεταβολών.

Η ψηφιακή μετάβαση εξακολουθεί να αναδιαμορφώνει τις οικονομίες και τις αγορές εργασίας, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες και ενισχύοντας, παράλληλα, την ανάγκη αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης. Ο αριθμός των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ στην ΕΕ αυξάνεται σταθερά από το 2013 (κατά 59,3 %), υπερβαίνοντας τα 10,3 εκατομμύρια άτομα το 2024⁹². Ωστόσο, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σημαντικά, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 19,5 % των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ. Με τον σημερινό ρυθμό, ο αριθμός των επαγγελματιών στον τομέα των ΤΠΕ θα ανέλθει σε περίπου 12 εκατομμύρια έως το 2030, πολύ κάτω από τον στόχο της ΕΕ για 20 εκατομμύρια, εν μέσω του εντεινόμενου ανταγωνισμού για ψηφιακά και εξειδικευμένα ταλέντα (βλ. ενότητα 2.2.1)⁹³. Σε πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου⁹⁴, οι περισσότεροι απαντήσαντες θεωρούν ότι οι ψηφιακές τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ), έχουν θετικό αντίκτυπο στις θέσεις εργασίας τους, στην οικονομία, στην κοινωνία και στην ποιότητα ζωής τους. Επιπλέον, το 62 % των απαντησάντων αντιμετωπίζει με θετικό τρόπο τα ρομπότ και την τεχνητή νοημοσύνη στην εργασία, ενώ το 70 % πιστεύει ότι βελτιώνουν την παραγωγικότητα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες: το 84 % των απαντησάντων πιστεύει ότι για την προστασία της ιδιωτικότητας και τη διασφάλιση της διαφάνειας στον χώρο εργασίας απαιτείται προσεκτική διαχείριση της ΤΝ. Μεταξύ του 2012 και του 2023, η απασχόληση μετατοπίστηκε αισθητά από τις χαμηλόμισθες στις υψηλόμισθες θέσεις εργασίας, σε συνδυασμό με την αύξηση του ποσοστού της απασχόλησης σε τομείς χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας⁹⁵. Η μετατόπιση αυτή φαίνεται να οφείλεται κυρίως στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και στην αυτοματοποίηση, καθώς οι τομείς υψηλής αύξησης της παραγωγικότητας απαιτούν λιγότερους εργαζομένους για τη διατήρηση της παραγωγής, με αποτέλεσμα τη σταδιακή ανακατανομή της απασχόλησης προς τομείς χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας. Τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο της ΤΝ στην αγορά εργασίας δεν είναι ακόμη καταληκτικά.

⁹¹ Θέσεις εργασίας για τις οποίες η ζήτηση θα αυξηθεί λόγω της αύξησης της ζήτησης για πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες, ωστόσο δεν μεταβάλλεται κατ' ανάγκη το περιεχόμενο των καθηκόντων τους.

⁹² [Towards Digital Decade targets for Europe — Statistics Explained — Eurostat](#) (Προς την επίτευξη των στόχων της ψηφιακής δεκαετίας για την Ευρώπη — Επεξήγηση στατιστικών στοιχείων — Eurostat).

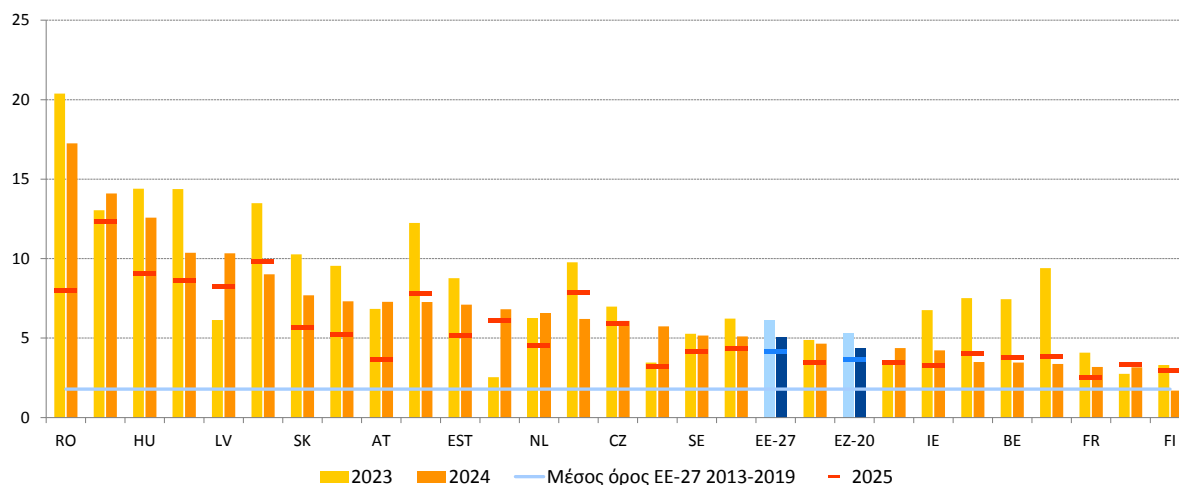
⁹³ [Η ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης: ψηφιακοί στόχοι για το 2030 | Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

⁹⁴ [Artificial Intelligence and the future of work \(Τεχνητή νοημοσύνη και το μέλλον της εργασίας\) — Φεβρουάριος 2025 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου](#).

⁹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Labour Market and Wage Developments in Europe. Annual review 2025](#) (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη, Ετήσια ανασκόπηση 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

Διάγραμμα 2.1.3: Οι μισθοί συνέχισαν να αυξάνονται το 2024, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών

Ονομαστικό εισόδημα από εξαρτημένη εργασία ανά εργαζόμενο, ετήσια μεταβολή ως %

Σημείωση: Σημείωση: EZ-20, οι 20 χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Το ονομαστικό εισόδημα από εξαρτημένη εργασία ανά εργαζόμενο υπολογίζεται ως το συνολικό εισόδημα από εξαρτημένη εργασία διαιρούμενο διά τον συνολικό αριθμό των εργαζομένων. Το ονομαστικό εισόδημα από εξαρτημένη εργασία περιλαμβάνει, πέραν των ακαθάριστων μισθών, τις εργοδοτικές εισφορές. Τα στοιχεία για το 2025 αντικατοπτρίζουν τις προβολές που υπολογίστηκαν με βάση τις ευρωπαϊκές φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής.

Πηγή: Βάση δεδομένων της AMECO [[HWCDW](#)] και Eurostat, εθνικοί λογαριασμοί [[namq_10_gdp](#)], [[namq_10_a10_e](#)].

Η αύξηση των μισθών στην ΕΕ παρέμεινε ισχυρή το 2024, αλλά οι εξελίξεις διέφεραν αισθητά μεταξύ των κρατών μελών. Η ετήσια αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος από εξαρτημένη εργασία ανά εργαζόμενο ανήλθε στο 5,1 %, μετά το ιστορικά υψηλό επίπεδο του 6,1 % στο οποίο έφθασε το 2023, σε ένα πλαίσιο μείωσης του πληθωρισμού και συνεχιζόμενης, παρότι μικρότερης, στενότητας των αγορών εργασίας⁹⁶. Οι υψηλότερες αυξήσεις (σε ετήσια βάση) παρατηρήθηκαν στα κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, υπερβαίνοντας το 10 % στη Βουλγαρία, στη Ρουμανία, στην Ουγγαρία, στην Πολωνία και στη Λετονία και κυμαινόμενες μεταξύ 7,0 % και 10,0 % στην Κροατία, στη Σλοβακία, στην Πορτογαλία, στην Αυστρία, στη Λιθουανία και στην Εσθονία —βλ. διάγραμμα 2.1.3. Σε πολλά από αυτά τα κράτη μέλη, ο πληθωρισμός παρέμεινε σχετικά υψηλός, ιδίως στη Ρουμανία, στην Κροατία, στην Πολωνία και στην Ουγγαρία. Αντίθετα, η αύξηση των μισθών ήταν πιο συγκρατημένη, μεταξύ 3,0 % και 5,0 %, στο Βέλγιο, στη Γαλλία, στη Δανία, στην Ιρλανδία, στην Ισπανία, στην Ιταλία, στην Κύπρο και στο Λουξεμβούργο, όπου ο πληθωρισμός ήταν χαμηλότερος. Ήταν κάτω του 2,0 % στη Φινλανδία.

Η αύξηση των μισθών που συμφωνήθηκαν κατόπιν διαπραγματεύσεων ήταν ισχυρή από τα μέσα του 2023, αντανακλώνοντας τις προσπάθειες ανάκτησης των πραγματικών απωλειών εισοδήματος, ωστόσο έχουν αρχίσει να εμφανίζονται ενδείξεις συγκράτησης⁹⁷. Στη ζώνη του ευρώ, η αύξηση των μισθών που συμφωνήθηκαν κατόπιν

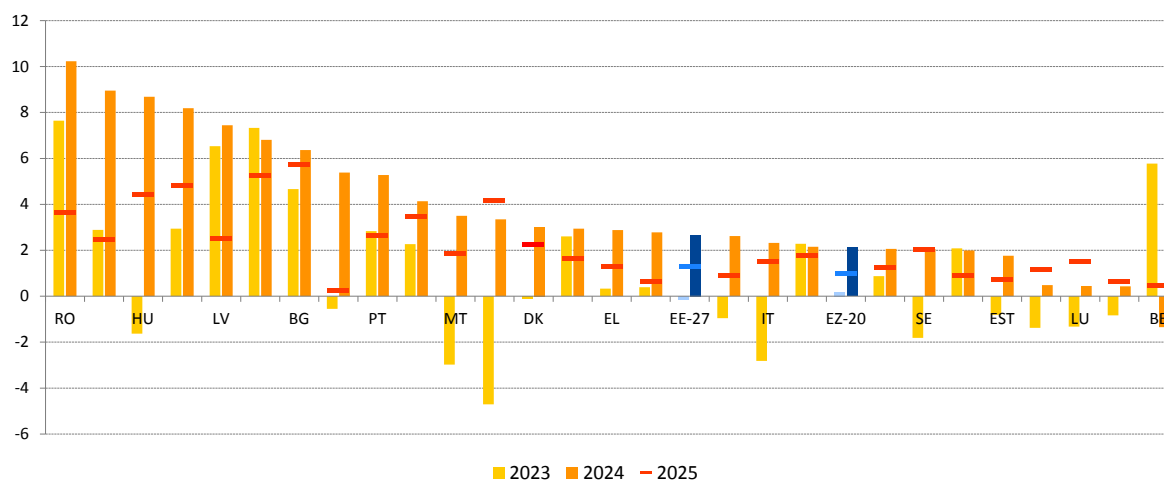
⁹⁶ Ο πληθωρισμός στην ΕΕ σημείωσε κάμψη από 6,4 % το 2023 σε 2,6 % το 2024, με προβλέψεις για 2,5 % για το 2025 και 2,1 % για το 2026. Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025](#).

⁹⁷ Η αύξηση των μισθών που συμφωνήθηκαν κατόπιν διαπραγματεύσεων αντιπροσωπεύει το άμεσο αποτέλεσμα των μισθολογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Περιλαμβάνει τόσο τους

διαπραγματεύσεων κορυφώθηκε στο 5,4 % (σε ετήσια βάση) κατά το τρίτο τρίμηνο του 2024, λόγω της αυξημένης δραστηριότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων, καθώς οι συνδικαλιστικές οργανώσεις επιδίωξαν να αντισταθμίσουν τις προηγούμενες μειώσεις της αγοραστικής δύναμης από τα τέλη του 2021⁹⁸. Η αύξηση των μισθών που συμφωνήθηκαν κατόπιν διαπραγματεύσεων άρχισε να υποχωρεί το 2025, παράλληλα με τη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων.

Διάγραμμα 2.1.4: Οι πραγματικοί μισθοί ανέκαμψαν το 2024 στα περισσότερα κράτη μέλη

Πραγματικοί ακαθάριστοι μισθοί και ημερομίσθια ανά εργαζόμενο, ετήσια μεταβολή ως %

Σημείωση: Ο όρος EZ αναφέρεται στην ομάδα χωρών EZ-20, δηλαδή στις 20 χώρες που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Οι πραγματικοί μισθοί υπολογίστηκαν με τη χρήση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή ως αποπληθωριστή. Τα στοιχεία για το 2025 αντικατοπτρίζουν τις προβολές που υπολογίστηκαν με βάση τις ευρωπαϊκές εαρινές οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2025.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση δεδομένων AMECO, Ονομαστικοί ακαθάριστοι μισθοί και ημερομίσθια ανά εργαζόμενο [hwwdw], αποπληθωριστής: Εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή [AMECO 5000 ZCPIH]. Συνολική απασχόληση (εγχώρια έννοια) [namq_10_a10_e]. Η επικαιροποίηση για τους ακαθάριστους μισθούς και τα ημερομίσθια ανά εργαζόμενο [κωδικός AMECO: hwwdw] με βάση τις φθινοπωρινές προβλέψεις δεν ήταν διαθέσιμες στις 19 Νοεμβρίου, όταν ήταν δυνατή η τελευταία επικαιροποίηση.

Οι πραγματικοί μισθοί ανακάμπτουν, υποστηριζόμενοι από την υποχώρηση του πληθωρισμού και τη σταθερή αύξηση των ονομαστικών μισθών, αλλά ο ρυθμός ανάκαμψης διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Μετά από σημαντική πτώση κατά 3,7 % το 2022 και πιο συγκρατημένη μείωση κατά 0,1 % το 2023, οι πραγματικοί μισθοί ανέκαμψαν το 2024, σημειώνοντας άνοδο κατά 2,7 %⁹⁹. Η ανάκαμψη αυτή ήταν κυρίως

μισθούς που συμφωνήθηκαν κατόπιν νέων διαπραγματεύσεων όσο και τους μισθούς που είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως. Κατά γενικό κανόνα, εξαιρούνται οι πρόσθετες παροχές, οι αποζημιώσεις για υπερωρίες και άλλες ατομικές αποζημιώσεις που δεν συνδέονται με συλλογικές διαπραγματεύσεις. Σε σύγκριση με τους καταβαλλόμενους μισθούς, οι μισθοί που συμφωνούνται κατόπιν διαπραγματεύσεων δεν επηρεάζονται από τον αριθμό των δεδουλευμένων ωρών (καθώς καθορίζονται σε βάση πλήρους απασχόλησης) και αντιπροσωπεύουν τον κατώτατο μισθό σε ορισμένους τομείς.

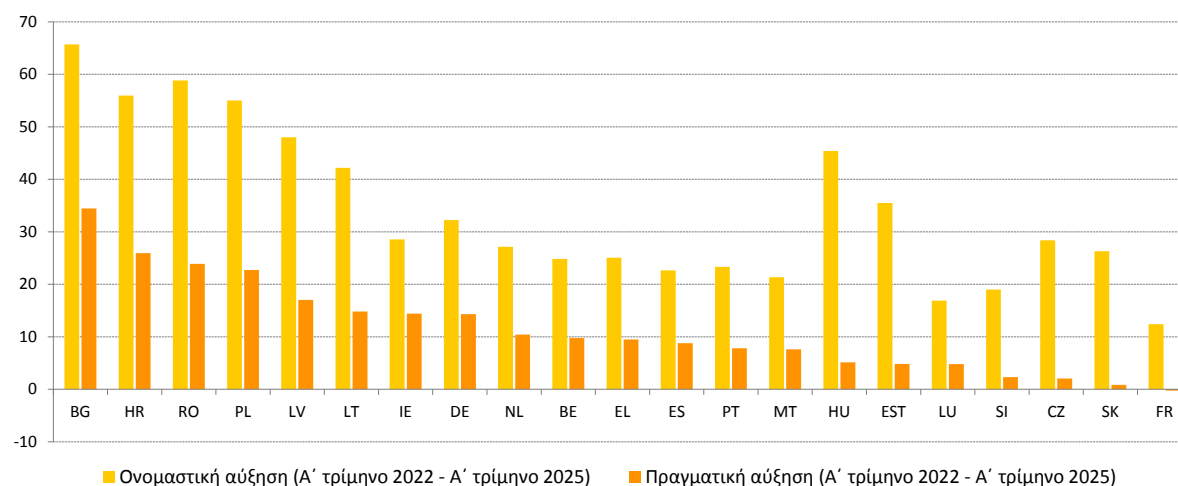
⁹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Labour market and wage developments in Europe — Annual review 2021* (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη — Ετήσια ανασκόπηση 2021), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2021· και Eurofound, *Weathering the crisis: How job retention schemes preserved employment and incomes during the pandemic* (Αντιμετώπιση της κρίσης: Πώς τα προγράμματα διατήρησης θέσεων εργασίας διατήρησαν την απασχόληση και τα εισοδήματα κατά τη διάρκεια της πανδημίας), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

⁹⁹ Οι πραγματικοί μισθοί υπολογίζονται με τη χρήση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή ως αποπληθωριστή.

αποτέλεσμα της μείωσης του πληθωρισμού και των ισχυρών αυξήσεων των ονομαστικών μισθών. Η ανάκαμψη ήταν ισχυρότερη (άνω του 8 %) στη Ρουμανία, στην Πολωνία, στην Ουγγαρία και στη Λιθουανία, καθώς και (άνω του 6 %) στη Λετονία, στην Κροατία και στη Βουλγαρία —βλ. διάγραμμα 2.1.4. Στο Βέλγιο, οι πραγματικοί μισθοί μειώθηκαν κατά 1,3 % το 2024. Το 2024 οι πραγματικοί μισθοί στην ΕΕ παρέμειναν κατά μέσο όρο 0,7 % χαμηλότεροι από τα επίπεδα του 2019, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών που αντικατοπτρίζουν τη διαφορετική δυναμική των ονομαστικών μισθών και του πληθωρισμού. Το 2025 οι πραγματικοί μισθοί στην ΕΕ ανέκαμψαν εν γένει στα προ πανδημίας επίπεδά τους, αλλά στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ιταλία, στην Τσεχία και στη Φινλανδία θα παραμείνουν κάτω από τα επίπεδα αυτά.

Διάγραμμα 2.1.5: Οι αυξήσεις στους νόμιμους κατώτατους μισθούς υποστήριξαν την αντιστάθμιση της απώλειας αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό

Εξέλιξη των κατώτατων μισθών στα κράτη μέλη που διαθέτουν νόμιμους κατώτατους μισθούς (μεταβολή ως %)

Σημείωση: Η Κύπρος εξαιρέθηκε, καθώς ο νόμιμος κατώτατος μισθός θεσπίστηκε το 2023.

Πηγή: Eurofound και Eurostat [[earn_mw_cur](#), [prc_hicp_midx](#)].

Οι πρόσφατες αυξήσεις των κατώτατων μισθών στην ΕΕ συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων του πληθωρισμού στους εργαζομένους με χαμηλό εισόδημα. Μεταξύ του Ιανουαρίου 2022 και του Ιανουαρίου 2025, οι νόμιμοι κατώτατοι μισθοί αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 20 % σε όλα τα κράτη μέλη στα οποία υπάρχουν τέτοιοι μισθοί¹⁰⁰, με εξαίρεση τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο και τη Σλοβενία. Οι αυξήσεις κυμάνθηκαν από 12,4 % στη Γαλλία έως 65,7 % στη Βουλγαρία και υπερέβησαν το 40 % σε έξι άλλα κράτη μέλη (Ρουμανία, Κροατία, Πολωνία, Λετονία, Ουγγαρία και Λιθουανία)¹⁰¹ —βλ. διάγραμμα 2.1.5. Σε πραγματικούς όρους, οι χώρες αυτές έτειναν επίσης να καταγράφουν τις υψηλότερες αυξήσεις παρά τον υψηλό πληθωρισμό. Αντίθετα, οι πραγματικοί κατώτατοι μισθοί αυξήθηκαν κατά λιγότερο από 5 % στο Λουξεμβούργο, στην Τσεχία, στη Σλοβακία,

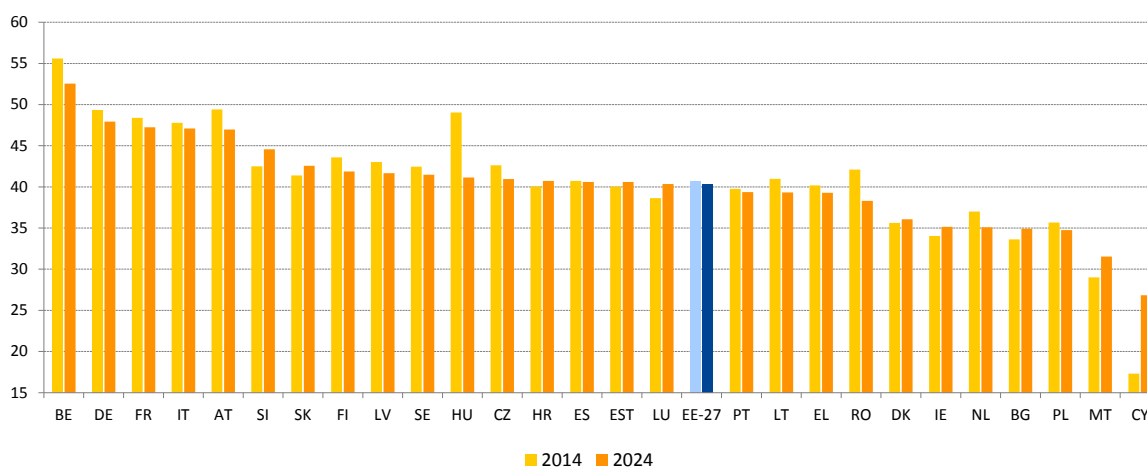
¹⁰⁰ 22 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει νόμιμους κατώτατους μισθούς: Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιρλανδία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχία.

¹⁰¹ Οι κατώτατοι μισθοί συχνά επικαιροποιούνται σε ετήσια βάση, στην αρχή του έτους. Μεταξύ του Ιανουαρίου 2022 και του Ιανουαρίου 2025 οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν στην Πολωνία (49 %), στη Βουλγαρία (44 %), στη Λετονία (40 %) και στην Κροατία (34 %). Αυξήθηκαν μεταξύ 20 % και 30 % στο Βέλγιο, στη Γερμανία, στην Εσθονία, στην Ιρλανδία, στη Λιθουανία, στην Ουγγαρία, στις Κάτω Χώρες και στη Ρουμανία.

στην Εσθονία και στη Σλοβενία και μειώθηκαν ελαφρώς στη Γαλλία. Στο μεταξύ, στις χώρες στις οποίες οι κατώτατοι μισθοί καθορίζονται μέσω συλλογικών συμβάσεων, η αύξηση των πραγματικών μισθών το 2024 στήριξε επίσης την αγοραστική δύναμη, ιδίως στους χαμηλά αμειβόμενους τομείς¹⁰². Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι οι αυξήσεις των εθνικών κατώτατων μισθών δίνουν ώθηση στη συνολική αύξηση των μισθών, στηρίζουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και αυξάνουν τα κατώτατα μισθολογικά όρια στους χαμηλά αμειβόμενους τομείς¹⁰³.

Διάγραμμα 2.1.6: Το 2024 το μη μισθολογικό κόστος εργασίας για ένα άγαμο άτομο που αμείβεται με τον μέσο μισθό ήταν μικρότερο σε σύγκριση με μια δεκαετία πριν στα περισσότερα κράτη μέλη

Μη μισθολογικό κόστος εργασίας για ένα άγαμο άτομο που αμείβεται με τον μέσο μισθό (ως %)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ECFIN, Βάση δεδομένων σχετικά με φόρους και παροχές, με βάση το μοντέλο φορολογίας-παροχών του ΟΟΣΑ (επικαιροποίηση Μαΐου 2025).

Η φορολόγηση της εργασίας εξακολουθεί να επηρεάζει τα κίνητρα για εργασία και προσλήψεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Το μη μισθολογικό κόστος εργασίας —το οποίο ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους εργασίας που βαρύνει τους εργοδότες και των καθαρών αποδοχών των εργαζομένων, εκφραζόμενη ως ποσοστό του συνολικού κόστους εργασίας— επηρεάζει τόσο την προσφορά όσο και τη ζήτηση εργασίας, ιδίως για ομάδες όπως τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας των οποίων η προσφορά εργασίας είναι πιο ευαίσθητη στη φορολογία. Από το 2014 το μη μισθολογικό κόστος εργασίας για ένα άγαμο άτομο που αμείβεται με τον μέσο μισθό μειώθηκε κατά 0,4 εκατοστιαία μονάδα στην ΕΕ, φθάνοντας το 40,3 % το 2024, ποσοστό που εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (34,9 %) —βλ. διάγραμμα 2.1.6¹⁰⁴. Μειώθηκε κατά περισσότερο από 1 εκατοστιαία μονάδα σε 11 κράτη μέλη, με τις μεγαλύτερες μειώσεις να σημειώνονται στην Ουγγαρία (– 7,9 εκατοστιαίες μονάδες), στη Ρουμανία (– 3,8 εκατοστιαίες μονάδες) και στο

¹⁰² Eurofound, Industrial relations and social dialogue. [Minimum wages in 2025: Annual review 2025](#) (Εργασιακές σχέσεις και κοινωνικός διάλογος. Κατώτατοι μισθοί το 2025: Ετήσια ανασκόπηση), 2025.

¹⁰³ Τα εμπειρικά αποτελέσματα δείχνουν ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 1 % αυξάνει τους μισθούς του χαμηλότερου 25 % των εργαζομένων κατά 0,31 %. Βλ.: Eurofound, [Impact of national minimum wages on collective bargaining and wages for low paid workers](#) (Αντίκτυπος των εθνικών κατώτατων μισθών στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στους μισθούς των χαμηλόμισθων εργαζομένων), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

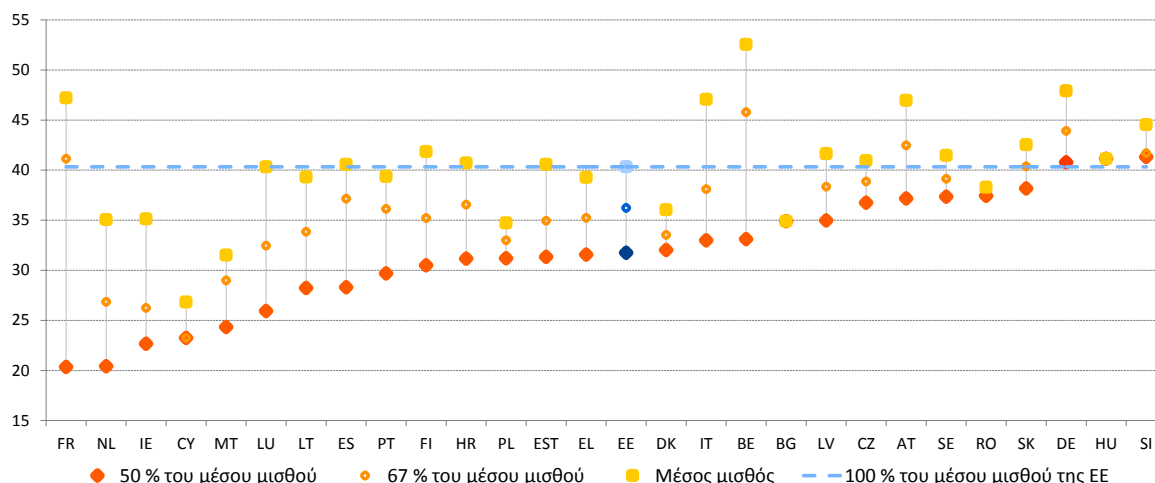
¹⁰⁴ ΟΟΣΑ, [Taxing Wages 2025: Disposition of Personal Income Taxes and the Role of Tax Reliefs](#) (Φορολόγηση μισθών 2025: Ανάλυση των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο ρόλος των φοροαπαλλαγών), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2025.

Βέλγιο (- 3,0 εκατοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, κατά την ίδια περίοδο, το μη μισθολογικό κόστος εργασίας για τους εργαζομένους που αμείβονται με τον μέσο μισθό αυξήθηκε σε 10 χώρες, ιδίως στην Κύπρο (+ 9,5 εκατοστιαίες μονάδες), στη Μάλτα (+ 2,5 εκατοστιαίες μονάδες) και στο Λουξεμβούργο (+ 1,7 εκατοστιαίες μονάδες) (βλ. 2.2.1 για λεπτομέρειες). Όσον αφορά τα άτομα με χαμηλότερο εισόδημα (50 % του μέσου μισθού), το μέσο μη μισθολογικό κόστος εργασίας στην ΕΕ για ένα άγαμο άτομο ανήλθε στο 31,8 % το 2024, σημειώνοντας αύξηση κατά 0,3 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2023, αλλά μείωση κατά 2,2 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2014.

Τα συστήματα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι εν γένει προοδευτικά, με χαμηλότερο μη μισθολογικό κόστος εργασίας για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα. Η προοδευτικότητα είναι ιδιαίτερα έντονη στη Γαλλία, στο Βέλγιο, στις Κάτω Χώρες, στο Λουξεμβούργο και στην Ιταλία, ενώ στη Βουλγαρία και στην Ουγγαρία εφαρμόζονται συστήματα κατ' αποκοπήν φορολόγησης —βλ. διάγραμμα 2.1.7. Η μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα μειώνει τις στρεβλώσεις της αγοράς εργασίας και στηρίζει την απασχόληση των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης, ωστόσο τα φορολογικά συστήματα θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να αποφεύγεται η αποθάρρυνση της μετάβασης σε θέσεις εργασίας με υψηλότερες αποδοχές.

Διάγραμμα 2.1.7: Το μη μισθολογικό κόστος εργασίας είναι χαμηλότερο για τους χαμηλόμισθους εργαζομένους

Μη μισθολογικό κόστος εργασίας για ένα άγαμο χαμηλόμισθο άτομο (50 % και 67 % του μέσου μισθού) σε σύγκριση με τον μέσο μισθό το 2024 (ως %)

Σημειώσεις: Τα κράτη μέλη κατατάσσονται με φθίνουσα σειρά με βάση το επίπεδο προοδευτικότητας (μη μισθολογικό κόστος εργασίας στον μέσο μισθό — μη μισθολογικό κόστος εργασίας στο 50 % του μέσου μισθού).

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ECFIN, Βάση δεδομένων σχετικά με φόρους και παροχές, με βάση το μοντέλο φορολογίας-παροχών του ΟΟΣΑ (επικαιροποίηση Μαΐου 2025).

Ο πληθωρισμός μπορεί να προκαλέσει στρεβλώσεις στα φορολογικά συστήματα, επηρεάζοντας τόσο την προοδευτικότητα όσο και τη δικαιοσύνη τους. Στα προοδευτικά συστήματα, η άνοδος των τιμών μπορεί να διαβρώσει τα καθορισμένα ονομαστικά κατώτατα όρια —όπως τα φορολογικά κλιμάκια και οι πιστώσεις φόρου— οδηγώντας συχνά στη λεγόμενη «πρόοδο της κλίμακας», στο πλαίσιο της οποίας οι φορολογούμενοι ωθούνται σε ανώτερα φορολογικά κλιμάκια και η πραγματική αξία των εκπτώσεων και των πιστώσεων μειώνεται. Οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να μειώσουν το διαθέσιμο εισόδημα και να αυξήσουν τους κινδύνους φτώχειας. Οι προσαρμογές, μέσω αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής ή επικαιροποιήσεων κατά διακριτική ευχέρεια, μπορούν να μετριάσουν αυτές τις στρεβλώσεις. Το 2024-25 πολλά κράτη μέλη αναθεώρησαν τα οικεία συστήματα

φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων για να αντιμετωπίσουν τις στρεβλώσεις που προκαλούνται από τον πληθωρισμό —βλ. ενότητα 2.1.2.

Η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία στους περιβαλλοντικούς φόρους μπορεί να ενισχύσει τα κίνητρα για την αγορά εργασίας, τη δικαιοσύνη και τους στόχους για το κλίμα. Στο πρόσφατο σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια¹⁰⁵ ζητείται να ολοκληρωθεί η αναθεώρηση της οδηγίας για τη φορολόγηση της ενέργειας (η οποία βρίσκεται υπό συζήτηση από το 2021), ώστε να διασφαλιστεί ότι τα πλέον ρυπογόνα καύσιμα φορολογούνται με τους υψηλότερους φόρους και, παράλληλα, να προωθηθεί η απανθρακοποίηση. Ομοίως, η συμφωνία για καθαρή βιομηχανία¹⁰⁶ ενθαρρύνει τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις που στηρίζουν τον εξηλεκτρισμό και καταργούν σταδιακά τις επιδοτήσεις των ορυκτών καυσίμων. Η σύσταση του Συμβουλίου του 2022 σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα¹⁰⁷ υποστηρίζει επίσης τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας, ιδίως για τις ομάδες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, και τη στροφή των εσόδων προς περιβαλλοντικά βιώσιμες πηγές. Μολονότι οι φόροι άνθρακα μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις, αυτές μπορούν να μετριαστούν μέσω προσεκτικά σχεδιασμένων αντισταθμιστικών μέτρων. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικοί φόροι αντιπροσωπεύουν μόλις το 5,2 % των συνολικών φορολογικών εσόδων στην ΕΕ (2023) —1,5 εκατοστιαία μονάδα χαμηλότερα από ό,τι το 2013— με ποσοστά άνω του 10 % μόνο στη Βουλγαρία (11,2 %) και στην Ελλάδα (10,6 %), και κάτω του 5 % σε 9 χώρες. Μόνο στο Βέλγιο, στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία σημειώθηκε αύξηση των μεριδίων των περιβαλλοντικών φόρων από το 2013. Μέτρα όπως τα φορολογικά κίνητρα για την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων μπορούν να συμβάλουν στην ευθυγράμμιση των στόχων για το κλίμα και τη δικαιοσύνη.

2.1.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη

Αρκετά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή επεκτείνει τα κίνητρα προσλήψεων και τις επιδοτήσεις για την τόνωση της απασχόλησης, εστιάζοντας στις υποεκπροσωπούμενες ομάδες. Στην **Πολωνία**, νέος νόμος που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2025 προβλέπει επιδοτήσεις για τους εργοδότες που προσλαμβάνουν εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίες καλύπτουν έως και το ήμισυ του κατώτατου μισθού ανά εργαζόμενο μεγαλύτερης ηλικίας για 12 μήνες (για εργαζομένους ηλικίας 50-65 ετών) ή έναν μήνα (για ηλικιωμένους σε ηλικία συνταξιοδότησης, με δυνατότητα ανανέωσης). Μετά τη λήξη της περιόδου επιδότησης, οι εργοδότες πρέπει να καταβάλλουν τον πλήρη μισθό και να συνεχίσουν να απασχολούν το άτομο για έξι μήνες ή έναν μήνα, αντίστοιχα. Στην **Ιταλία**, ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2025 παρέτεινε έως το 2025 και το 2026 την έκπτωση φόρου για τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους που προσλαμβάνουν προσωπικό με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Θεσπίσε επίσης προσωρινή φορολογική απαλλαγή για τις δαπάνες στέγασης που καταβάλλονται από τον εργοδότη (ενοίκιο και συντήρηση) έως 5 000 EUR ετησίως κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών απασχόλησης για τους μόνιμους εργαζομένους που κερδίζουν έως 35 000 EUR, ενώ εξακολουθούν να υπόκεινται σε εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Το πρόγραμμα «Απασχόληση + Ταλέντο» της **Πορτογαλίας** παρέχει οικονομικά κίνητρα σε εργοδότες που προσλαμβάνουν, με ελάχιστο μισθό 1 442,57 EUR,

¹⁰⁵ [Σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια: Απελευθέρωση της πραγματικής αξίας της Ενεργειακής μας Ένωσης με σκοπό τη διασφάλιση οικονομικά προσιτής, αποδοτικής και καθαρής ενέργειας για όλους τους Ευρωπαίους — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

¹⁰⁶ [Συμφωνία για καθαρή βιομηχανία — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.](#)

¹⁰⁷ Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (2022/C 243/04).

άνεργους νέους με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (18-35 ετών) που είναι εγγεγραμμένοι στο Ινστιτούτο Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEFP) ή σε όσους επιστρέφουν από το εξωτερικό μετά από τουλάχιστον 12 μήνες. Στην **Ελλάδα**, επιδοτούμενο πρόγραμμα απασχόλησης που δρομολογήθηκε στα τέλη του 2024 και διαρκεί 18 μήνες, με τη στήριξη του ΜΑΑ, προβλέπει την πρόσληψη 1 000 ατόμων με αναπηρία στην τοπική αυτοδιοίκηση, καλύπτοντας έως και το 75 % του μισθού και των εισφορών (έως 13 500 EUR ανά άτομο), για την προώθηση της ένταξής τους στην αγορά εργασίας.

Τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας αναπτύχθηκαν περαιτέρω για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της αγοράς εργασίας και την προστασία της απασχόλησης κατά τη διάρκεια οικονομικών κλυδωνισμών. Για παράδειγμα, οι **Κάτω Χώρες** δρομολόγησαν, τον Ιανουάριο του 2024, προσωρινό πρόγραμμα διατήρησης θέσεων εργασίας («*Crisisregeling Personeelsbehoud*»), το οποίο θα παραμείνει σε ισχύ έως τον Δεκέμβριο του 2025. Το πρόγραμμα επιδοτεί την εφαρμογή μειωμένου ωραρίου εργασίας για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν κλυδωνισμούς της ζήτησης με σκοπό τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών. Τον Ιούνιο του 2025 η **Σλοβενία** εξέδωσε, στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, νομοθεσία για τη θέσπιση μόνιμου προγράμματος μειωμένου ωραρίου εργασίας το οποίο θα χρησιμοποιείται σε περίπτωση έκτακτων απρόβλεπτων περιστάσεων και περιλαμβάνει την παροχή στήριξης στους εργαζομένους μερικής απασχόλησης με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και ενισχυμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση για την τόνωση της απασχολησιμότητας εν μέσω της ψηφιοποίησης και της αυτοματοποίησης.

Τα πλαίσια για τους κατώτατους μισθούς επικαιροποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι προσαρμογές των μισθών αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις οικονομικές συνθήκες. Η **Ελλάδα** θέσπισε, τον Δεκέμβριο του 2024, νομικό πλαίσιο για την καθιέρωση, από το 2028, νέας μεθοδολογίας για τον καθορισμό των νόμιμων κατώτατων μισθών με τη χρήση μαθηματικού τύπου που βασίζεται στις μεταβολές του ετήσιου δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) για το 20 % των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα και σε δείκτη αγοραστικής δύναμης των μισθών¹⁰⁸. Οι συμβουλευτικές επιτροπές θα μπορούν να προτείνουν αποκλίσεις από αυτήν την αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή, με την επιφύλαξη ενός συνόλου κριτηρίων και μιας τιμής αναφοράς της τάξης του 60 % του ακαθάριστου διάμεσου μισθού. Στη **Λετονία**, νέος κανονισμός για τους κατώτατους μισθούς, ο οποίος ισχύει από τον Νοέμβριο του 2024, συνδέει τις ετήσιες προσαρμογές των κατώτατων μισθών με παράγοντες όπως ο εθνικός μέσος μισθός, οι μακροοικονομικές προβλέψεις, οι φορολογικές αλλαγές, οι δείκτες κόστους εργασίας και τα όρια φτώχειας. Στη **Ρουμανία**, ο ΜΑΑ υποστήριξε ένα νέο πλαίσιο για τον καθορισμό των κατώτατων μισθών, το οποίο ισχύει επίσης από τον Φεβρουάριο του 2025, με το οποίο καθιερώθηκε ετήσιος τύπος προσαρμογής με βάση τον πληθωρισμό, την παραγωγικότητα και τους δείκτες αναφοράς για τους μισθούς, σε συνδυασμό με ετήσιες αξιολογήσεις επάρκειας και τριμερείς διαβουλεύσεις. Στο **Λουξεμβούργο**, σχέδιο νόμου που υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2024 αποσκοπεί στην ενίσχυση του πλαισίου για τους νόμιμους κατώτατους μισθούς μέσω σαφέστερων κριτηρίων επάρκειας, εξαμηνιαίων επανεξετάσεων και ενός συμβουλευτικού οργάνου αποτελούμενου από τους κοινωνικούς εταίρους για την παροχή συμβουλών σχετικά με τις ετήσιες προσαρμογές. Στην **Πορτογαλία**, τριμερής συμφωνία που καλύπτει την περίοδο 2025-28 θέτει στόχους για την αύξηση των κατώτατων και μέσων μισθών και προβλέπει πριμ παραγωγικότητας και επιδόσεων για τους εργαζομένους, επιμερισμό των

¹⁰⁸ Η περίοδος από το 2025 έως το 2027 θεωρείται μεταβατική και προβλέπει τη συνέχιση της εφαρμογής του ίδιου συστήματος καθορισμού του κατώτατου μισθού όπως και το 2024.

κερδών καθώς και μέτρα στήριξης για τους νέους εργαζομένους. Παρέχει επίσης φορολογικά κίνητρα στις επιχειρήσεις ώστε να αυξήσουν τους μισθούς και τις συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις των εργαζομένων.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα για την αναθεώρηση των πλαισίων των συλλογικών συμβάσεων τους, με σκοπό τη βελτίωση της κάλυψης, της ευελιξίας και της διαφάνειας. Στην **Ιταλία**, ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2025 περιλαμβάνει διατάξεις για την ανανέωση των συλλογικών συμβάσεων στις δημόσιες διοικήσεις με στοχευμένες μισθολογικές αυξήσεις και ειδικά τομεακά κίνητρα, για παράδειγμα στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση. Η **Πολωνία** πρότεινε, στις αρχές του 2025, σχέδιο νόμου για τις συλλογικές συμβάσεις, το οποίο υποχρεώνει τους εργοδότες με περισσότερους από 50 εργαζομένους να διαπραγματεύονται με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις κάθε δύο έτη, επεκτείνοντας τις συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που αφορούν τον σύγχρονο χώρο εργασίας και καθιερώνοντας ψηφιακές διαδικασίες και εθνικό μητρώο συλλογικών συμβάσεων. Στη **Φινλανδία**, νέα νομοθεσία που ισχύει από τον Ιανουάριο του 2025 επιδιώκει να αυξήσει τις δυνατότητες διαπραγματεύσεως σε επίπεδο εταιρείας, μεταξύ άλλων για τις επιχειρήσεις που δεν συνδέονται με ενώσεις εργοδοτών ή για εκείνες που δεν διαθέτουν εκπρόσωπο σωματείου σε εργασιακό χώρο. Μετά τη μεταρρύθμιση, θα είναι δυνατές παρεκκλίσεις από τις συλλογικές συμβάσεις γενικής εφαρμογής για όλες τις εταιρείες, με ορισμένους ελέγχους ώστε να διασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα των τοπικών διαπραγματεύσεων.

Θεσπίζονται μεταρρυθμίσεις όσον αφορά τη φορολόγηση της εργασίας για την ενίσχυση της προοδευτικότητας και της δικαιοσύνης. Η **Λιθουανία** μεταρρύθμισε το οικείο σύστημα φορολογίας εισοδήματος για να το καταστήσει πιο προοδευτικό, αντικαθιστώντας τον ενιαίο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων ύψους 15 % με τρεις συντελεστές ύψους 20 %, 25 % και 32 %, με τους υψηλότερους συντελεστές να εφαρμόζονται στα υψηλότερα εισοδήματα καθώς και σε ορισμένους αυτοαπασχολούμενους. Στην **Ιρλανδία**, η κυβέρνηση αναθεώρησε τις πιστώσεις φόρου εισοδήματος και τις κλίμακες στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του 2025. Το κλιμάκιο με κανονικό συντελεστή αυξήθηκε κατά 2 000 EUR, στα 44 000 EUR για άγαμο άτομο, με αναλογικές αυξήσεις για τα έγγαμα ζευγάρια και τους καταχωρισμένους συντρόφους. Ο συντελεστής 4 % της καθολικής κοινωνικής επιβάρυνσης (USC) μειώθηκε σε 3 % από τον Ιανουάριο του 2025, παράλληλα με υψηλότερες πιστώσεις φόρου για τις μειονεκτούσες ομάδες.

Οι παράμετροι του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων έχουν προσαρμοστεί σε αρκετά κράτη μέλη προκειμένου να μετριαστεί η «πρόοδος της κλίμακας» που προκαλεί ο πληθωρισμός και να ενισχυθεί περαιτέρω η δικαιοσύνη¹⁰⁹. Στη **Λετονία**, το ποσό του μη φορολογητέου εισοδήματος αυξήθηκε στα 510 EUR μηνιαίως (6 120 EUR ετησίως) και στα 1 000 EUR μηνιαίως (12 000 EUR ετησίως) για τους συνταξιούχους. Αυξήθηκαν επίσης οι εκπτώσεις για την εκπαίδευση, τα ιατρικά έξοδα και τις δωρεές, ενώ θεσπίστηκε νέος φορολογικός συντελεστής 3 % για τα μερίσματα και άλλα εισοδήματα κεφαλαίου άνω των 200 000 EUR ετησίως. Η **Φινλανδία** αύξησε τη βασική έκπτωση, ενώ η **Ιρλανδία** αύξησε την πίστωση φόρου για φυσικά πρόσωπα, την πίστωση εισοδήματος, την πίστωση φόρου για εργαζομένους και την πίστωση φόρου για ενοίκια για άγαμα άτομα και ζευγάρια που φορολογούνται από κοινού. Για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και τη βελτίωση της φορολογικής δικαιοσύνης, το **Λουξεμβούργο** και οι **Κάτω Χώρες** προσάρμοσαν τα οικεία κλιμάκια φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων. Η **Ουγγαρία** διπλασίασε τις

¹⁰⁹ Βλ.: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Annual Report on Taxation 2024](#) (Ετήσια έκθεση για τη φορολογία 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

οικογενειακές εκπτώσεις στη φορολογική βάση (κατά 50 % από τον Ιούλιο του 2025 και κατά επιπλέον 50 % από τον Ιανουάριο του 2026).

2.2. Κατευθυντήρια γραμμή 6 — Ενίσχυση της προσφοράς εργασίας και βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, στη διά βίου απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η εφαρμογή της κατευθυντήριας γραμμής 6 για την απασχόληση, στο πλαίσιο της οποίας συνιστάται στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την ενίσχυση της προσφοράς εργασίας, την προώθηση της απόκτησης δεξιοτήτων και ικανοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των ανθρώπων, την ενίσχυση των ίσων ευκαιριών για όλους, την άρση των εμποδίων και την παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τις αρχές 1 (εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση), 2 (ισότητα των φύλων), 3 (ισότητα ευκαιριών), 4 (ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης), 9 (ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής), 11 (φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών) και 17 (ένταξη ατόμων με αναπηρία) του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Στην ενότητα 2.2.1 αναλύονται οι εξελίξεις στον τομέα της εκπαίδευσης, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, τις επιδόσεις των μαθητών και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Στο κεφάλαιο εξετάζονται οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, οι αναντιστοιχίες και η ανάπτυξη δεξιοτήτων μεταξύ των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών ικανοτήτων. Επιπλέον, παρέχεται ανάλυση των συνθηκών της αγοράς εργασίας για τους νέους, τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας, τους μετανάστες και τα άτομα με αναπηρία. Στην ενότητα 2.2.2 αναφέρονται τα μέτρα πολιτικής που λαμβάνουν τα κράτη μέλη στους εν λόγω τομείς πολιτικής.

2.2.1 Βασικοί δείκτες

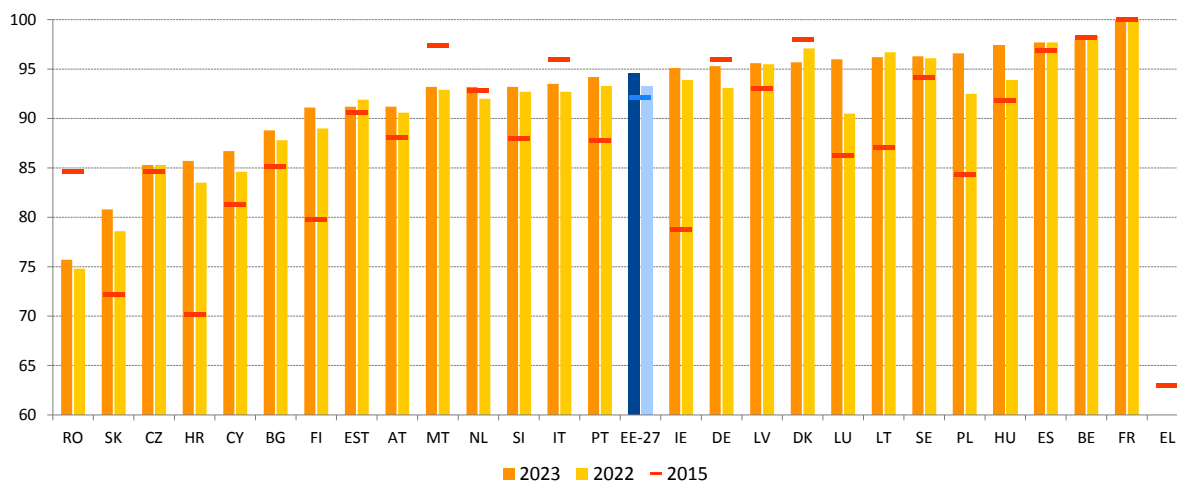
Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ) των παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συνεχίζει να αυξάνεται στην ΕΕ, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Το 2023 η συμμετοχή ανερχόταν στο 94,6 %, μόλις 1,4 εκατοστιαία μονάδα κάτω από τον στόχο του 96 % που είχε τεθεί σε επίπεδο ΕΕ για το 2030. Μέχρι σήμερα, οκτώ κράτη μέλη έχουν επιτύχει αυτόν τον στόχο, ενώ οι περισσότερες χώρες υπερβαίνουν το 90 %. Οι χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις είναι η Γαλλία (100 %), το Βέλγιο (98 %) και η Ισπανία (97,7 %). Η Ρουμανία (75,7 %), η Σλοβακία (80,8 %) και η Τσεχία (85,3 %) βρίσκονται στη χαμηλότερη θέση —βλ. διάγραμμα 2.2.1. Ο μέσος όρος της ΕΕ αυξήθηκε κατά 1,3 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος, παρότι μεταξύ του 2022 και του 2023 σημειώθηκε μείωση σε τέσσερις χώρες, ιδίως μεταξύ των κρατών μελών στα οποία η συμμετοχή είναι σχετικά υψηλή. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη έχει επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά την αύξηση της συμμετοχής ειδικά των παιδιών ηλικίας 3 ετών, και το ποσοστό ανήλθε σε 90,6 % το 2023 (+ 5,4 εκατοστιαίες μονάδες από το 2015)¹¹⁰. Ωστόσο, η αύξηση της συμμετοχής των παιδιών ηλικίας 3 ετών εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση σε ορισμένα από αυτά, ενώ τα ποσοστά είναι ιδιαίτερα χαμηλά στη Ρουμανία (68,1 %) και στη Σλοβακία (68,9 %). Η οικονομική προσιτότητα και οι ελλείψεις ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων

¹¹⁰ Eurostat [[educ_uoe_enrp07](#)].

των ελλείψεων προσωπικού, εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδια στην πρόσβαση, ιδίως για τα παιδιά μικρότερης ηλικίας και τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Ειδικότερα, μόνο το 53 % των παιδιών Ρομά συμμετέχει στην ΠΕΦ, ποσοστό που εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ για όλα τα παιδιά, παρά τη βελτίωση κατά περίπου 11 εκατοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2016 και του 2023¹¹¹.

Διάγραμμα 2.2.1: Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα εξακολουθεί να αυξάνεται σε επίπεδο ΕΕ, ωστόσο υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Συμμετοχή στην ΠΕΦ παιδιών ηλικίας από 3 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ως %)

Σημείωση: Προσωρινά στοιχεία για τη FR το 2023 και την PL το 2022 και το 2023. Διακοπή στη σειρά για τη HU το 2023. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την EL όσον αφορά το 2022 και το 2023. Ο ορισμός διαφέρει για το BE και την EL το 2015, την HU το 2023 και την PT το 2015, το 2022 και το 2023. Πηγή: Eurostat, [educ_uoe_enra21].

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης μειώνεται σε ολόκληρη την ΕΕ, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Το 2024 το 9,4 % των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών εγκατέλειψε πρόωρα την εκπαίδευση ή την κατάρτιση, ποσοστό μειωμένο κατά 0,2 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2023. Το ποσοστό αυτό είναι κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο απ' ό,τι πριν από μια δεκαετία, και πέντε χώρες (Ιταλία, Ελλάδα, Μάλτα, Ισπανία και Πορτογαλία) κατέγραψαν μείωση άνω των 5 εκατοστιαίων μονάδων κατά την περίοδο αυτή. Ωστόσο, το ποσοστό εξακολουθεί να μεταφράζεται σε περίπου 3,1 εκατομμύρια άτομα ηλικίας 18-24 ετών στην ΕΕ, τα οποία παραμένουν εκτός εκπαίδευσης και κατάρτισης χωρίς να έχουν ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση¹¹². Παρότι 17 κράτη μέλη έχουν ήδη επιτύχει τον στόχο του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (ΕΧΕ) για μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης σε επίπεδο κάτω του 9 % έως το 2030, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος σε ορισμένα κράτη μέλη. Στη Ρουμανία, στην Ισπανία και στη Γερμανία, όπου το ποσοστό παραμένει πάνω από τις 12 εκατοστιαίες μονάδες, σημειώθηκε ελάχιστη ή μηδενική πρόοδος κατά το προηγούμενο έτος, συνεπώς και οι τρεις χώρες εξακολουθούν να βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση» —βλ. διάγραμμα 2.2.2. Η Λιθουανία κατέγραψε τη μεγαλύτερη επιδείνωση το 2024 (κατά 2,0 εκατοστιαίες μονάδες),

¹¹¹ Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024).

¹¹² Υπολογισμοί της ΓΔ ΕΑΕ. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2025](#). Μεταγενέστερες αναφορές στους «υπολογισμούς της ΓΔ ΕΑΕ»

ακολουθούμενη από τη Σλοβακία, το Λουξεμβούργο, την Εσθονία και την Κύπρο, όπου το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση αυξήθηκε κατά πάνω από 0,9 εκατοστιαία μονάδα. Οι χώρες αυτές βρίσκονται σε κατάσταση με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», μαζί με τη Δανία και την Ιταλία, όπου τα επίπεδα παραμένουν υπερβολικά υψηλά παρότι δεν σημειώθηκε ούτε μεταβολή ούτε μείωση. Από την άλλη πλευρά, η Κροατία, η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Πολωνία ήταν οι χώρες με τη «βέλτιστη επίδοση». Παρά την ελαφρώς θετική τάση συνολικά, δεν υπάρχει ένδειξη ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών.

Τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των ομάδων και είναι ιδιαίτερα υψηλά για τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ, τους Ρομά και τα άτομα με αναπηρία. Ενώ τόσο το ποσοστό των νέων γυναικών όσο και το ποσοστό των νέων ανδρών που εγκαταλείπουν πρόωρα μειώθηκαν κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες κατά την προηγούμενη δεκαετία, οι νέοι άνδρες εξακολουθούν να είναι πολύ πιθανότερο να εγκαταλείψουν πρόωρα την εκπαίδευση ή την κατάρτιση (11,0 %) από ό,τι οι νέες γυναίκες (7,7 %). Οι νέοι που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ ή σε άλλο κράτος μέλος εξακολουθούν να έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες (20,1 % και 18,6 % αντίστοιχα) πρόωρης εγκατάλειψης από ό,τι οι νέοι που έχουν γεννηθεί στο συγκεκριμένο κράτος μέλος (8,2 %) ¹¹³. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα ανησυχητική για τους νέους Ρομά (ηλικίας 18-24 ετών), καθώς το 2024 πάνω από τα δύο τρίτα αυτών (64 %) εγκατέλειψαν την εκπαίδευση και την κατάρτιση προτού φθάσουν στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ¹¹⁴. Η κατάσταση για τους νέους με αναπηρία της ίδιας ηλικιακής ομάδας είναι επίσης ανησυχητική, καθώς κατέγραψαν ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της τάξης του 19 % το 2023 ¹¹⁵. Οι μεγαλύτερες προκλήσεις παρατηρούνται στη Ρουμανία και στην Ουγγαρία, οι οποίες κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά (33 % και 46 % αντίστοιχα), και σε μικρότερο βαθμό στην Ιταλία (27 %).

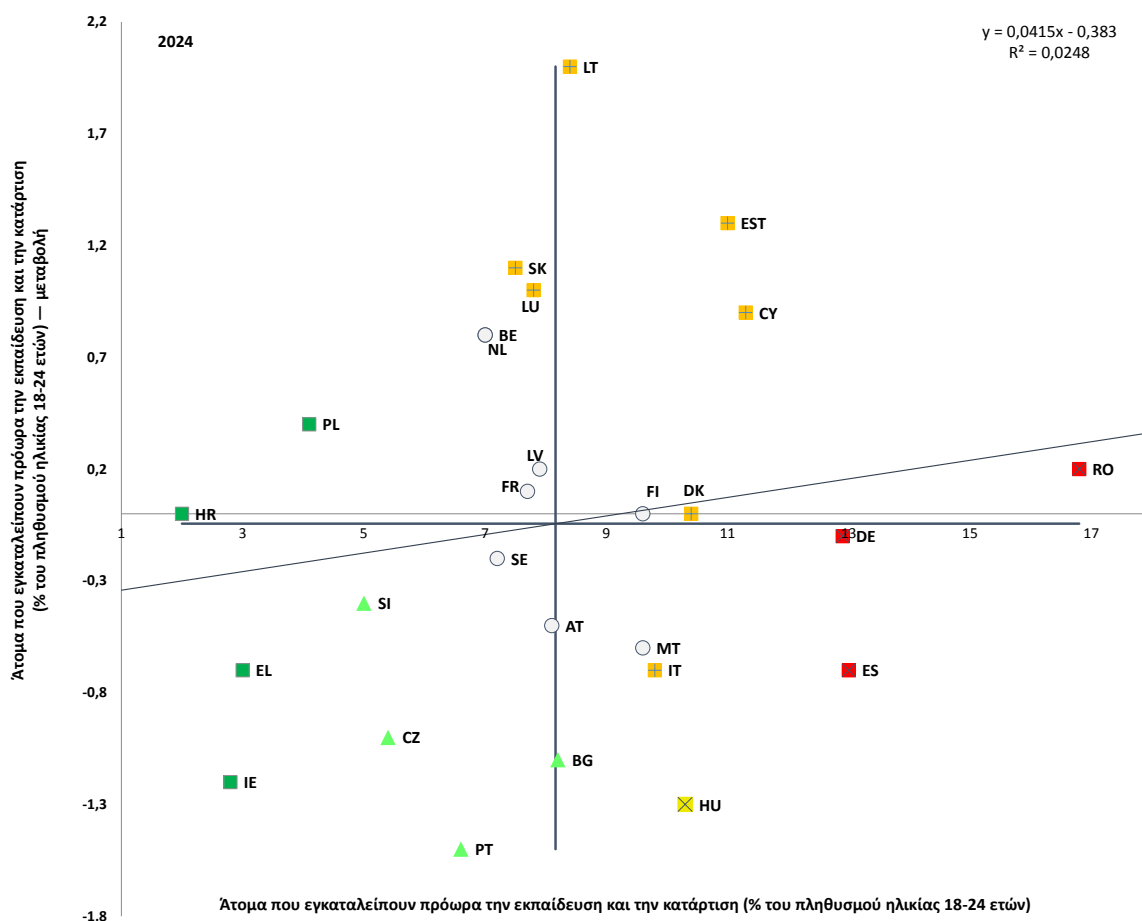
¹¹³ Eurostat [[edat_lfse_02](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

¹¹⁴ Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024).

¹¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, European Disability Expertise Statistical Report 2025 (Εκθεση στατιστικών στοιχείων των Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων σε θέματα αναπηρίας) (υπό έκδοση).

Διάγραμμα 2.2.2: Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση εξακολουθεί να μειώνεται με αργούς ρυθμούς, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για τις BE, BG, DE, EL και IE. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για την HR και το LU.

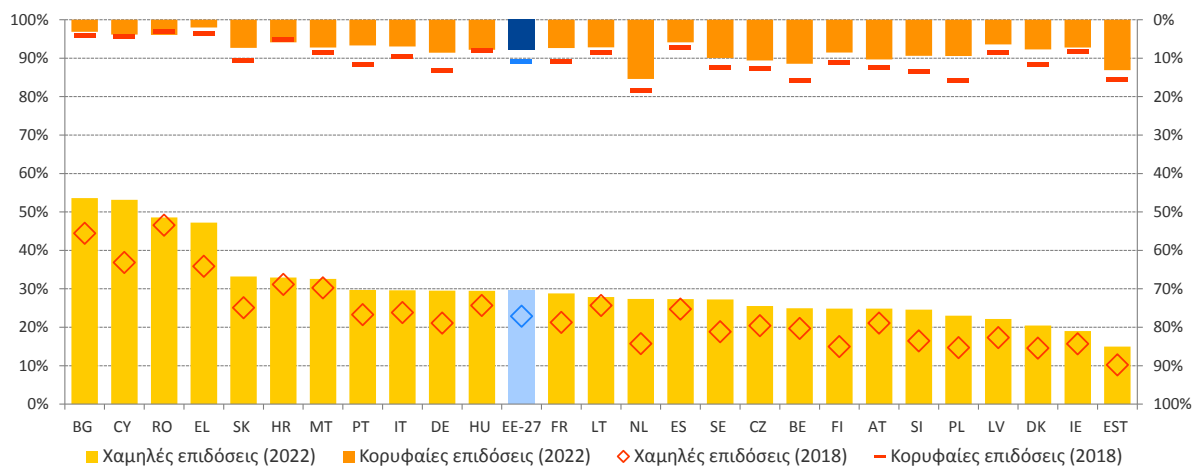
Πηγή: Eurostat [edat_lfse_14], ΕΕΔ της ΕΕ.

Οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά την πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι σημαντικές τόσο μεταξύ όσο και εντός των κρατών μελών. Σε ολόκληρη την ΕΕ, το περιφερειακό ποσοστό κυμαίνεται από 1,2 % (στην Κεντρική Μακεδονία στην Ελλάδα) έως 26,2 % (στην περιφέρεια Sud-Est στη Ρουμανία), γεγονός που καταδεικνύει τη μεγάλη διακύμανση που συγκαλύπτουν τα αριθμητικά στοιχεία σε επίπεδο κρατών μελών. Υπάρχουν επίσης σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των περιφερειών του ίδιου κράτους μέλους, για παράδειγμα στη Βουλγαρία, στη Γαλλία, στην Ισπανία, στην Ουγγαρία, στην Πορτογαλία και στη Ρουμανία (βλ. διάγραμμα 1 στο παράρτημα 5), συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Εντός του ίδιου κράτους μέλους, το μεγαλύτερο εύρος μεταξύ των περιφερειών κυμαίνεται από 5,0 % έως 26,0 %. Αντίθετα, σε επίπεδο κρατών μελών, το εύρος κυμαίνεται από 2,0 % έως 16,8 %. Σε μικρό αριθμό κρατών μελών τα ποσοστά βρίσκονται κάτω από τον στόχο του 9 % σε επίπεδο ΕΕ σε όλες τις περιφέρειες. Ωστόσο, στα κράτη μέλη που παρουσιάζουν συνολικά καλές επιδόσεις εξακολουθούν να υπάρχουν περιθώρια μείωσης των περιφερειακών διακυμάνσεων.

Επιπλέον, η τοποθεσία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς οι νέοι που ζουν σε πόλεις έχουν μικρότερες πιθανότητες πρόωρης εγκατάλειψης (8,3 %) από εκείνους που ζουν σε κωμοπόλεις και προάστια (10,3 %) και σε αγροτικές περιοχές (10,1 %).

Διάγραμμα 2.2.3: Οι χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά αυξήθηκαν σημαντικά σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ οι κορυφαίες επιδόσεις μειώθηκαν

Μαθητές που δεν πέτυχαν το επίπεδο 2 στα μαθηματικά (αριστερός άξονας) και τουλάχιστον το επίπεδο 5 (δεξιός άξονας) το 2018 και το 2022 (ως %)

Σημείωση: Απαιτείται προσοχή κατά την ερμηνεία των στοιχείων του 2022 για τις DK, IE, LV και NL, διότι ένα ή περισσότερα πρότυπα δειγματοληψίας της έρευνας PISA δεν πληρούνταν.

Πηγή: ΟΟΣΑ, PISA 2018, 2022: υπολογισμοί της ΓΔ ΕΑΚ.

Οι χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες έχουν αυξηθεί σε ολόκληρη την ΕΕ, με ανησυχητικές τάσεις στις επιδόσεις των μαθητών στα μαθηματικά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τελευταίου Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του ΟΟΣΑ, μεταξύ του 2018 και του 2022 το ποσοστό των νέων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά αυξήθηκε κατά 6,6 εκατοστιαίες μονάδες, φθάνοντας στο πρωτοφανές επίπεδο του 29,5 % —βλ. διάγραμμα 2.2.3. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο από το 26,2 % που καταγράφηκε στην ανάγνωση και το 24,2 % στις θετικές επιστήμες, το οποίο αυξήθηκε κατά 3,7 και 2 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα. Το χάσμα επιδόσεων μεταξύ των κρατών μελών είναι μεγάλο. Στα μαθηματικά, πάνω από το 45 % των μαθητών στη Βουλγαρία, στην Κύπρο, στη Ρουμανία και στην Ελλάδα έχουν χαμηλές επιδόσεις. Μόνο η Εσθονία έχει ήδη επιτύχει τον στόχο σε επίπεδο ΕΕ για το 2030 όσον αφορά τη συγκράτηση των χαμηλών επιδόσεων σε επίπεδο κάτω από το 15 %. Οι κορυφαίες επιδόσεις μειώθηκαν επίσης εντονότερα στα μαθηματικά απ' ό,τι στην ανάγνωση ή στις θετικές επιστήμες. Το 2018 το 11 % των μαθητών της ΕΕ έφτασε στα υψηλότερα επίπεδα PISA στα μαθηματικά, αλλά το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 7,9 % το 2022. Σήμερα το εύρος κυμαίνεται από μόλις 2,0 % στην Ελλάδα έως 15,4 % στις Κάτω Χώρες. Στην ανάγνωση, η μείωση δεν ήταν τόσο μεγάλη (από 8,1 % σε 6,5 %), ενώ οι κορυφαίες επιδόσεις στις θετικές επιστήμες αυξήθηκαν ελαφρώς. Η μείωση των επιδόσεων των μαθητών εγείρει ανησυχίες σχετικά με την επαρκή προετοιμασία τους για μεταγενέστερες σπουδές και για την αγορά εργασίας.

Αναφέρονται επίμονες προκλήσεις όσον αφορά τον γραμματισμό και τον αριθμητισμό των ενηλίκων. Μεταξύ των ενηλίκων, η κατανόηση της ανάγνωσης έχει επιδεινωθεί την τελευταία δεκαετία, σύμφωνα με στοιχεία που συλλέχθηκαν στα 17 κράτη μέλη που συμμετείχαν στο πρόγραμμα διεθνούς αξιολόγησης των ικανοτήτων των ενηλίκων (PIAAC) του ΟΟΣΑ το 2013 και το 2023. Ενώ οι δεξιότητες αριθμητισμού παρέμειναν σταθερές, σχεδόν ένας στους πέντε ενήλικες θεωρούνταν ότι είχε χαμηλές επιδόσεις τόσο στον

γραμματισμό όσο και στον αριθμητισμό το 2023. Οι δεξιότητες στα μαθηματικά είναι σημαντικές για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα και ικανότητα καινοτομίας της Ευρώπης. Οι επιδόσεις στα μαθηματικά σε επίπεδο σχολείου αποτελούν σημαντικό βήμα για τη μελέτη τομέων STEM σε ανώτερο επίπεδο και για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε βασικούς τομείς STEM —βλ. πλαίσιο 2 του πυλώνα. Τα αποτελέσματα αυτά τονίζουν την ανάγκη βελτίωσης των βασικών δεξιοτήτων σε όλες τις ηλικίες.

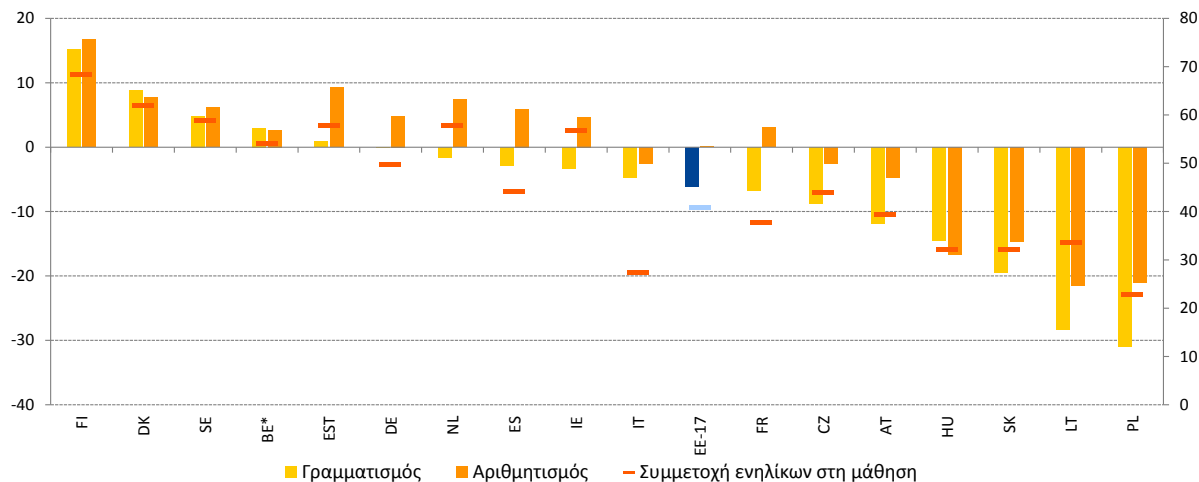
Πλαίσιο 2 του πυλώνα: Η Ένωση Δεξιοτήτων στο επίκεντρο — Ανάπτυξη δεξιοτήτων, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση των ενηλίκων

Οι δεξιότητες έχουν καίρια σημασία για την προετοιμασία και την ενδυνάμωση του εργατικού δυναμικού και αποτελούν βασική κινητήρια δύναμη της παραγωγικότητας, της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας, ωστόσο τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις όσον αφορά την εξεύρεση ατόμων με τις απαραίτητες δεξιότητες. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων οφείλονται σε διάφορους παράγοντες, όπως η δημογραφική αλλαγή, οι ανάγκες για νέες δεξιότητες που συνδέονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις και η απανθρακοποίηση της οικονομίας καθώς και οι κακές συνθήκες εργασίας σε ορισμένους τομείς και επαγγέλματα¹¹⁶. Επιπλέον, οι τρέχουσες γεωπολιτικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων των αυξημένων αναγκών άμυνας και ασφάλειας, και ο βιομηχανικός μετασχηματισμός αναμένεται να ασκήσουν περαιτέρω πίεση. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί να αναπτύξει περαιτέρω μια γενική στρατηγική για τις δεξιότητες σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων. Ένας από τους βασικούς πυλώνες της επικεντρώνεται στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και στην επανειδίκευση. Αποσκοπεί, μαζί με άλλους στόχους, στην περαιτέρω στήριξη των ατομικών λογαριασμών μάθησης, ενός προσωπικού προϋπολογισμού κατάρτισης για όλους τους ενήλικες, στην επέκταση της χρήσης των μικροδιαπιστευτηρίων και στην πιλοτική εφαρμογή μιας εγγύησης δεξιοτήτων που θα παρέχει στους εργαζομένους βοήθεια για τη μετάβασή τους από παρακμάζοντες σε αναπτυσσόμενους τομείς, μεταξύ άλλων ως συνέπεια της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης. Μία δράση, οι δραστηριότητες μάθησης από ομοτίμους σε καινοτόμους χώρους μάθησης, στοχεύει άμεσα στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων ως βάση για περαιτέρω μάθηση.

¹¹⁶ Το 2024 τα επαγγέλματα στα οποία καταγράφονται οι πιο εκτεταμένες ελλείψεις ήταν τα τεχνικά επαγγέλματα, τα επαγγέλματα της υγείας και της φιλοξενίας. Βλ. Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας, [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024](#) (Έκθεση EURES σχετικά με τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα εργατικού δυναμικού 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025, και συναφή έγγραφα.

Η ικανότητα γραμματισμού των ενηλίκων έχει επιδεινωθεί, ενώ η ικανότητα αριθμητισμού τους έχει παραμείνει ως επί το πλείστον σταθερή, με τις μεγαλύτερες μειώσεις να καταγράφονται στις χώρες με χαμηλή συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων

Μεταβολή στις βαθμολογίες γραμματισμού και αριθμητισμού μεταξύ ενηλίκων (16-65 ετών) μεταξύ 2013 και 2023 (σε εκατοστιαίες μονάδες, αριστερός άξονας) και συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων (ως % των ενηλίκων, δεξιός άξονας)

Πηγή: Έρευνα του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες των ενηλίκων (2023)

Σημειώσεις: Τα στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αποτελούν ειδική εξαγωγή που ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό της AES και της έρευνας εργατικού δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΕ· τα στοιχεία για το BE καλύπτουν μόνο τη Φλάνδρα

Οι βασικές δεξιότητες των ενηλίκων μειώνονται στην ΕΕ, με αρνητικό αντίκτυπο στις ελλείψεις δεξιοτήτων και στην ικανότητα των εργαζομένων να προσαρμόζονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης. Η συμμετοχή των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης έχει καίρια σημασία για να διασφαλιστεί ότι ο γηράσκων πληθυσμός και το εργατικό δυναμικό γενικότερα μπορούν να ανταποκριθούν στην ταχέως μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν δεσμευτεί ότι, έως το 2030, τουλάχιστον το 60 % των ενηλίκων θα πρέπει να συμμετέχει σε δραστηριότητες μάθησης κάθε χρόνο. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς τα στοιχεία δείχνουν πτωτική τάση όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες του ενήλικου πληθυσμού (βλ. διάγραμμα)¹¹⁷. Κατά την τελευταία δεκαετία, η ικανότητα γραμματισμού των ενηλίκων στα 17 κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα επιδεινώθηκε, ενώ η ικανότητα αριθμητισμού παρέμεινε ως επί το πλείστον σταθερή. Ως αποτέλεσμα, περίπου ένας στους πέντε ενήλικες στην ΕΕ θεωρείται ότι έχει χαμηλές επιδόσεις τόσο στον γραμματισμό όσο και στον αριθμητισμό το 2023. Οι γυναίκες έλαβαν υψηλότερη βαθμολογία στον γραμματισμό, ενώ οι άνδρες έλαβαν υψηλότερη βαθμολογία στον αριθμητισμό και την προσαρμοστική επίλυση προβλημάτων. Επιπλέον, η συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων ήταν χαμηλότερη στις χώρες στις οποίες έχει παρατηρηθεί σημαντική μείωση των δεξιοτήτων γραμματισμού και αριθμητισμού¹¹⁸.

¹¹⁷ Βλ. ΟΟΣΑ, [Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World? Survey of Adult Skills 2023](#) (Έχουν οι ενήλικες τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ευδοκιμήσουν σ' έναν μεταβαλλόμενο κόσμο; Έρευνα για τις δεξιότητες των ενηλίκων 2023), Μελέτες του ΟΟΣΑ για τις δεξιότητες, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2024.

¹¹⁸ Βλ. ΟΟΣΑ, [Trends in Adult Learning: New Data from the 2023 Survey of Adult Skills](#) (Τάσεις όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων: Νέα στοιχεία από την έρευνα του 2023 για τις δεξιότητες των ενηλίκων), Getting Skills Right (Επίτευξη κατάλληλων δεξιοτήτων), εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2025.

Η Ένωση Δεξιότητων θέτει στο επίκεντρο τη σημασία της αντιμετώπισης της έλλειψης δεξιοτήτων των ενηλίκων και καθορίζει μέτρα για τη στήριξη και την ενθάρρυνση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης. Αρκετά κράτη μέλη εφαρμόζουν πιλοτικά τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης ως προσέγγιση της κατάρτισης προσανατολισμένη στη ζήτηση. Η **Λετονία** προσφέρει χρηματοδοτούμενους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης έως 500 EUR και μια ενιαία διαδικτυακή πύλη για τη βελτίωση της πρόσβασης στην κατάρτιση. Τα μικροδιαπιστευτήρια αναδεικνύονται ως ευέλικτες επιλογές για συνεχή εκπαίδευση. Το **Λουξεμβούργο** εφαρμόζει πιλοτικά εθνικό πλαίσιο για τα μικροδιαπιστευτήρια σε πανεπιστημιακό επίπεδο για τη συνεχή εκπαίδευση, σε συνεργασία με τον ολλανδοφλαμανδικό οργανισμό διαπίστευσης. Για την ευθυγράμμιση των δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, αρκετές χώρες βελτιώνουν τις διαδικασίες τους για την αξιολόγηση και την αναγνώριση των γνώσεων και των δεξιοτήτων, καθώς και τα συστήματα πληροφοριών για τις δεξιότητες. Η **Βουλγαρία** επικαιροποίησε τον οικείο κατάλογο επαγγελματών με έμφαση στις πράσινες και στις ψηφιακές δεξιότητες στο πλαίσιο ευρύτερης μεταρρύθμισης της ΕΕΚ ως μέρος του ΣΑΑ, ενώ η **Γερμανία** καθιστά πλέον δυνατή την πιστοποίηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί άτυπα βάσει του οικείου νόμου για την ΕΕΚ.

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έχουν καταβάλει τα κράτη μέλη, οι εκπαιδευτικές ανισότητες αυξάνονται καθώς οι επιδόσεις των κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντων μαθητών έχουν μειωθεί. Ενώ τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να προωθούν την κοινωνική κινητικότητα μεταξύ των γενεών αποσυνδέοντας τις εκπαιδευτικές επιδόσεις από το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, τα αποτελέσματα της έρευνας PISA του 2022 επιβεβαίωσαν ορισμένες ανησυχητικές τάσεις. Το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρό παράγοντα πρόβλεψης των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων στην ΕΕ και οι χαμηλές επιδόσεις είναι πολύ συχνότερες μεταξύ των μειονεκτούντων μαθητών απ' ό,τι μεταξύ των προνομιούχων συνομηλίκων τους¹¹⁹. Επιπλέον, το ποσοστό των μαθητών από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα με καλές επιδόσεις στις βασικές δεξιότητες (δηλαδή που έφτασαν τουλάχιστον στο επίπεδο 4 της κλίμακας PISA σε οποιονδήποτε από τους τομείς της ανάγνωσης, των μαθηματικών ή των θετικών επιστημών) ανήλθε μόλις σε 16,3 % το 2022, από 20,8 % το 2018 και 21,1 % το 2015 —βλ. διάγραμμα 2.2.4¹²⁰. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη κατά την εν λόγω περίοδο. Στις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις, δηλαδή στην Εσθονία, στη Φινλανδία και στην Ιρλανδία, το ποσοστό των μαθητών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα με καλές επιδόσεις δεν ήταν πολύ υψηλότερο από 25 % το 2022. Συγκριτικά, σε ολόκληρη την ΕΕ, το 59,0 % των μαθητών από προνομιούχα περιβάλλοντα είχε καλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες. Για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τις διαρθρωτικές ανισότητες, η Επιτροπή πρότεινε έναν νέο δείκτη ισότητας και έναν στόχο για το 2030 με βάση τις καλές επιδόσεις των μειονεκτούντων μαθητών στις δοκιμασίες του προγράμματος PISA. Σε επίπεδο ΕΕ, στόχος είναι τουλάχιστον

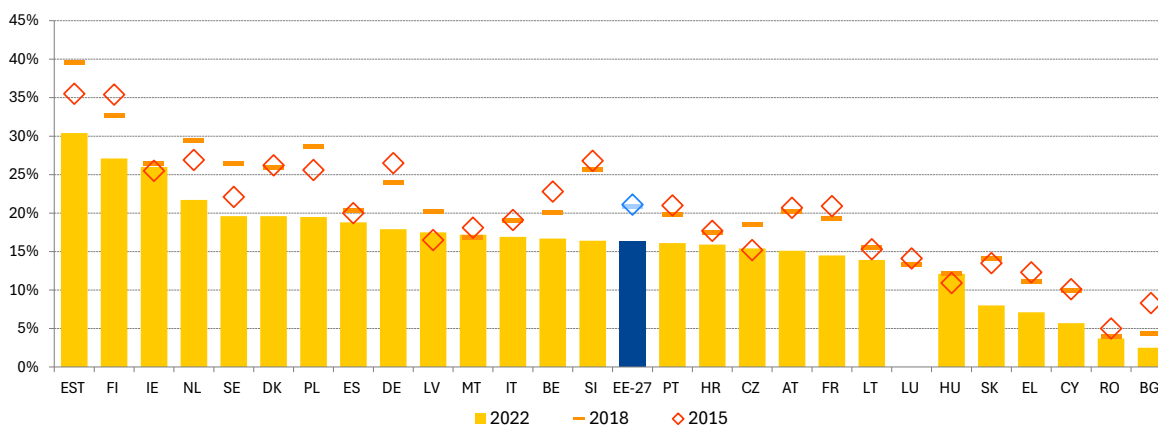
¹¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU \(Η διττή πρόκληση της ισότητας και της αριστείας στις βασικές δεξιότητες στην ΕΕ\)](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

¹²⁰ Στην έκθεση PISA, αυτό αποτυπώνεται στον δείκτη οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης (στο εξής: ESCS). Η κατηγορία των μαθητών από προνομιούχο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον περιλαμβάνει το 25 % του συνόλου των μαθητών με τις υψηλότερες βαθμολογίες ESCS στη δεδομένη χώρα, ενώ η κατηγορία των μαθητών από μειονεκτούν κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον περιλαμβάνει το 25 % του συνόλου των μαθητών με τις χαμηλότερες βαθμολογίες ESCS.

το 25 % των μειονεκτούντων μαθητών να έχει επιτύχει επίπεδο 4 ή υψηλότερο σε έναν τομέα¹²¹.

Διάγραμμα 2.2.4: Οι βασικές δεξιότητες των μειονεκτούντων μαθητών έχουν παρουσιάσει κάμψη την τελευταία δεκαετία

Μαθητές από μειονεκτούντα περιβάλλοντα που επιτυγχάνουν επίπεδο 4 ή υψηλότερο στην ανάγνωση, τα μαθηματικά ή τις θετικές επιστήμες (ως %)

Σημείωση: Απαιτείται προσοχή κατά την ερμηνεία των στοιχείων του 2022 για τις DK, IE, LV και NL, διότι ένα ή περισσότερα πρότυπα δειγματοληψίας της έρευνας PISA δεν πληρούνταν. Το LU συμμετείχε μόνο στην έρευνα PISA 2018.

Πηγή: ΟΟΣΑ, PISA 2015, 2018, 2022· υπολογισμοί της ΓΔ EAC.

Τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακού γραμματισμού και ικανοτήτων σχετιζόμενων με την ιδιότητα του πολίτη μεταξύ των μαθητών αποτελούν πηγή ανησυχίας, ιδίως στο πλαίσιο της διάδοσης της παραπληροφόρησης. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να μειώσει το ποσοστό των μαθητών που βρίσκονται στο όγδοο έτος της σχολικής φοίτησης (ηλικίας 13-14 ετών) με χαμηλές επιδόσεις στις ψηφιακές ικανότητες σε κάτω από 15 % έως το 2030. Στις 22 χώρες της ΕΕ που συμμετείχαν στη διεθνή μελέτη για τον γραμματισμό σε θέματα υπολογιστών και πληροφοριών (ICILS) το 2023, το 42,5 % των μαθητών βαθμολογείται κάτω από το ελάχιστο όριο επάρκειας στον γραμματισμό σε θέματα υπολογιστών και πληροφοριών. Ορισμένες χώρες, όπως η Τσεχία (28,0 %) και η Δανία (32,2 %), προσεγγίζουν τον στόχο, ενώ άλλες, όπως η Ρουμανία (74,0 %) και η Ελλάδα (60,4 %), υστερούν πολύ. Οι ταχείες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η παραγωγική ΤΝ, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη πόλωση και τη διάδοση της παραπληροφόρησης και της εσφαλμένης πληροφόρησης, καθιστούν πιο κρίσιμη από ποτέ την πρώιμη καλλιέργεια των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη. Το 2022 το 63,1 % των μαθητών που βρίσκονταν στο όγδοο έτος της γενικής σχολικής εκπαίδευσης επέδειξε κατά μέσο όρο επαρκές επίπεδο ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη μεταξύ των κρατών μελών που συμμετείχαν στη διεθνή μελέτη για την εκπαίδευση στην αγωγή του πολίτη (ICCS)¹²², ενώ ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν ότι πάνω

¹²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, [Interim evaluation of the 2021-2030 European Education Area strategic framework – Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions](#) (Ενδιάμεση αξιολόγηση του στρατηγικού πλαισίου του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης 2021-2030 — Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹²² Οι συμμετέχουσες χώρες ήταν οι εξής: BG, DK, DE, EST, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, MT, NL, PL, RO, SI, SK, SE.

από το 70 % των μαθητών έφτασε σε επαρκές επίπεδο ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και άλλα κάτω από το 50 %. Οι μαθητές που διαθέτουν επαρκές επίπεδο κατανοούν τους δημοκρατικούς θεσμούς, τα συστήματα, τις αρχές και τις πρακτικές συμμετοχής. Αυτό το επίπεδο κατανόησης τους δίνει τη δυνατότητα να εξετάζουν ζητήματα που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη και να συμμετέχουν ενεργά στον δημοκρατικό βίο.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) αποσκοπεί στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την αγορά εργασίας, παρότι το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων μειώθηκε για πρώτη φορά από το 2020. Η EEK παρέχει κατάρτιση σε πολλά επαγγέλματα που παρουσιάζουν διαρκή έλλειψη και έχουν καίρια σημασία για την ανταγωνιστικότητα και την ετοιμότητα της Ευρώπης —βλ. επίσης πλαίσιο 3 του πυλώνα. Το 2024 σχεδόν τα δύο τρίτα (65,2 %) των προσφάτως αποφοιτησάντων από EEK μεσαίου επιπέδου (ηλικίας 20-34 ετών) στην ΕΕ συμμετείχαν σε μάθηση στον χώρο εργασίας στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών τους¹²³. Το ποσοστό αυτό υπερβαίνει τον στόχο σε επίπεδο ΕΕ για τουλάχιστον 60 % για το 2025¹²⁴. Ωστόσο, υπάρχουν μεγάλες και επίμονες διαφορές μεταξύ των χωρών. Σχεδόν όλοι οι απόφοιτοι (πάνω από το 90 %) συμμετέχουν σε μάθηση στον χώρο εργασίας στη Γερμανία, στις Κάτω Χώρες και στην Ισπανία. Αντίθετα, πολύ λίγοι απόφοιτοι EEK συμμετέχουν σε μάθηση στον χώρο εργασίας στο πλαίσιο του οικείου προγράμματος σπουδών EEK στη Ρουμανία, στην Τσεχία ή στην Ελλάδα¹²⁵. Το ποσοστό απασχόλησης των προσφάτως αποφοιτησάντων από EEK μειώθηκε από 80,9 % το 2023 σε 80,0 % το 2024. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί οπισθοδρόμηση σε σχέση με τον στόχο επίτευξης ποσοστού τουλάχιστον 82 % έως το 2025¹²⁶. Η μείωση ήταν μεγαλύτερη για τους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης γενικού προσανατολισμού (από 67,8 % σε 62,8 %) και για όσους εγκατέλειψαν την εκπαίδευση πριν ολοκληρώσουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (από 61,9 % σε 52,1 %) —και οι δύο κατηγορίες χαρακτηρίζονται από σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Οι πρόσφατοι απόφοιτοι EEK που συμμετείχαν σε μάθηση στον χώρο εργασίας έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να βρουν εργασία (84,4 %) σε σχέση με εκείνους που δεν συμμετείχαν (67,9 %).

Στην Ευρώπη σημειώθηκε μεγάλη αύξηση των νέων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λόγω της ευρύτερης πρόσβασης στο πανεπιστήμιο και της αυξανόμενης ζήτησης για υψηλού επιπέδου δεξιότητες στην αγορά εργασίας. Κατά την τελευταία δεκαετία, το μέσο ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε σημαντικά στο 44,1 %, με αύξηση κατά 1 εκατοστιαία μονάδα μόνο κατά το τελευταίο έτος —βλ. διάγραμμα 2.2.5. Το αναμενόμενο ποσοστό απόδοσης των επενδύσεων στην εκπαίδευση επηρεάζει καθοριστικά την απόφαση για συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και αυτός ο παράγοντας παρέμεινε σταθερός κατά την τελευταία δεκαετία, παρά τη σημαντική αύξηση του αριθμού των ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο¹²⁷. Το 2024 το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών με σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν 5,2 %, έναντι 6,7 % για τα άτομα που είχαν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 15,3 % για τα άτομα με

¹²³ Eurostat, [tps00215].

¹²⁴ Ο στόχος τέθηκε στη σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα.

¹²⁵ Στοιχεία που επισημαίνονται ως «χαμηλής αξιοπιστίας» για τη Γερμανία, τη Λετονία, τη Μάλτα, την Πολωνία και τη Φινλανδία.

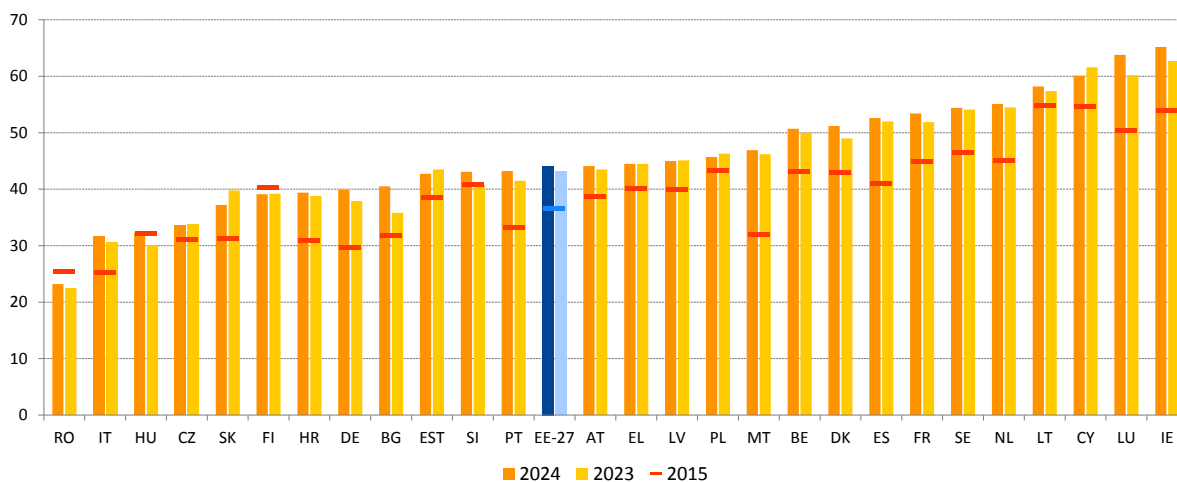
¹²⁶ Ο στόχος τέθηκε στη σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα.

¹²⁷ Βλ. [Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, οι εργαζόμενοι που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κερδίζουν 52 % περισσότερο από εκείνους που έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Παρότι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης, τα ποσοστά απασχόλησης των προσφάτως αποφοιτησάντων από την τριτοβάθμια εκπαίδευση μειώθηκαν από 87,6 % το 2023 σε 86,7 % το 2024. Η μείωση αυτή παρατηρείται σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και ενδέχεται να υποδηλώνει μείωση των προσλήψεων για θέσεις νεοεισερχομένων.

Διάγραμμα 2.2.5. Το ποσοστό των νέων ενηλίκων που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αυξηθεί την τελευταία δεκαετία

Ποσοστό ατόμων (ηλικίας 25-34 ετών) με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-8, ως %)

Σημειώσεις: Διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024, για τη SI το 2023 και για το LU το 2015.
Πηγή: Eurostat, [edat_lfse_03].

Η ενίσχυση της κινητικότητας των φοιτητών και των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα για να βελτιωθούν οι δεξιότητες και να διευρυνθούν οι ορίζοντες, ωστόσο η κινητικότητα αυτή παρουσιάζει κάμψη τα τελευταία χρόνια. Το ποσοστό εξερχόμενης κινητικότητας¹²⁸ μειώθηκε κατά 2,3 εκατοστιαίες μονάδες μεταξύ του 2020 και του 2023. Μόνο το 11,2 % των 4 εκατομμυρίων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προέρχονται από χώρες της ΕΕ είχε εμπειρία κάποιας μορφής μαθησιακής κινητικότητας το 2023, με το 4,5 % να μεταβαίνει στο εξωτερικό για να αποκτήσει πλήρες πτυχίο και περίπου το 6,6 % να μεταβαίνει στο εξωτερικό στο πλαίσιο κινητικότητας βάσει του συστήματος μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων¹²⁹. Ως εκ τούτου, η μέση εξερχόμενη κινητικότητα των αποφοίτων στην ΕΕ παραμένει πολύ χαμηλότερη από τον στόχο του 23 % που έχει τεθεί για το 2030. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται πολλαπλοί περιορισμοί δεδομένων, οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν σε υποεκτίμηση της προόδου προς την επίτευξη του στόχου, όπως η ελλιπής υποβολή στοιχείων σχετικά με την κινητικότητα διάρκειας μικρότερης των τριών μηνών¹³⁰. Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, η πιλοτική πρωτοβουλία «Επιλέξτε την Ευρώπη για την επιστήμη» συμβάλλει στη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

¹²⁸ Το ποσοστό εξερχόμενης κινητικότητας μιας χώρας είναι το πηλίκο του αριθμού των πτυχιούχων που μετακινούνται για να αποκτήσουν πτυχίο και των πτυχιούχων με ακαδημαϊκές μονάδες από το εξωτερικό από την εν λόγω χώρα προς τον αριθμό των πτυχιούχων που προέρχονται από τη χώρα αυτή.

¹²⁹ Υπολογισμοί της ΓΔ ΕΑΚ.

¹³⁰ Βλ. σ. 61 της [Εκθεσης παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2024](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

στηρίζοντας ακαδημαϊκούς και μη ακαδημαϊκούς οργανισμούς για την πρόσληψη μεταδιδακτορικών ερευνητών.

Η αυξανόμενη έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη έχει αναδειχθεί σε μείζονα απειλή για την ευημερία και την ανταγωνιστικότητα. Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού έχει εξελιχθεί σε ένα από τα κύρια εμπόδια για τις επενδύσεις το 2024, με το 77 % των επιχειρήσεων να την αναφέρει ως περιορισμό¹³¹. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο στους τομείς των κατασκευών και της μεταποίησης, όπου οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού υπονομεύουν τόσο την ικανότητα της ΕΕ να επιταχύνει την πράσινη μετάβαση όσο και το αναπτυξιακό δυναμικό της. Η στρατηγική σημασία των δεξιοτήτων για την ευημερία και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης επισημάνθηκε τόσο στην έκθεση του Enrico Letta για το μέλλον της ενιαίας αγοράς όσο και στην έκθεση του Mario Draghi για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ¹³². Η αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης απαιτεί μεγάλης κλίμακας προσπάθειες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης ολόκληρου του εργατικού δυναμικού της ΕΕ. Πρόκειται για βασικό στοιχείο της Ένωσης Δεξιοτήτων, μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για τις δεξιότητες που εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2025 στο πλαίσιο της Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

Οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων σε μακροοικονομικό επίπεδο εξακολουθούν να μειώνονται σε ολόκληρη την ΕΕ, αλλά υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ο δείκτης μακροοικονομικής αναντιστοιχίας δεξιοτήτων αντικατοπτρίζει τον βαθμό απόκλισης μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς δεξιοτήτων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού¹³³. Ειδικότερα, αναδεικνύει τη σχετική δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα άτομα με διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Από το 2014 ο δείκτης μειώνεται στα περισσότερα κράτη μέλη, κυρίως λόγω της βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου. Ωστόσο, το 2024 οι μακροοικονομικές αναντιστοιχίες δεξιοτήτων παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα (άνω του 23 %) σε ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Ιταλίας, του Βελγίου, της Κροατίας και της Πολωνίας, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (19,2 %) — βλ. διάγραμμα 2.2.6. Αντίθετα, η Αυστρία, η Δανία, η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες έχουν τα χαμηλότερα ποσοστά, κάτω του 15 %. Συνολικά, οι ελλείψεις και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων μπορεί να συνδέονται με προκλήσεις όσον αφορά την ποιότητα, την ισότητα και τη συνάφεια των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, καθώς και με τις επίμονες ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Η προώθηση της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η ενίσχυση της στήριξης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση θα μπορούσαν να ευθυγραμμίσουν καλύτερα την προσφορά δεξιοτήτων με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

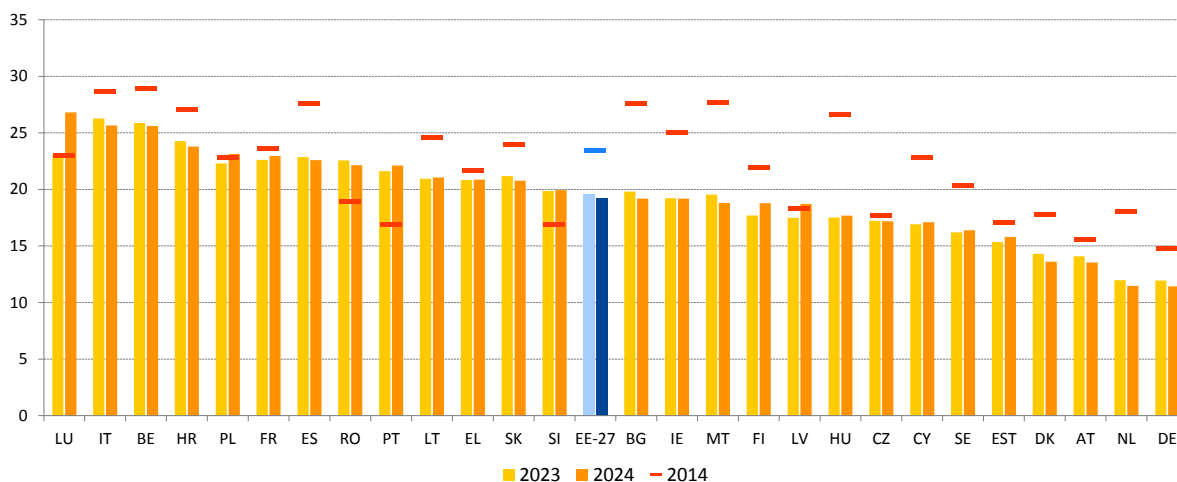
¹³¹ Με βάση την έρευνα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) για τις επενδύσεις. Μόνο η «αβεβαιότητα για το μέλλον» αναφέρεται από περισσότερες επιχειρήσεις (79 %), ενώ το «ενεργειακό κόστος» αναφέρεται από το 77 %.

¹³² [More than a market](#) (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά), Enrico Letta, Απρίλιος 2024· [The future of European competitiveness](#) (Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας), Mario Draghi, Σεπτέμβριος 2024.

¹³³ Ο δείκτης μακροοικονομικής αναντιστοιχίας δεξιοτήτων μετρά τη σχετική διασπορά των ποσοστών απασχόλησης των εργαζομένων με διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο (χαμηλό, μεσαίο και υψηλό), σταθμισμένη με βάση το ποσοστό κάθε ομάδας στον συνολικό ενεργό πληθυσμό (ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών). Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Analytical web note — Measuring skills mismatch](#) (Αναλυτικό διαδικτυακό σημείωμα — Μέτρηση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων). 7/2015, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2015.

Διάγραμμα 2.2.6: Οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων σε μακροοικονομικό επίπεδο εξακολουθούν να μειώνονται σε ολόκληρη την ΕΕ, αλλά διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών.

Σχετική διασπορά των ποσοστών απασχόλησης των εργαζομένων με διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο, σταθμισμένη με βάση το ποσοστό κάθε ομάδας στον συνολικό ενεργό πληθυσμό (ηλικίας 20-64 ετών)

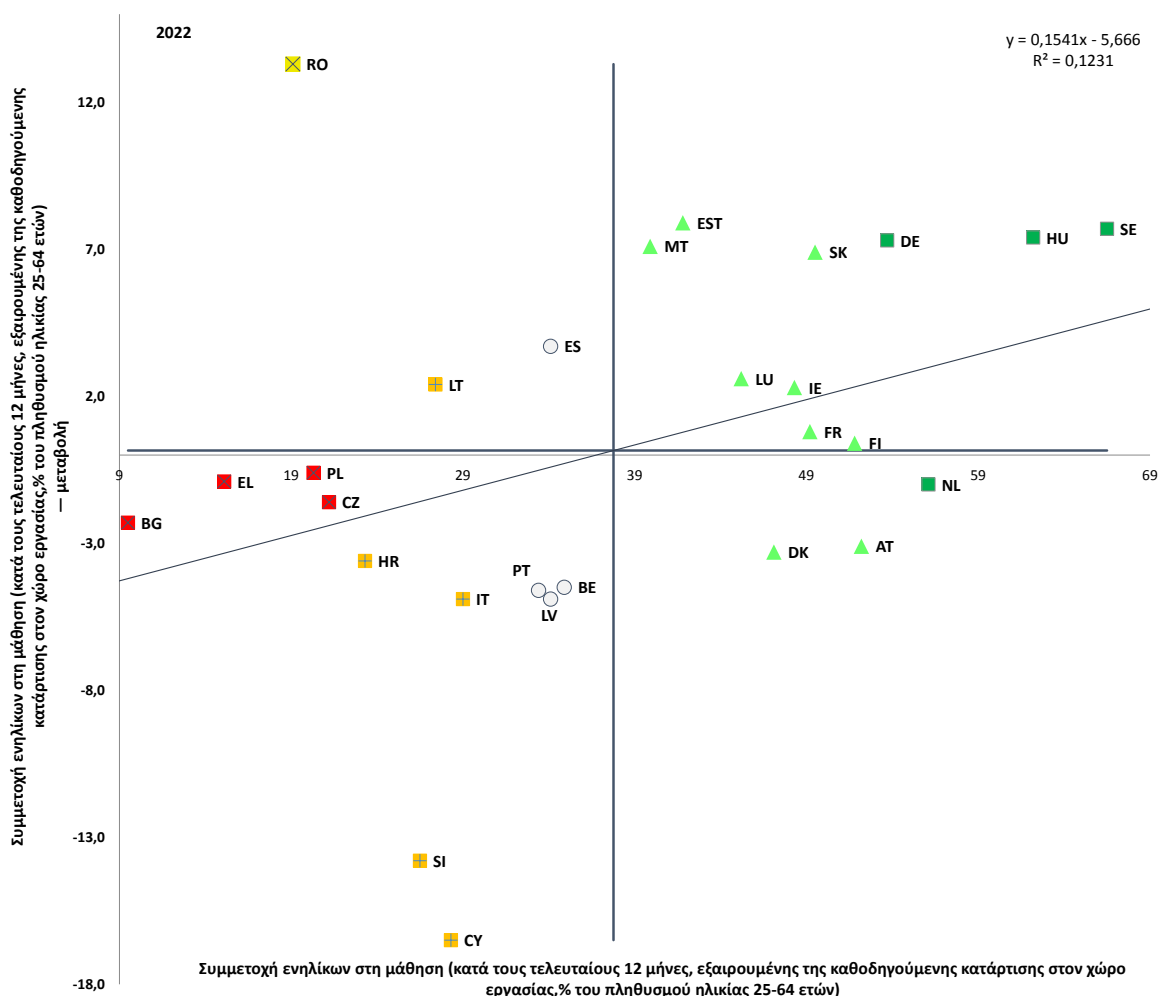
Σημείωση: Ο δείκτης αυτός αναδεικνύει τη σχετικά μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα άτομα με χαμηλό και μεσαίο επίπεδο προσόντων να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, σε σύγκριση με τα άτομα που διαθέτουν υψηλό επίπεδο προσόντων.

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ EMPL με βάση στοιχεία της Eurostat [[lfsq_egaed](#)· [lfsq_pgaed](#)· [lfsq_agaed](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Η συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων είναι σχετικά χαμηλή και ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Τα πλέον πρόσφατα στοιχεία από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων (AES) έδειξαν ελαφρά αύξηση του ποσοστού ενηλίκων που συμμετέχουν στη μάθηση στην ΕΕ (με εξαίρεση την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας), από 37,4 % το 2016 σε 39,5 % το 2022, πολύ κάτω από τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για το 2030 (60 %) —βλ. πλαίσιο στόχου 2 σχετικά με τις δεξιότητες— και με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής αναφέρθηκαν στη Σουηδία, στην Ουγγαρία, στις Κάτω Χώρες και στη Γερμανία, κάτι που τις καθιστά χώρες με «βέλτιστη επίδοση» —βλ. διάγραμμα 2.2.7. Όλες αυτές οι χώρες κατέγραψαν αυξήσεις άνω των 6,8 εκατοστιαίων μονάδων από το 2016 έως το 2022, εκτός από τις Κάτω Χώρες, όπου η συμμετοχή μειώθηκε κατά 1 εκατοστιαία μονάδα. Αντιστρόφως, ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα συμμετοχής, τα οποία αντικατοπτρίζουν τις ανισότητες εντός της ΕΕ, παρατηρήθηκαν στη Βουλγαρία, στην Ελλάδα, στη Ρουμανία, στην Πολωνία και στην Τσεχία, οι οποίες βρίσκονται όλες σε «κρίσιμη κατάσταση». Τα επίπεδα είναι επίσης κάτω του 30 % στην Κροατία, στην Κύπρο, στη Λιθουανία, στην Ιταλία και στη Σλοβενία οι οποίες κατατάσσονται στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή».

Διάγραμμα 2.2.7: Η μάθηση ενηλίκων έχει αυξηθεί ελαφρώς μόνο από το 2016, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες (ηλικίας 25-64 ετών), επίπεδα του 2022 και μεταβολές σε σχέση με το 2016 (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Τον Σεπτέμβριο του 2024 η ομάδα δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης κατέληξε σε προσωρινή συμφωνία σχετικά με το πλαίσιο παρακολούθησης της επίτευξης του στόχου για τις δεξιότητες, με τη χρήση στοιχείων της έρευνας AES, με εξαίρεση την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας. Βλ. επίσης την [ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης 2024](#). Η μεταβολή από το 2022 υπολογίζεται σε σχέση με την τιμή του 2016, την τελευταία διαθέσιμη τιμή πριν από το 2022. Διακοπή στη χρονολογική σειρά το 2022 για τις FR, IT και RO.

Πηγή: Eurostat, [ειδική εξαγωγή στοιχείων από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων, ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες χωρίς την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας \(GOJT\)](#).

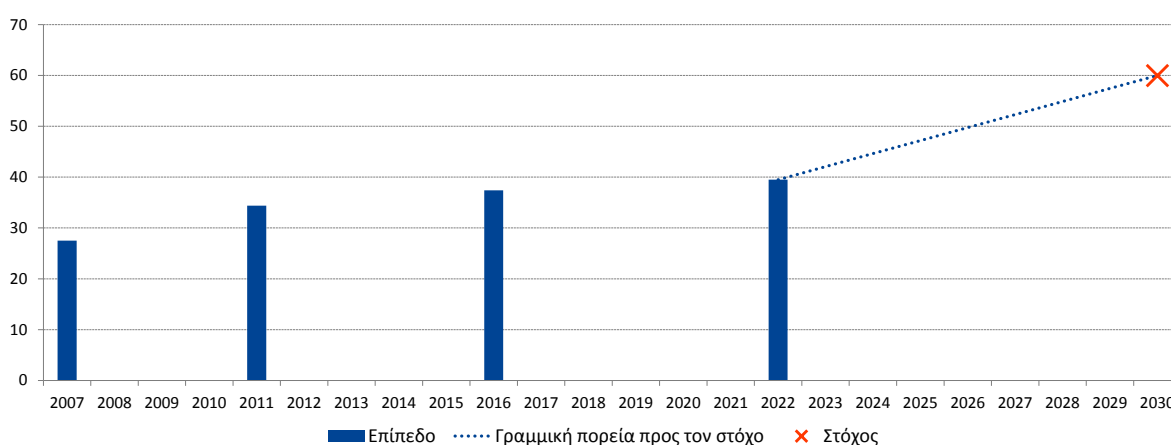
Πλαίσιο στόχου 2: Πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου μάθησης ενηλίκων έως το 2030

Η συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων έχει αυξηθεί μόνο οριακά, με αποτέλεσμα να απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ έως το 2030. Σύμφωνα με την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων (AES), το ποσοστό

συμμετοχής στην ΕΕ (εξαιρουμένης της καθοδηγούμενης κατάρτισης στον χώρο εργασίας) αυξήθηκε από 37,4 % το 2016 σε 39,5 % το 2022 (βλ. διάγραμμα κατωτέρω)¹³⁴. Στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού (ΕΕΔ) δείχνουν συνολική αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης μεταξύ του 2022 και του 2024. Αυτή η ήπια τάση δεν επαρκεί για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου που έχει θέσει η ΕΕ για συμμετοχή του 60 % των ενηλίκων στη μάθηση κάθε χρόνο έως το 2030. Η επιτάχυνση της προόδου έχει ζωτική σημασία για να αποκτήσει το εργατικό δυναμικό τις δεξιότητες που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες, να μετριαστούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων και να διατηρηθούν η ανταγωνιστικότητα και η συμπεριληπτικότητα.

Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί ως προς τη μάθηση των ενηλίκων δεν επαρκεί για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ για το 2030

Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες στην ΕΕ-27 και πρωταρχικός στόχος της ΕΕ για το 2030 (άτομα ηλικίας 25- 64 ετών, ως %)

Σημείωση: Η έρευνα AES του 2007 ήταν μια πιλοτική διαδικασία σε δείγμα μεγάλου μεγέθους που πραγματοποιήθηκε σε εθελοντική βάση σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο, μεταξύ του 2005 και του 2008. Σ' αυτήν τη βάση, πραγματοποιήθηκαν προσαρμογές κατά το επόμενο κύμα. Από το 2011 η AES βασίζεται σε ευρωπαϊκή νομική πράξη και, ως εκ τούτου, διενεργείται σε όλα τα κράτη μέλη σε υποχρεωτική βάση¹³⁵. Διακοπές στη σειρά το 2011 για τις ΕΕ, FR, HU, το 2016 για τις ΙΕ, LU, SE και το 2022 για τις FR, IT, RO.

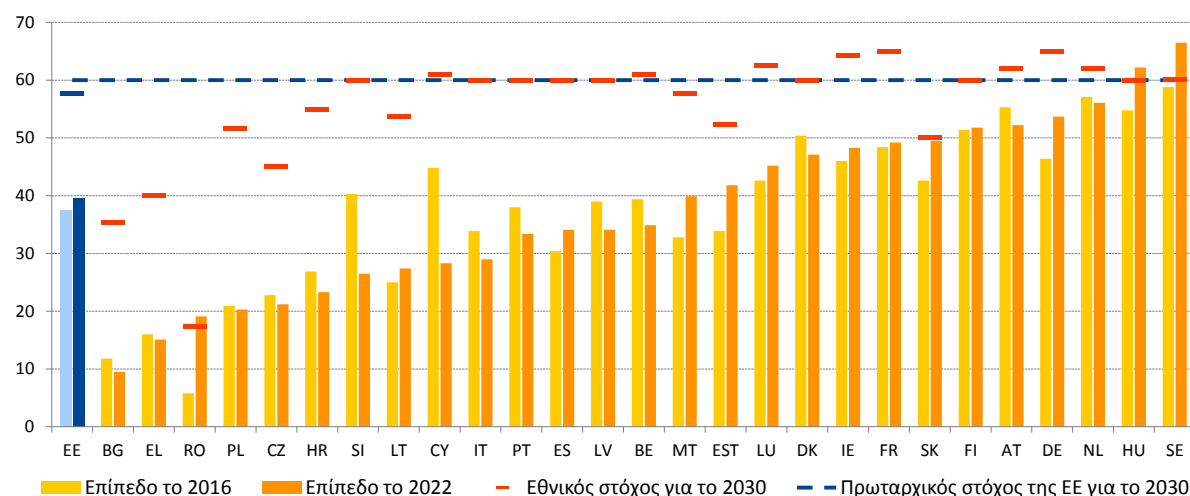
Πηγή: Eurostat, [ειδική εξαγωγή στοιχείων από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων, ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες χωρίς την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας \(GOJT\)](#).

¹³⁴ Τον Σεπτέμβριο του 2024 η ομάδα δεικτών της Επιτροπής Απασχόλησης κατέληξε σε προσωρινή συμφωνία σχετικά με το πλαίσιο παρακολούθησης της επίτευξης του στόχου για τις δεξιότητες, με τη χρήση στοιχείων της έρευνας AES, με εξαίρεση την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας. Βλ. επίσης την [ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης 2024](#).

¹³⁵ Ο κανονισμός (ΕΕ) [αριθ. 823/2010](#) της Επιτροπής καθορίζει τα μέτρα εφαρμογής της βασικής νομικής πράξης [του κανονισμού (ΕΚ) [αριθ. 452/2008](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου] για την έρευνα AES του 2011.

Τα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για να επιτύχουν τους εθνικούς τους στόχους έως το 2030

Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες στην ΕΕ-27 και εθνικοί στόχοι των κρατών μελών για το 2030 (άτομα ηλικίας 25- 64 ετών, ως %)

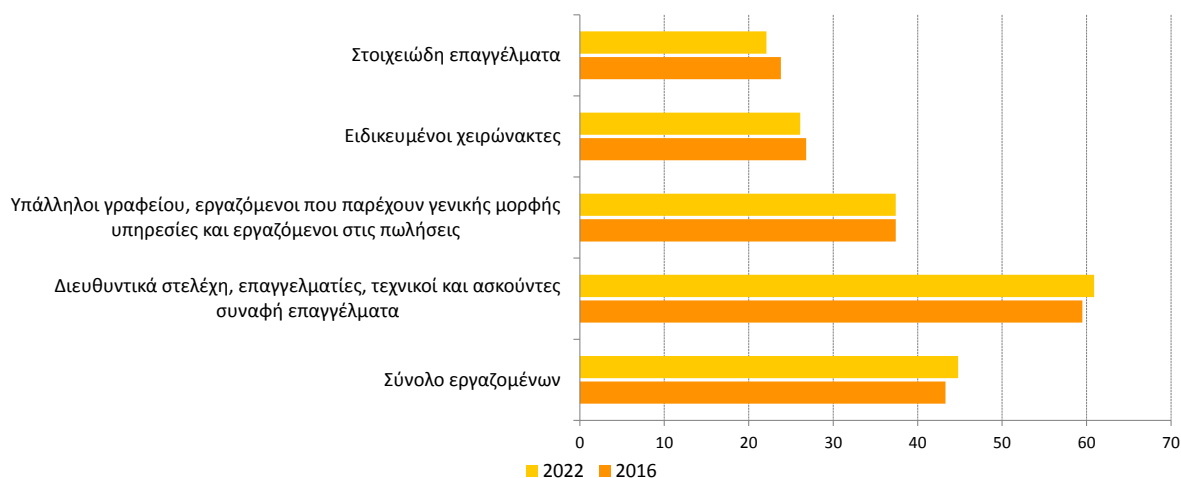
Σημείωση: Διακοπές στη σειρά το 2016 για τις ΙΕ, LU, SE και το 2022 για τις FR, IT, RO.

Πηγή: Eurostat, [ειδική εξαγωγή στοιχείων από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων, ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες χωρίς την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας \(GOJT\)](#) και πίνακας για τους εθνικούς στόχους για το 2030 στο παράρτημα 1.

Τα περισσότερα κράτη μέλη εξακολουθούν να υστερούν όσον αφορά τους εθνικούς τους στόχους για τη μάθηση ενηλίκων, παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε ορισμένες περιπτώσεις. Έως το 2022 η Σουηδία, η Ουγγαρία και η Ρουμανία είχαν υπερβεί τους στόχους τους, ενώ η Σλοβακία τον προσεγγίζει (βλ. διάγραμμα ανωτέρω). Η Ρουμανία κατέγραψε τη μεγαλύτερη αύξηση από σχετικά χαμηλή βάση, παρότι η διακοπή στις σειρές περιπλέκει τις συγκρίσεις. Μεταξύ των 24 χωρών που εξακολουθούν να υπολείπονται του στόχου, μόνο μια μειοψηφία χωρών κατέγραψε σημαντικές αυξήσεις.

Διάγραμμα 2.2.8: Οι εργαζόμενοι σε επαγγέλματα χαμηλότερης ειδίκευσης είναι πολύ λιγότερο πιθανό να συμμετέχουν στη μάθηση ενηλίκων

Ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες ανά κατηγορία επαγγέλματος (ηλικίας 25-64 ετών, ως %)

Σημείωση: Διακοπές στη σειρά το 2016 για τις ΙΕ, LU, SE και το 2022 για τις FR, IT, RO.

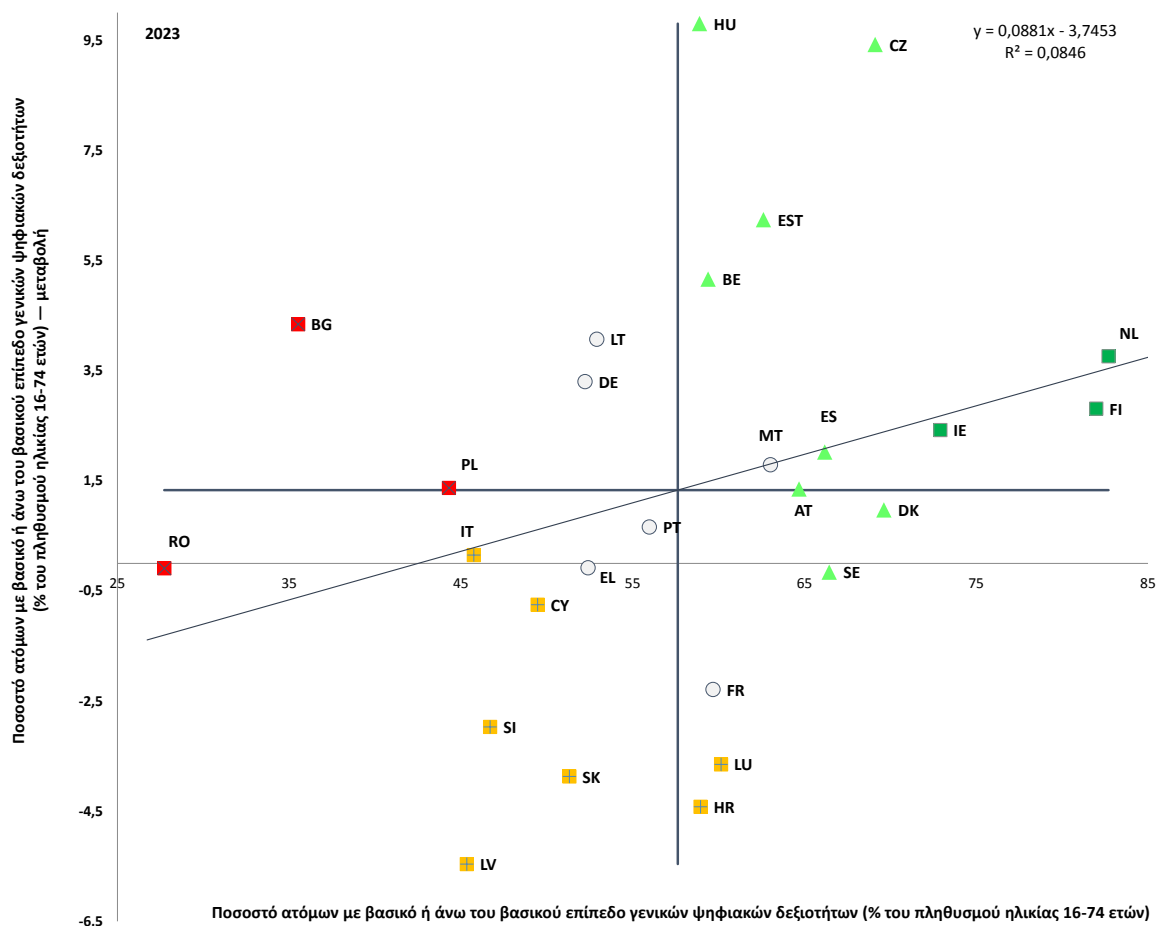
Πηγή: Eurostat, [ειδική εξαγωγή στοιχείων από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων, ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες με καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας \(GOJT\)](#).

Όσοι εργάζονται σε θέσεις χαμηλότερης ειδίκευσης είναι πολύ λιγότερο πιθανό να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες κατάρτισης, συνεπώς καθίστανται πιο ευάλωτοι στις αλλαγές στην αγορά εργασίας. Η συμμετοχή των εργαζομένων στη μάθηση ενηλίκων αυξήθηκε συνολικά μεταξύ του 2016 και του 2022. Η αύξηση αυτή μπορεί να αποδοθεί κυρίως στην επαγγελματική ομάδα των «διευθυντικών στελεχών, επαγγελματιών, τεχνικών και συναφών επαγγελματιών», καθώς για άλλες ομάδες η συμμετοχή σημείωσε μείωση ή στασιμότητα. Αυτό το μοντέλο συμμετοχής παρατηρείται στα περισσότερα κράτη μέλη, με εξαίρεση τη Σλοβακία, τη Σουηδία, την Κύπρο, την Ουγγαρία και την Ιρλανδία. Στη Σλοβακία και στη Σουηδία παρατηρείται πολύ υψηλό ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων που ασκούν στοιχειώδη επαγγέλματα. Όσον αφορά την Κύπρο, την Ουγγαρία και την Ιρλανδία, οι «ειδικευμένοι εργάτες» συμμετέχουν σε παρόμοιο ή υψηλότερο επίπεδο από τους «υπαλλήλους γραφείου, τους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και τους πωλητές». Μία από τις βασικές μεθόδους για την αύξηση της συμμετοχής είναι οι προσωπικοί προϋπολογισμοί κατάρτισης, όπως οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης, οι οποίοι τονώνουν τη ζήτηση μεταξύ των εργαζομένων. Πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου αποκαλύπτει ότι η πλειονότητα (56 %) των απαντησάντων (ηλικίας 15 ετών και άνω) είναι πιθανό να χρησιμοποιήσει τέτοιο προϋπολογισμό. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται σε σχεδόν τρία τέταρτα (73 %) εάν ληφθούν υπόψη όσοι εργάζονται επί του παρόντος ή είναι σε θέση να αρχίσουν να εργάζονται εντός της επόμενης διετίας¹³⁶. Το ενδιαφέρον αυτό αποτελεί ένδειξη της αναγνώρισης της αξίας των ευκαιριών κατάρτισης που επιλέγουν τα ίδια τα άτομα, παρόλο που οι διαφορετικοί βαθμοί πιθανότητας συμμετοχής μεταξύ των διαφόρων δημογραφικών ομάδων υποδηλώνουν πιθανά εμπόδια στην πρόσβαση και διαφοροποιημένα κίνητρα για τη συμμετοχή σε τέτοια προγράμματα. Στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, νέες πρωτοβουλίες, όπως το πιλοτικό πρόγραμμα εγγύησης δεξιοτήτων και ένα πιλοτικό πρόγραμμα για διακρατικές συμπράξεις πανεπιστημίων-επιχειρήσεων για τομείς με σοβαρές ελλείψεις δεξιοτήτων, συμπληρώνουν τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες, όπως οι ατομικοί λογαριασμοί μάθησης και οι ακαδημίες δεξιοτήτων της ΕΕ σε στρατηγικούς τομείς, η επέκταση των μικροδιαπιστευτηρίων και οι καινοτόμοι κοινοτικοί χώροι μάθησης. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην επέκταση των ευκαιριών μάθησης και στην ενίσχυση των πλαισίων δεξιοτήτων της ΕΕ μέσω της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, βοηθώντας παράλληλα τους εργαζομένους που βρίσκονται σε μετάβαση μεταξύ τομέων και καλύπτοντας τις ελλείψεις δεξιοτήτων.

¹³⁶ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 559 — Επένδυση στη δικαιοσύνη \(Ιανουάριος έως Φεβρουάριος 2025\)](#).

Διάγραμμα 2.2.9: Σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών παρατηρούνται όσον αφορά τις ψηφιακές ικανότητες των ενηλίκων

Ποσοστό πληθυσμού με βασικό ή άνω του βασικού επίπεδο γενικών ψηφιακών δεξιοτήτων (ηλικίας 16-74 ετών), επίπεδα του 2023 και μεταβολές σε σχέση με το 2021 (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Οι γενικές ψηφιακές δεξιότητες αφορούν πέντε τομείς: πληροφόρηση και γνώσεις σχετικά με τα δεδομένα· δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας· δεξιότητες δημιουργίας ψηφιακού περιεχομένου· δεξιότητες ασφάλειας· και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Ένα άτομο πρέπει να γνωρίζει πώς να εκτελέσει τουλάχιστον μία δραστηριότητα που σχετίζεται με κάθε τομέα για να διαθέτει τουλάχιστον βασικές γενικές ψηφιακές δεξιότητες. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Eurostat](#).

Πηγή: Eurostat, [[tepsr_sp410](#)].

Το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων είναι χαμηλό σε ολόκληρη την ΕΕ και πολύ λίγα κράτη μέλη έχουν επίπεδα που προσεγγίζουν ή υπερβαίνουν τον στόχο σε επίπεδο ΕΕ για το 2030. Σε μια ψηφιακά μετασχηματισμένη Ευρώπη, η απασχόληση και η κοινωνική ένταξη εξαρτώνται από το αν οι ενήλικες διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες, κάτι που αντικατοπτρίζεται στον στόχο να διαθέτει τουλάχιστον το 80 % των ενηλίκων (ηλικίας 16-74 ετών) βασικές ψηφιακές δεξιότητες έως το 2030¹³⁷. Πάνω από το 90 % των ατόμων στην ΕΕ

¹³⁷ Έχει τεθεί στο [σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων](#) και στην [ψηφιακή πυξίδα για την ψηφιακή δεκαετία](#).

χρησιμοποιεί το διαδίκτυο τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα¹³⁸, αλλά αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι διαθέτει την κατάλληλη ψηφιακή τεχνογνωσία. Το 2023 μόνο το 55,6 % των ενηλίκων διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ποσοστό που συνιστά μέτρια αύξηση από το 2021 (53,9 %). Μ' αυτόν τον ρυθμό, μόνο το 59,8 % θα διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες έως το τέλος της δεκαετίας¹³⁹. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές στις επιδόσεις μεταξύ των κρατών μελών. Η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Πολωνία είναι οι χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες και βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση» —βλ. διάγραμμα 2.2.9. Αντίθετα, οι Κάτω Χώρες (82,7 %) και η Φινλανδία (82,0 %) υπερβαίνουν ήδη τον στόχο που έχει τεθεί σε επίπεδο ΕΕ για το 2030 και θεωρούνται χώρες με «βέλτιστη επίδοση», μαζί με την Ιρλανδία. Στην Κύπρο, στην Ιταλία, στη Λετονία, στη Σλοβακία και στη Σλοβενία, τα επίπεδα είναι χαμηλά, μεταξύ 45 % και 51,3 %. Οι χώρες αυτές, μαζί με την Κροατία και το Λουξεμβούργο, όπου σημειώθηκαν μεγάλες μειώσεις μεταξύ του 2021 και του 2023, συγκαταλέγονται στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Συνολικά, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι η πλειονότητα των κρατών μελών (17) σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ του 2021 και του 2023.

Το επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων διαφέρει σημαντικά ανάλογα με τις πληθυσμιακές ομάδες και τον τόπο. Το ποσοστό των νέων ηλικίας 16-24 ετών με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες είναι σχετικά υψηλό, παρόλο που έχει μειωθεί ελαφρώς (από 71,2 % το 2021 σε 70,0 % το 2023), κάτι που θέτει υπό αμφισβήτηση την ιδέα ότι όλοι οι νέοι είναι «ψηφιακά εκπαιδευμένοι». Γενικότερα, οι ψηφιακές δεξιότητες είναι ιδιαίτερα χαμηλές μεταξύ των ατόμων με μηδενικό ή χαμηλό επίπεδο τυπικών προσόντων (33,6 % το 2023), του πληθυσμού μεγαλύτερης ηλικίας (37,1 % των ατόμων ηλικίας 55-74 ετών), των ατόμων που ζουν σε αγροτικές περιοχές (47,5 %) και των ανέργων (47,7 %).

Ο αριθμός των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ είναι πολύ χαμηλότερος από τις προβλεπόμενες ανάγκες. Το 2024 10,3 εκατομμύρια άτομα εργάζονταν ως ειδικοί σε θέματα ΤΠΕ, αριθμός που αντιστοιχεί στο 5,0 % του συνόλου των απασχολούμενων. Με τον σημερινό ρυθμό, εν μέσω του αυξανόμενου ανταγωνισμού για ταλέντα με ψηφιακές δεξιότητες, ο αριθμός των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ θα φτάσει μόλις τα 12,4 εκατομμύρια άτομα έως το 2030, πολύ κάτω από τον στόχο των 20 εκατομμυρίων ατόμων που έχει τεθεί για την ψηφιακή δεκαετία της ΕΕ¹⁴⁰. Αυτό θα έχει πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στη μελλοντική ανταγωνιστικότητα και καινοτομία της ΕΕ. Υπάρχει περιθώριο αύξησης του αριθμού των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ με τη μείωση του χάσματος μεταξύ των φύλων (μόνο το 19,5 % των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ είναι γυναίκες) και τη βελτίωση της γεωγραφικής ισορροπίας σε ολόκληρη την ΕΕ (το ποσοστό των ειδικών σε θέματα ΤΠΕ ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης κυμαίνεται από 2,5 % στην Ελλάδα έως 8,6 % στη Σουηδία).

Πλαίσιο 3 του πυλώνα: Η Ένωση Δεξιοτήτων στο επίκεντρο — Προώθηση των τομέων STEM¹⁴¹

Ορισμένες από τις πιο εκτεταμένες ελλείψεις εργατικού δυναμικού στην ΕΕ αφορούν τους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των

¹³⁸ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Digitalisation in Europe — 2025 edition](#) (Ψηφιοποίηση στην Ευρώπη — έκδοση 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹³⁹ Για την πορεία προς την επίτευξη του στόχου για το 2030, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Έκθεση για την κατάσταση της ψηφιακής δεκαετίας 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

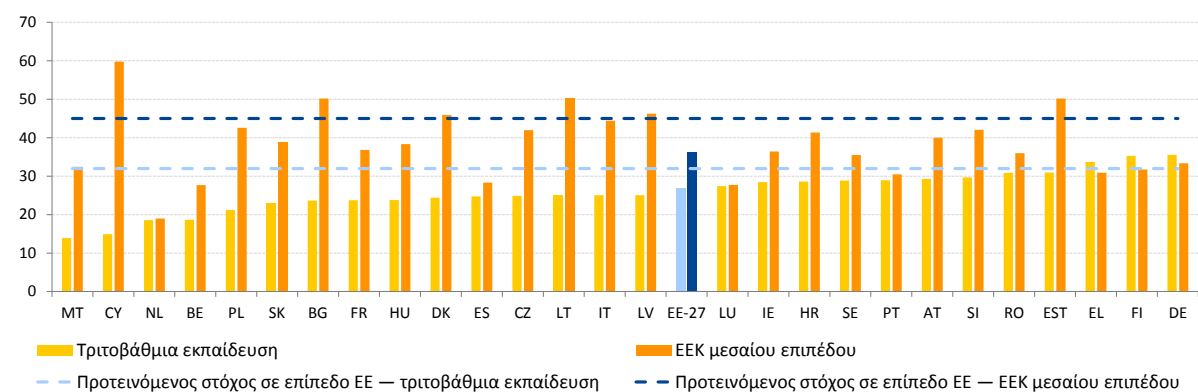
¹⁴⁰ Βλ. παράρτημα Ι της έκθεσης για την [κατάσταση της ψηφιακής δεκαετίας 2025](#).

¹⁴¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025). Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης 2025 — συγκριτική έκθεση.

μαθηματικών (STEM), με αποτέλεσμα να παρεμποδίζονται η ανταγωνιστικότητα και η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση. Σήμερα, με την άνοδο της ΤΝ, των τεχνολογιών ανανεώσιμης ενέργειας, της βιοτεχνολογίας, των κινδύνων για την άμυνα και την ασφάλεια καθώς και της ανάλυσης σύνθετων δεδομένων, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η προσφορά επαγγελματιών στους τομείς STEM. Ωστόσο, υπάρχουν εκτεταμένες ελλείψεις εργατικού δυναμικού στους τομείς STEM, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων αφορά τη βιοτεχνία, τις κατασκευές και τη μηχανική (βλ. επίσης ενότητα 2.1.1). Ελλείψεις παρατηρούνται επίσης σε αρκετά επαγγέλματα που σχετίζονται με τις ΤΠΕ¹⁴². Κατά την επόμενη δεκαετία, οι ελλείψεις προβλέπεται να αυξηθούν σημαντικά σε ορισμένα επαγγέλματα STEM, στο πλαίσιο της συρρίκνωσης του ενεργού πληθυσμού και της ανάγκης αντικατάστασης των συνταξιοδοτούμενων εργαζομένων καθώς και της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Ως εκ τούτου, ο τρέχων αριθμός ειδικών στους τομείς STEM δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και θα χρειαστούν περισσότεροι ειδικοί για να αντιμετωπιστεί η αύξηση της ζήτησης. Το στρατηγικό σχέδιο για την εκπαίδευση στους τομείς STEM, μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο της Ένωσης Δεξιοτήτων, προτείνει φιλόδοξες δράσεις για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης σε ολόκληρη την ΕΕ και προτείνει στόχους για αύξηση των εγγραφών στους τομείς STEM. Για παράδειγμα, έως το 2030 το 45 % των σπουδαστών ΕΕΚ και το 32 % των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι σε τομείς STEM και το 5 % των διδακτορικών φοιτητών σε προγράμματα ΤΠΕ. Στο πλαίσιο αυτό, στην επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα καθοριστεί ένα μακρόπνοο όραμα για να καταστεί η ΕΕΚ πιο ελκυστική και συμπεριληπτική και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η στρατηγική θα έχει ως στόχο την ενίσχυση της συμβολής της ΕΕΚ στη διά βίου μάθηση, στην ανταγωνιστικότητα και στην κοινωνική δικαιοσύνη, με έμφαση στην ποιότητα, στην καινοτομία, στην πράσινη και στην ψηφιακή μετάβαση και στη διεθνή κινητικότητα.

Τα επίπεδα εγγραφών σε προγράμματα STEM ποικίλλουν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ

Ποσοστό σπουδαστών ΕΕΚ μεσαίου επιπέδου (ISCED 3-4) και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-8) σε τομείς STEM το 2023 (ως %)

Πηγή: Eurostat [[educ_uoe_enra03](#)], [[educ_uoe_enrt03](#)].

Οι εγγραφές σε προγράμματα STEM δεν έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και υπάρχει περιθώριο αύξησής τους, μεταξύ άλλων με την προσέλκυση περισσότερων γυναικών σ' αυτά. Στην ΕΕΚ μεσαίου επιπέδου, το 36,3 % του συνόλου των σπουδαστών σε ολόκληρη την ΕΕ ήταν εγγεγραμμένο σε προγράμματα STEM το 2023. Το ποσοστό είναι

¹⁴² EURES (2025). [Labour shortages and surpluses in Europe 2024](#) (Ελλείψεις και πλεονάσματα εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη 2024).

κατά 2,3 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από ό,τι το 2015 και κυμαίνεται γύρω στο 36 % από το 2020. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 26,9 % των σπουδαστών ήταν εγγεγραμμένο σε προγράμματα STEM, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ μειώθηκε κατά 0,7 εκατοστιαία μονάδα την τελευταία δεκαετία. Το διάγραμμα απεικονίζει τη μεγάλη μεταβλητότητα μεταξύ των ποσοστών εγγραφών σε τομείς STEM στις χώρες της ΕΕ και στα δύο επίπεδα. Οι εγγραφές στην ΕΕΚ κυμαίνονται από 19 % στις Κάτω Χώρες έως 59,8 % στην Κύπρο και από 13,9 % στη Μάλτα έως 35,5 % στη Γερμανία σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ποσοστά εγγραφών ποικίλλουν επίσης ανά υποτομέα STEM¹⁴³. Η μηχανική, η μεταποίηση και οι κατασκευές είναι ο μεγαλύτερος υποτομέας στην ΕΕΚ και σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι άλλοι δύο τομείς STEM (τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών· φυσικές επιστήμες, μαθηματικά και στατιστική) έχουν πολύ μικρότερη συμμετοχή. Οι σπουδάστριες υποεκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό στις εγγραφές σε τομείς STEM: αποτελούν μόνο το 15,4 % των σπουδαστών ΕΕΚ και το 32,2 % των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό το χάσμα μεταξύ των φύλων οφείλεται σε βαθιά ριζωμένους οικογενειακούς, σχολικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που επηρεάζουν το γυναικείο ενδιαφέρον και την ενθάρρυνση για την επιδίωξη σταδιοδρομίας στους τομείς STEM από μικρή ηλικία¹⁴⁴. Οι τάσεις επιδείνωσης των επιδόσεων των μαθητών στα μαθηματικά και στις θετικές επιστήμες, όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα PISA 2022¹⁴⁵, καθώς και οι ελλείψεις εκπαιδευτικών, ιδίως στους τομείς STEM, ενδέχεται να επηρεάσουν περαιτέρω τα μελλοντικά ποσοστά εγγραφών.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να τονώσουν το ενδιαφέρον για τους τομείς STEM ήδη από νεαρή ηλικία. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί έγκαιρα και αποτελεσματικά το ενδιαφέρον για σταδιοδρομία στους τομείς STEM και, εν προκειμένω, οι εκπαιδευτικοί και οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις διαδραματίζουν καίριο ρόλο. Η **Τσεχία** εφαρμόζει πιλοτικά καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας STEM στα σχολεία, μέσω της παρουσίας ειδικών σε θέματα τεχνολογίας στην τάξη και μέσω της διαδοχικής διδασκαλίας. Η **Βουλγαρία** δημιουργεί εργαστήρια STEM σε περισσότερα από 1 800 σχολεία, μαζί με ένα εθνικό κέντρο STEM και τρία περιφερειακά κέντρα, με τη στήριξη του ΜΑΑ. Η **Εσθονία** και η **Λιθουανία** υιοθετούν ένα πιο ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών βάσει έργων, το οποίο έχει διαπιστωθεί ότι ενισχύει το ενδιαφέρον για τους τομείς STEM. Η **Δανία** θεωρεί ότι οι τομείς STEM έχουν καίρια σημασία για την πράσινη μετάβαση και την ελκυστικότητα της ΕΕΚ, με σημαντικές επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό των προτύπων και των προγραμμάτων σπουδών καθώς και χρηματοδότηση για την ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε όλα τα προγράμματα ΕΕΚ. Η **Πορτογαλία**, με τη στήριξη του ΜΑΑ, ιδρύει 365 εξειδικευμένα τεχνολογικά κέντρα που επικεντρώνονται σε τομείς υψηλού δυναμικού και έχουν ως στόχο τη βελτίωση των τεχνολογικών υποδομών της κατώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς και τη δημιουργία νέων μαθημάτων για την πράσινη και την ψηφιακή

¹⁴³ Οι τομείς STEM είναι οι εξής: «φυσικές επιστήμες, μαθηματικά και στατιστική», «τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών» και «μηχανική, μεταποίηση και κατασκευές», όπως ορίζονται στην [ταξινόμηση των τομέων εκπαίδευσης της UNESCO του 2013](#).

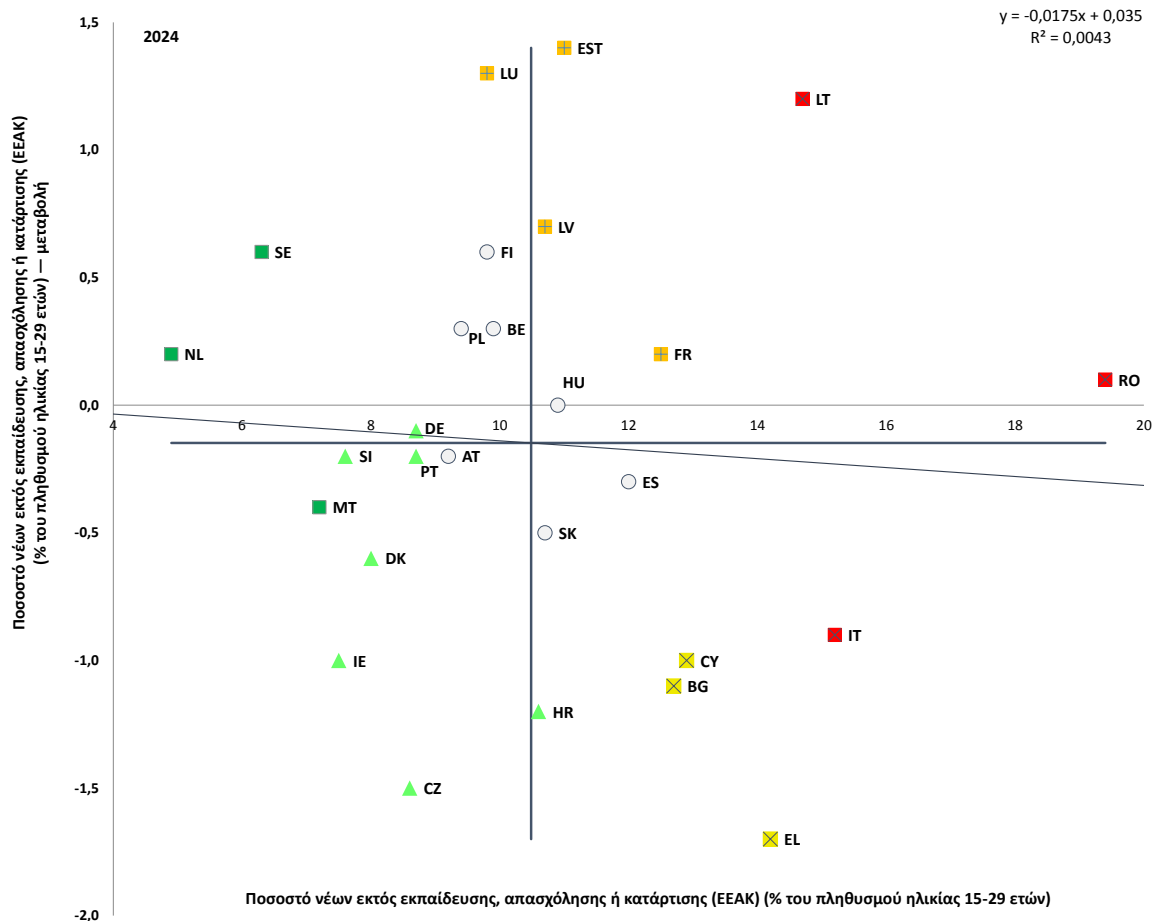
¹⁴⁴ Βλ. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εμπειρογνομώνων στα Οικονομικά της Εκπαίδευσης (ENEE) (2020). [Gender differences in tertiary education: what explains STEM participation?](#) (Διαφορές μεταξύ των φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: πώς εξηγείται η συμμετοχή στους τομείς STEM;). Η απόφαση να ακολουθηθεί κάποιος σπουδές σε τομείς STEM εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, από τα πρώιμα βιώματα και το οικογενειακό περιβάλλον έως την επαγγελματική σταδιοδρομία και τις συνθήκες εργασίας. Οι εμπειρίες που αποκτά ο μαθητής καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής του πορείας είναι πολύ σημαντικές, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεών του στα μαθηματικά.

¹⁴⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2024). [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU](#) (Η διπλή πρόκληση της ισότητας και της αριστείας στις βασικές δεξιότητες στην ΕΕ).

μετάβαση. Η Λετονία θέσπισε ένα μοντέλο χρηματοδότησης που βασίζεται στα αποτελέσματα των αποφοίτων, ώστε να δοθούν κίνητρα στα πανεπιστήμια να επικεντρωθούν στην παραγωγή ειδικευμένων αποφοίτων, ιδίως στους τομείς STEM. Προέβλεψε επίσης μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τις εγγραφές, επιτρέποντας στα ιδρύματα να προσαρμόζονται τις ανάγκες τους με βάση τη ζήτηση για επαγγελματίες στους τομείς STEM.

Διάγραμμα 2.2.10: Οι διαφορές στα ποσοστά ΕΕΑΚ μειώνονται, αλλά παραμένουν σημαντικές

Ποσοστό ΕΕΑΚ (ατόμων ηλικίας 15-29 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG. Πηγή: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) μειώθηκε οριακά αλλά χωρίς σαφή ένδειξη σύγκλισης. Το ποσοστό ΕΕΑΚ (ατόμων ηλικίας 15-29 ετών), μετά την κορύφωσή του στο 14,0 % το 2020, μειώθηκε προοδευτικά στην ΕΕ, στο 11,1 % το 2024. Ωστόσο, διαπιστώνονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η Ρουμανία, η Ιταλία και η Λιθουανία κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά ΕΕΑΚ το 2024 και βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση» —βλ. διάγραμμα 2.2.10. Οι χώρες με «βέλτιστη επίδοση» και οι χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά ήταν οι Κάτω Χώρες, η Σουηδία και η Μάλτα. Η κατάσταση στην Εσθονία, στο Λουξεμβούργο και στη Λετονία, όπου τα ποσοστά ΕΕΑΚ αυξήθηκαν το 2024, εμπίπτει στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή», όπως και στη Γαλλία, όπου τα ποσοστά παραμένουν υψηλά. Παρά τις μειώσεις αυτές και ορισμένες αλλά όχι σαφείς ενδείξεις σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών, η ΕΕ

εξακολουθεί να απέχει 2,1 εκατοστιαίες μονάδες από τον στόχο του 9,0 % που έχει θέσει για το 2030. Το ποσοστό των ανέργων ΕΕΑΚ, δηλαδή εκείνων που αναζητούν ενεργά εργασία και είναι διαθέσιμοι να εργαστούν σ' αυτήν την ηλικιακή ομάδα, μειώθηκε κατά 0,1 εκατοστιαία μονάδα, στο 4,2 % το 2024. Το ποσοστό αυτό ήταν το υψηλότερο στην Ελλάδα και στην Ισπανία, παρόλο που και οι δύο χώρες παρουσίασαν βελτιώσεις σε σχέση με τα επίπεδα του 2023. Το ποσοστό των ΕΕΑΚ εκτός του εργατικού δυναμικού βελτιώθηκε ελαφρώς (6,9 % το 2024 έναντι 7,0 % το 2023), αλλά παραμένει υψηλό στη Ρουμανία, στην Ιταλία, στη Λιθουανία και στη Βουλγαρία. Το ποσοστό των αποθαρρυσμένων ΕΕΑΚ ακολουθεί ελαφρώς πτωτική τάση σε επίπεδο ΕΕ (από 4,9 % κατά την κορύφωση της πανδημίας το 2020 σε 4,2 % το 2024). Στο πλαίσιο αυτό, οι ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία¹⁴⁶, στο πλαίσιο της στήριξης τους προς τους ΕΕΑΚ προσφέροντας ποιοτική απασχόληση, περαιτέρω εκπαίδευση, θέσεις μαθητείας ή πρακτικής άσκησης, και η πρωτοβουλία ALMA (από τα αρχικά των λέξεων Aim, Learn, Master, Achieve, δηλαδή στοχεύω, μαθαίνω, κατακτώ, επιτυγχάνω), που βοηθά τους μειονεκτούντες ΕΕΑΚ να αποκτήσουν επαγγελματική πείρα στο εξωτερικό¹⁴⁷, εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικές πρωτοβουλίες.

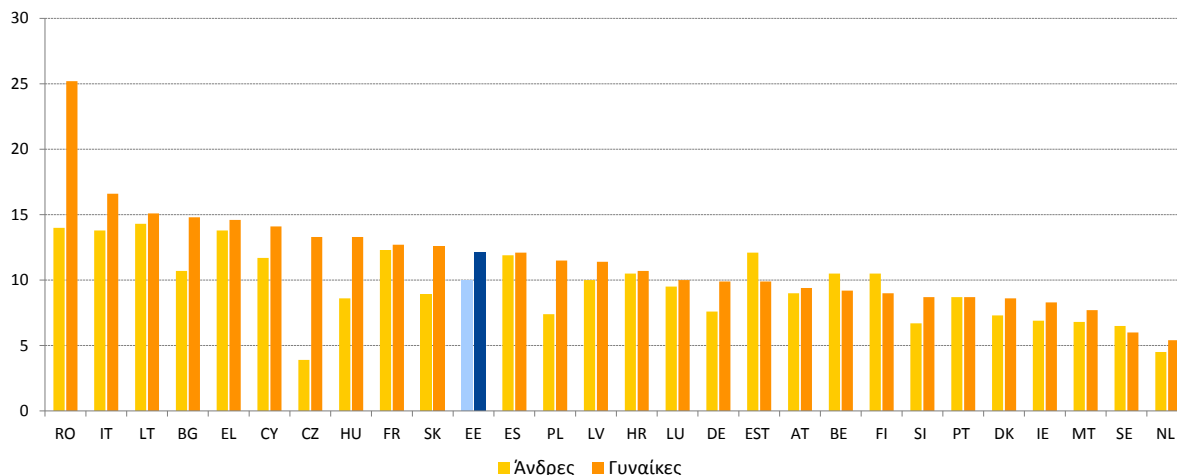
Υπάρχουν διαφορές στα ποσοστά ΕΕΑΚ εντός των κρατών μελών καθώς και μεταξύ ηπειρωτικών και εξόχως απόκεντρων περιοχών. Το χαμηλότερο περιφερειακό ποσοστό είναι 4,4 % (στην Ουτρέχτη στις Κάτω Χώρες) και το υψηλότερο ηπειρωτικό ποσοστό είναι 29,9 % (στο Sud-Est στη Ρουμανία). Οι διαφορές εντός των κρατών μελών είναι αξιοσημείωτες στη Γαλλία, στην Ιταλία, στην Πολωνία, στη Φινλανδία και στην Ουγγαρία. Το συνολικό υψηλότερο ποσοστό ΕΕΑΚ στην ΕΕ καταγράφηκε στη γαλλική εξόχως απόκεντρη περιοχή της Γουιάνας με 34,4 %. Αντίθετα, κράτη μέλη όπως οι Κάτω Χώρες, η Σουηδία και η Αυστρία έχουν συνολικά χαμηλά ποσοστά και μικρές διαφορές μεταξύ των περιφερειών. Υπάρχει χάσμα μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών στην ΕΕ. Το ποσοστό ΕΕΑΚ στις πόλεις ήταν 10,1 %, στις κωμοπόλεις και στα προάστια 11,5 % και στις αγροτικές περιοχές 12,3 %.

¹⁴⁶ Βλ. [σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»](#) και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (2020/C 372/01) (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

¹⁴⁷ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση: [ALMA \(Aim, Learn, Master, Achieve\) — Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη — Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](#).

Διάγραμμα 2.2.11: Σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη, το ποσοστό ΕΕΑΚ είναι υψηλότερο μεταξύ των γυναικών

Ποσοστά γυναικών και ανδρών ΕΕΑΚ (ηλικίας 15-29 ετών, ως %, 2024)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR· διακοπή στη σειρά για τη BG.

Πηγή: Eurostat [[lfsi_neet_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Τα ποσοστά ΕΕΑΚ εξακολουθούν να είναι υψηλότερα μεταξύ των ατόμων με αναπηρία, των γυναικών και των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ. Η κατάσταση των νέων με αναπηρία δεν έχει βελτιωθεί (το 27,8 % ήταν ΕΕΑΚ το 2023, έναντι 27,3 % το 2022). Σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από δύο, το ποσοστό υπερέβαινε το 20 %, με το υψηλότερο να καταγράφεται στη Βουλγαρία, στην Κροατία, στη Σλοβακία και στην Κύπρο¹⁴⁸. Το 2024 το ποσοστό ΕΕΑΚ για τις γυναίκες (12,1 %) συνέχισε να μειώνεται (από 13,0 % το 2022 και 15,4 % το 2020), αλλά παρέμεινε υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες — βλ. διάγραμμα 2.2.11. Ήταν σημαντικά υψηλότερο στη Ρουμανία και στην Τσεχία (11,2 εκατοστιαίες μονάδες και 9,4 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι για τους άνδρες, αντίστοιχα). Αντίθετα, το ποσοστό για τους άνδρες ήταν ελαφρώς υψηλότερο απ' ό,τι για τις γυναίκες στο Βέλγιο, στην Εσθονία, στη Φινλανδία και στη Σουηδία. Ο αριθμός των γυναικών ΕΕΑΚ που βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού είναι διπλάσιος από τον αριθμό των ανέργων (8,5 % έναντι 3,6 % το 2024, σε σύγκριση με 5,4 % έναντι 4,7 % για τους άνδρες). Το ποσοστό των νέων ΕΕΑΚ που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ είναι επίσης πολύ υψηλότερο από το ποσοστό των νέων που έχουν γεννηθεί στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και ανέρχεται σε 18,4 % έναντι 10,2 %. Το χάσμα αυτό μεταξύ των γυναικών που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ υπερβαίνει τις 13,1 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ για τους άνδρες είναι μόλις 3,6 εκατοστιαίες μονάδες. Η αντιμετώπιση αυτών των ανισοτήτων θα μπορούσε να έχει σημαντικό οικονομικό όφελος. Το Eurofound εκτιμά ότι η ετήσια οικονομική απώλεια που αντιστοιχούσε σε κάθε ΕΕΑΚ το 2023 ήταν περίπου 14 600 EUR, κατά μέσο όρο¹⁴⁹.

Για πρώτη φορά μετά την εκδήλωση της πανδημίας COVID-19, η ανεργία των νέων σε επίπεδο ΕΕ αυξήθηκε ελαφρώς, αύξηση που διέκοψε την πτωτική τάση. Μετά τη σταθερή μείωση που ακολούθησε την κορύφωση της κρίσης της νόσου COVID-19 (17,6 %

¹⁴⁸ European Disability Expertise Statistical Report 2025 (Έκθεση στατιστικών στοιχείων των Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων σε θέματα αναπηρίας), [Εκθέσεις — Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#).

¹⁴⁹ Ανάλυση του Eurofound στο έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

στην ΕΕ το 2020), παρατηρείται ελαφρά αύξηση του ποσοστού ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) κατά 0,3 εκατοστιαία μονάδα, από 14,6 % το 2023 σε 14,9 % το 2024¹⁵⁰. Σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει υπερδιπλάσιο του ποσοστού ανεργίας των ατόμων ηλικίας 15-74 ετών (5,9 %). Παρόλο που το μέγεθος της ετήσιας μεταβολής ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών, σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από επτά παρατηρείται στασιμότητα ή άνοδος. Σχετικά μεγάλες αυξήσεις παρατηρούνται σε ορισμένα κράτη μέλη με υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων, στη Σουηδία, στη Ρουμανία και στο Λουξεμβούργο. Σε άλλες χώρες αυτής της ομάδας σημειώθηκαν μεγάλες μειώσεις παρόμοιου μεγέθους, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία, καθώς και η Λετονία και η Κροατία με χαμηλότερα ποσοστά. Η ανεργία αποτελεί ιδιαίτερα κοινή κατάσταση μεταξύ των νέων που διαθέτουν χαμηλό επίπεδο προσόντων (20,6 %) και εκείνων που γεννήθηκαν εκτός της ΕΕ (19,3 %). Οι εξελίξεις αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη να συνεχιστεί η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων που εμποδίζουν την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, ιδίως υπό το πρίσμα των εκτεταμένων ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων και των πιο μακροπρόθεσμων κινδύνων για τις προοπτικές σταδιοδρομίας των νέων.

Το ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας εξακολουθεί να αυξάνεται, συνεχίζοντας την δεκαετή ανοδική πορεία του σε όλα τα κράτη μέλη. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) αυξήθηκε στο 65,2 %, σημειώνοντας άνοδο κατά 1,3 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Παρά τη συνολική αυτή βελτίωση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανά την ΕΕ. Παρότι στη Σουηδία, στην Τσεχία, στην Εσθονία, στις Κάτω Χώρες, στη Γερμανία και στη Δανία, τα ποσοστά απασχόλησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας υπερέβαιναν το 75 %, το Λουξεμβούργο, η Ρουμανία και η Κροατία είχαν ποσοστά κάτω του 55 % —βλ. πλαίσιο 4 του πυλώνα.

Πλαίσιο 4 του πυλώνα Η ένταξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας της ΕΕ

Η στήριξη της παράτασης του επαγγελματικού βίου μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων και των επιπτώσεων της γήρανσης του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό¹⁵¹. Ο ενεργός πληθυσμός της ΕΕ αναμένεται να συρρικνωθεί κατά 1,2 εκατομμύρια άτομα ετησίως από το 2030, ενώ ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων¹⁵² αναμένεται να αυξηθεί από 36 % το 2022 σε 55 % έως το 2050 και περαιτέρω σε 59 % το 2070¹⁵³. Αν δεν πραγματοποιηθεί καμία περαιτέρω αλλαγή, η γήρανση του πληθυσμού θα μπορούσε να επιτείνει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και να αποτελέσει σημαντική πρόκληση για την οικονομική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του επιπέδου διαβίωσης¹⁵⁴. Παρότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) που εργάζονται

¹⁵⁰ Eurostat [[tesem140](#)].

¹⁵¹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹⁵² Λόγος του πληθυσμού των ηλικιωμένων προς τον ενεργό πληθυσμό.

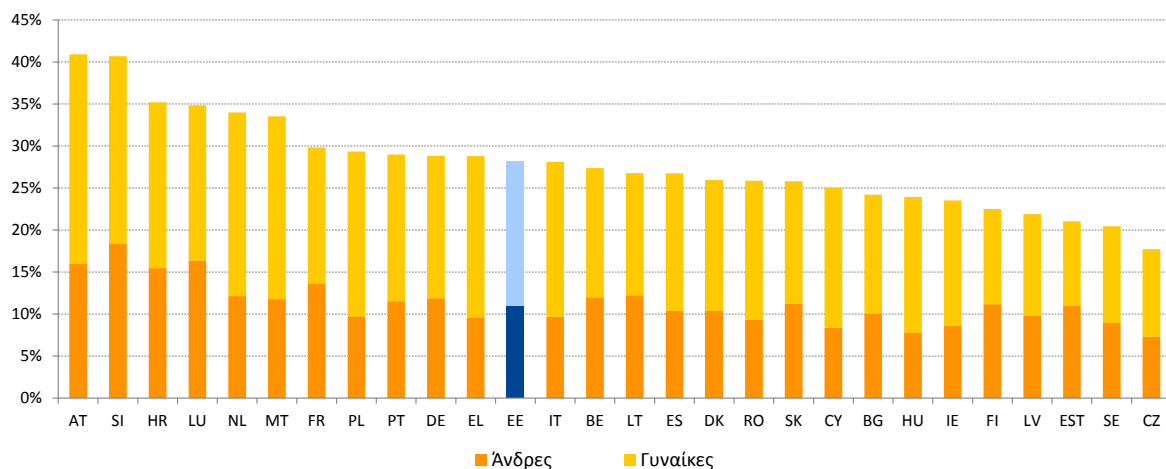
¹⁵³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2024), 2024 Ageing Report: economic & budgetary projections for the EU Member States (2022-2070) [Έκθεση του 2024 για τη δημογραφική γήρανση: οικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις για τα κράτη μέλη της ΕΕ (2022-2070)]. Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025, και Eurostat [[proj_23ndbi](#)].

¹⁵⁴ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα θα μπορούσαν να ενισχύσουν σημαντικά την απασχόληση στην ΕΕ¹⁵⁵, σχεδόν οι μισοί από όσους εξήλθαν από την αγορά εργασίας το 2023 συνταξιοδοτήθηκαν. Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στα κίνητρα που παρέχουν τα συνταξιοδοτικά συστήματα, σε παράγοντες που σχετίζονται με την υγεία, όπως ασθένεια, αναπηρία, αλλά και κακές συνθήκες εργασίας, στην έλλειψη ευελιξίας στον χώρο εργασίας και στην αντιμετώπιση προκαταλήψεων λόγω ηλικίας. Υπό το πρίσμα αυτό, φαίνεται ότι για τη στήριξη της συμμετοχής και της απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας απαιτείται συνδυασμός πολιτικών, οι οποίες θα καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τα συνταξιοδοτικά συστήματα και ειδικά προσαρμοσμένες πολιτικές ενεργοποίησης και κατάρτισης. Η οδηγία 2000/78/ΕΚ της ΕΕ για την ίση μεταχείριση και την καταπολέμηση των διακρίσεων στην απασχόληση καθώς και η εργαλειοθήκη για τη δημογραφία που αναπτύχθηκε το 2023 παρέχουν χρήσιμα πλαίσια δράσης σ' αυτόν τον τομέα πολιτικής¹⁵⁶. Τον Ιούνιο του 2025 το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης συμπεράσματα σχετικά με τη στήριξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους στην αγορά εργασίας και την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή κλήθηκαν να λάβουν μέτρα, όπως παροχή κινήτρων για την εθελοντική παράταση της επαγγελματικής δραστηριότητας.

Οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας είναι πολύ πιθανότερο να βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού απ' ό,τι οι άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ

Πληθυσμός ηλικίας 55-64 ετών εκτός του εργατικού δυναμικού ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών εκτός του εργατικού δυναμικού, και η σύνθεσή του ανά φύλο (ως %, 2024).

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG.

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ EMPL με βάση στοιχεία της Eurostat [Ifsa_igan]

Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις των τελευταίων δεκαετιών, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας εξακολουθούν να έχουν περισσότερες πιθανότητες από άλλες ηλικιακές ομάδες να βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού, φαινόμενο που είναι ακόμη πιο διαδεδομένο για τις γυναίκες. Από το 2009 η συμμετοχή των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην αγορά εργασίας αυξήθηκε κατά περισσότερο από 20 εκατοστιαίες μονάδες, στο 68,2 % το 2024. Ωστόσο, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών) εξακολουθούσαν να αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό (28,1 %) των ενηλίκων (15-64 ετών) εκτός του εργατικού δυναμικού, ποσοστό το οποίο κυμαινόταν από 17,7 % στην Τσεχία έως άνω του

¹⁵⁵ Βλ. πλαίσιο 3 του πυλώνα στην [κοινή έκθεση για την απασχόληση 2025](#).

¹⁵⁶ Βλ. [Δημογραφική αλλαγή στην Ευρώπη: μια εργαλειοθήκη για δράση \[COM\(2023\) 577 final\]](#).

35 % στην Αυστρία, στη Σλοβενία και στην Κροατία (βλ. διάγραμμα). Η διακύμανση αυτή αντικατοπτρίζει, μεταξύ άλλων, τις διαφορές ως προς τα συνταξιοδοτικά συστήματα και τις τάσεις. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία κυμαίνεται από τα 62,8 έτη για τους άνδρες στη Σλοβακία και τα 60 έτη για τις γυναίκες στην Πολωνία έως τα 67 έτη τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες στην Ιταλία, στην Ελλάδα και στη Δανία¹⁵⁷. Παρά τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν για την παράταση του επαγγελματικού βίου, το 2023 σχεδόν το ένα πέμπτο των συνταξιούχων ηλικίας 50-74 ετών στην ΕΕ εξακολουθούσε να επιλέγει την πρόωρη συνταξιοδότηση με μειωμένη σύνταξη¹⁵⁸. Η πρόωρη συνταξιοδότηση ήταν η συχνότερη στην Κύπρο (45,8 %), στην Πορτογαλία (28,3 %) και στο Βέλγιο (38,2 %) και η λιγότερο διαδεδομένη στη Βουλγαρία (1,8 %) και στη Σλοβενία (4,6 %). Επιπλέον, σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη το ποσοστό γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας εκτός της αγοράς εργασίας ήταν μεγαλύτερο. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από την τάση των γυναικών να συνταξιοδοτούνται νωρίτερα (24,7 % έναντι 18,3 % για τους άνδρες), αλλά και από το σημαντικό ποσοστό γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας που δεν εργάστηκαν ποτέ ή παρέμειναν εκτός του εργατικού δυναμικού για περισσότερα από 10 έτη (64,9 %), κυρίως λόγω ευθυνών παροχής φροντίδας¹⁵⁹.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν δρομολογήσει ή σχεδιάζουν να εφαρμόσουν νέα μέτρα για την ενεργοποίηση των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Στην **Αυστρία**, η «πρωτοβουλία για την απασχόληση των 50+» προωθεί από το 2018 την απασχόληση των ατόμων ηλικίας 50+ μέσω επιδόματος ένταξης, συνδυασμένης επιδότησης μισθού, κοινωνικών επιχειρήσεων και της ενίσχυσης των επαγγελματικών προσόντων που σχετίζονται με τη θέση εργασίας. Στο **Βέλγιο**, ένα νέο πρόγραμμα που εφαρμόζεται από τον Ιούλιο του 2025 επιτρέπει στους αυτοαπασχολούμενους που εργάζονται πέραν της ηλικίας συνταξιοδότησής τους χωρίς να έχουν υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης να θεμελιώνουν αυτόματα νέα συνταξιοδοτικά δικαιώματα εάν συνεχίσουν να καταβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Στη **Βουλγαρία**, το σχέδιο 2025-26 σχετικά με την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την ενεργό ζωή των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στηρίζει την ενεργό απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, την υγιή και ενεργό γήρανση καθώς και τη διαμόρφωση θετικής εικόνας για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Στην **Κύπρο**, η πρώτη Εθνική Στρατηγική (2025-30) και το σχέδιο δράσης για την ενεργό γήρανση (2025-27) προωθούν την πλήρη κοινωνική ένταξη των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας με την πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης, την ενίσχυση της συμμετοχής στην οικονομία, στην κοινωνία και στον πολιτισμό και τη βελτίωση της οικονομικής ασφάλειας. Στη **Γαλλία**, το σχέδιο νόμου για τη μεταφορά των εθνικών διεπαγγελματικών συμφωνιών εφαρμόζει δύο εθνικές συμφωνίες του 2024 σχετικά με την απασχόληση των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και τον κοινωνικό διάλογο, ιδίως με τη θέσπιση νέας σύμβασης για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που αναζητούν εργασία.

Εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας και το χάσμα απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών εμφανίζει λίγες ενδείξεις

¹⁵⁷ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2024 Ageing Report (Έκθεση για τη δημογραφική γήρανση 2024).

¹⁵⁸ Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν το 2023, ωστόσο οι ερωτηθέντες συνταξιούχοι ενδέχεται να είχαν συνταξιοδοτηθεί και νωρίτερα.

¹⁵⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Labour Market and Wage Developments in Europe — Annual review 2024* (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη — Ετήσια ανασκόπηση 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024· και Spasova, S., Deruelle, T., & Airoidi, F., *Flexible pension pathways: an analysis of policies in 28 European countries* (Ευέλικτες διαδρομές συνταξιοδότησης: ανάλυση των πολιτικών σε 28 ευρωπαϊκές χώρες), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

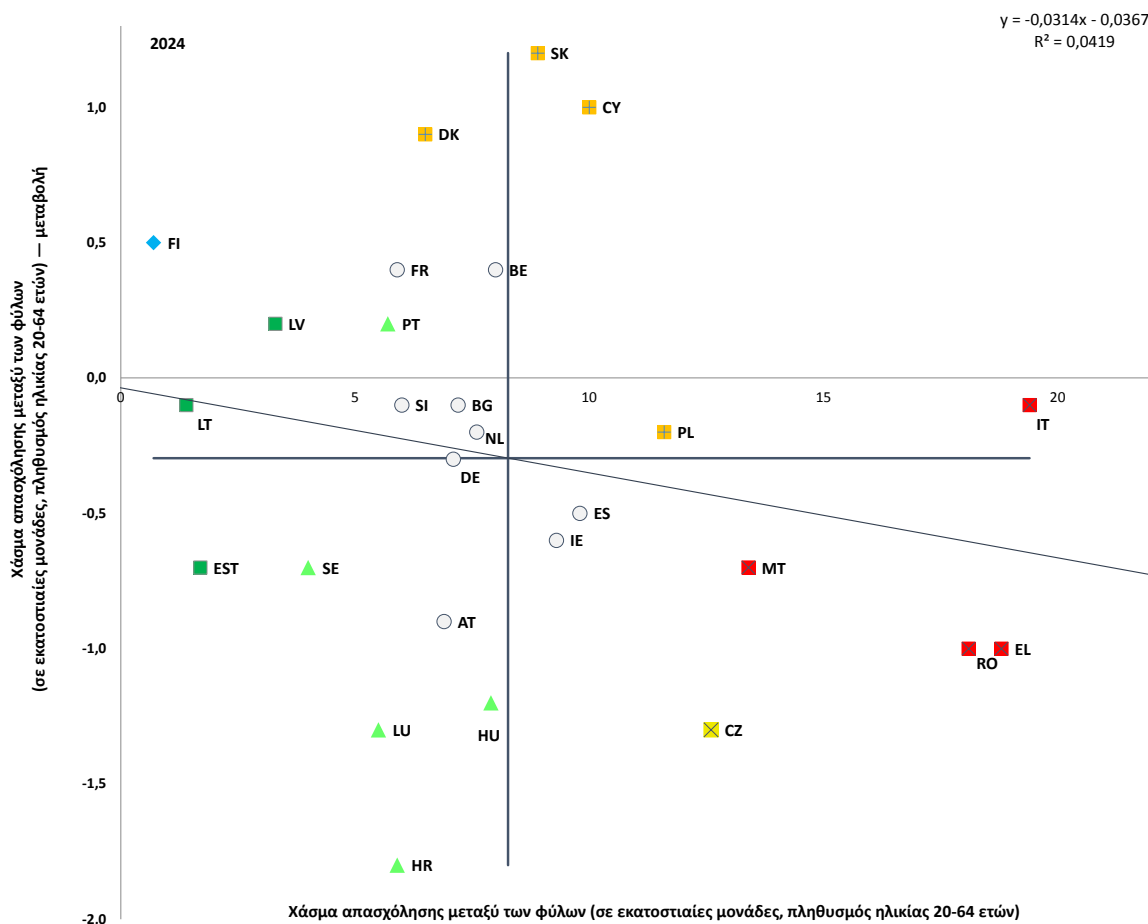
σύγκλισης¹⁶⁰. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών ήταν 80,8 %, έναντι ποσοστού 70,8 % για τις γυναίκες, με αποτέλεσμα το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων να ανέρχεται στις 10,0 εκατοστιαίες μονάδες. Σε σχέση με το 2023 σημειώθηκε μείωση κατά 0,2 εκατοστιαία μονάδα, κάτι που σημαίνει ότι το χάσμα μειώθηκε μόνο κατά 1,1 εκατοστιαία μονάδα συνολικά κατά την προηγούμενη δεκαετία (από 11,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2014). Αυτή η μικρή βελτίωση συγκαλύπτει τις αποκλίνουσες τάσεις μεταξύ των κρατών μελών. Το χάσμα παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο κατά τη διάρκεια της περιόδου και εξακολουθεί να είναι μεγάλο στην Ιταλία, στην Ελλάδα και στη Ρουμανία, χώρες οι οποίες παραμένουν όλες σε «κρίσιμη κατάσταση» παρά τις μικρές βελτιώσεις που σημειώθηκαν κατά το προηγούμενο έτος σε ορισμένες περιπτώσεις, μαζί με τη Μάλτα, όπου το χάσμα εξακολουθεί να είναι μεγάλο, παρότι έχει μειωθεί κατά το ήμισυ κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Το 2024 το χάσμα διευρύνθηκε στη Σλοβακία, στην Κύπρο και στη Δανία, κατάσταση που κατατάσσει τα εν λόγω κράτη μέλη στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», μαζί με την Πολωνία, όπου το χάσμα είναι σχετικά μεγάλο παρά την κάποια βελτίωση. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων ήταν σχετικά περιορισμένο στη Φινλανδία, στη Λιθουανία, στην Εσθονία και στη Λετονία. Οι χώρες αυτές, με εξαίρεση τη Φινλανδία όπου το χάσμα διευρύνθηκε πρόσφατα, συγκαταλέγονταν μεταξύ των χωρών με «βέλτιστη επίδοση». Εκτός από τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων σε ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων της Γαλλίας και της Ισπανίας (μαζί με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές τους), καθώς και της Γερμανίας, της Ουγγαρίας, του Βελγίου και της Δανίας (βλ. διάγραμμα 3 στο παράρτημα 5). Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τον βαθμό αστικοποίησης: το χάσμα κυμαίνεται από 8,3 εκατοστιαίες μονάδες στις πόλεις έως 10,9 εκατοστιαίες μονάδες στις αγροτικές περιοχές και 11,3 εκατοστιαίες μονάδες στις κωμοπόλεις και τα προάστια. Η συνεχής ανάληψη δράσης πολιτικής μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των εμποδίων για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τους στόχους που ορίζονται στη στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-25¹⁶¹. Τα εν λόγω μέτρα μπορούν επίσης να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου μείωσης κατά το ήμισυ του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων έως το 2030, όπως ορίζεται στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

¹⁶⁰ Για μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2024](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

¹⁶¹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [2023 report on gender equality in the EU](#) (Εκθεση σχετικά με την ισότητα των φύλων στην ΕΕ 2023), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

Διάγραμμα 2.2.12: Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων έχει αμβλυνθεί στις περισσότερες χώρες, αλλά εξακολουθεί να είναι σημαντικό και εμφανίζει λίγες ενδείξεις ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών

Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων (ηλικίας 20-64 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (σε εκατοστιαίες μονάδες, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG.

Πηγή: Eurostat [tesem060], ΕΕΔ της ΕΕ.

Οι γυναίκες εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης συχνότερα απ' ό,τι οι άνδρες, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγαλύτερο χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων όταν λαμβάνεται υπόψη η απασχόληση σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (ΙΠΑ). Το 2024 οι γυναίκες (ηλικίας 20-64 ετών) στην ΕΕ ήταν σχεδόν τέσσερις φορές πιο πιθανό από τους άνδρες να εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης (27,8 % και 7,7 % αντίστοιχα), με αποτέλεσμα το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση να ανέρχεται σε 20,1 εκατοστιαίες μονάδες, αμετάβλητο σε σχέση με το 2023. Τα μεγαλύτερα χάσματα όσον αφορά τη μερική απασχόληση καταγράφηκαν στις Κάτω Χώρες (41,9 εκατοστιαίες μονάδες), στην Αυστρία (38,9 εκατοστιαίες μονάδες) και στη Γερμανία (37,2 εκατοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, στη Βουλγαρία δεν υπάρχει χάσμα και, στη Ρουμανία, οι άνδρες είναι ακόμη πιο πιθανό από τις γυναίκες να εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης (χάσμα -0,7 εκατοστιαίες μονάδες). Δεδομένων των υψηλότερων ποσοστών μερικής απασχόλησης μεταξύ των γυναικών, η συνεκτίμηση της απασχόλησης σε

ΠΠΑ¹⁶² μπορεί να επιτρέψει τη διαμόρφωση πιο ολοκληρωμένης εικόνας των ευκαιριών απασχόλησης των γυναικών. Αυτό το προσαρμοσμένο βάσει ΠΠΑ χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων ανερχόταν στις 15,4 εκατοστιαίες μονάδες το 2024¹⁶³, αριθμός που υπερβαίνει κατά περισσότερο από 50 % (ή 5,4 εκατοστιαίες μονάδες) το μη προσαρμοσμένο χάσμα. Τα μεγαλύτερα προσαρμοσμένα βάσει ΠΠΑ χάσματα καταγράφηκαν στην Ιταλία (23,7 εκατοστιαίες μονάδες) και στην Ελλάδα (21,5 εκατοστιαίες μονάδες), χώρες οι οποίες έχουν και οι δύο μεγάλα μη προσαρμοσμένα χάσματα. Ωστόσο, τα επόμενα τρία μεγαλύτερα χάσματα σημειώθηκαν στην Αυστρία (18,7 εκατοστιαίες μονάδες), στη Γερμανία (18,7 εκατοστιαίες μονάδες) και στις Κάτω Χώρες (18,4 εκατοστιαίες μονάδες), τρία κράτη μέλη που έχουν επίσης τα μεγαλύτερα χάσματα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση. Και στα τρία κράτη μέλη, η προσαρμογή διευρύνει το χάσμα κατά τουλάχιστον 10 εκατοστιαίες μονάδες, κάτι που αναδεικνύει τη σημασία της συνεκτίμησης των δεδουλευμένων ωρών κατά την αξιολόγηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων είναι ακόμα πιο ευρύ όσον αφορά τα άτομα που έχουν παιδιά, καθώς η γονική ιδιότητα επηρεάζει τη σταδιοδρομία των γυναικών περισσότερο απ' ό,τι των ανδρών. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ηλικίας 25-54 ετών με παιδιά ήταν 75,4 %, έναντι 91,9 % για τους άνδρες, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων της τάξης των 16,5 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ των γονέων¹⁶⁴. Αντίθετα, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων για τα άτομα χωρίς παιδιά είναι μόλις 3,7 εκατοστιαίες μονάδες. Όσον αφορά τις απασχολούμενες γυναίκες με παιδιά, το 31,7 % εργαζόταν με καθεστώς μερικής απασχόλησης, έναντι ποσοστού μόλις 5,1 % για τους άνδρες¹⁶⁵. Σε ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων της Ελλάδας και της Ιταλίας, ο αντίκτυπος της γονικής ιδιότητας είναι εμφανής τόσο στα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών όσο και στα υψηλότερα ποσοστά μερικής απασχόλησης μεταξύ των γυναικών. Η διαθεσιμότητα μακροχρόνιας φροντίδας μπορεί επίσης να ενισχύσει την ισότητα των φύλων στην απασχόληση στηρίζοντας τη συμμετοχή των άτυπων φροντιστών στην αγορά εργασίας. Το 2019 το 17,1 % του συνολικού πληθυσμού παρείχε φροντίδα ή βοήθεια τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, με τις γυναίκες να είναι πιθανότερο από τους άνδρες να παρέχουν άτυπη φροντίδα, ιδίως εντατική φροντίδα. Το 19,1 % των γυναικών έναντι ποσοστού 14,8 % των ανδρών παρείχε άτυπη φροντίδα¹⁶⁶. Οι γυναίκες συχνά αφιερώνουν σημαντικό χρόνο στην άτυπη φροντίδα, ενώ καταφεύγουν λιγότερο στην επίσημη παροχή φροντίδας: το 72,5 % των ανδρών άτυπων φροντιστών λαμβάνει στήριξη από επίσημες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας έναντι 61,4 % των γυναικών¹⁶⁷. Ως εκ τούτου, η βελτίωση της πρόσβασης σε μακροχρόνια φροντίδα μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι ανισότητες μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μακροχρόνια φροντίδα αντικατοπτρίζονται επίσης στο επίσημο

¹⁶² Το ποσοστό απασχόλησης σε ΠΠΑ συγκρίνει τις διαφορές μεταξύ των ομάδων ως προς τον μέσο όρο των δεδουλευμένων ωρών εργασίας. Το ποσοστό απασχόλησης σε ΠΠΑ υπολογίζεται με τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των δεδουλευμένων ωρών εργασίας στην οικονομία (πρώτη εργασία, δεύτερη εργασία κ.λπ.) διά τον μέσο αριθμό ωρών πλήρους απασχόλησης (περίπου 40) και διά τον αριθμό των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών. Πηγή: Κοινό πλαίσιο αξιολόγησης (ΚΠΑ), υπολογισμός βάσει στοιχείων της Eurostat.

¹⁶³ Δείκτης ΚΠΑ PA7.1.C4· βλ. τον [διαδραστικό πίνακα εργαλείων του ΚΠΑ](#).

¹⁶⁴ Eurostat [[lfst_hheredty](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

¹⁶⁵ Eurostat [[lfst_hhptety](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

¹⁶⁶ Eurostat [[h1th_ehis_ic1u](#)], Ευρωπαϊκή έρευνα υγείας με συνεντεύξεις.

¹⁶⁷ Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE): 2022 [Survey of gender gaps in unpaid care, individual and social activities \(CARE\)](#) [Έρευνα σχετικά με το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μη αμειβόμενη φροντίδα, τις ατομικές και κοινωνικές δραστηριότητες (CARE)].

εργατικό δυναμικό. Οι γυναίκες αποτελούν τη μεγάλη πλειονότητα των εργαζομένων στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας, αντιπροσωπεύοντας περισσότερους από 4 στους 5 από αυτούς. Οι θέσεις εργασίας στον τομέα αυτόν χαρακτηρίζονται από χαμηλότερες αμοιβές, υψηλότερα ποσοστά μερικής απασχόλησης και σημαντικές προκλήσεις για την ψυχική υγεία¹⁶⁸. Η βελτίωση αυτών των ανισορροπιών μεταξύ των φύλων είναι απαραίτητη όχι μόνο για την προώθηση της ισότητας των φύλων, αλλά και για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, κάτι που έχει θετικές επιπτώσεις στην πρόσβαση σε υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας και, κατ' επέκταση, στηρίζει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των άτυπων φροντιστών στην αγορά εργασίας.

Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων εξακολουθεί να υποχωρεί, παρότι παραμένει σημαντικό στα περισσότερα κράτη μέλη και οδηγεί σε υψηλότερο συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων. Το 2023 το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων στην ΕΕ ανήλθε σε 12,0 %, υπερβαίνοντας το 15 % στη Λετονία, στην Αυστρία, στην Τσεχία, στην Ουγγαρία, στη Γερμανία, στην Εσθονία, στη Φινλανδία και στη Σλοβακία¹⁶⁹. Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων οφείλεται, μεταξύ άλλων παραγόντων, στις διαφορές όσον αφορά τις οικονομικές δραστηριότητες και τα επαγγέλματα, στην υποεκπροσώπηση των γυναικών σε ανώτερες θέσεις, στην υπερεκπροσώπηση σε μορφές μερικής και μη μόνιμης απασχόλησης, στις δυσκολίες συνδυασμού της εργασίας με τις ευθύνες φροντίδας καθώς και στις διακρίσεις και τις αδιαφανείς μισθολογικές δομές.¹⁷⁰ Το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων επηρεάζει σημαντικά τη λήψη οικογενειακών αποφάσεων, κάτι που πλήττει ιδίως τις μητέρες, δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν σωρευτικά μειονεκτήματα που δυσχεραίνουν περαιτέρω τις ευκαιρίες απασχόλησής τους. Με την πάροδο του χρόνου, οι μισθολογικές διαφορές συσσωρεύονται και επιτείνονται από τις διακοπές στη σταδιοδρομία λόγω ευθυνών φροντίδας των παιδιών, με αποτέλεσμα να προκαλούνται σημαντικά συνταξιοδοτικά χάσματα μεταξύ των φύλων. Παρόλο που το συνταξιοδοτικό χάσμα συρρικνώνεται ελαφρώς, το 2024 οι γυναίκες ηλικίας 65-79 ετών έλαβαν ακαθάριστες συντάξεις που ήταν, κατά μέσο όρο, κατά 24,8 % χαμηλότερες από εκείνες των ανδρών της ίδιας ηλικιακής ομάδας¹⁷¹. Αυτό το συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών, κυμαινόμενο από άνω του 35 % στη Μάλτα, στις Κάτω Χώρες και στην Αυστρία έως κάτω του 6 % στη Σλοβενία και στην Εσθονία. Επίσης, οι γυναίκες που δεν λαμβάνουν καθόλου σύνταξη είναι περισσότερες σε σύγκριση με τους άνδρες (χάσμα συνταξιοδοτικής κάλυψης 4,8 % στην ΕΕ το 2024)¹⁷². Δεδομένου ότι οι συντάξεις γήρατος αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο τα τέσσερα πέμπτα του συνολικού εισοδήματος για τους ηλικιωμένους, οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας εξακολουθούν επίσης να είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε κινδύνους φτώχειας απ' ό,τι οι άνδρες σε όλα τα κράτη μέλη, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις (βλ. ενότητα 2.4.1).

¹⁶⁸ Βλ. Eurofound (2020). [Long-term care workforce: Employment and working conditions](#) (Εργατικό δυναμικό μακροχρόνιας φροντίδας: απασχόληση και συνθήκες εργασίας: Απασχόληση και συνθήκες εργασίας). Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁶⁹ Eurostat [[sdg_05_20](#)]. Πρόκειται για το μη προσαρμοσμένο μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων το οποίο μετρά τη διαφορά μεταξύ των μέσων ακαθάριστων ωριαίων αποδοχών των ανδρών και των γυναικών, εκφραζόμενη ως ποσοστό των μέσων ακαθάριστων ωριαίων αποδοχών των ανδρών.

¹⁷⁰ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [2023 report on gender equality in the EU](#) (Εκθεση του 2023 για την ισότητα των φύλων στην ΕΕ), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023· και Eurostat, [Gender pay gaps in the European Union](#) (Μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹⁷¹ Eurostat [[ilc_pnp13](#)], EU-SILC.

¹⁷² Eurostat [[ilc_pnp14](#)], EU-SILC.

Διάγραμμα 2.2.13: Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παραμένει χαμηλή στα περισσότερα κράτη μέλη

Παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας, επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [tepsr_sp210], EU-SILC.

Η βελτίωση της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορεί να στηρίξει την ισότητα των φύλων και την ανάπτυξη των παιδιών, ωστόσο τα επίπεδα συμμετοχής παραμένουν χαμηλά στα περισσότερα κράτη μέλη. Το 2024 το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας ανήλθε στο 39,2 % στην ΕΕ, αυξημένο κατά 1,9 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2023, καθώς η ΕΕ κινείται προς την επίτευξη του αναθεωρημένου στόχου της Βαρκελώνης (45 %) ¹⁷³. Μόνο 9 κράτη μέλη έχουν υπερβεί το 50 % και εξακολουθούν να υπάρχουν έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών

¹⁷³ Βλ. [σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: οι στόχοι της Βαρκελώνης για το 2030 \(2022/C 484/01\)](#). Η σύσταση καθορίζει νέους στόχους για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τους στόχους που καθορίζονται στην πρωτοβουλία για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης. Έως το 2030 τουλάχιστον το 45 % των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών και το 96 % των παιδιών ηλικίας μεταξύ 3 ετών και της ηλικίας έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να συμμετέχουν στην ΠΕΦ. Τα κράτη μέλη των οποίων η μέση συμμετοχή κατά την περίοδο 2017-21 ήταν κάτω του 20 % θα πρέπει να αυξήσουν το ποσοστό κατά 90 %, ενώ τα κράτη μέλη των οποίων η μέση συμμετοχή ήταν 20-33 % θα πρέπει να αυξήσουν το ποσοστό κατά 45 %, με όριο το 45 %.

μελών —βλ. διάγραμμα 2.2.13. Στη Σλοβακία, παρά την αύξηση κατά 4,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2024, εξακολουθεί να καταγράφεται το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στην ΕΕ. Τα επίπεδα παραμένουν χαμηλά (κάτω του 17 %) ή έχουν μειωθεί περαιτέρω στην Ουγγαρία, στην Πολωνία, στη Ρουμανία και στην Τσεχία. Και τα πέντε κράτη μέλη βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση». Παρότι τα αναφερόμενα επίπεδα ήταν κάπως υψηλότερα (μεταξύ 20-26 %), η συμμετοχή στην ΠΕΦ ήταν επίσης χαμηλή στη Βουλγαρία, στην Ιρλανδία, στη Λετονία και στη Γερμανία, χώρες οι οποίες κατατάσσονται όλες στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», μαζί με τη Μάλτα, όπου καταγράφηκε μείωση της συμμετοχής κατά 6,9 εκατοστιαίες μονάδες το 2024. Αντίθετα, η Σουηδία, η Σλοβενία, η Γαλλία, η Πορτογαλία, η Δανία και οι Κάτω Χώρες έχουν τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής (άνω του 57 %) και είναι οι χώρες με τη «βέλτιστη επίδοση». Διάφορα εμπόδια μπορεί να επιδράσουν αρνητικά στη συμμετοχή στην ΠΕΦ, ακόμη και στις χώρες με τη βέλτιστη επίδοση, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, πολιτισμικών και γλωσσικών φραγμών, του κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου καθώς και διαφορών στις περιφερειακές και εθνικές πολιτικές σε σχέση με τη γονική άδεια και τα επιδόματα ή τα νόμιμα δικαιώματα στη φροντίδα των παιδιών. Το 2024 η συμμετοχή παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού εξακολούθησε να είναι χαμηλότερη κατά περισσότερες από 15 εκατοστιαίες μονάδες από τη συμμετοχή των παιδιών που δεν αντιμετωπίζουν κίνδυνο. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) χρηματοδοτεί στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στηρίζουν την επέκταση των υπηρεσιών ΠΕΦ, την ανάπτυξη υποδομών και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού. Ο αργός ρυθμός βελτίωσης επιτάσσει την ενίσχυση των προσπαθειών σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά, την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα και τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Ορισμένα χαρακτηριστικά των συστημάτων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων αποθαρρύνουν τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, ιδίως τις γυναίκες, από την πλήρη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και συμβάλλουν στην ανισότητα των φύλων στην απασχόληση. Τα συστήματα από κοινού φορολόγησης, τα οποία επιτρέπουν στις οικογένειες να υποβάλλουν κοινές δηλώσεις εισοδήματος για την επιβολή δυνητικά χαμηλότερων φόρων, αυξάνουν τον οριακό φορολογικό συντελεστή για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, συνήθως τις γυναίκες (το 2022 το 78 % των δεύτερων εργαζόμενων μελών της οικογένειας ήταν γυναίκες)¹⁷⁴. Αυτό δημιουργεί αντικίνητρα για την ανάληψη εργασίας ή την παράταση του ωραρίου εργασίας των γυναικών¹⁷⁵, και η ακαδημαϊκή έρευνα έχει δείξει ότι η μείωση των πραγματικών φορολογικών συντελεστών για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη έγγαμου ζευγαριού μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας¹⁷⁶. Το 2024 το υψηλότερο επίπεδο «παγίδων οικονομικής αδράνειας» (στο πλαίσιο των οποίων οι φόροι και η αφαίρεση παροχών αποθαρρύνουν σημαντικά τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας να εισέλθουν στην αγορά εργασίας) παρατηρήθηκε στη Λιθουανία, στη Σλοβενία, στη Λετονία, στο Λουξεμβούργο, στη Δανία, στο Βέλγιο, στη Γερμανία και στη Ρουμανία —βλ. διάγραμμα 2.2.14. Στις χώρες αυτές, τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας που

¹⁷⁴ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [2023 report on gender equality in the EU](#) (Εκθεση σχετικά με την ισότητα των φύλων στην ΕΕ 2023), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

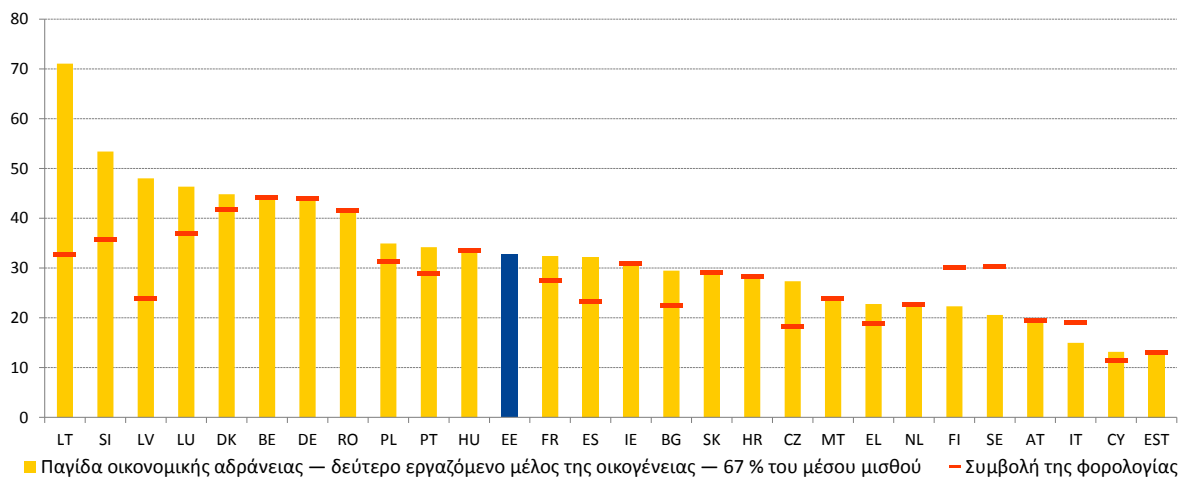
¹⁷⁵ Βλ. Coelho, M. et al., [Gendered Taxes: The Interaction of Tax Policy with Gender Equality](#) (Εμφυλιο φόροι: Η αλληλεπίδραση της φορολογικής πολιτικής με την ισότητα των φύλων). Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, 2022.

¹⁷⁶ Για την εξέταση του αντικτύπου του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας, βλ. ενότητα 2.3.2 του εγγράφου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο [Annual Report on Taxation 2025](#) (Ετήσια έκθεση για τη φορολογία 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

εισέρχονται στην αγορά εργασίας ενδέχεται να απολέσουν τουλάχιστον το 40 % των αποδοχών τους λόγω φόρων και κατάργησης παροχών. Αντίθετα, οι χώρες με το χαμηλότερο επίπεδο «παγίδων οικονομικής αδράνειας», στις οποίες η εν λόγω απώλεια μπορεί να είναι μικρότερη από 20 %, περιλαμβάνουν την Αυστρία, την Ιταλία, την Κύπρο και την Εσθονία. Η αντιμετώπιση αυτών των διαρθρωτικών αντικινήτρων θα μπορούσε να μειώσει το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων και το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση και να οδηγήσει σε ισχυρή ανάπτυξη. Πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ αναφέρει ότι η γεφύρωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων έως το 2060 θα μπορούσε να αυξήσει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες του ΟΟΣΑ κατά 3,9 %, ενώ η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις δεδουλευμένες ώρες θα μπορούσε να το αυξήσει κατά επιπλέον 4,3 %¹⁷⁷.

Διάγραμμα 2.2.14: Η φορολογία συμβάλλει σημαντικά στην παγίδα οικονομικής αδράνειας για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας

Παγίδα οικονομικής αδράνειας για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας (ως %, 2024)

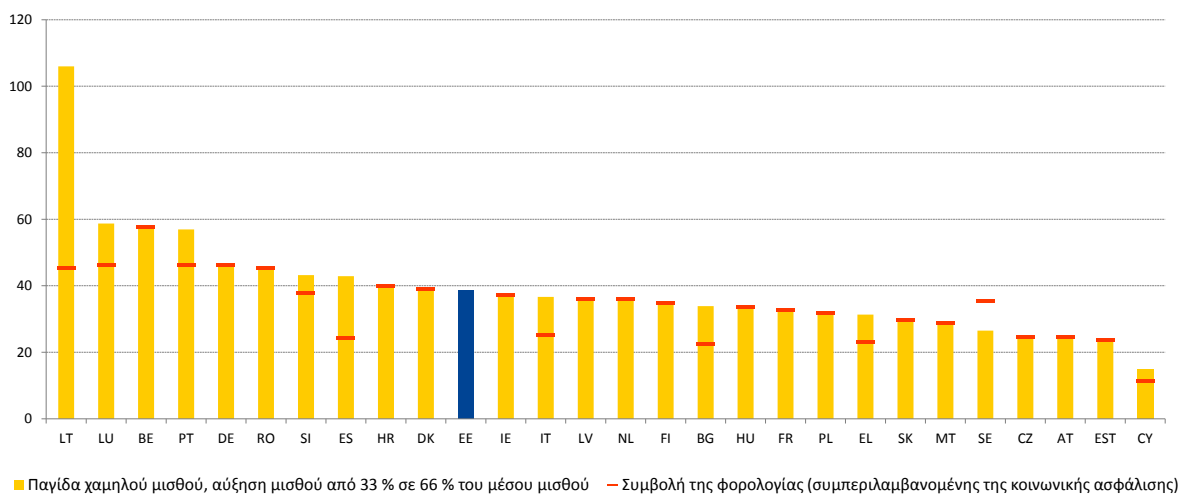
Σημείωση: Τα στοιχεία παρουσιάζουν την κατάσταση για το δεύτερο εργαζόμενο μέλος της οικογένειας που αμείβεται με το 67 % του μέσου μισθού σε οικογένεια με δύο εργαζόμενα μέλη και δύο παιδιά: το πρώτο εργαζόμενο μέλος αμείβεται με τον μέσο μισθό. Η «συμβολή της φορολογίας» αναφέρεται στο ποσοστό του πρόσθετου ακαθάριστου εισοδήματος που χάνεται λόγω της φορολογίας και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (άλλα στοιχεία που συμβάλλουν στην παγίδα οικονομικής αδράνειας είναι η αφαίρεση των παροχών ανεργίας, των παροχών κοινωνικής πρόνοιας και των επιδομάτων στέγασης).

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ECFIN, [Βάση δεδομένων σχετικά με φόρους και παροχές](#), με βάση το μοντέλο φορολογίας και παροχών του ΟΟΣΑ (επικαιροποίηση Μαΐου 2025): Υπολογισμοί της ΓΔ TAXUD.

¹⁷⁷ Fluchtman, J., W. Adema και M. Keese (επιμ.) (2024), «[Gender equality and economic growth: Past progress and future potential](#)» (Ισότητα των φύλων και οικονομική ανάπτυξη: Πρόοδος που έχει επιτευχθεί και μελλοντικό δυναμικό), Έγγραφο εργασίας του ΟΟΣΑ για την κοινωνία, την απασχόληση και τη μετανάστευση, αριθ. 304, εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

Διάγραμμα 2.2.15: Σε πολλά κράτη μέλη, η φορολογία αποθαρρύνει τους χαμηλόμισθους από το να εργαστούν περισσότερες ώρες

Παγίδα χαμηλού μισθού για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας (ως %, 2024)

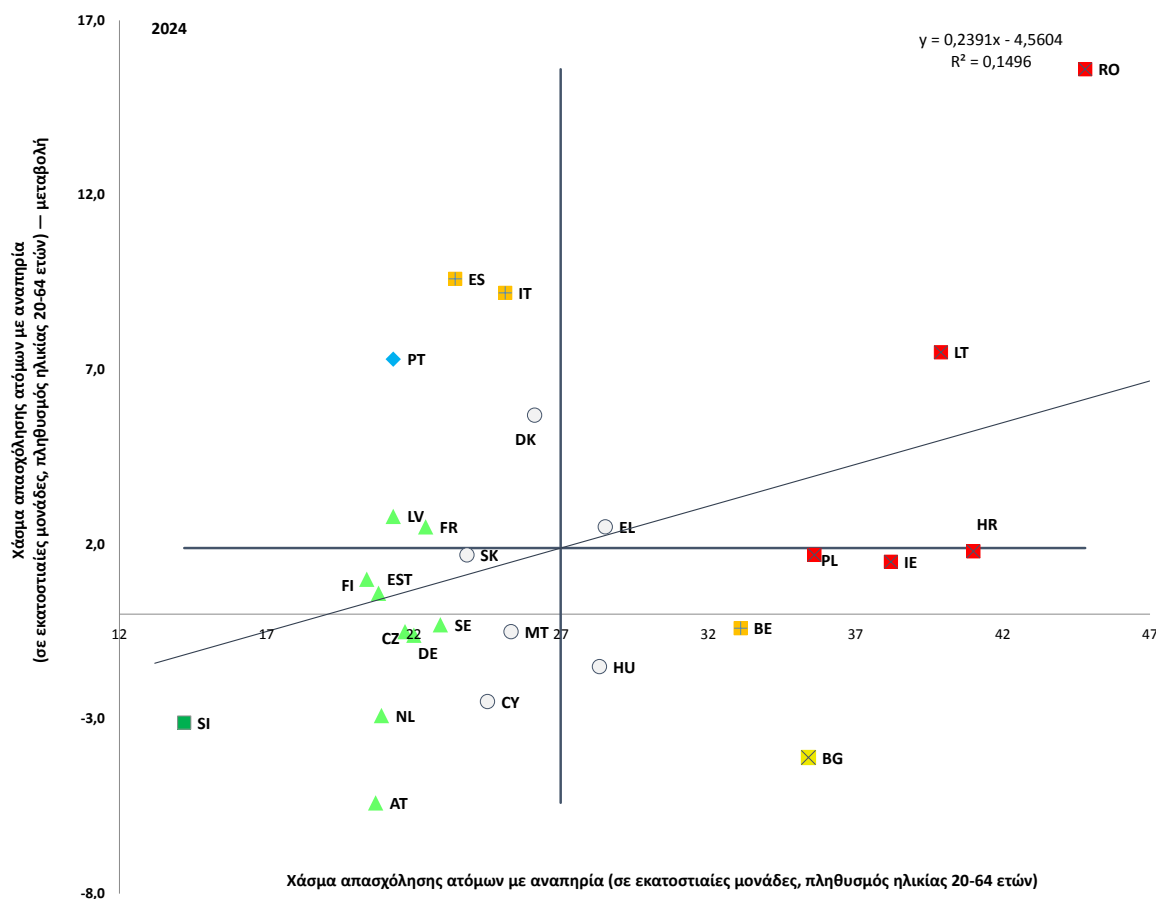
Σημείωση: Παγίδα χαμηλού μισθού όταν ο μισθός του δεύτερου εργαζόμενου μέλους της οικογένειας αυξάνεται από 33 % σε 66 % και το πρώτο εργαζόμενο μέλος της οικογένειας αμείβεται με το 100 % του μέσου μισθού, με δύο παιδιά.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ECFIN, [Βάση δεδομένων σχετικά με φόρους και παροχές](#), με βάση το μοντέλο φορολογίας και παροχών του ΟΟΣΑ (επικαιροποίηση Μαΐου 2025): Υπολογισμοί της ΓΔ TAXUD.

Οι γυναίκες επηρεάζονται δυσανάλογα από την «παγίδα χαμηλού μισθού», στο πλαίσιο της οποίας οι αυξήσεις των φόρων και οι μειώσεις των παροχών μειώνουν τα πρόσθετα εισοδήματα που αποκτούν καθώς αυξάνονται οι μισθοί τους. Στα περισσότερα κράτη μέλη, η φορολογική δομή διαδραματίζει καίριο ρόλο στον καθορισμό του επιπέδου της παγίδας χαμηλού μισθού για τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας και, κατ' επέκταση, του αριθμού ωρών που εργάζονται. Στο διάγραμμα 2.2.15 απεικονίζεται το ποσοστό του πρόσθετου εισοδήματος των δεύτερων εργαζόμενων μελών της οικογένειας που «χάνεται» όταν τα εισοδήματά τους αυξάνονται από το ένα τρίτο στα δύο τρίτα του μέσου μισθού λόγω αύξησης του αριθμού των δεδουλευμένων ωρών. Τα εισοδήματα που χάνονται λόγω φορολογίας μπορεί να είναι σημαντικά: περίπου το ένα τρίτο (36,6 %) των πρόσθετων εισοδημάτων χάνεται λόγω φορολογίας στην ΕΕ, απώλεια που υπερβαίνει το 105 % στη Λιθουανία λόγω της κατάργησης του στεγαστικού επιδόματος. Ο αντίκτυπος μπορεί επίσης να είναι σημαντικός, πάνω από 50 % στο Λουξεμβούργο, στο Βέλγιο και στην Πορτογαλία, ενώ το χαμηλότερο επίπεδο φαίνεται να καταγράφεται στην Κύπρο (14,9 %). Παράλληλα με τον σχεδιασμό του φορολογικού συστήματος, η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών φροντίδας και η πρόσβαση σ' αυτές, καθώς και η εφαρμογή ορθά σχεδιασμένων πολιτικών για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, έχουν ουσιαστική σημασία για την ενθάρρυνση των δεύτερων εργαζόμενων μελών της οικογένειας να αυξήσουν το ωράριο εργασίας τους.

Διάγραμμα 2.2.16: Το χάσμα απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία παραμένει μεγάλο, με έντονη αποκλίνουσα τάση μεταξύ των κρατών μελών

Χάσμα απασχόλησης μεταξύ ατόμων με και χωρίς αναπηρία (ηλικίας 20-64 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για τις DK, IT και PT. Προσωρινά στοιχεία για τη LT. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το LU.

Πηγή: Eurostat [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC.

Η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας επιδεινώθηκε, με ενδείξεις απόκλισης μεταξύ των κρατών μελών. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία¹⁷⁸ (δηλαδή η διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ των ατόμων με και χωρίς αναπηρία) αυξήθηκε κατά 2,6 εκατοστιαίες μονάδες στις 24,0 εκατοστιαίες μονάδες το 2024¹⁷⁹ (από 21,4 εκατοστιαίες μονάδες το 2023), με αποτέλεσμα να αντιστραφεί η πρόοδος που είχε σημειωθεί από το 2020. Το 2024 το χάσμα υπερέβαινε τις 20 εκατοστιαίες μονάδες σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από ένα (Σλοβενία). Στη Λιθουανία, στην Ιρλανδία, στην Πολωνία, στη Βουλγαρία και στο Βέλγιο, το χάσμα υπερέβη τις 30 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ στη

¹⁷⁸ Ο δείκτης σχετικά με το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία υπολογίζεται επί του παρόντος από τις στατιστικές EU-SILC και βασίζεται στην κατάσταση αναπηρίας, όπως προκύπτει από τον παγκόσμιο δείκτη περιορισμού δραστηριοτήτων (Global Activity Limitation Indicator, GALI). Βλ. παράρτημα 2 για περαιτέρω λεπτομέρειες.

¹⁷⁹ Η Ιταλία ανέφερε διακοπή στη σειρά και η τιμή μεταβλήθηκε από 15,9 εκατοστιαίες μονάδες στις 25,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2024. Αυτό αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ της μεταβολής σε επίπεδο ΕΕ.

Ρουμανία και στην Κροατία υπερέβη τις 40 εκατοστιαίες μονάδες. Το χάσμα μειώθηκε σε 11 κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Σλοβενίας η οποία είναι χώρα με «βέλτιστη επίδοση», όπου μειώθηκε κατά 3,1 εκατοστιαίες μονάδες στο 14,2 %. Η Αυστρία και οι Κάτω Χώρες σημείωσαν επίσης κάποια πρόοδο και συγκαταλέγονται στις χώρες με «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», μαζί με την Τσεχία, την Εσθονία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία και τη Λετονία, όπου τα επίπεδα παραμένουν χαμηλότερα από τον μέσο όρο. Από την άλλη πλευρά, παρατηρήθηκαν σημαντικές αυξήσεις στη Ρουμανία (15,6 εκατοστιαίες μονάδες) και στη Λιθουανία (7,5 εκατοστιαίες μονάδες), με αποτέλεσμα οι χώρες αυτές να βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση» μαζί με την Κροατία, την Ιρλανδία και την Πολωνία, στις οποίες καταγράφηκαν μεγάλα χάσματα άνω των 35 εκατοστιαίων μονάδων. Στην Ισπανία και στην Ιταλία, το χάσμα αυξήθηκε κατά περισσότερο από 9 εκατοστιαίες μονάδες. Οι χώρες αυτές κατατάσσονται στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» μαζί με το Βέλγιο, το οποίο κατέγραψε μεγάλο χάσμα 33,1 εκατοστιαίων μονάδων. Τα τελευταία στοιχεία EU-SILC δείχνουν χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ (64 %) έναντι 83 % των ατόμων χωρίς αναπηρία. Σε έξι κράτη μέλη το ποσοστό συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας ήταν μόλις περίπου 50 % (Βουλγαρία, Κροατία, Ρουμανία, Βέλγιο, Ελλάδα και Λουξεμβούργο). Συνολικά, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης του συστήματος στήριξης για την ενεργοποίηση των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ. Κατά συνέπεια, τα οικονομικά ενεργά άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν επίσης υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού (33,6 % έναντι 18,4 % των ατόμων χωρίς αναπηρία).

Πλαίσιο 5 του πυλώνα: Η ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας της ΕΕ

Η ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, καθώς και των ευρύτερων προκλήσεων που σχετίζονται με τη δημογραφική αλλαγή, και προωθεί την κοινωνική συνοχή. Παρότι οι μετανάστες¹⁸⁰ αποτελούν το 11,2 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ, αντιπροσώπευαν το 76 % της αύξησης της απασχόλησης στην Ένωση μεταξύ του 2023 και του 2024. Ειδικότερα, μεταξύ του 2019 και του 2024, η σχετική αύξηση της απασχόλησης των εργαζομένων που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ ήταν μεγαλύτερη στους τομείς που αντιμετώπιζαν σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονταν τομείς στους οποίους συνήθως δεν απαιτούνται υψηλά προσόντα, όπως οι κατασκευές και οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης¹⁸¹. Ταυτόχρονα, τα ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας και απασχόλησης των μεταναστών παραμένουν χαμηλότερα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά των γεννηθέντων στην ημεδαπή, παρά τις ελλείψεις που αντιμετωπίζει η Ένωση, με αποτέλεσμα περίπου 7,4 εκατομμύρια μετανάστες να βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού στην ΕΕ¹⁸². Αυτό οφείλεται σε

¹⁸⁰ Στη γενική πολιτική και στατιστική πρακτική, οι μετανάστες σε δεδομένη χώρα μπορούν να θεωρηθούν είτε 1) άτομα που γεννήθηκαν εκτός της εν λόγω χώρας («γεννηθέντες στο εξωτερικό») είτε 2) άτομα που έχουν την ιθαγένεια άλλης χώρας (αλλοδαποί υπήκοοι/πολίτες ή υπήκοοι/πολίτες τρίτων χωρών). Η αξιολόγηση της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας μέσω της έννοιας της χώρας γέννησης επιτρέπει να αποτυπωθούν τα εμπόδια και τα μειονεκτήματα που αποτελούν συνάρτηση του τόπου γέννησης, όπως οι γλωσσικές δεξιότητες. Στη συνέχεια, η λέξη «μετανάστες» χρησιμοποιείται ως ισοδύναμη της λέξης «άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ».

¹⁸¹ Βλ.: [Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις — Φθινόπωρο 2025, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025](#).

¹⁸² Πηγή: Ειδική εξαγωγή στοιχείων της Eurostat.

διάφορα εμπόδια που σχετίζονται με την αγορά εργασίας και την κοινωνική ένταξή τους, τα οποία συχνά αλληλοενισχύονται. Σ' αυτά περιλαμβάνονται το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η γλωσσική επάρκεια των μεταναστών, οι διακρίσεις καθώς και οι κακές συνθήκες υγείας και οι χαμηλές προοπτικές ποιότητας της εργασίας¹⁸³. Οι δυσκολίες που σχετίζονται με την αναγνώριση των προσόντων εξακολουθούν να αποτελούν βασικό εμπόδιο για την ένταξη των μεταναστών. Η αύξηση της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας μπορεί επιπλέον να συμβάλει στη μείωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων, με την κάλυψη των ελλείψεων στον τομέα της φροντίδας. Το σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη 2021-27¹⁸⁴ παρέχει ένα κοινό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη των κρατών μελών στην ανάπτυξη εθνικών πολιτικών ένταξης των μεταναστών.

Τα συνολικά αποτελέσματα των μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι χειρότερα απ' ό,τι τα αποτελέσματα των ημεδαπών, και ακόμη και τα άτομα με υψηλά προσόντα αντιμετωπίζουν προκλήσεις λόγω της μερικής / μη αναγνώρισης των προσόντων τους που αποκτήθηκαν εκτός της ΕΕ. Το 2024 το ποσοστό συμμετοχής των μεταναστών στην αγορά εργασίας (ηλικίας 15-64 ετών) ήταν χαμηλότερο, στο 73,4 % έναντι 75,4 % για τους γεννηθέντες στην ημεδαπή (64,8 % για τις μετανάστριες έναντι 82,4 % για τους μετανάστες). Το ποσοστό απασχόλησής τους (άτομα ηλικίας 20-64) ήταν επίσης χαμηλότερο (κατά 8,9 εκατοστιαίες μονάδες) από εκείνο των ατόμων που έχουν γεννηθεί στην ημεδαπή (68,0 % έναντι 76,9 %, αντίστοιχα· 58,9 % για τις μετανάστριες έναντι 77,5 % για τους μετανάστες). Ενώ σε 12 κράτη μέλη οι μετανάστες συμμετείχαν στην αγορά εργασίας σε υψηλότερο ποσοστό από ό,τι τα άτομα που γεννήθηκαν στην ημεδαπή, μόνο σε τέσσερα (Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία και Τσεχία) τα ποσοστά απασχόλησής τους υπερέβαιναν τα ποσοστά των ατόμων που έχουν γεννηθεί στην ημεδαπή (βλ. διάγραμμα). Οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (περίπου το 30 % των μεταναστών) απασχολούνται συχνότερα. Ωστόσο, σε σύγκριση με τους μετανάστες των οποίων το επίπεδο είναι κατώτερο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, υπερεξαπλάσιος αριθμός μεταναστών υψηλής ειδίκευσης (ηλικίας 20-64 ετών) ανέφερε την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ως συγκεκριμένο εμπόδιο για την εύρεση εργασίας το 2021. Η υποτίμηση των προσόντων συχνά υποχρεώνει τους μετανάστες υψηλής ειδίκευσης να εργάζονται σε θέσεις εργασίας που απαιτούν χαμηλότερα προσόντα¹⁸⁵. Σε όλα τα κράτη μέλη, τα ποσοστά υπερειδίκευσης ήταν υψηλότερα μεταξύ των μεταναστών απ' ό,τι μεταξύ των εργαζομένων που γεννήθηκαν στην ημεδαπή. Για την ΕΕ στο σύνολό της, το χάσμα αυτό περιορίστηκε ελαφρώς μόνο με την πάροδο του χρόνου¹⁸⁶ και παραμένει σημαντικό. Τα ποσοστά υπερειδίκευσης των μεταναστών κυμαίνονταν από περίπου το ήμισυ του συνόλου των μεταναστών εργαζομένων στην Ιταλία (51,5 %), στην Ισπανία (51,7 %), στην Ελλάδα (54,2 %), στην Τσεχία (46,9 %) και στη Μάλτα (44,8 %) έως 18,4 % στην Ουγγαρία¹⁸⁷.

¹⁸³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2025](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹⁸⁴ Βλ. [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027](#).

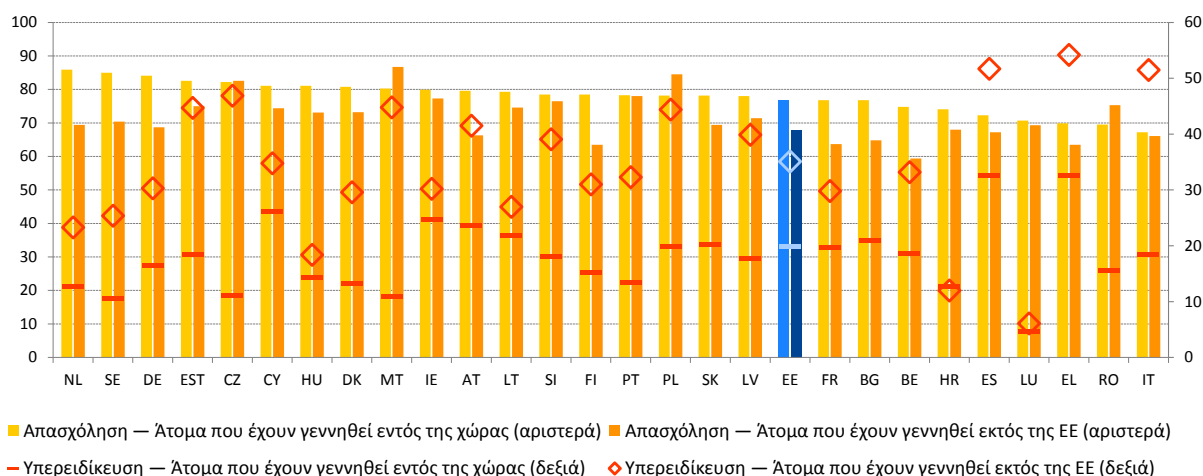
¹⁸⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2023](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2023), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

¹⁸⁶ Το ποσοστό των μεταναστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που απασχολούνται σε επάγγελμα που απαιτεί χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης μειώθηκε από 38,7 % το 2014 σε 34,9 % το 2023.

¹⁸⁷ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and social developments in Europe — Quarterly review](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη — Τριμηνιαία επισκόπηση). [Ιανουάριος 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025. Τα χαμηλότερα ποσοστά υπερειδίκευσης παρατηρούνται στην HR (12 %) και στο LU (6,1 %), παρότι με στοιχεία που επισημαίνονται ως αναξιόπιστα.

Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης και υψηλότερα ποσοστά υπερειδίκευσης σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη σε σύγκριση με τα άτομα που έχουν γεννηθεί στην ημεδαπή

Ποσοστά απασχόλησης και υπερειδίκευσης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών), επίπεδα 2024 (ως %)

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά για τη BG. Όσον αφορά το ποσοστό απασχόλησης, ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Δεν υπάρχουν στοιχεία σε σχέση με το ποσοστό υπερειδίκευσης για τις BG, RO και SK.

Πηγή: Eurostat [[lfsa_ergacob](#)] και [[lfsa_eoqgac](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Τα τελευταία χρόνια, αρκετά κράτη μέλη στήριξαν την ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας μέσω ολιστικών προσεγγίσεων πολιτικής. Η πρωτοβουλία «My Turn» της Γερμανίας, η οποία υλοποιείται κατά την περίοδο 2022-29, συνδυάζει την κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες, τη γλωσσική εξάσκηση, την παροχή συμβουλών για τον συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, τη δικτύωση των εργοδοτών και την προαιρετική παροχή βοήθειας για την πρόσβαση σε παιδική φροντίδα. Στη Σουηδία, το σύστημα «τεσσάρων κατηγοριών» για τις άδειες εργασίας έχει επιταχύνει, από το 2024, τη διεκπεραίωση των αδειών εργασίας για εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης από τρίτες χώρες, κατηγοριοποιώντας τις αιτήσεις με βάση το επάγγελμα, την εκπαίδευση και τον κλάδο. Από το 2018 το πρόγραμμα «Dispositivo Ampara» στην Ισπανία στηρίζει τους αιτούντες διεθνή προστασία με αρχική αξιολόγηση δεξιοτήτων, προπαρασκευαστική κατάρτιση που συνδυάζει τη συμμετοχή στα κοινά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, καθώς και χρηματοδοτική στήριξη που καλύπτει, μεταξύ άλλων, βασικές ανάγκες, την παιδική φροντίδα, τη μεταφορά, την αναγνώριση προσόντων και μαθήματα κατάρτισης. Τον Μάιο του 2025 η Σλοβενία εξέδωσε τον νόμο για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, ο οποίος διευκολύνει, επιταχύνει και διασφαλίζει την είσοδο αλλοδαπών επαγγελματιών του τομέα της υγείας. Ομοίως, το 2025 η Σλοβακία εξέδωσε νόμο που αλλάζει τη διαδικασία αναγνώρισης των εκπαιδευτικών εγγράφων και των επαγγελματικών προσόντων, ψηφιοποιεί τη διαδικασία προκειμένου να την απλουστεύσει και καταργεί επίσης τις περιόδους αναμονής και τα τέλη.

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην αγορά εργασίας. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών (ηλικίας 20-64 ετών), οι οποίοι διαφέρουν από τους μετανάστες καθώς είναι άτομα που γεννήθηκαν εκτός της ΕΕ, αποτελούσαν το 6 % του εργατικού δυναμικού της ΕΕ το 2024, ωστόσο, αντιπροσώπευαν το 52,3 % της αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μεταξύ του 2023 και του 2024. Το ποσοστό απασχόλησής τους, το οποίο ανήλθε σε 64,3 % το 2024, ήταν χαμηλότερο από το ποσοστό των ατόμων που

γεννήθηκαν εκτός της ΕΕ και των υπηκόων της ΕΕ (76,7 %) ¹⁸⁸. Το ποσοστό ανεργίας μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών (ηλικίας 15-74 ετών) παρέμεινε σταθερό το 2024, στο 12,5 % ¹⁸⁹. Παρότι μειώθηκε από το 21,7 % που είχε καταγραφεί το 2014, παραμένει σχεδόν δύομισι φορές υψηλότερο από ό,τι για τους υπηκόους της ΕΕ (5,4 %), με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών βρίσκονται συχνά σε επαγγέλματα όπου υπάρχει πλεόνασμα ή έλλειψη εργαζομένων, ιδίως σε επαγγέλματα χαμηλότερης ειδίκευσης. Αυτό μπορεί να οφείλεται στους χαμηλότερους φραγμούς εισόδου σ' αυτούς τους τομείς και στην εξάρτησή τους από το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό ¹⁹⁰. Υποδηλώνει επίσης ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο να εργάζονται σε θέση εργασίας χαμηλότερης ποιότητας και με χειρότερες συνθήκες εργασίας. Το ποσοστό των υπηκόων τρίτων χωρών (ηλικίας 20-64 ετών) που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση και απασχολούνται σε επάγγελμα που απαιτεί χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης μειώθηκε σε 39,6 % το 2024, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες και επίμονες διαφορές όσον αφορά τα ποσοστά υπερειδίκευσης ¹⁹¹. Η τάση αυτή είναι επίσης αισθητή μεταξύ των ατόμων που έχουν εκτοπιστεί από την Ουκρανία, τα οποία, κατά τα άλλα, επιτυγχάνουν υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης ¹⁹². Ορισμένες ομάδες, όπως οι μετανάστριες, τα άτομα που ζητούν διεθνή προστασία και οι μετανάστες που φθάνουν μέσω οικογενειακής επανένωσης, τείνουν να έχουν χειρότερα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας. Αυτό αναδεικνύει την ανάγκη στοχευμένης στήριξης για τη διαχείριση των μοναδικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν ¹⁹³.

2.2.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη

Τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την περαιτέρω αύξηση της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ιδίως με τη βελτίωση της προσβασιμότητας και την αντιμετώπιση των ελλείψεων ειδικευμένου προσωπικού. Για παράδειγμα, η **Ιρλανδία** δρομολόγησε το νέο καθεστώς στήριξης «Equal Start», το οποίο προβλέπει καθολικά και στοχευμένα μέτρα για να βοηθήσει τις μειονεκτούσες οικογένειες να συμμετέχουν πλήρως στην ΠΕΦ και στη φροντίδα των παιδιών σχολικής ηλικίας (π.χ. πρόσθετη χρηματοδότηση για τη συνεργασία των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας με τους γονείς και τις κοινωνικές υπηρεσίες, πρόγραμμα δωρεάν παροχής γευμάτων). Για την προώθηση των ίσων ευκαιριών, η **Κύπρος** χορηγεί επιδοτήσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+ σε μικρά και απομακρυσμένα δημόσια νηπιαγωγεία, οι οποίες καλύπτουν τα δίδακτρα και τα έξοδα μεταφοράς για εκπαιδευτικές επισκέψεις και εξωσχολικές δραστηριότητες για παιδιά από χαμηλότερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Η **Ελλάδα** έχει θεσπίσει μέτρα πολιτικής για τη στήριξη των παιδιών από ευάλωτες ομάδες ώστε να έχουν πρόσβαση σε ολόημερη ΠΕΦ, ενώ οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λαμβάνουν στοχευμένη παράλληλη υποστήριξη στην τάξη με στήριξη από το ΕΚΤ+. Η **Σλοβακία** συγχρηματοδοτεί την

¹⁸⁸ Eurostat [[lfsa_ergan](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

¹⁸⁹ Eurostat [[lfsa_urgan](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

¹⁹⁰ Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας (2025), [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024](#) (Εκθεση EURES σχετικά με τις ελλείψεις και τα πλεονάσματα εργατικού δυναμικού 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

¹⁹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and social developments in Europe — Quarterly review](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη — Τριμηνιαία επισκόπηση). [Ιανουάριος 2025](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

¹⁹² Eurofound (2024β), [Social Impact of Migration: Addressing the challenges of receiving and integration Ukrainian refugees](#) (Κοινωνικός αντίκτυπος της μετανάστευσης: Αντιμετώπιση των προκλήσεων υποδοχής και ένταξης Ουκρανών προσφύγων), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁹³ SWD(2025) 162 final.

ανάπτυξη βρεφονηπιακών σταθμών καθώς και την ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού και των γονικών δεξιοτήτων, ιδίως για γονείς που προέρχονται από κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Γενικότερα, διάφορα κράτη μέλη ανακοίνωσαν σχέδια για την αύξηση του αριθμού των θέσεων στην ΠΕΦ, συμπεριλαμβανομένων της **Αυστρίας** (50 000 επιπλέον θέσεις έως το 2030), του **Βελγίου** (το 2025 ανακοινώθηκαν επενδύσεις για 10 000 επιπλέον θέσεις στη Φλάνδρα και, με τη στήριξη του ΣΑΑ, 5 200 επιπλέον θέσεις στη Βαλονία-Βρυξέλλες έως το 2026), της **Πολωνίας** (102 000 θέσεις έως το 2029, με τη στήριξη του ΕΚΤ+ και του ΜΑΑ) και της **Πορτογαλίας** (5 000 νέες θέσεις έως το 2027). Επιπροσθέτως, αρκετές χώρες έχουν λάβει μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, ιδίως με την αντιμετώπιση των ελλείψεων εκπαιδευτικών, τη βελτίωση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών και την ανάπτυξη παιδαγωγικών κατευθυντήριων γραμμών. Στο **Βέλγιο** (Φλάνδρα), θα προωθηθούν αλλαγές σταδιοδρομίας στα επαγγέλματα ΠΕΦ μέσω αμειβόμενων μαθημάτων κατάρτισης και μέσω της αξιολόγησης και της μεταρρύθμισης του υφιστάμενου δικτύου υποστήριξης της παιδικής φροντίδας. Η **Γερμανία** επενδύει 4 δισ. EUR το 2025 και το 2026 για τη βελτίωση της ποιότητας και την επέκταση των θέσεων, την αύξηση του αριθμού του πλήρως ειδικευμένου προσωπικού, τη βελτίωση της αναλογίας παιδιών-προσωπικού και την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών από μικρή ηλικία. Νέες απαιτήσεις για το προσωπικό ΠΕΦ έχουν επίσης προγραμματιστεί στη **Φινλανδία** και στις **Κάτω Χώρες**, ενώ η αναλογία παιδιών προς προσωπικό προσαρμόζεται στο **Βέλγιο** (Φλάνδρα), στη **Δανία**, στο **Λουξεμβούργο** και στην **Πολωνία**. Η **Πολωνία** εφαρμόζει επίσης εθνικό πρόγραμμα κατάρτισης («Support Academy») για τους παρόχους παιδικής φροντίδας καθώς και για τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές με σκοπό τη στήριξη της καθιέρωσης νέων παιδαγωγικών προτύπων ποιότητας στην ΠΕΦ για παιδιά ηλικίας κάτω των τριών ετών από τον Ιανουάριο του 2026.

Σε όλους τους τομείς των βασικών δεξιοτήτων στα μαθηματικά, την ανάγνωση και τις θετικές επιστήμες, καθώς και των ψηφιακών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, αρκετές χώρες της ΕΕ έχουν θεσπίσει μεταρρυθμίσεις. Με τη στήριξη του ΕΚΤ+, η **Ρουμανία** άρχισε πρόσφατα να εφαρμόζει εθνικό πρόγραμμα για τη μείωση του λειτουργικού αναλφαβητισμού και τη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων, το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την ανάλυση των παραγόντων που συμβάλλουν στις χαμηλές επιδόσεις, την ανάπτυξη προτύπων μάθησης και αξιολόγησης λειτουργικού αλφαβητισμού, την κατάρτιση και τη στήριξη των εκπαιδευτικών, καθώς και πιλοτικά μέτρα στα σχολεία με στόχο την επέκτασή τους σε εθνικό επίπεδο. Στην **Ιταλία**, η Agenda Sud επικεντρώνεται στον γραμματισμό (κάνοντας διάκριση μεταξύ των ιταλικών για φυσικούς και μη φυσικούς ομιλητές), στον αριθμητισμό και στις δεξιότητες στην αγγλική γλώσσα. Η **Πολωνία** προετοιμάζει μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών που θα εστιάζει στην ενίσχυση των ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των βασικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων στους τομείς STEM, η οποία πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή τον Σεπτέμβριο του 2026 και θα ξεκινήσει με το επίπεδο προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι κοινότητες του **Βελγίου** επιδιώκουν μεγάλης κλίμακας μεταρρυθμίσεις των προγραμμάτων σπουδών με στόχο την ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με μέτρα παρακολούθησης. Ενώ οι περισσότερες χώρες ακολουθούν ολιστικές στρατηγικές, ορισμένες εφαρμόζουν στοχευμένες δράσεις που εστιάζουν σε μεμονωμένους επιστημονικούς κλάδους. Όσον αφορά τα μαθηματικά, η **Λιθουανία** έχει καταρτίσει σχέδιο για τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης. Το σχέδιο αυτό επικεντρώνεται στη στήριξη των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στην επικαιροποίηση των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών. Στην **Τσεχία**, έως και 100 σχολεία εφαρμόζουν πιλοτικά νέα προγράμματα σπουδών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τα οποία προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία και δίνουν έμφαση σε στοιχεία όπως η μαθηματική συλλογιστική και η μάθηση βάσει έργων. Για την υποστήριξη της ανάγνωσης και της γλώσσας, η **Αυστρία** θέσπισε νέα σφραγίδα

ποιότητας της ανάγνωσης για τα δημοτικά σχολεία. Τα νέα προγράμματα σπουδών STEM της **Ιρλανδίας** παρέχουν επικαιροποιημένες προδιαγραφές για τη βιολογία, τη φυσική και τη χημεία καθώς και για τα νέα αντικείμενα της εκπαίδευσης για το κλίμα και της βιώσιμης ανάπτυξης. Διάφορες πρωτοβουλίες στοχεύουν στη βελτίωση του γραμματισμού σε θέματα υπολογιστών και πληροφοριών. Η **Σλοβενία** θα καθιερώσει νέο μάθημα για την πληροφορική και τις ψηφιακές τεχνολογίες στην έβδομη τάξη του βασικού σχολείου από το 2028/2029 και μετά. Η **Πολωνία** και η **Μάλτα**, μέσω στήριξης από τον ΜΑΑ και το ΕΚΤ+, κλιμακώνουν τη διανομή ταμπλετών και φορητών υπολογιστών, ενώ η **Λετονία** στηρίζει τους μαθητές με την παροχή ψηφιακών συσκευών, πρόσβασης στο διαδίκτυο και εξατομικευμένης παιδαγωγικής στήριξης. Η **Πολωνία** καθιέρωσε νέο μάθημα για την αγωγή του πολίτη στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και για την εκπαίδευση σε θέματα υγείας σε όλα τα επίπεδα, παρέχοντας επίσης στήριξη στους εκπαιδευτικούς μέσω χρηματοδοτούμενων σχετικών εγχειριδίων διδασκαλίας και σεμιναρίων κατάρτισης.

Η ενίσχυση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, με έμφαση στην ελκυστικότητα και την ποιότητα, εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων των μαθητών. Στην **Αυστρία**, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών έχει εξορθολογιστεί και θα συνδέεται στενότερα με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην πράξη. Επίσης, σχεδιάζεται να προβλεφθεί η επιλογή διπλής διαδρομής, στο πλαίσιο της οποίας οι σπουδαστές θα διδάσκουν σε επιλεγμένα σχολεία για ένα εξάμηνο κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Αρκετές χώρες έχουν αυξήσει τους μισθούς των εκπαιδευτικών, όπως η **Βουλγαρία**, η **Λιθουανία**, η **Ουγγαρία** και η **Σλοβενία**. Το 2024 η **Ουγγαρία** άρχισε να υλοποιεί σημαντική μισθολογική μεταρρύθμιση, με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ+, για την αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών σε τουλάχιστον 80 % του μέσου μισθού άλλων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έως τον Ιανουάριο του 2025. Η **Ιρλανδία** και η **Πολωνία** προσφέρουν στους νέους εκπαιδευτικούς συμβάσεις διδασκαλίας αορίστου χρόνου μετά από ένα έτος διδασκαλίας, μειώνοντας τη διάρκεια της απαιτούμενης πρακτικής πείρας. Η τρέχουσα μεταρρύθμιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και της σταδιοδρομίας του εκπαιδευτικού στη **Σουηδία** αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Νέο έργο που χρηματοδοτείται από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) της ΕΕ θα στηρίξει την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στο **Βέλγιο** (Φλάνδρα) και στις **Κάτω Χώρες** για τη βελτίωση της συνάφειας και της αποτελεσματικότητας της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών στην ψηφιακή εκπαίδευση. Τα κράτη μέλη, για να εξασφαλίσουν διδασκαλία υψηλής ποιότητας στους τομείς STEM, εστιάζουν επίσης στην ετοιμότητα των εκπαιδευτικών. Η **Γερμανία** έχει δρομολογήσει διάφορες πρωτοβουλίες, όπως η κατάρτιση εκπαιδευτικών QuaMath, ενώ η **Εσθονία** προσφέρει μικροδιαπιστευτήρια στο πρόγραμμα της Ακαδημίας Εκπαιδευτικών, για παράδειγμα σε θέματα που σχετίζονται με τους τομείς STEM, ώστε να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να εξειδικεύονται περαιτέρω ενόσω εργάζονται.

Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να καταβάλλουν προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και τις εκπαιδευτικές ανισότητες, με ισχυρή χρηματοδοτική στήριξη από την ΕΕ. Τουλάχιστον 2 700 σχολεία στην **Ισπανία** προβλέπεται να λάβουν στήριξη για τη μείωση της εγκατάλειψης του σχολείου και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου από μαθητές με χαμηλές επιδόσεις μέσω του «προγράμματος προσανατολισμού, προόδου και εκπαιδευτικού εμπλουτισμού», στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Ισπανίας. Το πρόγραμμα εστιάζει σε σχολεία με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές προκλήσεις και σημαντικό ποσοστό ευάλωτων μαθητών σε κανονικές τάξεις. Στο **Λουξεμβούργο**, η ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης θα αυξηθεί από τα 16 στα 18 έτη από τον Σεπτέμβριο του 2026, ενώ η Εθνική Υπηρεσία Νεολαίας εντοπίζει τους νέους που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο και

επικοινωνεί μαζί τους σε προσωπικό επίπεδο για να τους παράσχει καθοδήγηση. Η **Σλοβακία** σχεδιάζει διπλό καθεστώς αιτιολόγησης απουσιών για την αύξηση της λογοδοσίας των σχολείων.

Οι συνεχιζόμενες προσπάθειες έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση της εμφάνισης και της αυξανόμενης χρήσης της ΤΝ στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Η **Εσθονία** σχεδιάζει να ενσωματώσει με συστηματικό τρόπο τα εργαλεία ΤΝ και τη σχετική κατάρτιση στην εκπαίδευση με το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ΤΝ «AI Leap» («TI-Hüppe»), το οποίο δρομολογήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2025. Αποσκοπεί στην ενσωμάτωση εργαλείων και δεξιοτήτων ΤΝ στο εκπαιδευτικό σύστημα, παρέχοντας πρόσβαση σε κορυφαίες εφαρμογές ΤΝ και σε σχετική κατάρτιση για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Η **Ισπανία** έχει δημιουργήσει νέα κατεύθυνση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) στην ΤΝ και στα δεδομένα καθώς και ολοκληρωμένες ψηφιακές ενότητες σε όλα τα υφιστάμενα προγράμματα. Στη **Φινλανδία**, η υπεύθυνη και αποτελεσματική ενσωμάτωση της ΤΝ στα μαθησιακά περιβάλλοντα καθοδηγείται από συστάσεις για την ΤΝ, οι οποίες συνίστανται σε εθνικές νομικές υποχρεώσεις και γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τους παρόχους εκπαίδευσης και το προσωπικό. Ομοίως, η **Γαλλία** έχει θεσπίσει νομικό και δεοντολογικό πλαίσιο για τη χρήση της ΤΝ στα σχολεία και θα επιτρέψει στα εργαλεία ΤΝ να συμβάλουν στην εξατομίκευση της μάθησης βασικών δεξιοτήτων στην πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η **Ιρλανδία** έχει επίσης ως στόχο να στηρίξει τους εκπαιδευτικούς και να διατηρήσει την ακεραιότητα στην αξιολόγηση των μαθητών παρέχοντας καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση της ΤΝ στη διδασκαλία και τη μάθηση. Αναπτύσσει στρατηγικές και εργαλεία για την εφαρμογή της ΤΝ στη σχολική εκπαίδευση. Στην **Κροατία** αναπτύσσεται νέο πρόγραμμα σπουδών που θα εστιάζει στην ΤΝ και στις αναδυόμενες ψηφιακές τεχνολογίες προκειμένου να βελτιωθούν οι ψηφιακές ικανότητες των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευομένων. Η ενσωμάτωση της ΤΝ στα προγράμματα σπουδών και η στοχευμένη κατάρτιση των εκπαιδευτικών αποτελούν επίσης μέρος της στρατηγικής της **Μάλτας**, η οποία εισάγει εργαλεία ΤΠΕ και ΤΝ σε όλα τα σχολικά επίπεδα και αποσκοπεί στη βελτίωση του γραμματισμού στους τομείς της ψηφιακής τεχνολογίας και της ΤΝ.

Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων EEK συνεχίστηκε, για παράδειγμα μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, αναβαθμισμένων υποδομών και διαδρομών διά βίου μάθησης. Αρκετές χώρες έχουν θεσπίσει ή επικαιροποιήσει τις εθνικές στρατηγικές EEK. Η **Κύπρος** αναπτύσσει νέα στρατηγική EEK και δρομολόγησε μεγάλα έργα υποδομών που χρηματοδοτούνται από το ΣΑΑ και το ΤΔΜ, ενώ ίδρυσε τεχνικά γυμνάσια σε πιλοτική βάση, με στόχο την παροχή μιας πιο ευέλικτης διαδρομής που συνδυάζει τη γενική και την επαγγελματική εκπαίδευση με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ+. Ένα κύμα νομοθετικών μεταρρυθμίσεων στηρίζει επίσης τις εθνικές προσπάθειες για τη βελτίωση της ανταπόκρισης της EEK. Στην **Ισπανία**, το ρυθμιστικό πλαίσιο για την EEK ενισχύθηκε περαιτέρω, προσανατολιζόμενο σε μια ισχυρότερη προσέγγιση μάθησης στον χώρο εργασίας και μαθητείας, ενώ η δομή των προγραμμάτων σπουδών, οι συνιστώσες του συστήματος και η διακυβέρνηση ρυθμίζονται από διάφορα βασιλικά διατάγματα τα οποία στηρίζουν επίσης τη δημιουργία Κέντρων Αριστείας και την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση στην κατάρτιση. Για την καλύτερη ευθυγράμμιση της προσφοράς κατάρτισης με τη ζήτηση της αγοράς εργασίας, η **Πολωνία** δρομολόγησε τη δημιουργία βιομηχανικών κέντρων δεξιοτήτων που φέρνουν σε επαφή σχολές EEK, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εργοδότες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Η **Εσθονία** συνέχισε τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας της για την EEK και τη μάθηση ενηλίκων με σκοπό την προώθηση ευέλικτων μαθησιακών διαδρομών και τη στήριξη της ανάπτυξης μικροδιαπιστευτηρίων.

Η επέκταση της πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας μάθηση στον χώρο εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα. Το νομικό πλαίσιο για τη διττή ΕΕΚ στη **Βουλγαρία** έχει επικαιροποιηθεί, ενώ έχουν διατεθεί πρόσθετοι δημόσιοι πόροι για την κάλυψη των κοινωνικών εισφορών και των εισφορών υγείας των σπουδαστών στη διττή εκπαίδευση, ώστε να διασφαλίζεται η καλύτερη συνεργασία με τους εργοδότες και η ευρύτερη υιοθέτηση της ενδοεταιρικής κατάρτισης. Άλλα κράτη μέλη έχουν δώσει προτεραιότητα στον ενήλικο πληθυσμό και στις ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Η **Σουηδία** διέθεσε επιπλέον 900 εκατ. σουηδικές κορόνες (SEK) (περίπου 80 εκατ. EUR) για την επέκταση της επαγγελματικής εκπαίδευσης των ενηλίκων, ώστε να καταστεί δυνατή η δημιουργία περισσότερων θέσεων σπουδών πλήρους φοίτησης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων. Προκειμένου να δημιουργηθούν περισσότερα εργασιακά περιβάλλοντα που θα δέχονται μαθητευομένους, η επιχορήγηση για τους επιβλέποντες στον τομέα της εκπαίδευσης μέσω μαθητείας διπλασιάζεται επίσης σε 7 000 SEK (περίπου 624 EUR) ετησίως. Η ενίσχυση της ψηφιοποίησης και της βιωσιμότητας στην ΕΕΚ αποτελεί επίσης κορυφαία προτεραιότητα. Οι επενδύσεις της **Ισπανίας** περιλαμβάνουν τη μετατροπή περισσότερων από 1 200 αιθουσών διδασκαλίας σε χώρους εφαρμοσμένης τεχνολογίας, πάνω από 25 000 δράσεις κατάρτισης διάρκειας 30 ωρών για εκπαιδευτικούς ΕΕΚ σε πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες καθώς και την επέκταση των δίγλωσσων κύκλων κατάρτισης ΕΕΚ. Οι δράσεις αυτές είναι ενσωματωμένες στο ΣΑΑ και αναμένεται να ενισχύσουν τόσο τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων όσο και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας.

Τα κράτη μέλη στηρίζουν τις προσπάθειες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να εκσυγχρονίσουν τα συστήματά τους, να ενισχύσουν τους δεσμούς με την αγορά εργασίας και να δώσουν ώθηση στη διεθνοποίηση. Ενώ ο αριθμός των ατόμων που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξάνεται σταθερά, δίνεται όλο και μεγαλύτερη έμφαση στη διασφάλιση εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας και στην αύξηση της συνάφειάς της με την αγορά εργασίας για την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων. Με τη στήριξη του ΕΚΤ+, η **Βουλγαρία** ενισχύει τη μάθηση βάσει ικανοτήτων και τη διεθνοποίηση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το εθνικό σχέδιο της **Κύπρου** για τη βελτίωση και αναβάθμιση της ανώτερης εκπαίδευσης επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας και της αριστείας, στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και στην προώθηση της διεθνοποίησης. Η **Τσεχία** σκοπεύει να εισαγάγει στις νέες ανώτερες επαγγελματικές σχολές προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σύντομου κύκλου, ενώ η **Ισπανία** έχει θεσπίσει διαδικασίες για την επικύρωση της άτυπης και της μη τυπικής μάθησης. Ορισμένες χώρες θέσπισαν πρόσφατα στρατηγικές διεθνοποίησης για την αύξηση της κινητικότητας και της διεθνοποίησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εθνική στρατηγική κινητικότητας και διεθνοποίησης της **Αυστρίας** για την τριτοβάθμια εκπαίδευση 2020-30 στηρίζει την κινητικότητα για όλες τις ομάδες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην προώθηση της ακαδημαϊκής κινητικότητας υψηλής ποιότητας. Η **Γερμανία** ελπίζει να αυξήσει την ελκυστικότητά της για τους διεθνείς φοιτητές με την ελάφρυνση των νομικών απαιτήσεων (θεωρήσεις, όροι πρόσβασης) και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε προγράμματα μέσω της αυξημένης αναγνώρισης δεξιοτήτων και πτυχίων, μαθημάτων γλώσσας, στέγασης και παροχής συμβουλών. Η **Πολωνία**, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+), αναπτύσσει την πρώτη της στρατηγική διεθνοποίησης για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία θα ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2025.

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν μέτρα για την αύξηση και τη βελτίωση της μάθησης ενηλίκων σύμφωνα με τις πρωτοβουλίες της Ένωσης Δεξιοτήτων. Αρκετά κράτη μέλη εφαρμόζουν πιλοτικά τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης ως προσέγγιση της κατάρτισης

προσανατολισμένη στη ζήτηση. Στη **Σλοβακία**, τον Ιανουάριο του 2025 άρχισε να ισχύει νέος νόμος για την εκπαίδευση ενηλίκων με στόχο την ενίσχυση του συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων και την ενθάρρυνση της μη τυπικής εκπαίδευσης, ιδίως με την πιλοτική εφαρμογή των ατομικών λογαριασμών μάθησης. Παρότι στόχος των ατομικών λογαριασμών μάθησης είναι να παρέχουν καθολική πρόσβαση στην κατάρτιση, ορισμένα πιλοτικά έργα επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες ομάδες. Για παράδειγμα, στην **Κύπρο**, πιλοτικό πρόγραμμα χορηγεί 2 400 EUR σε διάστημα τριών ετών σε μακροχρόνια ανέργους και ενήλικες χαμηλού επιπέδου προσόντων με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ+. Ένα καλοσχεδιασμένο σύστημα μάθησης ενηλίκων απαιτεί βιώσιμη χρηματοδότηση. Η **Λετονία**, με την υποστήριξη του ΕΚΤ+, εξέδωσε, τον Ιούλιο του 2025, κανονισμούς για τη σύσταση ταμείων δεξιοτήτων, τα οποία θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου και επαρκώς χρηματοδοτούμενου συστήματος μάθησης ενηλίκων, με τη συμμετοχή των εργοδοτών. Το πιλοτικό έργο αποσκοπεί στην παροχή κατάρτισης σε περισσότερα από 4 700 άτομα έως το 2029. Πιλοτικό έργο θα εφαρμόζεται έως το 2029. Για την ευθυγράμμιση των δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, αρκετές χώρες βελτιώνουν τις στρατηγικές για τις δεξιότητες και τα συστήματα πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες. Έως τα τέλη του 2025 η **Ισπανία** διεξάγει έρευνα στο πλαίσιο του ΣΑΑ για τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες μέσω έρευνας που πραγματοποιείται σε βασικούς τομείς με σκοπό τον σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων για την κάλυψη των απαιτήσεων κατάρτισης και επανειδίκευσης. Τον Ιούνιο του 2025 το **Λουξεμβούργο** θέσπισε προορατικό πρόγραμμα διαχείρισης της απασχόλησης και της επανειδίκευσης / αναβάθμισης των δεξιοτήτων, το «Skills-Plan». Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να λαμβάνουν μέτρα για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής προσέγγισης σχετικά με τα μικροδιαπιστευτήρια, ενισχύοντας την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση και, παράλληλα, καθιστώντας τις δεξιότητες ορατές και εύκολα συγκρίσιμες σε ολόκληρη την ΕΕ. Τον Σεπτέμβριο του 2025 η **Ουγγαρία** θέσπισε νέο κανονισμό σχετικά με τα προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε μικροδιαπιστευτήρια στην εκπαίδευση ενηλίκων, δίνοντας τη δυνατότητα για συντομότερα προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων με βάση διαπιστευμένα εγχειρίδια ΕΕΚ. Η **Ισπανία** συμπεριέλαβε στο οικείο ΣΑΑ σχέδιο δράσης για τη δημιουργία πλαισίου για την ανάπτυξη των μικροδιαπιστευτηρίων. Η Ισπανία εργάζεται επίσης για την παροχή μικροδιαπιστευτηρίων με σκοπό τη στήριξη συγκεκριμένων γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας. Η αναγνώριση των ικανοτήτων που αποκτώνται μέσω εργασιακής εμπειρίας και μη τυπικής μάθησης εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα σε όλα τα κράτη μέλη. Τον Ιούνιο του 2024 η **Κροατία** εξέδωσε νέο κανονισμό που επιτρέπει την αναγνώριση της προηγούμενης μάθησης, με ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ενηλίκων χαμηλού επιπέδου προσόντων και των ατόμων που αναζητούν εργασία. Η μεταρρύθμιση ευθυγραμμίζει στενότερα την επικύρωση με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και ενισχύει τις διαδρομές μέσω των οποίων κάποιος μπορεί να αποκτήσει πιστοποιημένα επαγγελματικά προσόντα. Στη **Μάλτα**, τον Σεπτέμβριο του 2024 δημοσιεύθηκαν επικαιροποιημένες εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την αναθεώρηση του πλαισίου επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, ώστε να προωθηθεί μια πιο συνεκτική και φιλική προς τον πάροχο προσέγγιση, υποστηριζόμενη από βελτιωμένη διασφάλιση ποιότητας και συντονισμό των ενδιαφερόμενων μερών.

Έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων στην εκπαίδευση. Για παράδειγμα, στο **Βέλγιο**, οι κυβερνήσεις της Ομοσπονδίας Βαλονίας-Βρυξελλών και της περιφέρειας Βαλονίας ενέκριναν νέα συμφωνία συνεργασίας για την ψηφιακή εκπαίδευση στην υποχρεωτική εκπαίδευση και στην εκπαίδευση ενηλίκων, η οποία διασφαλίζει την απόκτηση ελάχιστου συνόλου ψηφιακών δεξιοτήτων από όλους τους μαθητές και το προσωπικό, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων. Η **Μάλτα** δρομολόγησε στρατηγική για την ψηφιακή εκπαίδευση 2025-30, η οποία αποσκοπεί

στον εφοδιασμό των μαθητών με ψηφιακές δεξιότητες. Η **Φινλανδία** δρομολόγησε πρόγραμμα ψηφιοποίησης για τη συνεχή μάθηση στο πλαίσιο του ΣΑΑ, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών για τη στήριξη της ομαλής μετάβασης στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική ζωή. Στο πλαίσιο της πολιτικής ψηφιακού μετασχηματισμού για την εκπαίδευση (2025-2035), η οποία υποστηρίζεται με κονδύλια από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) και τον ΜΑΑ, η **Πολωνία** προχωρά στον εφοδιασμό των σχολείων με εξοπλισμό ΤΠΕ, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε ψηφιακές δεξιότητες καθώς και στην ανάπτυξη δικτύου παιδαγωγικών συντονιστών ΤΠΕ στα σχολεία (25 000 εκπαιδευτικοί θα εκπαιδευτούν ώστε να γίνουν συντονιστές έως το 2028). Ορισμένες χώρες επικεντρώνονται στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ενηλίκων και των πολιτών. Η **Βουλγαρία** δημιουργεί 760 ψηφιακούς συλλόγους, οι οποίοι θα παρέχουν στους ενήλικες δωρεάν πρόσβαση σε μαθήματα κατάρτισης σε ψηφιακές δεξιότητες (με προϋπολογισμό 116 εκατ. EUR από τον ΜΑΑ). Στο πλαίσιο του ΣΑΑ, η **Ισπανία** έχει δρομολογήσει βαθμιαία κατάρτιση με στόχο την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των ανέργων. Ορισμένες χώρες έχουν επίσης θεσπίσει μέτρα για να στηρίξουν την απόκτηση πιο προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων και τους επαγγελματίες ΤΠ. Η **Ισπανία** έχει θεσπίσει επαγγελματικά μαθήματα ψηφιακών δεξιοτήτων για την κατάρτιση περισσότερων από 10 000 επαγγελματιών μέσω εξειδικευμένων μαθημάτων διάρκειας τουλάχιστον 250 ωρών το καθένα στο πλαίσιο του ΣΑΑ. Το 2025 στη **Μάλτα**, η Αρχή Ψηφιακής Καινοτομίας της Μάλτας (MDIA) ξεκίνησε εκ νέου την εφαρμογή του προγράμματος ψηφιακών υποτροφιών Pathfinder, το οποίο έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την ειδίκευση των σπουδαστών στην ΤΝ και σε άλλους ψηφιακούς τομείς σε μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο. Η **Σουηδία** επενδύει 28 εκατ. SEK (περίπου 2,5 εκατ. EUR) το 2025 για να δώσει τη δυνατότητα σε επτά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να αναπτύξουν σύντομους κύκλους μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων με επίκεντρο την ΤΝ για επαγγελματίες σε διάφορους τομείς. Έως το 2026, με τη στήριξη του ΜΑΑ, η **Πολωνία** επιδιώκει την κατάρτιση τουλάχιστον 250 000 πολιτών σε ψηφιακές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο αποκλεισμού.

Σύμφωνα με το θεματολόγιο για τη διττή μετάβαση και τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα, τα κράτη μέλη επεκτείνουν τις πρωτοβουλίες κατάρτισης που αντιμετωπίζουν τη ζήτηση για πράσινες δεξιότητες σε όλους τους τομείς και τα επαγγέλματα. Τον Σεπτέμβριο του 2024 η **Ελλάδα** δρομολόγησε στο πλαίσιο του ΜΑΑ περισσότερα από 600 προγράμματα κατάρτισης που επικεντρώνονται στις πράσινες δεξιότητες, τα οποία παρέχονται από τις εθνικές υπηρεσίες απασχόλησης και απευθύνονται σε 50 000 εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα. Τα προγράμματα αυτά είναι ανοικτά σε άτομα που αναζητούν εργασία, εργαζομένους και επιχειρηματίες και περιλαμβάνουν θέματα όπως η βιώσιμη γεωργία, οι πράσινες τεχνολογίες και η ανανεώσιμη ενέργεια. Στο **Λουξεμβούργο**, η πρωτοβουλία «Skillsbridges» (γέφυρες δεξιοτήτων), η οποία ξεκίνησε το σχολικό έτος 2024/25 και αποτελεί μέρος του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, στηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση σύμφωνα με τις εθνικές πληροφορίες για τις δεξιότητες και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κατάρτιση για τομείς που επηρεάζονται από την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών, των μεταφορών και της μεταποίησης. Στη **Μάλτα** αναμένεται να πραγματοποιηθεί άσκηση χαρτογράφησης των ευκαιριών κατάρτισης στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης και των πράσινων θέσεων εργασίας, με στόχο τον εντοπισμό ελλείψεων ικανοτήτων και τη συμβολή στη διαμόρφωση χάρτη πορείας για τις πράσινες δεξιότητες ευθυγραμμισμένου με τις προβλέψεις για την αγορά εργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να στηρίζουν την απασχολησιμότητα των νέων, σύμφωνα με τις ενισχυμένες εγγυήσεις για τη νεολαία. Η **Μάλτα** δρομολόγησε, τον Φεβρουάριο του 2025, το οικείο πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία 3.0», με συνολικό προϋπολογισμό από το ΕΚΤ+ ύψους 10 εκατ. EUR. Στόχος του είναι η ενίσχυση των διαδρομών ενεργοποίησης των νέων μέσω της παροχής εξατομικευμένης στήριξης, στοχευμένης κατάρτισης και πρακτικής άσκησης. Η **Βουλγαρία** θέσπισε μέτρο χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ+ με την ονομασία «Θέσεις πρακτικής άσκησης για νέους», το οποίο παρέχει κίνητρα στους εργοδότες για να προσφέρουν συμβάσεις αορίστου χρόνου μετά από πρακτική άσκηση. Τον Σεπτέμβριο του 2024, με την υποστήριξη του ΕΚΤ+, η **Πορτογαλία** ενέκρινε το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης INICIAR. Συγχρηματοδοτεί το 65 % του κόστους της υποτροφίας που λαμβάνει ένας ασκούμενος και μπορεί να φτάσει το 80 % στις περιπτώσεις επαγγελματιών με υποεκπροσώπηση των φύλων, ατόμων με αναπηρία και περιφερειών της ενδοχώρας με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, καθώς και εάν υπογραφεί σύμβαση πλήρους απασχόλησης αορίστου χρόνου με τον ασκούμενο εντός 20 εργάσιμων ημερών από τη λήξη της πρακτικής άσκησης. Η **Πορτογαλία** εφαρμόζει επίσης μέτρο που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+, το οποίο παρέχει στους εργοδότες χρηματοδοτική στήριξη για την πρόσληψη και τη διατήρηση ειδικευμένων νέων, για παράδειγμα με την προώθηση της ποιότητας της απασχόλησης και τον καθορισμό αμοιβής κατάλληλης σε σχέση με τα προσόντα. Στην **Ελλάδα** βρίσκεται σε εξέλιξη μέτρο χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ+ για την προετοιμασία της ένταξης 25 000 άνεργων νέων (ηλικίας 18-29 ετών) στην αγορά εργασίας. Η **Ισπανία** συμπεριέλαβε στο οικείο ΣΑΑ τρία προγράμματα που στοχεύουν στην απασχόληση των νέων και εστιάζουν στην επίτευξη επαγγελματικής επάρκειας μέσω της κατάρτισης και της απασχόλησης, με ιδιαίτερη προσοχή στις δεξιότητες που σχετίζονται με το κλίμα και στις ψηφιακές δεξιότητες. Στη **Σουηδία** εφαρμόζονται σε δημοτικό και περιφερειακό επίπεδο μέτρα που στοχεύουν στους ΕΕΑΚ, τα οποία διευκολύνουν την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή, με έμφαση επίσης στην ψυχική υγεία.

Συνεχίζονται οι εργασίες για την προώθηση μεγαλύτερης ισότητας των φύλων στην απασχόληση και στα επίπεδα των αμοιβών. Στο **Λουξεμβούργο**, το 2024 θεσπίστηκε νόμος για τη δημιουργία «Παρατηρητηρίου για την Ισότητα των Φύλων» και «Ανώτατου Συμβουλίου για την Ισότητα των Φύλων». Αποστολή του Παρατηρητηρίου είναι η συλλογή δεδομένων, η παροχή πληροφοριών και η παρακολούθηση και ανάλυση των εξελίξεων όσον αφορά την ισότητα των φύλων. Το εννεαμελές Συμβούλιο μελετά όλα τα θέματα που αφορούν την ισότητα των φύλων και παρέχει σχετικές συμβουλές. Η **Γαλλία** έχει μεταφέρει την οδηγία για τις γυναίκες στα διοικητικά συμβούλια (ΕΕ 2022/2381) στο πλαίσιο του νόμου Copé-Zimmermann, ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της ισότητας των φύλων στις μεγάλες εταιρείες. Στη **Φινλανδία**, η κυβέρνηση και οι κεντρικές οργανώσεις της αγοράς εργασίας διαπραγματεύτηκαν κοινά μέτρα για την ισότητα των αμοιβών για την περίοδο 2024-27. Στόχος του προγράμματος για την ισότητα των αμοιβών είναι να μειωθεί το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των φύλων σε λιγότερο από 15 % έως το 2027. Η **Τσεχία**, η **Φινλανδία**, η **Πολωνία** και η **Σλοβακία** έλαβαν όλες μέτρα για τη μεταφορά της οδηγίας για τη μισθολογική διαφάνεια στο εθνικό τους δίκαιο, ενισχύοντας την αρχή της ίσης αμοιβής για ίδια εργασία μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επίσης, σε όλα τα κράτη μέλη έχουν επίσης καταβληθεί περαιτέρω προσπάθειες για να βελτιωθεί η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής για τα άτομα που ασκούν γονική μέριμνα. Στη **Δανία**, το δικαίωμα απουσίας και επιδόματος μητρότητας των γονέων παρατάθηκε από τρεις μήνες συνολικά σε 12 μήνες για κάθε γονέα στην περίπτωση νοσηλείας νεογνών. Στο **Βέλγιο**, οι γονείς με μακροχρόνιες ευθύνες έναντι παιδιού σε καθεστώς αναδοχής θα μπορούν πλέον να ζητούν γονική άδεια. Άλλα κράτη μέλη παρέχουν στις γυναίκες περισσότερα κίνητρα για να εργαστούν. Η **Ιταλία** παρέχει μερική απαλλαγή από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης σε

μισθωτές και μη μισθωτές μητέρες τουλάχιστον δύο παιδιών. Το επίδομα χορηγείται μόνο στις μητέρες τριών ή περισσότερων παιδιών με φορολογητέο εισόδημα έως 40 000 EUR ετησίως που δεν συμμετέχουν στο φορολογικό καθεστώς ενιαίου συντελεστή, έως το 10ο έτος του μικρότερου παιδιού και, από το 2027, έως το 18ο έτος του μικρότερου παιδιού. Το ετήσιο όριο δαπανών του μέτρου ανέρχεται στα 300 εκατ. EUR. Πρόγραμμα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης στην **Ελλάδα** προωθεί την επιχειρηματικότητα, με τη δημιουργία νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων από 5 880 ανέργους ηλικίας 30-59 ετών, με έμφαση στις άνεργες γυναίκες. Το ποσό της στήριξης για τις νέες επιχειρήσεις / τους δικαιούχους ανέρχεται στα 17 000 EUR.

Σε πολλά κράτη μέλη καταβάλλονται προσπάθειες για την ενίσχυση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας. Ορισμένες χώρες στρέφονται στον δημόσιο τομέα για τη βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Για παράδειγμα, στην **Ελλάδα** πρόγραμμα επιδοτούμενης απασχόλησης καλύπτει έως και το 75 % του μισθού και των εισφορών 1 000 ανέργων με αναπηρία, οι οποίοι πρόκειται να απασχοληθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση. Το πρόγραμμα θα έχει διάρκεια 18 μήνες και έχει ως στόχο την ένταξη των συμμετεχόντων στην αγορά εργασίας. Στην **Ισπανία**, οι μεταρρυθμίσεις των διαδικασιών επιλογής της δημόσιας διοίκησης θα τις προσαρμόσουν καλύτερα στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Το **Λουξεμβούργο** τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο για τα άτομα με αναπηρία, επικαιροποιώντας τους ορισμούς, επεκτείνοντας τα δικαιώματα και βελτιώνοντας τους μηχανισμούς στήριξης για την ενίσχυση της νομικής, κοινωνικής και επαγγελματικής τους ένταξης. Η **Σουηδία** επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει περισσότερο τους εργοδότες σχετικά με τη στήριξη που διατίθεται για τα άτομα με αναπηρία στην απασχόληση και έχει αναθέσει στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης να υλοποιήσουν πρωτοβουλίες ενημέρωσης.

2.3 Κατευθυντήρια γραμμή 7: Βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η εφαρμογή της κατευθυντήριας γραμμής 7 για την απασχόληση, βάσει της οποίας συνιστάται στα κράτη μέλη να βελτιώσουν τη λειτουργία των αγορών εργασίας και την αποτελεσματικότητα του κοινωνικού διαλόγου. Καλύπτονται, μεταξύ άλλων, η εξισορρόπηση ευελιξίας και ασφάλειας στις πολιτικές της αγοράς εργασίας, η πρόληψη του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, η προσαρμογή στις νέες μεθόδους εργασίας καθώς και η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Οι στόχοι αυτοί συνάδουν με τις αρχές 4 (ενεργός υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης), 5 (ασφαλής και ευπροσάρμοστη απασχόληση), 7 (ενημέρωση για τους όρους απασχόλησης και προστασία σε περίπτωση απολύσεων), 8 (κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων), 10 (υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας) και 13 (επίδομα ανεργίας) του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Επίσης, εξετάζονται η προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και η συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη βάση υφιστάμενων εθνικών πρακτικών. Στην ενότητα 2.3.1 εξετάζονται οι πτυχές που σχετίζονται με την ποιότητα των θέσεων εργασίας, τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας και το μέλλον της εργασίας, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού. Η μακροχρόνια ανεργία και οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας αναλύονται περαιτέρω στο πλαίσιο της παρούσας κατευθυντήριας γραμμής. Τέλος, στην παρούσα ενότητα εξετάζεται ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και η σημασία του κοινωνικού διαλόγου, καθώς και της διενέργειας κατάλληλων διαβουλεύσεων με την

κοινωνία των πολιτών για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών. Στην ενότητα 2.3.2 αναφέρονται τα μέτρα πολιτικής που λαμβάνουν τα κράτη μέλη στους τομείς αυτούς.

2.3.1 Βασικοί δείκτες

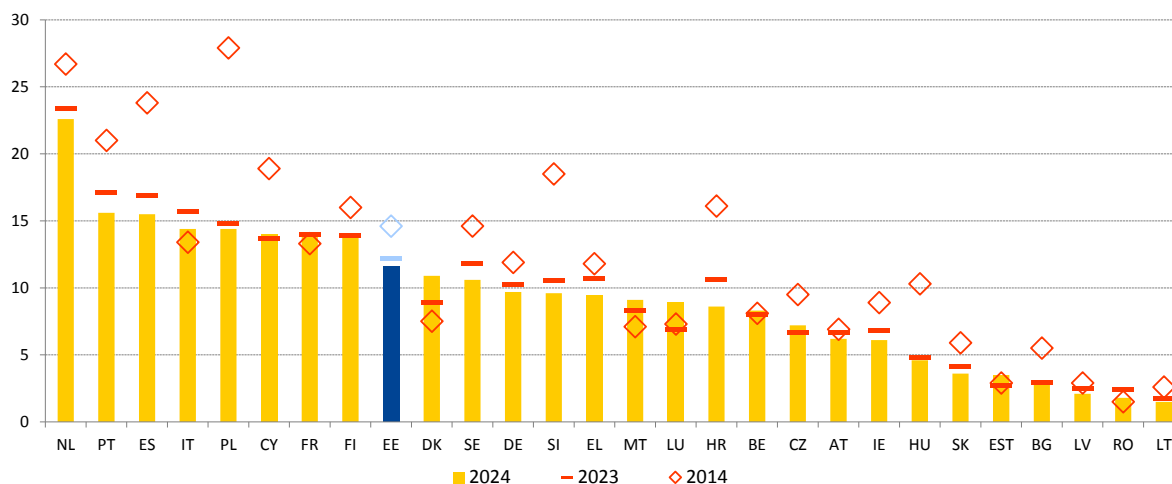
Οι ευέλικτες συμβατικές ρυθμίσεις μπορούν να συμβάλουν στην κάλυψη των απαιτήσεων της αγοράς εργασίας, αλλά μπορούν επίσης να συμβάλουν στον μεγαλύτερο κατακερματισμό της αγοράς εργασίας και να επηρεάσουν αρνητικά την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Οι άτυπες μορφές εργασίας, όπως η προσωρινή και η μερική απασχόληση, μπορούν να προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία τόσο στους εργοδότες όσο και στους εργαζομένους και μπορούν να χρησιμεύσουν ως «εφαλτήρια» για την εξασφάλιση της σταθερότητας της απασχόλησης και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να περιορίσουν την ανοδική κινητικότητα, να παρατείνουν την αστάθεια και να προσφέρουν κακές συνθήκες εργασίας. Συχνά συνδέονται με χαμηλότερες αποδοχές, περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνική προστασία, κατάρτιση και εκπροσώπηση¹⁹⁴. Μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε μείωση της ελκυστικότητας ορισμένων τομέων και επαγγελμάτων, επιτείνοντας τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού εάν οι αμοιβές είναι χαμηλές και οι συνθήκες εργασίας κακές¹⁹⁵. Οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα χαμηλού επιπέδου προσόντων πλήττονται περισσότερο από τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας. Μεταξύ άλλων, οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας που ενθαρρύνουν τη μετάβαση σε θέσεις εργασίας υψηλότερης ποιότητας, η παροχή κινήτρων στους εργοδότες ώστε να προσλαμβάνουν εργαζομένους για μόνιμη και πλήρη απασχόληση, σε συνδυασμό με επαρκή πρόσβαση σε κοινωνική προστασία και ευκαιρίες μάθησης, μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας.

¹⁹⁴ Eurofound, [Labour market segmentation](#) (Κατακερματισμός της αγοράς εργασίας), European Industrial Relations Dictionary (Ευρωπαϊκό λεξικό εργασιακών σχέσεων), 2019.

¹⁹⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social developments in Europe 2024](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024· και Eurofound, [Company practices to tackle labour shortages](#) (Εταιρικές πρακτικές για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

Διάγραμμα 2.3.1: Κατά την τελευταία δεκαετία, το ποσοστό της προσωρινής απασχόλησης έχει μειωθεί, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου μεταξύ όλων των εργαζομένων (ηλικίας 20-64 ετών, ως %, ετήσια στοιχεία)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR το 2023 και το 2024. Διακοπή στη σειρά για τη DK το 2023 και για τη BG το 2024.

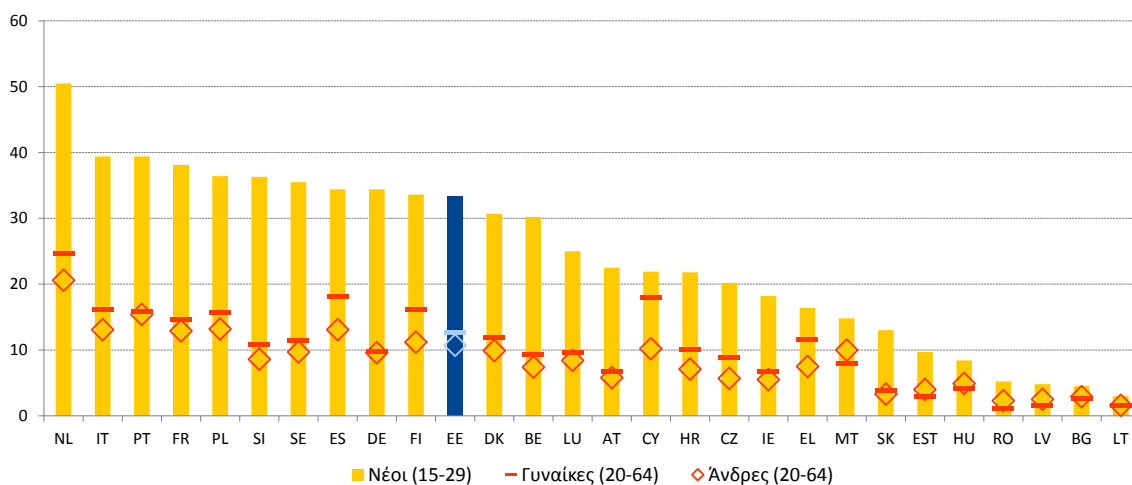
Πηγή: Eurostat, [lfsi_pt_a], ΕΕΔ της ΕΕ.

Το ποσοστό των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου στην ΕΕ συνέχισε να μειώνεται σε ένα πλαίσιο υψηλών και αυξανόμενων ποσοστών απασχόλησης, ωστόσο οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθούν να είναι σημαντικές¹⁹⁶. Το ποσοστό των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου επί του συνόλου των εργαζομένων (ηλικίας 20-64 ετών) συνέχισε την πτωτική του τάση και έφθασε το 11,6 % το 2024. Το ποσοστό αυτό είναι κατά 0,6 εκατοστιαία μονάδα χαμηλότερο σε σχέση με το προηγούμενο έτος και κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από ό,τι πριν από μια δεκαετία —βλ. διάγραμμα 2.3.1. Παρότι στην πλειονότητα των κρατών μελών σημειώθηκε παρόμοια εξέλιξη, το χάσμα μεταξύ των υψηλότερων και των χαμηλότερων ποσοστών προσωρινής απασχόλησης παραμένει σημαντικό, στις 21,1 εκατοστιαίες μονάδες. Οι Κάτω Χώρες (22,6 %) καθώς και η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πολωνία (πάνω από ή περίπου 15 %) συνέχισαν να καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ το 2024, ενώ τα ποσοστά ήταν κάτω από 3 % στη Βουλγαρία, στη Λετονία, στη Ρουμανία και στη Λιθουανία.

¹⁹⁶ Ως εργαζόμενοι με συμβάσεις ορισμένου χρόνου νοούνται οι εργαζόμενοι με σύμβαση ορισμένου χρόνου, των οποίων η κύρια εργασία θα λήξει είτε μετά την παρέλευση προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος είτε μετά την παρέλευση χρονικού διαστήματος που δεν είναι γνωστό εκ των προτέρων.

Διάγραμμα 2.3.2: Τα ποσοστά προσωρινής απασχόλησης των νέων και των γυναικών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου μεταξύ των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) καθώς και μεταξύ γυναικών και ανδρών (ηλικίας 20-64 ετών) (ως %, 2024)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG.

Πηγή: Eurostat, [lfsi_pt_a], ΕΕΔ της ΕΕ.

Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου είναι σχεδόν τρεις φορές συχνότερες μεταξύ των νέων και πιο διαδεδομένες μεταξύ των γυναικών απ’ ό,τι μεταξύ των ανδρών, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Το 2024, μετά από μείωση κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το 2023, το 33,3 % των νέων εργαζομένων (ηλικίας 15-29 ετών) είχε σύμβαση ορισμένου χρόνου στην ΕΕ, έναντι μόλις 11,6 % μεταξύ όλων των εργαζομένων ηλικίας 20-64 ετών. Τα χαμηλότερα ποσοστά (κάτω από ή περίπου 5 %) καταγράφηκαν στη Βουλγαρία, στη Λετονία, στη Λιθουανία και στη Ρουμανία, ενώ στις Κάτω Χώρες, στην Ιταλία και στην Πορτογαλία τα ποσοστά ήταν περίπου ή άνω του 40 % —βλ. διάγραμμα 2.3.2. Στα περισσότερα κράτη μέλη (20), οι γυναίκες απασχολούνταν συχνότερα με συμβάσεις ορισμένου χρόνου από ό,τι οι άνδρες, με αποτέλεσμα το χάσμα μεταξύ των φύλων να ανέρχεται σε 1,9 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Στην Κύπρο, στη Φινλανδία και στην Ισπανία το χάσμα κυμαινόταν μεταξύ 5 και 7 εκατοστιαίων μονάδων, ενώ στη Λιθουανία, στη Γερμανία και στη Βουλγαρία το χάσμα κυμαινόταν μεταξύ 0,1 και 0,3 εκατοστιαίας μονάδας.

Πλαίσιο 6 του πυλώνα: Διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας στα κράτη μέλη της ΕΕ

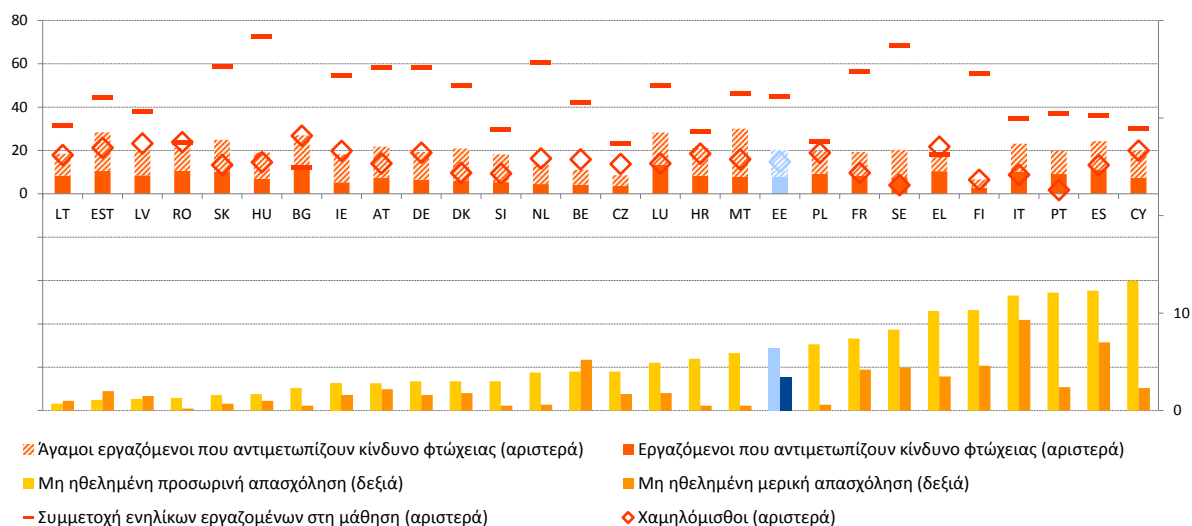
Η προώθηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας έχει καίρια σημασία για μια ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλή παραγωγικότητα και ικανότητα καινοτομίας, εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Η ποιότητα των θέσεων εργασίας καλύπτει διάφορες διαστάσεις που επηρεάζονται επίσης από τις διαρθρωτικές αλλαγές που σημειώνονται στην αγορά εργασίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ο ψηφιακός και ο πράσινος μετασχηματισμός, η δημογραφική αλλαγή, η εξέλιξη των συμβάσεων απασχόλησης και των μορφών εργασίας, οι εξελισσόμενες νοοτροπίες στον χώρο εργασίας και οι ευρύτερες κοινωνικές αξίες και στόχοι, όπως η απαγόρευση των διακρίσεων και οι ίσες ευκαιρίες. Όπως συζητήθηκε στο πλαίσιο

της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) και αποτυπώνεται στη γνώμη της EMCO προς το Συμβούλιο EPSCO του Ιουνίου 2025¹⁹⁷, η ποιότητα των θέσεων εργασίας περιλαμβάνει παραδοσιακές διαστάσεις όπως οι επαρκείς αποδοχές και οι δίκαιοι μισθοί, η ασφάλεια της εργασίας και της σταδιοδρομίας καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Όλα αυτά τα στοιχεία είναι αλληλεξαρτώμενα στοιχεία και, σε συνδυασμό, μπορούν να δημιουργήσουν έναν ενάρετο κύκλο προσωπικής ενδυνάμωσης, παραγωγικότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, όπως υπογραμμίζεται στη γνώμη της EMCO, η ασφάλεια και η υγεία στην εργασία, σε συνδυασμό με την ευεξία στην εργασία, τη βέλτιστη διευθέτηση του χρόνου εργασίας, την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και την εργασιακή αυτονομία, μπορούν να θέσουν τα θεμέλια τόσο για προσωπική όσο και για επαγγελματική εξέλιξη καθώς και για οργανωτική επιτυχία. Η επιτυχία αυτή μπορεί να προέλθει, για παράδειγμα, από τη μεγαλύτερη δημιουργικότητα και λογοδοσία, την αύξηση των κινήτρων και της παραγωγικότητας και τη μείωση της επαγγελματικής εξουθένωσης. Επίσης, η εκπροσώπηση και η οργάνωση των συλλογικών συμφερόντων, η ισότητα των φύλων και οι ίσες ευκαιρίες καθώς και οι προσπάθειες για την προώθηση της μετάβασης από την αδήλωτη και την ελλιπώς δηλωμένη εργασία στην επίσημη απασχόληση αποτελούν κρίσιμους οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης μιας δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς αγοράς εργασίας. Τέλος, ο βαθμός και το είδος της κοινωνικής προστασίας που παρέχεται στις διάφορες μορφές απασχόλησης αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της ποιότητας των θέσεων εργασίας. Ο επικείμενος χάρτης πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας, ο οποίος αναπτύσσεται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους της ΕΕ, συνιστά ανανεωμένη δέσμευση για την προώθηση ανθεκτικών στις μελλοντικές εξελίξεις ποιοτικών θέσεων εργασίας σε μια ανταγωνιστική ΕΕ. Θα παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ευκαιριών των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας όσον αφορά τις ποιοτικές θέσεις εργασίας και θα συμβάλει στη δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, στην πρόβλεψη των αλλαγών και στην ταχύτερη παρέμβαση σε περίπτωση απειλής αναδιάρθρωσης. Ο χάρτης πορείας περιγράφει πρωτοβουλίες και εργαλεία που έχουν ως στόχο να ευθυγραμμιστεί η πολιτική για την απασχόληση με τις ανάγκες μιας ταχέως εξελισσόμενης οικονομίας, αλλά παράλληλα να παραμείνει θεμελιωμένη στις αρχές της ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, της κοινωνικής προόδου και της πλήρους απασχόλησης. Επίσης, δίνει έμφαση σε βασικούς παράγοντες διευκόλυνσης που προωθούν ποιοτικές θέσεις εργασίας σε ένα φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον και ζητεί την επιβολή των υφιστάμενων κοινωνικών δικαιωμάτων, ποιοτικές υπηρεσίες για όλους και σε όλες τις περιφέρειες, επαρκή χρηματοδότηση και ενισχυμένο κοινωνικό διάλογο και συλλογικές διαπραγματεύσεις.

¹⁹⁷ Βλ. τη [γνωμοδότηση της Επιτροπής Απασχόλησης σχετικά με τις διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας](#) που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών του Ιουνίου 2025.

Οι επιδόσεις όσον αφορά την ποιότητα των θέσεων εργασίας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των διαστάσεων

Ποσοστό εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας (ηλικίας 18-64 ετών), 2024, ως % των απασχολούμενων και ως % των άγαμων απασχολούμενων· συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (ηλικίας 25-64 ετών) (κατά τους τελευταίους 12 μήνες), 2022, ως % των απασχολούμενων· ποσοστό μη ηθελημένης προσωρινής και μερικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 15-64 ετών), 2024, ως % των εργαζομένων, χαμηλόμισθοι, 2022, ως % των εργαζομένων

Σημείωση: Τα στοιχεία σχετικά με τη μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση για τη LV είναι διαθέσιμα μόνο για τον λόγο [JOB_TCTR] και για τη SK για τον λόγο [NF_PJOB]. Διακοπή στη σειρά για τη BG και διαφορετικός ορισμός για την ES και τη FR τόσο για τη μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση όσο και για τη μη ηθελημένη μερική απασχόληση. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για την EST [JOB_TCTR] και για τις MT, AT και SI για [NF_PJOB]. Διακοπή στη σειρά για την HR και προσωρινά στοιχεία για τη LT όσον αφορά και τα δύο ποσοστά εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας. Διακοπή στη σειρά όσον αφορά τη συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση για τις FR, IT και RO.

Πηγή: Eurostat, [tesem190], [lfsa_eetpgar], [tespm070], [ilc_iw02], [earn_ses_pub1s], [Ειδική εξαγωγή στοιχείων για το ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες χωρίς την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας \(GOJT\), από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων.](#)

Οι επιδόσεις όσον αφορά τις διάφορες διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ καθώς και μεταξύ των διαστάσεων εντός του ίδιου κράτους μέλους. Για παράδειγμα, η Βουλγαρία, παρόλο που έχει χαμηλά ποσοστά μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης¹⁹⁸ και μη ηθελημένης μερικής απασχόλησης¹⁹⁹ [2,3 % και 0,5 % των εργαζομένων (ηλικίας 15-64 ετών), αντίστοιχα], έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας (12,1 %) και έναν από τους υψηλότερους αριθμούς θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων (3,5 ανά 100 000 εργαζομένους). Η Φινλανδία έχει σχετικά υψηλά ποσοστά μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης (10,3 %) και μη ηθελημένης μερικής απασχόλησης (4,6 %). Ταυτόχρονα, το ποσοστό εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας είναι σχετικά χαμηλό (2,8 %), περισσότεροι από τους μισούς (55,5 %) απασχολούμενους συμμετέχουν σε κατάρτιση και τα θανατηφόρα ατυχήματα είναι σχετικά λίγα (1 ανά 100 000 εργαζομένους). Η Σλοβακία καταγράφει σχετικά υψηλό ποσοστό εργαζομένων που

¹⁹⁸ Ως μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση νοείται εδώ η απασχόληση που οφείλεται είτε στον λόγο «δεν βρέθηκε θέση εργασίας αορίστου χρόνου» [lfsa_etgar] είτε στον λόγο «η θέση εργασίας ήταν διαθέσιμη μόνο με σύμβαση ορισμένου χρόνου» [lfsa_etgar].

¹⁹⁹ Ως μη ηθελημένη μερική απασχόληση νοείται η απασχόληση που οφείλεται στη «μη εύρεση εργασίας πλήρους απασχόλησης» [lfsa_eetpgar].

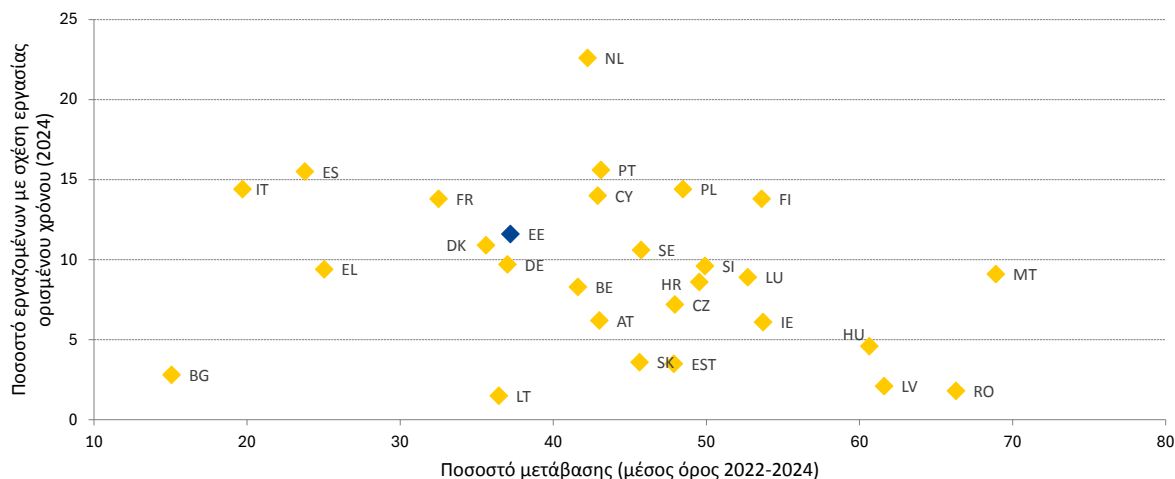
αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας (10,3 %), αλλά έχει καλές επιδόσεις σε όλες τις άλλες διαστάσεις που αναφέρονται ανωτέρω. Άλλα κράτη μέλη, όπως η Ιταλία και η Ισπανία, αντιμετωπίζουν προκλήσεις σε πολλές διαστάσεις της ποιότητας των θέσεων εργασίας.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας στις διάφορες διαστάσεις της. Για παράδειγμα, η **Σλοβακία** ολοκλήρωσε τη μεταφορά της οδηγίας για τους κατώτατους μισθούς στο εθνικό της δίκαιο τον Νοέμβριο του 2024. Η εφαρμογή της οδηγίας θα συμβάλει στην εξασφάλιση επαρκών αποδοχών στο κατώτερο τμήμα της κατανομής του εισοδήματος. Αυτό επιτυγχάνεται με τη θέσπιση κριτηρίων για την αξιολόγηση της επάρκειας του νόμιμου κατώτατου μισθού, την αύξηση του μηχανισμού αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής στο 60 % του μέσου μηνιαίου μισθού του προηγούμενου έτους και τη δημιουργία επιτροπής κατώτατων μισθών με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Στο πλαίσιο ευρύτερης μεταρρύθμισης της αγοράς εργασίας, τον Ιούνιο του 2025 η **Σλοβενία** θέσπισε αυστηρότερες απαιτήσεις για τις εταιρείες προσωρινής απασχόλησης και ενίσχυσε τη ρυθμιστική εποπτεία των εν λόγω εταιρειών με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου. Τον Ιούνιο του 2024 η **Ελλάδα** θέσπισε την ψηφιακή κάρτα εργασίας ως πιλοτικό έργο που αποσκοπεί στην πλήρη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων, διασφαλίζοντας την παρακολούθηση του πραγματικού χρόνου εργασίας και της αμοιβής των εργαζομένων. Στόχος είναι η καταπολέμηση των καταχρηστικών πολιτικών αδήλωτων υπερωριών καθώς και των παράνομων αλλαγών και υπερωριών. Η **Ιταλία** επέκτεινε τις φορολογικές εκπτώσεις για την πρόσληψη εργαζομένων με συμβάσεις αορίστου χρόνου και θέσπισε απαλλαγές από τις κοινωνικές εισφορές από το 2025-29 για τους εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που προσλαμβάνουν μόνιμο προσωπικό σε ορισμένους τομείς. Με τη στήριξη του ΜΑΑ, η **Ισπανία** θέσπισε σχέδιο δράσης για τη δημιουργία πλαισίου για την ανάπτυξη μικροδιαπιστευτηρίων και εργάζεται για την παροχή μικροδιαπιστευτηρίων που θα καλύπτουν πολυάριθμες διαφορετικές δράσεις κατάρτισης με σκοπό τον εφοδιασμό των εργαζομένων με ειδικές γνώσεις και δεξιότητες που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας. Επίσης, το 2025, μέσω διαπραγματεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους, ο κατώτατος μισθός αυξήθηκε κατά 700 EUR ετησίως, προς όφελος περίπου 2,4 εκατομμυρίων εργαζομένων. Το **Λουξεμβούργο**, για να ενδυναμώσει την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, εξέδωσε, τον Μάρτιο του 2025, διάταγμα για την επικαιροποίηση της προστασίας στον χώρο εργασίας από καρκινογόνους, μεταλλαξιογόνους και τοξικούς για την αναπαραγωγή παράγοντες, ενισχύοντας τις υποχρεώσεις των εργοδοτών όσον αφορά την παρακολούθηση, τη διερεύνηση υποκατάστασης και τους ελέγχους υγιεινής.

Σε ορισμένα κράτη μέλη καταγράφονται σχετικά υψηλά ποσοστά προσωρινής απασχόλησης και χαμηλά ποσοστά μετάβασης σε θέσεις εργασίας αορίστου χρόνου. Η κατάσταση αυτή μπορεί να δείχνει ότι υφίστανται προκλήσεις όσον αφορά τον ρόλο των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ως «εφαλτηρίων» για τη μετάβαση σε πιο μακροπρόθεσμη μόνιμη απασχόληση. Μεταξύ των χωρών με τα υψηλότερα ποσοστά εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, η Ιταλία και η Ισπανία κατέγραψαν ποσοστά μετάβασης κάτω από ή περίπου 20 % (έναντι 37,2 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ), ενώ στις Κάτω Χώρες και στην Πορτογαλία τα ποσοστά υπερέβησαν το 40 % —βλ. διάγραμμα 2.3.3. Από την άλλη πλευρά, στην Ουγγαρία, στη Λετονία και στη Ρουμανία, τα ποσοστά των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου ήταν κάτω του 5 % και στη Μάλτα κάτω του 10 %, αλλά τα ποσοστά μετάβασης σε συμβάσεις αορίστου χρόνου ήταν πολύ υψηλά, μεταξύ 60-70 %. Αυτά τα υψηλά ποσοστά μετάβασης υποδηλώνουν ότι υφίστανται αποτελεσματικές οδοί μετάβασης από την προσωρινή στη μόνιμη απασχόληση.

Διάγραμμα 2.3.3: Τα ποσοστά μετάβασης σε συμβάσεις αορίστου χρόνου στην ΕΕ χαρακτηρίζονται από σημαντική ανομοιογένεια μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου μεταξύ όλων των εργαζομένων (ηλικίας 20-64 ετών) το 2024 και ποσοστό μετάβασης σε θέσεις εργασίας αορίστου χρόνου (άτομα ηλικίας 15-64 ετών) (μέση τιμή για το 2022, το 2023 και το 2024).

Σημείωση: Για τα ποσοστά μετάβασης από συμβάσεις ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου λαμβάνεται υπόψη η ευρύτερη ηλικιακή ομάδα των 15-64 ετών. Το ποσοστό εργασιακής μετάβασης δεν είναι διαθέσιμο για τη DE το 2022, για τη DK το 2024 και για το LU το 2023. Διακοπή στη σειρά το 2023 για τη FR. Προσωρινά στοιχεία το 2024 για τη LT. Για την προσωρινή απασχόληση χρησιμοποιείται η ηλικιακή ομάδα των 20-64 ετών, σύμφωνα με τον πρωταρχικό δείκτη του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων για την απασχόληση και τη σχετική ανάλυση στην ενότητα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR το 2024. Διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024.

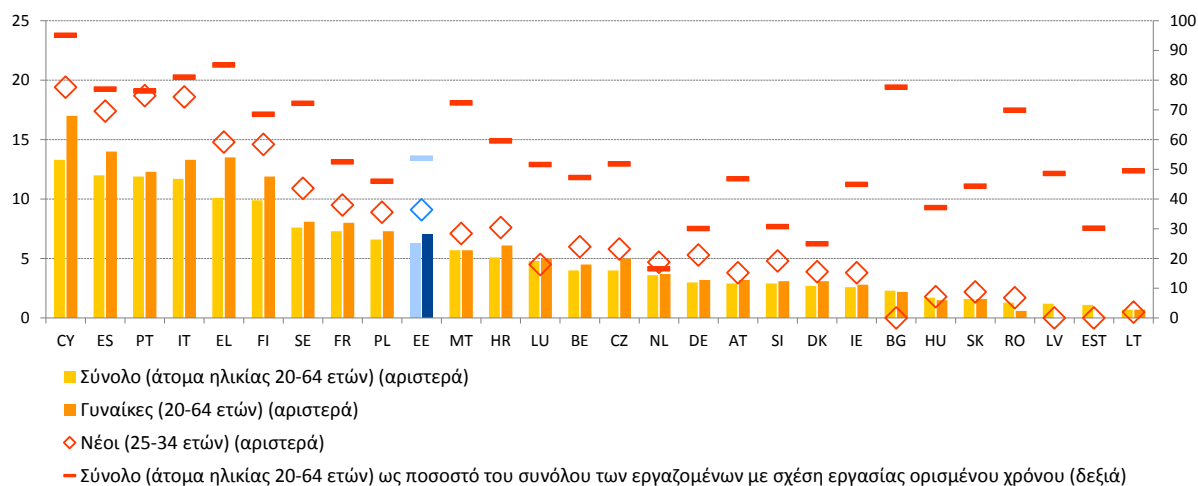
Πηγή: Eurostat, [lfsi_pt_a], ΕΕΔ της ΕΕ και [ilc_lvhl32], EU-SILC.

Η μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση επηρεάζει σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού, με έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και υψηλότερα ποσοστά για τους νέους και τις γυναίκες. Η μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση είναι ενδεικτική καταστάσεων στις οποίες η συμβατική ρύθμιση δεν αντικατοπτρίζει τις προτιμήσεις των εργαζομένων για ευελιξία. Το 2024 ένας στους δύο εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου (ηλικίας 20-64 ετών) (53,7 %, περίπου 10,6 εκατομμύρια εργαζόμενοι) βρισκόταν σε τέτοια συμβατική ρύθμιση χωρίς να το επιθυμεί, αντιπροσωπεύοντας συνολικά το 6,4 % του συνόλου των εργαζομένων. Μεταξύ όλων των εργαζομένων, το ποσοστό των εργαζομένων με καθεστώς μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης κυμαινόταν από 10 % και άνω στην Κύπρο, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Ιταλία και στην Ελλάδα έως περίπου 1 % και κάτω στην Εσθονία και στη Λιθουανία —βλ. διάγραμμα 2.3.4. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, τα ποσοστά για τις γυναίκες ήταν υψηλότερα από αυτά για τους άνδρες, εκτός από τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία και τη Λιθουανία. Μεταξύ των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, το ποσοστό των εργαζομένων με καθεστώς μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης κυμαινόταν από περίπου 16-25 % στις Κάτω Χώρες και στη Δανία έως 95,1 % στην Κύπρο. Ενώ τόσο οι Κάτω Χώρες όσο και η Ισπανία έχουν υψηλά ποσοστά προσωρινής απασχόλησης, οι Κάτω Χώρες έχουν το χαμηλότερο ποσοστό εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου που βρίσκονται σε τέτοιο καθεστώς χωρίς να το επιθυμούν, με μέσα ποσοστά μετάβασης, ενώ στην Ισπανία τρεις στους τέσσερις εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου βρίσκονται στο καθεστώς αυτό χωρίς να το επιθυμούν και τα ποσοστά μετάβασης είναι σχετικά χαμηλά. Η κατάσταση αυτή αναδεικνύει τον διττό χαρακτήρα της προσωρινής εργασίας, είτε ως επιλεγμένης ευέλικτης μορφής απασχόλησης και πιθανής πορείας προς τη σταθερή απασχόληση, είτε ως

αποτέλεσμα περιορισμένων εναλλακτικών λύσεων και χαμηλών ποσοστών μετάβασης σε σταθερές θέσεις εργασίας για τους εργαζομένους.

Διάγραμμα 2.3.4: Η μη ηθελημένη προσωρινή απασχόληση επηρεάζει έναν στους δύο εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και ιδίως τις γυναίκες και τους νέους

Εργαζόμενοι με καθεστώς μη ηθελημένης προσωρινής απασχόλησης ως ποσοστό του συνολικού αριθμού εργαζομένων (20-64 ετών) (ως %, 2024)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για τις LV, MT, AT, SI, EST και SK. Στοιχεία για το σύνολο, και σύνολο ως ποσοστό του συνόλου των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου μόνο για την ένδειξη «Θέση εργασίας διαθέσιμη μόνο με σύμβαση ορισμένου χρόνου» για τη LV και μόνο για την ένδειξη «Δεν βρέθηκε μόνιμη θέση εργασίας» για τη SK. Στοιχεία για τις γυναίκες και τους νέους δεν είναι διαθέσιμα για τη LV και την EST και μόνο για την ένδειξη «Δεν βρέθηκε μόνιμη θέση εργασίας» για τη SK και τη RO.

Πηγή: Eurostat, [lfsa_etgar], ΕΕΔ της ΕΕ.

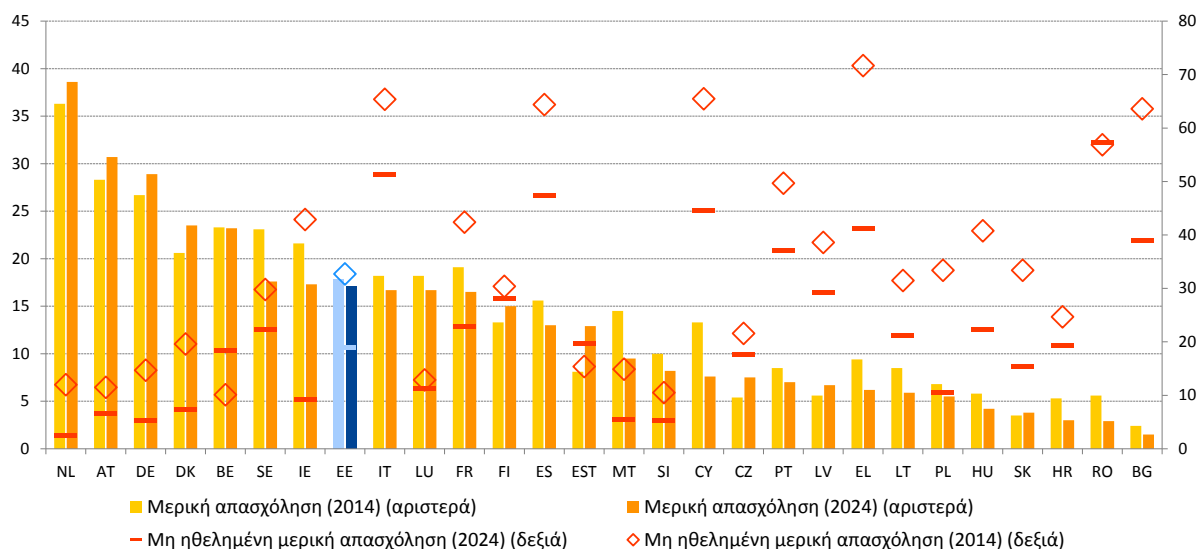
Η μερική απασχόληση στην ΕΕ μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία και η οικεία συνιστώσα μη αναγκαστικού χαρακτήρα μειώθηκε επίσης, αλλά παρέμεινε σημαντική σε ορισμένα κράτη μέλη. Από το 2014 το ποσοστό της μερικής απασχόλησης επί της συνολικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) μειώθηκε κατά 0,7 εκατοστιαία μονάδα και ανήλθε στο 17,1 % το 2024. Σε τρία κράτη μέλη (Κάτω Χώρες, Αυστρία, Γερμανία), περίπου ή πάνω από το 30 % της συνολικής απασχόλησης ήταν μερική απασχόληση, ενώ πέντε κράτη μέλη ανέφεραν ποσοστά κάτω του 5 % (Ουγγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ρουμανία, Βουλγαρία). Οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη ομάδα εργαζομένων μερικής απασχόλησης (βλ. ενότητα 2.2). Καθώς τα ποσοστά απασχόλησης αυξήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία και οι αγορές εργασίας παρουσίαζαν όλο και πιο μεγαλύτερη στενότητα, η μη ηθελημένη μερική απασχόληση μειωνόταν συνεχώς, καθώς οι εργοδότες δυσκολεύονται να καλύψουν τις κενές θέσεις πλήρους απασχόλησης²⁰⁰. Κατά συνέπεια, το 2024 το 18,9 % της συνολικής μερικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 15-64 ετών) ήταν μη ηθελημένη, έναντι 32,7 % πριν από μία δεκαετία. Επίσης, εν προκειμένω, υπάρχει σημαντική ανομοιογένεια μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ στην Ισπανία, στην Ιταλία και στη Ρουμανία περίπου ένας στους δύο εργαζομένους μερικής απασχόλησης βρίσκεται σε τέτοιο καθεστώς χωρίς να το επιθυμεί, στη Μάλτα, στη Σλοβενία,

²⁰⁰ ΟΟΣΑ, [OECD Employment Outlook 2025: Can We Get Through the Demographic Crunch?](#) (Εκθεση του ΟΟΣΑ «Προοπτικές για την απασχόληση: Μπορούμε να ξεπεράσουμε τη δημογραφική κρίση;»), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες περίπου ή λιγότερο από το 5 % των εργαζομένων μερικής απασχόλησης βρίσκεται σε τέτοια ρύθμιση χωρίς να το επιθυμεί.

Διάγραμμα 2.3.5: Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης μειώθηκε ελαφρώς, ενώ οι διαφορές όσον αφορά την οικεία συνιστώσα αναγκαστικού χαρακτήρα παραμένουν ισχυρές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό μερικής απασχόλησης επί της συνολικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) και ποσοστό μη ηθελημένης μερικής απασχόλησης ως ποσοστό επί της συνολικής μερικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) (ως %, ετήσια στοιχεία)

Σημείωση: Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Όσον αφορά τη μερική απασχόληση διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024. Όσον αφορά τη μη ηθελημένη μερική απασχόληση, διακοπή στη σειρά για τη FR το 2014 και τη BG το 2021 και στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για τις MT, HR SI το 2024 και τις NL το 2014.

Πηγή: Eurostat, [lfsi_pt_a] και [lfsa_eppgai], ΕΕΔ της ΕΕ.

Το ποσοστό των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ, ωστόσο παρατηρούνται έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η αυτοαπασχόληση χωρίς υπαλλήλους, παρότι είναι επίσης ενδεικτική επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, μπορεί να εκληφθεί επιπλέον ως ένδειξη «ψευδούς» αυτοαπασχόλησης η οποία αποκρύπτει σχέσεις εξαρτημένης εργασίας²⁰¹. Το 2024 το 9,0 % της συνολικής απασχόλησης (άτομα ηλικίας 20-64 ετών) στην ΕΕ αφορούσε αυτοαπασχολούμενους χωρίς υπαλλήλους²⁰². Παρότι το ποσοστό αυτό μειώθηκε κατά 0,1 εκατοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το 2023, εξακολουθούσε να αντιπροσωπεύει 17,7 εκατομμύρια εργαζομένους το 2024. Τα υψηλότερα ποσοστά αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους επί του συνόλου της απασχόλησης καταγράφηκαν στην Τσεχία, στην Ιταλία και στις Κάτω Χώρες, σε ποσοστό 13 % ή περίπου 13 %, καθώς και στην Πολωνία σε ποσοστό 14,1 % και στην Ελλάδα σε ποσοστό 19,1 %. Τα χαμηλότερα ποσοστά (κάτω του 5 %) παρατηρήθηκαν στη Δανία, στη Γερμανία και στο Λουξεμβούργο. Συνολικά, το 15 % των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους στην ΕΕ μπορεί να θεωρηθεί οικονομικά εξαρτώμενο²⁰³, με τα υψηλότερα

²⁰¹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2023](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2023), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

²⁰² Eurostat, [lfsa_egaps] και [lfsi_emp_a], ΕΕΔ της ΕΕ. Ο ορισμός διαφέρει στην ES και τη FR (βλ. μεταδεδομένα).

²⁰³ Ως οικονομικά εξαρτώμενοι αυτοαπασχολούμενοι νοούνται οι αυτοαπασχολούμενοι χωρίς υπαλλήλους που εργάστηκαν κατά τους τελευταίους 12 μήνες για έναν μόνο πελάτη ή για έναν κυρίαρχο πελάτη, και ο πελάτης αυτός καθόριζε τις ώρες εργασίας τους.

ποσοστά να καταγράφονται στους τομείς της γεωργίας, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών καθώς και της υγείας και άλλων υπηρεσιών²⁰⁴. Μεταξύ αυτών, περίπου το 40 % αναφέρει ότι αντιμετωπίζει τουλάχιστον κάποια δυσκολία στην επίτευξη των στόχων του.

Η φτώχεια των εργαζομένων σταθεροποιήθηκε στην ΕΕ το 2024 μετά από μια περίοδο σταδιακής κάμψης, αλλά εξακολούθησε να πλήττει σχεδόν έναν στους δώδεκα εργαζομένους. Το ποσοστό των απασχολούμενων ατόμων ηλικίας 18-64 ετών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας μειώθηκε σε 8,2 % στην Ένωση το 2024, από 8,3 % το 2023²⁰⁵, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από αυτό της περιόδου πριν από την πανδημία COVID-19 (από 9,1 % το 2019 και 9,8 % το 2016). Οι εργαζόμενοι σε άτυπες μορφές εργασίας πλήττονται σχετικά περισσότερο, καθώς συχνά έχουν χαμηλότερες ετήσιες αποδοχές και χαμηλότερη ένταση εργασίας. Μεταξύ των νοικοκυριών με υψηλή ένταση εργασίας, το 2024 το ποσοστό φτώχειας των εργαζομένων ήταν χαμηλότερο από το ένα τρίτο του ποσοστού για τα νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας²⁰⁶. Η μεγαλύτερη αύξηση των μισθών μεταξύ των εργαζόμενων νοικοκυριών χαμηλότερου εισοδήματος, η οποία υποβοηθήθηκε επίσης από τις έντονες αυξήσεις των κατώτατων μισθών από το 2022, συνέβαλε στη βελτίωση της κατάστασης των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος τα τελευταία χρόνια (βλ. ενότητα 2.1.1)²⁰⁷. Το 2024 η Ρουμανία ήταν η χώρα στην οποία σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση της φτώχειας των εργαζομένων (κατά 4,3 εκατοστιαίες μονάδες, στο 10,7 % το 2024), παρότι εξακολουθούσε να υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ (8,2 %). Στο Λουξεμβούργο, στη Λετονία και στην Πορτογαλία καταγράφηκαν επίσης σημαντικές μειώσεις (κατά 1,4 εκατοστιαία μονάδα, 1 εκατοστιαία μονάδα και 0,8 εκατοστιαία μονάδα, αντίστοιχα), ωστόσο τα ποσοστά παρέμειναν και στις τρεις χώρες γύρω ή πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (13,4 %, 8,5 % και 9,2 % αντίστοιχα). Αντίθετα, η φτώχεια των εργαζομένων αυξήθηκε κατά 1,2 εκατοστιαία μονάδα στη Σλοβακία. Το Λουξεμβούργο, η Βουλγαρία και η Ισπανία κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων (13,4 %, 12,1 % και 11,3 %, αντίστοιχα). Όπως και τα προηγούμενα έτη, τα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων ήταν υψηλότερα μεταξύ των πολιτών τρίτων χωρών, των εργαζομένων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, των εργαζομένων μερικώς απασχολησών, των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και των νοικοκυριών με συντηρούμενα τέκνα²⁰⁸. Η φτώχεια των εργαζομένων ήταν επίσης υψηλότερη για τους άνδρες σε σύγκριση με τις γυναίκες.

²⁰⁴ Eurofound, [Ευρωπαϊκή Έρευνα για τις Συνθήκες Εργασίας 2024: Πρώτα πορίσματα](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

²⁰⁵ Eurostat, [[ilc iw01](#)], EU-SILC. Τα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων υπολογίζονται με βάση το εισόδημα του προηγούμενου έτους.

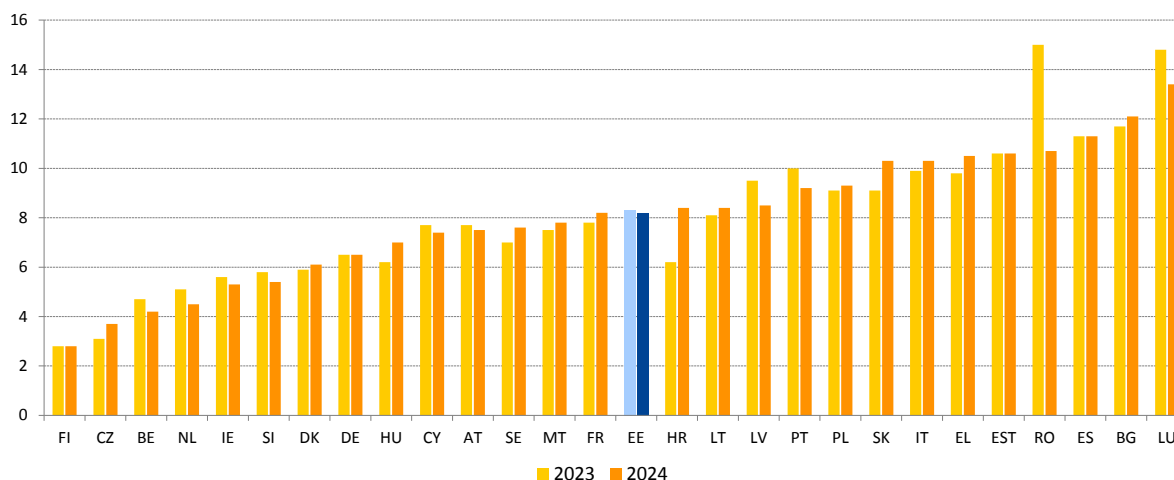
²⁰⁶ Βλ. Eurostat, [[ilc iw03](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

²⁰⁷ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Labour Market and Wage Developments in Europe, Annual review 2025](#) (Εξελίξεις ως προς την αγορά εργασίας και τους μισθούς στην Ευρώπη, Ετήσια ανασκόπηση 2025), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

²⁰⁸ Βλ. Eurostat, [[ilc iw15](#)], [[ilc iw04](#)], [[ilc iw07](#)], [[ilc iw05](#)], [[ilc iw02](#)], EU-SILC.

Διάγραμμα 2.3.6: Το ποσοστό φτώχειας των εργαζομένων παρέμεινε εν γένει σταθερό το 2024 στην ΕΕ, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό εργαζομένων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας (ηλικίας 18-64 ετών) (ως %, ετήσια στοιχεία)

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά το 2023 για τη DE και την HR. Διακοπή στη σειρά το 2024 για την HR.

Προσωρινά στοιχεία το 2024 για τη LT.

Πηγή: Eurostat [tespm070], EU-SILC.

Ο επιταχυνόμενος ψηφιακός μετασχηματισμός αναδιαμορφώνει τις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας, με έναν στους δέκα εργαζομένους στην ΕΕ να χρησιμοποιεί παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη για την εργασία του. Η τεχνητή νοημοσύνη (TN) και η αλγοριθμική διαχείριση προσφέρουν ισχυρά εργαλεία για την προώθηση της καινοτομίας, την τόνωση της παραγωγικότητας, για παράδειγμα μέσω της αυτοματοποίησης και της διευκόλυνσης της εκτέλεσης των καθηκόντων των εργαζομένων, καθώς και για την ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Η χρήση της TN και των συστημάτων αλγοριθμικής διαχείρισης στον χώρο εργασίας, όταν ο σχεδιασμός και η εφαρμογή τους πραγματοποιούνται υπεύθυνα, μπορεί να αυξήσει την αποδοτικότητα, να εξορθολογίσει τις προσλήψεις, να μειώσει τη μεροληψία και να βελτιώσει την ποιότητα των θέσεων εργασίας (βλ. επίσης ενότητα 2.1.1). Ωστόσο, η διαχείριση των εργαλείων αυτών πρέπει να είναι κατάλληλη ώστε να αντιμετωπίζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο οι ανησυχίες σχετικά με την αυξημένη εργασιακή πίεση, τη συνεχή παρακολούθηση, τη πιθανή μεροληψία και τους κινδύνους για την προστασία των δεδομένων των εργαζομένων. Σύμφωνα με έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2025, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι θεωρούν γενικότερα ότι η TN και οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν θετικό αντίκτυπο στις θέσεις εργασίας τους, στην οικονομία και στην ποιότητα ζωής τους²⁰⁹. Ταυτόχρονα, το 84 % πιστεύει ότι απαιτείται προσεκτική διαχείριση της TN, ιδίως στον χώρο εργασίας. Το 2024 το 12 % των εργαζομένων στην ΕΕ χρησιμοποιούσε διάφορες μορφές παραγωγικής TN στο πλαίσιο της εργασίας του για την απλούστευση πολύπλοκων πνευματικών καθηκόντων ή για τη λήψη συστάσεων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να εργάζονται²¹⁰. Η χρήση της παραγωγικής TN ήταν ιδιαίτερα υψηλή μεταξύ των διευθυντικών στελεχών (23 %) και των επαγγελματιών (28 %) καθώς και στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (28 %). Η υιοθέτησή της διέφερε επίσης μεταξύ των κρατών μελών. Στο Βέλγιο, στη Δανία, στις Κάτω Χώρες, στη Σουηδία και στο Λουξεμβούργο, ποσοστό μεταξύ 20 και 25 % των εργαζομένων χρησιμοποιεί ήδη

²⁰⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 554 — Τεχνητή νοημοσύνη και το μέλλον της εργασίας](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

²¹⁰ Eurofound, [European Working Conditions Survey 2024: Πρώτα πορίσματα](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

τέτοια εργαλεία, ενώ στην Ιταλία, στην Ελλάδα, στη Ρουμανία και στην Πορτογαλία το ποσοστό αυτό είναι μόλις 5 % ή μικρότερο. Επιπλέον, η χρήση της ψηφιακής παρακολούθησης στην εργασία και η αλγοριθμική διαχείριση των εργασιακών διαδικασιών μετασχηματίζουν τον τρόπο οργάνωσης, συντονισμού, παρακολούθησης και διαχείρισης της εργασίας²¹¹. Η ψηφιακή παρακολούθηση είναι πιο διαδεδομένη στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένων της Σλοβενίας, της Τσεχίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας, της Λετονίας καθώς και της Μάλτας και της Κύπρου. Πέρα από τις δύο συνηθέστερες πρακτικές (παρακολούθηση των ωρών εργασίας και των κινήσεων εισόδου/εξόδου), στις χώρες αυτές συχνά χρησιμοποιούνται επίσης οι πρακτικές της παρακολούθησης μέσω διαδικτύου, της τηλεοπτικής εγκατάστασης επίβλεψης (CCTV), της παρακολούθησης των κλήσεων και της παρακολούθησης της θέσης των οχημάτων. Ωστόσο, γενικά μεταξύ των κρατών μελών ο βαθμός ανομοιογένειας ήταν σημαντικός όσον αφορά τη συχνότητα και τους τύπους ψηφιακής παρακολούθησης. Όσον αφορά την αλγοριθμική διαχείριση, σύμφωνα με τα στοιχεία σχετικής έρευνας ο χρόνος εργασίας του 24 % των εργαζομένων της ΕΕ καθορίζεται αυτόματα. Ο κανονισμός της ΕΕ για την ΤΝ καθορίζει σαφές σύνολο κανόνων βάσει κινδύνου για τους φορείς ανάπτυξης και εφαρμογής ΤΝ όσον αφορά συγκεκριμένες χρήσεις της ΤΝ, διασφαλίζοντας την ασφάλεια, τα θεμελιώδη δικαιώματα και την ανθρωποκεντρική ΤΝ και, παράλληλα, ενισχύοντας την υιοθέτηση, τις επενδύσεις και την καινοτομία στην ΤΝ σε ολόκληρη την ΕΕ²¹². Παράλληλα, η στρατηγική για την εφαρμογή της ΤΝ²¹³, η οποία προωθεί την υιοθέτηση της ΤΝ σε 10 βιομηχανίες της ΕΕ και στον δημόσιο τομέα, αναγνωρίζει τη σημασία της υπεύθυνης και επωφελούς χρήσης της ΤΝ στον χώρο εργασίας.

Η οδηγία για την εργασία σε πλατφόρμες διευκολύνει τον ορθό προσδιορισμό του καθεστώτος απασχόλησης των εργαζομένων σε πλατφόρμες και προωθεί τη διαφάνεια, τη δικαιοσύνη, την ανθρώπινη εποπτεία, την ασφάλεια και τη λογοδοσία στην αλγοριθμική διαχείριση. Το 2025 43 εκατομμύρια εργαζόμενοι αναμένεται να εργάζονται μέσω μίας ή περισσότερων ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση²¹⁴. Η εργασία σε πλατφόρμες μπορεί να προσφέρει ευελιξία και πρωτογενές ή πρόσθετο εισόδημα και να βελτιώσει την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, μειώνοντας παράλληλα τα εμπόδια εισόδου στην αγορά εργασίας για τους νέους και τις ευάλωτες ομάδες, όπως οι μετανάστες και τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, η εργασία σε πλατφόρμες συνδέεται επίσης με επισφάλεια, χαμηλές αποδοχές, περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνική προστασία καθώς και με προκλήσεις που σχετίζονται με την αδιαφανή αλγοριθμική διαχείριση. Επιπλέον, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας μέσω ψηφιακών πλατφορμών πραγματοποιείται διαδικτυακά, οι διασυνοριακές ροές εργασίας εντοπίζονται

²¹¹ Gonzalez Vazquez, I., Fernandez Macias, E., Wright, S. και Villani, D., [Digital Monitoring, Algorithmic Management and the Platformisation of Work in Europe](#) (Ψηφιακή παρακολούθηση, αλγοριθμική διαχείριση και επικράτηση της πλατφόρμας στην Ευρώπη), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025. Ως ψηφιακή παρακολούθηση νοείται η πρακτική της συλλογής δεδομένων μέσω ψηφιακών συσκευών σχετικά με τη διαδικασία παραγωγής με σκοπό την παρακολούθηση διαφόρων πτυχών της εργασίας και των ίδιων των εργαζομένων. Ως αλγοριθμική διαχείριση νοείται η χρήση τεχνολογιών βασισμένων στα δεδομένα, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνεται η ΤΝ, για τη μερική τουλάχιστον αυτοματοποίηση ορισμένων πτυχών της διαχείρισης και του συντονισμού του εργατικού δυναμικού, σε συνδυασμό με τη συλλογή δεδομένων και την επιτήρηση των εργαζομένων.

²¹² Βλ. [κανονισμό \(ΕΕ\) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη](#).

²¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την εφαρμογή της ΤΝ \[COM\(2025\) 723 της 8ης Οκτωβρίου 2025\]](#).

²¹⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, [Ενωσιακοί κανόνες για την εργασία σε πλατφόρμα](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

δύσκολα και, σε πολλές περιπτώσεις, είναι κρυφές. Τα περισσότερα άτομα που εργάζονται μέσω πλατφορμών στην ΕΕ θεωρούνται αυτοαπασχολούμενοι, παρότι εκτιμάται ότι έως και 5,5 εκατομμύρια δεν είναι στην πραγματικότητα αυτοαπασχολούμενοι. Περίπου το 55 % των εργαζομένων σε πλατφόρμες αμειβεται λιγότερο από τον κατώτατο μισθό²¹⁵. Η οδηγία για την εργασία σε πλατφόρμες εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2024²¹⁶ με στόχο τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας για τους εργαζομένους σε πλατφόρμες και, παράλληλα, τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην ΕΕ. Η οδηγία αντιμετωπίζει ζητήματα που σχετίζονται με τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό του καθεστώτος απασχόλησης, την αλγοριθμική διαχείριση και τη διαφάνεια σε σχέση με τη διασυννοριακή εργασία, συμπληρώνοντας το υφιστάμενο κεκτημένο της Ένωσης²¹⁷. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ολοκληρώσουν τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2026.

Η ψηφιακή καινοτομία παρέχει τη δυνατότητα για πιο παραγωγικές και υψηλότερης ποιότητας θέσεις εργασίας, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει στην εντατικοποίηση της εργασίας και να μετατρέψει τις δυνατότητες της «εργασίας οπουδήποτε» σε προσδοκίες, καθιστώντας ασαφή τα όρια μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Για παράδειγμα, οι ψηφιακές τεχνολογίες επέτρεψαν την ανάπτυξη της τηλεργασίας. Πριν από την πανδημία COVID-19, η διάδοση της τηλεργασίας ήταν αρκετά περιορισμένη, με το 11,3 % των απασχολούμενων να εργάζονται από το σπίτι τουλάχιστον για ένα μέρος του χρόνου τους το 2019. Το 2024 περίπου το 20 % των εργαζομένων εργαζόταν από το σπίτι. Σύμφωνα με έρευνα του Eurofound του 2025²¹⁸, άλλαξαν επίσης οι προτιμήσεις για την τηλεργασία. Το 2024 πάνω από το 50 % των απαντησάντων εξέφρασε την προτίμησή του να εργάζεται από το σπίτι πολλές φορές την εβδομάδα, ενώ το 24 % εξέφρασε την επιθυμία να εργάζεται αποκλειστικά από το σπίτι. Παρά την προτίμηση αυτή, οι ευκαιρίες μειώνονται, καθώς οι αποκλειστικά εξ αποστάσεως θέσεις εργασίας μειώθηκαν από 24 % το 2022 σε 14 % το 2024. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και τα σχετικά μοντέλα εξ αποστάσεως και υβριδικής εργασίας μπορούν επίσης να επηρεάσουν τα ωράρια εργασίας. Γενικά, η κατάσταση όσον αφορά τα ωράρια εργασίας που αποκλίνουν από τον κανονικό χρόνο εργασίας στο πλαίσιο σύμβασης πλήρους απασχόλησης, η οποία μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα των θέσεων εργασίας, έχει βελτιωθεί κάπως στην ΕΕ. Το 2024 το 6,6 % του συνόλου των απασχολούμενων εργαζόταν πολλές ώρες στην κύρια εργασία του έναντι 7,1 % το 2023. Ωστόσο, το ποσοστό των ατόμων που εργάζονται με άτυπο ωράριο εργασίας παρέμεινε υψηλό, στο 33,6 % της συνολικής απασχόλησης, κάτι που αντανακλά μια μικρή μείωση κατά 0,3 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2021. Μετά τις αναποτελεσματικές διαπραγματεύσεις των Ευρωπαϊκών διακλαδικών κοινωνικών εταίρων σχετικά με την επικαιροποίηση της οικείας συμφωνίας-πλαίσιου του 2002 για την τηλεργασία καθώς και μετά το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2021 σχετικά με

²¹⁵ Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, [Όσα θέλατε να ξέρετε για τους εργαζόμενους σε ψηφιακές πλατφόρμες στην ΕΕ — Consilium](#).

²¹⁶ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, [Εργαζόμενοι σε πλατφόρμες: Θέσπιση νέων κανόνων από το Συμβούλιο για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους — Consilium](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2024.

²¹⁷ Η οδηγία θα βελτιώσει την επιβολή και την ιχνηλασιμότητα της εργασίας σε πλατφόρμες, μεταξύ άλλων σε διασυννοριακές καταστάσεις, ζητώντας από τις πλατφόρμες να δηλώνουν την εργασία στη χώρα στην οποία εκτελείται και να θέτουν στη διάθεση των εθνικών αρχών ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που εργάζονται μέσω αυτών και τους όρους και τις προϋποθέσεις τους.

²¹⁸ Eurofound, [Quality of life in the EU in 2024: Results from the Living and Working in the EU e-survey](#) (Ποιότητα ζωής στην ΕΕ το 2024: Αποτελέσματα της ηλεκτρονικής έρευνας για τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στην ΕΕ), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

το δικαίωμα στην αποσύνδεση²¹⁹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε επίσημη διαβούλευση δύο σταδίων με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση και την τηλεργασία. Το δεύτερο στάδιο της διαβούλευσης περατώθηκε στις 6 Οκτωβρίου 2025. Οι απαντήσεις των Ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων θα αποτελέσουν τη βάση για τη συνέχεια που θα δώσει η Επιτροπή στο ψήφισμα.

Δεδομένου ότι η υπό εξέλιξη ψηφιακή και πράσινη μετάβαση μετασχηματίζουν τις αγορές εργασίας, οι συνθήκες απασχόλησης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των σχετικών επαγγέλματων. Ως «μελλοντοστρεφή επαγγέλματα» και «επαγγέλματα ενδιαφέροντος» νοούνται οι θέσεις εργασίας που σχετίζονται με δύο ή περισσότερους από τους εξής μετασχηματισμούς: τον ψηφιακό, τον πράσινο και τον δημογραφικό μετασχηματισμό²²⁰. Επτά δείκτες ποιότητας της εργασίας του Eurofound, οι οποίοι αξιολογούν την ποιότητα των θέσεων εργασίας σε επίπεδο θέσεων εργασίας, δείχνουν ότι τα επαγγέλματα με υψηλότερη ένταση ψηφιακών δεξιοτήτων έχουν την υψηλότερη συνολική ποιότητα θέσεων εργασίας (σύμφωνα με τον ορισμό του ίδιου του Eurofound) —βλ. διάγραμμα 2.3.7²²¹. Οι εν λόγω εργαζόμενοι λαμβάνουν ιδιαίτερα υψηλή βαθμολογία όσον αφορά τις αποδοχές, τις προοπτικές απασχόλησης, την ποιότητα του χρόνου εργασίας, τις δεξιότητες και τη διακριτική ευχέρεια καθώς και το φυσικό περιβάλλον, σε σύγκριση με τις περισσότερες άλλες επαγγελματικές ομάδες. Τα άτομα που ασκούν αυτά τα επαγγέλματα ανέφεραν επίσης συχνότερα ότι πρόσφατα συμμετείχαν σε κατάρτιση. Από την άλλη πλευρά, ορισμένα μελλοντοστρεφή πράσινα επαγγέλματα, τα οποία περιλαμβάνουν χειρωνακτικές θέσεις εργασίας, είχαν συνολικά τις χαμηλότερες βαθμολογίες σε όλους τους προαναφερθέντες δείκτες.

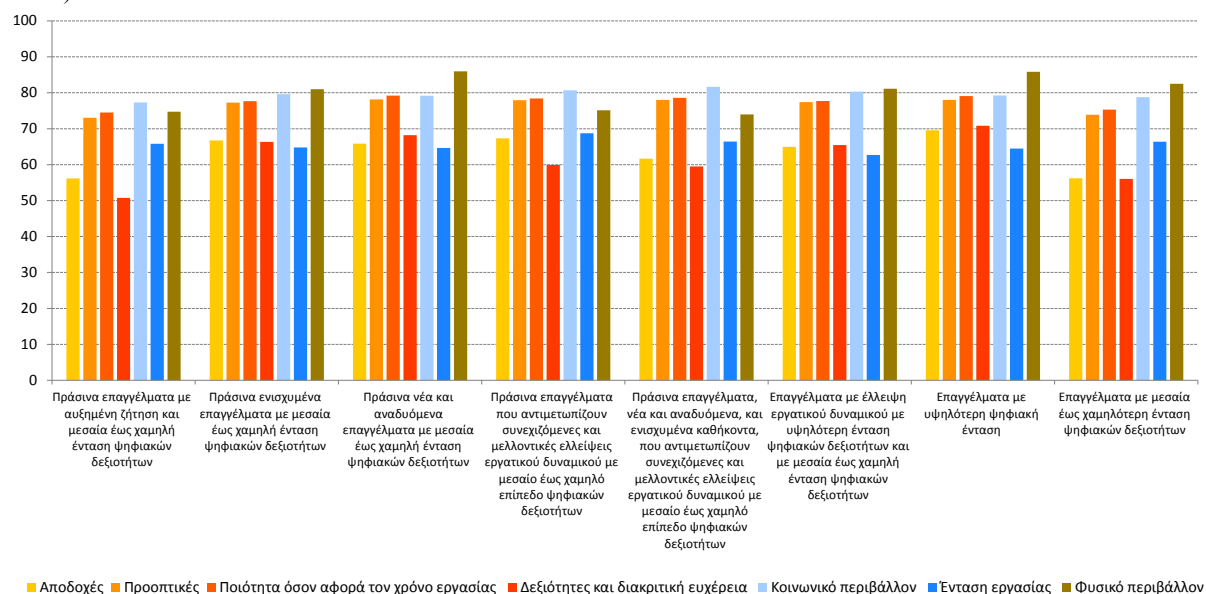
²¹⁹ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, [Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2021, που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση](#), 2021.

²²⁰ Η ανάλυση εν προκειμένω αποτελεί μερική επικαιροποίηση της έκδοσης [Future-oriented occupations in the EU: main features, employment conditions, and job strain — European Commission](#) (Μελλοντοστρεφή επαγγέλματα στην ΕΕ: κύρια χαρακτηριστικά, συνθήκες απασχόλησης και εργασιακή καταπόνηση — Ευρωπαϊκή Επιτροπή) με βάση την έρευνα του Eurofound του 2024 για τις συνθήκες εργασίας.

²²¹ Οι δείκτες αυτοί βασίζονται σε επτά διαστάσεις που χρησιμοποιεί το Eurofound για την αξιολόγηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας σε επίπεδο θέσεων εργασίας: φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, εργασιακά καθήκοντα, οργανωτικά χαρακτηριστικά, διευθέτηση του χρόνου εργασίας, προοπτικές απασχόλησης και εγγενή χαρακτηριστικά της εργασίας.

Διάγραμμα 2.3.7: Τα μελλοντοστρεφή επαγγέλματα παρουσιάζουν διακυμάνσεις σε σχέση με την ποιότητα των θέσεων εργασίας σύμφωνα με τον ορισμό του Eurofound

Αποτελέσματα της ευρωπαϊκής έρευνας για τις συνθήκες εργασίας σε μελλοντοστρεφή επαγγέλματα (ως %, 2024)

Σημείωση: Παρουσιάζονται επιλεγμένα επαγγέλματα για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις ομάδες επαγγελματιών βλ. την αρχική δημοσίευση.

Πηγή: Eurofound, υπολογισμός του ίδιου του Eurofound με βάση την [Ευρωπαϊκή Έρευνα για τις Συνθήκες Εργασίας 2024](#).

Η αδήλωτη εργασία καθώς και η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία εξακολουθούν να αποτελούν προκλήσεις, με μεγάλες διαφορές όσον αφορά τις ικανότητες και τους πόρους των επιθεωρήσεων εργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις, το 9,7 % της συνολικής εισροής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα της ΕΕ δεν δηλώθηκε το 2019²²². Η προσοχή στρέφεται όλο και περισσότερο από τις «απλές» μορφές αδήλωτης εργασίας, όπως η παραγγελία υπηρεσιών από τα ιδιωτικά νοικοκυριά χωρίς επίσημο τιμολόγιο, σε πιο σύνθετες μορφές, όπως η αδήλωτη εργασία που εκτελείται από υπηκόους τρίτων χωρών. Στο πλαίσιο της πλατφόρμας για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, η Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας διευκόλυνε την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τα θέματα αυτά. Η αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας βασίζεται όλο και περισσότερο στη χρήση ανάλυσης βάσει κινδύνου, στη χρήση μαζικών δεδομένων και στην ΤΝ. Οι δείκτες της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για τις επιθεωρήσεις εργασίας αποκαλύπτουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών της ΕΕ όσον αφορά τις ικανότητες και τους πόρους για τον εντοπισμό και την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Το 2023 το μέτρο της ΔΟΕ για τους επιθεωρητές ανά 10 000 απασχολούμενους κυμαινόταν από 0,23 στην Ιρλανδία έως 3,08 στο Λουξεμβούργο²²³. Οι επιθεωρήσεις εργασίας διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων στην εργασία. Το 2022 σημειώθηκαν 3 286 θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα στην ΕΕ, αριθμός που συνιστά μείωση κατά 103 θανάτους

²²² Οι εκτιμήσεις του πραγματικού μεγέθους της αδήλωτης οικονομίας πρέπει να εξετάζονται με προσοχή. Βλ. Franic, J., [Extent of undeclared work in the European Union](#) (Έκταση της αδήλωτης εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

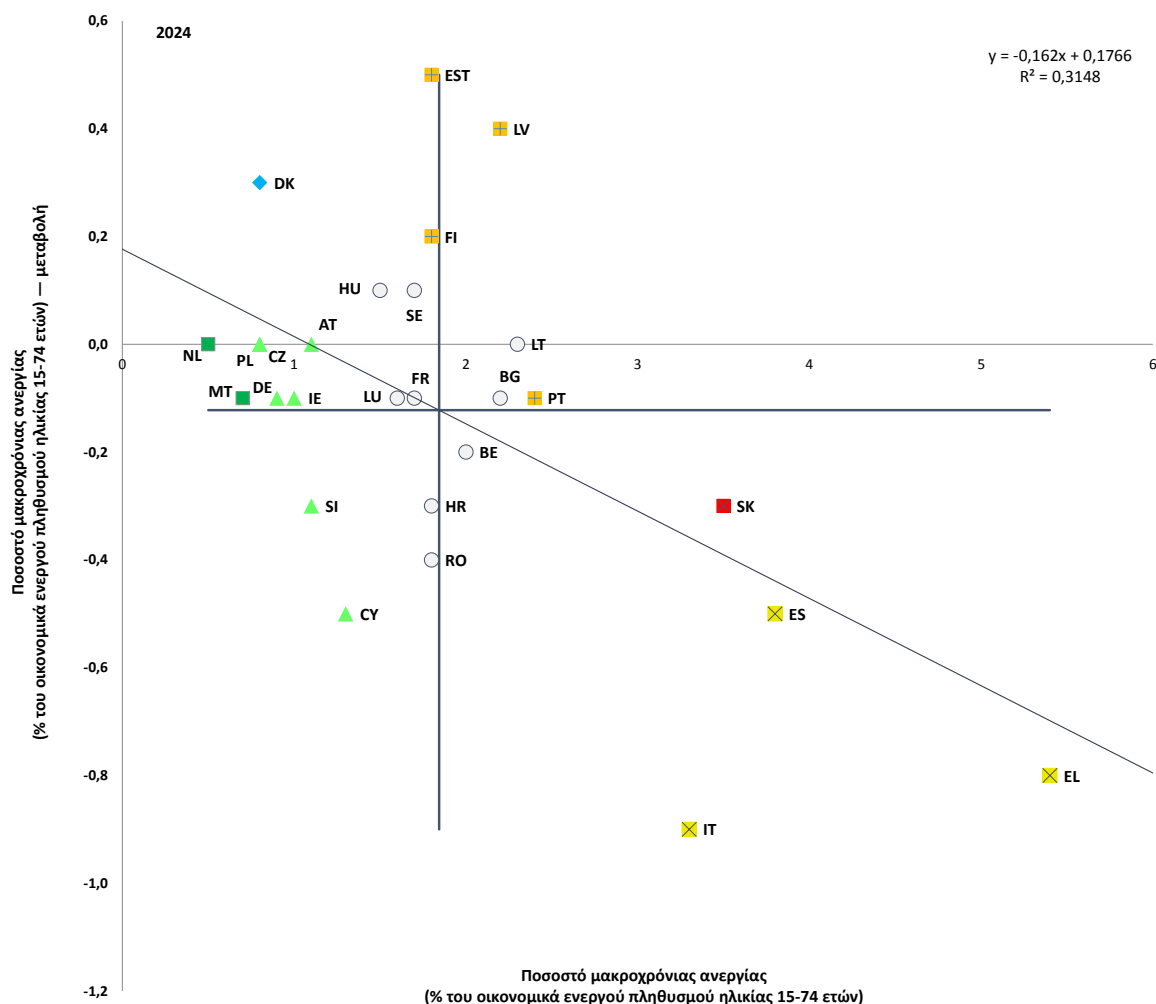
²²³ Βλ. [ΔΟΕ — Data explorer](#).

σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και αντιστοιχεί σε 1,66 θανατηφόρα ατυχήματα ανά 100 000 εργαζομένους. Σχεδόν το ένα τέταρτο (22,9 %) του συνόλου των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων στην ΕΕ σημειώθηκε στον κατασκευαστικό τομέα, γεγονός που αναδεικνύει συγκεκριμένες προκλήσεις στον τομέα αυτόν.

Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στην ΕΕ μειώθηκε περισσότερο στα κράτη μέλη με τα υψηλότερα επίπεδα, σημειώνοντας κάποια ανοδική σύγκλιση σε απόλυτες τιμές. Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στην ΕΕ υποχώρησε για τρίτο συνεχόμενο έτος στο 1,9 % το 2024, 0,2 εκατοστιαία μονάδα χαμηλότερο από ό,τι το 2023. Ειδικότερα, το ποσοστό μειώθηκε περισσότερο μεταξύ των κρατών μελών με ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, με τις μεγαλύτερες βελτιώσεις να σημειώνονται στην Ιταλία, στην Ελλάδα και στην Ισπανία, χώρες οι οποίες κατατάσσονται όλες στην κατηγορία «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» —βλ. διάγραμμα 2.3.8. Το ποσοστό σημείωσε επίσης ελαφρά κάμψη στη Σλοβακία (κατά 0,3 εκατοστιαία μονάδα) και η χώρα παρέμεινε σε «κρίσιμη κατάσταση» με ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας στην ΕΕ, στο 3,5 %. Η Εσθονία, η Λετονία και η Φινλανδία, μετά τις αυξήσεις που κατέγραψαν το 2024, κατατάσσονται πλέον στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», μαζί με την Πορτογαλία, η οποία έχει σχετικά υψηλό ποσοστό 2,4 %, με μικρή μόνο βελτίωση. Από την άλλη πλευρά, η Μάλτα και οι Κάτω Χώρες είναι χώρες με «βέλτιστη επίδοση», οι οποίες καταγράφουν τα χαμηλότερα ποσοστά. Στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας ήταν κάτω από 0,5 εκατοστιαία μονάδα το 2024, ενώ ήταν σημαντικό στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στη Λετονία.

Διάγραμμα 2.3.8: Τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας συνέχισαν να μειώνονται στη μεγάλη πλειονότητα των κρατών μελών, εξέλιξη ενδεικτική συνολικής ανοδικής σύγκλισης

Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (άτομα ηλικίας 15-74 ετών), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το 2023 (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG. Πηγή: Eurostat [tesem130], ΕΕΔ της ΕΕ.

Τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών, αλλά ακόμη περισσότερο μεταξύ των περιφερειών, και είναι ιδιαίτερα υψηλά στις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Σε σύγκριση με το συνολικό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (άτομα ηλικίας 15-74 ετών), το οποίο ήδη διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, παρατηρούνται σημαντικά μεγαλύτερες διαφορές σε περιφερειακό επίπεδο²²⁴. Το 2024 τα χαμηλότερα ποσοστά αναφέρθηκαν στις περιφέρειες της Ουτρέχτης και της Βόρειας

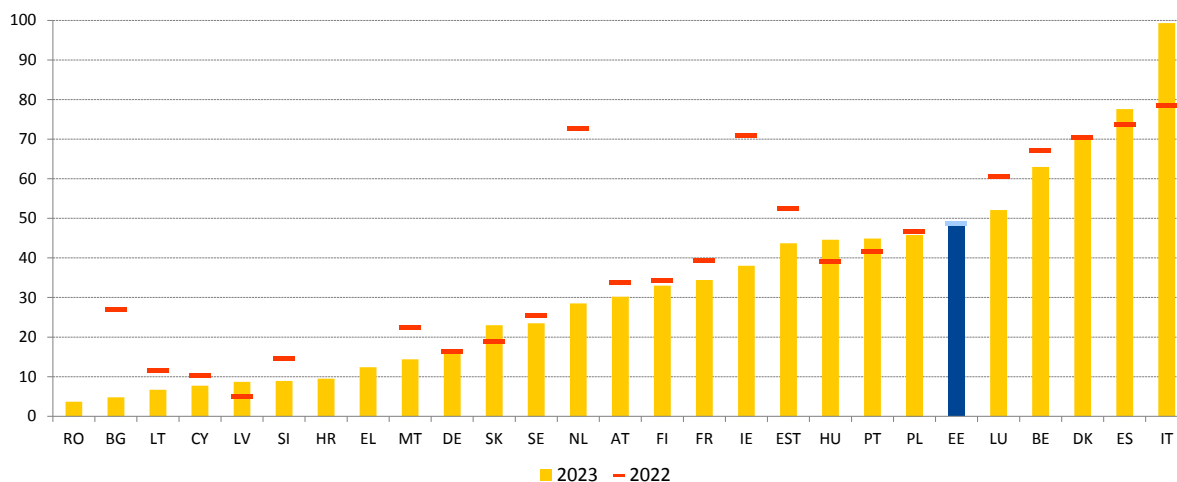
²²⁴ Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις περιφέρειες της Βρέμης, του Μεκλεμβούργου-Δυτικής Πομερανίας και του Saarland στη DE, της Κορσικής και της Μαγιότ στη FR, στις αυτόνομες περιφέρειες των Αζορών και της Μαδέρας στην PT καθώς και στις νήσους Åland στη FI.

Βραβάνδης των Κάτω Χωρών καθώς και στην Πράγα και στην περιφέρεια της Κεντρικής Βοημίας στην Τσεχία (0,4 % και στις τέσσερις), ενώ τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στην ισπανική περιφέρεια Ciudad de Melilla (16,3 %) και στην Ciudad de Ceuta (15,8 %), καθώς και στη γαλλική εξόχως απόκεντρη περιφέρεια της Γουαδελούπης (11,4 %). Σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Δανία και οι Κάτω Χώρες, οι περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας είναι περιορισμένες (βλ. διάγραμμα 7 στο παράρτημα 5). Από την άλλη πλευρά, οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών με τα χαμηλότερα και τα υψηλότερα ποσοστά ήταν εντονότερες στην Ιταλία, στη Γαλλία και στην Ισπανία, με διαφορές 9,2 εκατοστιαίων μονάδων, 10,6 εκατοστιαίων μονάδων και 14,8 εκατοστιαίων μονάδων, αντίστοιχα.

Τα ποσοστά συμμετοχής σε ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από έντονες διακυμάνσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Το 2023 το ποσοστό των ανέργων που ήταν πρόθυμοι να εργαστούν και συμμετείχαν σε μέτρα ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας παρέμεινε γενικά σταθερό στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη παρατηρήθηκαν τόσο σημαντικές μειώσεις όσο και αυξήσεις —βλ. διάγραμμα 2.3.9. Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής (κάτω του 10 %) στη Ρουμανία, στη Βουλγαρία, στη Λιθουανία, στην Κύπρο, στη Λετονία, στην Κροατία και στη Σλοβενία. Αντίστοιχα, το Λουξεμβούργο και το Βέλγιο κατέγραψαν ποσοστά συμμετοχής άνω του 50 %, και μάλιστα σημαντικά υψηλότερα από ό,τι στη Δανία, στην Ισπανία και στην Ιταλία. Σε ορισμένα κράτη μέλη παρατηρήθηκαν αξιοσημείωτες μειώσεις. Στη Σλοβενία και στη Μάλτα, το ποσοστό μειώθηκε κατά περίπου ένα τρίτο. Στις Κάτω Χώρες, η συμμετοχή μειώθηκε κατά περισσότερο από το ήμισυ και στη Βουλγαρία συμμετείχε μόνο το 4,8 % των ανέργων έναντι σχεδόν 27 % το προηγούμενο έτος.

Διάγραμμα 2.3.9: Τα ποσοστά συμμετοχής σε ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας εξακολουθούν να παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών

Συμμετέχοντες σε παρεμβάσεις πολιτικής για την κανονική αγορά εργασίας (κατηγορίες 2-7) ανά 100 ανέργους που επιθυμούν να εργαστούν

Σημείωση: Η χρονολογική σειρά δεν είναι διαθέσιμη για την CZ. Τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τη RO (2020) και την HR (2021). Οι χρονολογικές σειρές υπολογίζονται για τις DK, NL και SE. Τα στοιχεία για την EL και την IT είναι χαμηλής αξιοπιστίας. Πολύ υψηλά ποσοστά ή ποσοστά άνω του 100 μπορεί να υποδηλώνουν ότι τα άτομα εγγράφονται περισσότερες από μία φορές στο σύνολο δεδομένων της ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας.

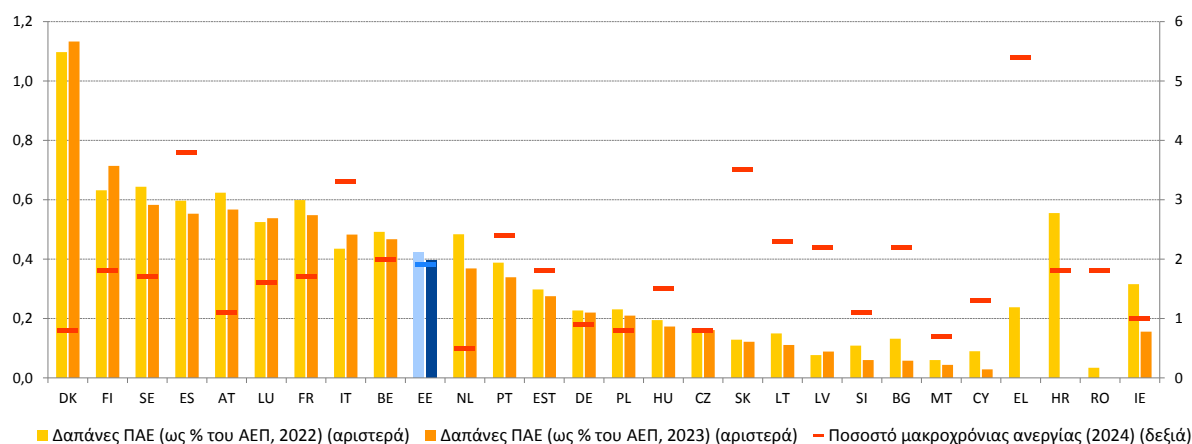
Πηγή: Βάση δεδομένων για την πολιτική για την αγορά εργασίας (ΠΑΕ) [[lmp_ind_actsup](#)].

Επτά έτη μετά την έκδοση της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη μακροχρόνια ανεργία, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό κενό όσον αφορά την εφαρμογή σε

ολόκληρη την ΕΕ. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025 η ΕΕ κατέγραψε 4,2 εκατομμύρια μακροχρόνια ανέργους (ηλικίας 15-74 ετών, ανέργους για 12 μήνες ή περισσότερο), αριθμός που αποτελεί νέο ιστορικά χαμηλό επίπεδο. Επίσης, το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων επί της συνολικής ανεργίας μειώθηκε από 48,6 % το 2016 σε 32,6 % το 2024. Ωστόσο, σημαντικός αριθμός κρατών μελών (10) δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τον πρώτο στόχο της σύστασης, δηλαδή την παροχή συμφωνίας ένταξης στην εργασία ή ισοδύναμου μέτρου στο 90 % τουλάχιστον των μακροχρόνια ανέργων που είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι για τουλάχιστον 18 μήνες. Εξακολουθούν να υπάρχουν πέντε κράτη μέλη (Βέλγιο, Ισπανία, Κύπρος, Πορτογαλία και Σλοβακία), στα οποία τα δύο τρίτα ή περισσότερο των μακροχρόνια ανέργων δεν έχουν ενεργή συμφωνία ένταξης στην εργασία. Το 2023, μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, μόνο το 41 % των περιόδων ανεργίας των χρηστών συμφωνιών ένταξης στην εργασία οδήγησε σε απασχόληση²²⁵ έναντι 43,6 % το 2022. Αντίστοιχα, η πλειονότητα (63 %) των ατόμων που εντάχθηκαν επιτυχώς στην αγορά εργασίας το 2022 παρέμεινε στην αγορά εργασίας 12 μήνες αργότερα, αύξηση κατά 2,3 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2021. Ταυτόχρονα, το ποσοστό των επιτυχώς ενταγμένων χρηστών συμφωνιών ένταξης στην εργασία που περιήλθαν εκ νέου στην ανεργία μειώθηκε από 15,7 % το 2022 σε 14,4 % το 2023. Τα στοιχεία αναδεικνύουν επίσης τα υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας των ατομικών σχεδίων δράσης που βασίζονται σε διεξοδική αξιολόγηση σε σύγκριση με τις πραγματικές συμφωνίες ένταξης στην εργασία και ιδίως τα συνήθη ατομικά σχέδια δράσης.

Διάγραμμα 2.3.10: Οι δαπάνες για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (ως %, άτομα ηλικίας 15-74 ετών), δαπάνες για ενεργητικές παρεμβάσεις πολιτικής για την αγορά εργασίας (κατηγορίες 2-7, ως % του ΑΕΠ)

Σημείωση: Τελευταία διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις δαπάνες για την πολιτική για την αγορά εργασίας (ΠΑΕ) για τη RO (2020) και για την HR (2021). Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις δαπάνες ΠΑΕ για το 2023 για τις EL, HR, RO, ενώ για το 2022 τα στοιχεία για την IT βασίζονται σε στοιχεία του 2020. Στοιχεία κατ' εκτίμηση για τις DE, NL και SE. Προσωρινά στοιχεία ΠΑΕ για την ΕΕ. Διακοπή στα στοιχεία ΠΑΕ για τη FI το 2023. Όσον αφορά το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας, ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR και διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024.

Πηγή: Βάση δεδομένων σχετικά με τις πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΠΑΕ) [[lmp_expsumm](#)] και Eurostat [[une_ltu_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Οι αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας είναι σημαντικές για τη στήριξη της επίτευξης καλών αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας· οι δαπάνες για

²²⁵ Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάση δεδομένων παρακολούθησης των μακροχρόνια ανέργων. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις CZ, DE, EST, EL, FR, HU, LV, LU, NL, RO, FI.

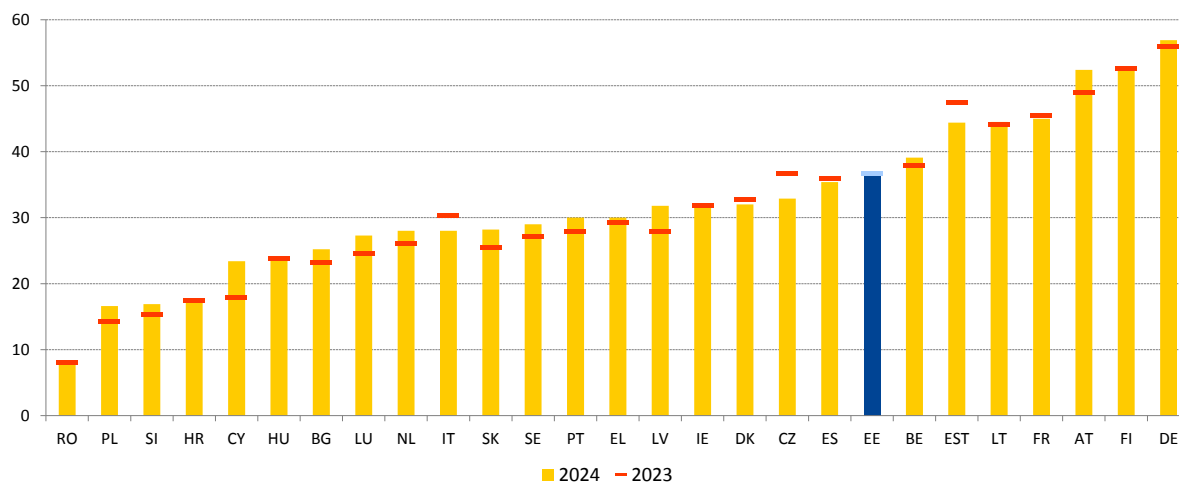
τις πολιτικές αυτές διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (άτομα ηλικίας 15-74 ετών) μειώθηκε κατά περισσότερο από το ήμισυ στην ΕΕ, από 5,4 % του εργατικού δυναμικού το 2014 σε 1,9 % το 2024, μεταξύ άλλων χάρη στη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών να επανεπεντάσουν αποτελεσματικά τα άτομα στην αγορά εργασίας. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών της ΕΕ όσον αφορά τις δαπάνες για ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας — βλ. διάγραμμα 2.3.10. Μεταξύ των κρατών μελών που ανέφεραν ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ ή πάνω από αυτόν, όλες οι χώρες εκτός από το Βέλγιο, την Ιταλία και την Ισπανία δαπανούσαν λιγότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ για ενεργητικές παρεμβάσεις για την αγορά εργασίας. Τα χαμηλότερα επίπεδα δαπανών το 2023 παρατηρήθηκαν στη Σλοβενία, στη Μάλτα και στην Κύπρο (με ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ), αλλά και στη Βουλγαρία και στη Λετονία (και οι δύο χώρες είχαν ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας άνω του μέσου όρου της ΕΕ). Αντίστοιχα, η Δανία (1,1 % του ΑΕΠ) καθώς και η Φινλανδία, η Σουηδία, η Ισπανία και η Αυστρία (περίπου 0,57 % του ΑΕΠ ή περισσότερο) ήταν οι χώρες που δαπάνησαν περισσότερα για τέτοιου είδους μέτρα.

Ως αποτέλεσμα της μείωσης των ποσοστών μακροχρόνιας ανεργίας στην ΕΕ, το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων που αναζητούν εργασία και είναι εγγεγραμμένοι στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ) μειώθηκε. Το ποσοστό υποχώρησε στο 37,3 % το 2023, για πρώτη φορά κάτω από το 40 % μετά την πανδημία COVID-19. Ταυτόχρονα, η σύνθεση της πελατειακής βάσης των ΔΥΑ έχει επίσης μεταβληθεί σημαντικά. Το ποσοστό των γυναικών σημείωσε άνοδο από 47,0 % σε 51,3 %, λόγω του αυξανόμενου ποσοστού συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας. Τα άτομα άνω των 55 ετών που αναζητούν εργασία αντιπροσώπευαν το 22,6 % των πελατών των ΔΥΑ το 2023, ποσοστό που συνιστά αύξηση από 13,1 % το 2010, ενώ το ποσοστό των ατόμων κάτω των 30 ετών που αναζητούν εργασία μειώθηκε από 28,5 % σε 21,9 %. Αυτό οφείλεται εν μέρει στη γήρανση του πληθυσμού και εν μέρει στην αυξημένη συμμετοχή των ατόμων άνω των 55 ετών στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό των πελατών που είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε από 12,9 % το 2010 σε 19,9 % το 2023²²⁶ λόγω της γενικής ανόδου των ποσοστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα κράτη μέλη.

²²⁶ Συλλογή δεδομένων συγκριτικής μάθησης των ΔΥΑ, έκθεση του δικτύου ΔΥΑ σχετικά με την ικανότητα των ΔΥΑ 2025 (υπό έκδοση). Στοιχεία προσαρμοσμένα για την ΕΕ-27.

Διάγραμμα 2.3.11: Το ποσοστό κάλυψης των παροχών ανεργίας για τους αιτούντες εργασία για σύντομο διάστημα παρέμεινε εν γένει σταθερό το 2024, με διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστά κάλυψης των παροχών ανεργίας για τους βραχυχρόνια άνεργους (κάτω των 12 μηνών, ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών, ως %)

Σημείωση: Στοιχεία για το 2023 και το 2024 δεν είναι διαθέσιμα για τη MT. Ο ορισμός διαφέρει για την ES και τη FR. Διακοπή στη σειρά για τη BG το 2024 και τη DK το 2023. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για το LU το 2023, τη SI το 2023 και το 2024 και την HR το 2024.

Πηγή: Eurostat [[lfsa_ugadra](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

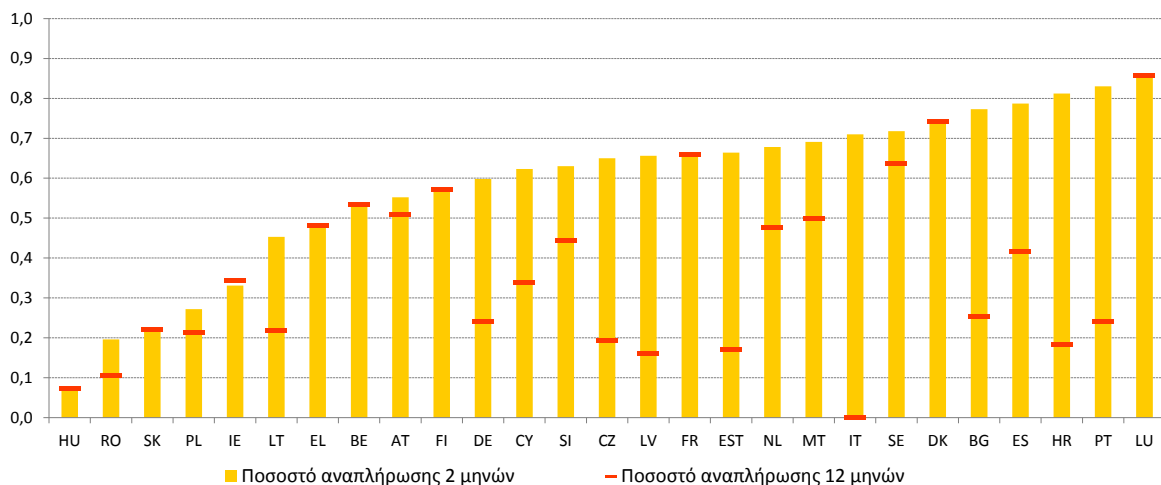
Το 2024 η κάλυψη των παροχών ανεργίας για τους βραχυχρόνια άνεργους ήταν εν γένει σταθερή στην ΕΕ, αλλά με διαφορετικές τάσεις μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό των βραχυχρόνια ανέργων (ηλικίας 15-64 ετών) που έλαβαν παροχές ανεργίας ήταν 37,1 % στην ΕΕ το 2024, εν γένει σταθερό σε σύγκριση με το 2023 (36,6 %). Οι σημαντικότερες μειώσεις όσον αφορά την κάλυψη παρατηρήθηκαν στην Τσεχία, στην Εσθονία και στην Ιταλία —βλ. διάγραμμα 2.3.11. Αντίθετα, η κάλυψη αυξήθηκε στο Λουξεμβούργο, στη Σλοβακία, στην Αυστρία, στη Λετονία και στην Κύπρο. Το 2024 τα υψηλότερα ποσοστά κάλυψης παρατηρήθηκαν στη Γερμανία (56,9 %), στη Φινλανδία (52,9 %) και στην Αυστρία (52,4 %), και ακολουθούν η Γαλλία, η Λιθουανία και η Εσθονία με ποσοστά τα οποία κυμαίνονται γύρω στο 45 %. Αντίθετα, τα χαμηλότερα ποσοστά κάλυψης —κάτω του 20 %— παρατηρήθηκαν στη Ρουμανία, στην Πολωνία, στη Σλοβενία και στην Κροατία. Το ποσοστό των βραχυχρόνια ανέργων που καλύπτονται από παροχές ανεργίας τείνει να συσχετίζεται θετικά με υψηλότερα ποσοστά μετάβασης στην απασχόληση.

Η διάρκεια της περιόδου που απαιτείται για την κατοχύρωση δικαιώματος παροχών ανεργίας και η μέγιστη διάρκεια παροχής τους παρέμειναν εν γένει αμετάβλητες το 2025, αλλά με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα ποσοστά αναπλήρωσης. Η διάρκεια των εισφορών που απαιτούνται για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχές ανεργίας ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, όπως και οι ακριβείς κανόνες που διέπουν το δικαίωμά αυτό. Η περίοδος που απαιτείται για την κατοχύρωση δικαιώματος κυμαίνεται από 13 εβδομάδες ασφαλιστικών εισφορών στην Ιταλία, 39 εβδομάδες στην Κροατία και στην Ιρλανδία, 52 εβδομάδες σε αρκετές άλλες χώρες, όπως το Βέλγιο, η Εσθονία και η Ρουμανία, έως 104 εβδομάδες στη Σλοβακία. Επίσης, η μέγιστη διάρκεια των παροχών ανεργίας για τα άτομα με ιστορικό απασχόλησης ενός έτους παρέμεινε γενικά αμετάβλητη. Από το 2019 μόνο τρία κράτη μέλη έχουν τροποποιήσει τη μέγιστη διάρκεια. Το 2020 η Λετονία μείωσε τη μέγιστη διάρκεια από τις 39 στις 35 εβδομάδες. Το 2023 η Γαλλία μείωσε τη διάρκεια από 104 σε περίπου 78 εβδομάδες (με ορισμένες εξαιρέσεις, π.χ. για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας), με δυνατότητα

επιπλέον 26 εβδομάδων σε περίπτωση επιδείνωσης των οικονομικών συνθηκών. Από το 2025 η Σλοβακία έχει ορίσει τη μέγιστη διάρκεια των παροχών ανεργίας στους 6 μήνες. Συχνά το επίπεδο αναπλήρωσης εισοδήματος συνδέεται στενά με τη διάρκεια της περιόδου ανεργίας. Συνολικά, σε 17 χώρες της ΕΕ, οι άνεργοι με ιστορικό απασχόλησης ενός έτους είναι επιλέξιμοι για παροχές ανεργίας για 6 μήνες κατ' ανώτατο όριο²²⁷. Τα καθαρά ποσοστά αναπλήρωσης για τους χαμηλόμισθους με σύντομο ιστορικό απασχόλησης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών —βλ. διάγραμμα 2.3.12. Τον δεύτερο μήνα το καθαρό ποσοστό αναπλήρωσης κυμαίνεται από 7,4 % των προηγούμενων (καθαρών) αποδοχών στην Ουγγαρία έως 85,8 % στο Λουξεμβούργο. Το 2024 τα ποσοστά αναπλήρωσης στο Βέλγιο, στη Δανία, στη Φινλανδία, στη Γαλλία, στην Ελλάδα, στην Ουγγαρία, στο Λουξεμβούργο και στη Σλοβακία ήταν πανομοιότυπα κατά τον δεύτερο και τον δωδέκατο μήνα της περιόδου ανεργίας.

Διάγραμμα 2.3.12: Υπάρχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά τα ποσοστά αναπλήρωσης μεταξύ των κρατών μελών, τόσο στο αρχικό όσο και στα πιο προχωρημένα στάδια της ανεργίας

Καθαρό ποσοστό αναπλήρωσης των παροχών ανεργίας στο 67 % του μέσου μισθού, κατά τον δεύτερο και τον δωδέκατο μήνα ανεργίας (2024)

Σημείωση: Ο δείκτης υπολογίζεται για άτομο που ζει μόνο του, έχει σύντομο ιστορικό απασχόλησης (1 έτος) και είναι ηλικίας 20 ετών. Περιλαμβάνονται διάφορες συνιστώσες εισοδήματος, παροχές ανεργίας και άλλες παροχές (όπως κοινωνική πρόνοια και επιδόματα στέγασης).

Πηγή: Υπολογισμοί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με βάση το [μοντέλο φορολογίας-παροχών του ΟΟΣΑ](#).

Οι μετακινούμενοι στην ΕΕ έχουν γενικά ενσωματωθεί ικανοποιητικά στην αγορά εργασίας των χωρών υποδοχής τους, αλλά η κινητικότητα φαίνεται να μειώνεται. Περίπου 14 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ όλων των ηλικιών ζούσαν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είχαν την ιθαγένεια το 2024. Αυτό αντικατοπτρίζει ετήσια αύξηση περίπου 1,5 % κατά τα τελευταία 5 έτη. Μεταξύ του ενεργού πληθυσμού της ΕΕ (ηλικίας 20-64 ετών), οι μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ²²⁸ αντιπροσώπευαν το 3,8 %. Η μέση διάρκεια παραμονής των μετακινούμενων εργαζομένων στο εξωτερικό έχει αυξηθεί διαδοχικά τα τελευταία 10 έτη. Αυτή η αύξηση της διάρκειας πραγματοποιείται στο πλαίσιο της επιτυχούς ένταξης των μετακινούμενων της ΕΕ στην αγορά εργασίας. Το 2023 το ποσοστό απασχόλησής τους ήταν

²²⁷ Η ανάλυση αναφέρεται στις παροχές ανεργίας που χορηγούνται γενικά στα άτομα που εγγράφονται αφού καταστούν άνεργα χωρίς δική τους υπαιτιότητα, χωρίς να περιλαμβάνονται συστήματα προσωρινού χαρακτήρα.

²²⁸ Ως μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ νοούνται οι πολίτες της ΕΕ που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ εκτός της χώρας ιθαγένειάς τους.

78 % έναντι 76 % των υπηκόων της χώρας. Μεταξύ αυτών, υπήρχαν 1,8 εκατομμύρια διασυνοριακοί εργαζόμενοι, αριθμός αυξημένος κατά 3 % σε σύγκριση με το 2022²²⁹.

Ο κοινωνικός διάλογος παρέχει στις αγορές εργασίας και στις οικονομίες της ΕΕ την προσαρμοστικότητα που χρειάζονται για να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές προκλήσεις και, παράλληλα να διασφαλίσουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη. Οι ρυθμίσεις και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις συλλογικές σχέσεις εργασίας, τον ρόλο των συλλογικών διαπραγματεύσεων στον καθορισμό των συνθηκών εργασίας, την ικανότητα και τον αριθμό μελών των οργανώσεων καθώς και τις επίσημες δομές για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών. Τα συστήματα συλλογικών διαπραγματεύσεων των κρατών μελών διαφέρουν περαιτέρω ως προς τον βαθμό συγκέντρωσής τους. Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις βρίσκονται όλο και περισσότερο υπό πίεση. Ενώ η πυκνότητα των εργοδοτικών οργανώσεων παραμένει σχετικά σταθερή, παρόλο που παρουσιάζει πτωτική τάση σε αρκετά κράτη μέλη, η πυκνότητα των συνδικαλιστικών οργανώσεων μειώνεται κατά μέσο όρο σε ολόκληρη την Ένωση²³⁰. Επιπλέον, η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων μειώθηκε κατά 11 εκατοστιαίες μονάδες, από περίπου 77 % το 2005 σε 66 % το 2024, ενώ ιδιαίτερα μεγάλες μειώσεις σημειώθηκαν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον κοινωνικό διάλογο και να συμβάλλουν στη χάραξη πολιτικής.

Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των τομέων πολιτικής. Τα στοιχεία από τη βάση δεδομένων PolicyWatch του Eurofound παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη πολιτικής και αποκαλύπτουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των τομέων πολιτικής —βλ. διάγραμμα 2.3.13. Ο μεγαλύτερος βαθμός συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τα μέτρα πολιτικής που σχετίζονται με τη νόσο COVID-19 καθώς και τα μέτρα στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού αναφέρθηκε μεταξύ του Απριλίου 2020 και του Μαΐου 2025, με το 40 % και το 39 % των μέτρων, αντίστοιχα, να έχουν αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας ή διαβούλευσης με αυτούς. Επιπλέον, οι κοινωνικοί εταίροι συμμετείχαν σε σχεδόν ένα από τα τρία μέτρα που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση (32 %) ή το υψηλό κόστος ζωής (29 %). Ακολουθούσαν τα μέτρα που σχετίζονται με τα μέσα στήριξης της αναδιάρθρωσης (26 %) και τον πόλεμο στην Ουκρανία (22 %). Ο χαμηλότερος βαθμός συμμετοχής καταγράφηκε σε σχέση με μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων (12 %). Επιπροσθέτως, σύμφωνα με πρόσφατα πορίσματα του Eurofound²³¹ η ικανοποίηση ποικίλλει όσον αφορά τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και την ανάπτυξη των ΣΑΑ, σε εθνικό επίπεδο. Ενώ σε ορισμένες χώρες με ισχυρές παραδόσεις κοινωνικού διαλόγου αναφέρουν μέτρια ικανοποίηση, σε πολλές άλλες

²²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Annual Report on intra EU-labour mobility 2024](#) (Ετήσια έκθεση για την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ το 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

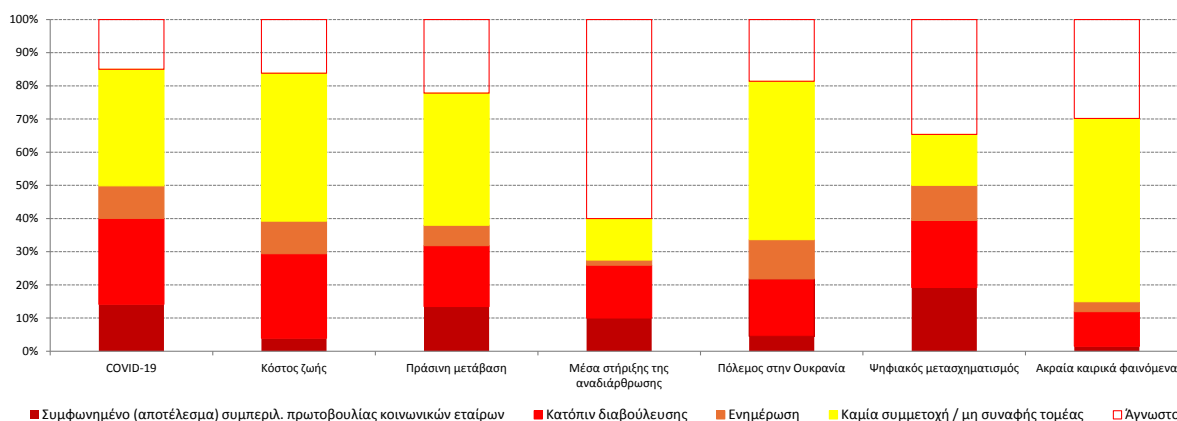
²³⁰ Βλ. ΟΟΣΑ/AIAS: [βάση δεδομένων σχετικά με τα θεσμικά χαρακτηριστικά των συνδικαλιστικών οργανώσεων, του καθορισμού μισθών, της κρατικής παρέμβασης και των κοινωνικών συμφώνων \(ICTWSS\)](#).

²³¹ Eurofound, [National-level social governance of the European Semester and the Recovery and Resilience Facility](#) (Η κοινωνική διακυβέρνηση σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας), σειρά «National social partners and policymaking» (Εθνικοί κοινωνικοί εταίροι και χάραξη πολιτικής), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2025.

περιπτώσεις θεωρούν τη συμμετοχή τους τυπική. Πολλοί επισημαίνουν τον ανεπαρκή χρόνο διαβούλευσης και την ανεπαρκή ενημέρωση.

Διάγραμμα 2.3.13: Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των τομέων πολιτικής

Συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό των εθνικών πολιτικών ανά πλαίσιο πολιτικής (ως %)

Σημείωση: Το διάγραμμα περιλαμβάνει στοιχεία για 3 375 πολιτικές (υπάρχουν κάποιες διπλές μετρήσεις όταν οι πολιτικές σχετίζονται με περισσότερα από ένα πλαίσια), τα οποία συλλέχθηκαν μεταξύ του Απριλίου 2020 και του Μαΐου 2025. Οι πολιτικές περιλαμβάνουν μόνο νομοθετικές διατάξεις ή άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις και τριμερείς συμφωνίες. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων παρουσιάζεται ως μέσος όρος της συμμετοχής των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων σε κάθε κατηγορία. Οι διαφορές ως προς τον βαθμό συμμετοχής των εργοδοτών έναντι των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι ήσσονος σημασίας.

Πηγή: Eurofound, [Βάση δεδομένων EU PolicyWatch](#).

Οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι και η Επιτροπή συμφώνησαν σε ανανεωμένη δέσμευση για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου σε μια περίοδο παγκόσμιου μετασχηματισμού. Οι Συνθήκες αναγνωρίζουν πλήρως τον καίριο ρόλο του κοινωνικού διαλόγου στην κοινωνική οικονομία της αγοράς της ΕΕ, ο οποίος κατοχυρώνεται επίσης στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, με πλήρη σεβασμό της ανεξαρτησίας των κοινωνικών εταίρων και της πολυμορφίας των εθνικών εργασιακών σχέσεων. Με βάση τη δήλωση των κοινωνικών εταίρων του Val Duchesse του 2024²³², η Επιτροπή και οι Ευρωπαίοι διακλαδικοί κοινωνικοί εταίροι υπέγραψαν, τον Μάρτιο του 2025, σύμφωνο για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο²³³. Το σύμφωνο προσδιορίζει δράσεις που πρέπει να αναληφθούν από την Επιτροπή και τους κοινωνικούς εταίρους για την τόνωση του κοινωνικού διαλόγου και τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την κινητοποίηση του πλήρους δυναμικού του σε όλα τα επίπεδα. Ως εκ τούτου, το σύμφωνο έχει ως στόχο να προσφέρει ένα πλαίσιο για να αναπτυχθεί ο κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων του εθνικού και του ευρωπαϊκού, του διατομεακού και του τομεακού επιπέδου. Η σύσταση του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην ΕΕ παρέχει για πρώτη φορά στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο προώθησης του κοινωνικού διαλόγου και ενίσχυσης των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή συνεργάζεται με τους κοινωνικούς εταίρους για έναν χάρτη πορείας για την ποιότητα των θέσεων εργασίας και δεσμεύτηκε να διαβουλεύεται μαζί τους και για πρωτοβουλίες πολιτικής που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 153 και 154 της ΣΛΕΕ, αλλά έχουν ιδιαίτερη σημασία για αυτούς.

²³² [Τριμερής δήλωση για έναν γόνιμο ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.](#)

²³³ [Σύμφωνο για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.](#)

Η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και η διαβούλευση μαζί τους έχουν καίρια σημασία για τη χάραξη πολιτικής και την προώθηση βιώσιμων και συμπεριληπτικών αλλαγών. Σε επίπεδο ΕΕ, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν ενεργά σε συζητήσεις σχετικά με τις προτεραιότητες και τις προτάσεις πολιτικής, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και, κυρίως, συμβάλλουν στην εφαρμογή των πολιτικών. Διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο παρέχοντας στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες και τις αναδυόμενες προκλήσεις, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση τόσο των εθνικών όσο και των ενωσιακών πρωτοβουλιών πολιτικής σε βασικούς τομείς και αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των πολιτικών επιτόπου.

Πλαίσιο 7 του πυλώνα: Καλοσχεδιασμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στην αγορά εργασίας, στις δεξιότητες και στην κοινωνική πολιτική για την οικονομική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή

Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στην απασχόληση, στις δεξιότητες και στην κοινωνική πολιτική μπορούν να έχουν τόσο κοινωνικές όσο και οικονομικές αποδόσεις, εάν σχεδιαστούν με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο, βάσει αξιόπιστων μεθόδων αξιολόγησης. Οι καλοσχεδιασμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στον τομέα της αγοράς εργασίας, των δεξιοτήτων και των κοινωνικών πολιτικών προωθούν την ανοδική κοινωνική σύγκλιση, συμβάλλουν στην εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας. Μπορούν να προωθήσουν την ικανότητα καινοτομίας, την οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα μέσω του αντικτύπου τους στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στην παραγωγικότητα, μεταξύ άλλων μέσω πιο ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των μέτρων πολιτικής, έχει ουσιαστική σημασία να διενεργούνται εκτιμήσεις επιπτώσεων και αξιολογήσεις υψηλής ποιότητας, ιδανικά πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εφαρμογή της πολιτικής. Με βάση τις εργασίες της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO), της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) και της άτυπης ομάδας εργασίας για τις κοινωνικές επενδύσεις στο πλαίσιο της ισπανικής και της βελγικής προεδρίας, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουνίου 2024 κλήθηκαν τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο ενίσχυσης της ικανότητάς τους για αξιολόγηση των πολιτικών ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κλήθηκε να τα στηρίξει. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η δημιουργία κόμβου γνώσεων για τις κοινωνικές επενδύσεις προκειμένου να συνεχιστούν οι εργασίες, η προώθηση της αμοιβαίας μάθησης και η βελτίωση της προσβασιμότητας και της επικαιρότητας των κοινωνικοοικονομικών δεδομένων²³⁴. Παράλληλα, το Συμβούλιο ενέκρινε προαιρετικές κατευθυντήριες αρχές για τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αξιολόγηση του οικονομικού αντικτύπου των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στους τομείς της αγοράς εργασίας, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής πολιτικής²³⁵.

Οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν αποτελεσματικά το ανθρώπινο κεφάλαιο μπορούν να έχουν ισχυρές οικονομικές αποδόσεις. Για παράδειγμα, οι επενδύσεις σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορούν να έχουν σημαντικές οικονομικές αποδόσεις, παρέχοντας ισχυρά θεμέλια για τη

²³⁴ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη συμβολή των πολιτικών για την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες και της κοινωνικής πολιτικής σε ανθεκτικές οικονομίες. Ιούνιος 2024.](#)

²³⁵ [Προαιρετικές κατευθυντήριες αρχές για τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αξιολόγηση του οικονομικού αντικτύπου των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στους τομείς της αγοράς εργασίας, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής πολιτικής. Ιούνιος 2024.](#)

μάθηση των παιδιών και δίνοντας τη δυνατότητα στους γονείς, ιδίως στις γυναίκες, να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας. Πρόσφατη μελέτη δείχνει ότι η επίτευξη των αναθεωρημένων στόχων της Βαρκελώνης που έχει θέσει η ΕΕ για την κάλυψη παιδικής φροντίδας θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της απασχόλησης των μητέρων. Εκτιμά ότι τα οφέλη φτάνουν έως και το 48 % στις χώρες όπου η συμμετοχή είναι χαμηλή²³⁶, με θετικό αντίκτυπο στην αύξηση του ΑΕΠ²³⁷. Έχει διαπιστωθεί ότι οι επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένων της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανεπίδειξης, τονώνουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη. Επίσης υπό το πρίσμα αυτό, η Επιτροπή υποβάλλει σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της παρούσας φθινοπωρινής δέσμης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Μικροοικονομική ανάλυση του Cedefop εκτίμησε, για παράδειγμα, ότι η μείωση του ποσοστού των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης από 23,5 % σε 7,4 % σε διάστημα δέκα ετών (με εκτιμώμενο σενάριο αμετάβλητης πολιτικής 14,7 %) θα μπορούσε να αυξήσει το ετήσιο ΑΕΠ στην ΕΕ κατά περισσότερο από 200 δισ. EUR²³⁸. Επιπλέον, οι άρτια διαρθρωμένες και αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) μπορούν να αποφέρουν τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά οφέλη τα οποία εκτείνονται επίσης πολύ πέραν του χρονικού ορίζοντα των παρεμβάσεων πολιτικής. Για παράδειγμα, οι παρεμβάσεις ΕΠΑΕ που χρηματοδοτούνται μέσω του ΕΚΤ+ κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-27 εκτιμάται ότι θα βελτιώσουν τα αποτελέσματα στον τομέα της απασχόλησης κατά τα 20 έτη μετά την αρχική επένδυση, με κορύφωση της απασχόλησης κατά +0,11 % το 2027²³⁹. Ταυτόχρονα, οι καλοσχεδιασμένες κοινωνικές πολιτικές μπορούν να στηρίξουν σημαντικά τη μακροοικονομική σταθεροποίηση μετριάζοντας ουσιαστικά τους κοινωνικούς κινδύνους και τις μελλοντικές κοινωνικές δαπάνες που σχετίζονται με το κόστος της αδράνειας.

Ορισμένα κράτη μέλη διενεργούν ήδη συστηματικά εκτιμήσεις επιπτώσεων και αξιολογήσεις για τον σχεδιασμό αποδοτικών και αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στους τομείς της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και των κοινωνικών πολιτικών, ειδικά προσαρμοσμένων στα συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής και στις συνθήκες κάθε χώρας. Για παράδειγμα, το δανικό κοινωνικοοικονομικό επενδυτικό μοντέλο, ή *Socioøkonomisk Investerings model (SØM)*, παρέχει ένα πλαίσιο ανάλυσης κόστους-οφέλους που περιλαμβάνει μια βάση δεδομένων αποτελεσματικών πρακτικών. Υπολογίζει επίσης το άμεσο κόστος και τα δυνητικά αποτελέσματα των κοινωνικών πολιτικών με βάση πρωτοβουλίες πολιτικής που επιλέγονται από τους χρήστες και με βάση

²³⁶ Nazareni, M., Caraianni, P., Janta, B., *EU Labour Supply-Demand Microsimulation Model (EUROLAB): The impact of increasing formal childcare on mothers' labour supply* [Μοντέλο μικροπροσομοίωσης προσφοράς-ζήτησης εργατικού δυναμικού της ΕΕ (EUROLAB): Ο αντίκτυπος της αύξησης των επίσημων δομών παιδικής φροντίδας στην προσφορά εργασίας στις μητέρες]. Έγγραφο εργασίας JRC, 2022.

²³⁷ Darvas, Z., Welslau, L., Zettelmeyer, J., *Incorporating the impact of social investments and reforms in the European Union's new fiscal framework* (Ενσωμάτωση του αντικτύπου των κοινωνικών επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Έγγραφο εργασίας Bruegel, 2024.

²³⁸ Cedefop (2017). *Investing in skills pays off: The economic and social cost of low-skilled adults in the EU* (Η επένδυση στις δεξιότητες αποδίδει καρπούς: Το οικονομικό και κοινωνικό κόστος των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης στην ΕΕ). Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

²³⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Employment and Social Developments in Europe 2024](#) (Εργασιακές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη 2024), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

τις στοχευόμενες δημογραφικές ομάδες²⁴⁰. Επιπροσθέτως, το δανικό δημόσιο σύστημα απασχόλησης έχει σταδιακά συγκεντρώσει στοιχεία σχετικά με διάφορες πτυχές των ΕΠΑΕ, διεξάγοντας διάφορες τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες μελέτες (RCT). Το πρόγραμμα «Οικογένειες 0-3» της **Ισπανίας** έχει σχεδιαστεί για τη στήριξη οικογενειών με παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών, ιδίως από περιβάλλοντα χαμηλού εισοδήματος, ενδυναμώνοντας τους γονείς μέσω εργαστηρίων για τη βελτίωση της προσχολικής εκπαίδευσης. Η διενέργεια εκτίμησης των επιπτώσεων και η συνεχής αξιολόγηση μέσω RCT διασφαλίζουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος, με δεδομένα σχετικά με τη συμμετοχή και τα αποτελέσματα που οδηγούν σε βελτιώσεις. Το πλαίσιο αυτό υποστηρίζεται από πρόσφατη ισπανική νομοθεσία που δημιουργεί μια σαφή και ολοκληρωμένη δομή σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης της αξιολόγησης σε όλες τις κυβερνητικές πολιτικές, προκειμένου να βελτιωθούν η λογοδοσία και η διαφάνεια²⁴¹. Το 2019 η **Γερμανία** δρομολόγησε τα προγράμματα «Συμμετοχή στην αγορά εργασίας» και «Ένταξη των μακροχρόνια ανέργων», προσφέροντας επιδοτήσεις μισθών και καθοδήγηση σε εργοδότες που προσλαμβάνουν μακροχρόνια ανέργους. Σε αξιολόγηση που πραγματοποίησε το Ίδρυμα Ερευνών για την Απασχόληση της Γερμανίας το 2024, η οποία συνδυάζει ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους, διαπιστώθηκε ότι οι πρωτοβουλίες αυτές είναι αποτελεσματικές για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την τόνωση της απασχόλησης, με το 51 % των συμμετεχόντων να μεταβαίνουν σε κανονικές θέσεις εργασίας μετά από 26 μήνες και ενώ διαφαίνονται οι πρώτες ενδείξεις παρόμοιων τάσεων μεταξύ των ιδιαίτερα μακροχρόνια ανέργων²⁴². Στη **Σλοβενία**, τα πρόσφατα προγράμματα κατάρτισης για τα άτομα που αναζητούν εργασία βοήθησαν τους συμμετέχοντες να έχουν περισσότερες πιθανότητες να βρουν εργασία σε σχέση με τους μη συμμετέχοντες με παρόμοια χαρακτηριστικά και αύξησαν τις αποδοχές τους, όπως έδειξε αξιολόγηση των επιπτώσεων με αντιπαράδειγμα που διενήργησε η Υπηρεσία Απασχόλησης της Σλοβενίας, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον ΟΟΣΑ²⁴³. Ταυτόχρονα, πολλά κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια όσον αφορά τη θεσμοθέτηση νοοτροπίας τακτικών αξιολογήσεων πολιτικής. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ιδίως η ανεπαρκής διοικητική και/ή αναλυτική ικανότητα και η περιορισμένη πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και έγκαιρα δεδομένα.

2.3.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για την περαιτέρω αντιμετώπιση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και την καταπολέμηση της κατάχρησης των άτυπων συμβάσεων. Ο νόμος της **Μάλτας** περί «ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας», ο

²⁴⁰ Kvist, J. (2018). Inclusive growth and social investments over the life course (Συμπεριληπτική ανάπτυξη και κοινωνικές επενδύσεις καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής). Στο C. Deeming, & P. Smyth (επιμ.), *Reframing global social policy: Social investment for sustainable and inclusive growth* (Επαναπροσδιορισμός της παγκόσμιας κοινωνικής πολιτικής: Κοινωνικές επενδύσεις για βιώσιμη και συμπεριληπτική ανάπτυξη) (σ. 213-228). Policy Press.

²⁴¹ Gobierno de España (2022), *Ley 27/2022, de 20 de diciembre, de institucionalización de la evaluación de políticas públicas en la Administración General del Estado* [νόμος 27/2022, της 20ής Δεκεμβρίου, για τη θεσμοθέτηση της αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών στη γενική διοίκηση του κράτους].

²⁴² *Subsidised jobs for the long-term unemployed: An evaluation of the German Participation Opportunities Act — IAB-Forum* (Επιδοτούμενες θέσεις εργασίας για τους μακροχρόνια ανέργους: Αξιολόγηση του γερμανικού νόμου για τις ευκαιρίες συμμετοχής — Φόρουμ IAB).

²⁴³ ΟΟΣΑ / Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2025), *Impact Evaluation of Wage Subsidies and Training for the Unemployed in Slovenia* (Αξιολόγηση των επιπτώσεων των μισθολογικών επιδοτήσεων και της κατάρτισης για τους ανέργους στη Σλοβενία), Connecting People with Jobs (Σύνδεση των ατόμων με τις θέσεις εργασίας), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι.

ο οποίος ισχύει από τον Ιανουάριο του 2025, απαιτεί οι εργαζόμενοι μέσω εταιρειών προσωρινής απασχόλησης να λαμβάνουν την ίδια αμοιβή και να υπόκεινται στους ίδιους όρους απασχόλησης (όπως μισθός, άδεια, υπερωρίες και περίοδοι ανάπαυσης) με τους εργαζομένους των έμμεσων εργοδοτών που εκτελούν ισοδύναμα καθήκοντα. Τον Ιούλιο του 2024 το **Λουξεμβούργο** μετέφερε στο εθνικό του δίκαιο τη νομοθεσία της ΕΕ για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας. Η νομοθεσία αυτή υποχρεώνει τους εργοδότες να περιλαμβάνουν λεπτομερείς πρόσθετες πληροφορίες στις συμβάσεις ή αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της σύμβασης. Όσον αφορά τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου, οι δοκιμαστικές περίοδοι πρέπει να διαρκούν τουλάχιστον δύο εβδομάδες. Οι εργαζόμενοι που έχουν συμπληρώσει έξι μήνες υπηρεσίας μετά την περίοδο αυτή μπορούν να ζητήσουν αλλαγή του καθεστώτος απασχόλησής τους —είτε από ορισμένου χρόνου σε αορίστου είτε από μερική σε πλήρη απασχόληση— μία φορά ετησίως. Τον Δεκέμβριο του 2024 η **Ιταλία** παρέτεινε την υφιστάμενη μέγιστη φορολογική έκπτωση για τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους που προσλαμβάνουν υπαλλήλους με συμβάσεις αορίστου χρόνου το 2025 και το 2026. Από τον Ιούλιο του 2025 η **Ουγγαρία** έχει περιορίσει την εποχική εργασία στη γεωργία και στον τουρισμό σε 120 ημέρες ετησίως, ανεξάρτητα από τον αριθμό των εργοδοτών, για την πρόληψη των καταχρήσεων. Από τον Ιανουάριο του 2026 οι εργαζόμενοι στον γεωργικό τομέα μπορούν να παρατείνουν την περίοδο αυτή κατά 90 ημέρες, εάν ο εργοδότης τους καταβάλει υψηλότερο ποσοστό εισφοράς κατά 50 % κατά τη διάρκεια της παράτασης. Η φορολογική αρχή θα παρακολουθεί ψηφιακά τις ημέρες εργασίας για την επιβολή αυτών των ορίων.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για τη βελτίωση της προστασίας των εργαζομένων. Τον Απρίλιο του 2025 η **Ισπανία** τροποποίησε τον εργατικό κώδικα για να ρυθμίσει τις καταγγελίες των συμβάσεων σε περιπτώσεις μόνιμης ανικανότητας. Με τη μεταρρύθμιση καθίσταται σαφές ότι καταγγελία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν ένας εργαζόμενος κηρύσσεται μόνιμα ανίκανος προς εργασία και δεν μπορούν να γίνουν εύλογες προσαρμογές, δεν υπάρχει κατάλληλη και διαθέσιμη θέση ή ο εργαζόμενος απορρίπτει δεόντως προτεινόμενη επανατοποθέτηση. Θεσπίζεται επίσης υποχρεωτική διαδικασία διαβούλευσης με τον εργαζόμενο πριν από τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης και ενισχύεται η υποχρέωση των εργοδοτών να εξετάζουν το ενδεχόμενο πιθανών ανατοποθετήσεων ή προσαρμογών που θα μπορούσαν να αποτρέψουν την καταγγελία. Τον Μάρτιο του 2025 το **Λουξεμβούργο** ενέκρινε τροποποίηση του οικείου εργατικού κώδικα που ενισχύει την προστασία των εργαζομένων με τον καθορισμό κανόνων για τις πληρωμές των υπερωριών, τη συναίνεση και την τήρηση αρχείων. Με τη συνολική επικαιροποίηση επιτυγχάνεται ισορροπία μεταξύ των ισχυρότερων διασφαλίσεων για τους εργαζομένους όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας, την αναρρωτική άδεια και την απόλυση, αφενός, και σαφέστερων, απλουστευμένων υποχρεώσεων συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις, αφετέρου. Η **Ρουμανία** θέσπισε νέο ηλεκτρονικό σύστημα για την εγγραφή των υπαλλήλων (REGES-ONLINE) τον Μάρτιο του 2025. Το σύστημα επιτρέπει στους υπαλλήλους να επαληθεύουν ότι οι όροι που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τους εργοδότες, όπως ο μισθός και το ωράριο, αποτυπώνονται με ακρίβεια στις συμβάσεις τους και προβλέπει ότι πρέπει να ειδοποιούνται σε περίπτωση αλλαγής οποιουδήποτε από αυτούς.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επιτύχει επιπλέον πρόοδο όσον αφορά την ενίσχυση των πλαισίων τους για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία. Τον Σεπτέμβριο του 2024 η **Ισπανία** εξέδωσε το βασιλικό διάταγμα 893/2024, το οποίο θεσπίζει μέτρα προστασίας της υγείας και της ασφάλειας για τους οικιακούς βοηθούς και τους κατ' οίκον φροντιστές, ευθυγραμμίζοντας τα δικαιώματά τους με τη γενική νομοθεσία για την πρόληψη των εργατικών κινδύνων. Εγγυάται την πρόσβαση σε εκτιμήσεις κινδύνου, ενημέρωση,

κατάρτιση, προστατευτικό εξοπλισμό και παρακολούθηση της υγείας και υποχρεώνει τους εργοδότες να διενεργούν αξιολογήσεις κινδύνου, να προβλέπουν προληπτικά μέτρα και να διασφαλίζουν ασφαλείς συνθήκες εργασίας. Τον Μάρτιο του 2025 το **Λουξεμβούργο** θέσπισε νέους κανόνες σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία. Ο σχετικός κανονισμός του Μεγάλου Δούκα επικαιροποιεί τα μέτρα προστασίας στον χώρο εργασίας από καρκινογόνους, μεταλλαξιογόνους και τοξικούς για την αναπαραγωγή παράγοντες. Τον Μάρτιο του 2025 η **Δανία** θέσπισε νομοθεσία που επιτρέπει στον δανικό οργανισμό για το εργασιακό περιβάλλον να δίνει εντολή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, στους εργολάβους σε εργοτάξια να παύουν τις δραστηριότητές τους. Επιπλέον, ο νόμος αυξάνει τα πρόστιμα στις εταιρείες που κρίνονται ένοχες για σοβαρές παραβιάσεις της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία. Η **Ιταλία** δημιούργησε ταμείο με ετήσιο προϋπολογισμό ύψους 500 000 EUR το οποίο θα τεθεί σε λειτουργία από το 2026 για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων διαλογής και πρόληψης καρδιαγγειακών και ογκολογικών παθήσεων καθώς και για την παροχή αυτόματων και ημιαυτόματων απινιδωτών στους χώρους εργασίας.

Αρκετά κράτη μέλη θέσπισαν μέτρα για να αποσαφηνιστούν περαιτέρω οι κανονισμοί σχετικά με τις νέες ρυθμίσεις εργασίας, όπως η τηλεργασία και η ευέλικτη εργασία. Ο νέος Telearbeitsgesetz (νόμος περί τηλεργασίας) στην **Αυστρία**, ο οποίος άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2025, επεκτείνει την εξ αποστάσεως εργασία πέραν των κατοικιών των εργαζομένων, ώστε να περιλαμβάνει τις οικογενειακές κατοικίες, τους κοινούς χώρους εργασίας, τα διαδικτυακά καφέ και τους τόπους διακοπών. Διατηρεί φορολογικά πλεονεκτήματα, όπως ετήσια έκπτωση ύψους 300 EUR για εργονομικά έπιπλα και αφορολόγητο ποσό ύψους 3 EUR/ημέρα για τις ημέρες τηλεργασίας, αλλά υποχρεώνει τους εργοδότες να αναγράφουν ρητά τις ημέρες αυτές στα εκκαθαριστικά σημειώματα μισθοδοσίας. Τον Φεβρουάριο του 2025 η **Γαλλία** ενέκρινε νόμο για την εφαρμογή συμφωνίας σχετικά με τη φορολογική σύμβαση με το Λουξεμβούργο, με στόχο την αποφυγή της διπλής φορολόγησης και της φοροδιαφυγής των διασυνοριακών εργαζομένων που εργάζονται εξ αποστάσεως. Η νέα συμφωνία επιτρέπει στους διασυνοριακούς εργαζομένους που διαμένουν στη Γαλλία και απασχολούνται στο Λουξεμβούργο να εργάζονται από το σπίτι για έως και 34 ημέρες ετησίως χωρίς να υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στη Γαλλία. Στην **Εσθονία**, ο νόμος για τις συμβάσεις απασχόλησης, ο οποίος επικαιροποιήθηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2025, επιτρέπει πιο ευέλικτες συμφωνίες για τον χρόνο εργασίας και δίνει στους εργοδότες και τους εργαζομένους μεγαλύτερο περιθώριο να καθορίζουν την εξ αποστάσεως εργασία, το ελαστικό ωράριο εργασίας ή άλλα μη παραδοσιακά ωράρια κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας. Τον Νοέμβριο του 2024 η **Γαλλία** ενέκρινε τη συνέχιση του πειράματος της εργασίας με χρονομερισμό για την επόμενη τετραετία. Η νομοθεσία έχει ως στόχο να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του χρονομερισμού για τους μακροχρόνια ανέργους, τα άτομα που λαμβάνουν ελάχιστα κοινωνικά επιδόματα και τα άτομα με αναπηρία. Αποσκοπεί στη βελτίωση της απασχολησιμότητας αυτών των ομάδων, προσφέροντάς τους συμβάσεις μόνιμης μερικής απασχόλησης.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αρχίσει να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο την οδηγία για την εργασία σε πλατφόρμες, καθώς άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο του 2024. Τον Ιούνιο του 2025 η **Ιταλία** θέσπισε νόμο που περιγράφει τα βήματα που πρέπει να γίνουν για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Σ' αυτά περιλαμβάνονται η επικαιροποίηση του ορισμού των «ψηφιακών πλατφορμών εργασίας», η θέσπιση διαδικασιών για την αξιολόγηση των εργασιακών σχέσεων και η επιβολή περιορισμών στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της κοινωνικής

προστασίας, στην απαίτηση για διαφανείς πρακτικές διαχείρισης δεδομένων και στην ενίσχυση των μέτρων υγείας και ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών κατά της παρενόχλησης και της βίας. Στο **Βέλγιο**, τον Ιανουάριο του 2026 θα αρχίσει να ισχύει νέος νόμος που καθιστά υποχρεωτική την ασφάλιση για εργατικά ατυχήματα για τους αυτοαπασχολούμενους εργαζομένους σε πλατφόρμες, ώστε να ευθυγραμμιστεί η προστασία όλων των εργαζομένων.

Πολλά κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας, μεταξύ άλλων αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως η TN. Τον Νοέμβριο του 2024 η **Δανία** θέσπισε νόμο για την ενίσχυση των νομικών διασφαλίσεων κατά της χρήσης παράνομης εργασίας. Στο **Βέλγιο**, η φλαμανδική κυβέρνηση θέσπισε αυστηρότερους κανόνες για την αντιμετώπιση της κατάχρησης των κανόνων απόσπασης της ΕΕ και τη βελτίωση της εποπτείας σε τομείς κινδύνου. Βάσει αυτών, όλα τα μέρη μιας αλυσίδας υπεργολαβίας είναι υπόλογα εάν ένας υπεργολάβος προσλαμβάνει παράνομα αλλοδαπούς εργαζομένους. Με τη μεταρρύθμιση αυτή οι επιχειρήσεις σε τομείς υψηλού κινδύνου υποχρεούνται να επαληθεύουν τη συμμόρφωση των υπεργολάβων τους. Στην **Ελλάδα**, η ψηφιακή κάρτα εργασίας καταπολεμά την αδήλωτη εργασία παρακολουθώντας τις πραγματικές ώρες εργασίας και διασφαλίζοντας την κατάλληλη αμοιβή, στοχεύοντας τις καταχρηστικές υπερωρίες και τις παράνομες αλλαγές εργασίας. Το έργο κάλυψε 750 000 εργαζομένους σε τομείς όπως ο τραπεζικός τομέας και το λιανικό εμπόριο και, με την επέκτασή του στα τρόφιμα και τον τουρισμό που προβλέπεται για τον Ιούνιο του 2025, θα καλύψει 1,5 εκατομμύριο εργαζομένων. Στην **Ισπανία**, οι αρχές χρησιμοποιούν εργαλεία που βασίζονται στην TN για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας και έχουν υιοθετήσει μια συνεργατική προσέγγιση, με τη συμμετοχή της κρατικής φορολογικής αρχής, της αστυνομίας και της πολιτοφυλακής, καθώς και με τη διοίκηση κοινωνικής ασφάλισης. Η **Εσθονία** δοκιμάζει το σχέδιό της «οικονομία σε πραγματικό χρόνο» (RTE), το οποίο αποσκοπεί στην αυτοματοποίηση της υποβολής εκθέσεων από τις επιχειρήσεις, στη μείωση του διοικητικού φόρτου και στην ενίσχυση της παραγωγικότητας καθώς και στη μετάβαση από άτυπες σε επίσημες οικονομικές πρακτικές και στη μείωση των αδήλωτων πληρωμών.

Τα κράτη μέλη εξακολουθούν να καταπολεμούν τη μακροχρόνια ανεργία με ειδικές δράσεις πολιτικής. Στη **Σλοβενία**, το Υπουργείο Εργασίας, Οικογένειας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας των Ευκαιριών επανεξετάζει επί του παρόντος τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των ΕΠΑΕ 2021-25 με σκοπό την επικαιροποίησή τους για την περίοδο 2026-30 με στόχο τη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας και την επιτάχυνση της ενεργοποίησης των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης. Τον Ιανουάριο του 2025 η **Τσεχία** παρέτεινε το πιλοτικό έργο «Integration Job», το οποίο θα περιλαμβάνει 240 συμμετέχοντες το 2025 και 400 το 2026. Για τη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας, το έργο συνδυάζει επιδοτήσεις μισθού για την πρόσληψη μειονεκτουσών ομάδων με ειδικές ανάγκες και δραστηριότητες ένταξης που στηρίζουν την προσωπική ανάπτυξη. Στην **Αυστρία**, από τον Ιανουάριο του 2026 θα αρχίσει να ισχύει η δέσμη μέτρων για την απασχόληση «Aktion 55 plus» για τους μακροχρόνια ανέργους μεγαλύτερης ηλικίας. Ο προϋπολογισμός για τη δέσμη μέτρων θα αυξηθεί από 50 εκατ. EUR το 2025 σε 100 εκατ. EUR έως το 2027.

Σε ορισμένα κράτη μέλη ελήφθησαν μέτρα για την παροχή κινήτρων για εργασία, τη στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων. Η **Ιταλία** θέσπισε μερική απαλλαγή από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για την περίοδο 2025-27 σε μισθωτές και μη μισθωτές μητέρες τουλάχιστον δύο παιδιών, εξαιρουμένων των εργαζομένων ως οικιακό προσωπικό. Το

επίδομα χορηγείται έως το 10ο έτος ηλικίας των μικρότερων παιδιών και από το 2027 έως το 18ο έτος του μικρότερου παιδιού για τις μητέρες τριών ή περισσότερων παιδιών. Προορίζεται αποκλειστικά για δικαιούχους με φορολογητέο εισόδημα έως 40 000 EUR ετησίως και με ετήσιο όριο δαπανών 300 εκατ. EUR. Η **Πολωνία**, στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ και με τη στήριξη του ΕΚΤ+, επεξεργάζεται επί του παρόντος τροποποίηση του νόμου για την κοινωνική οικονομία, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την ενίσχυση των νομικών και χρηματοδοτικών μέσων για την ανάπτυξη της λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων και τη βελτίωση του συντονισμού των δράσεων της κυβέρνησης και των τοπικών διοικήσεων. Μέτρο που θα υλοποιηθεί από το 2025 έως το 2028 και θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΚΤ+ στηρίζει την επιχειρηματικότητα στη βόρεια **Βουλγαρία** παρέχοντας βοήθεια από την ανάπτυξη μιας επιχειρηματικής ιδέας έως την υλοποίησή της. Με την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και των επιχειρηματικών δεξιοτήτων, το μέτρο αποσκοπεί στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και, κατ' επέκταση, στην πρόληψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Πολλά κράτη μέλη δίνουν όλο και μεγαλύτερη προτεραιότητα σε μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Τον Μάιο του 2025 η κυβέρνηση της Βαλονίας στο **Βέλγιο** ενέκρινε σε πρώτη ανάγνωση δύο νομοσχέδια για τη μεταρρύθμιση του ρόλου των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης «Forem». Η «Forem» θα ζητεί διαδικτυακό βιογραφικό σημείωμα και θα καθιστά ορατά στους εργοδότες τα προφίλ των ατόμων που αναζητούν εργασία αμέσως μετά τον καθορισμό της επαγγελματικής θέσης, διαδικασία που θα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας αντιστοίχισης προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Τα άτομα που αναζητούν εργασία, με ορισμένες εξαιρέσεις (π.χ. άτομα που αναζητούν εργασία και παρακολουθούν κατάρτιση), θα λαμβάνουν εξατομικευμένες συμβουλές κάθε τέσσερις μήνες και στοχευμένες προσφορές και θα βρίσκονται σε μηνιαία επαφή με τη ΔΥΑ. Τον Απρίλιο του 2025 η **Ελλάδα** εισήγαγε αλλαγές στην ψηφιακή πλατφόρμα της για τη διαχείριση των δεδομένων απασχόλησης. Το νέο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ II επικαιροποιεί το προηγούμενο σύστημα, μεταξύ άλλων με την πλήρη ψηφιοποίηση των βεβαιώσεων απασχόλησης, την ελάφρυνση του διοικητικού φόρτου με τον εξορθολογισμό των διαδικασιών για τους εργοδότες, την ενίσχυση των εργαλείων παρακολούθησης της αγοράς εργασίας και την παροχή ενός πιο αξιόπιστου και διαφανούς μητρώου απασχόλησης και ασφάλισης. Τον Δεκέμβριο του 2024 η **Ισπανία** επέκτεινε τις επιλέξιμες επιδοτήσεις στο πλαίσιο των κοινών προγραμμάτων ενεργοποίησης της απασχόλησης, προσθέτοντας επιδόματα διαμονής και σχετικές εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης σε ορισμένες περιφέρειες. Η μεταρρύθμιση ενισχύει επίσης τις πολιτικές ενεργοποίησης με την ενσωμάτωση ορισμένων προγραμμάτων απασχόλησης νέων στο κοινό πλαίσιο.

Πολλά κράτη μέλη πραγματοποιούν σημαντικές μεταρρυθμίσεις στις οικείες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων θεσμικών αλλαγών, αύξησης της αποδοτικότητας και ψηφιοποίησης των υπηρεσιών. Μέσω προγράμματος στήριξης από το ΕΚΤ+ ύψους 183 εκατ. EUR, η **Ρουμανία** εκσυγχρονίζει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ). Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την αύξηση του αριθμού των υπαλλήλων των ΔΥΑ κατά 600 άτομα, στην κατάρτιση 1 840 υπαλλήλων των ΔΥΑ και στην παροχή εκσυγχρονισμένων υπηρεσιών σε 275 000 άτομα και 21 750 εργοδότες. Αναμένεται επίσης να βελτιώσει την προβολή των ΔΥΑ μέσω επικοινωνιακής εκστρατείας και εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεών τους. Η διάρκεια του έργου έχει οριστεί σε 60 μήνες, από τον Ιανουάριο του 2025 έως τον Δεκέμβριο του 2029. Στη **Φινλανδία**, η αρμοδιότητα για την οργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης μεταβιβάστηκε στους δήμους τον Ιανουάριο του

2025 προκειμένου να ενισχυθεί η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες και να διευκολυνθεί η ταχεία απασχόληση των ατόμων που αναζητούν εργασία μέσω της βελτίωσης των υπηρεσιών απασχόλησης και των επιχειρηματικών υπηρεσιών. Σε σχέση με τη μεταβίβαση, δημιουργήθηκε ένα μοντέλο χρηματοδότησης για τους δήμους με σκοπό την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους για την προώθηση της απασχόλησης. Εκτιμάται ότι ο άμεσος αντίκτυπος της μεταρρύθμισης στην απασχόληση θα ωφελήσει 7 000-10 000 άτομα. Τον Δεκέμβριο του 2024, με τη στήριξη του ΜΑΑ και του ΕΚΤ+, η **Κύπρος** ενέκρινε ευρεία μεταρρύθμιση της οικείας ΔΥΑ. Η υπό εξέλιξη μεταρρύθμιση θα περιλαμβάνει την υλοποίηση πλατφορμών για την ψηφιοποίηση των προγραμμάτων προσλήψεων του Υπουργείου Εργασίας, την ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης επιδόσεων και τη θέσπιση συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και παρακολούθησης για νέους που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ). Τον Ιανουάριο του 2025 η **Γαλλία** εξέδωσε διάταγμα για την προσαρμογή του νόμου περί πλήρους απασχόλησης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της. Οι αλλαγές προσαρμόζουν τη νομοθεσία στις θεσμικές ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών και αφορούν τη διακυβέρνηση, θέματα παιδικής φροντίδας καθώς και την παράταση της προθεσμίας για τη σύναψη συμβάσεων μεταξύ των ανέργων και των ιδρυμάτων απασχόλησης.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν θέσει σε εφαρμογή μεταρρυθμίσεις για την ευθυγράμμιση των οικείων συστημάτων παροχών ανεργίας με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς εργασίας. Τον Ιανουάριο του 2025 η **Φινλανδία** κατάργησε τα συμπληρώματα της επιδότησης της αγοράς εργασίας και του βασικού επιδόματος ανεργίας που καταβάλλονται κατά τη συμμετοχή σε δράσεις προώθησης της απασχόλησης. Τον Ιούνιο του 2025 η **Τσεχία** εισήγαγε τροποποιήσεις στο οικείο σύστημα παροχών ανεργίας με σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής στήριξης και της κοινωνικής προστασίας των ατόμων που αναζητούν εργασία. Η στήριξη κατά το αρχικό στάδιο ανεργίας θα αυξηθεί έως και στο 80 % του εισοδήματος που λάμβανε το άτομο κατά την προηγούμενη εργασία του. Επίσης, τον Ιούνιο του 2025 η **Εσθονία** μεταρρύθμισε το οικείο σύστημα προστασίας κατά της ανεργίας, απλουστεύοντας τις διαδικασίες και εισάγοντας ένα καθολικό μοντέλο βασικού συντελεστή παροχών, το οποίο θα αρχίσει να ισχύει από τον Ιανουάριο του 2026. Με τη μεταρρύθμιση αντικαθίσταται το προηγούμενο δυαδικό σύστημα με ένα ενιαίο σύστημα ασφάλισης ανεργίας. Τον Ιούλιο του 2025 το **Βέλγιο** ενέκρινε σημαντική μεταρρύθμιση του οικείου συστήματος παροχών ανεργίας, η οποία θα αρχίσει να ισχύει τον Ιανουάριο του 2026. Θα περιορίσει τη συνολική διάρκεια των παροχών σε δύο έτη, μετά από αλλαγές στα κριτήρια επιλεξιμότητας, με ορισμένες εξαιρέσεις. Τον Οκτώβριο του 2025 η **Λιθουανία** τροποποίησε τον νόμο της για την κοινωνική ασφάλιση ανεργίας προκειμένου να αυξηθεί το ελάχιστο επίδομα ανεργίας από 241,5 EUR σε 350 EUR το 2025, να παραταθεί κατά τέσσερις μήνες η μέγιστη διάρκεια των πληρωμών των παροχών σε άτομα που πλησιάζουν τη συνταξιοδότηση και να βελτιωθεί η συνολική στόχευση των παροχών, ιδίως για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος. Τον Οκτώβριο του 2025 η **Σουηδία** υλοποίησε μεταρρύθμιση του οικείου συστήματος ασφάλισης ανεργίας για την καλύτερη ευθυγράμμιση της χορήγησης παροχών με την πραγματική απώλεια εισοδήματος του αιτούντος.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει μέτρα για την προσέλκυση ξένων ταλέντων και τη χαλάρωση των συνθηκών στενότητας στην αγορά εργασίας. Τον Μάιο του 2025 η **Ελλάδα** δρομολόγησε το πρόγραμμα HELIOS+ με τη στήριξη του ΕΚΤ+, το οποίο αποσκοπεί στη στήριξη της ένταξης πολιτών τρίτων χωρών μέσω ολιστικής προσέγγισης που ενσωματώνει την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική κατάρτιση. Η **Κροατία**, μέσω τροποποιήσεων που επέφερε στον οικείο νόμο περί αλλοδαπών τον Μάρτιο του 2025, απελευθερώνει την πρόσβαση για τους εργαζομένους που διαθέτουν επαγγελματική προσόντα (ιδίως στον τομέα της ΤΠ), ενισχύει την εποπτεία

των εργοδοτών και βελτιώνει την προστασία των δικαιωμάτων των αλλοδαπών εργαζομένων. Επιπλέον, η χώρα εφάρμοσε νέα μέτρα για τη στήριξη της επιστροφής και της επανένταξης των Κροατών μεταναστών. Το 2025 η **Μάλτα** μεταρρύθμισε την πολιτική της για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού με έμφαση στη διατήρηση, στα δικαιώματα και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα μέτρα περιλαμβάνουν νέα κριτήρια επιλεξιμότητας για τους εργοδότες, περιορισμούς στις προσλήψεις από εταιρείες με υψηλά ποσοστά τερματισμού συμβάσεων (με εξαιρέσεις για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις) και βελτιωμένες οδούς αλλαγής εργοδοτών για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Η **Τσεχία**, για να συμβάλει στη μείωση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και στην προσέλκυση αλλοδαπών εργαζομένων με υψηλό επίπεδο προσόντων, εξέδωσε κυβερνητικό διάταγμα για τη χορήγηση σε πολίτες δέκα χωρών εκτός ΕΕ ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Τον Οκτώβριο του 2024 η **Γερμανία** ενέκρινε τη στρατηγική Skilled Labour Strategy: India, η οποία αποσκοπεί στην προσέλκυση εργαζομένων με επαγγελματικά προσόντα από την Ινδία μέσω της βελτίωσης των συνθηκών πλαισίου για τις προσλήψεις, την έκδοση θεωρήσεων, τα μαθήματα γλωσσών, την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που έχουν αποκτηθεί στην αλλοδαπή και την ένταξη.

Ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και του ρόλου των κοινωνικών εταίρων. Τον Μάιο του 2025 η **Ρουμανία** θέσπισε προσχέδιο δράσης για την προώθηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων κατά την περίοδο 2025-28 με την ενθάρρυνση της συμμετοχής σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών, τη στήριξη της συνειδητής συμμετοχής στις διαπραγματεύσεις και τη διευκόλυνση των συμφωνιών σε τομεακό και εθνικό επίπεδο. Έχει επίσης ως στόχο την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, τη θέσπιση αποτρεπτικών κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης και την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας μέσω τεχνικής βοήθειας, επιθεωρήσεων και αποτελεσματικότερης εφαρμογής. Τον Οκτώβριο του 2024 η κυβέρνηση της **Ουγγαρίας** εξέδωσε διάταγμα σχετικά με τη θέσπιση νομικού πλαισίου για ένα μόνιμο φόρο μισθολογίας του ιδιωτικού τομέα (VKF). Στόχος του είναι να διασφαλιστούν η θέσπιση και η συνεχής λειτουργία των μηχανισμών καθορισμού του κατώτατου μισθού. Τον Μάιο του 2025 η **Πολωνία** τροποποίησε τον κανονισμό σχετικά με την αντιπροσωπευτικότητα των οργανώσεων εργοδοτών. Ο νέος νόμος απαγορεύει την παράλληλη συμμετοχή σε τέτοιες οργανώσεις, ώστε να είναι δυνατός ο ορθός υπολογισμός της αντιπροσωπευτικότητάς τους και, ως εκ τούτου, να εφαρμόζονται τα ίδια πρότυπα που ισχύουν και για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

2.4 Κατευθυντήρια γραμμή 8: Προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται η εφαρμογή της κατευθυντήριας γραμμής 8 για την απασχόληση. Σύμφωνα με αυτήν συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους, να προαγάγουν την κοινωνική ένταξη και να καταπολεμήσουν τη φτώχεια, σύμφωνα με τις αρχές του πυλώνα 2 (σχετικά με την ισότητα των φύλων), 3 (σχετικά με την ισότητα ευκαιριών), 11 (σχετικά με τη φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών), 12 (σχετικά με την κοινωνική προστασία), 14 (σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα), 15 (σχετικά με το εισόδημα για ηλικιωμένους και τις συντάξεις), 16 (σχετικά με την υγειονομική περίθαλψη), 17 (σχετικά με την ένταξη ατόμων με αναπηρία), 18 (σχετικά με τη μακροχρόνια φροντίδα), 19 (σχετικά με τη στέγαση και τη βοήθεια για τους άστεγους) και 20 (σχετικά με την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες). Στην ενότητα 2.4.1 παρέχεται ανάλυση των βασικών δεικτών. Πρώτα, εξετάζονται οι κίνδυνοι φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού,

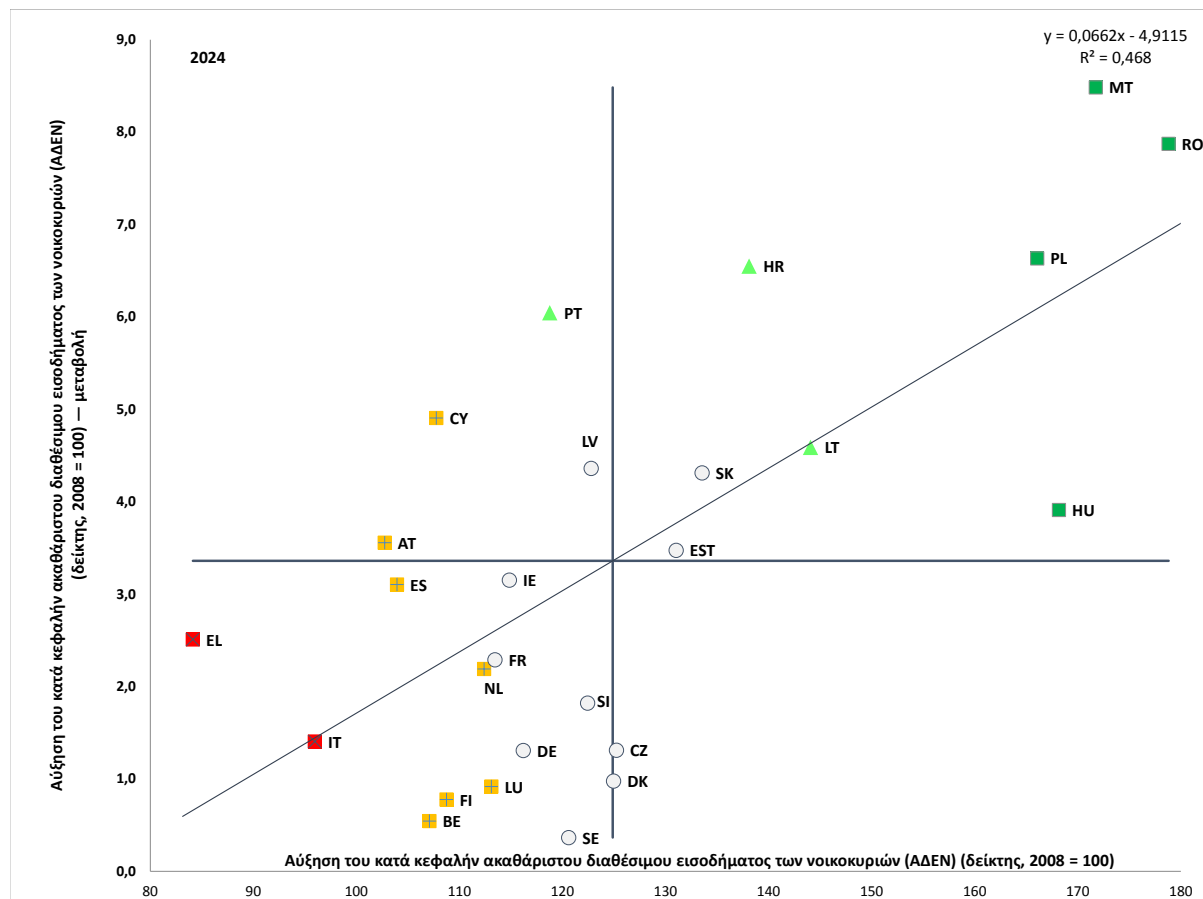
καθώς και η εισοδηματική ανισότητα. Ακολουθεί η ανάλυση του ελάχιστου εισοδήματος και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας γενικότερα, καθώς και του αντίκτυπού τους στη μείωση της φτώχειας. Η κοινωνική στέγαση και η οικονομική προσιτότητα της στέγασης αναλύονται επίσης στην κατευθυντήρια γραμμή 8. Στην ενότητα 2.4.2 αναφέρονται τα μέτρα πολιτικής που λαμβάνουν τα κράτη μέλη.

2.4.1 Βασικοί δείκτες

Ο δείκτης αύξησης του πραγματικού κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) αυξήθηκε σημαντικά σε επίπεδο ΕΕ-27 το 2024. Διαμορφώθηκε στο 141,3 (επίπεδο το 2008 = 100) το 2024, κατά 2,5 μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι το 2023. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε στη Μάλτα, στη Ρουμανία και στην Πολωνία, ενώ μικρότερη, αλλά ωστόσο σημαντική, αναφέρθηκε στην Κροατία, στην Πορτογαλία και στην Κύπρο (βλ. διάγραμμα 2.4.1). Η Μάλτα, η Ρουμανία, η Πολωνία και η Ουγγαρία σημείωσαν «βέλτιστη επίδοση» το 2024, λόγω υψηλών επιπέδων (άνω του 160 % σε σχέση με το 2008), καθώς και λόγω μεγάλων αυξήσεων για τις τρεις πρώτες χώρες. Ορισμένα κράτη μέλη σημείωσαν χαμηλότερες αυξήσεις, ενώ κάποια εξ αυτών παρέμειναν σε μέσα επίπεδα, όπως η Σουηδία, η Δανία, η Τσεχία και η Σλοβενία. Η Ελλάδα και η Ιταλία, με βάση τις επιδόσεις τους το 2024, διαπιστώθηκε ότι βρίσκονταν σε «κρίσιμη κατάσταση» λόγω σταθερά χαμηλών επιπέδων, μετά από μέτριες βελτιώσεις. Το 2024 το Βέλγιο, η Φινλανδία και το Λουξεμβούργο (όπου τα επίπεδα ήταν κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά μετά από σχετικά μικρές μόνο βελτιώσεις), καθώς και η Κύπρος, η Αυστρία, η Ισπανία και οι Κάτω Χώρες (όπου τα επίπεδα ήταν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ παρά τις βελτιώσεις περίπου στον μέσο όρο) βρίσκονταν σε κατάσταση με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Διάγραμμα 2.4.1: Το 2024 η αύξηση του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) αυξήθηκε για την ΕΕ με έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Δείκτης αύξησης του πραγματικού κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2008 = 100, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη BG.

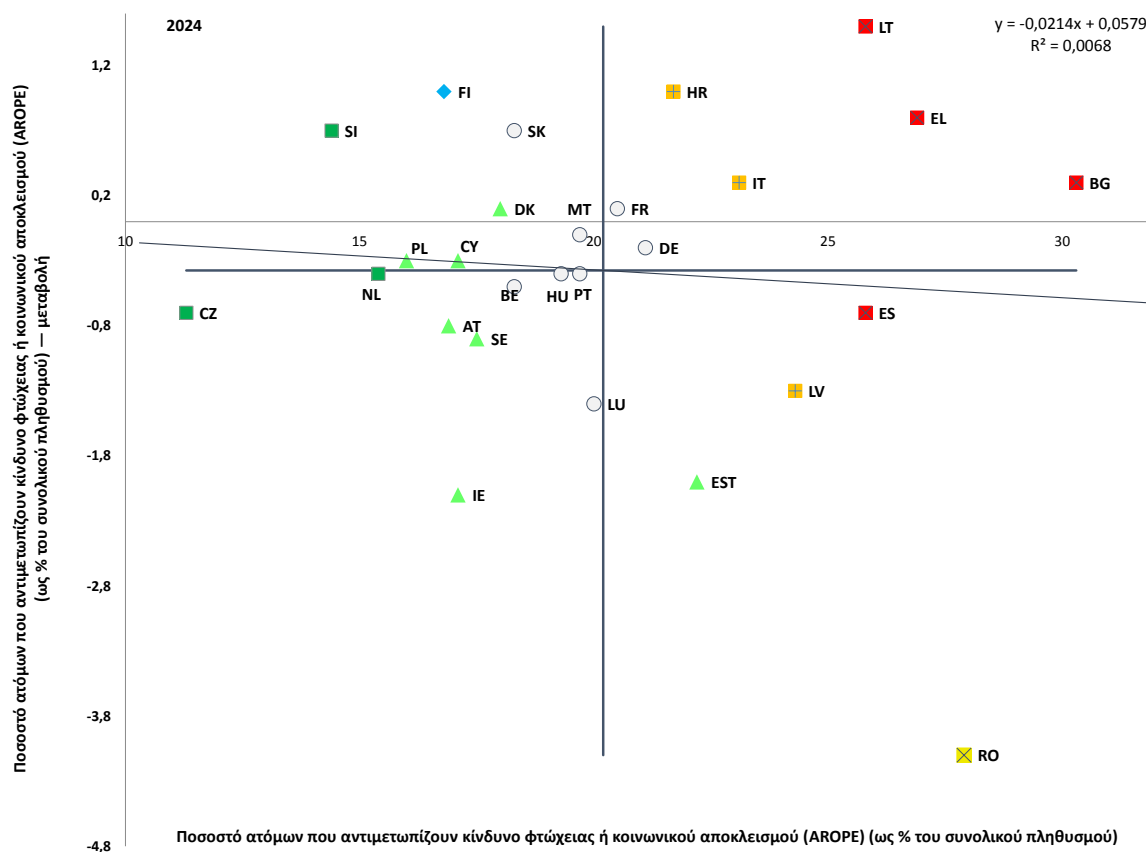
Πηγή: Eurostat [[tpepsr_wc310](#)], ευρωπαϊκοί τομεακοί λογαριασμοί.

Το 2024 η ΕΕ κατέγραψε πολύ μέτριες βελτιώσεις όσον αφορά τη μείωση του ποσοστού των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, χωρίς σαφή ένδειξη ανοδικής σύγκλισης. Το ποσοστό AROPE μειώθηκε στο 21 % από 21,3 % το 2023, με διαφορά σχεδόν 2 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ ανδρών και γυναικών (20 % έναντι 21,9 %). Η κατάσταση το 2024 ήταν «κρίσιμη» στη Βουλγαρία, στην Ελλάδα, στη Λιθουανία και στην Ισπανία, στις οποίες τα σχετικά υψηλά επίπεδα (30,3 %, 26,9 %, 25,8 % και 25,8 %, αντίστοιχα) δεν βελτιώθηκαν σημαντικά (Ισπανία), αυξήθηκαν ελαφρώς (Βουλγαρία και Ελλάδα) ή ακόμη και σημαντικά (κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες στη Λιθουανία) —βλ. διάγραμμα 2.4.2. Η Κροατία, η Ιταλία και η Λετονία κατατάσσονταν στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», είτε λόγω του σχετικά υψηλού επιπέδου (24,3 % στη Λετονία) είτε λόγω της αύξησης (+ 1 εκατοστιαία μονάδα και + 0,3 εκατοστιαίες μονάδες για την Κροατία και την Ιταλία, αντίστοιχα). Ταυτόχρονα, η Ρουμανία σημείωσε «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», καταγράφοντας ένα από τα υψηλότερα επίπεδα στην ΕΕ (27,9 %) μετά τη μεγαλύτερη μείωση (− 4,1 εκατοστιαίες μονάδες), στοιχείο που αντικατοπτρίζει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για τη μείωση της φτώχειας. Αντιθέτως, η Τσεχία, η Σλοβενία και οι Κάτω Χώρες σημείωσαν «βέλτιστη επίδοση» (με ποσοστά AROPE 11,3 %, 14,4 % και 15,4 %, αντίστοιχα). Η Ιρλανδία και η Εσθονία παρουσίασαν

μεγάλες μειώσεις (-2,1 εκατοστιαίες μονάδες και -2 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα) παρά τα ήδη καλά ή μέσα επίπεδα. Δεν φαίνεται να υπάρχει σαφής ένδειξη ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών.

Διάγραμμα 2.4.2: Το 2024 το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε μόνον ελαφρώς στην ΕΕ

Ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, επίπεδα 2024 και μεταβολές από το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για την HR και προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], EU-SILC.

Οι περιφερειακές και αστικές/αγροτικές διαφορές όσον αφορά τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού σε ολόκληρη την ΕΕ είναι μεγάλες, σύμφωνα με όσα παρατηρούνται σε όλα τα κράτη μέλη. Οι διαφορές ήταν μεγάλες μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ (NUTS 2) το 2024, μεταξύ άλλων και εντός των κρατών μελών, ιδίως στην Ιταλία, την Πολωνία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία (βλ. διάγραμμα 8 στο παράρτημα 5). Τα ποσοστά AROPE κυμαίνονταν από 59,5 % στη Γουιάνα, 48,8 % στην Καλαβρία και 44,5 % στη Ciudad de Melilla έως 8,8 % στη Jihozápad, 8,6 % στην Bratislavsky kraj και 6,6 % στην Provincia Autonoma di Bolzano/Bozen. Στις εξόχως απόκεντρες περιοχές καταγράφηκαν ποσοστά AROPE πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, τα οποία κυμαίνονταν από 59,5 % στη Γουιάνα έως 22,9 % στη Μαδέρα. Οι κωμοπόλεις και τα προάστια κατέγραψαν κάπως χαμηλότερα ποσοστά AROPE στην ΕΕ απ' ό,τι οι πόλεις και οι αγροτικές περιοχές (20,3 %, 21,3 % και 21,3 %, αντίστοιχα). Ωστόσο, οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών ήταν σημαντικές. Τα ποσοστά AROPE κυμαίνονταν από 27,8 % στο Βέλγιο έως 12,2 % στην Πολωνία όσον αφορά τις πόλεις· από 32 % στη Βουλγαρία έως 11,7 % στην Τσεχία για τις κωμοπόλεις και τα προάστια· και από 41,7 % στη Ρουμανία έως 8,6 % στη Μάλτα για τις

αγροτικές περιοχές. Ενώ τα σχετικά υψηλά ποσοστά AROPE στις πόλεις συνδυάζονται με σχετικά χαμηλά ποσοστά στις αγροτικές περιοχές στο δυτικό τμήμα της Ένωσης, το αντίθετο τείνει να ισχύει σε ορισμένες χώρες της Μεσογείου και της Βαλτικής, καθώς και στο ανατολικό τμήμα.

Οι παράγοντες που ευθύνονται για τους κινδύνους φτώχειας είναι πολλαπλοί. Έχουν τις ρίζες τους σε ανισότητες ευκαιριών λόγω, για παράδειγμα, εδαφικών και περιφερειακών ανισοτήτων²⁴⁴ ή διακρίσεων²⁴⁵. Αφορούν διαφορές στην αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας και ένταξης. Η διαγενεακή μεταβίβαση μειονεκτημάτων²⁴⁶ επιβαρύνει τα παιδιά. Οι πολιτικές ενεργού ένταξης, ο σχεδιασμός και η αποτελεσματικότητα των συστημάτων φορολογίας και παροχών, καθώς και η πρόσβαση σε υποστηρικτικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της υγείας, των κοινωνικών και βασικών υπηρεσιών) διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην καταπολέμηση και την πρόληψη των κινδύνων φτώχειας. Για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να το πράξουν, η ΕΕ έχει εγκρίνει ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στη μείωση της φτώχειας, εάν εφαρμοστούν σωστά²⁴⁷. Με βάση τα ανωτέρω, η επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας θα έχει ως στόχο τη στήριξη των ατόμων, ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση στα βασικά μέσα προστασίας και στις υπηρεσίες που χρειάζονται —παράλληλα με την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της φτώχειας. Πρωταρχικός στόχος είναι η συμβολή στην εξάλειψη της φτώχειας στην ΕΕ έως το 2050.

Πλαίσιο στόχου 3: Πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου μείωσης της φτώχειας έως το 2030

Ο πληθυσμός που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε περαιτέρω το 2024, αλλά η πρόοδος εξακολουθεί να μην επαρκεί για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της ΕΕ έως το 2030. Ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROP) μειώθηκε κατά 1,1 εκατομμύρια το 2024, σε 93,3 εκατομμύρια. Μετά την προσαρμογή βάσει διακοπών στις σειρές στη Γερμανία και τη Γαλλία, η μείωση ανέρχεται σε 2,9 εκατομμύρια σε σύγκριση με το έτος βάσης 2019, αφήνοντας χάσμα 12,1 εκατομμυρίων στον στόχο των 15 εκατομμυρίων. Αυτό σημαίνει ότι θα απαιτηθεί μέση ετήσια μείωση άνω των 2 εκατομμυρίων για την επίτευξη του στόχου έως το 2030 (βλ. διάγραμμα κατωτέρω). Ως εκ τούτου, η επίτευξη του στόχου θα

²⁴⁴ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Durán Laguna, et al., [Ένατη έκθεση για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

²⁴⁵ Τα τελευταία στοιχεία του 2024 δείχνουν, για παράδειγμα, ότι το 70 % των Ρομά αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας, σημειώνοντας πρόοδο μεταξύ του 2016 και του 2024. Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024).

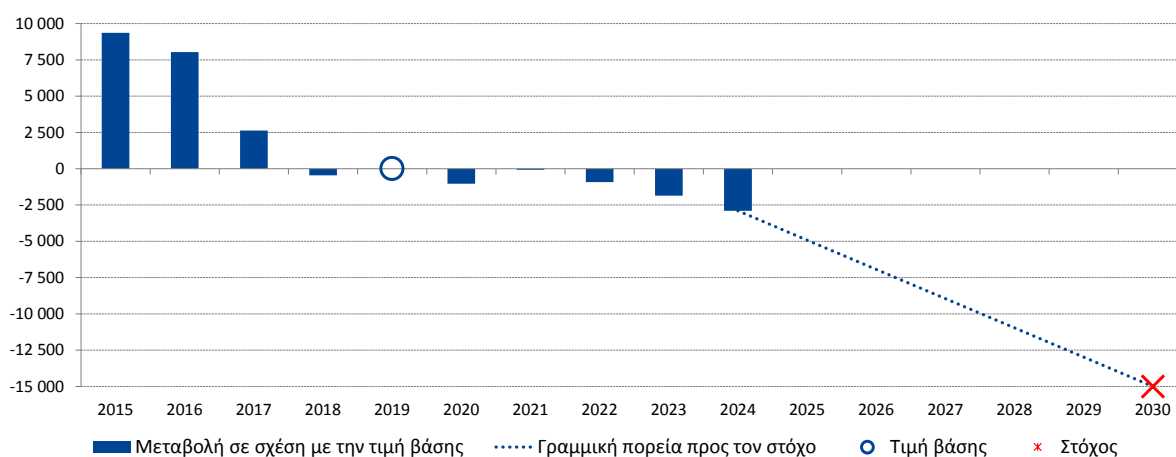
²⁴⁶ Βλ. UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, [Innocenti Report Card 18: Child poverty in the midst of wealth](#) (UNICEF Innocenti — Παγκόσμιο Γραφείο Ερευνών και Ανάλυσης Προοπτικών, Έκθεση Innocenti 18: Παιδική φτώχεια εν μέσω πλούτου), UNICEF Innocenti, Φλωρεντία, Δεκέμβριος 2023.

²⁴⁷ Σε αυτές περιλαμβάνονται η [ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά](#), σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021· η [οδηγία για επαρκείς κατώτατους μισθούς](#), οδηγία (ΕΕ) 2022/2041· η [σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία](#), σύσταση του Συμβουλίου (2019/C 387/01), της 8ης Νοεμβρίου 2019· η [σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη](#), σύσταση του Συμβουλίου (2023/C 41/01), της 30ής Ιανουαρίου 2023· η Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας, [Δήλωση της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας](#), της 21ης Ιουνίου 2021· και η [ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της εκτίμησης των διανεμητικών επιπτώσεων των πολιτικών των κρατών μελών](#) [COM(2022) 494 final].

απαιτήσει σημαντική επιτάχυνση των προσπαθειών κατά το υπόλοιπο της δεκαετίας. Η παιδική φτώχεια μειώθηκε επίσης το 2024 στην ΕΕ, με περίπου 0,4 εκατομμύρια λιγότερα παιδιά (0-17 ετών) να αντιμετωπίζουν κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Ωστόσο, ο αριθμός παραμένει κατά 0,25 εκατομμύρια υψηλότερος από το βασικό σενάριο του 2019 και κατά 5,25 εκατομμύρια υψηλότερος από τους συγκεντρωτικούς εθνικούς στόχους για τη μείωση της παιδικής φτώχειας.

Ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, αλλά η πρόοδος εξακολουθεί να μην επαρκεί για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το 2030

Μεταβολή του επιπέδου AROPE της ΕΕ-27 σε σχέση με το έτος βάσης 2019 και τον σχετικό πρωταρχικό στόχο της ΕΕ για το 2030 (συνολικός πληθυσμός, σε χιλιάδες άτομα)

Σημείωση: Οι σειρές προσαρμόστηκαν βάσει διακοπών στις σειρές, που οφείλονταν σε υποκείμενες σημαντικές διακοπές στη DE το 2020 (η διακοπή προσαρμόστηκε προς τα πίσω στο 2019) και στη FR το 2022 (το συγκεντρωτικό μέγεθος της ΕΕ χρησιμοποιεί στοιχεία για τη «μητροπολιτική Γαλλία» αντί για τη «Γαλλία» για να ευθυγραμμιστεί με τα στοιχεία του 2019 για τη Γαλλία).

Πηγή: Eurostat [[jlc_pecs01](#)] και υπολογισμοί της ΓΔ EMPL.

Η πρόοδος προς την επίτευξη των εθνικών στόχων μείωσης της φτώχειας παραμένει ανομοιογενής μεταξύ των κρατών μελών. Το 2024 μόνο 14 κράτη μέλη κατέγραψαν μείωση του αριθμού των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ μόνο 16 έχουν σημειώσει πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων τους για το 2030 από το 2019 (βλ. διάγραμμα κατωτέρω)²⁴⁸. Επτά εξ αυτών (Ρουμανία, Τσεχία, Λετονία, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Βέλγιο και Βουλγαρία) βρίσκονται εν γένει σε καλό δρόμο, με τη Ρουμανία να επιτυγχάνει σημαντική μείωση το 2024 (κατά 739 χιλιάδες). Η Σουηδία και η Ιρλανδία έγιναν οι πρώτες δύο χώρες που πέτυχαν τους στόχους τους το 2024, ενώ τα μεγαλύτερα σχετικά χάσματα²⁴⁹ παραμένουν στο Λουξεμβούργο, στη Σλοβακία, στη Σλοβενία, στη Δανία, στη Φινλανδία και στη Γαλλία. Μεταξύ των 21 χωρών που έθεσαν συμπληρωματικούς στόχους για τη μείωση της παιδικής φτώχειας²⁵⁰, 13 κατέγραψαν

²⁴⁸ Για την παρακολούθηση των ενωσιακών και των εθνικών στόχων μείωσης της φτώχειας, καθώς και για επεξήγηση των διακοπών στις σειρές και των σχετικών προσαρμογών των δεδομένων, βλ. επίσης την [ετήσια έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας για το 2025](#).

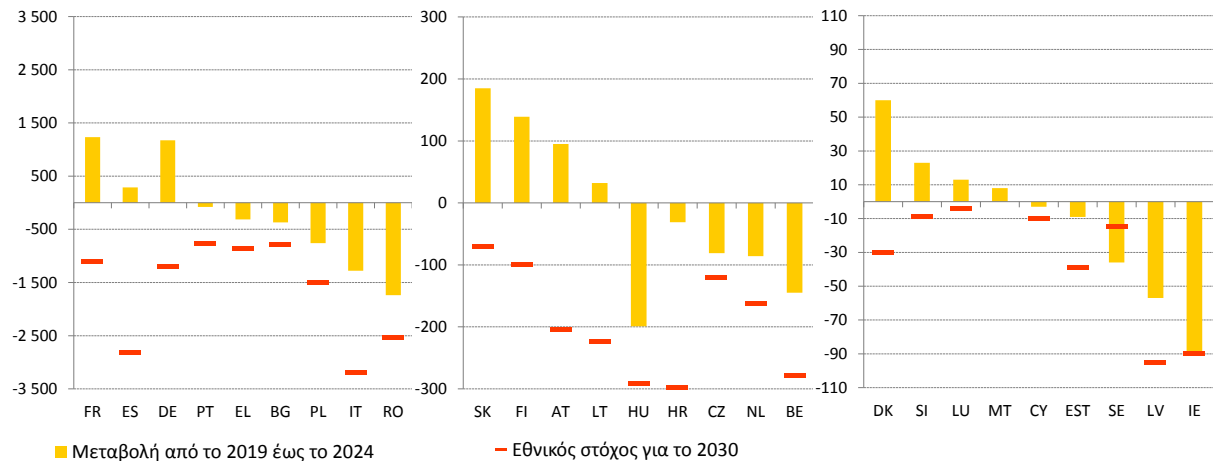
²⁴⁹ Όσον αφορά τη συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών, τα χάσματα δεν μετριοούνται σε απόλυτες τιμές, αλλά ως ποσοστό της μείωσης του στόχου μεταξύ του 2019 και του 2030. Π.χ.: $(10 \text{ [στόχος]} - 4 \text{ [πρόοδος μέχρι στιγμής]}) / 10 \text{ [στόχος]} = 60 \% \text{ [χάσμα]}$.

²⁵⁰ Στόχο για τη μείωση της παιδικής φτώχειας έθεσαν το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Ιρλανδία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Κροατία, η Κύπρος, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Αυστρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία, η Σλοβακία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Βλ.

βελτιώσεις το 2024 και 11 σημείωσαν πρόοδο από το 2019, ενώ η Ιρλανδία, η Κύπρος και η Σουηδία έχουν ήδη επιτύχει τους στόχους τους. Από την άλλη πλευρά, η Τσεχία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα, η Αυστρία, η Σλοβενία, η Σλοβακία και η Φινλανδία δεν έχουν σημειώσει ακόμη πρόοδο σε σχέση με το 2019.

Μόνο τα μισά περίπου κράτη μέλη έχουν σημειώσει πρόοδο από το 2019, και μόνο το ένα τρίτο είτε βρίσκονται σε καλό δρόμο είτε έχουν υπερβεί τους στόχους τους

Μεταβολές στα επίπεδα AROPE κατά την περίοδο 2019-24 και εθνικοί στόχοι για το 2030 (συνολικός πληθυσμός, σε χιλιάδες άτομα)

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά το 2020 για τις FR, IE, DK και το LU, το 2021 για το LU, το 2022 για τις FR, FI και το LU, το 2023 και το 2024 για την HR. Προσωρινά στοιχεία για τη LT το 2024. Η DK και η DE εκφράζουν τους οικειούς εθνικούς στόχους μείωσης της φτώχειας ως μείωση του αριθμού των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων (δηλαδή νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας), που αναμένεται να επιφέρει μείωση του αριθμού των ατόμων AROPE κατά τη διάρκεια της δεκαετίας. Η DE εκφράζει τον εθνικό της στόχο σε σύγκριση με το 2020 ως έτος αναφοράς. Η FR έθεσε τον εθνικό της στόχο σε σχέση με τη μητροπολιτική Γαλλία και η παρακολούθηση ευθυγραμμίζεται με το συγκεκριμένο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής. Η HU εκφράζει τον οικείο εθνικό στόχο μείωσης της φτώχειας ως μείωση του ποσοστού υλικής και κοινωνικής στέρησης για τις οικογένειες με παιδιά, που μπορεί να μετουσιωθεί σε μείωση του AROPE εάν επικρατήσουν οι τρέχουσες συνθήκες. Η MT εκφράζει τον οικείο εθνικό στόχο μείωσης της φτώχειας ως μείωση του ποσοστού AROPE σε όρους εκατοστιαίων μονάδων (δηλ. - 3,1 εκατοστιαίες μονάδες).

Πηγή: Eurostat [[ilc_pecs01](#)] και πίνακας που παρουσιάζει τους εθνικούς στόχους για το 2030 στο παράρτημα 1.

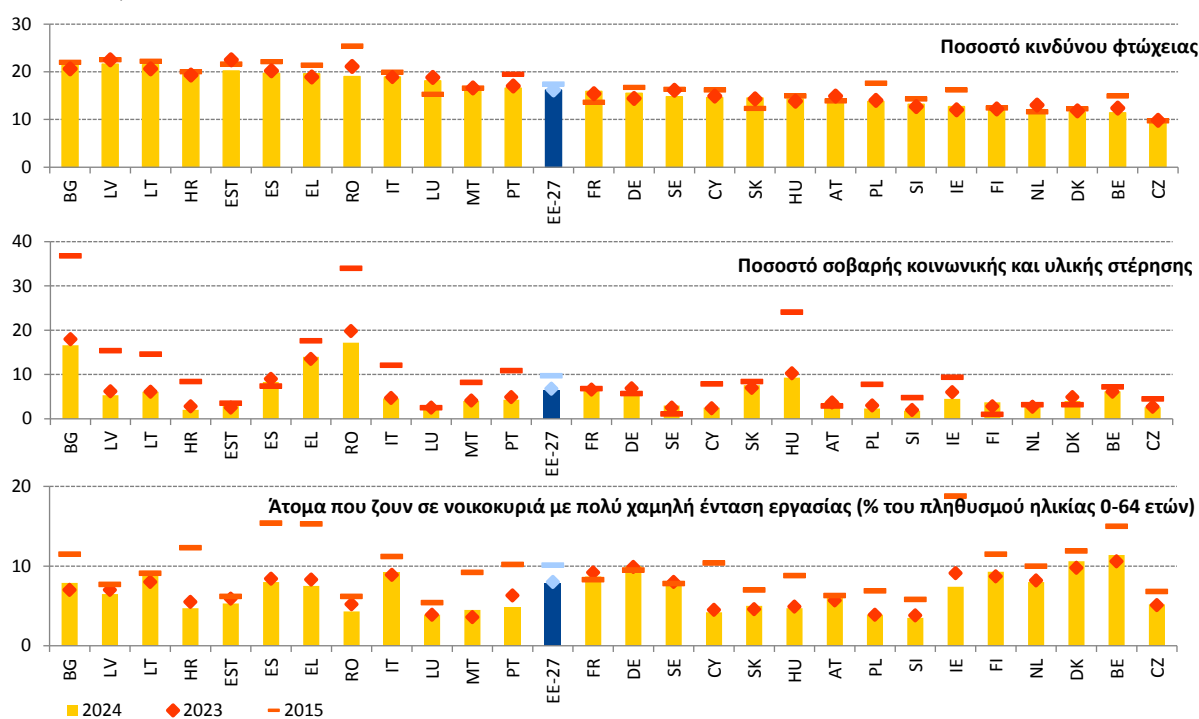
Η σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση μειώθηκε ελαφρώς, ενώ η νομισματική φτώχεια και το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων παρέμειναν σταθερά στην ΕΕ το 2024. Η πολύ μέτρια βελτίωση του ποσοστού AROPE αντικατοπτρίζεται στις οικείες συνιστώσες. Η Τσεχία και οι Κάτω Χώρες είχαν ορισμένα από τα χαμηλότερα ποσοστά AROPE (όσον αφορά τα επίπεδα εισοδήματος του 2023, στο 9,5 % και στο 12,1 %, αντίστοιχα), μετά από μειώσεις — βλ. άνω τμήμα του διαγράμματος 2.4.3. Αντιθέτως, η Βουλγαρία, η Λετονία και η Λιθουανία είχαν ορισμένα από τα υψηλότερα ποσοστά (21,7 %, 21,6 % και 21,5 %, αντίστοιχα), κάποια μετά από αυξήσεις. Στη Ρουμανία σημειώθηκε μείωση κατά 2,1 εκατοστιαίες μονάδες, η οποία συνέβαλε σημαντικά στη μείωση του οικείου ποσοστού AROPE. Οι ταχείες εκτιμήσεις της Eurostat σχετικά με τα εισοδήματα του 2024 δείχνουν ότι τα ποσοστά AROPE αναμένεται να έχουν παραμείνει σταθερά και το 2024 στην ΕΕ κατά μέσο όρο και στα περισσότερα κράτη μέλη, ενώ αυξάνονται στη Φινλανδία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα και τη Σλοβενία και μειώνονται

την [ετήσια έκθεση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας του 2025](#) για την παρακολούθηση των εν λόγω στόχων.

στην Εσθονία²⁵¹. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ συνολικά — βλ. μεσαίο τμήμα του διαγράμματος 2.4.3. Το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων παρέμεινε σταθερό το 2024 (με βάση τη δραστηριότητα του 2023) —βλ. κάτω τμήμα του διαγράμματος 2.4.3.

Διάγραμμα 2.4.3: Η σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση μειώθηκε ελαφρώς, ενώ το ποσοστό κινδύνου φτώχειας και το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων παρέμειναν σταθερά

Συνιστώσες του πρωταρχικού δείκτη του ποσοστού κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (ως %, 2015, 2023, 2024)

Σημείωση: Οι δείκτες ταξινομούνται με βάση τα ποσοστά AROPE για το 2024. Διακοπή στη σειρά για την HR όσον αφορά το ποσοστό κινδύνου φτώχειας. Προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [[tessi010](#)], [[tepsr_lm420](#)], [[tepsr_lm430](#)], EU-SILC.

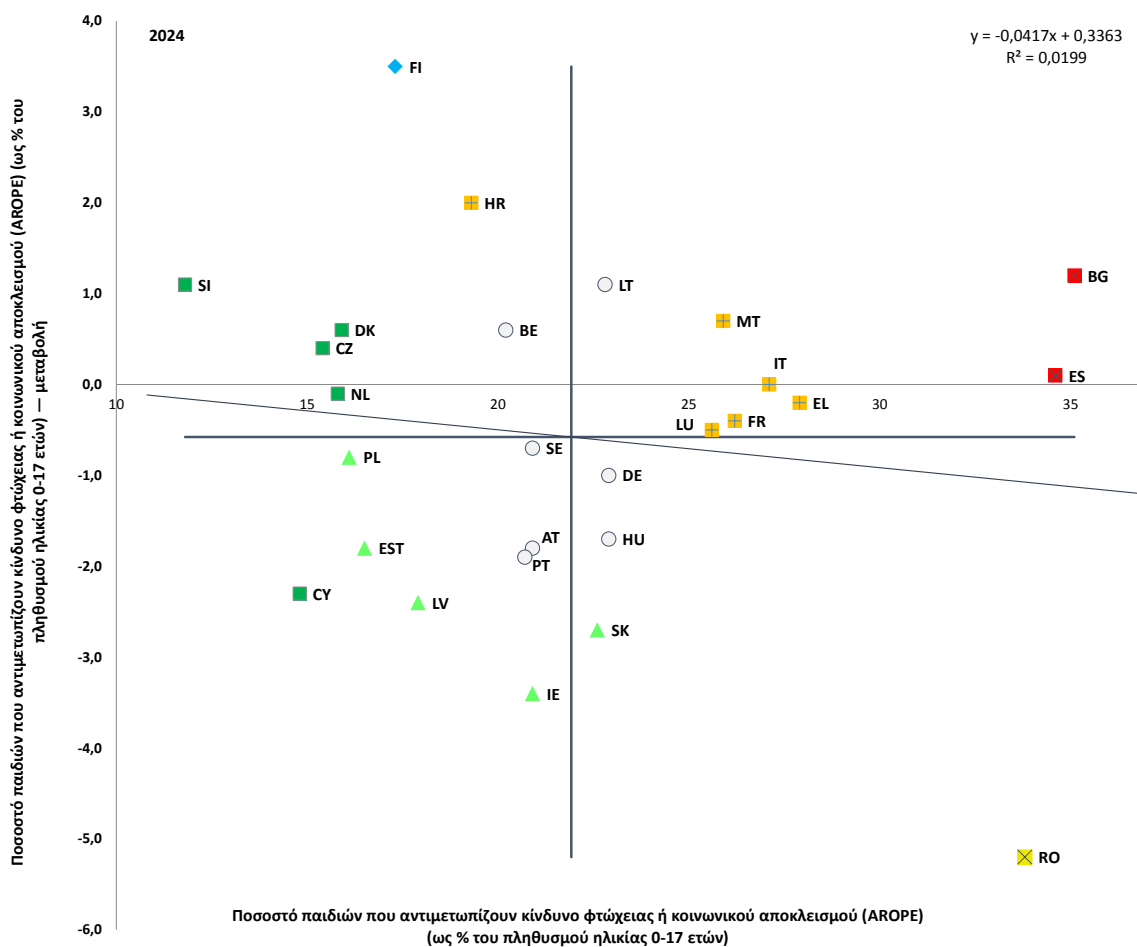
Η παιδική φτώχεια μειώθηκε ελαφρώς, αλλά παραμένει σε υψηλότερο επίπεδο απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό, χωρίς σαφή ένδειξη ανοδικής σύγκλισης. Ο αριθμός των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε από 19,96 εκατομμύρια το 2023 σε 19,52 εκατομμύρια το 2024 και το ποσοστό τους από 24,9 % σε 24,2 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Παρότι το 2024 είναι το δεύτερο συνεχόμενο έτος κατά το οποίο καταγράφεται μείωση του απόλυτου αριθμού, το ποσοστό παιδικής φτώχειας εξακολουθεί να είναι κατά 3,2 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό. Η Σλοβενία, η Κύπρος, η Τσεχία και οι Κάτω Χώρες συγκαταλέγονται μεταξύ των χωρών με «βέλτιστη επίδοση», με ποσοστά AROPE για τα παιδιά κάτω του 16 % και σχετικά μικρές αλλαγές σε σύγκριση με το 2023, με εξαίρεση την Κύπρο (- 2,3 εκατοστιαίες μονάδες) και τη Σλοβενία (+ 1,1 εκατοστιαίες μονάδες). Από την άλλη πλευρά, η Βουλγαρία και η Ισπανία βρίσκονται σε «κρίσιμη κατάσταση», με ποσοστά που φθάνουν το 35,1 % και το 34,6 %, αντίστοιχα. Σε αντίθεση με τα εν γένει αμετάβλητα ποσοστά στην Ισπανία, το

²⁵¹ Μόνο σημαντικές μεταβολές. Βλ. Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\)](#), [Experimental results](#) [Ταχείες εκτιμήσεις των εισοδηματικών ανισοτήτων και των δεικτών φτώχειας για το 2024 (ταχείες εκτιμήσεις 2024), Πειραματικά αποτελέσματα]. Έκδοση 1 — Ιούνιος 2025.

ποσοστό για τη Βουλγαρία αυξήθηκε επίσης κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες. Σε ολόκληρη την ΕΕ, οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν στην Κροατία (+ 2 εκατοστιαίες μονάδες) και τη Φινλανδία (+ 3,5 εκατοστιαίες μονάδες), ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις καταγράφηκαν στην Ιρλανδία (3,4 εκατοστιαίες μονάδες), τη Ρουμανία (5,2 εκατοστιαίες μονάδες) και τη Σλοβακία (2,7 εκατοστιαίες μονάδες). Δεν υπάρχει εμφανής ένδειξη ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών. Η έξοδος των παιδιών από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό έχει καθοριστική σημασία για να μπορέσουν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να διακοπεί ο κύκλος διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας. Η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά σε όλα τα κράτη μέλη έχει καίρια σημασία εν προκειμένω.

Διάγραμμα 2.4.4: Το ποσοστό των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ

Ποσοστό των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, επίπεδα 2024 και μεταβολή από το προηγούμενο έτος (%), πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων

Σημειώσεις: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για την HR και προσωρινά στοιχεία για τη LT.

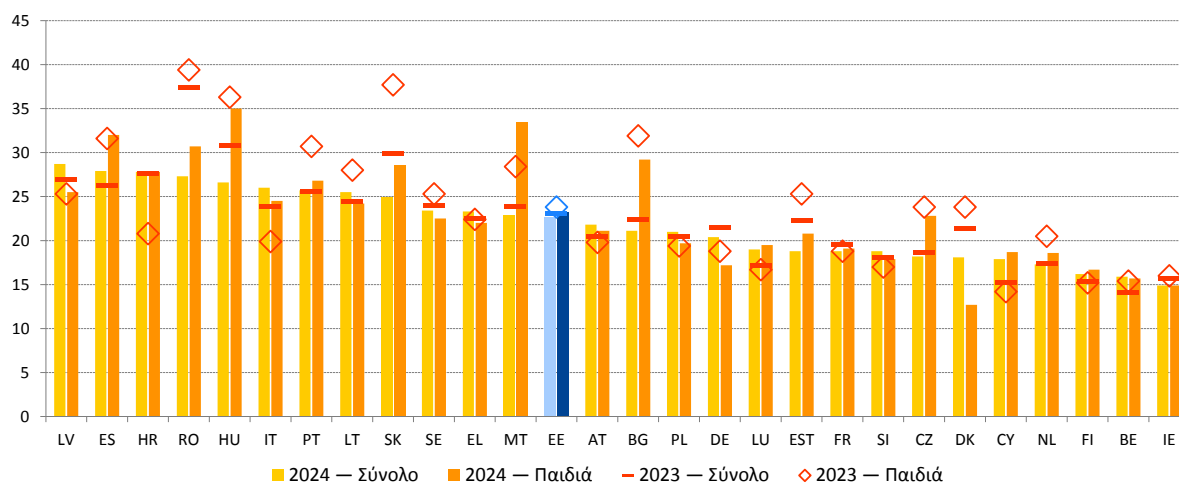
Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], EU-SILC.

Οι συνιστώσες του ποσοστού κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τα παιδιά παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό σταθερές στην ΕΕ, με μόνη εξαίρεση τη σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση η οποία μειώθηκε. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας (AROP) μειώθηκε ελαφρώς, από 19,5 % το 2023 σε 19,3 % το 2024, κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις, κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες, καταγράφηκαν στην Κροατία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα και τη Φινλανδία, ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις, κατά 3 εκατοστιαίες

μονάδες, καταγράφηκαν στην Πορτογαλία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Όπως και το 2023, τα υψηλότερα ποσοστά AROP σημειώθηκαν στην Ισπανία (29,2 %), τη Βουλγαρία (28,2 %) και τη Ρουμανία (26,2 %) και τα χαμηλότερα στη Δανία (10,1 %), τη Σλοβενία (10,7 %) και τη Φινλανδία (11,6 %). Οι ταχείες εκτιμήσεις της Eurostat προβλέπουν μείωση κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ποσοστού της νομισματικής φτώχειας για τα παιδιά κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024. Όσον αφορά τη σοβαρή υλική και κοινωνική στέρση, το ποσοστό της ΕΕ για τα παιδιά σημείωσε μέτρια πτώση το 2024, φθάνοντας το 7,9 % το 2024, έναντι 8,4 % το 2023. Σε εθνικό επίπεδο, κυμάνθηκε από 1,2 % στην Κροατία έως 21,2 % στη Ρουμανία. Αυξήθηκε στις Κάτω Χώρες και τη Φινλανδία κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες και μειώθηκε κατά το ίδιο μέγεθος στη Γερμανία, την Ελλάδα, τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Ουγγαρία. Τέλος, το ποσοστό των παιδιών που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων παρέμεινε σταθερό στο 7,4 % το 2024 (έναντι 7,5 % το 2023) στην ΕΕ και στα περισσότερα κράτη μέλη, με εξαίρεση τη Βουλγαρία (+ 2,1 εκατοστιαίες μονάδες), τη Φινλανδία (+ 2,3 εκατοστιαίες μονάδες) και την Πορτογαλία (- 2,6 εκατοστιαίες μονάδες).

Διάγραμμα 2.4.5: Το βάθος της φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ, αλλά συχνά ήταν μεγαλύτερο για τα παιδιά απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό

Σχετικό χάσμα κινδύνου φτώχειας (ως %), συνολικός πληθυσμός και παιδιά (ηλικίας 0-17 ετών)

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά για την HR και προσωρινά στοιχεία για τη LT το 2024.

Πηγή: Eurostat [ilc_li11], EU-SILC.

Το βάθος της φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς για τον συνολικό πληθυσμό στην ΕΕ, αλλά παρέμεινε υψηλότερο για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων και για τα παιδιά²⁵². Για τον συνολικό πληθυσμό, μειώθηκε κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες, στο 22,7 % το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2023), σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος — βλ. διάγραμμα 2.4.5. Το βάθος της φτώχειας ήταν μεγαλύτερο στη Λετονία, την Ισπανία και την Κροατία, μετά από αυξήσεις κατά 1,8, 1,7 και 0,2 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στην Κύπρο (+ 2,7 εκατοστιαίες μονάδες), στη Λετονία και στο Λουξεμβούργο (+ 1,8 εκατοστιαίες μονάδες και για τις δύο χώρες). Σε επίπεδο ΕΕ, το βάθος της φτώχειας για τα άτομα ηλικίας 18-64 ετών που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων ήταν σημαντικά μεγαλύτερο απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό, στο 35,5 % το

²⁵² Ο εν λόγω δείκτης, γνωστός επίσης ως σχετικό χάσμα διάμεσου εισοδήματος ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας, υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το όριο κινδύνου φτώχειας και του ορίου κινδύνου φτώχειας, εκφρασμένη ως ποσοστό του ορίου κινδύνου φτώχειας. Το όριο αυτό καθορίζεται στο 60 % του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος όλου του πληθυσμού σε μια χώρα και όχι για την ΕΕ στο σύνολό της.

2024²⁵³. Όσον αφορά τα παιδιά, μειώθηκε στο 23,2 % το 2024, 0,6 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο σε σύγκριση με το 2023, αλλά εξακολουθούσε να είναι υψηλότερο απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις (πάνω από 5 εκατοστιαίες μονάδες) καταγράφηκαν στην Ιταλία και τη Μάλτα, καθώς και στην Κροατία (μετά από διακοπή στη σειρά), ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις (πάνω από 9 εκατοστιαίες μονάδες) καταγράφηκαν στη Δανία και τη Σλοβακία.

Τα άτομα με αναπηρία εξακολουθούν να διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού σε σύγκριση με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Το 2024 το ποσοστό AROPE των εν λόγω ατόμων ήταν 28,7 % στην ΕΕ (χωρίς μεταβολή για τρία έτη), το οποίο είναι κατά 10,8 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι για τον υπόλοιπο πληθυσμό. Όσον αφορά τα άτομα με σοβαρή αναπηρία, το αντίστοιχο ποσοστό, στο 36,2 %, είναι ακόμη υψηλότερο και παρουσιάζει αυξητική τάση. Σε πέντε χώρες το χάσμα σε σχέση με τα άτομα χωρίς αναπηρία υπερέβη τις 20 εκατοστιαίες μονάδες το 2024²⁵⁴. Τα οικονομικά ενεργά άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν υψηλότερους κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (34,5 %) σε σύγκριση με άλλες ηλικιακές ομάδες, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες (29,4 % έναντι 27,8 %). Η στήριξη της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε εκπαίδευση, κατάρτιση και απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και η παροχή υπηρεσιών προσωπικής βοήθειας και υποστήριξης είναι ουσιαστικής σημασίας για τη μείωση του χάσματος όσον αφορά τους κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τα άτομα με αναπηρία.

Παρά την περαιτέρω ελαφρά μείωση, ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού για τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ παρέμεινε πολύ υψηλότερος απ' ό,τι για τους γηγενείς της ΕΕ. Το ποσοστό AROPE για τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ ήταν υψηλότερο από εκείνο των γηγενών σε όλα τα κράτη μέλη και υπερδιπλάσιο κατά μέσο όρο, στο 38,2 % έναντι 18 %. Το χάσμα ήταν μεγαλύτερο στη Ρουμανία, στην Αυστρία, στην Ισπανία, στο Βέλγιο και στη Σουηδία (σε όλες υπερέβη τις 23 εκατοστιαίες μονάδες)²⁵⁵. Τα χάσματα αυτά αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό τη μειονεκτική κατάσταση της συγκεκριμένης ομάδας όσον αφορά την απασχόληση (βλ. πλαίσιο 5 του πυλώνα στην ενότητα 2.2.1).

Σημαντικός αριθμός Ρομά στην ΕΕ εξακολουθεί να αντιμετωπίζει μεγαλύτερους κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της πλέον πρόσφατης έρευνας, κατά μέσο όρο, το 70 % των Ρομά στις χώρες της έρευνας αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας το 2024²⁵⁶, ενώ έχει σημειωθεί πρόοδος μεταξύ του 2016 και του 2024. Κατά μέσο όρο, το 77 % των παιδιών Ρομά (κάτω των 18 ετών) ζούσε σε νοικοκυριά που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας. Επίσης, υψηλότερο ποσοστό Ρομά (37 %) αντιμετώπιζε σοβαρή υλική στέρηση σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό, ιδίως οι νεότερες

²⁵³ Eurostat [[ilc_li12](#)]. Βλ. διάγραμμα 2.4.11 για το ποσοστό φτώχειας των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων.

²⁵⁴ Μεγάλα χάσματα παρατηρήθηκαν στη Λιθουανία, την Κροατία, τη Λετονία, την Εσθονία και την Ουγγαρία, οι οποίες παρουσίασαν όλες μεγάλα ποσοστά μαζί με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία.

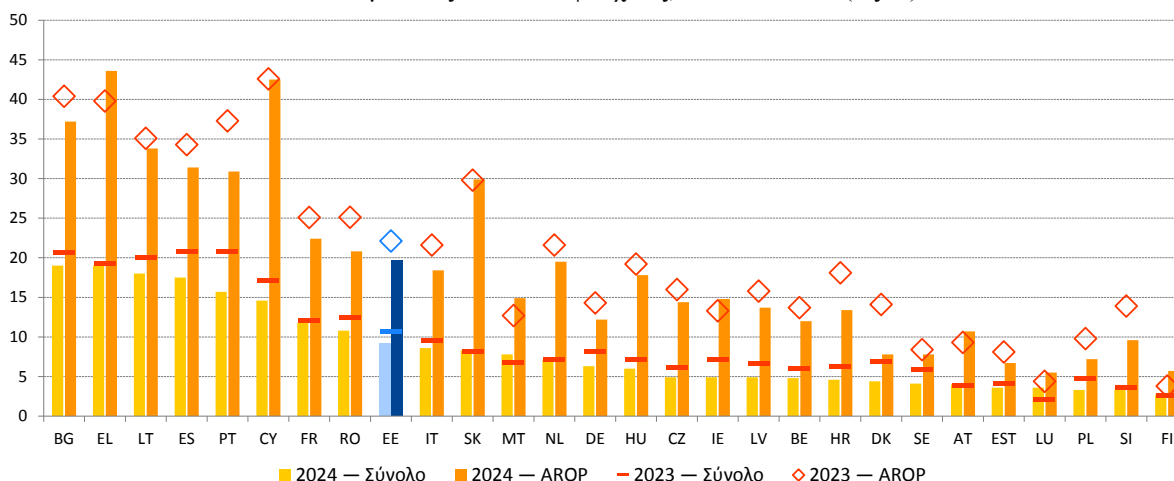
²⁵⁵ Δείκτης της Eurostat [[ilc_peps06n](#)] στον οποίο συγκρίνονται τα άτομα που έχουν γεννηθεί σε χώρες εκτός της ΕΕ με εκείνα που έχουν γεννηθεί στη χώρα που υποβάλλει τα στοιχεία: άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω. Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για τη Ρουμανία.

²⁵⁶ Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024). Η αντίστοιχη τιμή ήταν 80 % τόσο το 2016 όσο και το 2021/2019, με τη συμπερίληψη διαφορετικών χωρών — βλ. διάγραμμα 4 στη σελίδα 30 της σχετικής έκθεσης. Οι χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα το 2024 ήταν οι εξής: BG, CZ, EL, ES, FR, HU, IE, IT, PT, RO.

και ηλικιακά μεγαλύτερες ομάδες. Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά για την περίοδο 2020-30 καλεί τα κράτη μέλη να μειώσουν το χάσμα φτώχειας μεταξύ των Ρομά και του γενικού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, τουλάχιστον κατά το ήμισυ και να διασφαλίσουν ότι η πλειονότητα των Ρομά θα ξεφύγει από τη φτώχεια έως το 2030²⁵⁷. Με τη σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να καταπολεμήσουν το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό κινδύνου φτώχειας και το επίπεδο υλικής και κοινωνικής στέρησης μεταξύ των Ρομά²⁵⁸. Η αξιολόγηση των ανανεωμένων εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά καλεί τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τους καθορισμένους τομείς που χρήζουν βελτίωσης, καθώς και να ανανεώσουν και να τροποποιήσουν τα πλαίσιά τους, μεταξύ άλλων για να τα καταστήσουν πιο φιλόδοξα²⁵⁹. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε επαρκή και μη διαχωρισμένη στέγαση και για την αντιμετώπιση του ζητήματος των διαχωρισμένων καταυλισμών²⁶⁰, τα κράτη μέλη καλούνται να εντοπίσουν και να χρησιμοποιήσουν όλη τη διαθέσιμη χρηματοδότηση για τον σκοπό αυτόν.

Διάγραμμα 2.4.6 Η αδυναμία επαρκούς θέρμανσης των κατοικιών μειώθηκε στην ΕΕ το 2024 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Άτομα που δεν είναι σε θέση να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους, συνολικός πληθυσμός και πληθυσμός που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας, 2023 και 2024 (ως %)

Σημειώσεις: Προσωρινά στοιχεία για τη LT το 2024 και διακοπή στη σειρά για τη LT το 2023.

Πηγή: Eurostat [[ilc_mdcs01](#)], EU-SILC.

Ένας κύριος δείκτης ενεργειακής φτώχειας —η αδυναμία επαρκούς θέρμανσης της κατοικίας— μειώθηκε στην ΕΕ το 2024 για πρώτη φορά από το 2021, αλλά παραμένει σημαντικά υψηλότερος για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό των ατόμων που δεν είναι σε θέση να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους μειώθηκε σε 9,2 % στην Ένωση το 2024, από 10,6 % το προηγούμενο έτος. Η μείωση του 2024 είναι η πρώτη μετά από δύο διαδοχικά έτη αυξήσεων.

²⁵⁷ Βλ.: [Το νέο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά \(πλήρης δέσμη\)](#).

²⁵⁸ Βλ.: [ΕΕ C 93 της 19.3.2021, σ. 1](#).

²⁵⁹ Για την αξιολόγηση βλ.: [COM\(2023\) 7 final](#) στην [πλήρη δέσμη](#).

²⁶⁰ [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με μέτρα για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε επαρκή και μη διαχωρισμένη στέγαση και για την αντιμετώπιση του ζητήματος των διαχωρισμένων καταυλισμών](#).

Αντικατοπτρίζει την πτώση των τιμών λιανικής του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και ένα μείγμα μέτρων ενεργειακής απόδοσης που εφαρμόζονται στις χώρες της ΕΕ και άλλων μέτρων στήριξης. Ωστόσο, το επίπεδο του 2024 παραμένει πολύ υψηλότερο από την τιμή του 2021 (6,9%). Επιπλέον, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι γυναίκες εκτίθενται περισσότερο στην ενεργειακή φτώχεια. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών επίσης μειώθηκαν κάπως το 2024, αλλά εξακολουθούν να κυμαίνονται από 2,7% στη Φινλανδία έως 19,0% στη Βουλγαρία. Ο δείκτης ενεργειακής φτώχειας που αναλύεται εδώ μειώθηκε το 2024 στα περισσότερα κράτη μέλη και, στον μεγαλύτερο βαθμό, στην Πορτογαλία (5,1 εκατοστιαίες μονάδες), την Ισπανία (3,3 εκατοστιαίες μονάδες), τη Δανία και την Κύπρο (αμφότερες 2,5 εκατοστιαίες μονάδες). Αντιθέτως, παρατηρήθηκαν μικρές αυξήσεις στο Λουξεμβούργο (+1,5 εκατοστιαίες μονάδες), στη Μάλτα (+1,0 εκατοστιαία μονάδα), τη Σλοβακία (+0,2 εκατοστιαίες μονάδες), την Αυστρία και τη Φινλανδία (+0,1 εκατοστιαίες μονάδες), ενώ η κατάσταση ήταν σταθερή στις Κάτω Χώρες. Για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κινδύνους φτώχειας, η ενεργειακή φτώχεια είναι πολύ υψηλότερη, με το 19,7% εξ αυτών να μην είναι σε θέση να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους κατά μέσο όρο στην ΕΕ, σε σύγκριση με το 7,1% του υπόλοιπου πληθυσμού. Τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας αντιμετωπίζουν το υψηλότερο ποσοστό ενεργειακής φτώχειας στην Ελλάδα (43,6%) και το χαμηλότερο στο Λουξεμβούργο (5,5%). Κατά την εξέταση ενός άλλου δείκτη ενεργειακής φτώχειας, των καθυστερούμενων οφειλών σε λογαριασμούς υπηρεσιών κοινής ωφελείας των νοικοκυριών, τα στοιχεία δείχνουν ότι το ύψος των καθυστερούμενων οφειλών από το 2022 έχει παραμείνει στο ίδιο επίπεδο²⁶¹. Επιπλέον, καθώς οι θερμοκρασίες του πλανήτη εξακολουθούν να αυξάνονται, όλο και περισσότεροι άνθρωποι στην Ευρώπη δυσκολεύονται να διατηρήσουν επαρκώς δροσερή την κατοικία τους. Το 2023 το 26% των νοικοκυριών της ΕΕ ανέφεραν ότι δεν ήταν σε θέση να διατηρήσουν επαρκώς δροσερή την κατοικία τους το καλοκαίρι. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σχεδόν στο 35% μεταξύ της ομάδας με το χαμηλότερο εισόδημα και τα πρώτα πορίσματα υποδεικνύουν ότι όσοι πλήττονται ήδη από ενεργειακή φτώχεια κατά τη διάρκεια του χειμώνα είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν δυσκολίες και το καλοκαίρι²⁶².

Η φτώχεια στον τομέα των μεταφορών ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών. Η φτώχεια στον τομέα των μεταφορών καλύπτει τις τρεις διαστάσεις της οικονομικής προσιτότητας, της προσβασιμότητας και της διαθεσιμότητας²⁶³, καθώς και την οριζόντια

²⁶¹ Δείκτης της Eurostat [[jilc_mdes07](#)], EU-SILC.

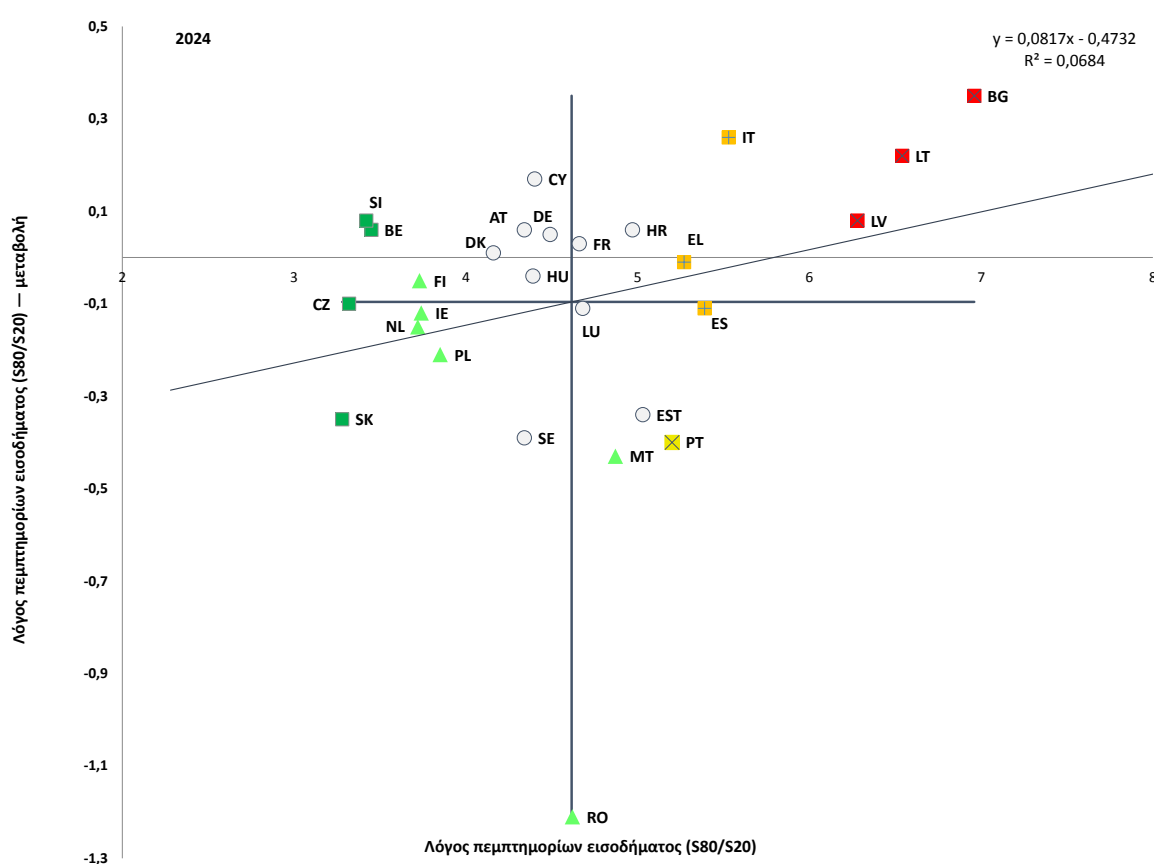
²⁶² Με βάση επικείμενη έκθεση του JRC, Κουκουφίκης, Γ. et al., *Addressing Residential Cooling Demand and Summer Energy Poverty in the EU — Towards a Cooler Future* (Αντιμετώπιση της οικιακής ζήτησης ψύξης και της θερινής ενεργειακής φτώχειας στην ΕΕ — Προς ένα δροσερότερο μέλλον), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, JRC143288. Ο δείκτης για την αξιολόγηση της θερινής ενεργειακής φτώχειας στην ΕΕ προκύπτει από ειδική ενότητα της έρευνας EU-SILC που συλλέχθηκε το 2023. Εκεί, ο δείκτης που κωδικοποιείται με τον κωδικό HC070 μετρά «την αδυναμία ενός νοικοκυριού να διατηρήσει επαρκώς δροσερή την κατοικία του κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού λόγω ανεπαρκών συστημάτων ψύξης ή ανεπαρκούς θερμομόνωσης».

²⁶³ Η φτώχεια στον τομέα των μεταφορών ορίζεται στον κανονισμό για το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα ως η αδυναμία ή η δυσκολία των ατόμων και των νοικοκυριών να ανταποκριθούν στο κόστος των ιδιωτικών ή δημόσιων μεταφορών, ή η έλλειψη ή η περιορισμένη πρόσβασή τους σε μεταφορές που απαιτούνται για την πρόσβαση σε βασικές κοινωνικοοικονομικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, λαμβανομένου υπόψη του εθνικού και χωρικού πλαισίου — βλ. [κανονισμό \(ΕΕ\) 2023/955 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα](#). Λόγω αυτού του πολυδιάστατου χαρακτήρα και των περιορισμένων δεδομένων, δεν μπορεί να εντοπιστεί καμία μοναδική τάση σε όλες τις διαστάσεις και επί του παρόντος αναπτύσσονται δείκτες σε επίπεδο ΕΕ και για τις τρεις διαστάσεις. Βλ. [Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies - Final Report](#) (Φτώχεια

διάσταση της επάρκειας. Η οικονομική προσιτότητα των ιδιωτικών μεταφορών, όπως μετριέται με βάση το ποσοστό των ατόμων που δεν είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν οικονομικά σε ένα προσωπικό αυτοκίνητο, παρέμεινε σταθερή στην ΕΕ, στο 5,6 % το 2023 και το 2024, μετά από σταθερή μείωση κατά την περίοδο 2015-21 από 7,9 % σε 5,7 %²⁶⁴. Διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και κυμαίνεται από 1,8 % στη Μάλτα έως 15,6 % στη Ρουμανία. Η διαθεσιμότητα δημόσιων μεταφορών εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ιδίως στις αγροτικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, τα αυτοκίνητα παραμένουν ο κυρίαρχος τρόπος μεταφοράς επιβατών στην ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας το 83,1 % των επιβατοχιλιομέτρων το 2023²⁶⁵.

Διάγραμμα 2.4.7: Η εισοδηματική ανισότητα συνέχισε να μειώνεται ελαφρώς κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024, αλλά με κάποιες ενδείξεις σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών

Λόγος πεμπτημορίων εισοδήματος (S80/S20), επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για την HR, προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [tessi180], EU-SILC.

Η εισοδηματική ανισότητα συνέχισε να μειώνεται ελαφρώς κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024, αλλά με ενδείξεις απόκλισης, κυρίως λόγω των κρατών μελών με υψηλά επίπεδα ανισότητας. Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων

στον τομέα των μεταφορών: ορισμοί, δείκτες, καθοριστικοί παράγοντες και στρατηγικές μετριασμού — Τελική έκθεση). [Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοέμβριος 2024.](#)

²⁶⁴ Δείκτης της Eurostat [ilc_mddu05]. Πρόκειται για τον μόνο δείκτη φτώχειας στον τομέα των μεταφορών με ετήσιες επικαιροποιήσεις σε επίπεδο ΕΕ.

²⁶⁵ Βλ. τον δείκτη της Eurostat [tran_hv_psmo].

εισοδήματος (S80/S20), μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ, από 4,72 το 2023 σε 4,66 το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2022 και του 2023, αντίστοιχα). Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι μεγάλες. Στη Βουλγαρία, στη Λιθουανία και στη Λετονία καταγράφηκαν «κρίσιμες καταστάσεις», με επίπεδα εισοδηματικής ανισότητας μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση, που αυξήθηκαν περαιτέρω το 2024 —βλ. διάγραμμα 2.4.7. Τρεις χώρες που χαρακτηρίζονται από σχετικά υψηλά επίπεδα εισοδηματικής ανισότητας (μετά από αύξηση για την Ιταλία και μειώσεις για την Ελλάδα και την Ισπανία) φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Η μείωση της εισοδηματικής ανισότητας ήταν μακράν η μεγαλύτερη στη Ρουμανία (- 1,2), με αποτέλεσμα ένα επίπεδο που συνάδει πλέον με τον μέσο όρο της ΕΕ. Οι χώρες με «βέλτιστη επίδοση» το 2024 ήταν το Βέλγιο, η Σλοβενία, η Τσεχία και η Σλοβακία. Συνολικά, παρατηρούνται αποκλίνουσες τάσεις στην ΕΕ. Αφενός, σε ορισμένα κράτη μέλη με υψηλά επίπεδα ανισότητας σημειώθηκε περαιτέρω επιδείνωση. Αφετέρου, ορισμένα κράτη μέλη με χαμηλά επίπεδα κατέγραψαν περαιτέρω μειώσεις. Αυτό καταδεικνύει αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Οι εισοδηματικές ανισότητες παρουσιάζουν ανομοιογένεια και μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Είναι σχετικά έντονες και εντός χωρών όπως η Ιταλία, η Ρουμανία, η Ουγγαρία και το Βέλγιο (βλ. διάγραμμα 4 στο παράρτημα 5). Σύμφωνα με τις ταχείες εκτιμήσεις της Eurostat, οι εισοδηματικές ανισότητες αναμένεται να παρουσιάσουν σταθερή τάση σε όλες τις χώρες για το εισοδηματικό έτος 2024²⁶⁶.

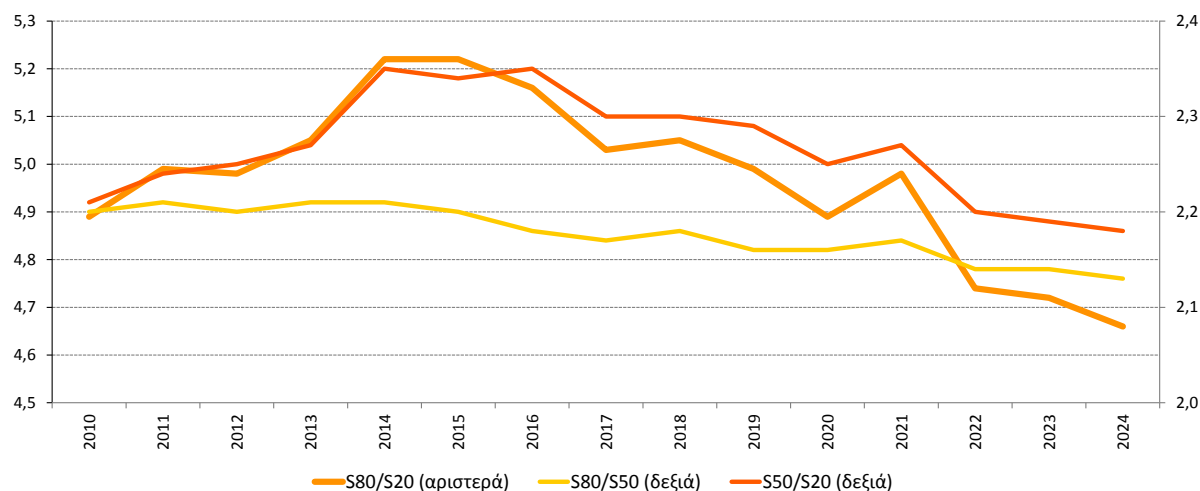
Σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, η εισοδηματική ανισότητα μειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία, πλην όμως με διακυμάνσεις. Κατά τη δεκαετία του 2010, οι εισοδηματικές ανισότητες, όπως μετρήθηκαν με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος (S80/S20) αυξήθηκαν απότομα με τη διπλή ύφεση και, στη συνέχεια, μειώθηκαν στα επίπεδα που ήταν γνωστά πριν από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, με περαιτέρω υποχώρηση τα τελευταία χρόνια —βλ. διάγραμμα 2.4.8. Το 2024 η εισοδηματική ανισότητα στο κατώτερο τμήμα της κατανομής του εισοδήματος (όπως μετριέται με βάση τον λόγο S50/S20) επανήλθε γενικά στα επίπεδα προ κρίσης, ενώ ήταν ελαφρώς κάτω από τα προηγούμενα επίπεδα στην κορυφή της κατανομής (δηλαδή S80/S50). Αυτό αναδεικνύει τον αντίκτυπο των ταχέων και αποτελεσματικών μέτρων πολιτικής στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια, ιδίως κατά τη σύγκριση της συνολικής σταθερότητας μετά την πανδημία COVID-19 και του αυξημένου κόστους ζωής κατά την περίοδο 2020-23 με την απότομη αύξηση που είχε σημειωθεί στις αρχές της δεκαετίας του 2010. Η διενέργεια εκτιμήσεων των διανεμητικών επιπτώσεων²⁶⁷ των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων παραμένει ιδιαίτερα σημαντική για τον συνυπολογισμό των επιπτώσεών τους στην εισοδηματική ανισότητα και την ανάλογη εκ των προτέρων διαμόρφωση του σχεδιασμού πολιτικής και υπό το πρίσμα αυτό.

²⁶⁶ Βλ. Eurostat, [Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2024 \(FE 2024\), Experimental results](#) [Ταχείες εκτιμήσεις των εισοδηματικών ανισοτήτων και των δεικτών φτώχειας για το 2024 (ταχείες εκτιμήσεις 2024), Πειραματικά αποτελέσματα]. Έκδοση 1 — Ιούνιος 2025.

²⁶⁷ Βλ. [ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της εκτίμησης των διανεμητικών επιπτώσεων των πολιτικών των κρατών μελών](#) [COM(2022) 494 final].

Διάγραμμα 2.4.8: Οι εισοδηματικές ανισότητες στην ΕΕ παρουσίασαν διακυμάνσεις τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, αλλά μειώθηκαν στα περισσότερα κράτη μέλη μετά το 2015

Λόγοι πεμπτημορίων S80/S20, S80/S50 και S50/S20 (2010-2024, εισοδηματικά έτη 2009-2023)

Σημείωση: Εκτιμώμενα στοιχεία για τον λόγο πεμπτημορίων S80/S20 κατά την περίοδο 2014-2018.

Πηγή: Eurostat [tessi180], [ilc_d11d], [ilc_d11e], EU-SILC.

Οι δαπάνες για παροχές κοινωνικής προστασίας αυξήθηκαν σε πραγματικούς όρους το 2024 σε όλα τα κράτη μέλη, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ χωρών και κλάδων. Το ποσοστό σε σχέση με το ΑΕΠ αυξήθηκε στην ΕΕ από 26,7 % το 2023 σε 27,3 % το 2024· ωστόσο, παρέμεινε πολύ κάτω από την ανώτατη τιμή του 30 % περίπου που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου COVID-19²⁶⁸. Η σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών που παρατηρήθηκε την τελευταία δεκαετία επιβραδύνθηκε κάπως, λόγω της μέτριας αύξησης του ποσοστού σε σχέση με το ΑΕΠ σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη²⁶⁹. Ως εκ τούτου, οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών παρέμειναν μεγάλες, με έξι χώρες να έχουν ποσοστά άνω του 28 % και άλλες έξι κάτω του 18 %²⁷⁰. Οι δαπάνες για παροχές κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά 6,9 % το 2024 σε ονομαστικούς όρους και κατά 3,8 % σε πραγματικούς όρους, ποσοστό που αποτελεί τη μεγαλύτερη αύξηση κατά την τελευταία δεκαετία, με εξαίρεση το 2020, οπότε απαιτήθηκε μαζική στήριξη λόγω της κρίσης της νόσου COVID-19. Οι μεταβολές σε πραγματικούς όρους ήταν θετικές σε όλα τα κράτη μέλη και κυμαίνονταν από αυξήσεις άνω του 10 % σε τέσσερα κράτη μέλη έως περίπου 1 % σε τρία²⁷¹. Σε επίπεδο ΕΕ, το 2024 σημειώθηκε αύξηση σε πραγματικούς όρους για όλες σχεδόν τις λειτουργίες και ήταν εντονότερη για τις παροχές ανεργίας (+ 6,4 %) και τις οικογενειακές παροχές / παροχές τέκνων (+ 4,6 %), ακολουθούμενη από τις παροχές ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης (+ 4,1 %) και τις παροχές γήρατος και επιζώντων (+ 4,0 %). Οι παροχές για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ήταν η μόνη λειτουργία που κατέγραψε μείωση σε πραγματικούς όρους (- 7,3 %).

²⁶⁸ Eurostat, Δαπάνες για παροχές κοινωνικής προστασίας (*spr_exp_func*, στοιχεία που εξήχθησαν στις 28/10/2025). Τα στοιχεία του 2024 αποτελούν εκτιμήσεις που καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη. Προσωρινά στοιχεία για την Εσθονία.

²⁶⁹ Μεταξύ του 2023 και του 2024, το ποσοστό των δαπανών για παροχές κοινωνικής προστασίας ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε μόνο στις DK και EL, ενώ παρέμεινε σταθερό στη SE και αυξήθηκε σε όλα τα υπόλοιπα 24 κράτη μέλη.

²⁷⁰ Πρόκειται για τις FI, FR, AT, DE, το BE και την IT, και τις EST, RO, LT, HU, MT και IE, αντίστοιχα.

²⁷¹ Πρόκειται για τις EST, HR, PL και SK, και για τις HU, EL και SE, αντίστοιχα.

Οι δαπάνες για παροχές γήρατος και επιζώντων εξακολούθησαν να αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ήμισυ του συνόλου των δαπανών για παροχές κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ. Το ποσοστό αυτό ήταν 47,0 %, ακολουθούμενο από τις παροχές υγειονομικής περίθαλψης και ασθένειας (29,7 %), τις οικογενειακές παροχές / παροχές τέκνων (8,7 %), αναπηρίας (7,0 %), ανεργίας (4,0 %) και στέγασης (1,4 %), των οποίων τα ποσοστά ήταν όλα σταθερά σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό των δαπανών για παροχές για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού υποχώρησε από 2,5 % το 2023 σε 2,2 % το 2024.

Παρά τις βελτιώσεις που σημειώθηκαν τα τελευταία έτη, σχεδόν σ' όλα τα κράτη μέλη, η στήριξη του ελάχιστου εισοδήματος δεν επαρκεί γενικά για την έξοδο από τη φτώχεια. Τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος λειτουργούν ως κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας έσχατης ανάγκης²⁷². Για ένα νοικοκυριό ενός άγαμου ενήλικα, το επίπεδο στήριξης ήταν το πλέον γενναιόδωρο στις Κάτω Χώρες, όπου σχεδόν φθάνει το όριο του κινδύνου φτώχειας (του 60 % του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών). Χαμηλότερο ήταν στην Ιταλία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία, όπου κυμαίνεται γύρω ή κάτω από το 10 % του διάμεσου εισοδήματος — βλ. διάγραμμα 2.4.9²⁷³. Σε σύγκριση με το 2023, η επάρκεια της στήριξης βελτιώθηκε στην Πορτογαλία (+ 18 εκατοστιαίες μονάδες), στη Βουλγαρία (+ 10 εκατοστιαίες μονάδες), στη Ρουμανία (+ 4 εκατοστιαίες μονάδες) και στη Σλοβακία (+ 2 εκατοστιαίες μονάδες), ενώ μειώθηκε σε άλλες χώρες. Για τα νοικοκυριά που αποτελούνται από δύο ενήλικες και δύο παιδιά, η επάρκεια της στήριξης τείνει να είναι παρόμοια ή υψηλότερη απ' ό,τι για ένα νοικοκυριό ενός άγαμου ενήλικα, κυρίως λόγω του σημαντικότερου ρόλου των οικογενειακών παροχών. Ωστόσο, το επίπεδο στήριξης γι' αυτού του είδους τα νοικοκυριά επαρκεί για την έξοδο από τη φτώχεια μόνο στη Λιθουανία²⁷⁴. Τέλος, σε όλα τα κράτη μέλη, το καθαρό εισόδημα που κερδίζει ένα άτομο που εργάζεται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης και αμείβεται με τον κατώτατο μισθό (ή με αντίστοιχο χαμηλό μισθό στις χώρες που δεν εφαρμόζουν σύστημα νόμιμου κατώτατου μισθού) είναι συστηματικά υψηλότερο από την εισοδηματική στήριξη που λαμβάνεται μέσω κοινωνικής πρόνοιας σε περίπτωση μη απασχόλησης.

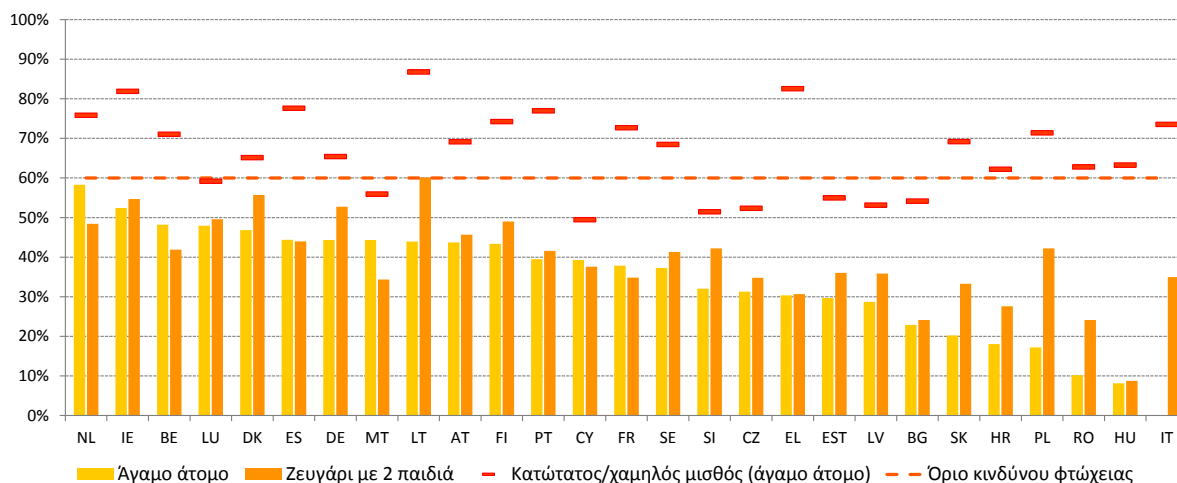
²⁷² [Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη \(2023/C 41/01\)](#).

²⁷³ Η επάρκεια της στήριξης μπορεί να αξιολογηθεί με τη σύγκριση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών που βασίζονται αποκλειστικά στο ελάχιστο εισόδημα (και δεν έχουν εισόδημα από εργασία) με το όριο του κινδύνου φτώχειας (AROP). Εκτός από τις παροχές ελάχιστου εισοδήματος, τα νοικοκυριά μπορεί να δικαιούνται στεγαστικό και οικογενειακό επίδομα.

²⁷⁴ Σε σύγκριση με το 2023, για τα νοικοκυριά που αποτελούνται από δύο ενήλικες και δύο παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών, παρατηρήθηκαν βελτιώσεις της επάρκειας στη Σλοβακία (+ 6 εκατοστιαίες μονάδες), στη Βουλγαρία (+ 6 εκατοστιαίες μονάδες), στην Πορτογαλία (+ 4 εκατοστιαίες μονάδες), στη Ρουμανία (+ 2 εκατοστιαίες μονάδες), στις Κάτω Χώρες (+ 1 εκατοστιαία μονάδα) και στην Πολωνία (+ 1 εκατοστιαία μονάδα), ενώ παρατηρήθηκαν μειώσεις στις άλλες χώρες.

Διάγραμμα 2.4.9: Η επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης σε νοικοκυριά ανέργων που λαμβάνουν ελάχιστο εισόδημα παραμένει σχετικά χαμηλή

Καθαρό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριών (άγαμου ατόμου, και δύο ενηλίκων με δύο παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών) που λαμβάνουν κοινωνική αρωγή, ως ποσοστό του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος, 2024 (ως %)

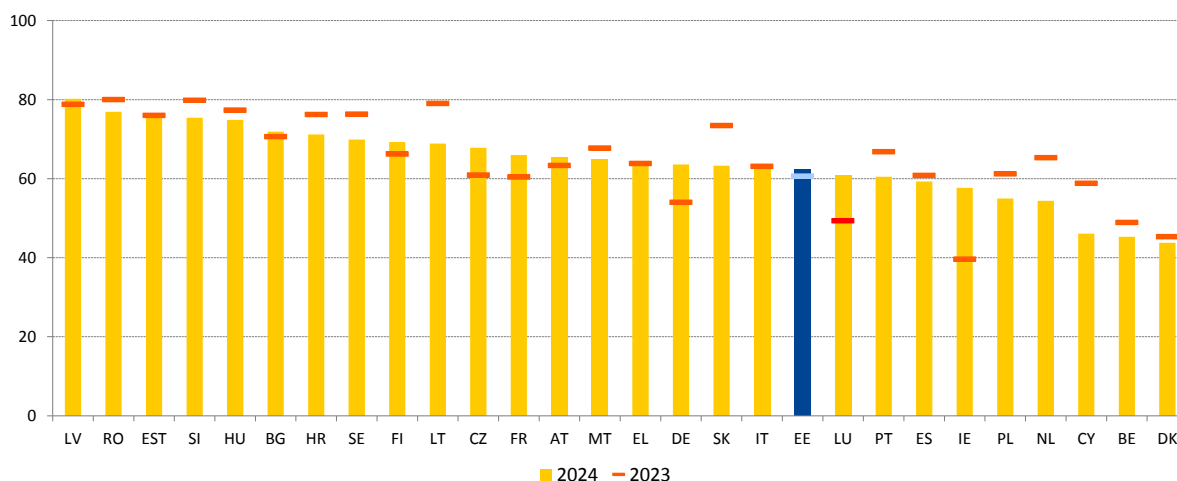

Σημείωση: Ενήλικα μέλη του νοικοκυριού που δεν εργάζονται και δεν λαμβάνουν παροχές ανεργίας. Καθαρά εισοδήματα, συμπεριλαμβανομένων των παροχών κοινωνικής πρόνοιας, των οικογενειακών παροχών και των επιδομάτων στέγασης, μετά τους φόρους και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Καθαρό εισόδημα άγαμου ατόμου που εργάζεται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης και αμείβεται με τον νόμιμο κατώτατο μισθό (ή με το 50 % του μέσου μισθού για τις χώρες που δεν εφαρμόζουν σύστημα νόμιμου κατώτατου μισθού: DK, IT, AT, FI και SE).

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί με βάση τα αποτελέσματα του [μοντέλου φορολογίας παροχών του ΟΟΣΑ](#), έκδοση μοντέλου 2.6.3, και Eurostat [[ilc_di03](#)], EU-SILC.

Διάγραμμα 2.4.10: Οι κίνδυνοι φτώχειας παραμένουν υψηλοί μεταξύ των νοικοκυριών (οιονεί) ανέργων

Ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων (ως %)

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά το 2024 και το 2023 για την HR. Προσωρινά στοιχεία για το 2024 για τη LT. Ως νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων [με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας] νοούνται τα νοικοκυριά στα οποία τα οικονομικά ενεργά μέλη εργάστηκαν για χρόνο εργασίας ίσο ή μικρότερο από το 20 % του συνολικού δυναμικού χρόνου εργασίας τους κατά το προηγούμενο έτος.

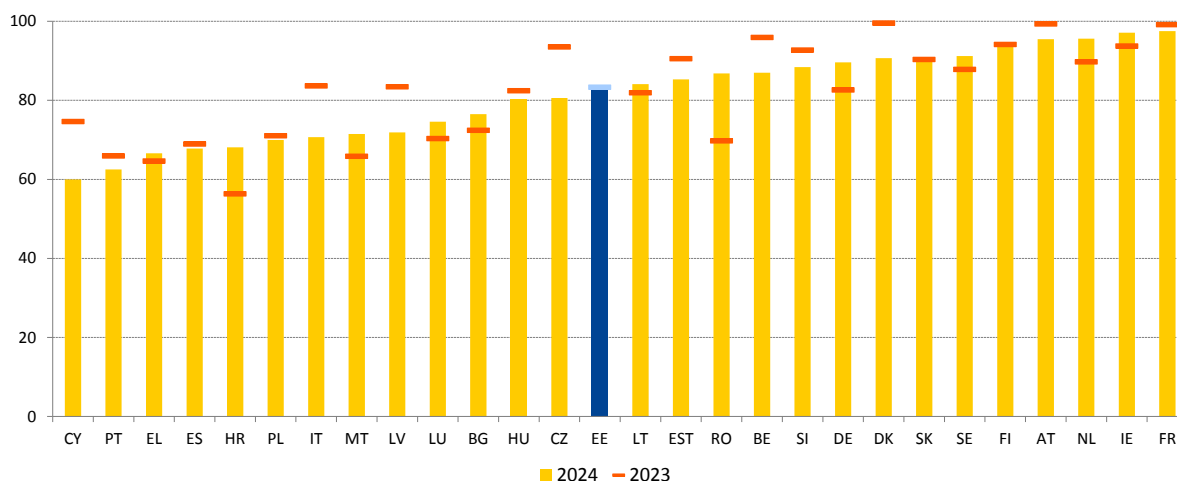
Πηγή: Eurostat [[ilc_li06](#)], EU-SILC.

Η ανεργία εξακολουθεί να αποτελεί βασικό παράγοντα κινδύνων φτώχειας, ενώ οι κοινωνικές παροχές δεν φθάνουν σε όλα τα νοικοκυριά που έχουν ανάγκη κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Το 2024 το 62,4 % των ατόμων που ζούσαν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων

(δηλαδή που εργαζόνταν για το 20 % ή λιγότερο του συνολικού δυνητικού χρόνου εργασίας τους) αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας το 2024 —βλ. διάγραμμα 2.4.10. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε (+ 1,8 εκατοστιαίες μονάδες) σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας των νοικοκυριών (οιονεί) ανέργων κυμαινόταν από 80,2 % στη Λετονία (+ 1,4 εκατοστιαίες μονάδες από το 2023) έως 43,8 % στη Δανία (– 1,5 εκατοστιαίες μονάδες από το 2023). Ταυτόχρονα, το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων που λάμβαναν κοινωνικές παροχές παρέμεινε σταθερό στο 83,1 % στην ΕΕ το 2024 (έναντι 83,3 % το προηγούμενο έτος) —βλ. διάγραμμα 2.4.11²⁷⁵. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς αυτό μεταξύ των κρατών μελών, με το ποσοστό να κυμαίνεται από (σχεδόν) 100 % στην Ιρλανδία και στη Γαλλία έως 60 % στην Κύπρο.

Διάγραμμα 2.4.11: Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων τα οποία καλύπτονται από κοινωνικές παροχές παρουσιάζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό δικαιούχων παροχών για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ηλικίας 18-64 ετών και ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων (ως %)

Σημείωση: Προσωρινά στοιχεία για το 2024 για τη LT.

Πηγή: Eurostat [ilc_li70], EU-SILC.

Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ το 2024, καταγράφοντας έντονη πτώση σε ορισμένα κράτη μέλη. Μειώθηκε (κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες) σε 34,2 % στην Ένωση, συμβαδίζοντας με τη συρρίκνωση των πραγματικών δαπανών το 2023. Η μείωση οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στις έντονες μειώσεις στη Γερμανία, την Ιρλανδία, τη Λιθουανία και τη Γαλλία — βλ. διάγραμμα 2.4.12²⁷⁶. Το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2023), καταγράφηκαν «κρίσιμες καταστάσεις» στην Ελλάδα, τη Λετονία, την Κροατία και την Πορτογαλία· σε όλες αυτές τις χώρες, ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας ήταν πολύ μικρός (μεταξύ 16,6 % και 22,4 %). Επτά κράτη μέλη κατατάσσονταν στην κατηγορία με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Μεταξύ αυτών, η Γερμανία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία και το Λουξεμβούργο κατέγραψαν μείωση του αντικτύπου, ενώ η Ισπανία και η Μάλτα βελτιώθηκαν, αλλά όλες, μαζί με τη Βουλγαρία (και εκτός από τη Γερμανία), παρουσίασαν σχετικά χαμηλά επίπεδα αποτελεσματικότητας.

²⁷⁵ Περιλαμβάνονται κάθε είδους κοινωνικές παροχές και όχι μόνο τα συστήματα ελάχιστου εισοδήματος.

²⁷⁶ Η τιμή εξακολουθεί να είναι υψηλότερη απ’ ό,τι πριν από την πανδημία COVID-19.

Αντιθέτως, το Βέλγιο, η Δανία και η Φινλανδία κατατάσσονταν στην κατηγορία «βέλτιστη επίδοση» (με αντίκτυπο στη μείωση της φτώχειας άνω του 45 %). Οι διαφορές όσον αφορά τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας ήταν επίσης μεγάλες μεταξύ περιφερειών, μεταξύ άλλων και εντός των χωρών, ιδίως στο Βέλγιο, στη Γερμανία, στη Σουηδία, στην Ιταλία, στην Ουγγαρία, στη Σλοβακία και στην Πολωνία (βλ. διάγραμμα 9 στο παράρτημα 5), καθώς και για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Για τις γυναίκες ο αντίκτυπος στη μείωση της φτώχειας ήταν κάπως μικρότερος απ' ό,τι για τους άνδρες στην ΕΕ κατά μέσο όρο (33,7 % έναντι 34,6 %). Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στον κίνδυνο φτώχειας μεταξύ των παιδιών παρέμεινε εν γένει αμετάβλητος το 2024 στην ΕΕ (41,4 % το 2023 έναντι 41,9 % το 2024). Μειώθηκε σε 15 κράτη μέλη (έως – 11,1 εκατοστιαίες μονάδες στη Λιθουανία, – 5,5 εκατοστιαίες μονάδες στη Γερμανία και – 4,8 εκατοστιαίες μονάδες στο Λουξεμβούργο) και αυξήθηκε στα υπόλοιπα κράτη μέλη (έως 12,3 εκατοστιαίες μονάδες στην Ουγγαρία, 8,7 εκατοστιαίες μονάδες στην Πολωνία και 7,7 εκατοστιαίες μονάδες στην Εσθονία)²⁷⁷.

²⁷⁷ Αυτό βασίζεται στο [πλαίσιο συγκριτικής αξιολόγησης για τη φροντίδα και τη στήριξη των παιδιών](#) που θεσπίστηκε από την υποομάδα δεικτών της επιτροπής κοινωνικής προστασίας. Ο δείκτης μπορεί να υπολογιστεί από το ποσοστό AROP για τα παιδιά μετά και πριν από τις μεταβιβάσεις (εξαιρουμένων των συντάξεων). Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις σε είδος, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της δωρεάν προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, της εκπαίδευσης και της υγειονομικής περίθαλψης, δεν λαμβάνονται υπόψη στην παρούσα ανάλυση.

Διάγραμμα 2.4.12: Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας σημείωσε έντονη πτώση σε ορισμένα κράτη μέλη.

Αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας, επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Διακοπή στη σειρά για την HR. Προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [[tespm050](#)], EU-SILC.

Η κοινωνική κατάσταση των ατόμων σε άτυπες μορφές απασχόλησης παραμένει λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη των άλλων εργαζομένων, παρότι οι παροχές κοινωνικής προστασίας είναι πιθανότερο να μειώσουν τους κινδύνους φτώχειας των ατόμων αυτών. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2023) στην ΕΕ ήταν σημαντικά υψηλότερος για τους εργαζομένους σε άτυπες μορφές απασχόλησης σε σύγκριση με τον μέσο εργαζόμενο (11,8 %) ²⁷⁸. Ανήλθε σε 22,8 % για τους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και σε 22,9 % για τους εργαζομένους μερικής απασχόλησης. Ο αντίκτυπος ήταν 26,6 % για τους

²⁷⁸ Ειδική εξαγωγή από την Eurostat από τις στατιστικές EU-SILC με βάση τις σημαντικότερες αναλύσεις του βασικού δείκτη επάρκειας στο πλαίσιο παρακολούθησης για την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Βλ.: Access to social protection for workers and the self-employed. Update of the monitoring framework – 2025 (Πρόσβαση εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων στην κοινωνική προστασία. Επικαιροποίηση του πλαισίου παρακολούθησης — 2025) (υπό έκδοση).

αυτοαπασχολούμενους. Ωστόσο, η νομισματική φτώχεια παρέμεινε μεγαλύτερη για αυτούς στα περισσότερα κράτη μέλη. Στο σύνολο της ΕΕ, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας (AROP) ήταν 13,4 % για τους εργαζόμενους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου έναντι 5,2 % για τους εργαζόμενους με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Το ποσοστό αυτό ήταν 13,8 % για τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (έναντι 7,1 % για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης) και 20,9 % για τους αυτοαπασχολούμενους (έναντι 6,3 % μεταξύ όλων των εργαζομένων)²⁷⁹. Η νομισματική φτώχεια για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ήταν υψηλότερη από 15 % σε οκτώ κράτη μέλη²⁸⁰, και μάλιστα πάνω από 25 % σε τρία από αυτά (Βουλγαρία, Δανία και Κύπρος). Μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων, το ποσοστό φτώχειας το 2024 ήταν υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ, κατά περίπου 5 εκατοστιαίες μονάδες ή περισσότερο, σε έξι κράτη μέλη²⁸¹, περίπου στο 30 % στην Πολωνία και στην Εσθονία και στο 52,3 % στη Ρουμανία. Τα άτομα σε άτυπες μορφές απασχόλησης αντιμετώπισαν επίσης υψηλότερα ποσοστά κοινωνικής και υλικής στέρησης (13,8 % σε επίπεδο ΕΕ το 2024 για τους εργαζόμενους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου έναντι 7,6 % για τους μόνιμους υπαλλήλους και 11,1 % για τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης έναντι 7,4 % για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης).

Η κάλυψη των κοινωνικών παροχών σε χρήμα ποικίλλει σημαντικά μεταξύ κρατών μελών, κατηγοριών εργαζομένων και καθεστώτων απασχόλησης. Το ποσοστό των οικονομικά ενεργών ατόμων (ηλικίας 16-64 ετών) που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις και λάμβαναν κοινωνικές παροχές σε χρήμα²⁸² στην ΕΕ το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2023) προσέγγιζε τα επίπεδα προ της πανδημίας COVID-19 μετά από μείωση κατά τα τελευταία έτη. Ήταν υψηλότερο μεταξύ των εργαζομένων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου (38,3 %) απ' ό,τι μεταξύ των εργαζομένων με συμβάσεις αορίστου χρόνου (23,3 %) και μεταξύ των εργαζομένων μερικής απασχόλησης (30,1 %) απ' ό,τι για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης (23,7 %). Οι τάσεις αυτές ισχύουν στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, σε πέντε κράτη μέλη (Κύπρος, Σλοβενία, Σουηδία, Πορτογαλία και Ουγγαρία), οι εργαζόμενοι με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ήταν λιγότερο πιθανό να λάβουν παροχές απ' ό,τι οι εργαζόμενοι με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Σε επτά κράτη μέλη (Σλοβενία, Λετονία, Λιθουανία, Ιταλία, Πορτογαλία, Λουξεμβούργο και Βουλγαρία) οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης είχαν λιγότερες πιθανότητες να λάβουν παροχές απ' ό,τι οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης. Σε τρεις χώρες (Ελλάδα, Πολωνία και Ρουμανία), λιγότερο από το 10 % των ατόμων που εργάζονταν και αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις λάμβανε κοινωνικές παροχές σε χρήμα το 2024. Οι αυτοαπασχολούμενοι που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας (πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) ήταν λιγότερο πιθανό να λάβουν κοινωνικές παροχές σε χρήμα, με ποσοστό κάλυψης 11,5 % το 2024 στην ΕΕ. Το 2024 το ποσοστό αυτό παρέμεινε κάτω από 5 % σε επτά κράτη μέλη²⁸³. Λίγο περισσότεροι από τους μισούς (52,8 %) ανέργους που

²⁷⁹ Ωστόσο, το ποσοστό υλικής και κοινωνικής στέρησης είναι χαμηλότερο για τους αυτοαπασχολούμενους σε σύγκριση με τους μισθωτούς (6,9 % και 8,1 % αντίστοιχα στην ΕΕ το 2024).

²⁸⁰ Πρόκειται για τις BG, DK, CY, SE, HU, IT, MT και AT.

²⁸¹ Πρόκειται για τις RO, PL, PT, LV, EST και ES. Βλ. Eurostat [[ilc_li04](#)], EU-SILC.

²⁸² Ειδική εξαγωγή από την Eurostat του δείκτη ποσοστών δικαιούχων για την «αποτελεσματική πρόσβαση» στο πλαίσιο παρακολούθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία: Access to social protection for workers and the self-employed. Update of the monitoring framework – 2025 (Πρόσβαση εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων στην κοινωνική προστασία. Επικαιροποίηση του πλαισίου παρακολούθησης — 2025) (υπό έκδοση). Ο πληθυσμός-στόχος είναι τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις. Οι κοινωνικές παροχές σε χρήμα που καλύπτονται από τον δείκτη είναι εκείνες που λαμβάνονται σε ατομικό επίπεδο, εξαιρουμένων των συντάξεων.

²⁸³ Πρόκειται για τις PT, SI, PL, NL, CZ, RO και EL.

αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας λάμβαναν κοινωνικές παροχές κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024. Πέντε κράτη μέλη (Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γερμανία και Αυστρία) πέτυχαν ποσοστά κάλυψης άνω του 80 %, ενώ το ποσοστό αυτό ήταν πολύ χαμηλότερο, περίπου στο 12-13 %, σε τέσσερα άλλα κράτη μέλη (Πολωνία, Ελλάδα, Σλοβακία και Κάτω Χώρες). Κατά την τελευταία διετία, το ποσοστό των ανέργων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας αυξήθηκε κατά σχεδόν 3 εκατοστιαίες μονάδες, από 46,1 % το 2022 σε 48,9 % το 2024.

Συνολικά, η πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία εξακολουθεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών, παρά ορισμένες βελτιώσεις που σημειώθηκαν κατά τα τελευταία έτη²⁸⁴. Όσον αφορά την επίσημη κάλυψη²⁸⁵, την άνοιξη του 2025, εξακολουθούσαν να υπάρχουν κενά σε 18 κράτη μέλη²⁸⁶ για τουλάχιστον μία ομάδα εργαζομένων σε άτυπες μορφές απασχόλησης σε τουλάχιστον έναν κλάδο κοινωνικής προστασίας. Οι κλάδοι που πλήττονται περισσότερο από την έλλειψη πρόσβασης είναι οι εξής: παροχές ανεργίας (17 κράτη μέλη) ακολουθούμενες από τις παροχές ασθένειας (13 κράτη μέλη) και τις παροχές μητρότητας/πατρότητας (13 επίσης). Στις ομάδες που επηρεάζονται από την έλλειψη κάλυψης περιλαμβάνονται οι εκπαιδευόμενοι και οι ασκούμενοι, οι εργαζόμενοι με άτυπες συμβάσεις, όπως συμβάσεις αστικού δικαίου, βραχυχρόνιες συμβάσεις ορισμένου χρόνου (π.χ. ημερήσιοι εργαζόμενοι), οι εργαζόμενοι που αμείβονται κάτω από το κατώτατο όριο εισοδήματος που απαιτείται για την κάλυψη, οι εποχιακοί εργαζόμενοι και οι οικιακοί βοηθοί. Επίσης, σε έντεκα²⁸⁷ κράτη μέλη, η πρόσβαση σε τουλάχιστον έναν κλάδο κοινωνικής προστασίας ήταν προαιρετική για τουλάχιστον μία ομάδα εργαζομένων σε άτυπη απασχόληση. Όσον αφορά τους αυτοαπασχολούμενους, αυτοί αντιμετώπιζαν κενά στην επίσημη κάλυψη σε έναν ή περισσότερους κλάδους κοινωνικής προστασίας σε 19 κράτη μέλη²⁸⁸, συχνότερα σε σχέση με τις παροχές ανεργίας (19 κράτη μέλη) και τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες (14 κράτη μέλη). Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα κενά αυτά επηρέαζαν όλους τους αυτοαπασχολούμενους, ενώ στο ένα τρίτο περίπου των κρατών μελών αφορούσαν ειδικά ορισμένες ομάδες, όπως οι γεωργοί, οι βιοτέχνες ή οι ασκούντες ελεύθερα επαγγέλματα. Επιπλέον, σε 15 κράτη μέλη, η κάλυψη των αυτοαπασχολούμενων ήταν προαιρετική, συχνότερα όσον αφορά τις παροχές ασθένειας και μητρότητας, ακολουθούμενες από τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Οι διαθέσιμες εθνικές εκτιμήσεις υποδεικνύουν πολύ διαφορετικά επίπεδα απορρόφησης των προαιρετικών συστημάτων από τους αυτοαπασχολούμενους.

Η αύξηση των τιμών των κατοικιών υπερέβη την αύξηση του εισοδήματος κατά την τελευταία δεκαετία, ασκώντας πίεση στην οικονομική προσιτότητα. Οι αυξήσεις των τιμών των κατοικιών δεν είναι εγγενώς ανησυχητικές εάν ευθυγραμμίζονται με την οικονομική δυνατότητα των νοικοκυριών να αντεπεξέλθουν οικονομικά στη στέγαση. Ωστόσο, κατά την τελευταία δεκαετία, οι τιμές των κατοικιών στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά περίπου 10 % ταχύτερα από τα εισοδήματα κατά μέσο όρο, μειώνοντας την οικονομική

²⁸⁴ Βλ. έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους [COM(2023) 43 final] και πλαίσιο παρακολούθησης που εγκρίθηκε το 2020 και επικείμενη επικαιροποίηση (2025).

²⁸⁵ Ως επίσημη κάλυψη μιας ομάδας νοείται η κάλυψη σε συγκεκριμένο κλάδο κοινωνικής προστασίας (π.χ. γήρας, ασθένεια, ανεργία, μητρότητα), στο πλαίσιο της οποίας η ισχύουσα νομοθεσία ή η συλλογική σύμβαση αναφέρει ότι τα άτομα στην ομάδα δικαιούνται να συμμετέχουν σε σύστημα κοινωνικής προστασίας που καλύπτει συγκεκριμένο κλάδο.

²⁸⁶ AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, HU, IT, LV, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

²⁸⁷ AT, CZ, DE, DK, HU, LU, NL, PL, RO, SI, SK.

²⁸⁸ AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EST, EL, FR, IE, IT, LT, LV, NL, PL, PT, RO, SI, SK.

προσιτότητα — αν και με μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών²⁸⁹. Ο λόγος τιμής κατοικίας προς εισόδημα αυξήθηκε κατά 20 % ή περισσότερο από το 2014 έως το 2024 στην Πορτογαλία, στις Κάτω Χώρες, στην Ουγγαρία, στο Λουξεμβούργο, στην Ιρλανδία, στην Τσεχία και στην Αυστρία. Καθώς στο τέλος αυτής της περιόδου αυξήθηκαν τα επιτόκια, η οικονομική προσιτότητα της στέγασης μειώθηκε περαιτέρω στις περισσότερες χώρες για τα άτομα που χρειάζονται να δανειστούν για να αγοράσουν κατοικία. Οι μικρές και αναποτελεσματικές αγορές ενοικίασης σε πολλά κράτη μέλη δεν παρέχουν βιώσιμη εναλλακτική λύση αντί της αγοράς, με υψηλό κόστος ενοικίασης σε πολλές πρωτεύουσες και μείωση του αποθέματος κοινωνικών ενοικιαζόμενων κατοικιών κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ενώ τα ενοίκια για τις υφιστάμενες συμβάσεις αυξήθηκαν με σημαντικά βραδύτερο ρυθμό απ' ό,τι οι τιμές των κατοικιών, τα ενοίκια για τις νέες συμβάσεις αυξήθηκαν. Η κατάσταση διαφέρει μεταξύ εισοδηματικών ομάδων και ηλικιακών ομάδων, με τις ομάδες χαμηλότερου εισοδήματος και τους νέους να πλήττονται περισσότερο. Πράγματι, σε επίπεδο ΕΕ, το ποσοστό των συνολικών δαπανών στέγασης επί του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών ανερχόταν κατά μέσο όρο στο 19,2 %, αλλά έφθασε το 36,9 % για τα άτομα που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας²⁹⁰. Από την άλλη πλευρά, οι νέοι είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν υψηλότερα ενοίκια όταν ενοικιάζουν για πρώτη φορά, να έχουν χαμηλότερα εισοδήματα και να είναι λιγότερο φερέγγυοι.

Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης μειώθηκε κάπως στην ΕΕ το 2024, αλλά παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο για τα άτομα που αντιμετωπίζουν φτώχεια και παρουσίασε σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Το 2024 το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετώπιζε υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης μειώθηκε στο 8,2 %, από 8,8 % το 2023, αλλά υπάρχουν σημαντικές διαφορές —βλ. διάγραμμα 2.4.13²⁹¹. Η Ελλάδα κατέγραψε το υψηλότερο ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης στην ΕΕ (28,9 %, μετά από αύξηση κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες), και βρίσκεται σε «κρίσιμη κατάσταση» μαζί με τη Δανία (στο 14,6 % μετά από μείωση κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες). Έξι κράτη μέλη κατατάσσονται στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή» λόγω επιπέδου που εξακολουθεί να είναι σχετικά υψηλό μετά από μείωση (Γερμανία και Σουηδία) ή επειδή σημείωσαν ορισμένες από τις μεγαλύτερες ετήσιες αυξήσεις, έστω και σε χαμηλότερα επίπεδα (Πορτογαλία, Ουγγαρία, Εσθονία και Λιθουανία). Από την άλλη πλευρά, η Κύπρος ήταν η χώρα με τη «βέλτιστη επίδοση» (2,4 %). Η Κροατία (3,7 %) και η Σλοβενία (3,8 %) κατέγραψαν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», παράλληλα, μεταξύ άλλων, με ορισμένες άλλες χώρες που παρουσίασαν μεγάλες ετήσιες μειώσεις (Ρουμανία, Λουξεμβούργο, Βουλγαρία και Κάτω Χώρες). Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας μειώθηκε κατά 2,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2024, περισσότερο απ' ό,τι για τον γενικό πληθυσμό. Ωστόσο, παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο, στο 31,1 % έναντι 3,8 % για τον υπόλοιπο πληθυσμό. Τα άτομα με αναπηρία επιβαρύνονται επίσης δυσανάλογα με δαπάνες στέγασης σε σύγκριση με τα άτομα χωρίς αναπηρία (10,4 % έναντι 7,8 %). Τα υψηλότερα ποσοστά υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης για τον πληθυσμό που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας το 2024 καταγράφηκαν στην Ελλάδα (88,9 %, αύξηση κατά 2,6 εκατοστιαίες μονάδες) και στη

²⁸⁹ Βλ. Cousin G., Frayne C., Dias Martins V. και B. Vasicek, *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* (Η στέγαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Εξελίξεις στην αγορά, υποκείμενοι παράγοντες και πολιτικές), Έγγραφο προβληματισμού για την ευρωπαϊκή οικονομία 228, Οκτώβριος 2025.

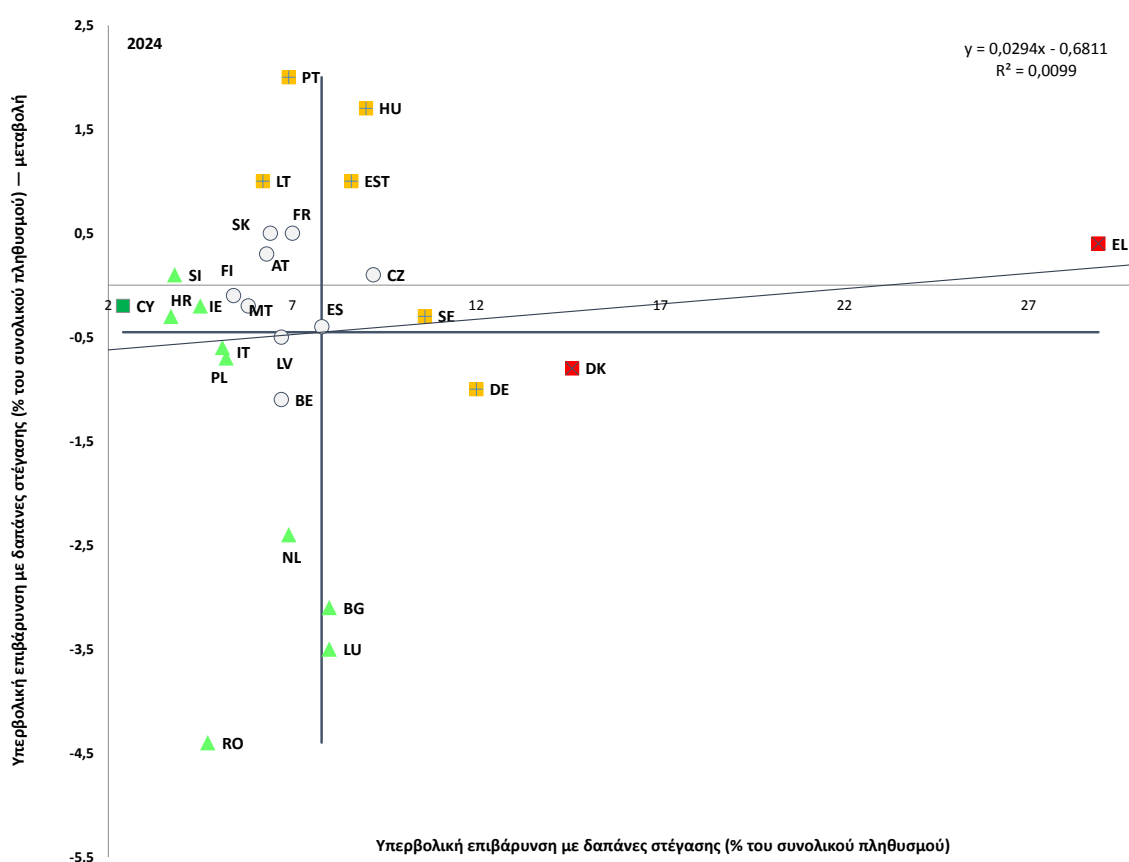
²⁹⁰ Δείκτης της Eurostat [[ilc_md01](#)], EU-SILC.

²⁹¹ Βλ. παράρτημα 2 για τον ορισμό του δείκτη.

Δανία (65,6 %, μείωση κατά 6,7 εκατοστιαίες μονάδες), ενώ τα χαμηλότερα καταγράφηκαν στην Κύπρο (9,2 %), στη Ρουμανία (16,3 %) και στην Κροατία (16,8 %). Το 2024 το 9,8 % του πληθυσμού της ΕΕ στις πόλεις ζούσε σε νοικοκυριό που αντιμετώπιζε υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης, έναντι 6,3 % στις αγροτικές περιοχές. Η υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης ήταν υψηλότερη στις πόλεις απ' ό,τι στις αγροτικές περιοχές σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός από τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, τη Λιθουανία και την Κροατία. Επίσης, η συνολική υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης στην ΕΕ είναι υψηλότερη για τους ενοικιαστές στην ιδιωτική αγορά ενοικίασης (19,2 %) σε σύγκριση με τους ενοικιαστές με μειωμένη τιμή ή χωρίς ενοίκιο (10 %). Είναι 5 % για ιδιοκτήτες με ανεξόφλητα ενυπόθηκα ή άλλα δάνεια.

Διάγραμμα 2.4.13: Το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών

Ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης, επίπεδα 2024 και μεταβολές από το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Το σημείο τομής των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Προσωρινά στοιχεία για τη LT.

Πηγή: Eurostat [tespml40], EU-SILC.

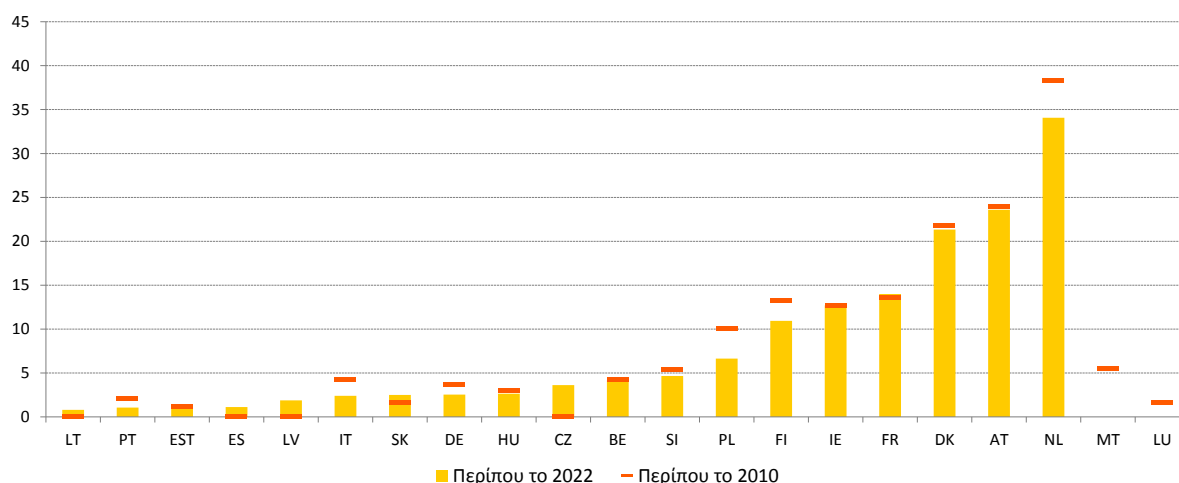
Ο υπερπληθυσμός και η ανεπαρκής στέγαση εξακολουθούν να επηρεάζουν σημαντικό ποσοστό των νοικοκυριών στην ΕΕ, ενώ καταγράφονται μεγάλες διαφορές στην παροχή κοινωνικής στέγασης μεταξύ των κρατών μελών. Το 2024 το 16,9 % των ατόμων στην ΕΕ ζούσε σε υπερπλήρη νοικοκυριά, ποσοστό γενικά σταθερό σε σύγκριση με το 2023²⁹². Ποσοστά υπερπλήρων κατοικιών άνω του 30 % καταγράφηκαν στη Ρουμανία (40,7 %), τη

²⁹² Δείκτης της Eurostat [ilc_lvho05a], EU-SILC.

Λετονία (39,3 %), τη Βουλγαρία (33,8 %), την Πολωνία (33,7 %) και την Κροατία (31,7 %). Αντιθέτως, τα χαμηλότερα ποσοστά υπερπλήρων κατοικιών (κάτω του 6 %) παρατηρήθηκαν στην Κύπρο (2,4 %), στη Μάλτα (4,4 %), στις Κάτω Χώρες (4,6 %) και στην Ιρλανδία (5 %). Επιπλέον, το 2023 το 15,6 % του πληθυσμού της ΕΕ αντιμετώπιζε στέρηση στέγης, η οποία ορίζεται ως κατοικίες με οροφή που στάζει, υγρασία στους τοίχους, στα δάπεδα ή στα θεμέλια, ή σάπια πλαίσια παραθύρων ή πατώματα²⁹³. Κοινωνική στέγαση δεν υπάρχει σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Επιπλέον, οι ορισμοί και οι πάροχοι, καθώς και οι μηχανισμοί επιλεξιμότητας και κατανομής, ποικίλλουν (ωστόσο, τα κατώτατα όρια με βάση το εισόδημα αποτελούν το συνηθέστερο κριτήριο). Τα στοιχεία σχετικά με το μέγεθος του αποθέματος κοινωνικών κατοικιών δείχνουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Σε πολλά από αυτά, σημειώθηκε επίσης κάποια μείωση κατά την τελευταία δεκαετία —βλ. διάγραμμα 2.4.14. Το αυξημένο κόστος κατασκευής, γης και χρηματοδότησης αναφέρεται συχνά ως πρόκληση όσον αφορά την παροχή κοινωνικής στέγασης²⁹⁴. Ο αριθμός των ενηλίκων με αναπηρία που ζουν σε ιδρύματα συνέχισε να αυξάνεται στην ΕΕ συνολικά, με την έλλειψη, μεταξύ άλλων, προσβάσιμων λύσεων στέγασης να παρεμποδίζει τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησής τους.

Διάγραμμα 2.4.14 Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το ποσοστό των κοινωνικών κατοικιών επί του συνολικού αποθέματος κατοικιών

Κοινωνικές ενοικιαζόμενες κατοικίες, ως % του συνολικού αποθέματος κατοικιών σε επιλεγμένα έτη (2010, 2022)

Σημείωση: Η φράση «Periπου το 2022» αναφέρεται στα έτη 2016-2022 και η φράση «Periπου το 2010» αναφέρεται στα έτη 2010-2013.

Πηγή: ΟΟΣΑ (2024), Βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ για την οικονομικά προσιτή στέγαση — δείκτης PH4.2. Απόθεμα κοινωνικών ενοικιαζόμενων κατοικιών.

Η έλλειψη στέγης αποτελεί ολοένα και μεγαλύτερη κοινωνική πρόκληση για όλα τα κράτη μέλη. Μολονότι οι διαφορές στους ορισμούς και στις μεθόδους συλλογής δεδομένων εμποδίζουν τη σύγκριση μεταξύ των χωρών και τον ποσοτικό προσδιορισμό της έλλειψης στέγης σε επίπεδο ΕΕ, εντοπίζεται ανοδική τάση στα περισσότερα κράτη μέλη, ακόμη και σε εκείνα με πτωτικές τάσεις τα τελευταία χρόνια. Το 2024 η Φινλανδία κατέγραψε 3 806 άστεγους, ήτοι αύξηση της τάξης του 11 % σε ετήσια βάση, για πρώτη φορά σε διάστημα

²⁹³ Δείκτης της Eurostat [ilc_mdho01], EU-SILC.

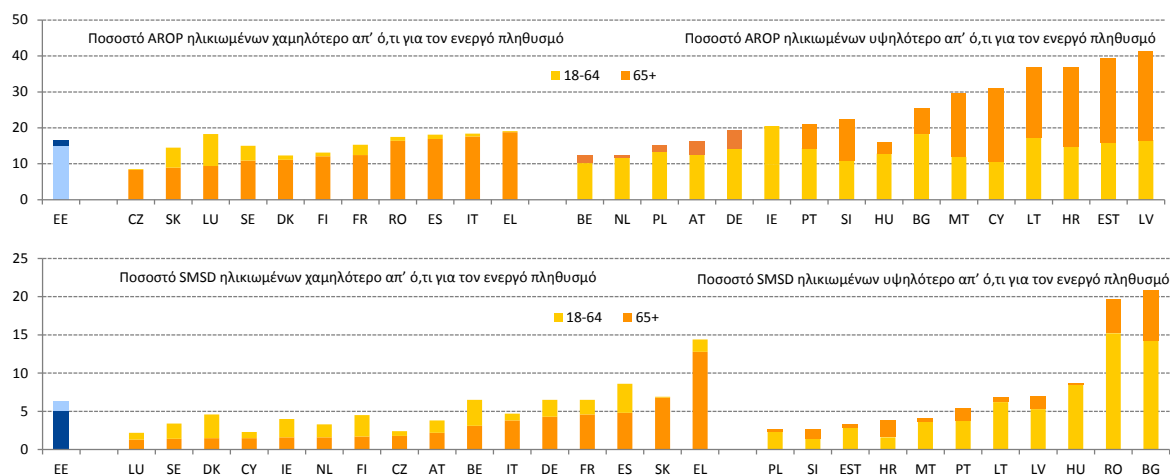
²⁹⁴ Βλ. ΟΟΣΑ, *Social Housing: A key part of past and future housing policy* (Κοινωνικές κατοικίες: βασική συνιστώσα της στεγαστικής πολιτικής του παρελθόντος και του μέλλοντος), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, 2020.

δεκαετίας. Ομοίως, το 2024 η Δανία αριθμούσε 5 989 άστεγους, με αύξηση κατά 3 % σε σχέση με το 2022 και κατά 20 % σε σχέση με το 2009²⁹⁵.

Το ποσοστό των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (65+) που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού συνέχισε να μειώνεται σε επίπεδο ΕΕ το 2024. Η μείωση στο 19,2 %, σε σύγκριση με το 19,7 % το 2023, οφειλόταν κυρίως στη βελτίωση του ποσοστού AROPE για τις γυναίκες (το οποίο, ωστόσο, παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο απ' ό,τι για τους άνδρες, στο 21,5 % και στο 16,3 %, αντίστοιχα). Η κατάσταση ήταν επίσης πολύ διαφορετική μεταξύ των κρατών μελών, με τα ποσοστά AROPE για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας να κυμαίνονται από 9,5 % στην Τσεχία έως 42,9 % στη Λετονία. Παράλληλα, το 2024 η εισοδηματική ανισότητα για τα άτομα ηλικίας 65+ (όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, S80/S20) παρέμεινε στάσιμη στο 4,11, σε αντίθεση με την πρωτική τάση που σημειώθηκε για τον ενεργό πληθυσμό. Ωστόσο, παρέμεινε σε χαμηλότερα επίπεδα απ' ό,τι για τον συνολικό πληθυσμό (4,66), κάτι που αντικατοπτρίζει επίσης τον αναδιανεμητικό αντίκτυπο των συνταξιοδοτικών και φορολογικών συστημάτων.

Διάγραμμα 2.4.15 Οι ηλικιωμένοι (65+) αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους φτώχειας από τον ενεργό πληθυσμό, αλλά εκτίθενται γενικά λιγότερο σε σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση

Ποσοστά κινδύνου φτώχειας (άνω τμήμα) και ποσοστά σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης (SMSD) (κάτω τμήμα) ανά ηλικιακές ομάδες (ως %, 2024)

Σημείωση: Οι ράβδοι για κάθε σειρά επικαλύπτονται: αριστερά, η ράβδος 18-64 είναι πιο ψηλή και εν μέρει ορατή πίσω από τη ράβδο 65+ που είναι πλήρως ορατή· στα δεξιά, η ράβδος 65+ είναι πιο ψηλή και εν μέρει ορατή πίσω από τη ράβδο 18-64 που είναι πλήρως ορατή.

Πηγή: Eurostat [[ilc_li02](#)] και [[ilc_mdspd11](#)], EU-SILC

Η μείωση του ποσοστού AROPE για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας στην ΕΕ συνδέεται με τη μείωση τόσο της νομισματικής φτώχειας όσο και του ποσοστού σοβαρής υλικής ή κοινωνικής στέρησης των ατόμων αυτών. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας (AROP) για τα άτομα ηλικίας 65+ μειώθηκε από 17,3 % το 2022 σε 16,6 % το 2024 (όσον αφορά τα εισοδήματα του 2023). Ωστόσο, το ποσοστό AROP για τα άτομα ηλικίας 65+ παρέμεινε ελαφρώς υψηλότερο απ' ό,τι για τα άτομα μικρότερης ηλικίας, κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Η κατάσταση μεταξύ των κρατών μελών ήταν ανομοιογενής, με ποσοστά AROP μεταξύ 8,3 % και 41,4 % —βλ. διάγραμμα 2.4.15. Ενώ σε αρκετές χώρες τα άτομα ηλικίας 65+ ήταν

²⁹⁵ Βλ.: Fondation pour le Logement des Défavorisés – FEANTSA: [Tenth overview of housing exclusion in Europe – 2025](#) (Δέκατη επισκόπηση του αποκλεισμού από τη στέγαση στην Ευρώπη — 2025), 2025.

λιγότερο εκτεθειμένα στη νομισματική φτώχεια απ' ό,τι ο ενεργός πληθυσμός, σε άλλες ο κίνδυνος φτώχειας για τους ηλικιωμένους ήταν έως και διπλάσιος. Το ποσοστό σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης (SMSD) για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας μειώθηκε στο 5,1 % στην ΕΕ το 2024, έχοντας παραμείνει στάσιμο περίπου στο 5,5 % από το 2020. Κυμαινόταν από περίπου 1 % έως άνω του 20 % στα διάφορα κράτη μέλη. Σε αντίθεση με το ποσοστό AROP, το ποσοστό SMSD για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ήταν ελαφρώς χαμηλότερο απ' ό,τι για τον ενεργό πληθυσμό (6,4 %) κατά μέσο όρο στην ΕΕ και στην πλειονότητα των κρατών μελών.

Το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης όσον αφορά τις συντάξεις παρέμεινε σταθερό σε επίπεδο ΕΕ το 2024 Αυτός ο δείκτης μέτρησης, ο οποίος συγκρίνει τις συνταξιοδοτικές παροχές των ατόμων ηλικίας 65-74 ετών με το εισόδημα από την εργασία των ατόμων ηλικίας 50-59 ετών, ήταν 0,6 στην ΕΕ το 2024 (έναντι 0,59 το 2023 και 0,58 τα προηγούμενα έτη). Κυμαινόταν από 0,35 στην Κροατία έως 0,84 στην Ελλάδα. Ο λόγος ήταν ελαφρώς χαμηλότερος για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άνδρες, στο 0,58 και στο 0,62, αντίστοιχα, στην ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι η εισοδηματική κατάσταση των γυναικών, των οποίων καταρχάς το εισόδημα από την εργασία είναι κατά μέσο όρο χαμηλότερο, επιδεινώνεται περαιτέρω σε σύγκριση με αυτήν των ανδρών όταν συνταξιοδοτούνται.

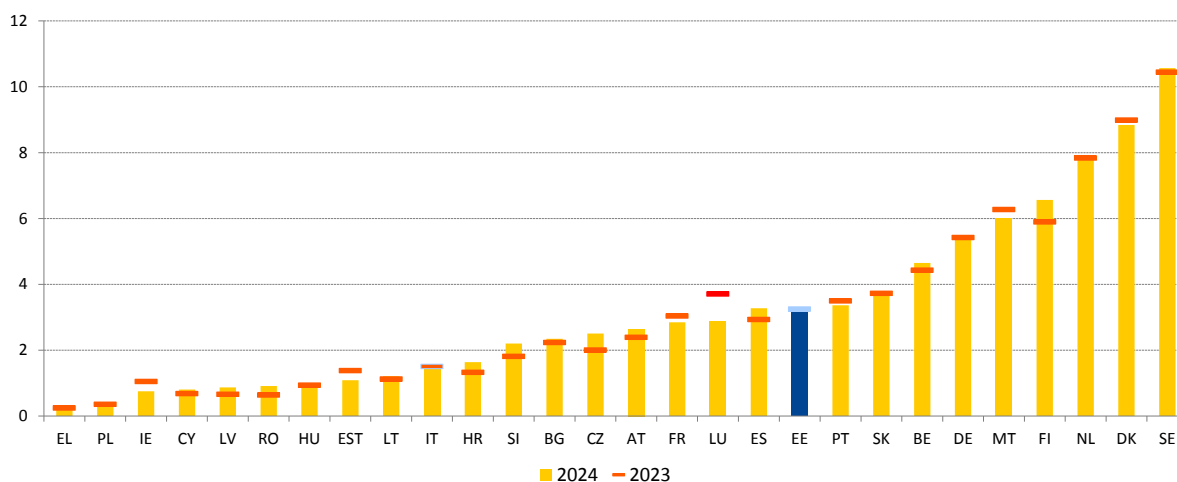
Οι διαρθρωτικές προκλήσεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα, την οικονομική προσιτότητα και την ποιότητα της μακροχρόνιας φροντίδας αναμένεται να ενταθούν λαμβανομένης υπόψη της γήρανσης του πληθυσμού. Ο αριθμός των ατόμων που ενδεχομένως χρήζουν μακροχρόνιας φροντίδας στην ΕΕ προβλέπεται να αυξηθεί από 31,2 εκατομμύρια το 2022 σε 33,2 εκατομμύρια το 2030 και σε 37,8 εκατομμύρια το 2050²⁹⁶. Η περιορισμένη πρόσβαση σε επίσημες υπηρεσίες οδηγεί σε μη ικανοποιούμενες ανάγκες ή σε υπερβολική επιβάρυνση για τους άτυπους φροντιστές, που είναι ως επί το πλείστον γυναίκες. Το 2019 το 46,6 % των ατόμων ηλικίας 65+ με σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τις δραστηριότητες προσωπικής φροντίδας ή τις οικιακές δραστηριότητες στην ΕΕ ανέφεραν μη ικανοποιούμενες ανάγκες βοήθειας. Αυτή η έλλειψη βοήθειας ήταν πολύ πιο έντονη για τα άτομα που βρίσκονταν στο χαμηλότερο πεμπτημόριο εισοδήματος (51,2 %) σε σύγκριση με όσους ανήκαν στο υψηλότερο (39,9 %)²⁹⁷. Έχουν ήδη αναφερθεί ελλείψεις όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα και τη διαθεσιμότητα, μεταξύ άλλων λόγω ελλείψεων εργατικού δυναμικού, οι οποίες υπογραμμίζουν τα περιθώρια για περαιτέρω ενίσχυση της παροχής μακροχρόνιας φροντίδας, πολλώ δε μάλλον υπό το πρίσμα των προβλεπόμενων δημογραφικών εξελίξεων.

²⁹⁶ Σύμφωνα με τις προβολές του βασικού σεναρίου. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [2024 ageing Report – Economic & budgetary projections for the EU Member States \(2022-2070\)](#) [Έκθεση του 2024 για τη δημογραφική γήρανση — Οικονομικές και δημοσιονομικές προβολές για τα κράτη μέλη της ΕΕ (2022-2070)], Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024.

²⁹⁷ Δείκτης της Eurostat [[hlth_ehis_tadlh](#)] και [[hlth_ehis_tadlhi](#)]. EHIS κύμα 3, 2019.

Διάγραμμα 2.4.16 Το ποσοστό των εργαζομένων στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας ανά 100 άτομα ηλικίας 65+ παρουσιάζει οριακές βελτιώσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών

Εργαζόμενοι στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας ανά 100 άτομα ηλικίας 65+, 2024

Σημείωση: Οι εργαζόμενοι στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας επιλέγονται με τη διασταύρωση των κωδικών τομέων (NACE) 87.1, 87.3, 88.1 και των κωδικών επαγγελμάτων (ISCO) 2221, 2264, 2266, 2634, 2635, 3221, 3255, 5321, 5322.

Πηγή: Υπολογισμός της ΓΔ EMPL από ειδική εξαγωγή από την Eurostat, ΕΕΔ της ΕΕ για το 2024

Παρά τις δυνατότητες του τομέα μακροχρόνιας φροντίδας για δημιουργία θέσεων εργασίας, οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων (μεταξύ άλλων λόγω της χαμηλής ελκυστικότητας του τομέα) επιτείνουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση και επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Το 2024 3,2 εκατομμύρια εργαζόμενοι, κυρίως εργαζόμενοι στον τομέα της προσωπικής φροντίδας (65 %) και νοσηλευτές (29 %), απασχολούνταν στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας στην ΕΕ, αριθμός που αντιπροσωπεύει περίπου το 1,6 % του εργατικού δυναμικού²⁹⁸. Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 87 % του εργατικού δυναμικού στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας, ενώ παράλληλα αναλαμβάνουν περισσότερες ευθύνες άτυπης φροντίδας. Ο τομέας έχει μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας, ενώ τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την υγεία (π.χ. επαγγελματίες του τομέα της υγείας, εργαζόμενοι στον τομέα της προσωπικής φροντίδας) αναμένεται να επεκταθούν σύμφωνα με τις δημογραφικές τάσεις²⁹⁹. Ωστόσο, κατά μέσο όρο στην ΕΕ υπήρχαν 3,3 εργαζόμενοι στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας ανά 100 άτομα ηλικίας 65+ το 2024, αριθμός που συνιστά πολύ μικρή βελτίωση σε σύγκριση με το 2023. Ωστόσο, υπήρχε μεγάλη μεταβλητότητα μεταξύ των κρατών μελών, με τους αριθμούς να κυμαίνονται από 0,3 στην Ελλάδα έως 10,4 στη Σουηδία —βλ. διάγραμμα 2.4.16. Οι ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού οφείλονται επίσης στη χαμηλή ελκυστικότητα του τομέα, η οποία απορρέει από τις δύσκολες συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων σε σχέση με την υγεία και την ασφάλεια, και τους σχετικά χαμηλούς μισθούς. Οι αποδοχές των εργαζομένων στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας ανέρχονται περίπου στο 89 % του μέσου ακαθάριστου

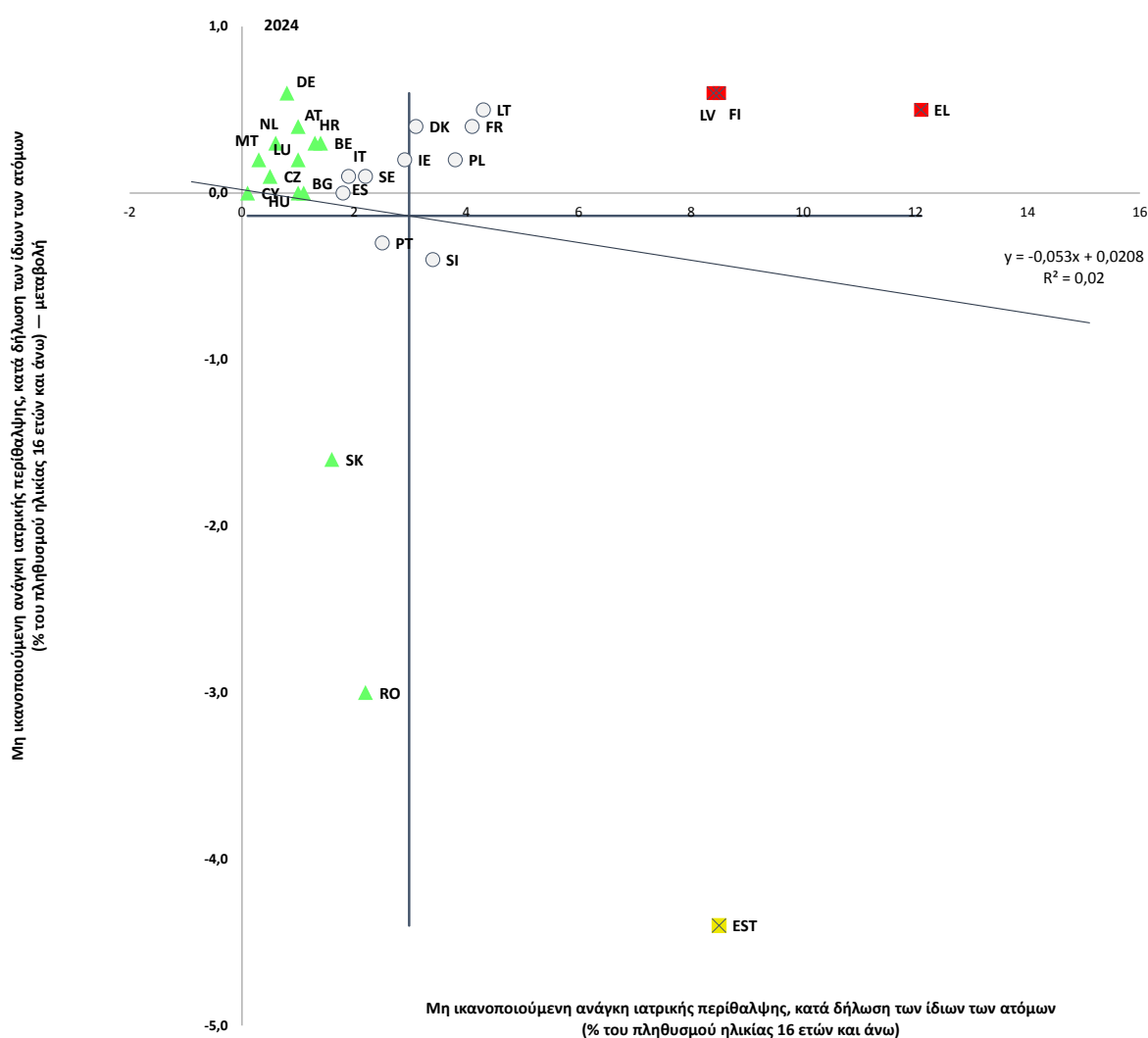
²⁹⁸ Πηγή: Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ EMPL) από ειδική εξαγωγή από την Eurostat, ΕΕΔ της ΕΕ για το 2024. Ωστόσο, το μέγεθος του τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας μπορεί να είναι μεγαλύτερο, δεδομένης της σημαντικής συχνότητας της αδήλωτης εργασίας.

²⁹⁹ Βλ.: [Cedefop skills forecast 2035: the twin transition and the demographic challenge drive demand for high-level skills](#) (Προβλέψεις του Cedefop για τις δεξιότητες για το 2035: η διττή μετάβαση και η δημογραφική πρόκληση τονώνουν τη ζήτηση για δεξιότητες υψηλού επιπέδου).

ωρομισθίου και ανέρχονται περίπου στο 65 % στη Βουλγαρία, την Ιταλία και την Εσθονία³⁰⁰. Αναφέρονται επίσης ανεπαρκείς διαδρομές επαγγελματικής εξέλιξης και ανεπαρκής πρόσβαση σε ευκαιρίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Οι οικιακοί βοηθοί και οι εσωτερικοί φροντιστές, οι οποίοι είναι συχνά μετακινούμενοι εργαζόμενοι της ΕΕ ή τρίτων χωρών, ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες εργασίας στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία.

Διάγραμμα 2.4.17: Το ποσοστό των μη ικανοποιούμενων αναγκών ιατρικής περίθαλψης ήταν εν γένει σταθερό σε επίπεδο ΕΕ και αυξήθηκε ελαφρώς για τα περισσότερα κράτη μέλη, με λίγες μόνο σημαντικές μειώσεις

Μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, επίπεδα του 2024 και μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ως %, πρωταρχικός δείκτης του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων)

Σημείωση: Λαμβάνονται υπόψη οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, για οικονομικούς λόγους, λόγω μεγάλης λίστας αναμονής ή λόγω απόστασης. Το σημείο τομής

³⁰⁰ Υπολογισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ EMPL) με τη χρήση ειδικής εξαγωγής από την Eurostat, Έρευνα για τη διάρθρωση των αποδοχών, 2022.

των αξόνων είναι ο μη σταθμισμένος μέσος όρος της ΕΕ. Το υπόμνημα παρουσιάζεται στο παράρτημα. Τα στοιχεία είναι προσωρινά για τη LT.

Πηγή: Eurostat [[tespm110](#)], EU-SILC.

Το ποσοστό των ατόμων που ανέφεραν μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης παρέμεινε σταθερό κατά μέσο όρο στην ΕΕ το 2024. Το ποσοστό ήταν 2,5 % στην ΕΕ, δηλαδή μόλις 0,1 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο απ' ό,τι το 2023. Μεταξύ των κρατών μελών με τις υψηλότερες τιμές (άνω του 8 %) και, ως εκ τούτου, σε «κρίσιμες καταστάσεις», η Ελλάδα, η Φινλανδία και η Λετονία παρέμειναν κοντά στην τιμή του προηγούμενου έτους μετά από μέτριες αυξήσεις (0,6 εκατοστιαίες μονάδες), οι οποίες, ωστόσο, ήταν μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ —βλ. διάγραμμα 2.4.17. Ταυτόχρονα, η Εσθονία, η Ρουμανία και η Σλοβακία σημείωσαν τις μεγαλύτερες μειώσεις. Παρά τη σημαντική βελτίωση του τρέχοντος έτους, το ποσοστό των μη ικανοποιούμενων ιατρικών αναγκών στην Εσθονία παρέμεινε υψηλό («κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη»), ενώ η Ρουμανία και η Σλοβακία σημείωσαν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Τσεχία, στις Κάτω Χώρες, στη Γερμανία, στην Αυστρία, στο Λουξεμβούργο και στην Ουγγαρία, όλα κάτω του 1 %, ωστόσο ορισμένα από αυτά σημειώθηκαν μετά από κάποιες μεγαλύτερες αυξήσεις. Καταγράφηκαν επίσης περιφερειακές διαφορές όσον αφορά τις μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, με τις μεγαλύτερες να σημειώνονται στην Ιταλία και τη Ρουμανία (βλ. διάγραμμα 10 στο παράρτημα 5). Η αναφορά μη ικανοποιούμενων αναγκών ήταν επίσης συχνότερη κατά μέσο όρο στις αγροτικές περιοχές απ' ό,τι στις κωμοπόλεις και στα προάστια (2,8 % έναντι 2,1 % στην ΕΕ, αντίστοιχα), με μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η αναφορά μη ικανοποιούμενων αναγκών τείνει να είναι περίπου 60 % μεγαλύτερη στο φτωχότερο πέμπτο του πληθυσμού, ιδίως δε σε ορισμένες χώρες (π.χ. 4,9 % έναντι 2,2 % στη Ρουμανία, 4,8 % έναντι 2,5 % στην Πορτογαλία, 4 % έναντι 2,2 % στη Σουηδία και 14,4 % έναντι 8,4 % στη Λετονία).

2.4.2 Μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη

Αρκετά κράτη μέλη έχουν προβεί σε μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της επάρκειας των οικείων συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου του 2023³⁰¹. Για τη βελτίωση της επάρκειας, η **Ισπανία** εξέδωσε βασιλικό διάταγμα τον Ιανουάριο του 2025, με το οποίο αυξήθηκε το επίδομα ελάχιστου εισοδήματος κατά 9 %. Η **Κροατία** τροποποίησε τον νόμο περί κοινωνικής πρόνοιας για να αυξήσει το βασικό ποσό τουλάχιστον κατά 25 % για τα νοικοκυριά με παιδιά. Αυξήσεις σημειώθηκαν επίσης, μεταξύ άλλων, στη **Λετονία**, στη **Λιθουανία** και στο **Λουξεμβούργο**. Με σκοπό τη βελτίωση της επάρκειας, ορισμένα κράτη μέλη, όπως η **Εσθονία**, αναπτύσσουν μεθοδολογία για τον καθορισμό του επιπέδου των παροχών ελάχιστου εισοδήματος, ενώ η **Λετονία** αύξησε την τιμή αναφοράς από το 20 % στο 22 % του επιπέδου του διάμεσου εισοδήματος για το όριο του οικείου εγγυημένου ελάχιστου εισοδήματος.

Για τη βελτίωση της κάλυψης των συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος, ορισμένα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για τη διευκόλυνση της απορρόφησης και τη μείωση των διοικητικών εμποδίων. Στην **Εσθονία**, προβλέπονται τροποποιήσεις του νόμου περί κοινωνικής πρόνοιας για την απλούστευση της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων με την ανάκτηση δεδομένων από τα εθνικά μητρώα και την εφαρμογή τυποποιημένης προσέγγισης σε ολόκληρη τη χώρα. Στο **Λουξεμβούργο**, ένα νέο εθνικό σχέδιο για την καταπολέμηση της

³⁰¹ Βλ.: [Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2023, σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη](#).

φτώχειας, το οποίο πρόκειται να εγκριθεί έως το τέλος του 2025, αναμένεται να αναγγείλει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία υπηρεσίας μίας στάσης για τις κοινωνικές παροχές και τα σχετικά ερωτήματα, προκειμένου να βελτιωθεί η απορρόφησή τους. Η **Ρουμανία** δρομολόγησε τον Ιανουάριο του 2024 το πρόγραμμα VMI (ελάχιστο εισόδημα ένταξης) για την αύξηση της κάλυψης και τη βελτίωση της επάρκειας της στήριξης, ενισχύοντας παράλληλα την πρόσβαση των δικαιούχων σε υπηρεσίες απασχόλησης. Η **Κροατία** ενέκρινε τον Μάρτιο του 2025 διάφορες τροποποιήσεις για τη βελτίωση της κάλυψης, της επάρκειας και της στόχευσης των κοινωνικών παροχών, με ιδιαίτερη έμφαση στα άτομα που πλήττονται από επίμονη φτώχεια.

Σύμφωνα με την προσέγγιση της ενεργού ένταξης, συνεχίζονται οι προσπάθειες για τη διευκόλυνση της ένταξης στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων για τους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος. Στην **Πορτογαλία**, ένα νέο καθεστώς παροχής κινήτρων για εργασία θα επιτρέψει τον συνδυασμό του εισοδήματος από την εργασία και της κοινωνικής στήριξης. Αρκετά κράτη μέλη έχουν επίσης καταβάλει προσπάθειες για τη βελτίωση των μέτρων ενεργοποίησης για τους δικαιούχους ελάχιστου εισοδήματος. Στη **Ρουμανία**, στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, υλοποιήθηκε νέο πρόγραμμα ελάχιστου εισοδήματος ένταξης, το οποίο προβλέπει ότι έως το τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2025 τουλάχιστον το 60 % των δικαιούχων θα λάβουν τουλάχιστον ένα μέτρο ενεργοποίησης στην αγορά εργασίας.

Τα κράτη μέλη συνέχισαν να εφαρμόζουν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες και της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών ενέργειας και μεταφορών, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες. Η **Ισπανία** διέθεσε 198,7 εκατ. EUR για την ενίσχυση των περιφερειακών και τοπικών υπηρεσιών που ωφελούν τα παιδιά και τις οικογένειες που έχουν ανάγκη. Στη **Ρουμανία**, δρομολογήθηκε το πρόγραμμα ολοκληρωμένων υπηρεσιών σε επίπεδο κοινότητας σε 2 000 αγροτικές κοινότητες, το οποίο περιλάμβανε τη δημιουργία ολοκληρωμένων ομάδων και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού των κοινωνικών υπηρεσιών, με στόχο την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών σε τουλάχιστον 450 000 ευάλωτα άτομα, με τη στήριξη του ΕΚΤ+. Το **Λουξεμβούργο** αύξησε τη στήριξη του προς τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος τριπλασιάζοντας το ενεργειακό επίδομα το 2025 και επεκτείνοντας τη (μερική) επιλεξιμότητα σε όσους κερδίζουν έως και 30 % πάνω από το κατώτατο όριο εισοδήματος. Οι **Κάτω Χώρες** θέσπισαν προσωρινό καθεστώς ενισχύσεων με προϋπολογισμό 60 εκατ. EUR για να βοηθήσουν τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος να διαχειριστούν τους λογαριασμούς ενέργειας το 2025. Η **Πορτογαλία** διεύρυνε την πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες προσφέροντας δωρεάν πάσο σε όλα τα άτομα ηλικίας κάτω των 23 ετών, ανεξάρτητα από το καθεστώς εγγραφής τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Κατά την περίοδο 2024-25, τα μέτρα που έλαβαν ορισμένα κράτη μέλη αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου του 2019³⁰², ιδίως όσον αφορά τις παροχές ανεργίας. Η **Γαλλία** βελτίωσε την πρόσβαση των εργαζομένων με ιστορικό ασυνεχούς απασχόλησης, ιδίως των εποχιακών εργαζομένων, καθώς και των πρώην κρατουμένων, ενώ η **Ιταλία** χαλάρωσε τις απαιτήσεις πρόσβασης στο επίδομα ασυνέχειας για τους εργαζομένους στον τομέα της τέχνης. Η μεταρρύθμιση της **Εσθονίας** του 2026 προς ένα καθολικό βασικό επίδομα αναμένεται να βελτιώσει την πρόσβαση των εργαζομένων σε παράτυπη απασχόληση ή σε απασχόληση βάσει έργου,

³⁰² Βλ.: [Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους.](#)

μειώνοντας την απαιτούμενη περίοδο για κατοχύρωση δικαιώματος παροχών ανεργίας (σε οκτώ μήνες εργασίας εντός τριών ετών). Η **Πολωνία** καταρτίζει νόμο για να στηρίξει την ένταξη (από τα μέσα του 2026) των επαγγελματιών καλλιτεχνών στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ενώ η μεταρρύθμισή της του 2025 κατέργησε τη μείωση (20 %) του βασικού επιδόματος για τα άτομα που αναζητούν εργασία με περιόδους καταβολής εισφορών κάτω των πέντε ετών.

Τα κράτη μέλη επικεντρώθηκαν στη βελτίωση της κάλυψης της κοινωνικής προστασίας για τους αυτοαπασχολούμενους και τις άτυπες μορφές απασχόλησης. Από το 2025 η **Κύπρος** επέκτεινε και για τις περιπτώσεις αυτές τη γονική άδεια και τις παροχές που σχετίζονται με ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Η **Μάλτα** χορήγησε άδεια πατρότητας μετ' αποδοχών στους αυτοαπασχολούμενους πατέρες. Στο **Βέλγιο**, από το 2026 οι ψηφιακές πλατφόρμες θα πρέπει να ασφαλίζουν το αυτοαπασχολούμενο προσωπικό τους έναντι εργατικών ατυχημάτων. Βελτιώσεις των υφιστάμενων συστημάτων για τους αυτοαπασχολούμενους πραγματοποιήθηκαν ή αναμένονται από την **Κροατία** όσον αφορά τις παροχές ασθένειας και από την **Ιταλία** όσον αφορά τις παροχές ασθένειας και τη γονική άδεια. Οι **Κάτω Χώρες** προετοιμάζουν νέο νόμο για τη θέσπιση υποχρεωτικής βασικής ασφάλισης αναπηρίας για όλους τους αυτοαπασχολούμενους. Από το 2025 η αναμόρφωση των συμβάσεων εργασίας (DPP) στην **Τσεχία** τροποποιεί τα κατώτατα όρια ασφάλισης και επεκτείνει στους αυτοαπασχολούμενους τα δικαιώματα ασθένειας, σύνταξης και ορισμένα δικαιώματα άδειας, ενώ η **Βουλγαρία** παρέτεινε τις περιόδους αποζημίωσης σε περίπτωση προσωρινής αναπηρίας λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών για τους βραχυχρόνια εργαζομένους στον γεωργικό τομέα. Η **Ισπανία** επανέφερε τον συντελεστής πολλαπλασιασμού για τους «εποχιακούς εργαζομένους αορίστου χρόνου» με σκοπό την προσαρμογή των υπολογισμών των παροχών και τη βελτίωση της πρόσβασης σε συντάξεις αναπηρίας και γήρατος, και προσάρμοσε τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου για λόγους παραγωγής στον γεωργικό και τον αγροδιατροφικό τομέα. Η **Κροατία** επέκτεινε τις παροχές μητρότητας, τις γονικές παροχές και τις παροχές πατρότητας αυξάνοντας τα επίπεδα αποζημίωσης, χαλαρώνοντας τις απαιτήσεις και επεκτείνοντας την κάλυψη στους αυτοαπασχολούμενους, τους εργαζομένους μερικής απασχόλησης και άλλους αποκλεισμένους εργαζομένους.

Ορισμένα κράτη μέλη συνέχισαν να βελτιώνουν τη διαφάνεια και την απλούστευση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, μεταξύ άλλων μέσω ψηφιακών εργαλείων. Για παράδειγμα, η **Ισπανία** εγκαινίασε τον Σεπτέμβριο του 2024 μια νέα εφαρμογή για φορητές συσκευές για την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών και τον Ιανουάριο του 2025 έναν νέο ιστότοπο που ενσωματώνει την τηλεματική πρόσβαση για διαδικασίες, πληροφορίες και υπηρεσίες σχετικά με τις συντάξεις και τις παροχές. Η **Σλοβακία** επέκτεινε περαιτέρω τη διαδικτυακή διαφάνεια στα μέσα του 2024 ενισχύοντας τον οικείο ηλεκτρονικό λογαριασμό ασφαλισμένου, ώστε να περιλαμβάνει δεδομένα σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τις παροχές ασθένειας και μητρότητας (επιπλέον των συντάξεων και των εισφορών). Η **Τσεχία** θέσπισε επίσης μέτρα απλούστευσης στα μέσα του 2025, εξορθολογίζοντας τις διαδικασίες καταβολής συντάξεων για τους δικαιούχους στο εξωτερικό. Η **Γερμανία** ανέπτυξε περαιτέρω το οικείο Digitale Rentenübersicht, με την υποστήριξη του MAA, κατά την περίοδο 2024–25, επεκτείνοντας τις συνδέσεις των παρόχων και βελτιώνοντας τη διαδικτυακή πρόσβαση σε ολοκληρωμένες πληροφορίες για τις συντάξεις.

Διάφορες μεταρρυθμίσεις αποσκοπούσαν στη μείωση της οικονομικής επιβάρυνσης των γονέων και στην αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας μέσω παροχών σε χρήμα. Με τη στήριξη του EKT+, η **Βουλγαρία** θα αναπτύξει διαδικασία χαρτογράφησης των παιδιών που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Αρκετές άλλες χώρες αύξησαν τις παροχές τέκνων (π.χ. **Κύπρος**, **Μάλτα**) ή τις παροχές παιδικής φροντίδας (π.χ. **Λετονία**, για παιδιά με αναπηρία).

Το 2024 η **Ισπανία** δρομολόγησε ένα χρηματοδοτούμενο από το ΕΚΤ+ πρόγραμμα διανομής δελτίων/κουπονιών και περιοδικής επαναφόρτισής τους, το οποίο υλοποιείται από τον ισπανικό Ερυθρό Σταυρό, για τη στήριξη οικογενειών με συντηρούμενα τέκνα των οποίων το εισόδημα είναι κάτω από το όριο της φτώχειας. Η **Ιρλανδία** θέσπισε επίδομα νεογνού, η οποία προβλέπει εφάπαξ καταβολή 280 EUR, επιπλέον του πρώτου μήνα του επιδόματος τέκνου, στους γονείς παιδιών που γεννήθηκαν την 1η Ιανουαρίου 2025 ή μετά την ημερομηνία αυτή. Το 2024 η **Μάλτα** αύξησε το οικείο επίδομα τοκετού σε 500 EUR για το πρώτο παιδί και σε 1 000 EUR για κάθε επιπλέον παιδί στο νοικοκυριό. Εκτός από τα επιδόματα τοκετού, άλλες βελτιώσεις περιλαμβάνουν σχέδιο νόμου στη **Γαλλία**, το οποίο αποσκοπεί στην επέκταση των οικογενειακών επιδομάτων στους γονείς από τη γέννηση του πρώτου παιδιού τους, αντί μόνο από το δεύτερο παιδί, στηρίζοντας έτσι τις οικογένειες με ένα παιδί που αντιμετωπίζουν υψηλούς κινδύνους φτώχειας. Η **Ιρλανδία** επέκτεινε επίσης την κάλυψη του οικείου οικογενειακού επιδόματος εργασίας, το οποίο στηρίζει τους χαμηλόμισθους εργαζομένους με παιδιά, μέσω της επέκτασης του ορίου των εισοδηματικών κριτηρίων. Επιπλέον, η **Φινλανδία** πρότεινε μεταρρυθμίσεις για την τροποποίηση του νόμου σχετικά με τη στήριξη των παιδιών, ώστε να ενισχυθεί ως πηγή εισοδήματος για επιλέξιμα νοικοκυριά με παιδιά.

Έχουν τεθεί σε εφαρμογή διάφορες μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά. Η **Πορτογαλία**, για παράδειγμα, εφαρμόζει πρόγραμμα που παρέχει δωρεάν προσχολική εκπαίδευση σε 5 000 παιδιά, εστιάζοντας σε περιοχές με περιορισμένες επιλογές δημόσιων ιδρυμάτων και δικτύων αλληλεγγύης. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει τη σύναψη συμβάσεων με ιδιωτικά, συνεταιριστικά και κοινωνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα για το άνοιγμα 200 νέων εγκαταστάσεων προσχολικής εκπαίδευσης, με σημαντικές επενδύσεις από το 2025 έως το 2028. Η **Κύπρος** δρομολόγησε μεταρρύθμιση για την επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης για παιδιά ηλικίας 4+, με τη στήριξη του ΜΑΑ. Η **Λετονία** αύξησε το επίδομα παιδικής φροντίδας για παιδιά με αναπηρία από 313 EUR σε 413 EUR μηνιαίως για την παροχή πρόσθετης οικονομικής στήριξης σε οικογένειες για την κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με τη φροντίδα. Η **Πολωνία** θέσπισε πρότυπα ποιότητας για τις εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας. Εκτός από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η **Κύπρος** καθιέρωσε την παροχή πρωινού σε ευάλωτους μαθητές στα δημόσια σχολεία, στο πλαίσιο πρωτοβουλίας που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+. Στη **Ρουμανία**, η κυβέρνηση δρομολόγησε το πρόγραμμα «Healthy Meal» (υγιεινό γεύμα), με τη στήριξη του ΕΚΤ+, το οποίο παρέχει στους μαθητές σε ευάλωτα σχολεία ένα ημερήσιο ζεστό γεύμα ή συσκευασμένα τρόφιμα, συμβάλλοντας στην ευημερία τους. Δημιουργεί επίσης ένα δίκτυο 150 κέντρων ημερήσιας φροντίδας για την πρόληψη του χωρισμού των παιδιών από τις οικογένειές τους, παρέχοντας ειδικές δραστηριότητες τόσο για τα παιδιά όσο και για τους γονείς, με τη στήριξη του ΜΑΑ.

Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία, καθώς και της προσβασιμότητας των υπηρεσιών. Η **Βουλγαρία** ενίσχυσε τη χρηματοδότηση για ενεργητικά μέτρα πολιτικής για την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων επιδοτούμενων ευκαιριών απασχόλησης και κατάρτισης για άτομα με αναπηρία. Η **Ελλάδα** προωθεί την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Η **Ρουμανία** ανέπτυξε ολοκληρωμένες υπηρεσίες σε επίπεδο κοινότητας σε αγροτικές κοινότητες για τη βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, στην εκπαίδευση και στις κοινωνικές υπηρεσίες. Με παρόμοιο στόχο, η **Ισπανία** θέσπισε μέτρα για την ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες υποστήριξης, όπως η προσωπική βοήθεια, η κατ' οίκον φροντίδα και η τηλεφροντίδα. Ορισμένα κράτη μέλη συνέχισαν να επενδύουν σε υπηρεσίες στέγασης για άτομα με αναπηρία, είτε για την αύξηση της

χωρητικότητάς τους, όπως στη **Μάλτα** και την **Ισπανία**, είτε για τη βελτίωση της ποιότητάς τους, όπως στη **Ρουμανία**. Η **Ισπανία** και η **Εσθονία** θεσπίζουν μέτρα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των υποστηρικτικών τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών λύσεων.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν σχεδιάσει και εγκρίνει ολοκληρωμένες, μακροπρόθεσμες εθνικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση του προβλήματος της έλλειψης στέγης. Η **Γερμανία** δρομολόγησε για πρώτη φορά τον Απρίλιο του 2024 εθνικό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, το οποίο παρέχει εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για συντονισμένη δράση από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, τα κράτη και τους δήμους. Η **Πορτογαλία** επικαιροποίησε την πολυετή στρατηγική της για την ένταξη των αστέγων, η οποία περιλαμβάνει ολοκληρωμένο σύστημα προειδοποίησης για καταστάσεις κινδύνου, εξατομικευμένες παρεμβάσεις με διαχειριστές υποθέσεων σε τοπικό επίπεδο και αύξηση των λύσεων που δίνουν «προτεραιότητα στη στέγαση» και των κοινόχρηστων διαμερισμάτων. Η **Σλοβενία** σχεδιάζει να εγκρίνει για πρώτη φορά στρατηγική για την πρόληψη και την εξάλειψη της έλλειψης στέγης, παρέχοντας σχετικό ορισμό και εστιάζοντας σε επαρκή, σταθερή, προσβάσιμη και ασφαλή στέγαση για όλους.

Οι συντάξεις και η ενεργός γήρανση παραμένουν σε υψηλή θέση στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων των κρατών μελών, με τα περισσότερα μέτρα να αποσκοπούν στη στήριξη της παράτασης του επαγγελματικού βίου και στην αναβολή της συνταξιοδότησης. Στην **Ιρλανδία**, το νομοσχέδιο για την απασχόληση του 2025 θα επιτρέψει στα άτομα να επιλέξουν να συνεχίσουν να εργάζονται και πέραν της ηλικίας συνταξιοδότησης, εκτός εάν ο εργοδότης μπορεί να προβάλει νόμιμη και αναλογική αιτιολόγηση για την επιβολή της συνταξιοδότησης. Στη **Μάλτα**, όσοι έχουν σωρεύσει αρκετές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για να συνταξιοδοτηθούν θα λαμβάνουν υψηλότερο συμπλήρωμα της σύνταξής τους για κάθε επιπλέον έτος που εξακολουθούν να εργάζονται έως την ηλικία των 65 ετών. Στο **Βέλγιο**, από τον Οκτώβριο του 2025, οι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν να θεμελιώσουν περαιτέρω συνταξιοδοτικά δικαιώματα εάν συνεχίσουν να εργάζονται και να καταβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφάλισης πέραν της ηλικίας συνταξιοδότησης. Από την πλευρά του, το **Λουξεμβούργο** θα εξισώσει τους κανόνες σώρευσης για μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους όταν συνδυάζουν πρόωρες συντάξεις γήρατος ή αναπηρίας με επαγγελματική δραστηριότητα. Η **Λιθουανία** θέσπισε πρόσθετα κίνητρα εργασίας για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα με αναπηρία, επεκτείνοντας την καταβολή των παροχών κοινωνικής πρόνοιας για συντάξεις γήρατος και αναπηρίας στους εργαζομένους που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες. Η **Ιταλία** θέσπισε κίνητρα για τη συνέχιση της εργασίας για όσους πληρούν τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας για ορισμένα συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης. Η νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης αυξήθηκε στην **Τσεχία** και τη **Δανία**. Στην **Ελλάδα** προτάθηκε ευρύ θεματολόγιο για την ενεργό γήρανση και τη δημογραφία, ενώ η **Βουλγαρία** συνέχισε την εφαρμογή της στρατηγικής της για την ενεργό γήρανση και η **Κύπρος** ανέπτυξε για πρώτη φορά τέτοια στρατηγική. Η πρόωρη συνταξιοδότηση για άτομα σε επισφαλή επαγγέλματα επεκτάθηκε στην **Τσεχία**, ενώ στις **Κάτω Χώρες** το σύστημα πρόωρης συνταξιοδότησης με φοροαπαλλαγές για θέσεις εργασίας μεγάλης σωματικής προσπάθειας κατέστη καλύτερα στοχευμένο και παρατάθηκε έως το 2029.

Αρκετές χώρες έλαβαν μέτρα για τη βελτίωση της επάρκειας των συντάξεων και τη στήριξη των ατόμων με χαμηλές συντάξεις. Στη **Μάλτα** θεσπίστηκαν μέτρα για τον σκοπό αυτόν, μεταξύ των οποίων μικρή αύξηση για όλες τις συντάξεις γήρατος το 2025, σταδιακή αύξηση των συντάξεων χρείας, υψηλότερο επίδομα για ηλικιωμένους 75-79 ετών και βελτιωμένες φορολογικές απαλλαγές για συνταξιούχους ηλικίας 61+. Έγιναν επίσης προσαρμογές στο επίδομα κόστους ζωής. Στην **Ιταλία** αποφασίστηκε προσωρινή αύξηση

των ελάχιστων συντάξεων για το 2025 και το 2026, και θεσπίστηκαν κοινωνικά συμπληρώματα για συνταξιούχους που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, ενώ η **Πορτογαλία** θέσπισε έκτακτη προσαύξηση σύνταξης για όσους λαμβάνουν χαμηλές συντάξεις. Στη **Λετονία**, η ελάχιστη σύνταξη γήρατος αυξήθηκε και οι κρατικές προσαυξήσεις σύνταξης γήρατος και αναπηρίας επανεισάγονται σταδιακά. Η **Λιθουανία** προέβη σε τιμαριθμική αναπροσαρμογή όλων των συντάξεων γήρατος, αναπηρίας και επιζώντων, ενώ η **Ρουμανία** ανέστειλε το 2025 τον προσφάτως θεσπισθέντα μηχανισμό τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των κοινωνικών παροχών για όσους λαμβάνουν ελάχιστες και χαμηλές συντάξεις, οι οποίοι αντ' αυτού έλαβαν εφάπαξ οικονομική ενίσχυση. Η **Δανία** αύξησε την επικουρική σύνταξη μέσω φόρου επιβατών στα αεροπορικά ταξίδια. Άλλα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να ενισχύσουν το επίπεδο και την επάρκεια των παροχών αναπηρίας (**Εσθονία, Γαλλία, Κύπρος, Ρουμανία, Ισπανία, Σλοβενία**) και της οικονομικής στήριξης των φροντιστών (**Μάλτα, Σλοβακία, Ρουμανία**).

Σε ορισμένες χώρες ελήφθησαν μέτρα για τη στήριξη της επάρκειας των συντάξεων, παράλληλα με τη συμβολή στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συντάξεων, μεταξύ άλλων σε σχέση με την ανάπτυξη συνταξιοδοτικών συστημάτων με πολλαπλούς πυλώνες. Στην **Ιταλία**, τα άτομα μπορούν πλέον να καταβάλλουν οικειοθελώς ποσοστό συμπληρωματικής συνταξιοδοτικής εισφοράς επιπλέον του συνήθους. Η **Λετονία** προέβη σε μεταφορά του 1 % των ποσοστών των χρηματοδοτούμενων από το κράτος συνταξιοδοτικών εισφορών από το κρατικό συνταξιοδοτικό ταμείο του δεύτερου πυλώνα στο διανεμητικό σύστημα του πρώτου πυλώνα. Η **Ιρλανδία** θέσπισε σύστημα συνταξιοδοτικής αποταμίευσης αυτόματης εγγραφής, το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2026. Η **Μάλτα** ανακοίνωσε παρόμοια μέτρα για την αυτόματη εγγραφή, αύξησε την περίοδο καταβολής εισφορών και, για να προωθήσει τη διαφοροποίηση του συνταξιοδοτικού εισοδήματος, θέσπισε εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και ενίσχυσε τα φορολογικά πλεονεκτήματα για να ενθαρρύνει την απορρόφηση συνταξιοδοτικών συστημάτων του τρίτου πυλώνα. Στην **Κροατία** συνεχίζονται ευρείες συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις για τη διασφάλιση τόσο της επάρκειας όσο και της βιωσιμότητας των συντάξεων, ενώ στη **Βουλγαρία** πραγματοποιείται επανεξέταση του συνταξιοδοτικού συστήματος, κάτι που προβλέπεται να γίνει και στη **Μάλτα**.

Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα για την ενίσχυση της υγειονομικής κάλυψης και τη βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης και της ποιότητας της περίθαλψης. Ο προϋπολογισμός του 2025 για το Εθνικό Ταμείο Ασφάλισης Υγείας της **Βουλγαρίας** αυξήθηκε κατά 16 %, μεταξύ άλλων για μέτρα που επεκτείνουν την κάλυψη των εξετάσεων για τον καρκίνο και στηρίζουν τα φαρμακεία σε υποεξυπηρετούμενες περιοχές. Η **Δανία** εφαρμόζει τη μεγαλύτερη μεταρρύθμισή της σε διάστημα 20 ετών το 2025 για τη μείωση του χρόνου αναμονής, τη διεύρυνση των επιλογών των ασθενών και τη βελτίωση της πρόσβασης στην περίθαλψη. Από τον Ιανουάριο του 2025 η **Εσθονία** αυξάνει τη συμμετοχή των ασφαλισμένων στις δαπάνες ιατρικής περίθαλψης για την τόνωση της χρηματοδότησης, ενοποιώντας παράλληλα τα νοσοκομεία, στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, από τον Δεκέμβριο του 2024, για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και τη μείωση των μη ικανοποιούμενων ιατρικών αναγκών. Η **Γερμανία** θέσπισε μεταρρύθμιση τον Νοέμβριο του 2024 για την αναδιάρθρωση του νοσοκομειακού τομέα και την καθιέρωση νέου συστήματος επιστροφής εξόδων για τη μείωση των περιττών ιατρικών διαδικασιών. Αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2025, η **Λετονία** διεύρυνε τον κατάλογο των φαρμάκων των οποίων η δαπάνη επιστρέφεται, αύξησε το επίπεδο της δημόσιας επιστροφής δαπανών για φάρμακα, καθόρισε ανώτατα όρια τιμών για τους παρασκευαστές και περιόρισε τη συμμετοχή των ασφαλισμένων στις αρχικές συνταγές. Το ΣΑΑ της **Πολωνίας** στηρίζει το εθνικό

καρδιολογικό δίκτυο για τη βελτίωση της καρδιολογικής περίθαλψης σε ολόκληρη τη χώρα με νόμο που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2025.

Έχουν επίσης ληφθεί μέτρα για την ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, την ενίσχυση της ολοκλήρωσης των υπηρεσιών και την προώθηση της ψηφιοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για την ανταλλαγή δεδομένων. Στις αρχές του 2025, η **Ιρλανδία** αναδιάρθρωσε το οικείο σύστημα υγείας με έξι νέες υγειονομικές περιφέρειες στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης Sláintecare για την τόνωση της ολοκληρωμένης περίθαλψης, την αποκέντρωση της λήψης αποφάσεων και την παροχή μιας προσέγγισης με βάση τον πληθυσμό όσον αφορά τον σχεδιασμό των υπηρεσιών. Από το 2025 το **Λουξεμβούργο** καταβάλλει προσπάθειες για τη δημιουργία ολοκληρωμένων δικτύων περίθαλψης για τον διαβήτη και τη νοσογόνο παχυσαρκία, στα οποία θα συμμετέχουν πάροχοι πρωτοβάθμιας και εξειδικευμένης περίθαλψης. Τον Σεπτέμβριο του 2024 η **Πορτογαλία** ανακοίνωσε τη δημιουργία νέων «Μονάδων οικογενειακής υγείας του μοντέλου C», τις οποίες διαχειρίζονται ιδιωτικοί πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης, αλλά οι οποίες είναι ενσωματωμένες στο εθνικό σύστημα υγείας για την επέκταση της πρόσβασης στην παροχή πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης. Τον Σεπτέμβριο του 2024 η **Σλοβενία** ενέκρινε στρατηγική για την πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη για την περίοδο 2024–31. Στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, ο μεταρρυθμιστικός νόμος της **Ελλάδας** του Νοεμβρίου του 2024 αποσκοπεί στην ενίσχυση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης με τη διεύρυνση της επιλεξιμότητας των ιατρών ώστε να γίνουν «προσωπικοί ιατροί» και την παροχή κινήτρων για απόκτηση ειδικότητας στη γενική/οικογενειακή ιατρική ή στην παθολογία. Η **Κροατία** αναπτύσσει μεταρρύθμιση της ψηφιακής υγείας μέσω εθνικής πλατφόρμας ΤΠ για τη σύνδεση ογκολογικών ιδρυμάτων, στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ. Το ΣΑΑ της **Ουγγαρίας** για το 2025 επικεντρώνεται στην προώθηση της ψηφιοποίησης της υγειονομικής περίθαλψης και στην ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κοινοτήτων γενικών ιατρών και της βελτιωμένης διαχείρισης χρόνιων νόσων. Τον Νοέμβριο του 2024 η **Ρουμανία** δημοσίευσε την εθνική στρατηγική της για την ψηφιακή υγεία για την περίοδο 2024–30, με στόχο τη βελτίωση της ψηφιακής διακυβέρνησης, των δεξιοτήτων, των υποδομών και της καινοτομίας στην ψηφιοποίηση της υγείας, οι οποίες αποτελούν δεσμεύσεις που περιλαμβάνονται στο οικείο ΣΑΑ.

Τα κράτη μέλη έλαβαν επίσης μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της διατήρησης του προσωπικού. Με τη στήριξη του ΜΑΑ, η **Αυστρία** τοποθέτησε 150 κοινοτικούς νοσηλευτές έως το τέλος του 2024. Τον Ιούνιο του 2025 η **Γαλλία** διεύρυνε τους ρόλους των νοσηλευτών, επιτρέποντάς τους να πραγματοποιούν επισκέψεις πρόληψης για τις οποίες παρέχεται επιστροφή εξόδων. Η **Λετονία** ενέκρινε στρατηγική για το εργατικό δυναμικό στον τομέα της υγείας για την περίοδο 2025-29 στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, η οποία επικεντρώνεται στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και σε νέους ρόλους. Η **Μάλτα** ανέπτυξε ένα εργαλείο σχεδιασμού του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ για τη στήριξη των ανθρώπινων πόρων, της κατάρτισης του προϋπολογισμού και των προσλήψεων.

Τα μέτρα για τη βελτίωση της δημόσιας υγείας επικεντρώθηκαν επίσης στην πρόληψη και την προαγωγή της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας και των καρδιαγγειακών παθήσεων. Τον Δεκέμβριο του 2024 η **Τσεχία** θέσπισε εθνικό καρδιαγγειακό σχέδιο για την περίοδο 2025-35, δρομολογώντας νέα προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου και πρόληψης που καλύπτονται πλήρως από ασφάλιση. Με τη στήριξη του ΜΑΑ, η **Φινλανδία** προωθεί μέτρα πρόληψης και έγκαιρης ανίχνευσης μέσω περιφερειακών ολοκληρωμένων πολυτομεακών μοντέλων υπηρεσιών για 22 κομητείες

παροχής υπηρεσιών ευημερίας. Το ΣΑΑ της **Σλοβακίας** προωθεί συστημικές βελτιώσεις της ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης του προσωπικού.

Τα κράτη μέλη έχουν λάβει διάφορα μέτρα για την προσαρμογή και τη βελτίωση των συστημάτων μακροχρόνιας φροντίδας για την αντιμετώπιση των δημογραφικών αλλαγών και των κοινωνικών αναγκών. Ορισμένες από τις προσπάθειες αυτές αποσκοπούν στη βελτίωση της επάρκειας και της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών μέσω της καλύτερης ενσωμάτωσης, των νέων μοντέλων περίθαλψης και της χρήσης των ΤΠΕ. Η Φλάνδρα (**Βέλγιο**) ξεκίνησε το τετραετές έργο «ToekomstZorg» για την ανάπτυξη της διατομεακής μακροχρόνιας φροντίδας. Με τη στήριξη του ΜΑΑ, η **Βουλγαρία** εκσυγχρονίζει και επεκτείνει τις κοινωνικές υπηρεσίες της με σχέδια για την ανακαίνιση εγκαταστάσεων κλειστής φροντίδας και τη δημιουργία νέων έως τον Ιούνιο του 2026, σύμφωνα με τα πρότυπα ποιότητας που ορίζονται στον κανονισμό του 2022 για την ποιότητα των κοινωνικών υπηρεσιών. Η μεταρρύθμιση του τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας στη **Δανία** (του Ιουλίου του 2025) αποσκοπεί στην ενίσχυση της στήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσης μέσω προληπτικών δράσεων και υπηρεσιών που παρέχονται με βάση τις ατομικές ανάγκες. Η στρατηγική της **Ελλάδας** για τη μακροχρόνια φροντίδα (του Ιουλίου του 2024) αποσκοπεί στη θέσπιση ενός αποτελεσματικού συστήματος κοινωνικής προστασίας για τη μακροχρόνια φροντίδα, προτείνοντας στρατηγικούς στόχους και ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διακυβέρνησης. Η **Ισπανία** μετασχηματίζει το μοντέλο φροντίδας της στο πλαίσιο του οικείου ΣΑΑ, δίνοντας έμφαση στην αποϊδρυματοποίηση και τη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας, με τη στήριξη επενδύσεων σε υπηρεσίες τηλεφροντίδας και εγκαταστάσεις στέγασης. Η **Κροατία** καταβάλλει προσπάθειες, με τη στήριξη του ΜΑΑ και του ΕΚΤ+, για ένα ολοκληρωμένο σύστημα μακροχρόνιας φροντίδας και σχεδιάζει να δημιουργήσει κέντρα μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας για τη διασφάλιση ολοκληρωμένης φροντίδας για τους ηλικιωμένους, επεκτείνοντας παράλληλα τις υπηρεσίες φροντίδας κατ' οίκον και σε επίπεδο κοινότητας. Η **Λιθουανία** αναπτύσσει ένα νέο μοντέλο μακροχρόνιας φροντίδας, με στόχο την ενίσχυση της μακροχρόνιας φροντίδας κατ' οίκον και σε επίπεδο κοινότητας. Η **Ουγγαρία** δημιούργησε ένα νέο φόρουμ εταιρικής σχέσης για την παρακολούθηση της στρατηγικής της για τη μακροχρόνια φροντίδα. Η **Πολωνία** αναθεωρεί το νομικό της πλαίσιο για τον ορισμό της μακροχρόνιας φροντίδας και της άτυπης φροντίδας, θεσπίζοντας ένα «κουπόνι τρίτης ηλικίας» για την αύξηση της χρηματοδότησης και καθορίζοντας ένα σύστημα διασφάλισης της ποιότητας για τη μακροχρόνια φροντίδα. Η **Αυστρία** επικαιροποιεί τα μέτρα μεταρρύθμισης της φροντίδας για την ανακούφιση των οικογενειακών φροντιστών και τη βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού και της αποδοτικότητας. Η **Πορτογαλία** τροποποίησε το καθεστώς του άτυπου φροντιστή, διευκολύνοντας τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων και επεκτείνοντας την πρόσβαση στο καθεστώς του φροντιστή για τα άτομα που δεν είναι μέλη της οικογένειας. Στη **Σλοβενία**, προσωρινά μέτρα αποσκοπούν στη βελτίωση της στελέχωσης και των συνθηκών εργασίας στις υπηρεσίες φροντίδας από τον Ιούλιο του 2024. Η **Σλοβακία**, με την τροποποίηση του νόμου για τις κοινωνικές υπηρεσίες, τυποποιεί τα επιδόματα για τους φροντιστές, βοηθώντας σημαντικά τα άτομα με σοβαρή αναπηρία. Η **Φινλανδία** έχει μειώσει την αναλογία προσωπικού προς ασθενείς για τη φροντίδα των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, ώστε να διασφαλιστεί η ευελιξία και η βιωσιμότητα της μακροχρόνιας φροντίδας εν μέσω της αυξανόμενης ζήτησης, των πιέσεων από πλευράς κόστους και των συνεχιζόμενων ελλείψεων εργατικού δυναμικού. Ορισμένα κράτη μέλη συνέχισαν να επενδύουν στην αύξηση της χωρητικότητας (π.χ. **Μάλτα**, **Ισπανία**) ή στη βελτίωση της ποιότητας (π.χ. **Ρουμανία**) των εγκαταστάσεων κλειστής φροντίδας για άτομα με αναπηρία και ηλικιωμένους με αναπηρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΩΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Στην ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα εξετάζονται οι εξελίξεις όσον αφορά την αγορά εργασίας, τις δεξιότητες και τον κοινωνικό τομέα σε κάθε κράτος μέλος προκειμένου να εντοπιστούν δυνητικοί κίνδυνοι για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση οι οποίοι δικαιολογούν περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο. Αυτή η ανάλυση ανά χώρα βασίζεται στις αρχές του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης και συνάδει με το άρθρο 148 της ΣΛΑΕΕ. Καλύπτει επίσης τις απαιτήσεις του άρθρου 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία. Βάσει του τελευταίου, η ετήσια εποπτεία, από την Επιτροπή, της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου περιλαμβάνει την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και των πρωταρχικών στόχων του, μέσω του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων, και πλαίσιο για τον εντοπισμό των δυνητικών κινδύνων για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση³⁰³. Η ανάλυση πρώτου σταδίου του πλαισίου βασίζεται στους πρωταρχικούς δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και εντοπίζει *δυνητικούς κινδύνους* για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το πλαίσιο μεθοδολογίας στο τέλος της παρούσας ενότητας καθώς και τα παραρτήματα 6 και 2). Για να προσδιοριστούν η ύπαρξη *πραγματικών προκλήσεων* όσον αφορά την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και οι βασικοί παράγοντες που τις δημιουργούν, θα ακολουθήσει ανάλυση δεύτερου σταδίου την άνοιξη του 2026. Η τελευταία θα βασίζεται σε ευρύτερο σύνολο ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων και θα λαμβάνει υπόψη τα μέτρα που λαμβάνονται ή σχεδιάζονται από τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Στη συνέχεια, στην ενότητα 3.1 παρουσιάζονται τα βασικά οριζόντια πορίσματα με βάση την ανάλυση πρώτου σταδίου του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης. Η ανάλυση ανά χώρα ακολουθεί στην ενότητα 3.2, όπου επισημαίνονται οι χώρες για τις οποίες πρέπει να πραγματοποιηθεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο.

3.1 Βασικά οριζόντια πορίσματα

Το 2024 τα ποσοστά απασχόλησης παρουσίασαν ανοδική σύγκλιση και το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ έφθασε σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο, συνοδευόμενο από ελαφρά μείωση των κινδύνων φτώχειας, σε ένα πλαίσιο συγκρατημένης οικονομικής ανάπτυξης· ωστόσο, εντοπίζονται ορισμένοι κίνδυνοι για την ανοδική σύγκλιση στους τομείς της αγοράς εργασίας, των δεξιοτήτων και στον κοινωνικό τομέα.³⁰⁴ Η εφαρμογή της μεθοδολογίας «φωτεινού σηματοδότη» της ΚΕΑ στους πρωταρχικούς δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων συμβάλλει στον προσδιορισμό των προκλήσεων που έχουν

³⁰³ Επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού διευκρινίζεται ότι «[σ]το πλαίσιο της ολοκληρωμένης ανάλυσης των εξελίξεων στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών εξελίξεων που περιλαμβάνεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, η Επιτροπή εκτιμά τους κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση στα κράτη μέλη και παρακολουθεί την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων με βάση τον πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και τις αρχές του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης».

³⁰⁴ Η ΕΕ βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της για ποσοστό απασχόλησης 78 % έως το 2030, ενώ απομένει διαφορά μόλις 2,2 εκατοστιαίων μονάδων. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2030» όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων και τη μείωση της φτώχειας. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση ανήλθε μόλις στο 39,5 % το 2022, έναντι στόχου 60 %, ενώ οι προσπάθειες μείωσης της φτώχειας είχαν αποφέρει μόνο μείωση κατά 2,9 εκατομμύρια έως το 2024, έναντι στόχου 15 εκατομμυρίων.

ιδιαίτερη σημασία για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (βλ. παραρτήματα 6 και 2, αντίστοιχα). Η συγκέντρωση των ενδείξεων από τους δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων ανά χώρα καθιστά δυνατή τη συνολική αξιολόγηση των δυνητικών κινδύνων για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση τους οποίους αντιμετωπίζουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Κατωτέρω παρουσιάζεται μια σύνοψη των βασικών οριζόντιων πορισμάτων (βλ. επίσης πίνακα 3.1.1 και διάγραμμα 3.1.1).

- **Ενώ συνεχίστηκε η ανοδική σύγκλιση για τα ποσοστά απασχόλησης και μακροχρόνιας ανεργίας, τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας για τους νέους και τα άτομα με αναπηρία παρέμειναν στάσιμα ή επιδεινώθηκαν ελαφρώς.** Τα ποσοστά απασχόλησης αυξήθηκαν σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη (21), αν και με βραδύτερο ρυθμό βελτίωσης σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Η αύξηση ήταν μεγαλύτερη για τις χώρες με χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, στοιχείο που υποδηλώνει ανοδική σύγκλιση. Ταυτόχρονα, οι επιδόσεις ήταν ανάμεικτες όσον αφορά το ποσοστό ανεργίας. Το ποσοστό της ΕΕ ανήλθε σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο το 2024, αλλά ο δείκτης παρουσίασε κάποια απόκλιση μεταξύ των κρατών μελών, η οποία αντικατοπτρίζεται στον σχετικά μεγάλο αριθμό (οκτώ) περιπτώσεων που χαρακτηρίζονται με την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» και «να δοθεί προσοχή». Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές περιφερειακές και εδαφικές ανισότητες σε πολλά κράτη μέλη. Συνολικά, οι εξελίξεις στα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας ήταν πιο θετικές, με αποτέλεσμα να καταγράφεται ανοδική σύγκλιση στην ΕΕ το 2024. Τα περισσότερα κράτη μέλη μπόρεσαν να σημειώσουν κάποια πρόοδο όσον αφορά την ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας, αλλά με λίγες μόνον ενδείξεις σύγκλισης και ακόμη συνολικά οκτώ κράτη μέλη χαρακτηρίζονται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» ή αντιμετωπίζουν «κρίσιμη κατάσταση» όσον αφορά τη διάσταση αυτή. Η πρόοδος παρέμεινε ως επί το πλείστον στάσιμη για τους νέους, με οριακή μόνο βελτίωση του ποσοστού των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) το 2024 και χωρίς σαφείς ενδείξεις ανοδικής σύγκλισης. Τέλος, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία αυξήθηκε σημαντικά σε επίπεδο ΕΕ και παρατηρήθηκαν μεγάλες και αυξανόμενες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, με οκτώ χώρες να φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» ή «κρίσιμη κατάσταση».
- **Η αργή και άνιση πρόοδος όσον αφορά την εκπαίδευση και τις δεξιότητες περιορίζει το δυναμικό ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου και ενέχει κινδύνους για την ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική και εδαφική συνοχή, εάν δεν ενισχυθούν σημαντικά οι προσπάθειες πολιτικής.** Η συμμετοχή στη μάθηση ενηλίκων (όπως μετρήθηκε από την έρευνα για την εκπαίδευση των ενηλίκων) αυξήθηκε κάπως στην ΕΕ μεταξύ του 2016 και του 2022, αλλά οι επιδόσεις των κρατών μελών παρουσίαζαν αποκλίσεις, καθώς τα περισσότερα οφέλη επιτεύχθηκαν στις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις. Τα στοιχεία από την έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΕ δείχνουν συνολική αύξηση της συμμετοχής και μεταξύ των ετών 2022 και 2024³⁰⁵. Το ίδιο ισχύει και κατά την περίοδο 2021-23 για το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Σχετικά μεγάλος αριθμός κρατών μελών (εννέα και δέκα, αντίστοιχα) φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» ή «κρίσιμη κατάσταση» για τους δύο αυτούς δείκτες. Αυτό αναδεικνύει σημαντικές προκλήσεις σε σχέση με τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Ταυτόχρονα, το 2024 καταγράφηκαν μικρές βελτιώσεις στην ΕΕ όσον αφορά το

³⁰⁵ Βλ. Eurostat [[trng_lfs_17](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (ELET) και τη συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ). Ωστόσο, οι μέσοι όροι για τους δύο αυτούς δείκτες κρύβουν πολύ σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, με μεγαλύτερο αριθμό καταστάσεων που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» και «να δοθεί προσοχή» το 2024 (με αύξηση από εννέα σε δέκα και στις δύο περιπτώσεις), και χωρίς ενδείξεις ανοδικής σύγκλισης. Επίσης, τα χαμηλά και μειούμενα επίπεδα βασικών δεξιοτήτων θέτουν σοβαρές προκλήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ. Όλα αυτά αναδεικνύουν το περιθώριο για σημαντικές προσπάθειες πολιτικής σε αυτόν τον τομέα πολιτικής, σύμφωνα με την πρωτοβουλία για την Ένωση Δεξιοτήτων.

- **Ενώ καταγράφηκαν συνολικές βελτιώσεις όσον αφορά τους κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και την εισοδηματική ανισότητα σε επίπεδο ΕΕ, εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες και σχεδόν σε όλους τους κοινωνικούς δείκτες παρατηρήθηκε έλλειψη ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών.** Το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού και των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε ελαφρώς στην ΕΕ το 2024. Ωστόσο, οι επιδόσεις διέφεραν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, χωρίς σαφείς ενδείξεις σύγκλισης. Όσον αφορά τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κινδύνους φτώχειας, ο αριθμός των χωρών που χαρακτηρίζονται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» ή «κρίσιμη κατάσταση» αυξήθηκε σε οκτώ το 2024. Οι διαφορές στα ποσοστά AROPE σχετίζονται εν μέρει με σημαντικές διαφορές στον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας. Ο δείκτης αυτός επιδεινώθηκε ελαφρώς το 2024 στην ΕΕ και εμφάνισε τον μεγαλύτερο αριθμό «κρίσιμων καταστάσεων» και καταστάσεων με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» (έντεκα), με έλλειψη σαφούς ανοδικής σύγκλισης. Η εισοδηματική ανισότητα (όπως μετρείται με τον δείκτη S80/S20 ή τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος) βελτιώθηκε, ενώ επίσης παρατηρήθηκε σημαντική μείωση των «κρίσιμων καταστάσεων» και των καταστάσεων με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» το 2024. Ωστόσο, οι χώρες με τα υψηλότερα επίπεδα ανισότητας επιδεινώθηκαν περαιτέρω, ενώ οι χώρες με καλές επιδόσεις βελτιώθηκαν, με αυξημένη απόκλιση. Παρατηρούνται επίσης σημαντικές περιφερειακές ανισότητες, συμπεριλαμβανομένων υψηλών ποσοστών φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ. Το πραγματικό κατά κεφαλήν ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών αυξήθηκε σημαντικά το 2024. Ενώ όλες οι χώρες βελτιώθηκαν, οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν μεταξύ των κρατών μελών που είχαν ήδη καλές επιδόσεις, στοιχείο που συνεπάγεται αποκλίσεις, με 9 «κρίσιμες καταστάσεις» ή καταστάσεις με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αναφέρθηκε ελαφρά επιδείνωση των μη ικανοποιούμενων αναγκών ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, με συνολικά πολύ περιορισμένη σύγκλιση το 2024. Αντιθέτως, παρατηρήθηκε κάποια ανοδική σύγκλιση όσον αφορά το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης, με βελτιώσεις σχεδόν στα δύο τρίτα των κρατών μελών.

Σύμφωνα με την ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα, βαθύτερη ανάλυση δεύτερου σταδίου πρέπει να διενεργηθεί για εννέα κράτη μέλη, υπό το πρίσμα των προκλήσεων που καταδεικνύονται από τους πρωταρχικούς δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων, οι οποίοι σηματοδοτούν δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση. Οι κίνδυνοι αυτοί αξιολογούνται με τη χρήση της μεθοδολογίας του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης, η οποία λαμβάνει υπόψη το επίπεδο και την ετήσια μεταβολή κάθε πρωταρχικού δείκτη του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων σε σχέση με τον

μέσο όρο της ΕΕ, όπως περιγράφεται στα οικεία κύρια μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) και της ΕΚΠ και στην υποκείμενη έκθεση της ομάδας εργασίας (βλ. πλαίσιο στο τέλος της παρούσας ενότητας). Τα σχετικά κράτη μέλη είναι η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Ρουμανία, η Λετονία και η Φινλανδία. Από αυτά, τα πρώτα επτά κράτη μέλη συμπεριλήφθηκαν στην ανάλυση δεύτερου σταδίου και κατά το προηγούμενο έτος (παρότι παρατηρήθηκαν βελτιώσεις σε ορισμένα, όπως αναλύεται στο παρόν κεφάλαιο), ενώ η Λετονία και η Φινλανδία συμπεριλαμβάνονται για πρώτη φορά φέτος³⁰⁶, η δε Κροατία, η Εσθονία και η Ουγγαρία που συμπεριλήφθηκαν στην ανάλυση δεύτερου σταδίου πέρυσι δεν συμπεριλαμβάνονται φέτος³⁰⁷. Για τις προαναφερθείσες εννέα χώρες εντοπίστηκαν δυνητικοί κίνδυνοι για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση σε σχέση με δύσκολες καταστάσεις σε μεγάλο αριθμό τομέων πολιτικής, ενώ για τη Λετονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο και τη Φινλανδία, καίριο ρόλο διαδραμάτισαν και οι επιδεινώσεις που σημειώθηκαν με την πάροδο του χρόνου σε μικρότερο αριθμό τομέων πολιτικής. Οι δείκτες που υποδεικνύουν δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση για τις περισσότερες από τις προαναφερθείσες χώρες περιλαμβάνουν την εισοδηματική ανισότητα, το συνολικό ποσοστό AROPE και τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας, ακολουθούμενα από τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το ποσοστό των νέων ΕΕΑΚ, το ποσοστό απασχόλησης, την αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, το ποσοστό του πληθυσμού με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες και το ποσοστό AROPE για τα παιδιά. Για τα εννέα αυτά κράτη μέλη, οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα διενεργήσουν διεξοδικότερη ανάλυση δεύτερου σταδίου την άνοιξη του 2026.

³⁰⁶ Όσον αφορά τη Λετονία, η συμπερίληψή της οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού των νέων ΕΕΑΚ καθώς και των ποσοστών ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας. Σχετίζεται επίσης με τον χαμηλό και μειούμενο αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εξαιρουμένων των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας και την απότομη επιδείνωση του ποσοστού συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας. Όσον αφορά τη Φινλανδία, η συμπερίληψη στην ανάλυση δεύτερου σταδίου σχετίζεται κυρίως με τη σχετική επιδείνωση των ποσοστών ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας.

³⁰⁷ Η Εσθονία, η Ουγγαρία και η Κροατία, οι οποίες κατά το προηγούμενο έτος είχαν επίσης συμπεριληφθεί στην ανάλυση δεύτερου σταδίου, δεν περιλαμβάνονται κατά το τρέχον έτος. Η Εσθονία δεν θεωρείται ότι έχει καταγράψει βελτίωση όσον αφορά την εισοδηματική ανισότητα, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE), τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας και τις μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης. Επίσης, η Ουγγαρία δεν περιλαμβάνεται στην ανάλυση δεύτερου σταδίου, καθώς σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία έχουν επιτευχθεί βελτιώσεις όσον αφορά τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το ποσοστό AROPE (συνολικά και για τα παιδιά), το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία και το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας. Όσον αφορά την Κροατία, το 2024 παρατηρείται διακοπή στη χρονολογική σειρά για όλους τους κοινωνικούς δείκτες που βασίζονται στις στατιστικές EU-SILC, συνεπώς δεν είναι δυνατή η ουσιαστική ερμηνεία των αλλαγών. Ειδικότερα, η κατάσταση «να δοθεί προσοχή» για το AROPE, συνολικά και για τα παιδιά, οφείλεται στη διαρθρωτική μεταβολή.

Πίνακας 3.1.1: Πίνακας κοινωνικών αποτελεσμάτων: επισκόπηση των προκλήσεων στα κράτη μέλη ανά πρωταρχικό δείκτη

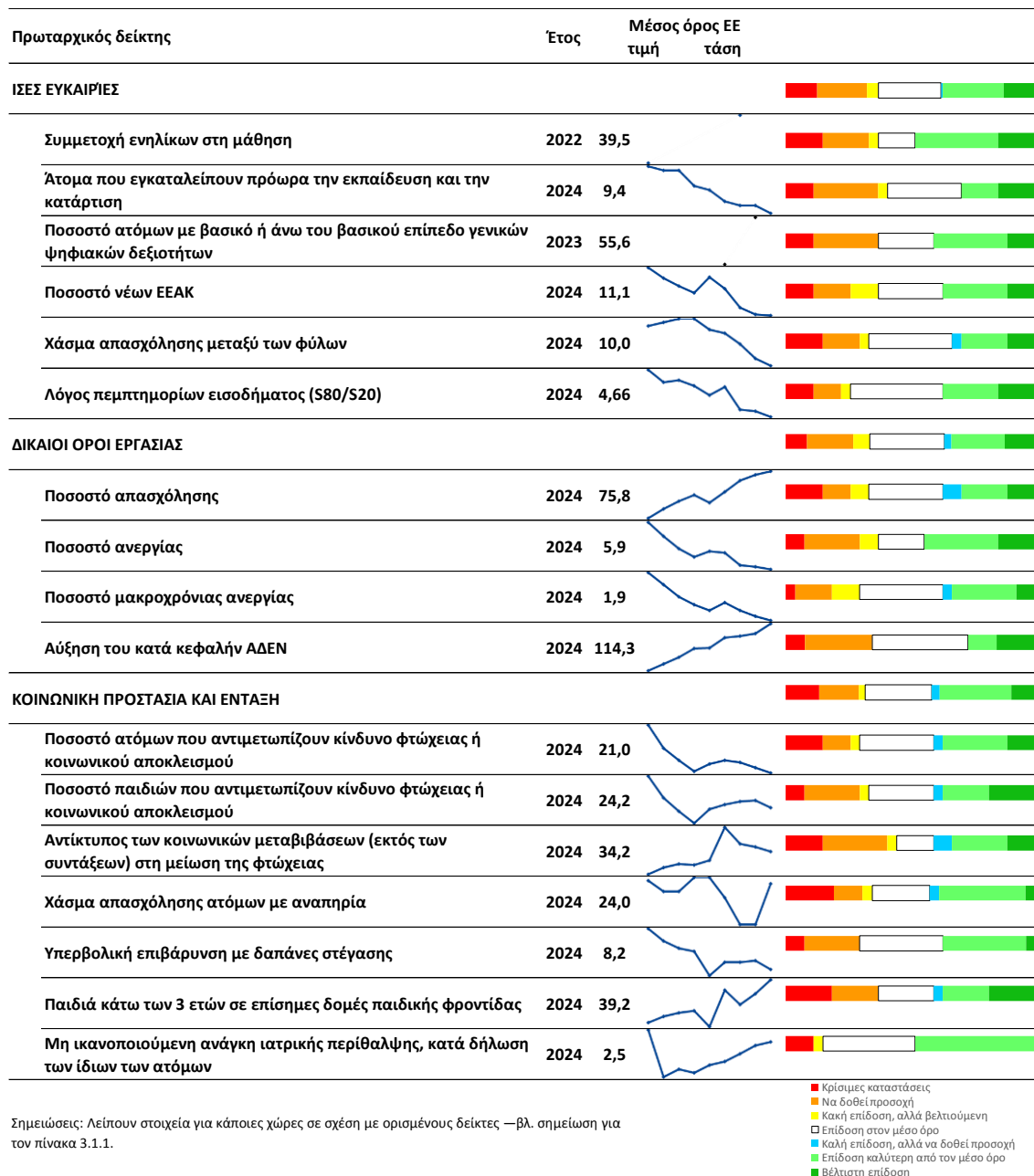
		Βέλτιστη επίδοση	Επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο	Καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή	Επίδοση στον μέσο όρο	Κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη	Να δοθεί προσοχή	Κρίσιμες καταστάσεις
Ίσες ευκαιρίες	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (κατά τους τελευταίους 12 μήνες, εκτός από την καθοδηγούμενη κατάρτιση στον χώρο εργασίας, ως % του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών)	2022 DE, HU, NL, SE	AT, DK, EST, FI, FR, IE, LU, MT, SK		BE, ES, LV, PT	RO	CY, HR, IT, LT, SI	BG, CZ, EL, PL
	Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (ως % του πληθυσμού ηλικίας 18-24 ετών)	2024 EL, HR, IE, PL	BG, CZ, PT, SI		AT, BE, FI, FR, LV, MT, NL, SE	HU	CY, DK, EST, IT, LT, LU, SK	DE, ES, RO
	Ποσοστό ατόμων με βασικό ή άνω του βασικού επίπεδο γενικών ψηφιακών δεξιοτήτων (ως % του πληθυσμού ηλικίας 16-74 ετών)	2023 FI, IE, NL	AT, BE, CZ, DK, EST, ES, HU, SE		DE, EL, FR, LT, MT, PT		CY, HR, IT, LU, LV, SI, SK	BG, PL, RO
	Ποσοστό νέων ΕΕΑΚ (ως % του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 15-29 ετών)	2024 MT, NL, SE	CZ, DE, DK, HR, IE, PT, SI		AT, BE, ES, FI, HU, PL, SK	BG, CY, EL	EST, FR, LU, LV	IT, LT, RO
	Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων (ως εκατοστιαίες μονάδες)	2024 EST, LT, LV	HR, HU, LU, PT, SE	FI	AT, BE, BG, DE, ES, FR, IE, NL, SI	CZ	CY, DK, PL, SK	EL, IT, MT, RO
	Λόγος πεμπτημορίων εισοδήματος (S80/S20)	2024 BE, CZ, SI, SK	FI, IE, MT, NL, PL, RO		AT, CY, DE, DK, EST, FR, HR, HU, LU, SE	PT	EL, ES, IT	BG, LT, LV
Δίκαιο όροι εργασίας	Ποσοστό απασχόλησης (ως % του πληθυσμού ηλικίας 20-64 ετών)	2024 CZ, MT, NL	CY, DE, DK, HU, IE	EST, SE	AT, BG, LT, LV, PL, PT, SI, SK	EL, HR	FI, FR, LU	BE, ES, IT, RO
	Ποσοστό ανεργίας (ως % του εργατικού δυναμικού ηλικίας 15-74 ετών)	2024 CZ, DE, MT, PL	BG, CY, HR, HU, IE, IT, NL, SI		AT, BE, PT, RO, SK	EL, ES	DK, EST, FR, LT, LU, LV	FI, SE
	Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (ως % του εργατικού δυναμικού ηλικίας 15-74 ετών)	2024 MT, NL	AT, CY, CZ, DE, IE, PL, SI	DK	BE, BG, FR, HR, HU, LT, LU, RO, SE	EL, ES, IT	EST, FI, LV, PT	SK
	Αύξηση του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (δείκτης, 2008 = 100)	2024 HU, MT, PL, RO	HR, LT, PT		CZ, DE, DK, EST, FR, IE, LV, SE, SI, SK		AT, BE, CY, ES, FI, LU, NL	EL, IT
Κοινωνική προστασία και ένταξη	Ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (ως % του συνολικού πληθυσμού)	2024 CZ, NL, SI	AT, CY, DK, EST, IE, PL, SE	FI	BE, DE, FR, HU, LU, MT, PT, SK	RO	HR, IT, LV	BG, EL, ES, LT
	Ποσοστό παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (ως % του πληθυσμού ηλικίας 0-17 ετών)	2024 CY, CZ, DK, NL, SI	EST, IE, LV, PL, SK	FI	AT, BE, DE, HU, LT, PT, SE	RO	EL, FR, HR, IT, LU, MT	BG, ES
	Αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας (ως % της μείωσης του ΑΡΟΡ)	2024 BE, DK, FI	AT, CZ, EST, NL, PL, SE	FR, IE	CY, IT, SI, SK	RO	BG, DE, ES, HU, LT, LU, MT	EL, HR, LV, PT
	Χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία (ως εκατοστιαίες μονάδες)	2024 SI	AT, CZ, DE, EST, FI, FR, LV, NL, SE	PT	CY, DK, EL, HU, MT, SK	BG	BE, ES, IT	HR, IE, LT, PL, RO
	Υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης (ως % του συνολικού πληθυσμού)	2024 CY	BG, HR, IE, IT, LU, NL, PL, RO, SI		AT, BE, CZ, ES, FI, FR, LV, MT, SK		DE, EST, HU, LT, PT, SE	DK, EL
	Παιδιά κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας (ως % του πληθυσμού κάτω των 3 ετών)	2024 FR, NL, PT, SE, SI	BE, ES, FI, LT, LU	DK	AT, CY, EST, EL, HR, IT		BG, DE, IE, LV, MT	CZ, HU, PL, RO, SK
	Μη ικανοποιημένη ανάγκη ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων	2024	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, HR, HU, LU, MT, NL, RO,		DK, ES, FR, IE, IT, LT, PL, PT, SE, SI	EST		EL, FI, LV

(ως % του πληθυσμού ηλικίας 16 ετών και άνω)		SK				
--	--	----	--	--	--	--

Σημείωση: επικαιροποιήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2025. Η προτελευταία τιμή του δείκτη σχετικά με τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση αναφέρεται στο 2016 και η κατηγοριοποίηση βασίζεται στη μεταβολή από τότε έως το 2022. Καθώς τα στοιχεία για τον δείκτη σχετικά με το ποσοστό των ατόμων που διαθέτουν τουλάχιστον βασικό επίπεδο γενικών ψηφιακών δεξιοτήτων συλλέγονται ανά διετία, η κατηγοριοποίηση βασίζεται στη μεταβολή από το 2021 έως το 2023. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΔΕΝ για τη Βουλγαρία. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία για το Λουξεμβούργο. Διακοπές στις σειρές και άλλες ενδείξεις αναφέρονται στα παραρτήματα 3 και 4.

Διάγραμμα 3.1.1: Επισκόπηση της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και των κοινωνικών τάσεων, καθώς και των προκλήσεων με βάση τους πρωταρχικούς δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων

Μέσος όρος της ΕΕ, τάσεις και κατανομή των κρατών μελών με ειδική κατηγοριοποίηση ΚΕΑ μεταξύ όλων για κάθε πρωταρχικό δείκτη, επίσης συγκεντρωτικά για τα τρία κεφάλαια του πυλώνα

Πλαίσιο 3.1.1: Μεθοδολογική προσέγγιση για τον εντοπισμό δυνητικών κινδύνων για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση στην ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα σχετικά με την κοινωνική σύγκλιση

Η ανάλυση βασίζεται σε υφιστάμενα εργαλεία που έχουν αναπτυχθεί με τα κράτη μέλη τα τελευταία χρόνια, με βάση ιδίως τον πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και τη λεγόμενη μεθοδολογία ΚΕΑ (φωτεινού σηματοδότη)³⁰⁸. Η ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα βασίζεται στο πλήρες σύνολο των πρωταρχικών δεικτών του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων. Καθένας από τους δείκτες ελέγχεται με βάση τη μεθοδολογία ΚΕΑ, η οποία καθορίζει τη σχετική θέση των κρατών μελών, εκφραζόμενη με τη μορφή τυπικών αποκλίσεων από τον μέσο όρο τόσο του απόλυτου επιπέδου των τιμών του δείκτη όσο και της μεταβολής του σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (για τεχνικές λεπτομέρειες, βλ. παράρτημα 4). Τα αποτελέσματα συνοψίζονται σε μία από τις επτά πιθανές κατηγορίες για κάθε δείκτη για την εν λόγω χώρα («βέλτιστη επίδοση», «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», «καλή, αλλά να δοθεί προσοχή», «επίδοση στον μέσο όρο», «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», «να δοθεί προσοχή», «κρίσιμη κατάσταση»). Κάθε κατηγορία αντιστοιχεί σε ένα χρώμα της κλίμακας, από το πράσινο έως το κόκκινο.

Έκαστος από τους πρωταρχικούς δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων αξιολογείται για να προσδιοριστεί αν οδηγεί σε δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, κατ' επέκταση, αν απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο. Η ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» αναφέρεται στα κράτη μέλη με επίδοση πολύ χειρότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ σε συγκεκριμένο δείκτη και στα οποία η κατάσταση επιδεινώνεται ή δεν βελτιώνεται επαρκώς σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η κατάσταση με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» αφορά δύο περιπτώσεις: α) όταν το κράτος μέλος έχει χειρότερη επίδοση από τον μέσο όρο της ΕΕ σε συγκεκριμένο δείκτη και η κατάσταση στη χώρα επιδεινώνεται ή δεν βελτιώνεται επαρκώς γρήγορα, και β) όταν η επίδοση όσον αφορά τα επίπεδα συνάδει με τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά η κατάσταση επιδεινώνεται πολύ ταχύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο θεωρείται δικαιολογημένη για τα κράτη μέλη για τα οποία έξι ή περισσότεροι πρωταρχικοί δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων επισημαίνονται με κόκκινο («κρίσιμη κατάσταση») ή με πορτοκαλί («να δοθεί προσοχή») στην τελευταία έκδοση της ΚΕΑ. Ένας πρόσθετος λόγος για τον οποίο μπορεί να θεωρηθεί ότι η κατάσταση απαιτεί περαιτέρω ανάλυση συντρέχει όταν ένας δείκτης που επισημαίνεται με κόκκινο ή πορτοκαλί (όπως εξηγήθηκε ανωτέρω) παρουσιάζει επίσης δύο διαδοχικές επιδεινώσεις στην κατηγοριοποίηση της ΚΕΑ. Παράδειγμα αποτελεί η μετάβαση από την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» στην ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» στην έκδοση της ΚΕΑ του 2025, ακολουθούμενη από περαιτέρω επιδείνωση σε «κρίσιμη κατάσταση» στην έκδοση της ΚΕΑ του 2026. Αυτή η μεταβολή θα συνυπολογιστεί ως πρόσθετη «ένδειξη» προς την κατεύθυνση του ελάχιστου ορίου των έξι ενδείξεων συνολικά. Για παράδειγμα, εάν 5 πρωταρχικοί δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων μιας χώρας επισημαίνονται με κόκκινο ή πορτοκαλί στην έκδοση της ΚΕΑ του 2026 και ένας από αυτούς τους πέντε δείκτες παρουσιάζει δύο διαδοχικές επιδεινώσεις, στις εκδόσεις της ΚΕΑ του 2025 και του 2026, η χώρα θεωρείται ότι έχει συνολικά 6 ενδείξεις στην έκδοση της ΚΕΑ του 2026 (5 κόκκινες/πορτοκαλί ενδείξεις από τους δείκτες στην έκδοση του 2026 + 1 εξ αυτών με δύο διαδοχικές επιδεινώσεις). Ως εκ τούτου, θα απαιτηθεί περαιτέρω ανάλυση και σε δεύτερο στάδιο. Τυχόν διακοπές στη σειρά και ζητήματα που σχετίζονται με την ποιότητα και την

³⁰⁸ Βλ. την έκθεση [Κύρια μηνύματα από την EMCO και την ΕΚΠ](#), η οποία βασίζεται στην [έκθεση της ομάδας εργασίας EMCO-ΕΚΠ σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο](#).

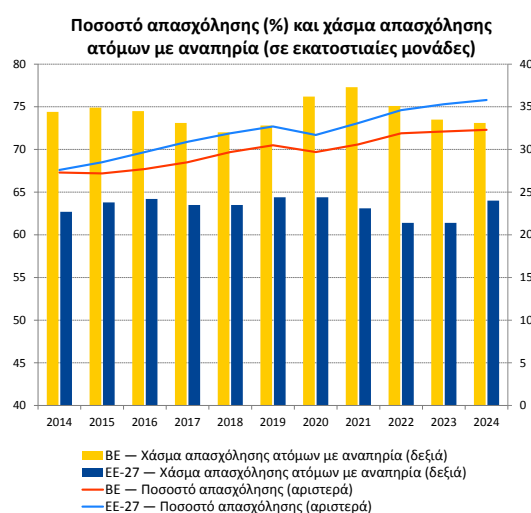
ερμηνεία των στοιχείων λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση του συνολικού αριθμού ενδείξεων προς το ελάχιστο όριο.

Οι πρωταρχικοί δείκτες του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων και η αξιολόγησή τους βασίζονται στα πλέον πρόσφατα στοιχεία που είναι διαθέσιμα κατά την καταληκτική ημερομηνία δεδομένων³⁰⁹. Όταν δεν υπάρχουν σχετικά στοιχεία για την αξιολόγηση της κατηγοριοποίησης ΚΕΑ για μια δεδομένη χώρα, για τη συμπλήρωση των πληροφοριών που λείπουν χρησιμοποιείται η αντίστοιχη κατηγοριοποίηση ΚΕΑ από την προηγούμενη έκδοση της ΚΕΑ (εάν είναι διαθέσιμη). Εάν λείπουν τιμές του δείκτη για την τελευταία και την προηγούμενη έκδοση της ΚΕΑ, οι κατηγοριοποιήσεις ΚΕΑ δεν προσμετρώνται στο ενδεικτικό όριο των 6 ενδείξεων για την ανάλυση δεύτερου σταδίου.

3.2 Ανάλυση πρώτου σταδίου ανά χώρα

Βέλγιο

Το 2024 εξακολουθούσαν να υπάρχουν προκλήσεις σε σχέση με το ποσοστό απασχόλησης, ενώ συνέχισαν να υφίστανται σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Χάρη στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,1%, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε ελαφρώς (κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες) το 2024, στο 72,3%, ποσοστό χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,8%), και πάλι σε «κρίσιμη κατάσταση». Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι στο Βέλγιο το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας (70,8%) είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,3%). Εξακολούθησαν επίσης να υπάρχουν έντονες περιφερειακές διαφορές. Επιπλέον, ορισμένες ομάδες, όπως τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (20-64 ετών, 47,5%), τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ (20-64 ετών, 59,4%) και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών, 59,4%), παρουσίαζαν περαιτέρω υστέρηση. Στις 33,1 εκατοστιαίες μονάδες, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία συνέχισε να είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (24,0 εκατοστιαίες μονάδες) και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αντιθέτως, όσον αφορά το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων, το Βέλγιο σημείωσε «επίδοση στον μέσο όρο», όπως και για τα ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας (5,7% και 2,0%, αντίστοιχα). Τέλος, ο δείκτης αύξησης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) βελτιώθηκε το 2024 (σε 107,1 από 106,5 το 2023), αλλά δεν έχει φθάσει ακόμη τον μέσο όρο της ΕΕ και εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά για το ποσοστό απασχόλησης (BE) το 2017.

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ και [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC.

³⁰⁹ Η καταληκτική ημερομηνία δεδομένων είναι η 29η Οκτωβρίου 2025 για την κοινή έκθεση για την απασχόληση του 2026. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν και οι σχετικές στατιστικές επισημάνσεις, όπως οι διακοπές, παρατίθενται στο παράρτημα 3 της έκθεσης. Οι διακοπές αναφέρονται επίσης στα δελτία ανά χώρα εάν σχετίζονται με κατηγοριοποιήσεις της ΚΕΑ που προσμετρώνται στο όριο για την ανάλυση δεύτερου σταδίου.

Οι επιδόσεις του Βελγίου στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων κυμαίνονται κυρίως στον μέσο όρο. Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχουν στη μάθηση φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», στο 34,9 % το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ), έχοντας καταγράψει μείωση από το 2016. Τα ποσοστά των νέων (15-29 ετών) εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) και των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση επιδεινώθηκαν. Ωστόσο, με ποσοστά 9,9 % και 7,0 %, εξακολουθούν να είναι πολύ χαμηλότερα από τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ (11,1 % και 9,4 %), πλην όμως με ορισμένες περιφερειακές διακυμάνσεις. Το Βέλγιο καταγράφει ποσοστό του πληθυσμού που διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (59,4 % το 2023) το οποίο αντιστοιχεί σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Το ποσοστό των παιδιών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας ήταν 52,3 % το 2024 (αλλά με σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό 20,1 % για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού), μετά από πτώση 3,9 εκατοστιαίων μονάδων σε σχέση με το 2023.

Οι κοινωνικές πολιτικές συνέβαλαν στον μετριασμό των κινδύνων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και των εισοδηματικών ανισοτήτων. Το Βέλγιο συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας (53,1 % έναντι 34,2 % στην ΕΕ) και όσον αφορά την εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος (3,45 % έναντι 4,66 % στην ΕΕ). Τόσο το συνολικό ποσοστό AROPE (18,3 %) όσο και το αντίστοιχο ποσοστό για τα παιδιά (20,2 %) έφεραν την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» το 2024, παρότι το τελευταίο αυξήθηκε (κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες) για πρώτη φορά από το 2017. Οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, στο 1,4 % το 2024, παρουσίασαν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», ενώ το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης, στο 6,7 %, σημείωσε «επίδοση στον μέσο όρο» (έναντι 8,2 % σε επίπεδο ΕΕ).

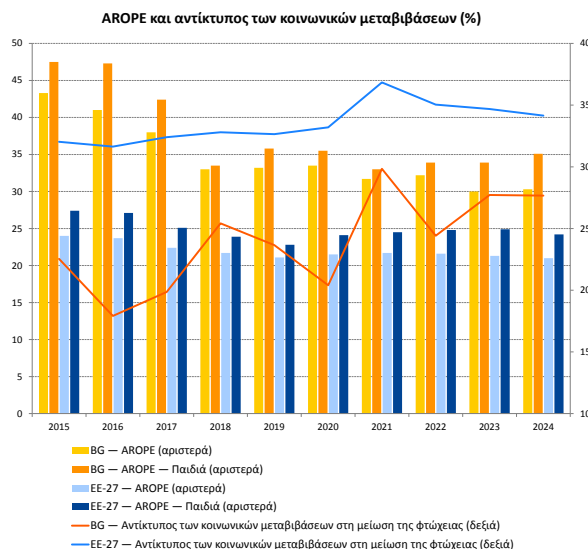
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 3 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **το Βέλγιο δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Βουλγαρία

Η Βουλγαρία αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στον κοινωνικό τομέα. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) αντιπροσωπεύει «κρίσιμη κατάσταση», καθώς είναι ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ (30,3 % έναντι 21,0 % το 2024), με πρόσφατη αύξηση έπειτα από τη σημαντική μείωση του προηγούμενου έτους (κατάσταση που αντιστοιχούσε τότε στην ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη»). Ειδικότερα για τα παιδιά, το ποσοστό AROE ανήλθε σε 35,1 % το 2024, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (24,2 %), και αποτελεί επίσης «κρίσιμη κατάσταση». Τα άτομα με αναπηρία (43,8 %), τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (36,6 %), τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές (40,8 %) και οι Ρομά συνέχισαν να είναι περισσότερο εκτεθειμένοι σε κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού από άλλους³¹⁰. Συνολικά, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (εκτός των συντάξεων) εξακολούθησαν να μειώνουν τη φτώχεια σε περιορισμένο βαθμό στη Βουλγαρία (27,7 % έναντι 34,2 % στην ΕΕ), ποσοστό που φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» (έναντι της ένδειξης «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» του προηγούμενου έτους). Επιπλέον, η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, κατατάσσεται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ (6,96 έναντι 4,66) μετά από μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις από το προηγούμενο έτος, και αποτελεί επίσης «κρίσιμη κατάσταση».

Η χώρα αντιμετωπίζει προκλήσεις σε σχέση με την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Παρότι αυξήθηκε κατά 3,8 εκατοστιαίες μονάδες από το προηγούμενο έτος, η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα παρέμεινε πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2024 (21,2 % έναντι 39,2 %) και φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό δημιουργεί προκλήσεις για τις μαθησιακές προοπτικές, ακόμη και σε μεταγενέστερο στάδιο της ζωής. Περισσότεροι από τους μισούς μαθητές ηλικίας 15 ετών δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες (53,6 % στα μαθηματικά στο πρόγραμμα PISA 2022). Το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης ανήλθε στο 9,5 % το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ), το οποίο είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ, μετά από μείωση από το 2016, και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Το ίδιο ισχύει επίσης για το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, στο 35,5 % έναντι 55,6 % στην ΕΕ το 2023, παρά την αύξηση που σημειώθηκε από το 2021. Οι βελτιώσεις στην ανάπτυξη δεξιοτήτων θα μπορούσαν να αυξήσουν την παραγωγικότητα και να στηρίξουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

Η αγορά εργασίας συνέχισε να έχει υψηλές επιδόσεις συνολικά, παρότι ορισμένες ευάλωτες ομάδες εξακολουθούν να έχουν περιθώρια βελτίωσης. Υποστηριζόμενο από ισχυρή οικονομική ανάπτυξη το 2024, το ποσοστό απασχόλησης έφθασε στο ιστορικά υψηλό επίπεδο του 76,8 %, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,8 %), ενώ το ποσοστό ανεργίας

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά για το AROE (BG) το 2016 και τον αντίκτυπο (BG) το 2016 και το 2022.

Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tespm050](#)], EU-SILC.

³¹⁰ Βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, [Rights of Roma and Travellers in 13 European countries, 2024](#) (Δικαιώματα των Ρομά και των Travellers σε 13 ευρωπαϊκές χώρες, 2024).

συνέχισε την πτωτική του τάση, υποχωρώντας στο 4,2 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ). Η μακροχρόνια ανεργία σημείωσε μικρή μόνο βελτίωση, καθώς μειώθηκε κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες στο 2,2 % μεταξύ του 2023 και του 2024, και είναι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (1,9 %). Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) ακολούθησε την πτωτική τάση της ΕΕ και φέρει πλέον την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», στο 12,7 % το 2024 (1,6 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ). Μολονότι το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία μειώθηκε στις 35,4 εκατοστιαίες μονάδες και φέρει πλέον την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» (έναντι «κρίσιμης κατάστασης» το προηγούμενο έτος), εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (24,0 εκατοστιαίες μονάδες).

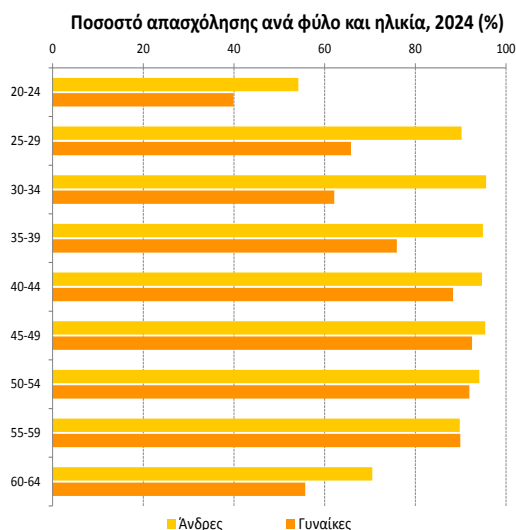
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 7 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», η **Βουλγαρία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Τσεχία

Τα συνολικά θετικά αποτελέσματα στην αγορά εργασίας συνδυάζονται με προκλήσεις για ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες. Το 2024 η Τσεχία συγκαταλεγόταν και πάλι μεταξύ των χωρών με «βέλτιστη επίδοση» στην ΕΕ, με συνεχώς αυξανόμενο και υψηλό ποσοστό απασχόλησης (82,3 %) και χαμηλό και σταθερό ποσοστό ανεργίας (2,6 %) στο πλαίσιο της ανάκαμψης της οικονομικής ανάπτυξης. Η επίδοση όσον αφορά το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας ήταν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», στο 0,8 % το 2024. Το ίδιο συνέβη και με το ποσοστό των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ), το οποίο μειώθηκε σημαντικά (κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες) στο 8,6 % το 2024.

Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία μειώθηκε στις 21,7 εκατοστιαίες μονάδες, κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 24,0 εκατοστιαίες μονάδες. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων βελτιώθηκε επίσης (κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες) το 2024, φθάνοντας τις 12,6 εκατοστιαίες μονάδες, ωστόσο εξακολουθεί να υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ (10,0 εκατοστιαίες μονάδες) και, ως εκ τούτου, σημείωσε «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη». Αντιθέτως, το ποσοστό συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας παρέμεινε σε «κρίσιμη κατάσταση», μόλις στο 7,3 % το 2024, σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 %). Αυτό οφείλεται στην ανεπαρκή δυναμικότητα των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και μπορεί να επηρεάσει τις μακροπρόθεσμες μαθησιακές προοπτικές των παιδιών και τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Τέλος, η ισχυρότερη συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων ομάδων στο εργατικό δυναμικό, όπως γυναικών, εκτοπισμένων Ουκρανών πολιτών και Ρομά, θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυνση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

Οι επιδόσεις της Τσεχίας όσον αφορά τις δεξιότητες είναι καλές, αλλά η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση υστερεί. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την

Πηγή: Eurostat [[lfsa_ergan](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

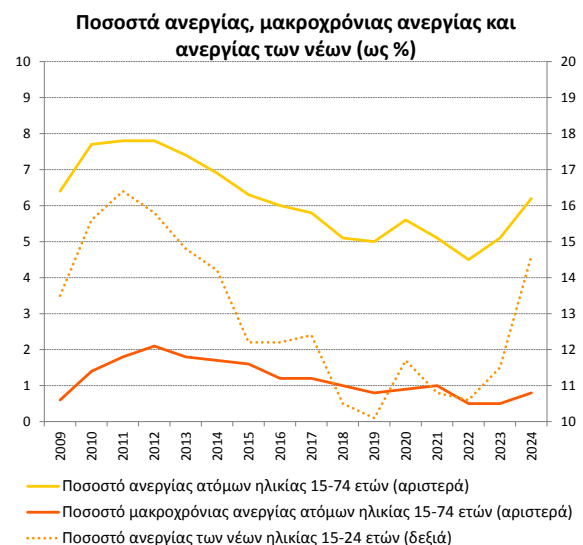
εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε στο 5,4 % το 2024 (έναντι 9,4 % στην ΕΕ) και χαρακτηρίστηκε με την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Το ίδιο συνέβη και με το ποσοστό των ενηλίκων που διαθέτουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, στο 69,1 % το 2023 (έναντι 55,6 % στην ΕΕ). Ωστόσο, η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση συνιστά «κρίσιμη κατάσταση», μόλις στο 21,2 % το 2022, έναντι του μέσου όρου της ΕΕ (39,5 %).

Η χώρα παρουσίασε θετικά κοινωνικά αποτελέσματα. Το 2024 το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) ήταν 11,3 % συνολικά και 15,4 % μεταξύ των παιδιών (έναντι 21,0 % και 24,2 %, αντίστοιχα, στην ΕΕ), κατατάσσοντας τη χώρα μεταξύ εκείνων που έχουν «βέλτιστη επίδοση». Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) βελτιώθηκε ελαφρώς το 2024 και διαμορφώθηκε σε 125,2 από 123,6 το 2023 (έναντι 114,3 στην ΕΕ), και αντιστοιχεί στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Η υπερβολική επιβάρυνση με δαπάνες στέγασης έφερε επίσης την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» το 2024, με ποσοστό 9,2%. Τέλος, η Τσεχία εξακολουθούσε να έχει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά τις μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 2 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση», **η Τσεχία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Δανία

Η απασχόληση είναι συνολικά ισχυρή, αλλά οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ανεργία αυξήθηκαν. Η ισχυρή αύξηση της απασχόλησης συνεχίστηκε με το ποσοστό απασχόλησης να φθάνει στο 80,2 % το 2024 (+ 0,4 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2023), αντικατοπτρίζοντας την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη (3,5 %) και την αυξανόμενη προσφορά εργασίας. Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σημαντικά, κατά 1,1 εκατοστιαίες μονάδες, στο 6,2 %, ποσοστό υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (5,9 %) για πρώτη φορά σε διάστημα δεκαετίας, και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας, παρότι εξακολουθεί να είναι από τις χαμηλότερες στην ΕΕ (0,8 % το 2024), αυξήθηκε (από 0,5 % το προηγούμενο έτος) και αντιστοιχεί πλέον σε «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή». Ενώ η πίεση στην αγορά εργασίας φαίνεται να μειώνεται, η χώρα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ελλείψεις εργατικού δυναμικού, ιδίως στους τομείς των ΤΠΕ, της υγειονομικής περίθαλψης και των κατασκευών, με συνεχιζόμενες περιφερειακές διαφορές³¹¹. Η κατάσταση των νέων (15-29

Σημειώσεις: Διακοπή στη σειρά το 2016, το 2017 και το 2023.

Πηγή: Eurostat [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

³¹¹ [Δανικός Οργανισμός για την Αγορά Εργασίας και τις Προσλήψεις \(Μάρτιος 2025\), Recruitment Survey Report.](#)

ετών) εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) εξακολουθούσε να φέρει την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» το 2024, μετά από μείωση κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες στο 8,0 %, αλλά το ποσοστό ανεργίας των νέων (15-24 ετών) αυξήθηκε απότομα, από 11,5 % το 2023 σε 14,6 % το 2024. Ταυτόχρονα, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων διευρύνθηκε για δεύτερο συνεχόμενο έτος, έναντι μείωσης σε επίπεδο ΕΕ. Στις 6,5 εκατοστιαίες μονάδες, εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (10,0 εκατοστιαίες μονάδες), αλλά φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία διευρύνθηκε κατά 5,7 εκατοστιαίες μονάδες, παραμένοντας κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ που επίσης αυξήθηκε (κατά 2,6 εκατοστιαίες μονάδες)³¹².

Η Δανία έχει συνολικά καλές επιδόσεις όσον αφορά τις δεξιότητες, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν τρωτά σημεία όσον αφορά τους νέους. Το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση, το οποίο ανήλθε σε 47,1 % το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ), και το ποσοστό των ενηλίκων που διαθέτουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, το οποίο ανήλθε σε 69,6 % το 2023 (έναντι 55,6 % στην ΕΕ), είναι αμφότερα υψηλά. Ταυτόχρονα, το 2024 το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση εξακολουθούσε να είναι 10,4 % (έναντι 9,4 % στην ΕΕ) και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», λαμβανομένων επίσης υπόψη των ελλείψεων ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Ενώ η Δανία έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας στην ΕΕ, στο 62,9 %, το ποσοστό αυτό χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή» μετά από πτώση κατά 7,0 εκατοστιαίες μονάδες.

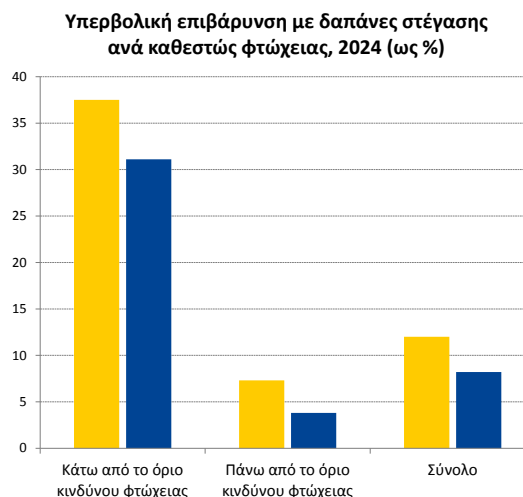
Τα κοινωνικά αποτελέσματα είναι γενικά πολύ καλά, αλλά οι δαπάνες στέγασης εξακολουθούν να επιβαρύνουν τις ευάλωτες ομάδες. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) συνολικά καταγράφει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» και η Δανία έχει «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας και στο ποσοστό AROPE για τα παιδιά. Ωστόσο, το ποσοστό των νοικοκυριών που επιβαρύνονται υπερβολικά με δαπάνες στέγασης, στο 14,6 % (έναντι 8,2 % στην ΕΕ), είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην ΕΕ και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Αυτό αντικατοπτρίζει την περιορισμένη προσφορά οικονομικά προσιτής στέγασης στις μεγαλύτερες πόλεις, όπου το ποσοστό ήταν 22,7 % (έναντι 8,6 % στις αγροτικές περιοχές).

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 4 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Δανία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

³¹² Παρουσιάζεται διακοπή στη σειρά το 2024.

Γερμανία

Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας επιδεινώθηκε και η οικονομική προσιτότητα της στέγασης εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις παρά τη βελτίωση. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε απότομα, από 41,7 % το 2023 σε 35,7 % το 2024. Μολονότι παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (34,2 %), πρόκειται για εξέλιξη που κατατάσσεται στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή». Το 2024 το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) ανήλθε σε 21,1 %, καταγράφοντας ελαφρά μείωση από το 21,3 % το 2023 (έναντι 21,0 % στην ΕΕ). Το ποσοστό AROE για τα παιδιά μειώθηκε επίσης. Η Γερμανία εξακολουθεί να σημειώνει «επίδοση στον μέσο όρο» και στους δύο δείκτες. Το 2024, παρά τη μείωση (κατά 1 εκατοστιαία μονάδα) σε σχέση με το προηγούμενο έτος, το 12,0 % του πληθυσμού (έναντι 8,2 % στην ΕΕ) είχε δαπάνες στέγασης άνω του 40 % του συνολικού εισοδήματός του, κατάσταση η οποία χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ορισμένα άτομα, όπως οι ηλικιωμένοι (65+) και τα άτομα που βρίσκονται στο χαμηλότερο πεμπτημόριο εισοδήματος, επλήγησαν ιδιαίτερα, με ποσοστά 15,3 % και 33,3 %, αντίστοιχα (έναντι 8,8 % και 27,8 % στην ΕΕ).

Πηγή: Eurostat [tessi163], EU-SILC.

Στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, η Γερμανία έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων, ενώ η κατάσταση όσον αφορά τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ήταν μεταξύ των μεγαλύτερων, στο 12,9 % το 2024³¹³ (έναντι 9,4 % στην ΕΕ) και αντιστοιχεί σε «κρίσιμη κατάσταση». Αυτό απαιτεί προσοχή λαμβανομένης επίσης υπόψη της επιδείνωσης των βασικών δεξιοτήτων των νέων από το 2012 (PISA 2022). Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» καθώς ανήλθε σε 52,2 % το 2023, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των πληθυσμιακών ομάδων. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση ήταν υψηλή, στο 53,7 % το 2022, στοιχείο που καθιστά τη Γερμανία μία από τις χώρες με «βέλτιστη επίδοση» στην ΕΕ.

Η αγορά εργασίας παραμένει συνολικά ισχυρή, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού και οι γυναίκες δεν είναι επαρκώς ενταγμένες στην αγορά εργασίας. Παρά την οικονομική συρρίκνωση, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε περαιτέρω στο 81,3 % το 2024 («επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο»), ενώ τα ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας παρέμειναν σε πολύ χαμηλά επίπεδα (3,4 % και 0,9 %, αντίστοιχα) σε ένα πλαίσιο ελλείψεων εργατικού δυναμικού. Η Γερμανία σημείωσε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) (8,7 % έναντι 11,1 % στην ΕΕ). Παρόλο που το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων σημείωσε «επίδοση στον μέσο όρο», στις 7,1

³¹³ Παρουσιάζεται διακοπή στη χρονολογική σειρά το 2024.

εκατοστιαίες μονάδες το 2024, το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση διευρύνθηκε περαιτέρω αποτελώντας ένα από τα μεγαλύτερα στην ΕΕ (37,2 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 20,1 εκατοστιαίων μονάδων). Αυτό οφείλεται επίσης στον σχεδιασμό του φορολογικού συστήματος που παρέχει χαμηλά κίνητρα για την αύξηση του αριθμού των δεδουλευμένων ωρών, ιδίως για τα χαμηλόμισθα και τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας. Το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας ήταν πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ, στο 25,1 % το 2024 (έναντι 39,2 % στην ΕΕ) και φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό μπορεί επίσης να δημιουργήσει εμπόδια στην απασχόληση ατόμων με ευθύνες φροντίδας.

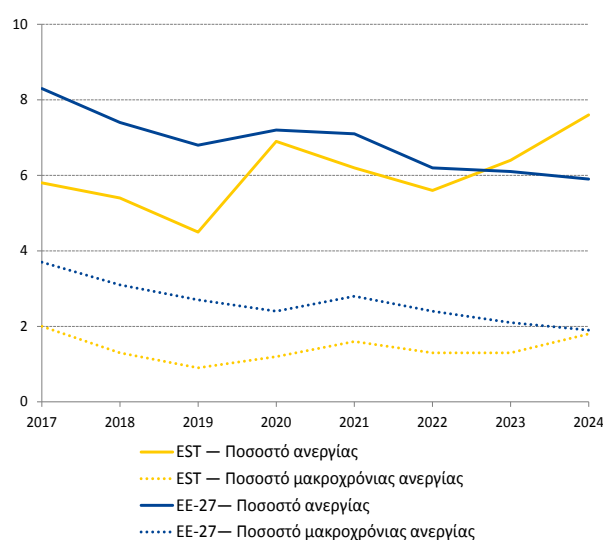
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 4 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Γερμανία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Εσθονία

Το 2024 η εσθονική οικονομία παρέμεινε στάσιμη, επηρεάζοντας αρνητικά την αγορά εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε εκ νέου, κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες, φθάνοντας το 7,6 % το 2024, έναντι μειούμενου μέσου όρου της ΕΕ (5,9 % το ίδιο έτος). Ως εκ τούτου, ο δείκτης αυτός εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Επιπλέον, το ποσοστό ανεργίας ήταν σημαντικά υψηλότερο μεταξύ των νέων (ηλικίας 15-24 ετών), στο 19,1 % (έναντι 14,9 % στην ΕΕ) και σχεδόν διπλάσιο στη βορειοανατολική περιφέρεια (13,5 % έναντι 6,2 % έως 7,5 % σε άλλες περιφέρειες). Η μακροχρόνια ανεργία αυξήθηκε επίσης από 1,3 % το 2023 σε 1,8 % το 2024, έναντι μείωσης από 2,1 % σε 1,9 % σε επίπεδο ΕΕ, και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε ελαφρώς από 82,1 % σε 81,8 %, αλλά παρέμεινε πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,8 %) και αντιστοιχεί πλέον σε «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή». Η χώρα διαθέτει, ταυτόχρονα, ένα από τα μικρότερα χάσματα απασχόλησης μεταξύ των φύλων στην ΕΕ, καθώς συγκαταλέγεται σταθερά μεταξύ των χωρών με τη «βέλτιστη επίδοση» κατά την τελευταία τριετία. Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) ήταν 131,0 το 2024 και αντιστοιχεί στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, η χώρα συνέχισε να έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων και τις ψηφιακές δεξιότητες, καταγράφοντας ωστόσο επιδείνωση σε άλλες διαστάσεις. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση παρέμεινε ισχυρή και το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες υψηλό, με αμφοτέρους τους δείκτες να εξακολουθούν να σημειώνουν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Ωστόσο, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες στο 11,0 % το

Ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας (%)

Πηγή: Eurostat [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)] ΕΕΔ της ΕΕ.

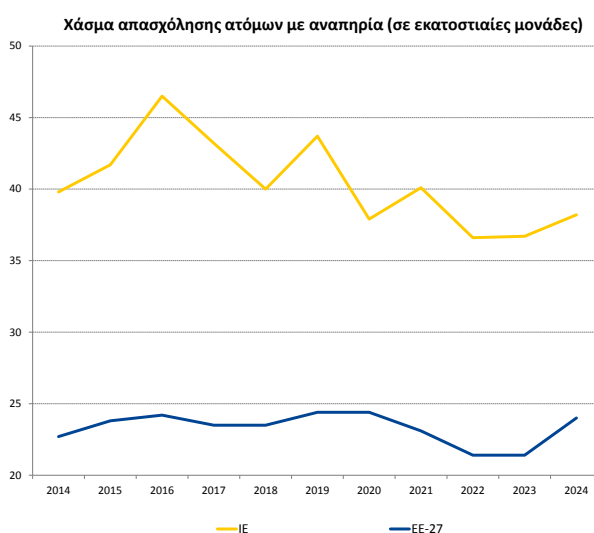
2024 (φθάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο από το 2019), παρά τη θετική εξέλιξη του προηγούμενου έτους, και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) αυξήθηκε σημαντικά, κατά 1,4 εκατοστιαίες μονάδες, φθάνοντας στο 11,0 % (έναντι 11,1 % στην ΕΕ), και πλέον συνιστά επίσης κατάσταση στην οποία πρέπει «να δοθεί προσοχή».

Η Εσθονία παρουσιάζει ορισμένες θετικές εξελίξεις στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και της ένταξης. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε κατά 2,0 εκατοστιαίες μονάδες σε 22,2 % το 2024, ενώ ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας αυξήθηκε από 27,7 % το 2023 σε 31,5 % το 2024. Και οι δύο δείκτες υποδηλώνουν βελτίωση της κατάστασης και συνιστούν πλέον «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» έναντι της ένδειξης «να δοθεί προσοχή» του προηγούμενου έτους. Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, επίσης επανήλθε στην τιμή που είχε καταγράψει το 2021, στο 5,03 (έναντι 4,66 στην ΕΕ»). Παρά την πρόοδο, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, στο 40,0 % (έναντι 19,2 % στην ΕΕ). Οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, μειώθηκαν κατά 4,4 εκατοστιαίες μονάδες στο 8,5 % το 2024, αλλά παρέμειναν πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (2,5 %). Ως εκ τούτου, ο δείκτης μετέβη από την «κρίσιμη κατάσταση» του προηγούμενου έτους σε «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη». Όσον αφορά τα αρνητικά στοιχεία, το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης έχει σχεδόν διπλασιαστεί από το 2021, φθάνοντας το 8,6 % και, ως εκ τούτου, φέρει και πάλι την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 5 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», **η Εσθονία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο στην ενότητα 3.1).

Ιρλανδία

Η απασχόληση συνέχισε να αυξάνεται το 2024, αλλά οι μειονεκτούσες ομάδες εξακολουθούσαν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Το ποσοστό απασχόλησης, στο 79,8 %, έφθασε σε ένα ακόμη πρωτοφανές υψηλό επίπεδο, κυρίως λόγω της καθαρής εισροής μεταναστών που μεταφράζεται σε μεγαλύτερη απασχόληση και στο πλαίσιο της επανόδου της ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης. Η υψηλότερη συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό, ιδίως μεταξύ των γυναικών, συνέβαλε επίσης σε αυτό, με το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων να μειώνεται στις 9,3 εκατοστιαίες μονάδες («επίδοση στον μέσο όρο»). Ωστόσο, πολλές γυναίκες εξακολουθούν να παραμένουν εκτός της αγοράς εργασίας λόγω των ευθυνών φροντίδας. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία παρέμεινε μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ (38,2 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 24,0 εκατοστιαίων

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά για την ΕΕ το 2019.

Πηγή: Eurostat [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC.

Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία παρέμεινε μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ (38,2 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 24,0 εκατοστιαίων

μονάδων στην ΕΕ) και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση», έχοντας αυξηθεί κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες το 2024. Η ενίσχυση της απασχολησιμότητας των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης, οι μειονότητες Ρομά και Travellers (ταξιδιώτες), μπορεί βοηθήσει τα άτομα των ομάδων αυτών να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσει τις υφιστάμενες και μελλοντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

Τα ποσοστά φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκαν, αν και ορισμένες ομάδες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερους κινδύνους. Οι κίνδυνοι φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού συνολικά και για τα παιδιά μειώθηκαν σημαντικά (κατά 2,1 εκατοστιαίες μονάδες και κατά 3,4 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα) και φέρουν πλέον την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Ωστόσο, οι μειονεκτούσες ομάδες, ιδίως οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι Travellers και τα άτομα με αναπηρία διέτρεχαν πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας επιδεινώθηκε σημαντικά το 2024 (κατά 7,0 εκατοστιαίες μονάδες), αλλά ανήλθε στο 50,8 % [πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (34,2 %)] και αντιστοιχεί πλέον στην ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή». Η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αυξήθηκε σε 24,4 % το 2024. Ωστόσο, εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», καθώς παρέμεινε πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 %). Παρά τις σημαντικές επενδύσεις και βελτιώσεις, εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένα οικονομικά και μη οικονομικά εμπόδια, παράλληλα με τις περιφερειακές ανισότητες. Η Ιρλανδία σημειώνει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης. Ωστόσο, η οικονομική προσιτότητα της στέγασης επιδεινώνεται, καθώς η αύξηση της προσφοράς εξακολουθεί να είναι μακράν χαμηλότερη από την αυξανόμενη ζήτηση. Υπάρχουν μεγάλες λίστες αναμονής για κοινωνική στέγαση και ταχέως αυξανόμενα επίπεδα έλλειψης στέγης, με την τελευταία να δείχνει την εντονότερη αύξηση μεταξύ των παιδιών και των μονογονεϊκών οικογενειών το 1ο και το 2ο τρίμηνο του 2025³¹⁴.

Οι επιδόσεις της Ιρλανδίας είναι καλές όσον αφορά την εκπαίδευση και τις δεξιότητες. Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, το οποίο ανήλθε σε 2,8 % το 2024, ήταν ένα από τα χαμηλότερα, μετά από μία από τις μεγαλύτερες μειώσεις στην ΕΕ, κατατάσσοντας την Ιρλανδία μεταξύ των χωρών με «βέλτιστη επίδοση». Σύμφωνα με το PISA 2022, τα παιδιά ηλικίας 15 ετών από την Ιρλανδία συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων με τις καλύτερες επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες (ανάγνωση, μαθηματικά και θετικές επιστήμες) στην ΕΕ. Οι Ιρλανδοί ενήλικες σημείωσαν εξίσου καλές επιδόσεις όσον αφορά τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2023. Ήταν επίσης πιθανότερο να συμμετάσχουν στη μάθηση σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (48,3 % έναντι 39,5 % στην ΕΕ) το 2022.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 2 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Ιρλανδία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

³¹⁴ Βλ.: [Election 2024 Spotlight - Housing](#) (Επίκεντρο των εκλογών 2024 — Στέγαση) και [Homeless Quarterly Progress Report Q2 2025](#) (Τριμηνιαία έκθεση προόδου για τους αστέγους, δεύτερο τρίμηνο του 2025).

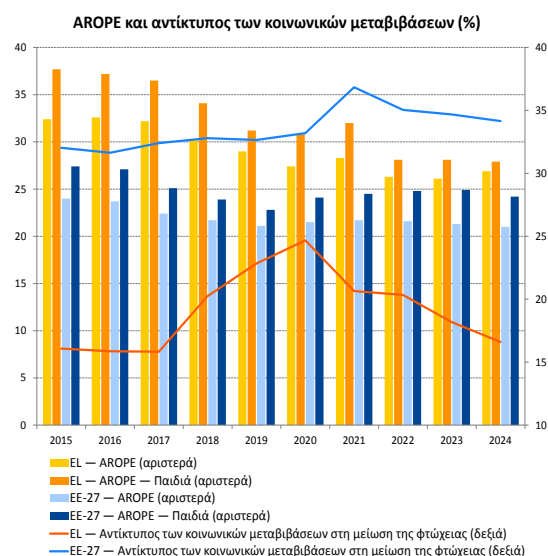
Ελλάδα

Η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την κοινωνική προστασία και την ένταξη. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε κατά 1,6 εκατοστιαίες μονάδες σε 16,6 % το 2024, σημαντικά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (34,2 %). Στο μεταξύ, το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) αυξήθηκε στο 26,9 %, υπερβαίνοντας τον μέσο όρο της ΕΕ (21,0 %), θέτοντας τέλος στη δεκαετή πτωτική πορεία. Και οι δύο αυτοί δείκτες υποδηλώνουν «κρίσιμες καταστάσεις». Με ποσοστό 27,9 %, το ποσοστό AROPE για τα παιδιά ήταν επίσης υψηλό (έναντι 24,2 % στην ΕΕ) και εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Μετά από αυξήσεις, τόσο το

ποσοστό των νοικοκυριών που επιβαρύνονται υπερβολικά με δαπάνες στέγασης (28,9 % το 2024, ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ, έναντι 8,2 % κατά μέσο όρο) όσο και οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων (12,1 %, έναντι 2,5 % στην ΕΕ), υποδηλώνουν «κρίσιμες καταστάσεις». Η ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, παρέμεινε στο 5,27 το 2024, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (4,66) και εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Οι επιδόσεις της ελληνικής αγοράς εργασίας βελτιώνονται αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως για τις γυναίκες και τους νέους. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 1,9 εκατοστιαίες μονάδες χάρη στη σταθερά ισχυρή οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, ακόμη και μετά τη σημαντική αυτή αύξηση, μόνο το 69,3 % του ενεργού πληθυσμού (20-64 ετών) απασχολούνταν (έναντι 75,8 % στην ΕΕ), ποσοστό που συνιστά «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη». Το ίδιο συνέβη επίσης με το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ), το οποίο μειώθηκε κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες, στο 14,2 % το 2024, αλλά παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (11,1 %). Στο μεταξύ, το 2024 το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών, στο 59,9 % (μετά από αύξηση κατά 2,3 εκατοστιαίες μονάδες), εξακολουθούσε να είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ, και το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων ήταν μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ (18,8 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 10 εκατοστιαίων μονάδων κατά μέσο όρο) και συνιστούσε «κρίσιμη κατάσταση». Επιπλέον, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100), στο 84,1 το 2024, παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων, παρά την αύξηση κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2023 (έναντι 114,3 κατά μέσο όρο στην ΕΕ), με αποτέλεσμα να συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων παραμένει στάσιμη, στοιχείο που επιβαρύνει την απασχολησιμότητα και την ανταγωνιστικότητα. Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετείχαν στη μάθηση κατά τους τελευταίους 12 μήνες, στο 15,1% το 2022, συγκαταλεγόταν μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και συνιστούσε «κρίσιμη κατάσταση».

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά για τον αντίκτυπο (EL) το 2022.

Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tespm050](#)], EU-SILC.

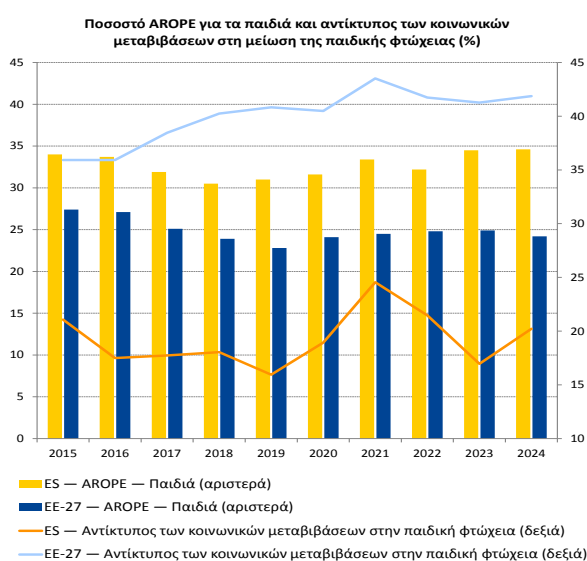
Παράλληλα, το 2023 το 52,4 % των ενηλίκων (έναντι 55,6 % στην ΕΕ) διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, κατάσταση που αντιστοιχεί σε «επίδοση στον μέσο όρο». Τα ποσοστά χαμηλών επιδόσεων των ατόμων ηλικίας 15 ετών σε βασικές δεξιότητες ήταν μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, έχοντας καταγράψει μία από τις πλέον απότομες μειώσεις. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε περαιτέρω κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 στο 3,0 % (έναντι 9,4 % στην ΕΕ), με αποτέλεσμα η Ελλάδα να παραμένει μεταξύ των χωρών με τη «βέλτιστη επίδοση» στον τομέα αυτόν.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 9 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Ελλάδα θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Ισπανία

Η Ισπανία αντιμετωπίζει προκλήσεις σε σχέση με την κοινωνική προστασία και την ένταξη. Το 2024 το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε στο 25,8 %, ενώ το ποσοστό για τα παιδιά αυξήθηκε περαιτέρω ελαφρώς στο 34,6 %. Και τα δύο ποσοστά ήταν πολύ υψηλότερα από τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ (21,0 % και 24,2 %) και εξακολουθούν να υποδηλώνουν «κρίσιμες καταστάσεις». Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας αυξήθηκε (κατά 1 εκατοστιαία μονάδα), στο 23,9 % το 2024, αλλά παρέμεινε χαμηλός [έναντι του μέσου όρου της ΕΕ (34,2 %)], και συνεπώς φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό οφείλεται εν μέρει στα κενά κάλυψης, μεταξύ άλλων στο σύστημα ελάχιστου εισοδήματος και στο επίδομα παιδιού. Ειδικότερα για τα παιδιά, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις μείωσαν τους κινδύνους φτώχειας μόνο κατά 20,2 %, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (41,9 %). Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, επίσης μειώθηκε ελαφρώς αλλά παρέμεινε υψηλή (5,39 έναντι 4,66 στην ΕΕ) και αντιστοιχεί στην ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) έφερε επίσης την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» το 2024 καθώς, μετά από αύξηση, παρέμεινε ακόμη σε χαμηλό επίπεδο. Οι προκλήσεις αυτές επιδεινώνονται από τις περιφερειακές ανισότητες και την υψηλή φτώχεια των εργαζομένων.

Η αγορά εργασίας συνέχισε να βελτιώνεται, αλλά εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις. Το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε περαιτέρω (κατά 0,9 εκατοστιαίες μονάδες) στο 71,4 % το 2024 (έναντι 75,8 % στην ΕΕ), υποστηριζόμενο από ισχυρή οικονομική ανάπτυξη και αύξηση της απασχόλησης στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης, της φιλοξενίας, των ΤΠΕ και των επαγγελματικών υπηρεσιών. Ωστόσο, λόγω

Σημείωση: Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της παιδικής φτώχειας υπολογίζεται με βάση τα ποσοστά AROPE πριν και μετά τις μεταβιβάσεις. Διακοπή στη χρονολογική σειρά για το AROPE (ES) το 2022.

Πηγή: Eurostat [[ilc_li10](#)], [[ilc_li02](#)], [[ilc_peps01n](#)], EU-SILC.

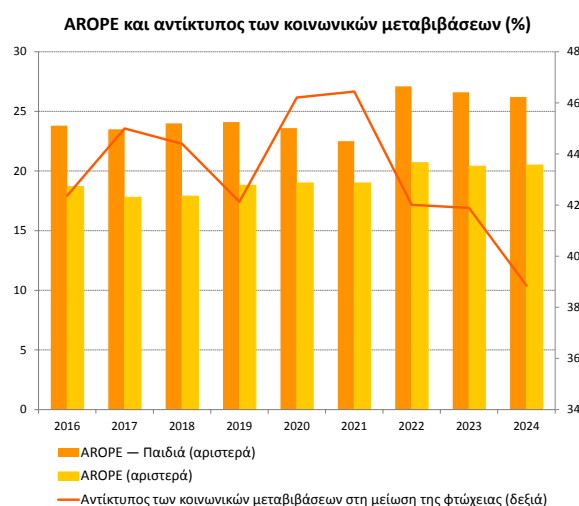
της μεγάλης απόκλισης από τον μέσο όρο της ΕΕ, πρόκειται πλέον για «κρίσιμη κατάσταση». Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας (11,4 % έναντι 5,9 % κατά μέσο όρο στην ΕΕ) και η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας (3,8 % έναντι 1,9 % στην ΕΕ) χαρακτηρίζονται από «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», λαμβανομένων υπόψη των επιπέδων που παραμένουν υψηλά παρά τις μεγάλες μειώσεις (κατά 0,8 και 0,5 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα). Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) παρέμεινε σημαντικό (12,0 % το 2024 έναντι 11,1 % στην ΕΕ), αλλά χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» λόγω συνεχούς βελτίωσης. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», μετά από σημαντική αύξηση από τις 13,8 εκατοστιαίες μονάδες στις 23,4 εκατοστιαίες μονάδες το 2024.

Η Ισπανία αντιμετωπίζει επίμονες προκλήσεις σε σχέση με την πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ενώ έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε το 2024 στο 13,0 % (έναντι 9,4 % στην ΕΕ), αλλά παρέμεινε υψηλό και αντιστοιχεί σε «κρίσιμη κατάσταση». Τα ποσοστά είναι ιδιαίτερα υψηλά για τους άνδρες (15,8 % έναντι 10,0 % για τις γυναίκες) και για τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της χώρας (25,5 % έναντι 10,3 %), καθώς και στη νότια και ανατολική Ισπανία. Συνολικά, η συμμετοχή των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» το 2022 (στο 34,1 % έναντι 39,5 % στην ΕΕ). Οι χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες ήταν χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά παρουσίαζαν σημαντικές περιφερειακές διαφορές. Η Ισπανία σημειώνει επίσης «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες και την προσχολική εκπαίδευση, με σχετικά υψηλό ποσοστό παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 8 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Ισπανία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Γαλλία

Κίνδυνοι φτώχειας εξακολουθούν να υφίστανται. Το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) παρέμεινε εν γένει σταθερό το 2024, στο 20,5 % (20,4 % το 2023) και αντιστοιχεί σε «επίδοση στον μέσο όρο». Ωστόσο, το ποσοστό AROPE για τα παιδιά παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (26,2 % έναντι 24,2 % το 2024) και αντιστοιχεί στην ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώνεται ταχύτερα απ' ό,τι στην ΕΕ από το 2021, σημειώνοντας πτώση κατά 3 εκατοστιαίες μονάδες από το 2023 (έναντι 0,5 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ). Για τον λόγο αυτόν, φέρει πλέον την ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή», παρότι παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, στο

Σημείωση: Διακοπή στη σειρά το 2020 και το 2022.

Πηγή: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tespm050](#)], EU-SILC.

38,9 % (έναντι 34,2 %). Η ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, καταγράφει «επίδοση στον μέσο όρο», έχοντας αυξηθεί από το 2018. Οι επιδόσεις των εξόχως απόκεντρων περιοχών είναι σημαντικά χειρότερες από αυτές της μητροπολιτικής Γαλλίας σε όλα τα πεδία του τομέα της κοινωνικής προστασίας και της ένταξης.

Η αγορά εργασίας σημείωσε σχετικά καλές επιδόσεις το 2024 αλλά παρουσιάζει ορισμένες προκλήσεις. Το 2024, σε ένα πλαίσιο αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,2 %, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε σε 75,1 % (έναντι 75,8 % στην ΕΕ), ενώ το ποσοστό ανεργίας παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, στο 7,4 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ), με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές να σημειώνουν σημαντικά χειρότερες επιδόσεις. Και οι δύο δείκτες εξακολουθούν να φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή»³¹⁵. Το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξήθηκε (κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες στο 18,7 %) και το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) ανήλθε στο 12,5 % (έναντι 11,1 % στην ΕΕ), και εξακολουθεί επίσης να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ενώ η μακροχρόνια ανεργία έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» συνολικά, ορισμένες ευάλωτες ομάδες εξακολούθησαν να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα εμπόδια στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας, ιδίως οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας, τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ και τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων διευρύνθηκε το 2024 (κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες σε 5,9 εκατοστιαίες μονάδες) και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία σημείωσε μείωση από το 2020, αλλά διευρύνθηκε ελαφρώς στις 22,4 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 (έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ) και εξακολουθεί να αντιστοιχεί σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Η Γαλλία σημειώνει σχετικά καλές επιδόσεις συνολικά όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Τα ποσοστά των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (59,7 % το 2023) και των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (7,7 % το 2024) χαρακτηρίζονται με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Η συμμετοχή των ενηλίκων στην κατάρτιση σημειώνει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» (49,2 % το 2022). Η Γαλλία παρουσιάζει «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας, στο 59,3 %, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 %), αλλά το χάσμα συμμετοχής σε παιδική φροντίδα μεταξύ των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και εκείνων που δεν διατρέχουν τέτοιο κίνδυνο ανήλθε στις 41,5 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 (έναντι 20,3 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ). Επιπλέον, το εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από σημαντικό ποσοστό ατόμων με χαμηλές επιδόσεις και από μεγάλες ανισότητες. Οι ελλείψεις ειδικευμένων εργαζομένων εξακολουθούν να υφίστανται και θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 4 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», **η Γαλλία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

³¹⁵ Ο ορισμός των δεικτών της αγοράς εργασίας της Γαλλίας διαφέρει από αυτόν των συνηθών δεικτών από το 2021 (βλ. [Eurostat](#)).

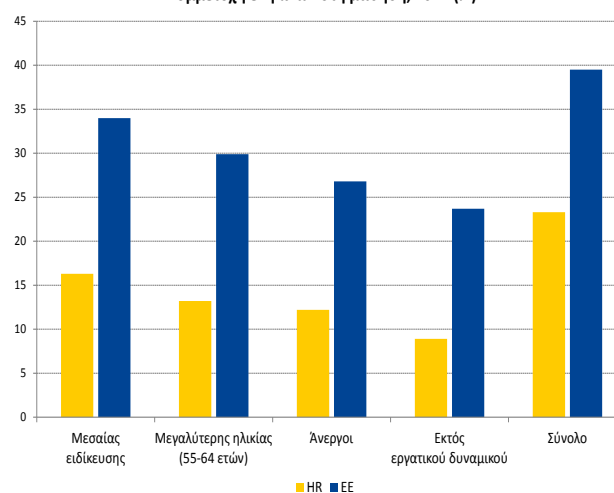
Κροατία

Η Κροατία αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις όσον αφορά την κοινωνική προστασία και την ένταξη. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας παρέμεινε, παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις (από 20,35 % το 2022), μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ το 2024 (21,6 % έναντι 34,2 %), παρουσιάζοντας «κρίσιμη κατάσταση» για τρίτο συνεχόμενο έτος. Ταυτόχρονα, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) ήταν κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα υψηλότερο το 2024 και, για τον λόγο αυτόν, πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» (στο 21,7 % έναντι 21,0 % στην ΕΕ), ακόμη και αν η διαρθρωτική μεταβολή το 2024 απαιτεί προσοχή κατά την ερμηνεία της μεταβολής. Ομοίως, αλλά με την ίδια επιφύλαξη, το ποσοστό AROPE για τα παιδιά ήταν κατά 2,0 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο το 2024 και, ως εκ τούτου, φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», παρότι εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (19,3 % έναντι 24,2 %). Η ανισότητα, όπως μετρείται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, συνέχισε να αυξάνεται, αλλά με βραδύτερο ρυθμό, και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης και οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, καταγράφουν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Η χώρα έχει περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά τη διά βίου μάθηση. Το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας συνέχισε να αυξάνεται το 2024 στο 30,2 % (από 29,6 % το 2023). Ενώ η χώρα εξακολούθησε να σημειώνει «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις στην εκπαίδευση ήταν σημαντικό και ιδιαίτερα υψηλό στα μαθηματικά. Μόνο το 23,3 % των ενηλίκων από την Κροατία συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ), μετά από μείωση από το 26,9 % το 2016. Αυτή η κατάσταση χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ενώ το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες ήταν 59,0 % το 2023 (έναντι 55,6 % στην ΕΕ), η κατάσταση χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» λόγω σημαντικής μείωσης (-4,4 εκατοστιαίες μονάδες) σε σχέση με το 2021.

Η αγορά εργασίας παρουσιάζει ανοδική τάση, αλλά τα άτομα με αναπηρία συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Το ποσοστό απασχόλησης αυξάνεται από το 2021, αλλά παρέμεινε χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (73,6 % έναντι 75,8 %) το 2024, σε μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» (μετά από «κρίσιμη κατάσταση» τα προηγούμενα έτη). Ταυτόχρονα, υποστηριζόμενα από ακόμη σχετικά ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, τα ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκαν περαιτέρω στο 5,0 % και στο 1,8 %, αντίστοιχα. Ενώ τόσο το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων όσο και το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης,

Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση, 2022 (%)

Σημείωση: Στοιχεία χαμηλής αξιοπιστίας για τους άνεργους και τα άτομα εκτός εργατικού δυναμικού (HR).

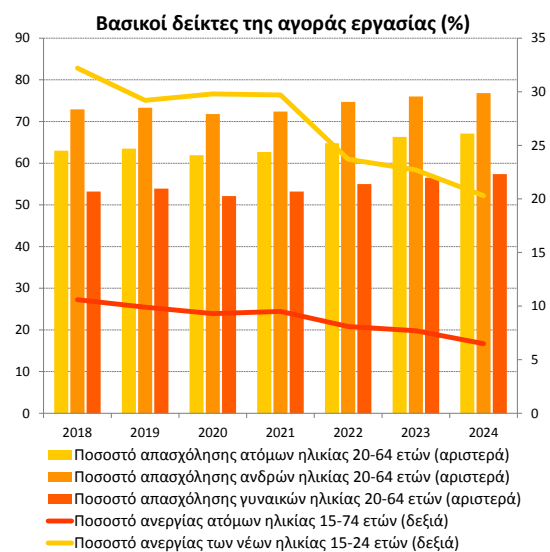
Πηγή: Eurostat, [[ειδική εξαγωγή από την AES](#)]

απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) έφεραν την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» το 2024, τα άτομα με αναπηρία συνέχισαν να αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία (στις 41,0 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ) κατέδειξε «κρίσιμη κατάσταση», μετά από περαιτέρω διεύρυνση. Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100), στο 138,1 το 2024, έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 6 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», εκ των οποίων 3 αντιμετωπίζουν στατιστικές προκλήσεις³¹⁶, **η Κροατία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Ιταλία

Παρά κάποιες συνεχιζόμενες βελτιώσεις, η αγορά εργασίας της Ιταλίας αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε περαιτέρω το 2024, φθάνοντας το 67,1 %. Ωστόσο, εξακολουθεί να είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Τόσο ο Νότος όσο και τα νησιά κατέγραψαν σημαντική αύξηση της απασχόλησης, αλλά το χάσμα όσον αφορά τα επίπεδα με το βορειοδυτικό τμήμα της χώρας παραμένει μεγάλο, πάνω από 21 εκατοστιαίες μονάδες. Σε ένα πλαίσιο βελτίωσης σε επίπεδο ΕΕ, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων στη χώρα εξακολουθεί να είναι ένα από τα μεγαλύτερα (19,4 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 10,0 εκατοστιαίων μονάδων για την ΕΕ) και αποτελεί «κρίσιμη κατάσταση». Επίσης, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία, στις 25,1 εκατοστιαίες μονάδες, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (24 εκατοστιαίες μονάδες), χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή»³¹⁷. Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 6,5 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ), έναντι αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,7 %, έχοντας καταγράψει μία από τις μεγαλύτερες βελτιώσεις και πλέον κατατάσσεται στην κατηγορία «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» (από την κατηγορία «να δοθεί προσοχή» του προηγούμενου έτους). Ομοίως, το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκε στο 3,3 % και φέρει πλέον την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» (μετά την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» του προηγούμενου έτους). Τέλος, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) παραμένει σε «κρίσιμη

Σημειώσεις: Διακοπή στη σειρά το 2018.

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

³¹⁶ Η διακοπή στη χρονολογική σειρά το 2024 για όλους τους δείκτες στον τομέα αυτόν, που βασίζονται στις στατιστικές EU-SILC, δεν επιτρέπει την ερμηνεία των αλλαγών. Ειδικότερα, η κατάσταση «να δοθεί προσοχή» οφείλεται στη διαρθρωτική μεταβολή τόσο για το ποσοστό AROPE όσο και για το ποσοστό AROPE για τα παιδιά, στοιχείο που δεν επιτρέπει την ορθή οικονομική ερμηνεία.

³¹⁷ Ωστόσο, παρουσιάζεται διακοπή στη σειρά το 2024.

κατάσταση» (96,0 το 2024 έναντι 114,3 στην ΕΕ), λόγω των διαρθρωτικά χαμηλών μισθών που συνδέονται επίσης με χαμηλή παραγωγικότητα και χαμηλή ένταση εργασίας.

Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Παρά τη μείωση κατά 0,9 εκατοστιαίες μονάδες από το 2023, το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) (15,2 %) παραμένει μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ και αντιστοιχεί σε «κρίσιμη κατάσταση». Ενώ το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε περαιτέρω, το επίπεδό του εξακολουθεί να είναι υψηλό και η κατάσταση χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες είναι υψηλό (29,3 % στα μαθηματικά, PISA 2022). Τόσο το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχουν στη μάθηση (29,0 % το 2022) όσο και το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (45,8 % το 2023) είναι χαμηλά και φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

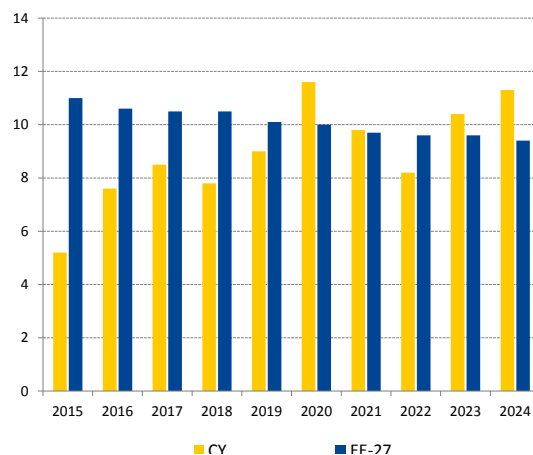
Μετά από πρωτική τάση από το 2021, οι κίνδυνοι φτώχειας αυξήθηκαν το 2024. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αυξήθηκε σε 23,1 % για το σύνολο του πληθυσμού (από 22,8 % το 2023) και παρέμεινε σταθερό στο 27,1 % για τα παιδιά (έναντι 21 % και 24,2 % στην ΕΕ, αντίστοιχα). Και οι δύο καταστάσεις χαρακτηρίζονται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», λόγω του αυξανόμενου ποσοστού των νοικοκυριών οιονεί ανέργων, ενώ ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας αποτελεί «επίδοση στον μέσο όρο». Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, καταγράφει επίσης ανοδική πορεία και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» (5,53 έναντι 4,66 στην ΕΕ). Θετική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι ο αριθμός των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αυξήθηκε κατά 4,9 εκατοστιαίες μονάδες στο 39,4 % (έναντι 39,2 % στην ΕΕ). Επίσης, τα ποσοστά των ατόμων που αναφέρουν μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης και εκείνων που επιβαρύνονται υπερβολικά από το κόστος στέγασης είναι αμφότερα χαμηλά.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 11 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», η **Ιταλία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Κύπρος

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων παρουσιάζει επιδείνωση και εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση αυξήθηκε περαιτέρω, από το 10,4 % το 2023 στο 11,3 % το 2024, και εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Περισσότερα από τα μισά άτομα ηλικίας 15 ετών (53,2 % στα μαθηματικά, PISA 2022) δεν διαθέτουν βασικές δεξιότητες, καταγράφοντας μία από τις πλέον απότομες μειώσεις στην ΕΕ από το 2018. Ο ψηφιακός γραμματισμός, μετά από μείωση, είναι ιδιαίτερα χαμηλός, καθώς μόνο

Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (%)

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά το 2021.

Πηγή: Eurostat [[edat_lfse_14](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

το 49,5 % των ενηλίκων διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2023 (έναντι 55,6 % στην ΕΕ), κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ενώ το 2024 το 28,2 % των εργαζομένων με τίτλους σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης απασχολούνταν σε επαγγέλματα που δεν απαιτούσαν το εν λόγω επίπεδο προσόντων, οι σπουδαστές που ήταν εγγεγραμμένοι σε τομείς STEM ως ποσοστό των συνολικών εγγεγραφών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 5-8) ήταν μεταξύ των χαμηλότερων, μόλις 14,9 % το 2023 (έναντι 26,9 % στην ΕΕ). Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους προηγούμενους 12 μήνες είναι επίσης χαμηλό, ανερχόμενο στο 28,3 % το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ), μετά από μεγάλη μείωση από το 44,8 % το 2016, κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας ήταν 40,1 % το 2024 (έναντι 39,2 % στην ΕΕ), μετά από περαιτέρω αύξηση, κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας είναι συνολικά καλές, αλλά ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Χάρη στην ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε περαιτέρω στο 79,8 % το 2024 (έναντι 75,8 % στην ΕΕ), ενώ το ποσοστό ανεργίας και η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκαν στο 4,9 % και στο 1,3 % αντίστοιχα (καταγράφοντας σε όλες τις περιπτώσεις «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο»). Λόγω αύξησης κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2023, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων (στις 10,0 εκατοστιαίες μονάδες) φέρει πλέον την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ενώ το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (13,0 % έναντι 14,9 % στην ΕΕ), το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) παρέμεινε υψηλό, στο 12,9 % (έναντι 11,1 % στην ΕΕ), και φέρει πλέον την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» μετά από μείωση κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα. Τέλος, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) παραμένει χαμηλός στο 107,7, ακόμη και μετά από βελτίωση έναντι του 102,7 το 2023, εξακολουθώντας να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Η Κύπρος παρουσίασε καλά κοινωνικά αποτελέσματα. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανήλθε συνολικά σε 17,1 % το 2024 και σε 14,8 % για τα παιδιά (έναντι 21,0 % και 24,2 %, αντίστοιχα, στην ΕΕ), και χαρακτηρίζεται με τις ενδείξεις «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» και «βέλτιστη επίδοση», αντίστοιχα. Αυτό αντικατοπτρίζει, μεταξύ άλλων, τον σταθερό αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας, δείκτης που καταγράφει «επίδοση στον μέσο όρο» (30,5 % έναντι 34,2 % στην ΕΕ), και το χαμηλό ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης, που ανέρχεται σε 2,4 %, δείκτης στον οποίο η Κύπρος διαθέτει επίσης «βέλτιστη επίδοση». Οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, ανέρχονται σε 0,1 %, ποσοστό μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και το οποίο καταγράφει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

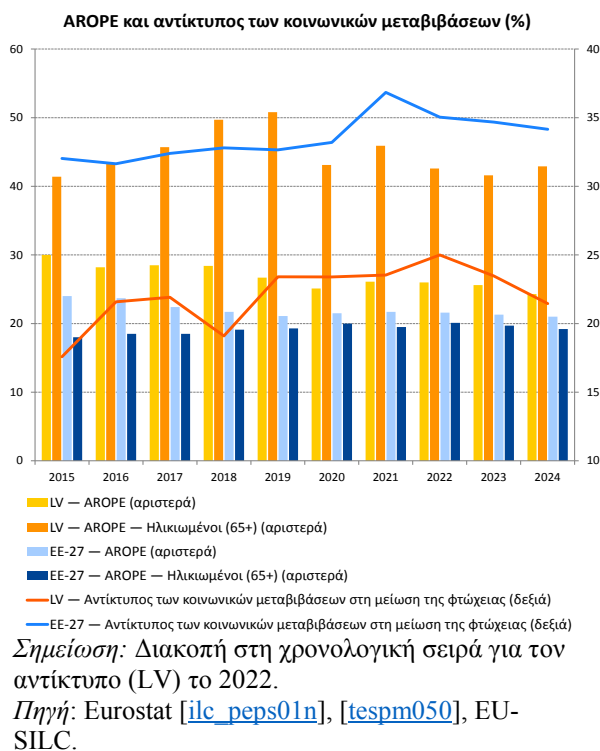
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 5 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», **η Κύπρος δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Λετονία

Οι προκλήσεις στον κοινωνικό τομέα εξακολουθούν να υφίστανται. Στο πλαίσιο της στασιμότητας του ΑΕΠ, το 2024 η εισοδηματική ανισότητα και οι κίνδυνοι φτώχειας παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα στη Λετονία. Ο λόγος πεμπτημορίων εισοδήματος είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ, με 6,28 (έναντι 4,66 κατά μέσο όρο στην ΕΕ), στοιχείο που καταδεικνύει «κρίσιμη κατάσταση». Στο πλαίσιο αυτό, ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε περαιτέρω το 2024 (κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες) στο 21,5 % (έναντι 34,2 % στην ΕΕ). Μετά από δύο διαδοχικές επιδεινώσεις, χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση». Ενώ το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) μειώθηκε από 25,6 % σε 24,3 % το 2024 (με σημαντική μείωση να παρατηρείται για τα παιδιά, στο 17,9 %), το συνολικό ποσοστό παραμένει σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (21,0 %). Πρόκειται για μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ειδικότερα, το ποσοστό AROE για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (65+) ήταν ήδη υψηλό και αυξήθηκε περαιτέρω σε 42,9 % το 2024 (από 41,6 % το προηγούμενο έτος), στοιχείο που σχετίζεται επίσης με τη χαμηλή επάρκεια των συντάξεων. Η υψηλή φτώχεια των ηλικιωμένων συνδέεται στενά με τα ανεπαρκή αποτελέσματα στον τομέα της υγείας και το σχετικό κόστος της υγειονομικής περίθαλψης. Το ποσοστό AROE για τα άτομα με αναπηρία αυξήθηκε περαιτέρω από 38,5 % σε 39,4 % και υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ (28,7 %). Οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων παρέμειναν σε «κρίσιμη κατάσταση, καθώς αυξήθηκαν στο 8,4 % το 2024 (από 7,8 % το 2023) έναντι 2,5 % στην ΕΕ.

Το 2024 παρατηρήθηκε κάποια επιδείνωση σε σχέση με τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας. Κατόπιν της ανάκαμψης της αγοράς εργασίας μετά την κρίση της νόσου COVID-19, η αύξηση της απασχόλησης επιβραδύνθηκε το 2024 σε συνθήκες στασιμότητας. Ενώ το ποσοστό απασχόλησης (στο 77,4 %) έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», τα ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας αυξήθηκαν σε 6,9 % και 2,2 %, αντίστοιχα (έναντι 5,9 % και 1,9 % στην ΕΕ). Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) αυξήθηκε κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες στο 10,7 % (έναντι 11,1 % στην ΕΕ). Και οι τρεις αυτοί δείκτες φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» το 2024. Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία, η Λετονία έχει ένα από τα μικρότερα χάσματα απασχόλησης μεταξύ των φύλων στην ΕΕ και σημειώνει «βέλτιστη επίδοση». Επίσης, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία παραμένει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» παρά την πρόσφατη διεύρυνσή του.

Οι επιδόσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων εξακολουθούν να καταγράφουν «επίδοση στον μέσο όρο», ωστόσο σημειώθηκε κάποια επιδείνωση. Το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη μάθηση (κατά τους τελευταίους 12 μήνες) ήταν 34,1 % (έναντι 39,5 % στην ΕΕ). Επιπλέον, το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες ήταν 45,3 % το 2023 (κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι

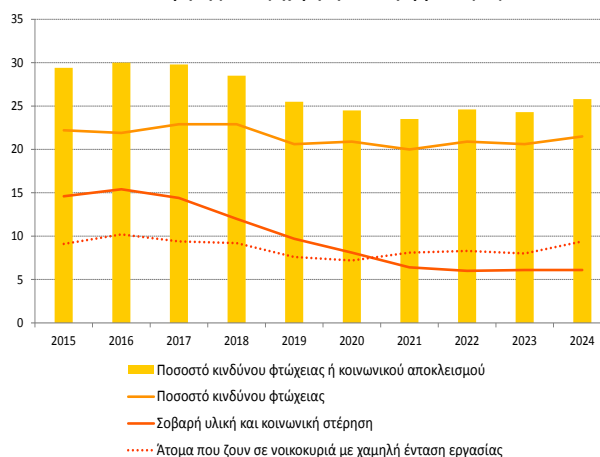
55,6 %) και εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» έναντι της ανάγκης στήριξης της ψηφιακής μετάβασης. Ταυτόχρονα, το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας παρουσίασε μία από τις μεγαλύτερες μειώσεις στην ΕΕ, φθάνοντας σε ποσοστό 24,9 % (έναντι 39,2 % στην ΕΕ) και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ενώ η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου δεν είναι διαδεδομένη και τα παιδιά ηλικίας 15 ετών στη Λετονία έχουν συνολικά καλές επιδόσεις στις βασικές δεξιότητες, τα σχολεία στις αστικές περιοχές καταγράφουν σημαντικά καλύτερες επιδόσεις από εκείνα των αγροτικών περιοχών. Το ποσοστό των φοιτητών πανεπιστημίου που είναι εγγεγραμμένοι σε προγράμματα STEM είναι χαμηλό (25,1 % έναντι 26,9 % στην ΕΕ), ιδίως μεταξύ των γυναικών.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 9 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», συμπεριλαμβανομένου ενός δείκτη που επιδεινώθηκε με την πάροδο του χρόνου, **η Λετονία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Λιθουανία

Η κατάσταση όσον αφορά την κοινωνική ένταξη και προστασία επιδεινώθηκε το 2024. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROEPE) αυξήθηκε (κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες) στο 25,8 %³¹⁸ το 2024 (έναντι 21,0 % στην ΕΕ), μία από τις υψηλότερες καταγραφείσες τιμές και ετήσιες αυξήσεις, που συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Τα άτομα στις αγροτικές περιοχές και οι ευάλωτες ομάδες, όπως οι άνεργοι, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και τα άτομα με αναπηρία, ήταν ιδιαίτερα εκτεθειμένα. Τα άτομα με αναπηρία βρέθηκαν αντιμέτωπα με ένα από τα υψηλότερα ποσοστά AROPE στην ΕΕ (45,8 % το 2024 έναντι 28,7 % στην ΕΕ). Ωστόσο, μεταξύ των παιδιών, το ποσοστό AROPE εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας μειώθηκε από 29,9 % το 2023 σε 25,9 % το 2024 (μία από τις μεγαλύτερες μειώσεις), έναντι 34,2 % στην ΕΕ. Αυτό αντικατοπτρίζει τη χαμηλή επάρκεια και κάλυψη των κοινωνικών παροχών και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Επιπλέον, η ανισότητα, όπως μετريέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, ήταν μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ το 2024 (6,54 έναντι 4,66), με μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις, και αποτελεί και πάλι «κρίσιμη κατάσταση». Τέλος, το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης, μολονότι εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (8,2 %), αυξήθηκε σημαντικά

Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και οικείες συνιστώσες [AROE, σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση (SMSD), χαμηλή ένταση εργασίας: %]

Σημειώσεις: Προσωρινά στοιχεία για το 2024.

Πηγές: Eurostat [[ilc_peps01n](#)], [[tepsr_lm430](#)], [[ilc_li02](#)], [[tespm030](#)], EU-SILC.

³¹⁸ Τα στοιχεία της Eurostat για το 2024 όσον αφορά όλους τους κοινωνικούς δείκτες για τη Λιθουανία είναι προσωρινά.

για δεύτερο συνεχόμενο έτος, φθάνοντας το 6,2 % το 2024, και πλέον φέρει επίσης την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Η Λιθουανία αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις σε σχέση με την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) παρουσίασε «κρίσιμη κατάσταση» το 2024, μετά από σημαντική αύξηση (+ 1,2 εκατοστιαίες μονάδες στο 14,7 %, έναντι 11,1 % στην ΕΕ). Ταυτόχρονα, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση αυξήθηκε κατά 2 εκατοστιαίες μονάδες στο 8,4 % το 2024 (έναντι 9,4 % στην ΕΕ), κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Και οι δύο δείκτες επιδεινώθηκαν για δεύτερο συνεχόμενο έτος. Επίσης, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες είναι υψηλό (27,8 % στα μαθηματικά, PISA 2022). Επιπλέον, η συμμετοχή των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» καθώς είναι σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ (27,4 % έναντι 39,5 % το 2022). Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία, το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αυξήθηκε σε 36,9 % το 2024 (έναντι 39,2 % στην ΕΕ).

Η κατάσταση της αγοράς εργασίας στη Λιθουανία ανέκαμψε εν μέρει το 2024. Το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες στο 79,2 % το 2024 (έναντι 75,8 % στην ΕΕ) χάρη στην ισχυρή οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε περαιτέρω στο 7,1 % (από 6,9 % το 2023), 1,2 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, και εξακολουθεί να αντιστοιχεί στην ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας παρέμεινε σταθερό (στο 2,3 %) για τρίτο συνεχόμενο έτος, μόλις 0,4 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Με βάση τον πρωταρχικό δείκτη του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία διευρύνθηκε από 32,4 εκατοστιαίες μονάδες το 2023 σε 39,9 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 (έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ), στοιχείο που υποδηλώνει «κρίσιμη κατάσταση».

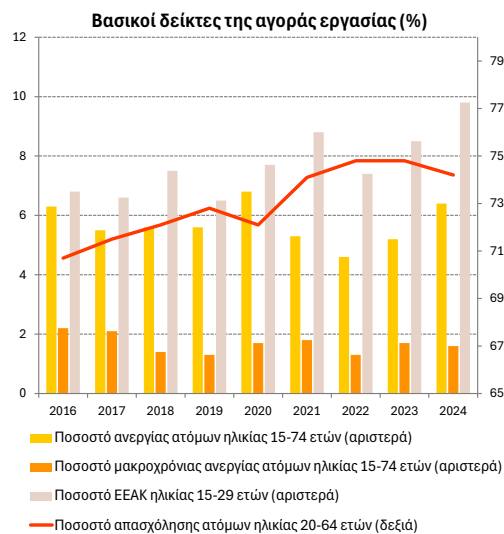
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 9 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», συμπεριλαμβανομένων δύο δεικτών που επιδεινώθηκαν με την πάροδο του χρόνου, **η Λιθουανία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Λουξεμβούργο

Οι πρόσφατες τάσεις υποδεικνύουν προκλήσεις σε σχέση με τις επιδόσεις της αγοράς εργασίας. Το 2024, σε ένα πλαίσιο συγκρατημένης οικονομικής ανάπτυξης και συνεχιζόμενων αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε ελαφρώς στο 74,2 %, αποκλίνοντας περαιτέρω από τη συνολική ανοδική τάση της ΕΕ (στο 75,8 % το 2024). Αυτή η κατάσταση χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε εκ νέου το 2024 σε 6,4 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ), μετά από μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις (κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες), και παρέμεινε στην κατηγορία «να δοθεί προσοχή». Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκε (κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες) στο 1,6 % και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) στο 113,1 (έναντι 114,3 στην ΕΕ), έχοντας αυξηθεί ελαφρώς από 112,1 το 2023, φέρει επίσης την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Στο πλαίσιο αυτό, το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) αυξήθηκε σημαντικά (κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες) στο 9,8 % το 2024, για δεύτερο συνεχόμενο έτος, και φέρει πλέον την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Από την άλλη πλευρά, η χώρα σημείωσε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων.

Το Λουξεμβούργο έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά την εκπαίδευση και τις δεξιότητες συνολικά, αλλά παρουσιάζει επιδείνωση σε ορισμένες διαστάσεις. Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους προηγούμενους 12 μήνες ήταν υψηλό, στο 45,2 % το 2022, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,5 %). Ενώ υψηλό ποσοστό του ενήλικου πληθυσμού (60,1 %) διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (έναντι 55,6 % στην ΕΕ), η κατάσταση χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» λαμβανομένης υπόψη της μεγάλης επιδείνωσης (κατά 3,6 εκατοστιαίες μονάδες) στα στοιχεία του 2023. Αυτό ισχύει επίσης για το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, το οποίο αυξήθηκε κατά 1 εκατοστιαία μονάδα στο 7,8 % το 2024³¹⁹ (κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 9,4 %). Τέλος, το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αντιστοιχούσε σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Η κοινωνική κατάσταση σταθεροποιήθηκε στο Λουξεμβούργο το 2024, πλην όμως εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROP) μειώθηκε σημαντικά (από 21,4 % το 2023 σε 20,0 % το 2024, έναντι 21 % στην ΕΕ) και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Αυτό οφειλόταν κυρίως στην πτώση του ποσοστού AROP, από 18,8 % σε 18,1 %, συνοδευόμενη από μικρή μείωση (κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες) της

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

³¹⁹ Ωστόσο, οι τιμές της περιόδου 2023-24 για τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση επισημαίνονται ως «χαμηλής αξιοπιστίας».

σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης, καθώς υποχώρησε ο πληθωρισμός. Ωστόσο, το ποσοστό AROPE για τα παιδιά παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (25,6 % το 2024 έναντι 24,2 % στην ΕΕ) και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό εξηγείται εν μέρει από τον περιορισμένο αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας, ο οποίος μειώθηκε στο 27,0 % το 2024 (έναντι 34,2 % στην ΕΕ), και ο εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Το ποσοστό των ατόμων που επιβαρύνονται υπερβολικά με δαπάνες στέγασης κατέγραψε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» το 2024, σημειώνοντας πτώση από 11,5 % σε 8,0 % (έναντι 8,2 % στην ΕΕ). Η βελτίωση ωφέλησε ιδίως τους ενοικιαστές, μεταξύ άλλων λόγω της διευρυμένης και πιο γενναιόδωρης επιδότησης ενοικίου.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 8 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», συμπεριλαμβανομένου ενός δείκτη που επιδεινώθηκε με την πάροδο του χρόνου, **το Λουξεμβούργο θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

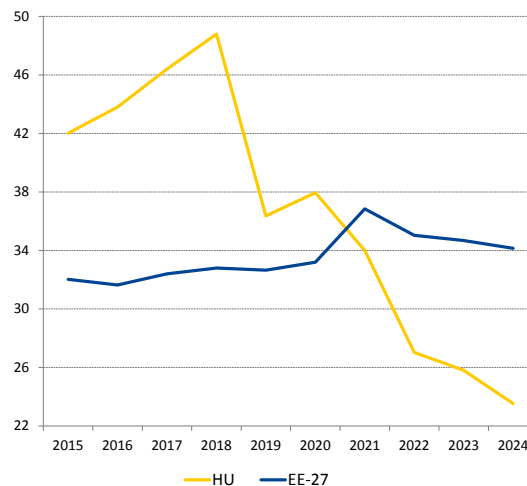
Ουγγαρία

Η Ουγγαρία κατέγραψε κάποια βελτίωση όσον αφορά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κοινωνικές προκλήσεις. Τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) τόσο για τον συνολικό πληθυσμό όσο και για τα παιδιά βελτιώθηκαν το 2024, από την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», έπειτα από μείωση στο 19,3 % και στο 22,9 %, αντίστοιχα³²⁰. Ωστόσο, η σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση παραμένει υψηλή (στο 9,3 % έναντι 6,4 % στην ΕΕ) και η νομισματική φτώχεια (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) συνέχισε να αυξάνεται, κυρίως για τους νέους ενήλικες. Σε συνδυασμό με ένα σταθερό ποσοστό νομισματικής φτώχειας πριν από τις μεταβιβάσεις, αυτό είχε ως αποτέλεσμα

τη μείωση του αντίκτυπου των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας (σε 23,5 % έναντι 34,2 % στην ΕΕ). Αυτή η κατάσταση χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Η εισοδηματική ανισότητα εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης σημείωσε μία από τις υψηλότερες αυξήσεις (1,7 εκατοστιαίες μονάδες) από 7,3 % σε 9 % το 2024 (έναντι 8,2 % στην ΕΕ) και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Η Ουγγαρία έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων ενηλίκων συνολικά, αλλά αντιμετωπίζει προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη συμμετοχή στην παιδική φροντίδα, την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και τις εκπαιδευτικές ανισότητες. Μετά από σημαντική αύξηση το 2023, η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας κάτω

Αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας (%)

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά (HU) το 2022.

Πηγή: Eurostat [[tespm050](#)], EU-SILC.

³²⁰ Τα δεδομένα EU-SILC και οι σχετικοί δείκτες αναθεωρήθηκαν από την Ουγγαρία για την περίοδο 2019-2024, βλ. το σχετικό [σημείωμα](#).

των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας μειώθηκε από 20,5 % το 2023 σε 16,6 % το 2024, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στην ΕΕ (έναντι μέσου όρου 39,2 %), και βρίσκεται πλέον σε «κρίσιμη κατάσταση». Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση βελτιώθηκε (κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες στο 10,3 % το 2024 έναντι 9,4 % στην ΕΕ), με αποτέλεσμα ο δείκτης να μεταβεί από την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» στην ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη». Ωστόσο, παραμένει πολύ πάνω από τον μέσο όρο για τους Ρομά, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις είναι υψηλό (29,5 % στα μαθηματικά, PISA 2022) και το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο έχει σημαντικό αντίκτυπο στις επιδόσεις των μαθητών όσον αφορά τις βασικές δεξιότητες³²¹. Η Ουγγαρία καταγράφει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες και «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων. Ταυτόχρονα, τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, οι άνεργοι και τα άτομα ηλικίας άνω των 55 ετών καταγράφουν σημαντικά χειρότερες επιδόσεις από τον συνολικό πληθυσμό όσον αφορά τη μάθηση ενηλίκων.

Η αγορά εργασίας συνεχίζει να έχει συνολικά καλές επιδόσεις. Το ποσοστό απασχόλησης (81,1 % έναντι 75,8 % στην ΕΕ) και το ποσοστό ανεργίας (4,5 % έναντι 5,9 % στην ΕΕ) συνέχισαν να καταγράφουν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», παρότι τα ποσοστά απασχόλησης (ατόμων ηλικίας 15-64 ετών) για τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης το 2024 (38,5 %) και για τους Ρομά το 2023 (47,3 %) ήταν πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της χώρας. Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ωστόσο, το ποσοστό ανεργίας των νέων επιδεινώθηκε σημαντικά κατά την προηγούμενη διετία, παράλληλα με ταχεία οικονομική επιβράδυνση, από 10,6 % το 2022 σε 15,2 % το 2024 (έναντι 14,9 % στην ΕΕ).

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 3 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Ουγγαρία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

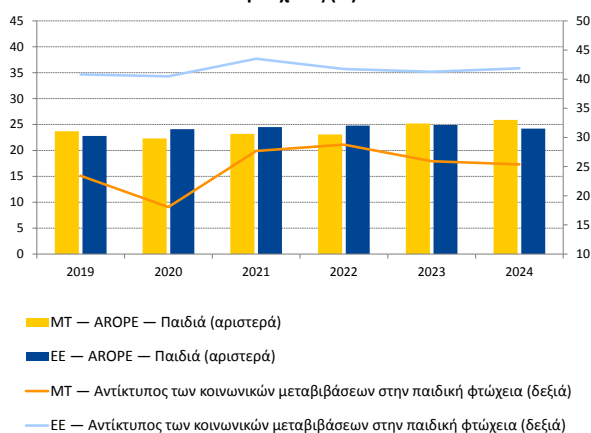
³²¹ ΟΟΣΑ, PISA 2022.

Μάλτα

Τα κοινωνικά αποτελέσματα της Μάλτας παραμένουν ανάμεικτα, με τα παιδιά να βρίσκονται αντιμέτωπα με αυξανόμενες προκλήσεις. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROP) εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» το 2024, στο 19,7 % (έναντι 21,0 % στην ΕΕ), αντικατοπτρίζοντας επίσης τα αυξανόμενα επίπεδα του δείκτη του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) (171,7 έναντι 114,3 στην ΕΕ το 2024), για τον οποίο η Μάλτα καταγράφει «βέλτιστη επίδοση». Ωστόσο, το ποσοστό AROPE για τα παιδιά συνέχισε να αυξάνεται, στο 25,9 % (έναντι 24,2 % στην ΕΕ). Επιπλέον, το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας κατέγραψε σημαντική μείωση το 2024 στην ΕΕ (-6,9 εκατοστιαίες μονάδες), παρότι παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (44,1 % έναντι 39,2 %). Αμφότερα φέρουν πλέον την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Παράλληλα, ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας παρέμεινε χαμηλός, στο 26,0 % (έναντι 34,2 % στην ΕΕ), και φέρει επίσης την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ειδικότερα, ο αντίκτυπος είναι ελαφρώς χαμηλότερος για τα παιδιά (25,4 %) σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό (26 %), ενώ το αντίστροφο ισχύει για την ΕΕ (41,9 % έναντι 34,2 %, αντίστοιχα). Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, μειώθηκε από το 5,30 το 2023 στο 4,87 το 2024 (έναντι 4,66 στην ΕΕ), σημειώνοντας βελτίωση σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης μειώθηκε ελαφρώς στο 5,8 % και έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Μόνο το 0,3 % του πληθυσμού είχε μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περιθαλψής (έναντι 2,5 % στην ΕΕ), ποσοστό που συγκαταλέγεται μεταξύ των μικρότερων στην ΕΕ.

Η πρόοδος συνεχίζεται στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Μετά από περαιτέρω μείωση, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε στο 9,6 % το 2024 (έναντι 9,4 % στην ΕΕ) και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ωστόσο, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες παραμένει ιδιαίτερα υψηλό (32,6 % στα μαθηματικά, PISA 2022). Επιπλέον, τα εμπόδια στις σταδιοδρομίες στους τομείς STEM εμφανίζονται ήδη στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου λίγοι μαθητές παρακολουθούν βασικά μαθήματα θετικών επιστημών. Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) μειώθηκε περαιτέρω στο 7,2 % το 2024 [κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (11,1 %)], με αποτέλεσμα τη μετάβαση στην κατηγορία με την ένδειξη «βέλτιστη επίδοση». Ταυτόχρονα, η συμμετοχή των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες ήταν 39,9 % το 2022 και έφερε την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», ακόμη υψηλότερη, στο 65,9 %, μεταξύ των ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Ομοίως,

Ποσοστό AROPE για τα παιδιά και αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της παιδικής φτώχειας (%)

Σημείωση: Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της παιδικής φτώχειας υπολογίζεται με βάση τα ποσοστά AROPE πριν και μετά τις μεταβιβάσεις. Διακοπή στη χρονολογική σειρά για το AROPE (MT) το 2022.

Πηγή: Eurostat [ilc_peps_01n], [ilc_li10], [ilc_li02] EU-SILC.

το 63,0 % των ενηλίκων διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2023 (έναντι 55,6 % στην ΕΕ), ποσοστό που αντιστοιχούσε σε «επίδοση στον μέσο όρο», ενώ καταγράφηκαν μεγάλες διαφορές μεταξύ πληθυσμιακών ομάδων.

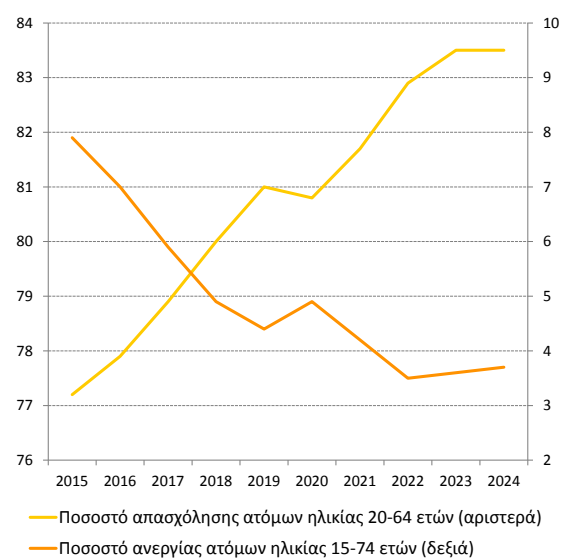
Σε μια ισχυρή αγορά εργασίας, το χάσμα μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση παραμένει υψηλό. Το 2024, υποστηριζόμενη από ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, η Μάλτα είχε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στην ΕΕ (83,0 %) και χαμηλό ποσοστό ανεργίας (3,1 %), συμπεριλαμβανομένης της οικείας μακροχρόνιας συνιστώσας (0,7 %), και κατέγραψε «βέλτιστη επίδοση» και στα τρία αυτά ποσοστά. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία μειώθηκε στις 25,3 εκατοστιαίες μονάδες (έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ). Ενώ το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων μειώθηκε επίσης, στις 13,4 εκατοστιαίες μονάδες, παρέμεινε κατά 3,4 εκατοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της ΕΕ και μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να συνιστά «κρίσιμη κατάσταση».

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 4 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Μάλτα δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Κάτω Χώρες

Η αγορά εργασίας εξακολουθεί να έχει σχετικά καλές επιδόσεις. Στο πλαίσιο της ανάκαμψης της οικονομικής ανάπτυξης, το ποσοστό απασχόλησης παρέμεινε αμετάβλητο στο 83,5 % το 2024, ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Η ανεργία παρέμεινε χαμηλή παρά την ελαφρά αύξηση στο 3,7 %. Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) παρέμεινε μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ, παρότι αυξήθηκε περαιτέρω (κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες, στο 4,9 %). Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία μειώθηκε για άλλη μια φορά, στις 20,9 εκατοστιαίες μονάδες. Οι Κάτω Χώρες παρουσιάζουν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» ή «βέλτιστη επίδοση» σε όλους αυτούς τους τομείς. Ωστόσο, ο κίνδυνος του μεγάλου κατακεραματισμού της αγοράς εργασίας συνεχίζει να αποτελεί σημαντική διαρθρωτική πρόκληση. Παρόλο που το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων ήταν 7,6 εκατοστιαίες μονάδες (έναντι 10,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ, καταγράφοντας συνεπώς «επίδοση στον μέσο όρο») το 2024, η μερική απασχόληση ήταν ευρέως διαδεδομένη, ιδίως για τις γυναίκες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ένα από τα ευρύτερα χάσματα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση στην ΕΕ (41,9 εκατοστιαίες μονάδες έναντι μέσου όρου 20,1 εκατοστιαίων μονάδων) και σημαντικό συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων (36,3 % έναντι 24,5 % στην ΕΕ). Τέλος, με βάση τα στοιχεία του 2024, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) δεν συμβαδίζει με τον μέσο όρο της ΕΕ (112,4 και 114,3, αντίστοιχα) και εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας (%)

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

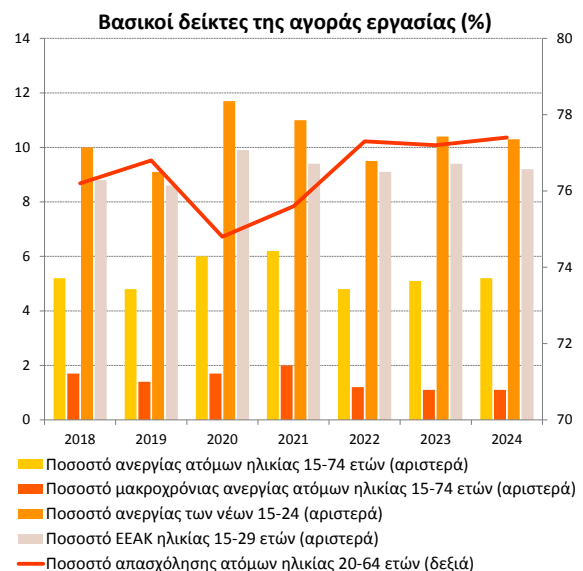
Οι Κάτω Χώρες εξακολουθούν να παρουσιάζουν συνολικά υψηλές επιδόσεις όσον αφορά τη δημιουργία δεξιοτήτων. Το 2022 το 56,1 % του ενήλικου πληθυσμού συμμετείχε στη μάθηση και το 2023 το 82,7 % διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, ποσοστά τα οποία συγκαταλέγονται αμφότερα μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Λόγω αύξησης κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» (στο 7,0 % το 2024). Η επιδείνωση των γενικών βασικών δεξιοτήτων των μαθητών και η αύξηση των χαμηλών επιδόσεων, ιδίως μεταξύ των μειονεκτούντων μαθητών, δικαιολογούν την παρακολούθηση της κατάστασης. Εξακολουθεί να είναι σημαντική η αποτελεσματική προσέγγιση των ατόμων που βρίσκονται σε δυσμενή κατάσταση στην αγορά εργασίας (όπως τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, τα άτομα με ευέλικτες συμβάσεις ή συμβάσεις ορισμένου χρόνου, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και τα άτομα με αναπηρία) με σκοπό την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και την επανειδίκευση.

Η κοινωνική κατάσταση στις Κάτω Χώρες είναι συνολικά καλή. Τα ποσοστά του πληθυσμού συνολικά και των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού παρέμειναν σταθερά και μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ (στο 15,4 % και στο 15,8 %, αντίστοιχα). Ωστόσο, υπάρχουν προκλήσεις για συγκεκριμένες ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία ή τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, ιδίως τα παιδιά. Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης μειώθηκε κατά 2,4 εκατοστιαίες μονάδες και ανήλθε σε 6,9 % το 2024 (έναντι 8,2 % στην ΕΕ, πλέον φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο»).

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 1 δείκτη που φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», **οι Κάτω Χώρες δεν φαίνεται να αντιμετωπίζουν δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο (βλ. πλαίσιο 3.1.1).**

Αυστρία

Παρά την τριετή ύφεση, η αγορά εργασίας της Αυστρίας παραμένει σχετικά ισχυρή. Καταγράφει «επίδοση στον μέσο όρο» ή «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» σε όλους σχεδόν τους δείκτες της αγοράς εργασίας του πίνακα κοινωνικών αποτελεσμάτων. Μετά από ελαφρά μείωση κατά το προηγούμενο έτος, το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες σε 77,4 % το 2024 (έναντι 75,8 % στην ΕΕ), ενώ το ποσοστό ανεργίας, στο 5,2 %, παρέμεινε κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (5,9 %), όπως και η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας (1,1 %). Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ), στο 9,2 %, ήταν επίσης κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (11,1 %). Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ήταν υψηλό (73,9 %) και αυξανόμενο, με μείωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων (6,9 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 10 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ). Αυτό υποστηρίζεται από πρόσφατες δράσεις πολιτικής που είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση (κατά 6,1 εκατοστιαίες μονάδες) του ποσοστού των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], [[une_ltu_a](#)], [[lfsi_neet_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

δομές παιδικής φροντίδας, στο 30,2 % (έναντι 39,2 % στην ΕΕ). Ταυτόχρονα, η χώρα είχε ένα από τα μεγαλύτερα και αυξανόμενα χάσματα μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη μερική απασχόληση, στις 38,9 εκατοστιαίες μονάδες το 2024. Τέλος, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) εξακολούθησε να είναι χαμηλός στο 102,8 το 2024, που αντιστοιχεί στην ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Στον τομέα των δεξιοτήτων, η χώρα εξακολουθεί να παρουσιάζει συνολικά καλές επιδόσεις. Το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες είναι υψηλό (64,7 % το 2023) και το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχουν σε δραστηριότητες μάθησης είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (52,2 % το 2022 έναντι 39,5 % στην ΕΕ, ακόμη και μετά από μείωση), καταγράφοντας αμφότερα «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση μειώθηκε περαιτέρω και αντιστοιχούσε στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», στο 8,1 % το 2024. Ταυτόχρονα, περίπου το ένα τέταρτο των νέων Αυστριακών δεν διαθέτουν ελάχιστο επίπεδο επάρκειας στα μαθηματικά, στην ανάγνωση και στις θετικές επιστήμες. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται συνεχώς, από το 2012 (PISA 2022). Ομοίως, μόνο το 42,2 % των ανέργων είχε ολοκληρώσει το πολύ την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση³²², με αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Στο πλαίσιο αυτό, η βελτίωση των βασικών δεξιοτήτων των ατόμων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων στον τομέα της απασχόλησης.

Η Αυστρία παρουσιάζει σχετικά καλές επιδόσεις στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και της ένταξης. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε στο 16,9 % το 2024 και αντιστοιχεί στην ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Μεταξύ των παιδιών, το ποσοστό μειώθηκε σημαντικά σε σύγκριση με το 2023, στο 20,9 %, και χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης αυξήθηκε κατά 0,3 εκατοστιαίες μονάδες στο 6,3 % και φέρει επίσης την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Τέλος, ο σχετικά υψηλός αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας και το χαμηλό επίπεδο των μη ικανοποιούμενων αναγκών ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων των ατόμων, εξακολουθούν να καταγράφουν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

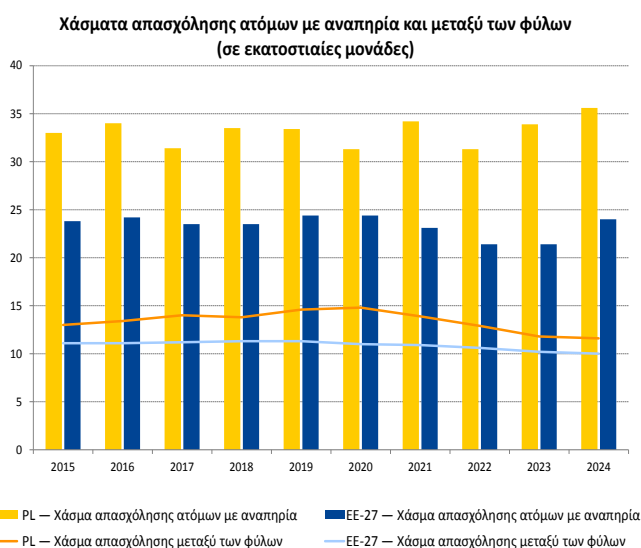
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 1 δείκτη που φέρει την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση», η Αυστρία **δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

³²² AMS, [Von Arbeitslosigkeit betroffene Personen 2024](#), 2025.

Πολωνία

Η αγορά εργασίας παραμένει συνολικά εύρωστη, αλλά οι γυναίκες και τα άτομα με αναπηρία συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις. Σε ένα πλαίσιο ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης το 2024 (3,0%), το ποσοστό απασχόλησης αυξήθηκε περαιτέρω στο 78,4% (έναντι 75,8% στην ΕΕ) και το ποσοστό ανεργίας ήταν μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ, στο 2,9%, κατατάσσοντας τη χώρα μεταξύ εκείνων με «βέλτιστη επίδοση» στην ΕΕ. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων μειώθηκε ελαφρώς, αλλά εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», στις 11,6 εκατοστιαίες μονάδες, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (10,0 εκατοστιαίες μονάδες). Αυτό σχετίζεται με τις γυναίκες που τείνουν να έχουν περισσότερες ευθύνες φροντίδας για τα παιδιά και τα άτομα που χρήζουν μακροχρόνιας φροντίδας, καθώς και με τη μικρότερη ηλικία συνταξιοδότησής τους. Ενώ το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αυξήθηκε το 2024 σε 15,1%, παρέμεινε πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2%) και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Αυτό το χαμηλό ποσοστό μπορεί να επηρεάσει τις μακροπρόθεσμες μαθησιακές προοπτικές των παιδιών και τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία, το οποίο σημείωσε άνοδο κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες στις 35,6 εκατοστιαίες μονάδες το 2024, ήταν μεταξύ των μεγαλύτερων στην ΕΕ (ο μέσος όρος της ΕΕ ήταν 24,0 εκατοστιαίες μονάδες στην ΕΕ), αντιστοιχώντας σε «κρίσιμη κατάσταση».

Τα επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων και η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση είναι πολύ χαμηλά και οι βασικές δεξιότητες των νέων έχουν μειωθεί. Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης (κατά τους τελευταίους 12 μήνες) ήταν, στο 20,3% το 2022, πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,5%), και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Η κατάσταση αυτή οφειλόταν κυρίως στη χαμηλή συμμετοχή σε δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης. Επιπροσθέτως, το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες (44,3%), ήταν σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2023 (55,6%) και συνιστά επίσης «κρίσιμη κατάσταση». Στην έρευνα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2022, το ποσοστό των μαθητών ηλικίας 15 ετών που δεν πληρούσαν τα ελάχιστα επίπεδα βασικών δεξιοτήτων αυξήθηκε σε 23% στα μαθηματικά, σε 22,2% στην ανάγνωση και σε 18,6% στις θετικές επιστήμες, ποσοστό που παραμένει χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, η αύξηση των χαμηλών επιδόσεων από το 2018 είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Ταυτόχρονα, η Πολωνία παραμένει χώρα με «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση (4,1% έναντι 9,4% στην ΕΕ το 2024). Το ποσοστό των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένοι σε προγράμματα STEM παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (21,2% έναντι 26,9% στην ΕΕ).

Σημειώσεις: Δεδομένα χαμηλής αξιοπιστίας για το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία το 2023 και διακοπή στη σειρά για το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων το 2019 για την PL.

Πηγή: Eurostat [[tepsr_sp200](#)], EU-SILC και [[tesem060](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

Η κοινωνική κατάσταση είναι σχετικά σταθερή στην Πολωνία. Το 2024 το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (16,0 % συνολικά και 16,1 % για τα παιδιά) και η εισοδηματική ανισότητα (λόγος πεμπτημορίων εισοδήματος στο 3,85) εξακολούθησαν να αντιστοιχούν σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» (έναντι 21,0 %, 24,2 % και 4,66, αντίστοιχα, στην ΕΕ).

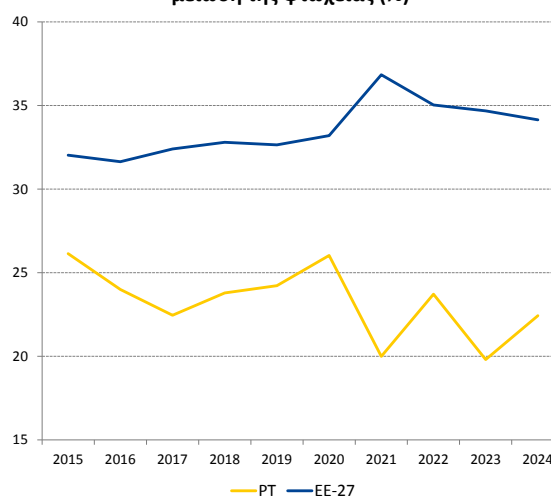
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 5 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Πολωνία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Πορτογαλία

Παρά τη βελτίωση, η αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής προστασίας όσον αφορά την άμβλυνση των κινδύνων φτώχειας και τη μείωση των ανισοτήτων παραμένει χαμηλή, ενώ επίσης αναδύονται προκλήσεις στον τομέα της στέγασης. Το 2024 ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας αυξήθηκε κατά 2,6 εκατοστιαίες μονάδες στο 22,4 %, ποσοστό που εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (34,2 %) και κάτω από τα επίπεδα προ της πανδημίας, και αντιστοιχεί σε «κρίσιμη κατάσταση». Η ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, μειώθηκε από 5,60 το 2023 σε 5,20 (πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 4,66) και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη», ενώ το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», στο 19,7 % (έναντι 21 % στην ΕΕ). Παρά τις βελτιώσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές συνολικά, οι κίνδυνοι φτώχειας συνέχισαν να είναι ιδιαίτερα υψηλοί στις Αζόρες (28,4 %). Το ποσοστό του πληθυσμού που επιβαρύνεται υπερβολικά με δαπάνες στέγασης ήταν 6,9 %, παραμένοντας κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (8,2 %), αλλά κατέγραψε μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις στην ΕΕ (+ 2,0 εκατοστιαίες μονάδες), και πλέον φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό αντικατοπτρίζει τη συνεχιζόμενη αύξηση των τιμών των κατοικιών και των ενοικίων τα τελευταία χρόνια.

Η αγορά εργασίας είναι συνολικά ανθεκτική, αλλά η αύξηση της ανεργίας των νέων και το ακόμη υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας απαιτούν προσοχή. Ακολουθώντας θετική τάση από το 2021, το ποσοστό απασχόλησης βελτιώθηκε κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες σε 78,5 % το 2024 και εξακολούθησε να φέρει την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο» σε ένα πλαίσιο ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης. Το ίδιο συνέβη και με το ποσοστό ανεργίας, το οποίο παρέμεινε αμετάβλητο στο 6,5 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ). Ενώ το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας μειώθηκε περαιτέρω ελαφρώς (στο 2,4 % το 2024), παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (1,9 %) και, ως εκ τούτου, φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Η χώρα σημείωσε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά το

Αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας (%)

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά (PT) το 2022.

Πηγή: Eurostat [[tespm050](#)], EU-SILC.

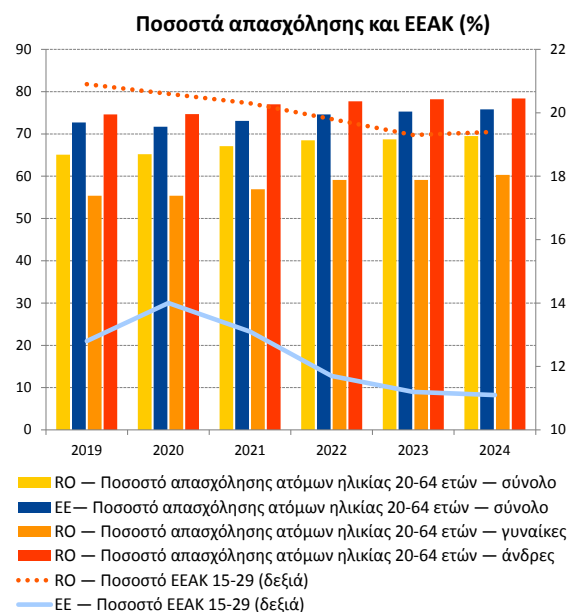
ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ), αλλά ταυτόχρονα το ποσοστό ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-24 ετών) αυξήθηκε τα τελευταία δύο έτη σε 21,6 % το 2024 έναντι 14,9 % στην ΕΕ. Τέλος, το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία (21,3 εκατοστιαίες μονάδες) παρέμεινε κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (24 %), αλλά σημείωσε μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις στην ΕΕ και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή».

Ενώ η Πορτογαλία γενικά έχει επίδοση στον μέσο όρο στον τομέα των δεξιοτήτων, ορισμένες πτυχές χρήζουν στενής παρακολούθησης. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση μειώθηκε κατά 1,5 εκατοστιαίες μονάδες στο 6,6 % το 2024, και πλέον χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν περιφερειακές ανισότητες, οι οποίες κυμαίνονται από 19,8 % στις Αζόρες έως 5,2 % στην περιφέρεια της Βόρειας Πορτογαλίας. Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες είναι υψηλό (29,7 % στα μαθηματικά, PISA 2022). Η χώρα έχει «επίδοση στον μέσο όρο» όσον αφορά το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες και το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης (κατά τους προηγούμενους 12 μήνες). Ωστόσο, το τελευταίο ποσοστό μειώθηκε από 38,0 % το 2016 σε 33,4 % το 2022, παρά την ανάγκη αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης και της γήρανσης του πληθυσμού.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 3 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Πορτογαλία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Ρουμανία

Η κατάσταση της αγοράς εργασίας βελτιώνεται, αλλά ορισμένες ομάδες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται. Σε ένα πλαίσιο υποτονικής οικονομικής ανάπτυξης το 2024, το ποσοστό απασχόλησης συνέχισε να αυξάνεται (0,8 εκατοστιαίες μονάδες) στο 69,5 %, παραμένοντας κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,8 %), παρουσιάζοντας έτσι «κρίσιμη κατάσταση». Οι περιφερειακές ανισότητες είναι μεγάλες [από 81,1 % στην περιφέρεια Βουκουρεστίου-Ιλφον έως 62,6 % στην περιφέρεια Sud-Est (Νοτιοανατολική χώρα)]. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων βελτιώθηκε, αλλά εξακολουθούσε να είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην ΕΕ (18,1 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 10,0 εκατοστιαίων μονάδων). Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) παρέμεινε σε πολύ υψηλό επίπεδο (19,4 % έναντι 11,1 % στην ΕΕ). Το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία αυξήθηκε σημαντικά κατά 15,6 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 σε 44,8 εκατοστιαίες μονάδες (έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ). Για όλους αυτούς

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)],[[lfsi_neet_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

τους δείκτες, τα δεδομένα υποδηλώνουν «κρίσιμες καταστάσεις». Από την άλλη πλευρά, το συνολικό ποσοστό ανεργίας και η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας ήταν και τα δύο χαμηλότερα ή στον μέσο όρο της ΕΕ και βελτιώθηκαν το 2024.

Οι συνεχιζόμενες προκλήσεις στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων θέτουν σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα και τη σύγκλιση. Το 2024 το ποσοστό των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας μειώθηκε περαιτέρω στο 11,4 % (από 12,3 % το 2023 έναντι 39,2 % στην ΕΕ). Ομοίως, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ανήλθε σε 16,8 % το 2024 (έναντι 9,4 % στην ΕΕ). Και τα δύο συγκαταλέγονται μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και υποδηλώνουν «κρίσιμες καταστάσεις». Το επίπεδο των βασικών δεξιοτήτων είναι ιδιαίτερα χαμηλό (48,6 % στα μαθηματικά, PISA 2022). Αυτό επηρεάζει τις κοινωνικές προοπτικές και τις προοπτικές απασχόλησης των νέων, ιδίως στις αγροτικές περιοχές και μεταξύ των μειονεκτούντων ατόμων, και μπορεί επίσης να παρεμποδίσει την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Επιπλέον, το ποσοστό των ατόμων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες ήταν 27,7 % το 2023, έναντι 55,6 % στην ΕΕ, στοιχείο που καταδεικνύει επίσης «κρίσιμη κατάσταση» έναντι της ανάγκης στήριξης της ψηφιακής μετάβασης. Η συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση κατέγραψε «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» (19,1 % το 2022 έναντι 39,5 % στην ΕΕ), σε ένα πλαίσιο σημαντικών ελλείψεων δεξιοτήτων και προβλεπόμενης δημογραφικής μείωσης.

Παρά τη σημαντική πρόοδο, οι κίνδυνοι φτώχειας παραμένουν υψηλοί, ιδίως για τις ευάλωτες ομάδες και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε σημαντικά από 46,0 % το 2016 σε 32,0 % το 2023 και 27,9 % το 2024 (έναντι 21,0 % στην ΕΕ). Το ποσοστό AROPE για τα παιδιά μειώθηκε επίσης σημαντικά το 2024 (στο 33,8 %, από 39,0 % το 2023 έναντι 24,2 % στην ΕΕ). Αμφότερα σημείωσαν «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη» επί δύο συνεχόμενα έτη, ενώ εξακολουθούσαν να συγκαταλέγονται μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Παρότι κατέγραψε μία από τις μεγαλύτερες βελτιώσεις, το σύστημα κοινωνικής προστασίας εξακολουθεί να παρουσιάζει χαμηλή αποτελεσματικότητα, καθώς οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (εκτός των συντάξεων) μειώνουν τη φτώχεια μόλις κατά 18,8 % (έναντι 34,4 % στην ΕΕ), σε μια κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «κακή επίδοση, αλλά βελτιούμενη». Τόσο η εισοδηματική ανισότητα (4,62 έναντι 4,66 στην ΕΕ) όσο και οι μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης, κατά δήλωση των ίδιων ατόμων (2,2 %, με μείωση από 5,2 % το 2023, έναντι 2,5 % στην ΕΕ) βελτιώθηκαν σημαντικά το 2024. Ωστόσο, τα άτομα στις αγροτικές περιοχές και οι ευάλωτες ομάδες, όπως οι Ρομά, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες από άλλους όσον αφορά την πρόσβαση σε βασικές και κοινωνικές υπηρεσίες.

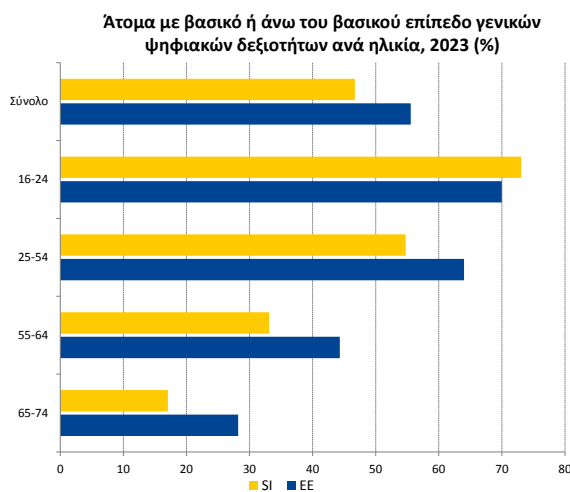
Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 7 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση», **η Ρουμανία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Σλοβενία

Η Σλοβενία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με τη χαμηλή συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση και τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων. Το 2022 μόνο το 26,5 % του συνόλου των ενηλίκων συμμετείχε σε δραστηριότητες μάθησης. Το ποσοστό αυτό ήταν σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,5 %) και αποτέλεσε μείωση κατά 13,8 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2016· ως εκ τούτου, ο δείκτης φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Επιπλέον, μόνο το 46,7 % των ενηλίκων διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2023, ποσοστό το οποίο είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (55,6 %) και αντιπροσωπεύει μείωση κατά 3,0 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2021. Η κατάσταση αυτή φέρει επίσης την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Επιπλέον, ένας στους τέσσερις μαθητές στη Σλοβενία δεν διαθέτει το ελάχιστο επίπεδο επάρκειας στα μαθηματικά και στην ανάγνωση (PISA 2022) και παρατηρείται πτωτική τάση. Όσον αφορά τις θετικές εξελίξεις, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση παραμένει χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (9,4 %) και μειώθηκε κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες στο 5,0 % το 2024. Επιπλέον, το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK) μειώθηκε περαιτέρω κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες, στο 7,6 % το 2024, και αντιστοιχεί επίσης σε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Η αγορά εργασίας εξακολουθεί να παρουσιάζει συνολικά καλές επιδόσεις σε ένα πλαίσιο μέτριας οικονομικής ανάπτυξης, παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Το 2024 το ποσοστό απασχόλησης σημείωσε μέτρια αύξηση κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες, στο 78,3 %, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (75,8 %). Τόσο το ποσοστό ανεργίας όσο και η οικεία συνιστώσα μακροχρόνιας ανεργίας κατέγραψαν «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» το 2024, στο 3,7 % και στο 1,1 %, αντίστοιχα. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων, στις 6,0 εκατοστιαίες μονάδες, έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», παρότι η συμμετοχή των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας ήταν 57,8 % το 2024, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 %). Ωστόσο, διαρθρωτικοί παράγοντες, όπως η ταχεία γήρανση του πληθυσμού και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, ενέχουν κίνδυνο επιδείνωσης των υπαρχουσών ελλείψεων εργατικού δυναμικού και παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα.

Η Σλοβενία έχει συνολικά καλά κοινωνικά αποτελέσματα. Όπως και τα προηγούμενα έτη, το 2024 τα ποσοστά του συνολικού πληθυσμού και των παιδιών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ήταν από τα χαμηλότερα στην ΕΕ, στο 14,4 % και στο 11,8 %, αντίστοιχα (και η Σλοβενία είχε «βέλτιστη επίδοση» και στα δύο). Ωστόσο, ορισμένες ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών άνω των 65 ετών, των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, των ανέργων, των μονογονεϊκών νοικοκυριών και των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ, αντιμετώπιζαν πολύ υψηλότερους κινδύνους

Πηγή: Eurostat [[isoc_sk_dskl_i21](#)], Ευρωπαϊκή κοινωνική έρευνα για τις τεχνολογίες των

φτώχειας. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας κατέγραψε «επίδοση στον μέσο όρο», στο 37,7 %, αλλά ήταν λιγότερο ουσιαστικός για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (65+)³²³. Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετρείται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, στο 3,42 το 2024, παρέμεινε μία από τις χαμηλότερες στην ΕΕ («βέλτιστη επίδοση» και σε αυτόν τον τομέα).

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 2 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «να δοθεί προσοχή», **η Σλοβενία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

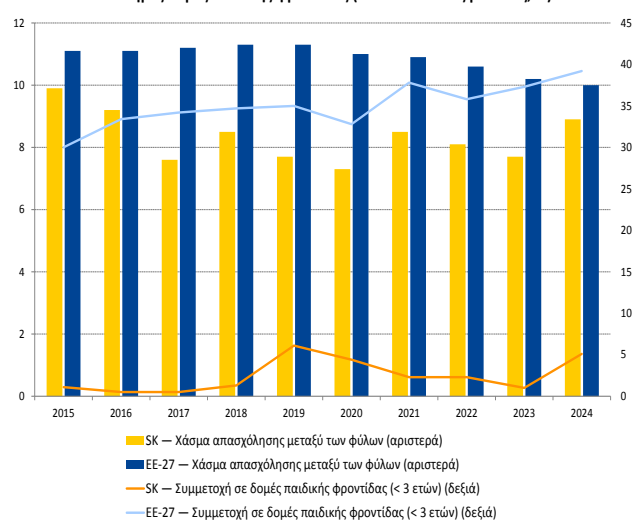
Σλοβακία

Η Σλοβακία αντιμετωπίζει πολλαπλές προκλήσεις σε σχέση με την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Το ποσοστό συμμετοχής των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας αυξήθηκε από 1,0 % το 2023 σε 5,1 % το 2024, αλλά παρέμεινε σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,2 % το 2024) και σε κρίσιμη κατάσταση. Επιπλέον, το ποσοστό συμμετοχής συνέχισε να είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ και για τα παιδιά ηλικίας άνω των 3 ετών (80,8 % έναντι 94,6 % το 2023), συμπεριλαμβανομένων των παιδιών Ρομά. Το ποσοστό των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση ήταν συγκριτικά χαμηλό (7,5 % έναντι 9,4 % στην ΕΕ

το 2024), αλλά με μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις (+ 1,1 εκατοστιαίες μονάδες), κατάσταση που χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυξάνεται δε σταθερά στις αγροτικές περιοχές από το 2021, φθάνοντας το 9,8 % το 2024. Με βάση την έρευνα PISA του 2022, το ένα τρίτο των ατόμων ηλικίας 15 ετών δεν διέθετε βασικές δεξιότητες στα μαθηματικά και στην ανάγνωση. Τέλος, το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες ανήλθε στο 51,3 % το 2023 μετά από μείωση από το 55,2 % το 2021, στοιχείο που συνιστά πρόσθετο κίνδυνο για την ψηφιακή μετάβαση, με αποτέλεσμα να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Όσον αφορά τα θετικά στοιχεία, το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες κατέγραψε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Η αγορά εργασίας σημειώνει γενικά καλές επιδόσεις, αλλά παρουσιάζει ορισμένες προκλήσεις. Το 2024, στο πλαίσιο ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης, το ποσοστό απασχόλησης έφτασε στο πρωτοφανές υψηλό επίπεδο του 78,1 % και το ποσοστό ανεργίας ήταν στο πρωτοφανές χαμηλό επίπεδο του 5,3 % (έναντι 75,8 % και 5,9 %, αντίστοιχα, στην ΕΕ). Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας εξακολουθεί να συνιστά «κρίσιμη κατάσταση», καθώς βελτιώθηκε ελάχιστα το 2024, στο 3,5 % από 3,8 % το 2023, παραμένοντας μεταξύ

Χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων και ποσοστό παιδιών < 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας (σε εκατοστιαίες μονάδες, %)

Πηγή: Eurostat [tesem060], ΕΕΔ της ΕΕ και [tepsr_sp210], EU-SILC.

³²³ Βλ. Ινστιτούτο Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ανάπτυξης της Σλοβενίας, *Quality of Life in Slovenia – Development Report* (Ποιότητα ζωής στη Σλοβενία — Έκθεση για την ανάπτυξη), 2025.

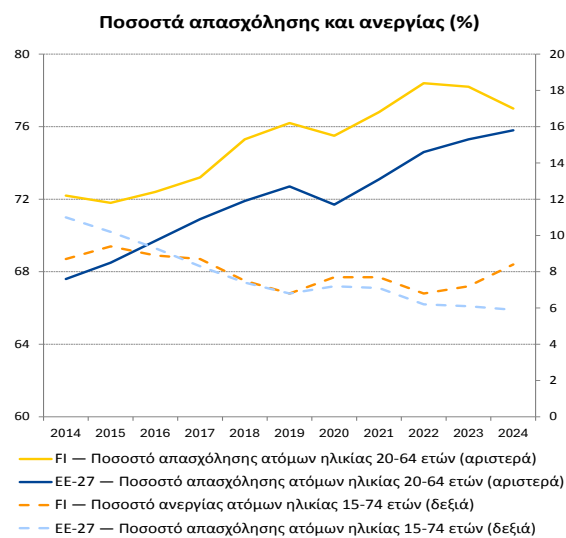
των υψηλότερων στην ΕΕ. Οι περιφερειακές ανισότητες παρέμειναν επίσης σημαντικές. Το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (ΕΕΑΚ) βελτιώθηκε περαιτέρω, μειούμενο από το 11,2 % το 2023 στο 10,7 % το 2024 («επίδοση στον μέσο όρο»). Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας των νέων, στο 19,2 %, παρέμεινε πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (14,9 %). Τόσο το χάσμα απασχόλησης ατόμων με αναπηρία όσο και το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων διευρύνθηκαν σε σχέση με το 2023 (στις 23,8 εκατοστιαίες μονάδες και στις 8,9 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 24,0 εκατοστιαίων μονάδων και 10,0 εκατοστιαίων μονάδων, αντίστοιχα, στην ΕΕ), με το τελευταίο να φέρει πλέον την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) ήταν 133,6 το 2024, που αντιστοιχεί στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Η Σλοβακία έχει χαμηλούς συνολικούς κινδύνους φτώχειας, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις για ορισμένες περιφέρειες και ομάδες. Όσον αφορά την εισοδηματική ανισότητα, όπως μετρείται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, η Σλοβακία σημείωσε «βέλτιστη επίδοση», ενώ το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) έφερε την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο», στο 18,3 % το 2024 (έναντι 21,0 % στην ΕΕ). Ωστόσο, το ανατολικό τμήμα της χώρας αντιμετώπιζε μεγαλύτερους κινδύνους φτώχειας. Το ποσοστό AROE για τα παιδιά μειώθηκε κατά 2,7 εκατοστιαίες μονάδες στο 22,6 % το 2024 καταγράφοντας «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Επίσης, ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας βελτιώθηκε ελαφρώς, σε 36,7 % το 2024 («επίδοση στον μέσο όρο»). Η χώρα διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους πληθυσμούς Ρομά στην ΕΕ και χιλιάδες ζουν σε απομονωμένες περιοχές χωρίς πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που επιβαρύνονται υπερβολικά με δαπάνες στέγασης αυξήθηκε σε 6,4 % το 2024 («επίδοση στον μέσο όρο»), ενώ οι μη ικανοποιούμενες ιατρικές ανάγκες έφεραν την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο».

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 5 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», **η Σλοβακία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

Φινλανδία

Η αγορά εργασίας της Φινλανδίας αντιμετωπίζει προκλήσεις σε σχέση με την αποδυνάμωση της απασχόλησης και την ανεργία. Σε ένα πλαίσιο περιορισμένης ανάπτυξης, το ποσοστό απασχόλησης συνέχισε να μειώνεται το 2024 σε 77,0 % [-1,2 εκατοστιαίες μονάδες από το 2023, έναντι του μέσου όρου της ΕΕ (75,8 %)]. Η κατάσταση εξακολουθεί να φέρει την ένδειξη «να δοθεί προσοχή» λόγω της σχετικά μεγάλης μείωσης σε αντίθεση με τη βελτίωση σε επίπεδο ΕΕ. Ενώ το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων διευρύνθηκε στις 0,7 εκατοστιαίες μονάδες το 2024 (από 0,2 εκατοστιαίες μονάδες το 2023), φέρει πλέον την ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να

Πηγή: Eurostat [[lfsi_emp_a](#)], [[une_rt_a](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

δοθεί προσοχή», καθώς είναι σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (10,0 εκατοστιαίες μονάδες). Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε για δεύτερη συνεχή φορά (+ 1,2 εκατοστιαίες μονάδες το 2024), στο 8,4 % (έναντι 5,9 % στην ΕΕ), στοιχείο που καταδεικνύει «κρίσιμη κατάσταση». Η ανεργία των νέων αυξήθηκε στο 18,8 %, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (14,9 %). Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας αυξήθηκε στο 1,8 % το 2024 (έναντι 1,9 % στην ΕΕ), και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «να δοθεί προσοχή». Αυτό ισχύει επίσης για τον δείκτη του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100), ο οποίος ανήλθε σε 108,7 το 2024, κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (114,3) και μετά από σχετικά μικρή βελτίωση (από 107,9 το 2023).

Συνολικά, η χώρα διαθέτει αποτελεσματικό σύστημα κοινωνικής προστασίας το οποίο παρέχει επαρκή κάλυψη, αλλά αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις. Ειδικότερα, το ποσοστό του πληθυσμού που ανέφερε μη ικανοποιούμενες ανάγκες ιατρικής περίθαλψης αυξήθηκε περαιτέρω το 2024 (κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες) σε επίπεδο (8,5 %) που είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ (2,5 % κατά μέσο όρο) και συνιστά «κρίσιμη κατάσταση». Ενώ οι χρόνοι αναμονής στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη άρχισαν να μειώνονται, η μη ικανοποιούμενη ανάγκη για μη επείγουσα εξειδικευμένη περίθαλψη, για παράδειγμα υπηρεσίες ψυχικής υγείας, παρέμεινε σημαντική. Οι ελλείψεις προσωπικού μειώθηκαν ελαφρώς, αλλά εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδιο, ιδίως για την εξειδικευμένη περίθαλψη. Το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) αυξήθηκε κατά 1 εκατοστιαία μονάδα στο 16,8 % το 2024, και ακόμη περισσότερο για τα παιδιά (+ 3,5 εκατοστιαίες μονάδες, στο 17,3 %). Ωστόσο, και τα δύο παραμένουν κάτω από τους μέσους όρους της ΕΕ (21,0 % και 24,2 %, αντίστοιχα) και συνιστούν «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή» (έναντι της «βέλτιστης επίδοσης» του προηγούμενου έτους). Από την άλλη πλευρά, παρά την ελαφρά μείωση, η Φινλανδία εξακολουθεί να έχει «βέλτιστη επίδοση» σε σχέση με τον αντίκτυπο των κοινωνικών μεταβιβάσεων (εκτός των συντάξεων) στη μείωση της φτώχειας στο 46,4 % το 2024 (έναντι 34,2 % στην ΕΕ).

Η Φινλανδία εξακολουθεί να έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά τις δεξιότητες συνολικά. Το 2023 το 82,0 % του ενήλικου πληθυσμού διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες, με αποτέλεσμα η χώρα να καταγράφει «βέλτιστη επίδοση». Επίσης, το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους τελευταίους 12 μήνες κατέγραψε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο», στο 51,8 % το 2022. Ωστόσο, το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρέμεινε στάσιμο κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (39,1 % έναντι 44,1 % το 2024). Αφού αυξήθηκε για δύο συναπτά έτη, το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση παρέμεινε στο 9,6 % το 2024 και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ταυτόχρονα, τα αποτελέσματα του PISA 2022 επιβεβαιώνουν ότι το ποσοστό των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες αυξήθηκε σταθερά την τελευταία δεκαετία, γεγονός που χρήζει προσοχής. Το 2022 το ποσοστό των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση ήταν 21,4 % έναντι 26,2 % στην ΕΕ, στα μαθηματικά ήταν 24,9 % έναντι 29,5 % στην ΕΕ και στις θετικές επιστήμες ήταν 18,0 % έναντι 24,2 % στην ΕΕ.

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 5 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», συμπεριλαμβανομένου ενός δείκτη που επιδεινώθηκε με την πάροδο του χρόνου, **η Φινλανδία θεωρείται ότι αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση εξαιτίας των οποίων απαιτείται περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).

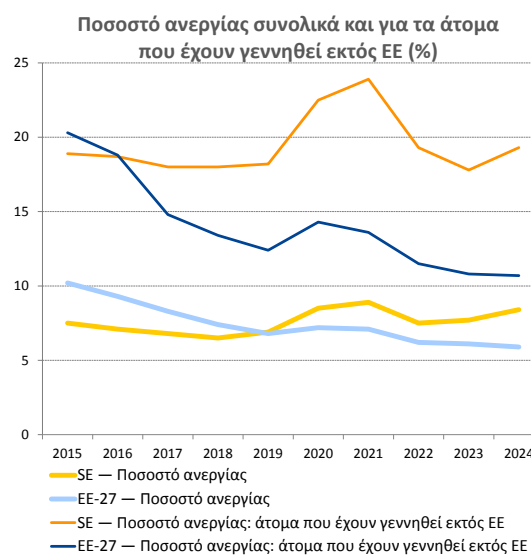
Σουηδία

Η Σουηδία κατέγραψε επιδείνωση των αποτελεσμάτων όσον αφορά την απασχόληση και την ανεργία το 2024. Παρότι η χώρα εξακολουθεί να έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στην ΕΕ (81,9 % το 2024 έναντι 75,8 % κατά μέσο όρο), αυτό μειώθηκε το 2024 κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες, μετά από παρατεταμένη περίοδο υποτονικής οικονομικής ανάπτυξης, και σε αντίθεση με τις αυξήσεις που καταγράφηκαν ως επί το πλείστον ανά την ΕΕ. Η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «καλή επίδοση, αλλά να δοθεί προσοχή». Ταυτόχρονα, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε (κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες) σε 8,4 % το 2024 και είναι πλέον ένα από τα υψηλότερα στην ΕΕ (έναντι 5,9 % κατά μέσο όρο) μετά τη δεύτερη συνεχή επιδείνωση, σε «κρίσιμη κατάσταση».

Ενώ το ποσοστό ανεργίας ήταν 5,7 % για τα άτομα που έχουν γεννηθεί στη Σουηδία, ήταν 19,3 % για τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ. Επίσης, για τα άτομα με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων (ISCED 0-2) το ποσοστό ήταν 26,1 % έναντι 4,8 % για τα άτομα με υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων (ISCED 5-8). Η χώρα συνέχισε να έχει «βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά το ποσοστό των νέων εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (EEAK), στο 6,3 %, παρά την αύξηση που σημειώθηκε. Το χάσμα απασχόλησης μεταξύ των φύλων κατέγραψε «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» το 2024 (4,0 εκατοστιαίες μονάδες έναντι 10 εκατοστιαίων μονάδων στην ΕΕ), που υποστηρίζεται επίσης από υψηλό ποσοστό παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών σε επίσημες δομές παιδικής φροντίδας (57,7 % έναντι 39,2 % στην ΕΕ, «βέλτιστη επίδοση»). Τέλος, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ακαθάριστου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (ΑΔΕΝ) (2008 = 100) βελτιώθηκε ελαφρώς, από 120,2 το 2023 σε 120,6 το 2024 και αντιστοιχεί στην ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο».

Η κοινωνική κατάσταση είναι καλή στη Σουηδία συνολικά, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Η εισοδηματική ανισότητα, όπως μετριέται με βάση τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος, μειώθηκε ελαφρώς (σε 4,34 το 2024) και χαρακτηρίζεται πλέον με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROPE) μειώθηκε από το 18,4 % το 2023 στο 17,5 % το 2024, και πλέον χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Ωστόσο, αυτό το συνολικό ποσοστό κρύβει μεγάλες διαφορές. Τα άτομα που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ διατρέχουν πολύ υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας απ' ό,τι τα άτομα που έχουν γεννηθεί στη Σουηδία (35,5 % έναντι 12,1 %), και τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο απ' ό,τι τα άτομα υψηλής ειδίκευσης (26,7 % έναντι 11,1 %). Το ποσοστό AROPE για τα παιδιά μειώθηκε από 21,6 % το 2023 σε 20,9 % το 2024 («επίδοση στον μέσο όρο»). Παράλληλα, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (εκτός των συντάξεων) μείωσαν τους κινδύνους φτώχειας στο 40,6 % το 2024, έπειτα από αύξηση από το 36,9 % το 2023, και φέρουν πλέον την ένδειξη «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο». Το ποσοστό υπερβολικής επιβάρυνσης με δαπάνες στέγασης παρέμεινε υψηλό το 2024, στο 10,6 % (έναντι 8,2 % στην ΕΕ) και αντιστοιχεί στην ένδειξη «να δοθεί προσοχή».

Η Σουηδία έχει καλές επιδόσεις όσον αφορά τις δεξιότητες, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες στο σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η χώρα έχει

Σημείωση: Διακοπή στη χρονολογική σειρά από το 2018 και το 2021 (SE και EE).

Πηγή: Eurostat [[lfsa_urgacob](#)], ΕΕΔ της ΕΕ.

«βέλτιστη επίδοση» όσον αφορά τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση, με ποσοστό 66,5 % το 2022, και καταγράφει «επίδοση καλύτερη από τον μέσο όρο» όσον αφορά το ποσοστό των ενηλίκων με τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση συνέχισε να μειώνεται το 2024 (στο 7,2 %) και πλέον χαρακτηρίζεται με την ένδειξη «επίδοση στον μέσο όρο». Ωστόσο, το ποσοστό αυτό είναι υπερδιπλάσιο (12,6 %) μεταξύ των ατόμων που έχουν γεννηθεί εκτός της ΕΕ σε σύγκριση με τα άτομα που έχουν γεννηθεί στη Σουηδία (5,9 %). Επιπλέον, το ποσοστό των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις αυξήθηκε σημαντικά μεταξύ του 2015 και του 2022 (κατά 8,4 εκατοστιαίες μονάδες στο 27,2 %, PISA 2022).

Υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ανωτέρω ανάλυσης πρώτου σταδίου και ιδίως 2 δεικτών που φέρουν την ένδειξη «κρίσιμη κατάσταση» ή «να δοθεί προσοχή», συμπεριλαμβανομένου ενός δείκτη που επιδεινώθηκε με την πάροδο του χρόνου, **η Σουηδία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει δυνητικούς κινδύνους για την ανοδική κοινωνική σύγκλιση και, ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση σε δεύτερο στάδιο** (βλ. πλαίσιο 3.1.1).